

מגדל חברה לביטוח בע"מ דוח תקופתי לשנת 2015

תוכן העניינים

פרק 1 תיאור עסקי התאגיד

פרק 2 דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד

פרק 3 דוח והצהרות בדבר הבקרה הפנימית
על הדיווח הכספי ועל הגילוי

פרק 4 דוחות כספיים מאוחדים

פרק 5 פרטים נוספים על התאגיד

פרק 6 נספחים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

מספר חברה: 52-000489-6 כתובת: אפעל 4, קרית אריה, פתח תקווה

טלפון: 076-8868959, 076-8868962 פקסימיליה: 03-9238988

דוא"ל: migdalhold@migdal.co.il אתר אינטרנט: www.migdal.co.il

דירקטוריון

- יוחנן דנינו - יו"ר (מונה ביום 2.11.2015)
- עמוס ספיר (פרש מכהונתו כיו"ר ביום 2.11.2015, מכהן כדירקטור).
- שלמה אליהו
- רונית אברמזון
- ישראל אליהו
- אייל בן שלוש - דח"צ
- יגאל בר יוסף - דח"צ
- יעקב דנון - דח"צ
- ד"ר גבריאל פיקר

תיאור עסקי התאגיד

מידע צופה פני עתיד בדוח זה

בדוח זה כללה החברה ביחס לעצמה וביחס לחברות המוחזקות על ידה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 ("חוק ניירות ערך"). מידע כאמור כולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים, אשר התממשותם אינה וודאית ואינם בשליטת הקבוצה. מידע צופה פני עתיד בדוח זה יזוהה בדרך כלל באמירות כמו "הקבוצה צופה", "הקבוצה מצפה", "הקבוצה מעריכה", "הקבוצה מאמינה", "בכוונת הקבוצה", "הקבוצה בוחנת", "הקבוצה מתכננת", וביטויים דומים.

מידע צופה פני עתיד אינו מהווה עובדה מוכחת והוא מבוסס רק על הערכתה הסובייקטיבית של הנהלת החברה, אשר הסתמכה בהנחותיה, בין השאר, על ניתוח מידע כללי, שהיה בפניה במועד עריכת דוח זה, ובכללו פרסומים ציבוריים, מחקרים וסקרים, אשר לא ניתנה בהם התחייבות לנכונות או שלמות של המידע הכלול בהם, ונכונותו לא נבחנה על ידי הנהלת החברה באופן עצמאי.

בנוסף, התממשותו/או אי התממשותו של מידע צופה פני עתיד אינו ודאי והוא מושפע מגורמים אשר לא ניתן להעריכם מראש והם אינם מצויים בשליטת הקבוצה, ובכללם, גורמי הסיכון המאפיינים את פעילות הקבוצה הנזכרים בדוח זה וכן אופן היישום של הוראות רגולציה ותגובת הגורמים הרלוונטיים, לרבות צרכנים וגופים מוסדיים אליהן, ההתפתחויות בסביבה הכללית ובגורמים החיצוניים המשפיעים על פעילות החברה המתוארים בדוח זה.

לפיכך, על אף שהנהלת החברה מאמינה שציפיותיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הינן סבירות, הרי שקוראי דוח זה מוזהרים בזאת, כי התוצאות בפועל בעתיד עלולות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד המובא בדוח זה.

מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב, והחברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.

הערכים הכספיים הנקובים בפרק זה ובדוח הדירקטוריון הינם, בדרך כלל (זולת כאשר צוין אחרת), במיליון ש"ח. הערכים הכספיים הנקובים בדוחות הכספיים הינם, בדרך כלל (זולת כאשר צוין אחרת), באלפי ש"ח.

עסקי הקבוצה הינם בתחומים הדורשים ידע מקצועי רב אשר במסגרתו מקובלים מונחים מקצועיים רבים החיוניים להבנת עסקי הקבוצה. על מנת להביא את תיאור עסקי התאגיד באופן בהיר ככל שניתן, הובא תיאור עסקי הקבוצה תוך שימוש הכרחי במונחים מקצועיים אלו, בצירוף הסבר ובאור בהירים ככל שניתן. התיאור המובא לגבי מוצרי הביטוח והכיסויים הביטוחיים המתוארים בפרק זה הינו לצרכי דוח זה בלבד והתנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בתכניות הביטוח או בתקנוני קרנות הפנסיה וקופות הגמל הרלבנטיות, והוא לא מהווה ייעוץ ולא ישמש לצרכי פרשנות תכניות הביטוח או התקנונים כאמור.

פרק 1 - תיאור עסקי התאגיד

תוכן עניינים

4	הקדמה לפרק תיאור עסקי התאגיד
4	1. מקרא - הגדרות
6	חלק א' - פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה
7	2. פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה
11	3. תחומי הפעילות של הקבוצה
12	4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה
12	5. חלוקת דיבידנדים
13	חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה
14	תחום א' - ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך
14	6. מוצרים ושירותים
30	7. תחרות
34	8. לקוחות
37	תחום ב' - ביטוח בריאות
37	9. מוצרים ושירותים עיקריים
43	10. תחרות
44	11. לקוחות
46	תחום ג' - ביטוח כללי
46	12. מוצרים ושירותים עיקריים
53	13. תחרות
56	14. לקוחות
58	חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות - אין
59	חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה
60	15. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה
85	16. חסמי כניסה ויציאה
89	17. גורמי הצלחה קריטיים
89	18. השקעות
91	19. ביטוח משנה
100	20. הון אנושי
104	21. שיווק והפצה
109	22. ספקים ונותני שירותים
111	23. רכוש קבוע ומידע על השקעות במערכות המחשב
112	24. עונתיות
113	25. נכסים לא מוחשיים
114	26. דיון בגורמי סיכון
115	27. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
116	חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי
117	28. דירקטורים חיצוניים

117	גילוי בדבר מבקר הפנים	.29
118	רואה חשבון מבקר	.30
120	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	.31
121	היערכות ליישום דירקטיבת Solvency II	.32

הקדמה לפרק תיאור עסקי התאגיד

1. מקרא - הגדרות

<p>בדוח זה ייעשה שימוש בהגדרות המפורטות להלן לנוחות הקורא:</p> <p>אג"ח מיועדות</p> <p>אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד אשר המדינה מפיקה לחברות הביטוח ולקרנות הפנסיה בריבית ולתקופה קבועים מראש. בביטוח חיים - מונפקות אג"ח מסוג ח"ץ ובפנסיה מסוג "מירון" ו"ערד". אליהו חברה לביטוח בע"מ.</p> <p>מבטח וחברה מנהלת, כהגדרתם בחוק הפיקוח. Assicurazioni Generali S.p.A.</p> <p>הסכומים שמפקיד עמית (או שמפקידים עבורו) בקרן פנסיה או בקופת גמל.</p> <p>סכומים הכלולים בפרמיות המיועדים לכיסוי הוצאות המבטח (דמי רישום, דמי פוליסה, ודמי היטל).</p> <p>מגדל חברה לביטוח בע"מ.</p> <p>מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ</p> <p>הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (שהינו גם המפקח על הביטוח כהגדרתו בחוק הפיקוח).</p> <p>מגדל ביטוח והחברות המוחזקות שלה, בבעלותה המלאה או החלקית, שדוחותיהן הכספיים מאוחדים עם דוחות מגדל ביטוח. אותו חלק מהנכסים שאינו מושקע באג"ח מיועדות.</p> <p>חברה שעיסוקה ניהול קופות גמל או קרנות פנסיה וקיבלה רישיון לכך מאת הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, בהתאם לסעיף 4 לחוק קופות הגמל.</p> <p>כהגדרתם בבאור 1 לדוחות הכספיים בסעיף ההגדרות.</p> <p>כהגדרתם בבאור 1 לדוחות הכספיים בסעיף ההגדרות.</p> <p>חוק החברות, התשנ"ט-1999.</p> <p>חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.</p> <p>חוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968.</p> <p>חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005.</p> <p>יוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ.</p> <p>המבטח בביטוח חיים והעמית בקרנות פנסיה וקופות גמל.</p> <p>מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ.</p> <p>מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ.</p> <p>מגדל שוקי הון (1965) בע"מ.</p> <p>מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ.</p> <p>כהגדרתם בסעיף 31 לחוק הפיקוח.</p> <p>דמי הביטוח ותשלומים אחרים שעל המבטח לשלם למבטח בהתאם לתנאי הפוליסה, לרבות דמים.</p> <p>פרמיה המתייחסת לשנת הדוח.</p> <p>מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ וכל החברות שבשליטת מגדל אחזקות.</p> <p>תכנית ביטוח שאושרה לפי חוק קופות גמל ותקנותיו כקופת גמל לתגמולים, לפיצויים או לקצבה.</p> <p>כהגדרתה בחוק קופות הגמל (קופת גמל כוללת גם קרן השתלמות ולא כוללת "קרן פנסיה" ו"קופת ביטוח").</p> <p>קופת גמל לקצבה שאיננה זכאית להשקיע באג"ח מיועדות.</p> <p>מאפשרת לעמית לצבור כספים לצורכי השתלמות והכספים ניתנים למשיכה בחלוף 6 שנות חברות. מוצר זה נחשב הן כמוצר פנסיוני והן כמוצר פיננסי.</p>	<p>אליהו בטוח ו/או אליהו גוף מוסדי ג'נרלי דמי גמולים דמים</p> <p>החברה ו/או התאגיד ו/או מגדל ביטוח מגדל אחזקות המפקח/ת ו/או הממונה הקבוצה ו/או קבוצת מגדל</p> <p>השקעות חופשיות חברה מנהלת</p> <p>חוזי ביטוח חוזי השקעה חוק החברות חוק הפיקוח חוק ניירות ערך חוק קופות גמל יוזמה לעצמאים מבוטח ו/או עמית מגדל גיוס הון מגדל מקפת ו/או מקפת מגדל שוקי הון מגדל סוכנויות נכסי החיסכון לטווח ארוך פרמיה פרמיה שהורוחה קבוצת מגדל אחזקות קופת ביטוח קופת גמל קרן כללית קרן השתלמות</p>
---	--

קופת גמל משלמת לקצבה כמשמעותה בחוק קופות גמל שאינה קופת ביטוח.
 קרן פנסיה שהוקמה לפני 1.1.1995.
 קרן פנסיה שהוקמה החל מיום 1.1.1995.
 פוליסות ביטוח חיים המשוקות החל מ-1.1.2004.
 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), תשנ"ח-1998.
 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופת גמל) (כללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 ו/או תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעות ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001, לפי העניין.
 תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.

קרן פנסיה**קרן פנסיה ותיקה****קרן פנסיה חדשה****תכניות חדשות****תקנות ההון****תקנות ההשקעה ו/או כללי****ההשקעה****תקנות מס הכנסה**

חלק א' - פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה

2. פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה

מגדל חברה לביטוח בע"מ, ביחד עם החברות הבנות שלה, בבעלותה המלאה או החלקית, שדוחותיהן הכספיים מאוחדים עם דוחות החברה, ייקראו בדוח תקופתי זה ביחד "הקבוצה" ו/או "קבוצת מגדל". דוח זה נערך בהתאם לחוזר ביטוח 3-1-2014 מיום 20 בינואר 2014 "עדכון הוראות בדוח התקופתי של חברות ביטוח" ("חוזר הדיווח").

2.1. תיאור החברה

החברה התאגדה בחודש מאי 1934, נוסדה על-ידי משפחות בעלי עסקים שפעלו תחת השלטון הבריטי, קבוצה של משפחות יהודיות מאלכסנדריה וחברת הביטוח Assicurazioni Generali S.p.a ("ג'נרלי"). במלחמת העולם השנייה הצטרפה למחזיקי המניות בחברה אפריקה ישראל להשקעות בע"מ, שהייתה בבעלות בנק לאומי לישראל בע"מ.

בשנים 1996-1997 בוצעו שינויים בחברה, שבעקבותיהם בעלת השליטה בחברה הינה מגדל אחזקות, שהינה חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב החל משנת 1997.

הקבוצה פועלת בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל.

פעילות הביטוח, הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות החברה וחברות הבנות שלה ופעילות הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות חברות הבנות של החברה: מגדל מקפת ויזמה לעצמאים.

הקבוצה מחזיקה גם בסוכנויות ביטוח ועיקר ההחזקה כאמור הינה באמצעות מגדל סוכנויות.

2.2. מבנה השליטה בחברה

נכון למועד הדוח, אליהו בטוח מחזיקה כ-69.19% מהון המניות המונפק והנפרע של מגדל אחזקות¹.

מר שלמה אליהו וגב' חיה אליהו הינם בעלי השליטה הסופיים בחברה (ובמגדל אחזקות). למיטב ידיעת החברה אופן החזקתם בחברה הינו כדלקמן:

בעלי המניות של אליהו בטוח הינם: מר שלמה אליהו, המחזיק ב-25.14% מההון ו-98% ממניות ההנהלה, גב' חיה אליהו, המחזיקה ב-0.02% מההון ו-2% ממניות ההנהלה, שלמה אליהו אחזקות בע"מ, המחזיקה ב-61.7% מההון, ואחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, המחזיקה ב-13.14% מההון. בעלי המניות של חברת שלמה אליהו אחזקות בע"מ, הינם מר שלמה אליהו המחזיק ב-83.31% וגב' חיה אליהו המחזיקה ב-16.69%. בעלת המניות היחידה בחברת אחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, הינה שלמה אליהו אחזקות בע"מ, שהמחזיקים בה הינם ה"ה שלמה אליהו וגב' חיה אליהו כמפורט לעיל.

2.3. תרשים מבנה אחזקות של הקבוצה

להלן תרשים מבנה האחזקות של החברות העיקריות בקבוצה, סמוך ליום פרסום הדוח².

¹ כפי שנמסר למגדל אחזקות ע"י אליהו בטוח, אליהו בטוח שעבדה לטובת בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי") כ-30% מהון המניות של מגדל אחזקות, ראה באור 1 בדוחות הכספיים.

² לרשימה של החברות הבנות והחברות הכלולות לתאריך הדוח, ראה תקנה 11 בחלק פרטים נוספים על התאגיד.

2.4. התפתחויות עיקריות מהותיות בקבוצה במהלך תקופת הדוח ועד למועד פרסום הדוח**2.4.1. השפעת הסביבה הכלכלית ותנודתיות בעקום הריבית חסרת הסיכון**

הקבוצה פועלת בסביבה כלכלית המושפעת, בשנים האחרונות, בין היתר, מירידה ניכרת בעקום הריבית חסרת הסיכון. לשיעורי הריבית הנמוכים השלכה מהותית הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה.

שנת 2015 התאפיינה בתנודתיות ניכרת בעקום הריבית חסרת הסיכון, כך שבסיכומה של השנה חלה ירידה מסוימת לעומת סוף שנת 2014. התנודתיות השפיעה על ההפרשות לגמלה של החברה.

כמו כן, חלה תנודתיות גם בשערי אגרות החוב והמניות בשוק ההון, להם השפעה על ההכנסות מהשקעות של החברה, כך שבסיכומה של שנת 2015 חלה ירידה ברווחי ההשקעות שהושגו על ידי הקבוצה לעומת שנת 2014.

לפירוט נוסף, ראה סעיפים 1.2.1 ו-3.3 לדוח הדירקטוריון המצורף כפרק 2 לדוח תקופתי זה.

2.4.2. התפתחויות אחרות**(א) תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח**

ההסדרים הרגולטוריים שבוצעו בשנים האחרונות בכלל ובשנה האחרונה בפרט, הובילו לשינויים מהותיים בתחום הביטוח הפנסיוני, המתבטאים בעיקר בגידול מכירות מוצר הפנסיה תוך הקטנת דמי הניהול הממוצעים בעסקאות הפנסיוניות בשוק, עידוד החיסכון הנצבר למטרת קצבה לגיל הפרישה והגברת ההפצה הישירה.

בין ההוראות כאמור, בחודש מרס 2016 פורסם חוזר הוראות לעניין בחירת קופת גמל, הקובע מנגנון לבחירת קופת גמל לעובד שלא בחר קופת גמל אחרת על אף שניתנה לו ההזדמנות לעשות כן. ליישום הוראות החוזר, ובמיוחד על רקע ההסדרה הרגולטורית בנושא איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה (ראו סעיף 6.3.10 להלן) יכולות להיות השלכות מהותיות על השוק ובכלל זה על החברה, כמפורט בסעיפים 6.3.8 ו-6.4 בחלק ב' להלן.

בנוסף, בחודש דצמבר 2015 פורסם חוזר בעניין שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, המתיר לחברות הביטוח לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון תלוי תשואה עם מקדם קצבה מובטח מפני שינויים בתוחלת חיים למבוטחים בעלי פוליסות עם מקדם קצבה מובטח כאמור, בחברת ביטוח אחרת, המבקשים לבצע נידוד. לפרטים נוספים לרבות לעניין השלכות החוזר על החברה, ראה סעיף 6.3.3(א) בחלק ב' וסעיף 15.5.18 בחלק ד' להלן.

בנוסף, בחודש ינואר 2016 פורסם דוח של הצוות להגברת הוודאות בחיסכון הפנסיוני, הממליץ להמשיך להקצות אג"ח מיועדות בגין 30% מנכסי הקרנות החדשות המקיפות ומנכסי הקרנות הוותיקות, תוך הגדלה, לאורך תקופת זמן מוגדרת של היקף הקצאת אגרות החוב המיועדות לפנסיונרים וחוסכים על סף גיל פרישה, וזאת על חשבון הקצאת אגרות החוב המיועדות לחוסכים צעירים. לפרטים נוספים לרבות השלכות צפויות של שינוי בהקצאת האג"ח המיועדות, ראה סעיפים 6.3.11 בחלק ב' ו-15.5.23 בחלק ד' להלן.

(ב) תחום ביטוח כללי

בחודש מרס 2016 נכנס לתוקפו **תיקון להוראות החוזר המאוחד** אשר בין היתר מעדכן את דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השיורי ("הפול"), בהתאם לפרמטרים נוספים וכן קובע שהחל מיום 1.1.2017 דמי ביטוח נטו, עבור ביטוח כלי רכב שאינו אופנוע, לא יעלו על 90% מדמי הביטוח נטו עבור ביטוח בעל

מאפיינים זהים במסגרת ההסדר לביטוח שיורי. לפרטים נוספים אודות התיקון האמור, לרבות בקשר לבג"צ שהגישו איגוד חברות הביטוח בישראל והתאגיד המנהל של המאגר של הפול, בין היתר בטענה כי המפקחת אינה רשאית לנקוט צעדים שנועדו כשלעצמם להפוך את הפול לשחקן תחרותי בענף ביטוח רכב חובה, ראו סעיף 15.7.1 בחלק ד' להלן. להשלכות האמור על החברה, ראו סעיף 12.2.2 בחלק ב' להלן.

2.4.3 היערכות החברה בעניין מתווה ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II

דרישות ההון החלות על מבטחים צפויות להיות מושפעות מהדירקטיבה Solvency II ("הדירקטיבה") שמהווה שינוי יסודי ומקיף של הרגולציה הנוגעת להבטחת כושר הפירעון והלימות ההון של מבטח. מגדל ביטוח פועלת לעמידה ביעדי ההון על פי משטר ההון החדש על ידי הרחבת בסיס ההון שלה. כמו כן קיימות למגדל ביטוח אפשרויות להקטנת דרישות ההון באמצעים שונים כגון התאמת תמהיל ההשקעות וביצוע פעולות גידור בתיק הנוסטרו, רכישת ביטוחי משנה ועוד. השימוש באמצעים כאמור, עלול להשפיע באופן מהותי על הרווחיות העתידית של מגדל ביטוח, והוא ייבחן בהתחשב במחירים החלופיים שישררו באותה עת, בתועלת הכלכלית שלהם אל מול החלופות הקיימות ובמידת הצורך.

על פי תרגיל IQIS4 שביצעה מגדל ביטוח, המבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2014, היעדר היערכות מתאימה עלול להביא לחוסר בהון בהיקף של כ-4.5 מיליארד ש"ח. עם זאת, החוסר בהון ליום 31 בדצמבר 2014 בהתחשב בגיוסי הון משני ושלישוני שבוצעו בשנת 2015 בסך כולל של כ-2 מיליארד ש"ח כמפורט בבאור 24.ה לדוחות הכספיים, הינו כ-2.5 מיליארד ש"ח.

אינדיקציה זו הינה בהתחשב בהוראות המעבר של הפיקוח לעניין סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות על ידי מגדל ביטוח אשר דרישת ההון הנוספת בגין היא בסך של כ-1.5 מיליארד ש"ח נוספים.

בחודש מרס 2016 פרסם הפיקוח להערות החברות טיוטת הנחיה לביצוע IQIS5 בגין נתונים לסוף שנת 2015 הכוללת בין היתר, שינויים בהתאמות הנדרשות לשוק הישראלי.

לפירוט נוסף ראה באור 14.ה6 לדוחות הכספיים וכן סעיף 32 בחלק ה' להלן.

2.4.4 הון עצמי מוכר של מבטח

בשנת 2015 החברה הרחיבה את בסיס ההון שלה בדרך של גיוס הון משני ושלישוני, וביצעה מספר הנפקות של אגרות חוב באמצעות חברת מגדל גיוס הון כמפורט בסעיף 4.2 להלן.

2.4.5 שינויים הנוגעים לדירקטורים בחברה

ביום 2 בנובמבר 2015, החל לכהן מר יוחנן דנינו כיו"ר דירקטוריון החברה (החליף את מר עמוס ספיר אשר חדל לכהן במועד זה כיו"ר דירקטוריון החברה והמשיך לכהן כדירקטור בחברה). לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים של מגדל אחזקות מיום 3 בנובמבר 2015 אסמכתאות 2015-01-147222 ו-2015-01-147189.

בנוסף, ביום 21 בינואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות את תנאי שכרו של מר יוחנן דנינו, לפירוט ראה באור 38.יא4 לדוחות הכספיים.

ראה גם דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 21 בינואר 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-015373.

לשינויים נוספים בנושאי המשרה של הקבוצה ראה סעיף 20.7 בחלק ד'.

2.4.6. חתימה על הסכם קיבוצי

ביום 17 בפברואר 2015 נחתם הסכם קיבוצי בין מגדל ביטוח ומגדל מקפת לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה ("ההסתדרות") לתקופה שמיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2017. לפרטים אודות עיקרי הוראות ההסכם והשפעתו על הוצאות החברה בתקופת הדוח, ראה סעיף 20.4.1 בחלק ד' להלן וכן באור 32 לדוחות הכספיים.

2.4.7. שינוי מבנה מערך תפעול חסכון ארוך טווח

כחלק מהתמודדות הקבוצה עם התחרות והמציאות המשתנה בשוק, בחודש פברואר 2015 בוצע שינוי במבנה מערך תפעול חסכון ארוך טווח, שנועד לשיפור יעילות התפעול, איכות תוצרי התפעול ואיכות השירות לסוכנים וללקוחות. במסגרת השינוי בוצעה הפרדה בין מערכי התפעול, שרוכזו במערך אחורי מרכזי הפועל לפי התמחויות, לבין פעילות השיווק ומתן השירות לערוצי ההפצה והלקוחות.

2.4.8. הסכם רכישת תיק התביעות הכלולות בביטוח כללי של אליהו בטוח בחברה

החברה התקשרה עם אליהו בטוח בהסכם לקליטת תיק הביטוח הכללי הכולל את התביעות (התלויות והעתידיות) של אליהו בטוח הנובעות מפוליסות ביטוח כללי שמכרה אליהו בטוח עד ליום 31 בדצמבר 2012, המצוי בהליך Run off ("תיק הביטוח"), כאשר עיקר התביעות התלויות הינן בענף רכב חובה. במסגרת ההתקשרות יועבר תיק הביטוח מאליהו בטוח לאחרייתה הבלעדית של החברה. ההתקשרות האמורה אושרה באסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 3 בפברואר 2016 והשלמתה כפופה לאישור בית המשפט. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מתקן של מגדל אחזקות מיום 29 בדצמבר 2015 אסמכתא 2015-01-081583, וכן באור 38 ה.3 לדוחות הכספיים.

3. תחומי הפעילות של הקבוצה

תחומי הפעילות העיקריים של הקבוצה, המדווחים כמגזרים עסקיים בדוחותיה הכספיים המאוחדים של החברה, הינם גם באור 3.א לדוחות הכספיים):

3.1. תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך (תחום א')

תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל. הפעילות בתחום זה מתמקדת בעיקר בחיסכון לתקופת הפרישה (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל, לרבות קרן השתלמות) ("החיסכון") וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות ואובדן כושר עבודה ("הסיכון" או "הריסק").

תחום זה, הינו תחום הפעילות העיקרי בו עוסקת הקבוצה.

3.2. תחום ביטוח בריאות (תחום ב')

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בתתי הענפים הבאים: ביטוח הוצאות רפואיות (כגון ניתוחים, תרופות והשתלות), ביטוח מחלות קשות, ביטוח סיעודי, ביטוחי שיניים, ביטוחי נסיעות לחו"ל וביטוח תאונות אישיות שתקופת הביטוח עולה על שנה.

3.3. תחום ביטוח כללי (תחום ג')

תחום הביטוח הכללי כולל בתוכו את כל ענפי הביטוח האחרים שהקבוצה עוסקת בהם, למעט בענפי הביטוח הכלולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ותחום ביטוח הבריאות. תחום זה כולל את תתי הענפים העיקריים הבאים: ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש, וענפי ביטוח כללי אחרים.

3.4. פעילויות נוספות שאינן עולות כדי תחום פעילות

יצוין, כי בנוסף קיימות פעילויות אחרות, הכלולות בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה במסגרת "מגזרי פעילות אחרים" או ב"לא מיוחס למגזרי פעילות". "מגזרי פעילות אחרים" כוללים החזקה בסוכנויות הביטוח, הנתונים במסגרת "לא מיוחס למגזרי פעילות" כוללים בעיקרם פעילות השקעה המבוצעת שלא כנגד העתודות הביטוחיות לסוגיהן, אלא כנגד ההון העצמי הנדרש לעסקי הביטוח ועודפי ההון של חברות הקבוצה.

4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה**4.1. השקעות בהון החברה שבוצעו בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדוח**

בשנתיים האחרונות לא בוצעו השקעות בהון החברה.

לפרטים נוספים, בדבר תוכנית האופציות של החברה והתנועה בהן במהלך השנה, לרבות פקיעת אופציות, ראה באורים 33 ו-38.יא. לדוחות הכספיים.

4.2. גיוס הון משני ושלישוני

במהלך שנת 2015 ביצעה מגדל גיוס הון הנפקות של אגרות חוב כדלהלן:

4.2.1. בחודש יוני 2015 כ-1,191 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ג') כאשר תמורת הנפקות אגרות החוב (סדרה ג') הוכרה על ידי הממונה כהון משני מורכב של החברה והופקדה בחברה לשימוש על פי שיקוליה ועל אחריותה. החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שהיו דרושים לפירעון אגרות החוב (סדרה ג') למחזיקים בהן.

4.2.2. בחודש דצמבר 2015 כ-711 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ד') כאשר תמורת הנפקות אגרות החוב (סדרה ד') הוכרה על ידי הממונה כהון שלישוני מורכב של החברה והופקדה בחברה לשימוש על פי שיקוליה ועל אחריותה. החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שהיו דרושים לפירעון אגרות החוב (סדרה ד') למחזיקים בהן.

לפרטים נוספים בנושא זה, לרבות תנאי אגרות החוב ותנאי שטרי הנאמנות, ראה באורים 14-7.24.ה בדוחות הכספיים, וכן דוחות מיידים של מגדל אחזקות מימים 14 ביוני 2015 מספר אסמכתא: 2015-01-046788, 28 ביוני 2015 מספר אסמכתא 2015-01-058455, 25 נובמבר 2015 מספר אסמכתא: 2015-01-163974, 8 בדצמבר 2015 מספר אסמכתא: 2015-01-175605, ומיום 10 בדצמבר 2015 מספר אסמכתא: 2015-01-177069.

5. חלוקת דיבידנדים

לפרטים אודות דיבידנדים ששילמה/הכריזה החברה לבעלי מניותיה בשנתיים האחרונות, וכן מגבלות בדיון העשויות להשפיע על חלוקת דיבידנד בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה, ראה סעיף 16.1.2 בחלק ד' להלן.

בחודש נובמבר 2015 התקבל מכתב מאת המפקחת, לפיו יש בחלוקת דיבידנד על ידי החברה בסך של 185 מיליון ש"ח, כדי לפגוע בניהול התקין של עסקי החברה ובהיערכותה ליישום משטר כושר פירעון חדש נוכח החוסר המשמעותי בהון של החברה בהתאם לתרגיל I.QIS4. יוער כי דירקטוריון החברה סבור כי החברה נערכה ונערכת באופן ראוי ומספק לקראת משטר כושר הפירעון של סולבנסי 2.

ביום 18 בנובמבר 2015 הוחלט בדירקטוריון החברה על השהיית החלוקה עד למועד חדש עליו יימסר. לפירוט ראה באור 14.ה. לדוחות הכספיים.

חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה

תחום א' - ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

6. מוצרים ושירותים

6.1. כללי

תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך מאופיין בעיקר במוצרי חיסכון לתקופת הפרישה ("החיסכון") וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון מוות, נכות ואובדן כושר עבודה ("הסיכון" או "הריסק").

הקבוצה משוקקת מוצרים בכל ענפי תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך - ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל לסוגיהן, לרבות קרנות השתלמות³. פעילות הקבוצה בתחום זה מתבצעת באמצעות מגדל ביטוח וחברות הבנות שלה: מגדל מקפת, המנהלת את קרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה ("מקפת אישית" ו"מקפת משלימה") ואת כל קופות הגמל של הקבוצה שאינן קופות ביטוח, וכן יוזמה לעצמאים, המנהלת קרן פנסיה ותיקה, יוזמה קרן פנסיה לעצמאים.

תמהיל מוצרי תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך מושפע מהסדרות רגולטוריות ענפיות במסגרת חוקים, תקנות והוראות ממונה שמטרתן עידוד החיסכון לטווח ארוך של ציבור החוסכים באמצעות מתן תמריצים כגון הטבות מס לחיסכון הפנסיוני ותנאי משיכתו, קביעת הוראות בדיני עבודה המחייבות מעסיקים לערוך ביטוח פנסיוני לעובדיהם, הנפקת אגרות חוב מיועדות ועוד, המהווים שיקול מרכזי בבחירת הלקוחות את מוצרי התחום. לפיכך, להסדרה הרגולטורית הענפה המאפיינת את תחום פעילות זה יש השפעה מהותית על תמהיל המוצרים הכלולים בו. למגמות ושינויים מהותיים בתחום הפעילות בתקופת הדוח והשפעתם על החברה, ראה סעיפים 6.3 ו-6.4 להלן. לפרטים נוספים אודות הסדרים רגולטוריים עיקריים בתחום, ראה סעיף 15.5 בחלק ד' להלן.

נכון ליום 30 בספטמבר 2015 ועל בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל, הקבוצה ממוקמת ראשונה בתחום זה⁴.

ההסדרים הרגולטוריים שבוצעו בשנים האחרונות, לרבות ההסדרה במקדמי הקצבה והרפורמה בדמי הניהול, וטיטות הסדרים התלויים ועומדים נכון למועד פרסום הדוח, שעיקרם מתואר להלן, הביאו ועשויים להביא לשינויים מהותיים בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך, לפרטים נוספים ולהשלכות על החברה ראה סעיפים 6.3 ו-6.4 להלן.

6.2. המוצרים בתחום, מאפייניהם העיקריים וההבדלים העיקריים ביניהם

ביטוח חיים: המוצר כולל כיסוי של סיכון ("ריסק") או חיסכון טהור ו/או שילוב של חיסכון וסיכון המוצעים בהתאם לחוזה בין המבטח למבוטח (פוליסת ביטוח).

חברת הביטוח נוטלת על עצמה לשלם את תגמולי הביטוח בעת התממשות אירוע הסיכון, גם אם חלו שינויים אקסוגניים, לטובה או לרעה, לגבי פרמטרים אשר מעוגנים בתנאי הפוליסה, לרבות סיכון של עלייה בתוחלת החיים, במידה וסיכון זה נכלל במקדם ההמרה לקצבה הנקוב במסלול הקצבה הרלבנטי.

קרנות פנסיה: המוצר כולל שילוב של כיסוי ריסק וחיסכון, ואלו מעוגנים בתקנון. החל משנת 2005 קרנות הפנסיה הינן מסוג תשואה, דהיינו, סכום פנסיית הזקנה שיקבל המבוטח במועד פרישתו הינו הסכום שנצבר מתוך דמי הגמולים המופקדים בקרן, בניכוי דמי הניהול, עלות הסיכון ועלות ביטוח המשנה (אם נכלל בקרן) ובתוספת התשואה.

קופות גמל: המוצר כולל חיסכון, הן לטווח הארוך והן לטווח הבינוני (קרנות השתלמות), בהתאם לתקנון.

³ יש לראות בקרן ההשתלמות חיסכון לטווח הבינוני לפני גיל פרישה.

⁴ מבוסס על עיבוד דיווחי משרד האוצר, נכון ל-30.9.2015, שפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר (דוחות ניהוליים, פנסיה-נט, גמל-נט).

מאפיינים עיקריים מבדילים - ניתן למנות את המאפיינים העיקריים המבדילים הבאים בין המוצרים השונים המשווקים על ידי מגדל ביטוח:

קופות גמל ⁵		קרנות פנסיה	ביטוח חיים
	תקנון		חוזה (פוליסת ביטוח)
		ניתן לשינוי מעת לעת באישור המפקח.	ניתן לשינוי רק בהתאם לתנאי החוזה ובכפוף לדין.
		במסגרת קרנות הפנסיה קיים כיסוי לשארים למקרה פטירה וכיסוי לאובדן כושר עבודה, וניתן להתאים את הכיסויים לצורכי המבוטח בהתאם לתקנון.	במסגרת ביטוח חיים ניתן לרכוש כיסוי למקרה מוות, נכות/אובדן כושר עבודה וביטוח לאריכות ימים, בהתאם לתנאי הפוליסה, ובהתאמה לצורכי המבוטח.
	החל מינואר 2013, בנוסף לכיסויים המוגדרים בתקנון הקופה, יכולות חברות מנהלות של קופ"ג לשווק לעמיתיהן כיסויים ביטוחיים באמצעות פוליסות פרט לסיכונים מוות, לסיכונים נכות ולשחרור מתשלום. נכון למועד זה, הקבוצה אינה משווקת כיסויים ביטוחיים כאמור.		
	בנוסף, חברה מנהלת של קופת גמל רשאית לרכוש פוליסה קבוצתית לביטוח מפני מקרה מוות ואובדן כושר עבודה וכן פוליסה קבוצתית לביטוח מפני מקרה מוות לעמיתי קרנות ההשתלמות שבניהולה. נכון למועד הדוח הקבוצה אינה משווקת פוליסות כאמור.		
אין.	סוג של ביטוח הדדי בין העמיתים/הפנסיונרים החברים בקרן. הנחות אקטואריות, המהוות בסיס לזכויות העמיתים/פנסיונרים, נבחנות מעת לעת בהתאם למצב בפועל. אם חל בהן שינוי, לטובה או לרעה, זכויות העמיתים/הפנסיונרים מושפעות משינויים אלה, והם נושאים בעודף או בגרעון אקטוארי של הקרן בהתאם לתקנון הקרן.		לא קיים ביטוח הדדי. ההתקשרות בין המבוטח למבוטח הינה באמצעות חוזה.
			ביטוח הדדי

⁵ מובהר כי לעניין זה המונח "קופת גמל" אינו כולל תכנית ביטוח המוכרת כקופת גמל (קופת ביטוח) או קרן פנסיה שהינה קופת גמל לקצבה.

קופות גמל ⁵	קרנות פנסיה	ביטוח חיים	
לא רלוונטי.	מקדם לא מובטח ומושפע ממשנתים דמוגרפיים ופיננסיים, כפי שנקבע בתקנון הקרן.	<p>בפוליסות ששווקו עד לתום שנת 2012, המבטוחים בתוכנית קצבה נהנים בחלק ממסלולי הקצבה, ממקדם קצבה מובטח מפני שינויים בתוחלת החיים, בהתאם לתנאי הפוליסה.</p> <p>החל מחודש ינואר 2013, הפוליסות המשוקות כוללות מקדם קצבה מובטח למבטוחים בתוכנית קצבה למצטרפים החל מגיל 60 בלבד.</p>	מקדם קצבה
גמישות מלאה בבחירת המוטבים.	זהות השאירים קבועה בתקנון, ובהיעדר שארים קיימת גמישות בבחירת המוטבים.	גמישות מלאה בבחירת המוטבים.	זהות הנהנה
נכון למועד דוח זה לא מונפקות אג"ח מיועדות לקופות הגמל בקבוצה ¹⁰ .	החל משנת 2004, קרנות פנסיה חדשות שאינן קרן פנסיה כללית משלימה וקרן פנסיה ותיקה (סגורה לעמיתים חדשים) ⁸ – זכאיות להשקיע 30% מסך נכסיהן באג"ח מיועדות.	<p>ביחס לפוליסות שנמכרו עד שנת 1990 - לחברות הביטוח מונפקות אגרות חוב ממשלתיות מיועדות המבטיחות הצמדה למדד בתוספת ריבית ("אג"ח חץ").</p> <p>בהתאם, מרבית תכניות ביטוח החיים שנמכרו עד אותו מועד הן תכניות מבטיחות תשואה (צמודות למדד בתוספת ריבית), כאשר חברת הביטוח משקיעה את מרבית העתודות באג"ח חץ ואת יתרת העתודות בהשקעות חופשיות בהתאם למגבלות הקבועות בהסדרים התחיקתיים. תכניות אלה נקראות "מבטיחות תשואה" או "לא משתתף"⁶.</p> <p>בפוליסות אלה לא הוגדרו דמי ניהול מהצבירה וחברת הביטוח נהנית מהפער שנוצר בין התחייבויותיה כלפי המבטוחים כפי שנקבעו בפוליסות הביטוח ובין הרווחים מהשקעותיה (הן מההשקעות החופשיות והן בהשקעות באג"ח חץ) ("המרווח" ו/או "המרווח הפיננסי").</p> <p>ביחס לפוליסות שנמכרו במהלך שנת 1991 ואילך - תכניות הביטוח המוצעות, אינן מבטיחות תשואה למבוטח וכן צומצמה בגין הנפקת אג"ח חץ לחברת הביטוח, אשר בשנת 1992 הופסקה לחלוטין⁷.</p> <p>כספי החיסכון מושקעים בהשקעות חופשיות (למעט הכספים המושקעים באג"ח חץ בפוליסות ששווקו בשנת 1991), ויתרת החיסכון המצטבר תלויה בתוצאות שמיניות ההשקעות של המבטח ("תכנית משתף" או "משתפות ברווחים" או "תכניות תלויות תשואה" או "ביטוח תלוי תשואה").</p>	הנפקת אג"ח מיועדות

⁶ הקבוצה פדתה במהלך השנים, בהתאם לאישור משרד האוצר, חלק מאג"ח המיועדות במטרה להשיג תשואות עודפות, והעתודות הושקעו בהשקעות חופשיות. הקבוצה איננה יכולה לרכוש מחדש אג"ח מיועדות בגין חלק מהנכסים שנפדו על ידה כאמור, וכתוצאה מכך החשיפה של הקבוצה במסגרת ההשקעות החופשיות גדלה. להשפעה של ירידת הריבית על העתודות, ראה גם באור 37. ב.3.ב. (5) לדוחות הכספיים.

⁷ בגין התכניות שנמכרו עד אותו מועד, ממשיכה המדינה להנפיק אג"ח מיועדות גם בגין הכספים שעל-פי תנאי תכנית הביטוח ניתן להפקידם בפוליסות אלו לאחר השינוי.

⁸ לקרנות הפנסיה הוותיקות ניתן סבסוד ממשלתי נוסף בגין הפחתת שיעור האג"ח המיועדות ותנאיהן.

⁹ שיעור הריבית האפקטיבית המובטחת באג"ח מיועדות לקרנות פנסיה חדשות כיום הינה 4.86% (בנוסף להפרשי הצמדה) (יוער, כי קיימות סדרות אג"ח מיועדות שהונפקו בעבר בשיעור ריבית אפקטיבית של 5.05%).

¹⁰ למעט הסדרים מיוחדים במספר קופות ספציפיות (אשר אינן בניהול הקבוצה).

6.3. מגמות ושינויים עיקריים בתחום

שוק הביטוח הפנסיוני עובר בשנים האחרונות בכלל ובשנה האחרונה בפרט שינוי מהותי המתפרס על כלל מרכיביו - המוצרים הפנסיוניים, המפיצים וערוצי ההפצה, והעדפות הלקוחות.

השינוי מתבטא בעיקר בהתעצמות מוצר הפנסיה במכירות החדשות, תוך כדי הקטנת דמי הניהול הממוצעים בעסקאות הפנסיוניות בשוק, עידוד החיסכון הנצבר למטרת קצבה לגיל הפרישה, הגברת ההפצה הישירה, ריבוי הסדרות רגולטוריות (לרבות הוראות הנוגעות להגברת מעורבותם של המעסיקים בבחירת המוצרים הפנסיוניים וכן לתהליכי ההפצה בתחום), הגברת מעורבות צרכני הקצה (מבוטחים/עמיתים), וכן הסדרות שמטרתן לייצר נגישות ושקיפות של נתונים עסקיים.

התחום עבר בשנים האחרונות שינויים משמעותיים המתוארים להלן:

6.3.1. יעוד החיסכון הנצבר (הון/קצבה)

בתכניות ביטוח המאושרות כקופת גמל, הסדיר המחוקק מספר הוראות דין אשר מטרתן העיקרית לעודד השארת הכספים הצבורים בחיסכון הפנסיוני למטרת קצבה לגיל הפרישה, ובדרך זו להגדיל את הקצבה שתעמוד לזכות המבוטח ממועד הפרישה. הסדרות אלו לא שינו את הכללים לגבי הכספים שהופקדו לפוליסה לפני כניסת ההסדרה לתוקפה, אולם שינו את הכללים החלים על הפקדת הכספים בתכניות אלה מאותו מועד ואילך.

החל מחודש ינואר 2008, בעקבות **תיקון מספר 3 לחוק קופות גמל**, בוטלה האפשרות להפקדת כספים לחיסכון הוני, כאשר נקבע, כי כל הכספים שיופקדו לחיסכון הפנסיוני החל מהמועד האמור, מיועדים למטרת קצבה בלבד החל מגיל הפרישה.

6.3.2. חובת ביטוח פנסיוני

החל מחודש ינואר 2008, מכוח צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957, חלה חובת עריכת ביטוח פנסיוני מקיף לכלל השכירים במשק בהתאם לתנאים שנקבעו בצו ההרחבה¹¹.

בחודש מרס 2016 פורסמה **הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 16)**, **התשע"ו**, שעניינה בהתאמת הוראות שונות בחוק הגמל להסכם הקיבוצי, שלמיטב ידיעת החברה נחתם במשק בחודש פברואר 2016 בין ארגוני המעסיקים והתאחדות התעשיינים, לפיו יוגדלו תשלומי המעסיק והפרשות העובד לקרן הפנסיה, ואשר יכנס לתוקף בכפוף לפרסום צו הרחבה על ידי שר הכלכלה (בסעיף זה - "**ההסכם הקיבוצי**" ו-"**התזכיר**"). על פי הצעת החוק ובהתאם לשיעורי הגדלת התשלומים שנקבעו בהסכם הקיבוצי, שיעור התשלומים למרכיב תגמולי המעביד יהיה אחיד בכל המוצרים הפנסיוניים ויעמוד על שיעור של 6.5% משכרו של העובד, והעובד יהיה זכאי לשיעור ההפקדה שלא יפחת מזה הקבוע בתוספת השלישית (6.25% החל מיולי 2016 ו- 6.5% החל מינואר 2017, בהתאם להסכם הקיבוצי). גם אם נקבעה בדין או בהסכם התניה לפיה שיעור ההפקדה של מעסיק לקופת גמל עומד על שיעור מסוים משכרו של העובד הכולל את תשלום המעסיק לביטוח להבטחת אובדן כושר עבודה ושיעור ההפקדה לקופת גמל אחרת עומד על שיעור נמוך יותר, לא יראו בהוראות הדין או ההסכם האמור כהתניה של מעסיק לגבי שיעור הפקדה לגבי עובד (בהתאם לאיסור שנקבע במסגרת תיקון קודם לחוק בשנת 2015).

להערכת החברה יישום הוראות ההסכם הקיבוצי והצעת החוק, ככל ויכנסו לתוקף, עשוי להעלות את שיעורי הפרשות לביטוח הפנסיוני וצפוי להביא להגדלת היקף הפרמיות ודמי הגמולים בחברה.

¹¹ שיעורי ההפרשה לביטוח הפנסיוני על-פי תנאי צו ההרחבה החל מינואר 2014 הינם: 5.5% משכרו של העובד למרכיב התגמולים, 6% נוספים על חשבון המעסיק למרכיב התגמולים וכן 6% מהשכר על חשבון המעסיק לתשלום פיצוי פיטורים.

6.3.3.

הרפורמה במקדמי הקצבה

(א) מגבלות הנוגעות לשיווק פוליסות עם מקדם קצבה מובטח

בתחילת שנת 2013, ובהתאם להוראות חוזר שפרסם הממונה בחודש נובמבר 2012, הפסיקו חברות הביטוח לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות חיסכון המאפשרות למשוך את הכספים כקצבה חודשית, עם מקדמי המרה המגלמים הבטחת תוחלת חיים ("מקדמי קצבה מובטחים") (למעט, בתנאים מסוימים, ביחס למי שמלאו לו לפחות 60 שנים במועד המכירה), והחלו לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות חיסכון ללא מקדמי קצבה מובטחים בפוליסות אלו. מקדם ההמרה לקצבה יקבע במועד הפרישה, בסמוך למועד קבלת הקצבה הראשונה, בהתאם לתנאים הקבועים בתכנית. רפורמה זו תרמה, בין היתר, להעדפת מוצר הפנסיה על פני ביטוח חיים במכירות מוצרים חדשים.

הפוליסות ה"ותיקות" בעלות המקדמים המובטחים (שהופקו עד דצמבר 2012) נחשבו עד לאחרונה כבעלות "הגנה טבעית" לאור מגבלת הניוד שחלה על המקדמים המובטחים (לא ניתן היה לנייד את הפוליסות יחד עם המקדם המובטח כאמור). בחודש דצמבר 2015 פורסם חוזר שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים המתיר לחברות הביטוח לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון תלויות תשואה עם מקדם קצבה מובטח מפני שינויים בתוחלת חיים ("פוליסות עם מקדם מובטח"), למבטחים בעלי פוליסות עם מקדם מובטח בחברת ביטוח אחרת, המבקשים לבצע ניוד. החוזר כולל הנחיות לשיווק נספח אריכות ימים אשר יתומחר בנפרד ועלותו תהיה דינאמית בהתאם לשינויים בסיכון התארכות תוחלת החיים. לפרטים נוספים אודות החוזר האמור ראה סעיף 15.5.18 בחלק ד' להלן.

להערכת החברה, לחוזר האמור עלולה להיות השפעה על רמת השימור של פוליסות אלו, שתתבטא גם בהפחתת דמי הניהול, וכתוצאה על הרווחיות של החברה.

בהמשך לאמור לעיל, לאחרונה הוחל שיווק מוצרי ביטוח ללא מקדם מובטח. דמי הניהול במוצרים אלה נמוכים במידה ניכרת מאלו שהיו נהוגים בעבר.

(ב) עדכון הנחות אקטואריות הנוגעות לחשוב העתודות

בשנים האחרונות נצפו תופעות שהשפיעו על הנחות אקטואריות מרכזיות המשמשות בסיס לחישוב העתודות. האחת, נגזרת מהירידה המתמשכת בשיעורי הריבית והשנייה משינויים דמוגרפיים הבאים לידי ביטוי בעלייה בתוחלת החיים. תופעות אלה, בתוספת לשינויים בהסדרי המיסוי שנועדו לעודד את משיכת החיסכון הפנסיוני בדרך של קצבה, הביאו להגדלה בשיעורי מימוש הקצבה.

בחודש אוגוסט 2015 פורסם חוזר בדיקת נאותות העתודות (LAT) בדוחות הכספיים של חברות ביטוח, אשר כתוצאה מיישומו לראשונה גדלה ההפרשה לבחינת נאותות העתודות בסך של כ- 192 מיליוני ש"ח (לפני מס) ב- 30.6.2015.

לעניין עדכון עתודות (עתודה משלימה לגמלאות ועתודה בגין בדיקת נאותות העתודה) בעקבות שינויים בעקום הריבית חסרת הסיכון ושאר פרמטרים ראה סעיף 1.2.1 בדוח הדירקטוריון ובאור 3.37.3(ב)(5) בדוחות הכספיים.

בקרנות הפנסיה נדרשות החברות המנהלות מעת לעת לבצע עדכון של ההנחות הדמוגרפיות שעל בסיסן יש לחשב את המאזן האקטוארי של הקרן והמקדמים בתקנונים, בהתאם להוראות הפיקוח.

6.3.4

הסדרת דמי ניהול/הסדרים נוספים הנוגעים לדמי ניהול

בחודש ינואר 2013 נכנסה לתוקף הסדרה בדמי ניהול, במסגרת **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול) התשע"ב-2012** והסדרות נוספות ("ההסדרה בנושא דמי הניהול").

ההסדרה קבעה מודל לגביית דמי ניהול במוצרי החיסכון הפנסיוני, לפיו דמי הניהול נגבים הן מההפקדות השוטפות והן מהצבירה. לגבי תכניות ביטוח המוכרות כקופת גמל, חל המודל לגבי פוליסות המשוקות החל מינואר 2013. כמו כן ההסדרה כוללת הוראות שונות שמטרתן הגברת השקיפות בנושא דמי הניהול למבוטחים ולעמיתים. במסגרת ההסדרה האמורה מפורטים שיעורי דמי הניהול השנתיים המקסימליים אותם ניתן לגבות ממוצרים פנסיונים, תוך הפרדה בין מי שמקבל קצבה למי שאינו מקבל קצבה. דמי הניהול הנגבים על ידי הקבוצה במוצרי החיסכון הפנסיוני כמפורט בסעיף 6.6 להלן ובתוכניות הביטוח המוכרות כקופות גמל כמפורט בסעיף 3.4 בדוח הדירקטוריון נגבים בהתאם להסדרה בנושא דמי הניהול, על הוראותיה השונות.

לפירוט בדבר הסדרים רגולטוריים נוספים שפורסמו בתקופת הדוח והנוגעים לדמי הניהול, ראה סעיף 15.5.6 בחלק ד' להלן.

יצוין כי במסגרת תוכנית העבודה של משרד האוצר לשנת 2016, מצוינת כוונת משרד האוצר להביא להפחתת עלויות דמי הניהול הממוצעים בחיסכון הפנסיוני, כך שנוכח לסוף שנת 2015 עלויות דמי הניהול הממוצעים הינם כ- 0.35% מהנכסים ו- 3.3% מההפקדות, ונוכח לסוף שנת 2016 עלויות דמי הניהול הממוצעים יעמדו על עד 0.3% מהנכסים ו- 3.0% מההפקדות.

6.3.5

ניתוק עמלה מדמי ניהול

בהתאם לעמדת המפקחת "תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון" מחודש ינואר 2015 ולהבהרה לעמדה האמורה מחודש מרס 2015, על הגופים המוסדיים לפעול על מנת לשנות את בסיס מודל העמלות שלהם כך שהעמלות לא תיגזרנה מגובה דמי הניהול. על פי ההבהרה כאמור על הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח לפעול באופן מיידי לתיקון החוזים הרלוונטיים ואין לחתום על חוזים חדשים שאינם עולים בקנה אחד עם העמדה. לפרטים נוספים, לרבות המרצת פתיחה שהגישה התאחדות החברות לביטוח חיים ("ההתאחדות") בעניין עמדת המפקחת הנ"ל, החלטת בית המחוזי מיום 8 בפברואר 2016 לסילוק המרצת הפתיחה על הסף, הודעת הערעור שהגישה ההתאחדות ביום 22 במרס 2016 לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי הנ"ל, ראה סעיף 21.2.2(א) בחלק ד' להלן.

6.3.6

מסלקה פנסיונית והסדרה הנוגעת להעברת נתונים ב"מבנה אחיד"

המסלקה הפנסיונית אשר החלה לפעול במחצית השנייה של שנת 2013, מיועדת לשמש כמתווך מידע מרכזי בשוק החיסכון הפנסיוני עבור החוסכים והמעסיקים, תוך הסדרת ממשקי העבודה בין היצרנים הפנסיונים, בעלי הרישיון הפנסיוני ויתר השחקנים בשוק הפנסיוני (מעסיקים ועובדים). החל מחודש נובמבר 2013 מחויבים כל בעלי הרישיון לפנות לגוף מוסדי לשם קבלת מידע חד-פעמי באמצעות המסלקה הפנסיונית. הוראות בנוגע לסוגי פעולות נוספות שיש חובה לבצען באמצעות המסלקה נקבעו במספר הסדרות שפרסמה המפקחת לעניין זה, אשר חלקן נכנסו לתוקף, וחלקן יכנסו לתוקף, באופן מדורג, בשנתיים הקרובות. במאי 2015 פורסם חוזר חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית שעניינו קביעת פעולות שעל גופים מוסדיים ובעלי רישיון לבצע באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית. בין היתר נקבע בחוזר כי כל העברת מידע בין הגוף המוסדי לבעל הרישיון בנוגע לייעוץ או שיווק מוצר פנסיוני תבצע באמצעות המסלקה, אלא אם קיים ממשק ממוכן בין הגוף המוסדי לבעל רישיון, או שלבעל הרישיון יש גישה למערכת ייחודית.

להערכת החברה, הרחבת חובת השימוש במסלקה הפנסיונית כמפורט לעיל, צפויה לצמצם את מתן קבלת המידע בפורמטים אחרים שלא באמצעות המסלקה.

לפרטים נוספים אודות הוראות המתייחסות למסלקה ולמבנה אחיד, ראה סעיף 15.5.20 בחלק ד' להלן.

6.3.7. ההסדרה מול מעסיקים

(א) תקנות תשלומים לקופות גמל

בחודש אוגוסט 2014 פורסמו **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופות גמל) התשע"ד-2014**. במסגרת התקנות נקבעו הנחיות ביחס לאופן ומועד ביצוע הפקדות של מעסיקים למוצרים פנסיוניים של עובדיהם המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים ובמידע שעל מעסיקים למסור לגופים המוסדיים אגב ביצוע ההפקדה. הגופים המוסדיים, מנגד, חויבו במתן היזון חוזר למעסיקים במועדים וביחס לפרטים המנויים בתקנות.

התקנות נכנסו לתוקף בצורה מדורגת החל מחודש פברואר 2016 ובמקביל פורסמו הנחיות נוספות בעניין האמור. לפירוט נוסף ראה סעיף 15.5.19 בחלק ד' להלן.

תקנות אלו דורשות היערכות תפעולית מורכבת לאורך זמן הן מצד המעסיקים והן מצד הגופים המוסדיים, ולהערכת החברה, עתידות להביא להגברת המעורבות של מעסיקים בניהול החיסכון הפנסיוני של עובדיהם. השיפור הצפוי באיכות הנתונים שיתקבלו ממעסיקים יאפשר לחברה, לאחר הטמעת הפעילות, ליעל את פעילות הגבייה וניהול הקשר מול מבוטחים/מעסיקים.

(ב) תיקון 12 לחוק קופות גמל

תיקון 12 לחוק קופות גמל קובע כי **מעביד לא יתנה את שיעור הפקדות המעביד לסוג מוצר**, ואם קיימת התניה כאמור, בניגוד להוראות אלו, יהיה זכאי העובד לשיעור הפקדות הגבוה מבין השיעורים המרביים שהמעביד מפקיד לזכות עובדיו לפי הוראות הדין או ההסכם.

להערכת החברה, תיקון 12 עשוי להגדיל את הפרשות המעסיקים להסדרים פנסיוניים ביחס למצב הקיים. לפירוט ראה סעיף 15.5.12 בחלק ד' להלן.

בהקשר זה יוער, כי בחודש פברואר 2016 נחתם הסכם בין המעסיקים לבין הסתדרות העובדים בנוגע להגדלת שיעורי ההפקדות לפנסיה וכן פורסם תזכיר חוק באותו עניין, כאמור בסעיף 6.3.2 לעיל.

6.3.8. מנגנון לבחירת קרן ברירת מחדל

בחודש מרס 2016 פורסם **חוזר הקובע הוראות לעניין בחירת קופת גמל ברירת מחדל על ידי משרד האוצר ("קרן ברירת מחדל נבחרת")**, שתהווה ברירת מחדל לעובדים שלגביהם לא נקבעה בדין או בהסכם או מכוחם קופת גמל לצורך הפקדת התשלומים שלהם ואשר לא בחרו בקופת גמל לאחר שניתנה להם הזדמנות לעשות כן. בנוסף, קובע החוזר את התנאים הנדרשים מחברה מנהלת של קופת גמל אשר מצרפת לשורותיה עמיתים בהתאם לחוק קופת גמל.

מטרת החוזר, כמפורט בו, הינה קביעת הוראות לעניין קופת גמל אשר אליה יופקדו התשלומים עבור עובדים, אשר לא בחרו בקופת גמל לאחר שניתנה להם הזדמנות לעשות כן. החוזר קובע כי חברה מנהלת של קופת גמל לא תאפשר הפקדת תשלומים של מעסיק בשל עובד שלא מילא טופס הצטרפות לקופת הגמל שבניהולה ולא תאפשר צירוף של עובד כאמור לקופת הגמל, אלא אם היא אחת מקופות ברירת המחדל הבאות:

(א) קרן ברירת מחדל נבחרת, שהינה אחת משתי קרנות פנסיה חדשות מקיפות לפחות, שיקבע הממונה לפני 1 בספטמבר, 2016.

(ב) קופת ברירת מחדל אחרת, שהינה קופה שנבחרה בהליך תחרותי על-ידי מעסיק או ארגון עובדים בהתאם לתנאים וקריטריונים המפורטים בחוזר, כאשר, בין היתר, משקל דמי הניהול בבחירת קופת ברירת המחדל לא יפחת מ- 50%.

לפרטים נוספים אודות הליך בחירת קרן ברירת מחדל הנבחרת בהתאם לתנאים ולקריטריונים שקבעה המפקחת, ואודות הליך בחירת קופת ברירת מחדל אחרת, לרבות לעניין מגבלות בבחירת חברה מנהלת המהווה "צד קשור" (כהגדרתו בחוזר) כקופת ברירת מחדל אחרת, וכן אודות מגבלות החלות על קרן ברירת המחדל הנבחרת ועל קופת ברירת מחדל אחרת, לרבות ביחס לגובה דמי הניהול ועדכונם, ראו סעיף 15.5.21 להלן.

החוזר נכנס לתוקף במועד פרסומו, למעט ההוראות ביחס לבחירת קופת ברירת מחדל אחרת שיכנסו לתוקף ב-1 ביולי 2016, וקובע כי הסכם ברירת מחדל שהיה בתוקף במועד פרסום החוזר יוותר בתוקף עד למוקדם מבין תום תקופת ההסכם ו-31 במרס 2019.

החברה מעריכה, כי לבחירת קרן ברירת מחדל נבחרת ו/או לבחירת קופת ברירת מחדל אחרת, לרבות ההוראות בדבר הענקת יתרון לניהול קרן ברירת מחדל נבחרת לשחקנים קטנים בשוק והיתרונות התחרותיים שמוקנים לקרן ברירת מחדל נבחרת תהיה השפעה רוחבית על שוק קרנות הפנסיה וקרנות ההשתלמות ויתכן שאף ביחס למוצרים נוספים בתחום חיסכון ארוך טווח.

להערכת החברה הוראות אלה צפויות לבוא לידי ביטוי בירידה בגובה דמי הניהול במוצרים אלה הן מעמיתים חדשים והן מעמיתים קיימים וכן בפגיעה ברווחיות הקבוצה (בעיקר במקפת חברה המנהלת של קרנות הפנסיה החדשות ושל קרנות ההשתלמות) ועשויות אף להשפיע על תמהיל מכירות מוצרי חיסכון ארוך טווח של הקבוצה כולה ועל היקפם.

6.3.9. תקנון אחיד לקרן פנסיה מקיפה

בחודש אוקטובר 2015, פורסמה טיוטת חוזר שעניינה הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה. על פי טיוטת החוזר ייקבע נוסח תקנון אחיד לכל קרנות הפנסיה. טיוטת החוזר צפויה להיכנס לתוקף בחודש יולי 2016.

להערכת החברה, ככל שיכנסו לתוקף, ההסדרים הרגולטורים בנוגע לקביעת תקנון אחיד לקרנות הפנסיה ולאור פרסום וכניסה לתוקף של חוזר הוראות לעניין בחירת קופת גמל ברירת מחדל כאמור בסעיף 6.3.8 לעיל תוך הפיכת מגוון המוצרים הקיימים בפנסיה למוצרים זהים, יצומצם הבידול בין המוצרים ותגבר התחרות בין הקרנות השונות בשוק.

6.3.10. איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה

על פי תיקון 13 לחוק שירותים פיננסיים¹² (אשר פורסם בחודש נובמבר 2015), בהיעדר הנחיה אחרת של העמית, יאוחדו חשבונותיו בקרנות הפנסיה לתוך חשבון הפנסיה הפעיל שלו.

בחודש פברואר 2016 פורסמה טיוטת חוזר שמטרתה לתרגם את הוראת השעה שנקבעה בחוק הגמל בדבר איחוד חשבונות קיימים בפנסיה להוראות ביצוע מעשיות בנושא. בחודש מרס 2016 פורסמה טיוטת תקנות בעניין איסוף מידע, גישה למידע ובקרה במסגרת יישום הוראת השעה, במטרה להבטיח את אבטחת המידע. לפירוט ראה סעיף 15.5.14 בפרק ד' להלן.

¹² תיקון חוק שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון 13 והוראות שעה), התשע"ו-2015.

להערכת החברה, יישום ההוראות בעניין איחוד חשבונות במיוחד על רקע ההסדרה הרגולטורית בעניין קרן ברירת מחדל נבחרת (ראו סעיף 6.3.8 לעיל) יגרום לירידה בהיקף הכספים המנוהלים בחשבונות המוקפאים בקרנות הפנסיה של מגדל מקפת (שכן חשבונות מוקפאים של עמיתים במגדל מקפת יאוחדו עם החשבונות הפעילים של העמיתים בחברות מנהלות אחרות) ובהתאם, לצמצום מספר העמיתים בקרן הפנסיה של מגדל מקפת. מצד שני, איחוד החשבונות, יגדיל את הכספים המנוהלים בגין העמיתים בחשבונות הפעילים בקרן הפנסיה של מגדל מקפת כתוצאה מהעברה של כספי החשבונות מוקפאים בקרנות פנסיה אחרות לחשבון של עמיתים פעילים מחברות אחרות למגדל מקפת. שינויים אלה צפויים להשפיע על הגברת התחרות ולהביא לירידה בגובה דמי הניהול.

6.3.11 שינוי בהקצאת האג"ח המיועדות

בינואר 2016 פורסם דוח של הצוות להגברת הוודאות בחיסכון הפנסיוני. הצוות הוקם על ידי משרד האוצר לצורך בחינת יעדים אסטרטגיים של משרד האוצר להשגת חיסכון פנסיוני הולם לציבור והשימוש באג"ח ייעודי לצורך הגשמת מטרה זו. על פי המלצות הדוח, יש להמשיך להקצות אג"ח מיועדות בגין 30% מנכסי הקרנות החדשות המקיפות ומנכסי הקרנות הוותיקות, תוך הגדלה, לאורך תקופת זמן מוגדרת, של היקף הקצאת אגרות החוב המיועדות לפנסיונרים וחוסכים על סף גיל פרישה, וזאת על חשבון הקצאת אגרות החוב המיועדות לחוסכים צעירים. על פי תוכנית העבודה של משרד האוצר לשנת 2016, בחודש דצמבר 2016 צפויות להתפרסם תקנות לשינוי ההקצאה של אג"ח מיועדות. לפירוט ראה סעיף 15.5.23 בפרק ד' להלן.

להערכת החברה, שינוי בהקצאת האג"ח המיועדות בהתאם לאמור לעיל, וככל שלא יהא שינוי מקביל גם בנוגע למוצרי הביטוח בתחום חיסכון ארוך טווח באופן שיעמיד אותם במצב שוויוני למול קרנות הפנסיה, יביא להגברת התחרות על הכספים המיועדים לתשלום קצבאות סמוך לגילאי הפרישה, תוך מתן עדיפות ברורה לקרנות הפנסיה על פני יתר מוצרי חיסכון ארוך טווח ואף עלול להביא לירידה בשיעור דמי הניהול בגין מקבלי הקצבה.

6.3.12 מסלולי השקעה לניהול כספי החיסכון - מודל מנוהל תלוי גיל

כחלק מהמדיניות הכללית של הממונה לשאוף להגברת המשאבים שיעמדו לרשות החוסך בגיל הפרישה, פורסם בחודש פברואר 2015 חוזר **מסלולי השקעה בקופות גמל**. החוזר קובע כללים להקמת מסלולי ברירת מחדל המותאמים לגיל העמיתים בקופות גמל, לרבות חובה לנהל חשבון נפרד עבור מקבלי קצבאות. תחילתו של החוזר הינה ביום 1 בינואר 2016 והוא חל על מצטרפים חדשים לחיסכון הפנסיוני החל ממועד זה.

מבטוחים/עמיתים קיימים שיש להם פוליסות ביטוח שהן קופת ביטוח, קרנות פנסיה וקופות גמל יוכלו להצטרף למודל מנוהל תלוי גיל לפי בחירתם. לגבי פוליסות ביטוח שהן קופות ביטוח ששווקו לפני שנת 2004, התחולה הינה, לפי בחירתם, החל מיום 1 בינואר 2017.

בהתאם להנחיות המפקחת, יצרה החברה 3 מסלולי ברירת מחדל לקבוצות בחלוקה לפי גילאים: גילאי עד 50, גילאי 50-60, וגילאי 60 ומעלה והיא תנהל עבור חוסכים מסלולי השקעה ייעודיים. מסלולים אלו יוגדרו כמסלולי ברירת המחדל. המשמעות היא כי המסלול הכללי אשר בו הופקדו עד כה מרבית כספי החוסכים בחיסכון הפנסיוני, ייסגר למצטרפים חדשים וכספי החיסכון יופנו למסלולי ההשקעה בהתאם לגיל.

להערכת החברה, תפעול מסלולי השקעה מותאמי גיל, לרבות ניהול נפרד של נכסי מקבלי הקצבאות, עלול להשליך על תשואות המבטוחים ועל היתרה הצבורה במסלולים אלה, וכפועל יוצא גם על דמי הניהול שיגיעו לחברה בגין ניהול הנכסים.

מאחר ולא ניתן להעריך את התנהגות כל הגורמים המעורבים ביישום הוראות החוזר, לרבות התנהלות שוק ההון באופן כללי, נכון למועד זה, החברה אינה יכולה להעריך את ההשלכות מיישום הוראות חוזר זה.

6.3.13. תגמול בגין שיווק ותפעול מוצרים פנסיונים

בחודש דצמבר 2015 פורסם **תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (יעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיונית)**, **התשס"ה-2005**, על פיו סוכן ביטוח פנסיוני או גוף הקשור אליו, יהיה רשאי לתת שירותי תפעול למעסיק שבעבור עובדיו הם נותנים שיווק פנסיוני ("**סוכן משווק מתפעל**") ובלבד שיתקיימו התנאים המנויים בחוק כדלקמן:

(א) החל מחודש פברואר 2016 - סוכן הביטוח הפנסיוני יגבה מהמעביד בלבד בכל חודש דמי סליקה בעד שירותי התפעול בעבור כל עובד, שלא יפחתו מהשיעורים או מהסכומים הקבועים בחוק.

(ב) החל מחודש יולי 2016 (ורטרואקטיבית מתחילת 2016) - עמלת ההפצה אשר משלם גוף מוסדי לסוכן משווק מתפעל, תפחת בשיעור דמי הסליקה שמשלם לו המעביד כאמור בסעיף (א) לעיל, או ל-0, לפי הגבוה; וכן דמי הניהול שישלם עובד שלגביו שולמו דמי סליקה כאמור, יפחתו בשיעור הפחתת עמלת ההפצה כאמור.

(ג) נבחרה בעבור העובדים קופת ברירת מחדל לפי סעיף 20 לחוק קופות גמל.

כמו כן, קובע החוק מגבלה בנוגע לתגמול סוכן, על פיה סוכן המקבל עמלת הפצה מיצרן לא יוכל לקבל בנוסף גם דמי טיפול מהעמית.

התיקונים האמורים משקפים מגמה של המפקחת להפחתת חסמי הכניסה לתחום ההפצה הפנסיונית. להערכת החברה, התיקונים עשויים לעודד גופים חדשים להיכנס לתחום התפעול הפנסיוני וכן להגביר את התחרות בינם לבין מנהלי ההסדר (סוכנויות ביטוח גדולות, לרבות סוכנויות בקבוצה, בעלות יכולת מתן שירותי תפעול למעסיקים בתחום הפנסיוני).

6.3.14. קופת גמל להשקעה

בחודש מרס 2016 פורסם **תזכיר לתיקון חוק קופות גמל**. במסגרת התזכיר מוצע לאפשר לחברות מנהלות לשווק קופת גמל להשקעה, בה יופקדו כספים לחיסכון אותם ניתן יהיה למשוך בסכום הוני ללא הטבות מס, או לקבל עליהם פטור ממס רווחי הון אם העמית יחליט למשכם כקצבה. ככל והכספים שיצברו בקופת גמל להשקעה יישאו רווחים, יהיו הרווחים חייבים במס רווחי הון אלא אם יימשכו כקצבה. בנוסף, קופת גמל להשקעה תאפשר למוטבי העמית למשוך את הכספים שהם זכאים להם עקב פטירתו (כולל העברתם לחשבון חדש).

להערכת החברה, קבלת תזכיר החוק כלשונו תביא להגדלת החיסכון הפרטי בשוק, תוך הסטת השקעות פרטיות של הציבור מאפיקים אחרים (ובכלל זה מחברות הביטוח) לקופות הגמל (לרבות בחברות המנהלות בקבוצה) וכן תביא להגברת התחרות על כספים אלה.

בהקשר לכך יצוין, כי התאחדות חברות הביטוח בישראל ("**ההתאחדות**") פנתה לשר האוצר ולמפקחת בכדי להוסיף תיקון לתזכיר החוק המוצע שיאפשר גם לחברות הביטוח להקים ולנהל קופת גמל להשקעה וזאת בכדי למנוע הפליה בחופש העיסוק, ומניעת תחרות שאינה הוגנת.

6.3.15. בחודש מרס 2016 אישרה מליאה הכנסת בקריאה טרומית את הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון - הגבלת דמי ניהול בקרנות הפנסיה), התשע"ו-2016. על פי הצעת החוק מוצע לקבוע כי דמי הניהול בקרן פנסיה חדשה מקיפה לא יעלו על שיעור של 3% מתוך התשלומים המועברים לקרן בשל כל עמית, ולא יעלו על שיעור של 0.25% מן היתרה הצבורה בחשבוננו של כל עמית; ולעניין מקבלי קצבה דמי הניהול לא יעלו על שיעור של 0.25%.

בהתאם לאישור הצעת החוק בקריאה טרומית, תועבר הצעת החוק להכנה לקריאה ראשונה בוועדה אשר תקבע לעניין זה על ידי וועדת הכנסת.

על אף שנכון למועד הדוח מדובר בשלב ראשוני בלבד של הצעת החוק ולא ידוע מהו נוסח הצעת החוק אשר יועבר לקריאה ראשונה בכנסת, הרי שכלל שהצעת החוק תאושר בכנסת בנוסחה הנוכחי, ליישומה יהיו השלכות מהותיות על השוק לרבות על מגדל מקפת, ובכלל זה על הפחתת דמי הניהול הנגבים מחלק מן העמיתים ולפגיעה ברווחיות החברה.

המידע הכלול בסעיף 6.3 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

6.4. השפעות ההסדרים השונים על החברה – בהתייחס לתמהיל המוצרים וחלקה בשוק

תמהיל המוצרים

העמקת מכירות מוצר הפנסיה על חשבון יתר המוצרים בתחום

האפשרות לשווק פוליסות ביטוח חיים חדשות הכוללות מקדם קצבה מובטח, שהייתה אחד מהמאפיינים המבדילים בין מוצרי החיסכון, בוטלה (למעט למצטרפים מעל גיל 60), וכתוצאה מכך נפגע אחד היתרונות הבולטים שהיה לקופת ביטוח, על פני מוצרי החיסכון האחרים בתחום. בנוסף, בשוק בו שיעורי הריבית נמוכים, מצטמצמות האפשרויות להשגת תשואות עודפות בניהול נכסים. הנפקת אג"ח מיועדות לקרן פנסיה, שהינה אחד מהמאפיינים המבדילים בין מוצרי החיסכון, נותנת יתרון יחסי לקרנות הפנסיה ומעודדת אף היא את המשך הצמיחה בענף הפנסיה על חשבון מוצרים מתחרים. למגמות אלו יש להוסיף את ההסדרה בעניין קרן ברירת מחדל הנזכרת בסעיף 6.3.8 לעיל אשר גם היא עשויה לתת עדיפות לקרנות הפנסיה.

מגמות אלו, צפויות להעמיק אף יותר את המכירות בענף הפנסיה על חשבון יתר הענפים בתחום חיסכון ארוך הטווח.

רווחיות

מגמת התחרות הנמשכת והשפעתה על דמי הניהול, כניסתה של ההסדרה לעניין קרן ברירת מחדל וההסדרות לעניין התקנון האחיד (כאמור בסעיף 6.3.9 לעיל) וכן תיקון מס' 13 (כאמור בסעיף 6.3.10 לעיל) עלולים להביא לניודם של חלק מהנכסים המנוהלים בקרן הפנסיה של הקבוצה לחברות אחרות וכן להוביל להמשך שחיקת דמי הניהול וכפועל יוצא לקיטון ברווחיות מוצרי התחום.

בנוסף, פתיחת השוק לניוד מוצרי ביטוח הכוללים מקדם קצבה מובטח, תוך שמירה על המקדם המובטח, עלולה להשפיע אף היא על גובה דמי הניהול בתוכניות ביטוח חיים הקיימות ועל רמת השימור של פוליסות אלה.

ערוצי הפצה

לאור רמות המחירים הנמוכות, אשר אינן מאפשרות בחלק מהמקרים עריכת עסקאות באמצעות סוכן ביטוח, ניכרת בשוק מגמה של מעבר מעסקאות המשווקות על ידי סוכנים לעסקאות ישירות מול המעסיק. פעילות זו מבוצעת על ידי הזרעות הישירות של החברות ועל ידי מודלים שונים המשלבים פעילות ישירה עם פעילות מנהל הסדר/סוכן. מגמה זו אשר צוברת תאוצה בפעילות השוק כולו, מאפיינת גם את הפתרונות שהקבוצה מציעה במקרים אלו.

הוראות המפקחת ביחס לאופן הפעילות של המבוטחים מול היצרן, ללא מתווכים, הכוללות פטור מהליך של שיווק פנסיוני בעת הצטרפות ישירה של מבוטח או בעת צירוף "ברירת מחדל" על ידי מעסיק, מקדמת את האפשרות למעסיקים לפעול באופן ישיר מול החברה. בנוסף, קידום פעילות המסלקה וחובת השימוש בה בכל העברת מידע בין גוף מוסדי לבעל רישיון מעודדת את היצרנים השונים, לרבות חברות ללא רשתות הפצה משמעותיות, לפתח אמצעים דיגיטליים מתקדמים שיאפשרו שיווק ישיר, ובכך מתאפשר לחברות אלו להפוך לשחקן תחרותי משמעותי באמצעות פעילות הפצה ישירה.

התחרות בענף

ההסדרות הרגולטוריות המפורטות לעיל, עשויות להאיץ עוד יותר את התחרות בענף, לפירוט בדבר התחרות ראה סעיף 7 להלן.

מגמות נוספות

החברה מעריכה, כי עשויים להתפתח שני שווקי משנה בתחום: שוק החוסכים הפעילים להם יוצעו מוצרי החיסכון הפנסיוני עד לגיל הפרישה, ושוק לגיל הפרישה - שוק "הגיל השלישי".

בשנים האחרונות תחום "הגיל השלישי" מהווה מוקד התעניינות של מרבית המתחרים בענף, שכן השינוי הרגולטורי של תיקון מספר 3 לחוק קופות הגמל המפורט בסעיף 6.3.1 לעיל, וכן הפסקת שיווק פוליסות ביטוח הכוללות מקדם מתחת לגיל 60, מייצרות פוטנציאל לגידול בהיקף תנועת הכספים בסמוך לגיל הפרישה.

להערכת החברה, בשוק לגיל הפרישה (שוק "הגיל השלישי"), יוצעו מוצרים לבחירה החל מגיל הפרישה, לרבות מוצרים סינרגטיים נוספים מתחומים נוספים אותם ניתן להציע לקהל זה. לשוק זה ינוידו גם כספים ממקורות חיסכון נוספים (לאו דווקא כספים שנצברו במוצרי החיסכון הפנסיוני אלא גם ממקורות חיסכון אחרים) לצורך רכישת קצבה. התחרות בין היצרנים השונים תתמקד גם בפרמטרים של מקדם המרה לקצבה, מגוון מסלולי הקצבה שיוצעו, המשך ניהול ההשקעות, דמי ניהול ושירות.

המידע הכלול בסעיף 6.4 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום, וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

6.5. תיאור המוצרים/הכיסויים הביטוחיים העיקריים

6.5.1. ביטוח חיים

תכניות ביטוח חיים נחלקות לשני סוגים עיקריים: פוליסות ביטוח הכוללות מרכיבי סיכון בלבד ופוליסות ביטוח המשלבות כיסוי ביטוחי עם מרכיב חיסכון.

(א) פוליסות עם מרכיב סיכון בלבד

ביטוחים אלה אינם כוללים מרכיב חיסכון ואינם צוברים ערכי פדיון. ביטוחים אלה מוצעים הן כביטוחי פרט והן במסגרת הסכמים לביטוח קבוצתי.

ייחודה של פוליסת ביטוח קבוצתי על פני פוליסת ביטוח פרט הינה במאפיינים העיקריים הבאים:

בעל הפוליסה - יכול להיות מעסיק/תאגיד. סכומי הביטוח מוגדרים מראש עבור מבטחי הקבוצה ונקבעים על-פי קריטריונים שונים כגון מצב משפחתי וכו'. התעריף מחושב, בין היתר, לפי הגיל האקטוארי של הקבוצה ותחומי עיסוקה, תוקף הסכם הביטוח הוא לתקופה קצרה אשר נקבעת מראש בין בעל הפוליסה וחברת הביטוח, וגביית הפרמיות בדרך כלל מבוצעת בתשלום מרוכז עבור מבטחי הקבוצה. בעזוב המבטוח את הקבוצה, קיימת חובה לאפשר למבטוח להמשיך את הביטוח במסגרת פוליסה פרטית.

(ב) פוליסות ביטוח לחיסכון המשלבות כיסוי ביטוחי

פוליסות אלו נחלקות לשני סוגים עיקריים, אלה המוכרות כקופת גמל ומיועדות לחיסכון פנסיוני (בדרך כלל מיועדות לעובדים שכירים ועצמאיים - קופת ביטוח), ופוליסות שאינן מוכרות כקופת גמל, ומיועדות בדרך כלל לחיסכון פרטי (תכניות פרט).

ההבדל המשמעותי בייחוד הפוליסות לחיסכון כקופת גמל, בא לידי ביטוי בעיקר בהטבות המס הניתנות לחוסכים בתכניות אלה הקבועות בהסדר התחיקתי, ובצידן כללי משיכה המגבילים את פדיון הכספים לגיל פרישה בלבד ובתנאים המוגדרים בהסדרים התחיקתיים.

אופי הפוליסות הכוללות חיסכון השתנה במהלך השנים עקב הסדרות רגולטוריות שאגף שוק ההון במשרד האוצר יוזם מעת לעת, כמתואר לעיל.

להלן פירוט הכיסויים הביטוחיים/התכניות העיקריות המשוקקות כיום, הכוללות מרכיב סיכון בלבד:

סוג תכנית	מהות הכיסוי
ביטוח ריסק טהור	ביטוח חיים למקרה מוות ללא מרכיב חיסכון. ביטוח זה מבטיח למוטבים סכום ביטוח קבוע מראש כאשר המבטוח נפטר במהלך תקופת הביטוח. סכום הביטוח יכול להיות סכום חד פעמי או תשלום חודשי לתקופה הנקבעת מראש, בהתאם לתכנית הביטוח הרלבנטית. הביטוח הינו תמורת תשלום פרמיה צמודה למדד, קבועה או משתנה אחת לשנה או חמש שנים. ניתן לצרף לביטוח הרחבות או נספחים נוספים כגון מוות מתאונה, נכות מתאונה, נספח למחלות קשות וכו'.
ביטוח אובדן כושר עבודה	כיסוי המבטיח פיצוי חודשי בשיעור שלא יעלה על 75% מהשכר במקרה של אובדן כושר עבודה ושחרור מתשלום פרמיה. הכיסוי משווק בתוכניות שונות המתייחסות להגדרות שונות של מצב כושר עבודה, כגון אבדן היכולת לעסוק בעיסוק סביר אחר או אובדן היכולת לעסוק במקצוע/עיסוק ספציפי. הפיצוי משולם כל עוד המבטוח במצב של אי כושר

סוג תכנית	מהות הכיסוי
	עבודה או עד תום תקופת הביטוח. למעסיק ולעצמאי הוקנו הטבות מס בגין הפרשות לכיסוי זה במגבלות מסוימות.
ביטוח מוות מתאונה	ביטוח המבטיח תשלום פיצוי חד פעמי למקרה של מוות שנגרם כתוצאה מתאונה.
ביטוח נכות מתאונה	ביטוח המבטיח תשלום פיצוי חד פעמי במקרה שהנכות נגרמה כתוצאה מתאונה.

להלן פירוט תכניות הביטוח העיקריות בהן ניתן לשלב חיסכון עם כיסוי ביטוחי למקרה מוות או אובדן כושר עבודה ו/או חיסכון בלבד:

תוכניות המשוקות כיום

סוג תכנית	מהות הכיסוי
-----------	-------------

סדרת מגדלור לחיים 2013	תכניות הביטוח מסדרת מגדלור לחיים 2013 המוצעות מתחלקות בין תכניות ביטוח המוכרות כקופת גמל ואלה שאינן מוכרות כקופת גמל.
-------------------------------	---

בכל התוכניות קיימת הפרדה בין מרכיב החיסכון למרכיב ה"ריסק" ומרכיב ההוצאות (דמי ניהול). התוכניות המוכרות כקופת גמל מיועדות למטרת קצבה בלבד וניתן לרכוש בהן רק כיסויים למקרי מוות ואובדן כושר עבודה. בתכניות ביטוח אלה מוצע מגוון מסלולי השקעה לבחירת המבוטח.

תוכניות אלו הינן המשך לסדרת הפוליסות ששווקו החל מ-2004 כמפורט להלן ("סדרת ה"מגדלור") (שהותאמו מפעם לפעם להסדרים התחיקתיים). תכניות אלה הותאמו גם לרפורמה במקדמי הקצבה ולרפורמה בדמי הניהול שנכנסו לתוקף החל מינואר 2013.

החל מחודש ינואר 2016 הותאמו מסלולי ההשקעה בפוליסות אלו אשר מוכרות כקופת ביטוח להוראות חוזר מסלולי השקעה בקופת גמל אשר פורסם בשנת 2015, והן כוללות כיום גם מודל השקעות מנוהלת תלוי גיל, כמפורט בסעיף 6.3.12 לעיל.

סדרת פוליסות "חיים חדשים"	במסגרת סדרת פוליסות "חיים חדשים", משווקות תכניות ביטוח לתשלום של קצבה מיידית, צמודת מדד, החל מגיל 60. כמו כן החברה עורכת פוליסות ייעודיות למעסיקים המבקשים לשלם לעובדיהם תשלומים הוניים בתקופת פרישה מוקדמת, טרם קבלת הקצבה.
----------------------------------	--

תכניות ששווקו בעבר

פוליסות מסוג "מגדלור"	פוליסות ששווקו בשנים 2004-2012. הפוליסות כוללות הפרדה בין מרכיבי החיסכון, הריסק ודמי הניהול. כמו כן, תכניות הביטוח המשולבות בחיסכון, מתחלקות גם בין תכניות ביטוח המוכרות כקופת גמל ובין תכניות ביטוח שאינן מוכרות כקופת גמל. בפוליסות אלה ניתנת אפשרות למבוטח לבחור בין מספר מסלולי השקעה. חלק מתכניות הביטוח ששווקו, הבטיחו בהתאם לתנאים שנקבעו בתכניות הביטוח הרלבנטיות, ריבית מובטחת או מינימום תשואה.
------------------------------	---

פוליסות מסוג "עדיף" (בקבוצה), השם המסחרי של פוליסות אלה "יותר"	פוליסה זו הייתה פוליסת ביטוחי החיים העיקרית שנמכרה בענף בשנים 1989-2003. מטרת הפוליסה הייתה, בין היתר, לתת מענה למעסיקים אשר הפקידו את תשלומי הביטוח הפנסיוני בצמוד לשכר (להבדיל מהצמדה למדד). המאפיינים העיקריים של תוכנית זו הינם: חלוקת הפרמיה לשני מרכיבים: הפניית אחוז מסוים מהפרמיה לחיסכון והפניית יתרת הפרמיה המיועדת לרכישת חיסכון למקרה מוות (סיכון/ריסק) ולהוצאות תפעול ושיוק. חלוקת הפרמיה בין המרכיבים נקבעה על-ידי המבוטח. מרכיב הכיסוי הביטוחי מחושב בכל חודש מחדש, בהתאם לפרמיה המועברת ולגילו של המבוטח באותו החודש, והחיסכון נצבר בנפרד. צבירת החיסכון מיועדת על פי רוב לתשלום גימלה. החל מחודש אוקטובר 2001, אפשרה הקבוצה במסגרת תכנית זו לבחור בין מספר מסלולי השקעה.
---	---

פוליסות קלאסיות (מסורתיות) בעיקר	הפוליסות כוללות ביטוח מעורב הכולל שני מרכיבים, חיסכון וסיכון, אשר מוגדרים בסכום קבוע מראש בהתאם לגיל המבוטח ותנאי החיתום שנקבעו בעת ההצטרפות לביטוח. עלות כיסוי החיסכון והסיכון מעורבת. סכום הביטוח משולם בתום התקופה הנקובה
---	--

תוכניות המשווקות כיום	
סוג תכנית	מהות הכיסוי
מעורב, גמלה וחיסכון (טהור)	בפוליסה כחיסכון מצטבר או במקרה מוות שארע לפני תום תקופת הביטוח. הביטוח המעורב שנמכר עד תחילת שנות ה-90 היה בדרך כלל צמוד למדד, הן סכום הביטוח והן הפרמיות. בפוליסות אלה מאחר והפרמיה הינה צמודה למדד, ככל שחלה עליית שכר מעבר למדד, לא ניתן להפקיד סכומים נוספים ששקפו את עליית השכר. ביטוח גמלה הינו ביטוח בפוליסה מסוג מסורתי שרוב הפרמיה שלה מיועדת לתשלום גמלה במועד הפרישה.

לפירוט בדבר התוצאות בהתאם לסוגי הפוליסות, ראה באור 18 לדוחות הכספיים.

6.5.2 מוצרי פנסיה

קרנות הפנסיה המנוהלות על-ידי הקבוצה הינן:

קרן פנסיה ותיקה

לקבוצה קרן פנסיה ותיקה, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים, המנוהלת על-ידי יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ. קרן זו הינה קרן פנסיה ותיקה המבוססת על מנגנון איזון אקטוארי אישי. הקרן נסגרה למצטרפים חדשים בעקבות ההסדרה הרגולטורית בקרנות הפנסיה בשנת 1995.

קרן פנסיה חדשה

מגדל מקפת אישית - הינה קרן פנסיה המיועדת להפקדות שוטפות של עמיתים שכירים ועצמאיים עד לגובה התקרה המותרת להפקדות. הקרן מציעה מגוון מסלולי פנסיה הכוללים כיסויים ביטוחיים למקרי נכות ולמקרי פטירה וכן מסלולי השקעה שונים. חלק החיסכון בקרן משולם כפנסיית זקנה החל בגיל הפרישה. קרן זו זכאית לאג"ח מיועדות.

מגדל מקפת משלימה הינה קרן פנסיה כללית המיועדת להפקדות שוטפות לרבות הפקדות בסכומים העולים על תקרת ההפקדות המותרת לקרן פנסיה אישית וכן ניתן להפקיד במסגרתה הפקדות חד פעמיות. החל מחודש ינואר 2008, בנוסף למסלול החיסכון לפנסיית זקנה החל מגיל 60, מציעה קרן זו מגוון של מסלולי פנסיה הכוללים כיסויים ביטוחיים למקרי נכות ולמקרי פטירה והחל מהמועד האמור היא פועלת גם כקרן פנסיה מקיפה.

קרן זו איננה זכאית לאג"ח מיועדות.

6.5.3 מוצרי גמל

מגדל מקפת הינה גם החברה המנהלת של קופות הגמל בקבוצה. קופות הגמל המנוהלות על-ידי הקבוצה הינן:

סוג הקופה	מהות
קרן השתלמות	הקופה מיועדת לשכירים ולעצמאיים. היא מאפשרת לעמית לצבור כספים לצורכי השתלמות וליהנות מהטבות מס. הכספים המצטברים בקרן ניתנים למשיכה לצורכי השתלמות החל מתום שלוש שנות חברות בקרן. לאחר שש שנות חברות בקרן ניתן למשוך את הכספים לכל מטרה.
קופת גמל אישית לתגמולים ופיצויים	הקופה מיועדת לשכירים ולעצמאיים. ההפקדות בקופה הן על בסיס חודשי לשכירים. עצמאיים יכולים להפקיד את הכספים אחת לתקופה (קופה זו נחשבת כקופת גמל לחיסכון).
קופת גמל לדמי מחלה	מאפשרת למעסיק לצבור כספים בקופה עבור תשלום בעד ימי מחלה.
קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית	הקופה מיועדת לניהול הסכומים שינוכו על-ידי מעסיק שהוגדר בחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004, התשס"ג-2003), ממשכורתו של עובד המועסק על-ידי

מהות	סוג הקופה
אותו מעסיק. הכוונה לאותם מעסיקים שלגביהם חל הסדר פנסיה תקציבית. שיעור הניכוי החל משנת 2005 הינו 2% ממשכורתו של העובד.	
קופה זו סגורה להפקדות חדשות החל מינואר 2011. הקופה מיועדת למעסיק המבקש לצבור כספים להבטחת פיצויי פיטורין לעובדיו. העמית הינו המעסיק וצבירת הכספים היא במרוכז על שם המעסיק עבור עובדיו.	קופת גמל מרכזית לפיצויים

6.6 פירוט אודות קרנות הפנסיה וקופות הגמל המנוהלות בקבוצה

להלן נתונים עיקריים לשנים 2013-2015 (במיליון ש"ח)¹³:

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים ⁽¹⁾	צבירה נטו ⁽²⁾	שיעור ניהול מנכסים ⁽³⁾	דמי שיעור דמי ניהול מהפקדות	שיעור דמי ניהול מהפקדות
קרנות פנסיה חדשות						
מגדל מהפת אישית						
2015	47,739	5,647	4,084	0.31%	3.32%	
2014	42,955	5,208	3,808	0.34%	3.75%	
2013	37,298	4,612	3,419	0.34%	3.79%	
מגדל מהפת משלימה						
2015	611	99	74	0.84%	0.66%	
2014	536	93	76	0.79%	0.55%	
2013	442	83	72	0.80%	0.32%	
קרנות פנסיה ותיקות (יוזמה ותיקה)						
2015	1,698	21	(20)	0.60%	9.06%	
2014	1,658	22	(20)	0.60%	9.14%	
2013	1,557	24	(11)	0.60%	9.13%	

¹³ "צבירה נטו", מוגדרת כדמי גמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי פנסיה.

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים ⁽¹⁾	צבירה נטו ⁽²⁾	שיעור ניהול מנכסים ⁽³⁾	דמי מהפקדות	שיעור דמי ניהול
קופות גמל וקרנות השתלמות						
קופות גמל - קרנות השתלמות						
2015	13,306	1,584	(369)	0.86%	-	-
2014	13,602	1,655	(115)	0.90%	-	-
2013	13,275	1,690	(279)	0.95%	-	-
קופות גמל - קופות גמל לתגמולים ופיצויים						
2015	1,857	93	0	0.73%	-	-
2014	1,851	88	20	0.79%	-	-
2013	1,767	77	(16)	0.83%	-	-
קופות גמל - אחר⁽⁴⁾						
2015	253	4	(32)	0.75%	-	-
2014	283	4	(21)	0.80%	-	-
2013	294	4	(3)	0.86%	-	-

סה"כ קרנות פנסיה וקופות גמל

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו
2015	65,464	7,449	3,737
2014	60,885	7,070	3,748
2013	54,633	6,490	3,182

(1) בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2016-9-3, סעיף דמי הגמולים לא יכלול זקיפת דמי גמולים בגין עמית נכה וריסק מצבירה על ידי הקרן, כתוצאה מן האמור חל קיטון בסווג דמי הגמולים בקרן מקפת אישית בשנים 2014 ו-2013 בסך של כ-36 ו-38 מיליון ש"ח בהתאמה.

(2) בהתאם להוראות החוזר האמור לעיל, התשלום המועבר למבטחי משנה של הקרן, מוצג כעת בצבירה נטו בקיזוז מדמי הגמולים כך שיתרת הצבירה נטו קטנה בשנים 2014 ו-2013 בכ-2 מיליון ש"ח עבור שנים אלו בהתאמה.

(3) הפירוט המובא לעניין שיעור דמי ניהול מנכסים מתייחס למבטחים שאינם מקבלי קצבאות.

(4) כולל: קופת גמל מרכזית לפיצויים, קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית וקופת גמל לדמי מחלה.

בשנים 2014 ו-2013, נתוני דמי הניהול כמתואר בטבלה דלעיל הינם לאחר שנוי בהפרשה להחזר דמי ניהול בהתאם להכרעה העקרונית של המפקח בעניין העלאת דמי ניהול ללא הודעה מוקדמת, ראה באור 39 5.ז.1) לדוחות הכספיים.

לפירוט לעניין ניתוח התוצאות המתייחסות לשינויים בדמי הניהול בפנסיה ובגמל, ראה סעיף 3.4.4 לדוח הדירקטוריון.

7. תחרות

7.1. כללי

התחום מאופיין בתחרות חריפה בין היצרנים ובין הענפים בתחום (ביטוח, פנסיה וגמל), וזאת, בין היתר, בשל אופיים של המוצרים הפנסיוניים שהינם מוצרים תחליפיים, עם דגשים מסוימים בכל אחד מהם. ההסדרים התחיקתיים בתחום בשנים האחרונות אשר היו מיועדים, בין היתר, להסיר חסמים המעכבים העברת כספים בין הגופים המוסדיים, עשויים להגביר את השקיפות ואת התחרות בתחום.

ההסדרה בנוגע למקדמי הקצבה, שנכנסה לתוקף בשנת 2013, ההסדרה בדמי הניהול וההצעה ליצירת אחדות בתקנונים של קרנות הפנסיה, צמצמו חלק מהמאפיינים המשמעותיים שהבדילו בין מוצרי התחום ובין המתחרים השונים, וצפויים להשפיע על רמת התחרות, תוך הסטת המכירות למוצרי הפנסיה, על חשבון הקטנת מכירות מוצרי ביטוח החיים.

התחרות בתחום מתרכזת בגובה דמי הניהול, בתשואות, בעלות הכיסויים הביטוחיים, וכן בקיומם של מאפיינים מבדילים בין מוצרי התחום וברמת השירות.

המשך התחרות העזה מביאה להמשך השחיקה בדמי הניהול וכפועל יוצא מזה משפיעה אף על רמת הרווחיות במוצרי התחום. התחרות הנכרת באה אף לידי ביטוי בהתגברות מגמת העברות הכספים בין החברות המנהלות בפנסיה ובגמל. לפירוט העברות הכספים נטו בקרנות הפנסיה וקופות הגמל של הקבוצה, ראה סעיף 3.4.4 בדוח הדירקטוריון.

7.2 נתוני שוק¹⁴

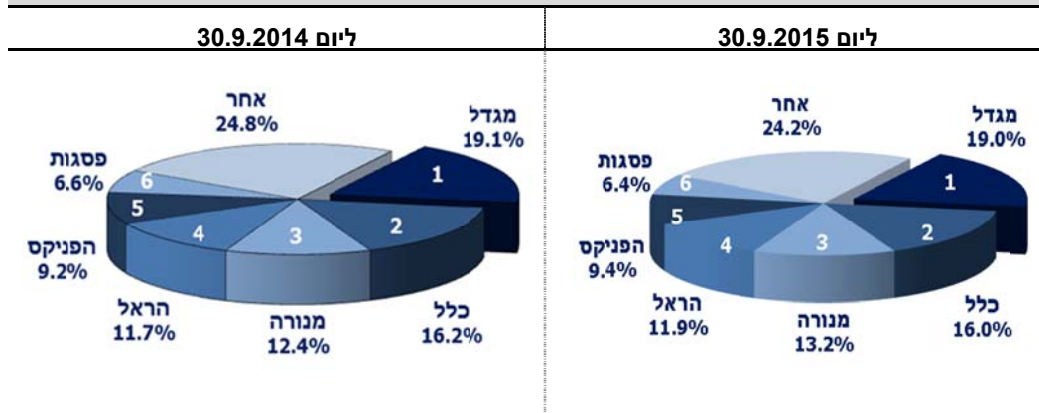
נכון ליום 30 בספטמבר 2015 ועל בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל, הקבוצה ממוקמת ראשונה בין הגופים הפועלים בתחום. המתחרים העיקריים של החברה הינם חברות כלל, מנורה, הראל והפניקס.

על רקע ההסדרות הרגולטוריות האחרונות בתחום, בשנים האחרונות חלה ירידה במשקל המכירות החדשות של ביטוחי החיים מכלל המכירות החדשות של מוצרי החיסכון הפנסיוני בקבוצה (למעט קופות גמל), ומנגד חלה עלייה במשקל המכירות החדשות של קרנות הפנסיה.

בשנת 2015 חלה עלייה קלה בסך המכירות של מוצרי החיסכון הפנסיוני בקבוצה (למעט קופות גמל), וזאת לאחר יציבות אשתקד. בנוסף, נמשכה מגמת העברת הכספים נטו בגין מעבר עמיתי קרנות הפנסיה והגמל לגופים מוסדיים אחרים.

התחום בכללותו

על בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל

¹⁴ הנתונים המובאים בסעיף זה אודות נתוני שוק, מבוססים על עיבודי דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר ("דוחות ניהוליים", "פנסיה-נט", "גמל-נט"), למעט אם נאמר אחרת. כמו כן, הפרמיות וההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים, בהתאם לנתונים המפורסמים בדוחות הניהוליים, אינם כוללים תקבולים בגין חוזי השקעה, שהוגדרו ככאלה על-ידי חברות הביטוח השונות.

ביטוח חיים

התפלגות פרמיות

לתקופה ינואר - ספטמבר 2014

לתקופה ינואר - ספטמבר 2015

התפלגות התחייבויות ביטוחיות

ליום 30.9.2014

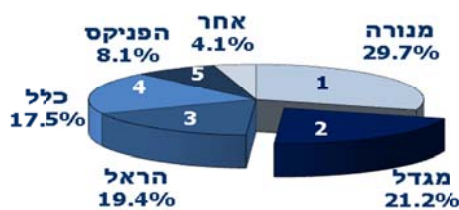
ליום 30.9.2015

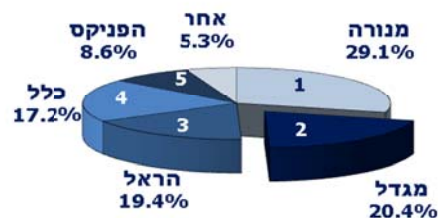
קרנות פנסיה חדשות

התפלגות דמי גמולים

לתקופה 1-12.2014

לתקופה 1-12.2015

התפלגות נכסים מנוהלים

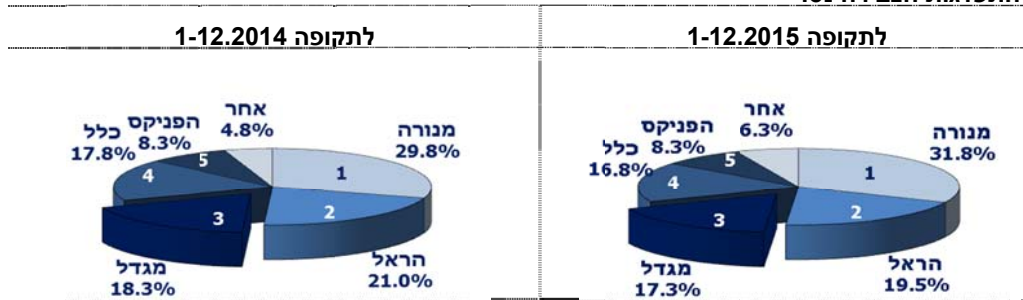
31.12.2014

31.12.2015

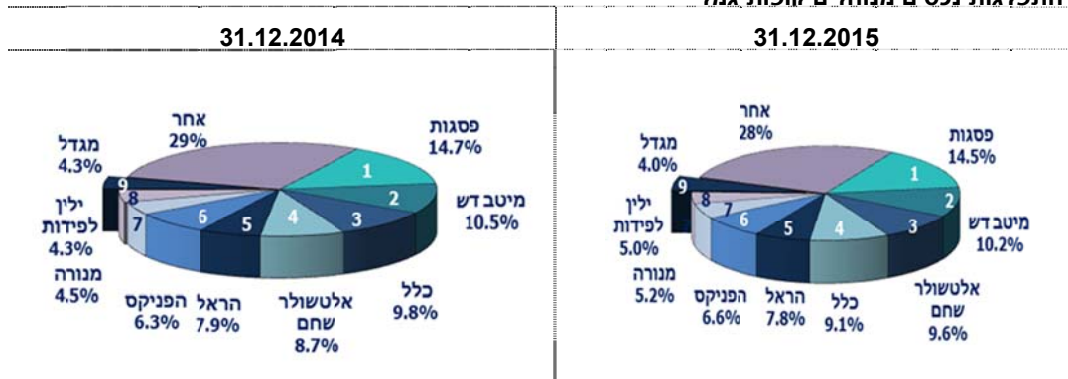

התפלגות הצבירה נטו

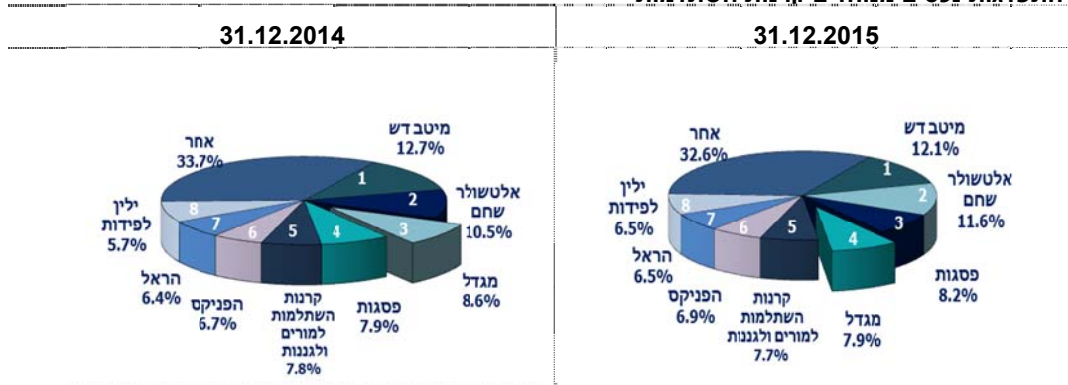

קופות גמל וקרנות השתלמות

התפלגות נכסים מנוהלים קופות גמל

התפלגות נכסים מנוהלים קרנות השתלמות

7.3 השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות

לחברה ניסיון, ידע ומוניטין ארוך שנים בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך והיא כאמור לעיל הקבוצה הגדולה והמובילה בתחום¹⁵.

הקבוצה עוסקת בכל מוצרי התחום, וברשותה פלטפורמה שבאמצעותה היא מציעה ללקוחות מגוון מוצרים בתחום, לרבות שילובם של מוצרי ביטוח סינרגטיים למוצרי החיסכון ארוך הטווח ובכך היא מגדילה את סל המוצרים אשר היא מציעה ללקוחותיה ובידה האפשרות להתאים לכל לקוח מוצר העונה על צרכיו ומאפייניו הייחודיים, תוך פישוט הליכי המכירה.

חוסנה הפיננסי של הקבוצה וניצול היתרונות לגודל, משפיעים אף הם על מעמדה בתחום.

¹⁵ נכון ליום 30.9.2015 על בסיס נתוני התחייבויות ביטוחיות וביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל.

הקבוצה פועלת על מנת להשיג שיפור בנאמנותם ושביעות רצונם של הלקוחות, אשר להערכתה יושג באמצעות הובלה בשירות הניתן ללקוחות ולערוצי ההפצה ובאמצעות העמקת נתח לקוח תוך יצירת בסיס ארוך טווח לקשריה עם הלקוח הסופי.

בנוסף, על מנת לשפר ולהדק את הקשרים עם הלקוח הסופי, החברה מעדכנת את תמריצי המכירה למפיצים כך שיקדמו מערכות יחסים ארוכות טווח עם לקוח הקצה.

כמו כן, בכוונת החברה לפעול על מנת להגדיל את כמות הלקוחות להם החברה מנהלת יותר ממוצר אחד, וזאת באמצעות גיוס סוכנים המתמחים בנישה זו וכן באמצעות הקמת פלטפורמות מכירה עצמאיות.

בנוסף פועלת החברה לשינוי תמהיל המכירות תוך הגדלת מכירות מוצר הפנסיה שהפך למוצר המוביל בתחום על רקע התחרות הגוברת והתמקדות במכירת מוצרי סיכון ומוצרי חיסכון פרט.

במקביל ובנוסף, פועלת הקבוצה להתאמת מערכות השיווק וההפצה לשינויים בתחום, ולהטמעת כלים למכירות, על רקע התחרות הגוברת.

על מנת להתאים את עצמה למגמות הרגולטוריות ולהתפתחויות בגזרת ההפצה, בכוונת החברה לשכלל את יכולות המכירה הפנסיוניות הישירות, וכן לפתח את יכולות המכירה והשירות הדיגיטליות שלה.

הקבוצה ממשיכה לשקוד על התאמתם של המוצרים המוצעים ללקוחותיה בהתאם לצרכיהם ובהתאם לתנאי השוק המשתנים החדשים. הקבוצה זיהתה את אוכלוסיית "הגיל השלישי" כשוק מתפתח והיא מרחיבה את פעילותה בתחום הגיל השלישי ובפיתוח מוצרים המיועדים לקהל יעד זה. בנוסף, לקבוצה ניסיון בניהול תיק נכסים לטווח ארוך, באמצעות ביצוע פעילויות השקעה מגוונות ותוך מתן דגש על פיתוח יכולות והתמקצעות בתחום ניהול ההשקעות, הן בארץ והן בחו"ל, ובכלל זה השקעות בתחומי הנדל"ן והאשראי, וזאת מתוך מטרה להשיג תשואות מתאימות למבוטחים ולעמיתים, תוך התאמה לרמת הסיכון.

כמו כן החברה משקיעה במיתוג ופרסום, על מנת להיכנס לתודעת הלקוחות בתחומים בהם היא פועלת, ובכלל זה פרסום בערוצי תקשורת שונים.

במטרה לשפר את היעילות התפעולית ואת איכות תוצריו של התחום, ביצעה הקבוצה בשנת 2015 שנוי במבנה תפעול חסכון ארוך טווח.

לצד כל אלה, הקבוצה ממשיכה לשקוד על מצבת כוח אדם איכותי, תוך בחינת תהליכי רוחב ומבנה העלויות, במטרה לשפר את היעילות התפעולית.

8. לקוחות

8.1. ביטוח חיים

להלן נתונים לגבי התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח חיים בשנים 2013-2015 (לא כולל תקבולים בגין חוזי השקעה):

2013		2014		2015	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
75	5,618	72	5,492	71	5,480
24	1,841	27	2,030	28	2,109
1	86	1	84	1	75
100	7,545	100	7,606	100	7,664

להלן הנתונים בדבר התפלגות פרמיות ברוטו, כולל תקבולים בגין חוזי השקעה, בשנים 2013-2015:

2013		2014		2015		
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	
70	5,641	66	5,517	65	5,498	מבוטחים שכירים
						מבוטחים פרטיים
29	2,343	33	2,813	34	2,937	ועצמאיים
1	86	1	84	1	75	ביטוח קבוצתי
100	8,070	100	8,414	100	8,510	סה"כ

8.2. קרנות פנסיה

להלן נתונים לגבי התפלגות דמי גמולים בקרנות פנסיה (חדשות וותיקות) בשנים 2013-2015:

2013		2014		2015		
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	
95	4,483	93	4,950	92	5,283	עמיתים שכירים
				8	485	עמיתים פרטיים
5	236	7	373			ועצמאיים
100	4,719	100	5,323	100	5,768	סה"כ

8.3. קופות גמל

להלן נתונים לגבי התפלגות דמי גמולים בקופות הגמל בשנים 2013-2015:

2013		2014		2015	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
85	1,505	86	1,497	86	1,455 ¹⁶
15	266	14	250	14	226
100	1,771	100	1,747	100	1,681

8.4. שיעור פדיונות¹⁷

בביטוח חיים, שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת הסתכם בשנת 2015 בכ-1.7% לעומת כ-1.8% בשנת 2014 וכ-2.0% בשנת 2013.

בפנסיה, שיעור הפדיונות מהצבירה הממוצעת¹⁸ הסתכם בשנת 2015 בכ-4.5%, לעומת כ-4.1% בשנים 2014 ו-2013.

בגמל, שיעור הפדיונות מהצבירה הממוצעת¹⁹ הסתכם בשנת 2015 בכ-14.8%, לעומת כ-13.3% בשנת 2014 וכ-15.4% בשנת 2013.

לקבוצה אין לקוחות המהווים 10% או יותר מסך הפרמיות ודמי הגמולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון וחיסכון לטווח ארוך.

¹⁶ כולל קופה לדמי מחלה ומקפת תקציבית בסכומים שאינם מהותיים בכל אחת מהשנים.

¹⁷ שיעור פדיונות, כולל ניוד יוצא.

¹⁸ צבירה ממוצעת מוגדרת כממוצע בין יתרת נכסים נטו לתחילת תקופה לבין יתרת נכסים נטו לסוף תקופה בקרן/קופה.

¹⁹ צבירה ממוצעת מוגדרת כממוצע בין יתרת נכסים נטו לתחילת תקופה לבין יתרת נכסים נטו לסוף תקופה בקרן/קופה.

תחום ב' - ביטוח בריאות

9. מוצרים ושירותים עיקריים

9.1. תיאור כללי של תחום הפעילות

תחום ביטוח בריאות כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בתתי הענפים הבאים: ביטוח הוצאות רפואיות (כגון ניתוחים, תרופות והשתלות), ביטוח מחלות קשות, ביטוח סיעודי, ביטוחי שיניים, ביטוחי נסיעות לחו"ל וביטוח תאונות אישיות שתקופת הביטוח עולה על שנה.

תחום ביטוח הבריאות הינו תחום מתפתח וצומח. הביקוש וההיצע בתחום מושפעים, בין היתר, ממדיניות הממשלה בתחום הבריאות, ובכלל זה הרחבה או צמצום של סל הבריאות והשירותים הנוספים הניתנים במסגרת השב"ן, מעלייה ברמת החיים ותוחלת החיים, ומהתפתחויות טכנולוגיות בתחום הרפואה המאפשרות שימוש בתרופות ובטיפולים רפואיים מתקדמים.

תחום זה מאופיין בהסדרה רגולטורית ענפה ורחבה המשפיעה על היקף פעילות הקבוצה בתחום הבריאות ועל תמהיל המוצרים שלה, כמפורט בסעיף 9.3 להלן.

9.2. מאפיינים עיקריים של התחום

ביטוחי הבריאות מיועדים לשפות או לפצות את המבוטח במקרים של פגיעה בבריאותו של המבוטח כתוצאה ממחלה או תאונה.

הכיסויים הביטוחיים בתחום זה המוצעים על-ידי חברות הביטוח נחלקים בעיקר לשכבות הבאות:

ביטוח תחליפי (תחליף לשירותים הניתנים בסל הבריאות²⁰/השב"ן²¹), ביטוח משלים (מעבר לסל הבריאות ו/או השב"ן), ביטוח מוסף (ביטוח שאינו כלול בסל הבריאות ו/או השב"ן).

הכיסויים הביטוחיים מוצעים בדרך כלל כפוליסה עצמאית נפרדת, או כרכיב ביטוחי הנלווה לפוליסה אחרת, או באמצעות חבילת כיסויים המאגדת מספר כיסויים ביטוחיים.

פרמיות הביטוח הינן פרמיות קבועות או פרמיות המשתנות במהלך תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח.

ביטוחי הבריאות מוצעים הן כפוליסה אישית למבוטח ("ביטוח פרט") והן במסגרת הסכמים לביטוח קבוצתי ("ביטוח קבוצתי").

המאפיינים העיקריים של תנאי הביטוח הקבוצתי:

תנאי ההסכמים לביטוח קבוצתי נקבעים במשא ומתן בין המבטח לבין הגוף המייצג את הקבוצה וחלים על כל הפרטים הנכללים בקבוצה.

ההסכמים נחתמים בדרך כלל לתקופות ידועות מראש של מספר שנים.

הפרמיות נמוכות מהפרמיות שהיו משולמות בפוליסת פרט דומה וכוללים לעיתים מנגנון התאמת פרמיה לאורך תקופת הביטוח.

לעיתים תנאי הכיסוי הביטוחי בפוליסה הקבוצתית רחבים יותר מתנאי הכיסוי הקיימים בפוליסת פרט.

בעזבו המבוטח את הקבוצה, בדרך כלל קיימת חובה להציע למבוטח זכות להמשיך בפוליסת פרט דומה בהתאם לתנאים שנקבעו בהסדרים התחיקתיים וגביית הפרמיות בדרך כלל מבוצעת בתשלום מרוכז עבור מבוטחי הקבוצה.

²⁰ סל הבריאות הבסיסי הניתן לכל תושב במדינת ישראל מכוח חוק בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ("חוק הבריאות").

²¹ שירותי בריאות נוספים משלימים בקופות החולים (מרחיבים/תחליפיים לסל הבריאות).

9.3. שינויים עיקריים

להלן פירוט השינויים עיקריים בתחום ביטוחי בריאות:

9.3.1. ביטוח בריאות פרט

בחודש פברואר 2016 נכנסו לתוקף הוראות רגולטוריות שונות בתחום בריאות הפרט, כדלקמן:

(א) כחלק מההסדרה הרגולטורית של ביטוחי הבריאות, פורסם בחודש ספטמבר 2015 חוזר מעודכן בנושא עריכת תוכנית לביטוח בריאות פרט שעניינו קביעת תקופת הביטוח ואופן חידושה.

על פי החוזר האמור, תוקפן של תוכניות הביטוח שישווקו החל מיום 1.2.2016, יעמוד על שנתיים והן יחודשו, החל ביום 1 ביוני 2018 באותם תנאים או בתנאים אחרים, ברצף ביטוחי (ללא חיתום וללא תקופת אכשרה) באופן אוטומטי וללא צורך בהסכמת המבוטח למעט במקרה שבו בתום תקופת הביטוח חברת הביטוח תעלה את דמי הביטוח בסכום העולה על 10 ש"ח בחודש או על כ-20% מהפרמיה ששולמה טרם החידוש, לפי הגבוה מביניהם, או במקרה של הפחתה בהיקף הכיסוי הביטוחי שנעשתה כתחליף להעלאת דמי הביטוח כאמור, ולמעט במקרים חריגים המפורטים בחוזר, תידרש פניה לקבלת הסכמת המבוטח לחידוש תקופת הביטוח בתנאים החדשים.

החוזר קובע הוראות לעניין אופן מתן הודעה בכתב למבוטחים בסמוך לחידוש הביטוח, תוכן ההודעה ואופן תיעוד ההסכמה לחידוש (מקום בו היא נחוצה). זאת ועוד, למבוטח שלא נתן הסכמתו לחידוש בהליך הנדרש, ניתנת האפשרות להמשיך ולהיות מבוטח במהלך תקופת זמן נוספת של 60 ימים. החוזר מטיל חובת פנייה למבוטחים קיימים בביטוחי בריאות פרט בהצעה לעבור לפוליסה המותאמת להוראות אלו בלא הליך חיתום רפואי ביחס לכיסויים החופפים. לפרטים נוספים, ראה סעיף 15.6.1 בחלק ד' להלן.

החובה לעדכן את תנאי פוליסת הביטוח מדי שנתיים עלול להביא לגידול בהוצאות תפעול הביטוח. בנוסף, הוראות החוזר עלולות להשפיע לרעה על יכולת השימור של המבוטחים בפוליסות החדשות. מצד שני, התחייבות זו עשויה להביא לקיטון בסיכון העתידי של המבטח בשל היכולת לבחון מידי שנתיים ולהעריך מחדש את ההוצאות הרפואיות ובכך לצמצם את חוסר הוודאות בעלויות הרפואיות.

בשלב זה, למעט הערכה לעניין הוזלה של הפרמיה למבוטח, לא ניתן להעריך את מלוא ההשלכות כאמור, אשר תלויות, בין היתר, בכיסויים הביטוחיים (שטרם פורסמו על ידי כל החברות בענף), התנהגות החברות המתחרות, הגורמים המפיצים ובטעמי המבוטחים והתנהגותם.

(ב) קביעת תנאים זהים לפוליסה לביטוח ניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל כולל התייעצויות ("פוליסת ניתוחים") בחודש ספטמבר 2015 פורסמו תקנות²² המורות כי פוליסות ניתוחים אשר משווקות החל מיום 1 בפברואר 2016, ינוסחו כפוליסה אחידה, הכוללת כיסויים שתנאיהם קבועים בתקנות.

מבטח לא יוכל לשנות מהתנאים האמורים, למעט אם השינוי אושר מראש ובכתב על ידי המפקחת. עוד קובעות התקנות כי ככלל, ולמעט תבחינים המפורטים בתקנות כאמור, דמי הביטוח בפוליסות הניתוחים יהיו זהים ביחס לכל קבוצת גיל. במסגרת התקנות האמורות נקבע כי מבטח לא יתנה הצטרפות לפוליסת ניתוחים ברכישת כיסוי ביטוחי אחר או שירות אחר וההיפך.

²² תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל), תשע"ה-2015 ("תקנות פוליסה אחידה").

בהמשך לפרסום התקנות כאמור, בחודש אוקטובר 2015 פורסם חוזר הוראות ליישום התקנות²³ הקובע הוראות לעניין הודעה למבוטחים קיימים ואופן צירופם לפוליסת ניתוחים. לפרטים נוספים אודות פוליסת הניתוחים והוראות התקנות והחוזר האמורים, ראה סעיף 15.6.1(א) בחלק ד'.

להערכת החברה, פוליסה אחידה בין החברות, עשויה להגביר את התחרות, שתתמקד במחיר ולא בהיקף הכיסויים וכן עלולה להשפיע על שימור המבוטחים בפוליסה זו. בתוכנית הביטוח המשוקת לאחר כניסת התקנות לתוקף, לפי הוראות הפוליסה האחידה, השתנו הכיסויים, בוטלו הכיסויים הנלווים לניתוח שהיו כלולים בפוליסת ניתוחים בישראל ששווקה עד אז והפרמיה למבוטח הוזלה בהתאם לתעריף שהוגש לאישור הממונה. כמו כן, יצוין כי ההנחיה בנושא שינוי תקופת הביטוח, לפוליסה המתחדשת כל שנתיים (לראשונה ביום 1.6.2018), כמפורט בסעיף (א) לעיל, חלה גם על תוכנית זו וההשלכות שצוינו בסעיף (א) לעיל רלוונטיות גם לתוכנית זו.

(ג) ביטול אפשרות החזר הוצאות עבור ניתוחים בישראל

בחודש נובמבר 2015 פורסם חוק התוכנית הכלכלית²⁴ במסגרתו, בין היתר, נקבע ככלל, כי החל מיולי 2016 קופות חולים יוכלו להציע כיסוי לניתוחים במסגרת שב"ן, וכן מבטחים יוכלו לשווק תוכניות ביטוח הכוללות כיסוי לניתוחים (וכן יאושר שינוי בתוכניות קיימות כאמור) רק לאחר ששר הבריאות או המפקחת (לפי העניין) בחנו ומצאו כי לקופת החולים או למבטח (לפי העניין) קיימים הסדרי ניתוח מספקים מול רופאים הן מבחינת היקף הרופאים והניתוחים שבהסדר והן מבחינת פיזורם הגיאוגרפי.

בנוסף, לא יתאפשר החזר הוצאות רפואיות במקרה של בחירת רופא מנתח או מייעץ, אלא שירות של הסדר בלבד, בהשתתפות עצמית של המבוטח אם תקבע. לפרטים נוספים אודות חוק התוכנית הכלכלית לרבות לעניין אפשרות חברת הביטוח להציע החזר כספי גם כאשר לא קיים הסדר ובעניין הבג"ץ שהגישה ההסתדרות הרפואית בישראל כנגד החוק, ראה סעיף 15.6.1(ב) בחלק ד'.

להוראות אלו עשויה להיות השלכה על הכיסוי לניתוחים בישראל, ולאופן המכירה וסילוק תביעות של מבוטחים חדשים בהתאם להנחיות המוצעות. להערכת החברה יישום הוראות התיקון האמור לא ישפיע באופן מהותי על היקף הפעילות בתחום ועל רווחיות החברה.

(ד) אי תלות בין כיסויים

בחודש יולי 2015 פורסם חוזר בנושא **אי תלות בין כיסויים בביטוח בריאות פרט**²⁵. החוזר קובע הוראות לשיווק של כיסויים ביטוחיים שונים בתוכניות לביטוח בריאות פרט וכן הוראות לעניין הפרדת כיסויים כאמור שנמכרו יחדיו וביטול תוכנית אחת מתוך מגוון כיסויים שנמכרו יחדיו ללא ביטולן של תוכניות נוספות שנמכרו יחד עם התוכנית המבוטלת. כך, בין היתר, יש לקבל הסכמתו של מועמד לביטוח לרכישת כל אחת מתוכניות הביטוח הכלולות בפוליסה, בנפרד, וליידע אותו אודות האפשרות לבטל כל אחת מבין התוכניות האמורות, ובלבד שלא בוטלו כל הביטוחים היסודיים בפוליסה, בכפוף לחריגים. הוראות החוזר חלות על פוליסות ביטוח פרט בענף מחלות ואשפוז ובענף תאונות אישיות המשוקות החל מיום 1 בפברואר 2016. לפרטים נוספים אודות החוזר האמור ראה סעיף 15.6.1(ד) בחלק ד'.

²³ חוזר ביטוח 2015-1-21 "הוראות יישום לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים(ביטוח)(תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל), תשע"ה-2015" מיום 24 בספטמבר 2015.

²⁴ חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015.

²⁵ חוזר ביטוח 2015-1-18 "אי תלות בין כיסויים בביטוח בריאות פרט" מיום 1 באפריל 2015.

להערכת החברה, מכירה נפרדת של מוצרי ביטוח הבריאות בהתאם לחוזר עלולה להביא להקטנת היקף הפרמיות בענף הבריאות כתוצאה מלקוחות שיבחרו לרכוש חלק מחבילות המוצרים שנמכרות כיום. אולם האמור יכול שלא להתממש והכול בהתאם להתנהגות הגורמים המתחרים והמבוטחים בפועל.

לצד השינויים המפורטים לעיל, השיק משרד האוצר מחשבון דרכו ניתן לבצע השוואה בין כל חברות הביטוח המשוקקות כסויים במסגרת ביטוחי בריאות (השתלוח, תרופות וניתוחים).

9.3.2. ביטוח סיעודי קבוצתי

(א) בחודש דצמבר 2015 פורסמו **תקנות וחוזר בנושא ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים**²⁶. במסגרת התקנות נקבעו התנאים שיופיעו בתכנית ביטוח סיעודי קבוצתי, התנאים להצטרפות, עזיבה או מעבר של מבוטחים בין קופות החולים, אופן ניהול כספי המבוטחים בקרן מבוטחים וכן כללים בנוגע להתקשרות בין המבטח לבין קופת החולים הרלוונטית.

החברה מעריכה, כי השינוי המוצע עשוי להרחיב את היקף המכירות בביטוח הסיעודי הפרטי ולהביא לפתיחת התחרות בביטוח הקבוצתי של חברי קופ"ח.

(ב) בחודש דצמבר 2015 פורסם עדכון לחוזר "עריכת תכנית לביטוח סיעודי" אשר קבע בכל הקשור לביטוח קבוצתי (למעט ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופ"ח) שלא ניתן לשווק או לחדש פוליסה קבוצתית שלא בהתאם להוראות החוזר, למעט חידוש פוליסות קיימות עד למועד הנקוב בחוזר. בעדכון לחוזר הוארך המועד ליום 31 בדצמבר 2016.

להערכת החברה, ביטול הביטוח הסיעודי הקבוצתי כאמור עשוי להרחיב את היקף המכירות בביטוח הסיעודי הפרטי.

9.3.3. כתבי שירות

בחודש דצמבר 2015 פרסמה המפקחת חוזר בעניין שיווק כתבי שירות. לפירוט ראה סעיף 15.4.2 בחלק ד' להלן.

החוזר עשוי להשפיע על אופן שיווקם של כתבי שירות ועל תוכנם, באופן שיביא להגבלת השירותים הנמכרים במסגרתם ולצמצום בהיקף כתבי השירות שימכרו לאחר כניסת החוזר לתוקף.

9.3.4. טיוטת נספח לחוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור

בחודש פברואר 2016 פורסמה טיוטה שנייה של החוזר בעניין נספח לחוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור. עניינה של הטיוטה הוא בקביעת הוראות מתקנות משלימות לטיפול בתביעות של הגוף המוסדי (בתחומי פעילותו, ולא רק בתחום ביטוח הבריאות), כמפורט בסעיף 15.6.4 בחלק ד' להלן. כמו כן במסגרת טיוטת החוזר האמורה נקבעו הוראות ספציפיות בנוגע לביטוח בריאות וביטוח סיעודי.

בנוגע לביטוח בריאות נקבע כי במקרה בו החליטה חברת ביטוח לדחות תביעה בשל מצב רפואי קודם, תפרט החברה בהודעת הדחיה או התשלום החלקי את המצב הרפואי הקודם לו היא טוענת, וכן לא תחשב נכות מצטברת של מבוטח במקרים שבהם נקבעה למבוטח נכות ביותר מאיבר אחד, בדרך של שקלול נכויות הנהוגה במוסד לביטוח לאומי, אם שיטה זו לא עוגנה בתנאי הפוליסה. כמו כן נקבע כי חברת ביטוח לא תדרוש במילוי טופס הגשת תביעה התייחסות מומחה או מסירת מסמכים רפואיים.

²⁶ תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים), תשע"ו-2015. התקנות האמורות תוקנו ביום 18.1.2016; חוזר ביטוח 3-1-2016 "ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים" מיום 24 בינואר 2016.

בנוגע לביטוח סיעודי, במסגרת טיוטת החוזר ניתנו הנחיות לעניין הגדרת מקרה הביטוח בסיעוד וכן נקבעו הנחיות פרטניות לבחינת "תשישות נפש".

ביחס ליישוב תביעות סיעוד נקבעה, בין היתר, הוראה הקובעת כי מבטוח שבשל קושי בניידות או בשל היענות נמוכה של השלפוחית אינו מסוגל לשלוט על סוגריו יחשב כמי שאינו מסוגל לבצע בכוחות עצמו חלק מהותי (לפחות 50% מהפעולה) של הפעולה "לשלוט על סוגרים", וכי מבטוח שסובל מחוסר שיווי משקל או שסובל מחוסר יציבות הגורמים לנפילות חוזרות ונשנות, יחשב כמי שאינו מסוגל לבצע בכוחות עצמו חלק מהותי (לפחות 50% מהפעולה) של פעולת ה"ניידות" כהגדרתה בחוזר סיעודי. עוד נקבעו הוראות ומגבלות לעניין בחינת התקיימות מקרה הביטוח בביטוח סיעודי וכללים לביצוע בחינות בדבר הערכה תפקודית וקוגניטיבית וכללים לגבי דחיית תביעה.

לטיטה זו אם וככל שתפורסם כנוסח מחייב, יכול ותהיה השפעה על הגדרת מקרה הביטוח בביטוח סיעודי אך בשלב זה החברה אינה יכולה להעריך את מלוא ההשפעה של הטיטה.

בחודש ספטמבר 2015 פורסמה טיוטת עמדת ממונה-הבהרה בעניין בדיקה מחודשת של זכאות בביטוח סיעודי. במסגרת טיוטה זו מבקשת המפקחת להבהיר מספר עניינים ביחס לביצוע בדיקה מחודשת של זכאות, בין היתר, לעניין תנאי לביצוע בדיקה מחודשת של זכאות לפני הפסקת תשלום במקרה של אי מיצוי הפוליסה והודעות למבטוחים.

לטיטות אלו אם וככל שתפורסמה כנוסח מחייב, יכול ותהיה השפעה על הגדרת מקרה הביטוח בביטוח סיעודי ותהליכים הנדרשים במסגרת יישוב התביעה, אך בשלב זה החברה אינה יכולה להעריך את מלוא ההשפעה של הטיטה.

יצוין כי בחודש מרס 2016 פורסמה טיוטה נוספת בעניין נספח לחוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור.

9.3.5 ביטוח בריאות קבוצתי

בחודשים יולי 2015 וינואר 2016 פורסמו תיקונים לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח בריאות קבוצתי), תשס"ט-2009 ("תקנות ביטוח בריאות קבוצתי") במסגרת תיקון התקנות נקבעו מספר שינויים הנוגעים ברובם לאופן צירוף מבטוחים לביטוח קבוצתי ולאופן חידוש ההסכם, כולל מידע שיש לספק למבטוח לפני קבלת הסכמתו להצטרף לביטוח הקבוצתי. כמו כן, מפורטים מקרים בהם חובה לקבל את הסכמת המבטוח המפורשת לחידוש ביטוח קבוצתי, כגון במקרה של העלאה בדמי הביטוח בשיעור או בסכום הגבוה מזה הקבוע בתיקון לתקנות.

לפרטים נוספים אודות התיקון לתקנות כאמור ראה סעיף 15.6.2 בחלק ד' להלן. להוראות התיקון צפוי שיהיו השלכות תפעוליות אשר יכול ויביאו לייקור עלויות התפעול של פוליסות בריאות קולקטיביות, בין היתר בשל הצורך בקבלת הסכמת המבטוח במועדי החידוש, לרבות במקרה של עדכון הפרמיה במהלך תקופת הביטוח או בחידושה.

הערכת החברה בקשר להשלכות הוראות הרגולציה המתוארת בסעיף 9.3 לעיל, לרבות בקשר עם יישום הוראות תקנות הפוליסה האחידה, ביטול אפשרות החזר הוצאות רפואיות, תקופת ביטוח בריאות פרט ואופן חידושו, ואי תלות בין כיסויים, וכן הערכת החברה בקשר עם תיקון תקנות ביטוח בריאות קבוצתי, הינו בגדר מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה ועל המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. בשלב זה לא ניתן להעריך את מלוא ההשלכות שיגרמו, אשר תלויות בהתנהגותם של החברות המתחרות, הגורמים המפיצים, המבטוחים ובעלי הפוליסות עמם התקשרה החברה, בפועל.

להסדרים תחיקתיים נוספים בתחום הבריאות - ראה פירוט בסעיף 15.6 בפרק ד' להלן.

9.4. תיאור הכיסויים הביטוחיים/השירותים העיקריים המוצעים על ידי הקבוצה:

סוג התכנית	מהות הכיסוי
ביטוח הוצאות רפואיות	
ביטוח רפואי מסוג ניתוח	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות הכרוכות בניתוחים פרטיים בארץ ובח"ל, בפוליסות המשווקות החל מחודש ינואר 2014 בהתאם להוראות המפקחת, לא ניתנת למבוטח אפשרות מתן פיצוי כספי למבוטח במקרה שבחר לבצע ניתוח במסגרת השב"ן או במסגרת ציבורית. כיסוי לניתוחים בישראל משווק במספר רבדים הכוללים כיסוי לניתוחים בישראל עם השתתפות עצמית, משלים שב"ן וכיסוי מ"השקל הראשון". החל מיום 1.2.2016 משווק כיסוי לניתוחים במסגרת פוליסה אחידה לחברות הביטוח במסגרת מסלול "מהשקל הראשון" או משלים שב"ן. בביטוחי פרט כיסוי ביטוחי זה מוצע לכל החיים. לשינוי בנושא תכניות ביטוח רפואי מסוג ניתוח, ראה סעיף 9.3.1 לעיל.
ביטוח רפואי מסוג השתלות	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות הכרוכות בהשתלת איברים ו/או טיפולים מיוחדים בחו"ל. בביטוחי פרט כיסוי ביטוחי זה מוצע לכל החיים.
ביטוח מסוג תרופות	מעניק בעיקרו כיסוי בגין תרופות שאינן כלולות בסל הבריאות. בביטוחי פרט כיסוי ביטוחי זה מוצע לכל החיים.
ביטוח שיניים	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות בגין טיפולי שיניים בהסתמך על מספר רבדי כיסוי: טיפולים משמרים, טיפולי חניכים, טיפולים משקמים, טיפולי שתלים ואורתודנטיה. נכון למועד הדוח, כיסוי זה משווק על-ידי הקבוצה בביטוח קבוצתי בלבד ולתקופות קצובות.
כתבי שירות	כיסויים שונים הניתנים למבוטחים כגון טיפולי פיזיותרפיה, התייעצות עם פסיכולוגים, טיפול באמצעות רפואה משלימה, ביקור רופא וכן כיסויים אמבולטוריים, כגון התייעצות עם רופאים, בדיקות רפואיות אבחנתיות, סקר ובדיקות לרפואה מונעת. כתבי השירות מוצעים כולוים לכיסוי העיקרי ונמכרים כריידרים המקבילים לתקופת הביטוח של הכיסוי העיקרי. לחברה קיימת אפשרות לבטל את מתן השירות בהתאם להסדרים הקבועים בכתבי השירות הרלבנטיים. לעניין ההסדרה בנושא כתבי שירות ראה סעיף 9.3.3 לעיל.
ביטוח מחלות קשות	
מחלות קשות	כיסוי ביטוחי המעניק למבוטח תגמולי ביטוח (בעיקר פיצוי כספי להבדיל משיפוי) בקרות אחת מהמחלות הקשות או אירועים רפואיים חמורים, על-פי רשימה קבועה מראש הכלולה בתכנית הביטוח. הביטוח מוצע לתקופה קצובה.
ביטוח סיעודי	
ביטוח סיעודי	כיסוי ביטוחי המעניק תגמולי ביטוח בהיות המבוטח במצב סיעודי בהתאם להגדרה הקבועה לכך בפוליסה ולאחר תקופת המתנה הקבועה בפוליסה. תשלום תגמולי הביטוח הינו לתקופה קצובה או לכל החיים בהתאם לתנאי הפוליסה. בתכניות הביטוח ששווקו עד שנת 2012, הפיצוי החודשי היה צמוד לתיק ההשקעות, בהתאם לתנאים שנקבעו בתכנית. החל משנת 2012, תכנית הביטוח המשווקת מצמידה את סכום הפיצוי החודשי במקרה של מצב סיעודי למדד המחירים לצרכן, בהתאם לתנאי התכנית. בתנאים מסוימים, במקרה של הפסקת תשלום הפרמיה לפני תום תקופת הביטוח, זכאי המבוטח לכיסוי ביטוחי חלקי, בהתאם לתנאים שנקבעו בפוליסה. בביטוח פרט כיסוי ביטוחי זה מוצע לכל החיים.

סוג התכנית	מהות הכיסוי
ביטוח תאונות אישיות	
תאונות אישיות	תכנית המעניקה למבוטח תגמולי ביטוח בגין נזק (פיצוי) או הוצאה רפואית (שיפוי) שנגרמו לו כתוצאה מתאונה. הכיסוי הינו רב שנתי וניתן למקרה מוות, כוויות, שברים, מצב סיעודי, אשפוז או נכות, והוצאות רפואיות כאשר אלו נגרמים כתוצאה מתאונה, ויכול שיכלול גם כיסוי לאי כושר זמני לעבודה כתוצאה מתאונה. הכיסוי הביטוחי מוצע לתקופה קצובה.
ביטוח נסיעות לחו"ל	
נסיעות לחו"ל	מעניק שיפוי עבור הוצאות הכרוכות באירועים רפואיים שאירעו בחוץ לארץ וכן שיפוי בגין נזקי צד ג' וכבודה.
תוכניות ששווקו בעבר	
השקעה בריאה	תכנית המשלבת ביטוח רפואי לניתוחים ופיצוי למקרה של מחלה קשה. בנוסף, על פי תנאי התכנית, יוכל המבוטח לקבל החזר פרמיות, אם לא תבע את הפוליסה.

לפירוט בדבר התוצאות לפי סוגי פוליסות בתחום בריאות - ראה באור 19 לדוחות הכספיים.

10. תחרות

10.1. כללי

המתחרים העיקריים בתחום מתחלקים לשתי קבוצות עיקריות: חברות הביטוח, שמרביתן פועלות בתחום, וכן קופות החולים המציעות חלק מהכיסויים הביטוחיים במסגרת שירותי בריאות נוספים ("שב"ן") שהן מציעות.

בתחום קיימת תחרות חריפה הנובעת, בין היתר, מריבוי מתחרים ודמיון במוצרים והיא ניכרת במיוחד בענף הביטוחים הקבוצתיים, אשר משקלם בתחום גדל בהתמדה. התחרות החריפה, הביאה לירידת מחירים משמעותית עד שחיקת מחירי הביטוח, לרווחיות נמוכה ולעיתים אף להפסדים.

תחום ביטוחי הבריאות בישראל מרוכז ברובו בידי חמש קבוצות הביטוח הגדולות: קבוצת הראל, קבוצת כלל, קבוצת הפניקס, קבוצת מגדל וקבוצת מנורה, כאשר קבוצת הביטוח הדומיננטית מבינה הינה קבוצת הראל עם מעל ל- 42% מהפרמיות בשוק נכון לתקופה המסתיימת ביום 30 בספטמבר 2015.

חלקו של הביטוח הקבוצתי מסך כל הפרמיות בתחום היווה כ-48% בשנת 2014²⁷. הביטוח הסיעודי הקבוצתי היווה כ-26% מסך הפרמיות בתחום ועיקרו מיוחס לביטוח הסיעודי עבור מבטחי קופות החולים.

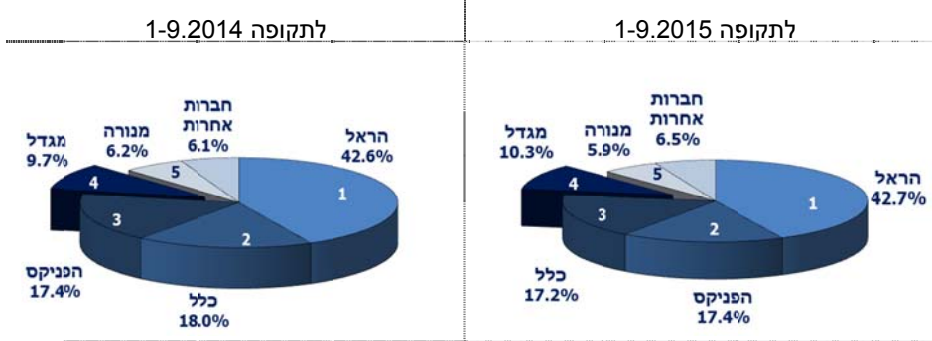
חלקה של החברה בשוק ביטוח הבריאות הקבוצתי קטן, ואין לה הסכמים לביטוח סיעודי עם קופות החולים.

10.2. נתוני שוק

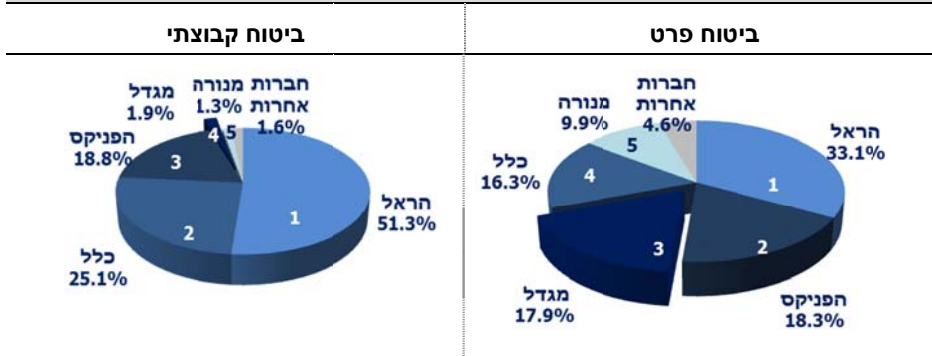
להלן נתחי שוק בביטוחי פרט ובביטוח קבוצתי במונחי פרמיות:

²⁷ מבוסס על הדוח השנתי לשנת 2014 של אגף שוק ההון ביטוח וחסכון. ללא ביטוחי נכויות, עובדים זרים, תאונות אישיות ואחר.

28 סה"כ עסקי ביטוח בריאות

29 ביטוחי פרט וקבוצתי לשנת 2014

10.3 השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות בתחום

החברה מתמודדת עם התחרות באמצעות מיתוג הקבוצה בשוק ביטוחי הבריאות ושירותים נלווים להם.

בנוסף, פועלת הקבוצה להרחבת היצע המוצרים והשירותים המוצעים על ידי הקבוצה לאוכלוסיית יעד נוספות, ומתן דגש על חדשנות בתחום המוצרים תוך התאמה לשינויים הרגולטוריים בתחום. בנוסף, מפתחת הקבוצה אמצעי עזר דיגיטליים תומכי מכירה לערוצי ההפצה.

הקבוצה פועלת להרחבת פעילותה, תוך שימת דגש על מדיניות קבלת עסקים, הרחבת בסיס המידע האקטוארי וניהול יעיל של התביעות.

11. לקוחות

להלן נתונים לגבי התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח בריאות בשנים 2013-2015:

2013		2014		2015		
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	
92	706	92	810	90	921	מבוטחים פרטיים
8	64	8	71	10	105	ביטוח קבוצתי
100	770	100	881	100	1,026	סה"כ

העלייה בפרמיות בביטוח הקבוצתי בשנת 2015 הושפעה בעיקרה מזכייה במכרזים לביטוח עסקים גדולים בסוף שנת 2014.

28 נתחי השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

29 נתחי השוק בביטוחי פרט וביטוח קבוצתי מבוססים על הדוח השנתי לשנת 2014 של אגף שוק ההון ביטוח וחסכון. ללא ביטוחי נכויות, עובדים זרים, תאונות אישיות ואחר.

בפוליסות פרט בביטוח סיעודי, שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מהפוליסות בתוקף לראשית השנה הסתכם בשנת הדוח בכ-4.9% לעומת כ-4.6% בשנת 2014 וכ-4.1% בשנת 2013.

בפוליסות פרט בביטוח בריאות אחר (שאינו כולל את הביטוח הסיעודי וכולל את תת הענפים האחרים בפוליסות לתקופה העולה על שנה), שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מהפוליסות בתוקף לראשית השנה הסתכם בשנת הדוח בכ-10.0%, לעומת כ-9.9% בשנת 2014 וכ-8.3% בשנת 2013.

לקבוצה אין לקוח בודד שההכנסות בתחום ממנו מהוות 10% או יותר מסך הפרמיות בתחום.

תחום ג' - ביטוח כללי

12. מוצרים ושירותים עיקריים

12.1. כללי

תחום הביטוח הכללי כולל בתוכו את ענף ביטוח רכב חובה, ענף ביטוח רכב רכוש וענפי ביטוח כללי אחרים, הכוללים את יתר ענפי הביטוח שהקבוצה עוסקת בהם, למעט ענפי הביטוח הכלולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ובתחום ביטוח הבריאות, כמפורט להלן:

ביטוח רכב חובה - מתמקד בכיסוי נזקי גוף, אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנהוג בו היא חובה על פי דין (פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970). לפרטים אודות מאפיינים מיוחדים של ענף ביטוח רכב חובה ראה סעיף 12.4 להלן.

ביטוח רכב רכוש - מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרם לצד שלישי.

ענפי ביטוח כללי אחרים - מתמקד בעיקר בביטוחי רכוש ובביטוחי חבויות, ומאופיין בהענקת כיסויים לסיכונים ספציפיים או "חבילות" לדירות, בתי עסק וכו', המשלבות מספר כיסויים בביטוחיים, וכן כולל פוליסות ביטוח תאונות אישיות לזמן קצר (לתקופה של שנה).

12.2. שינויים עיקריים שחלו בתחום

12.2.1. התקשרות בהסכם רכישת תיק התביעות הכלולות בביטוח כללי של אליהו בטוח במגדל ביטוח

מגדל ביטוח התקשרה עם אליהו בטוח בהסכם לקליטת תיק הביטוח הכללי הכולל את התביעות (התלויות והעתידיות) של אליהו בטוח הנובעות מפוליסות ביטוח כללי שמכרה אליהו בטוח עד ליום 31 בדצמבר 2012, המצוי בהליך Run off ("תיק הביטוח") כאשר עיקר התביעות התלויות הן בענף רכב חובה. במסגרת ההתקשרות יועבר תיק הביטוח מאלהו בטוח לאחריותה הבלעדית של מגדל ביטוח. ההתקשרות כאמור אושרה באסיפה הכללית של החברה ביום 3 בפברואר 2016 והשלמתה כפופה לאישור בית המשפט. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מתקן של החברה מיום 29 בדצמבר 2015 אסמכתא 2015-01-081583, וכן באור 3.ה38 לדוחות הכספיים.

12.2.2. תיקון להוראות החוזר המאוחד בביטוח רכב חובה

ביום 1 במרס 2016 נכנס לתוקפו **תיקון להוראות החוזר המאוחד** אשר בין היתר מעדכן את דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השיווי ("הפול"), בהתאם לפרמטרים נוספים וכן קובע שהחל מיום 1.1.2017 דמי ביטוח נטו, עבור ביטוח כלי רכב שאינו אופנוע, לא יעלו על 90% מדמי הביטוח נטו עבור ביטוח בעל מאפיינים זהים במסגרת ההסדר לביטוח שיווי.

נכון למועד הדוח, החברה אינה יודעת להעריך, כיצד התיקון האמור ישפיע על התנהגות שוק הביטוח וכן על היקף שימוש חברות הביטוח בפרמטרים שנקבעו. החברה מעריכה כי בעקבות האמור לעיל, עלולה להיגרם שחיקה נוספת בפרמיה הממוצעת בביטוחי רכב חובה. לפרטים נוספים לרבות בעניין בג"ץ שהגישו איגוד חברות הביטוח בישראל והתאגיד המנהל של ה"פול", ראה סעיף 15.7.1 בחלק ד' להלן.

12.2.3. הערכות אקטואריות ואופן חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי

בחודש ינואר 2015 פורסמה **עמדת ממונה שעניינה נוהג מיטבי לאקטוארים לחישוב עתודות בביטוח כללי לצורך דיווח כספי**, כך שהעתודות ישקפו באופן נאות את ההתחייבויות הביטוחיות של החברה. כמו כן פורסם, עדכון לחוזר בנושא הערכה אקטוארית בביטוח כללי שבו שולבה, בין היתר, החובה ליישם את עמדת הממונה כאמור החל מהדוחות הכספיים של החברה לשנת 2015. בהתאם, החל מדוח תקופתי

זה בוטלו עתודות עודף הכנסות על הוצאות. לפירוט נוסף, לרבות ההשלכות על החברה, ראה באור 2.2.1(ד.4) לדוחות הכספיים.

12.2.4. טיוטת חוזר בעניין תשתיות דיווח למפקחת על תעריפי ביטוח רכב רכוש

בחודש דצמבר 2015 פורסמה טיוטת חוזר הכוללת הוראות לגבי חובת דיווח של מבטחים על תעריפי ביטוח רכב רכוש בהתאם למשתנים שיוגדרו על ידי המפקחת למחשבון תעריפים שיוקם באתר משרד האוצר. לפרטים נוספים, ראה סעיף 15.7.4 בחלק ד' להלן. החברה נערכת ליישום טיוטת החוזר ובשלב זה אינה צופה שיישמו יגרום להשפעה מהותית.

12.2.5. טיוטה לתיקון החוזר המאוחד שעניינה "נזקי מים בביטוח דירה"

בחודש ינואר 2016 פורסמה טיוטה לתיקון החוזר המאוחד שעניינה "נזקי מים בביטוח דירה" והכוללת הוראות שמטרתן שיפור השירות שיקבל מבטוח מנותן השירות המבצע תיקון לנזקי מים בשל הסיכונים הבסיסיים המכוסים בפוליסה לביטוח דירה או במסגרת ההרחבה לסיכונים מים ונזלים אחרים.

התיקון המוצע, בין היתר מגדיר מחדש את המונח "חברת שרברבים", ומבחין בין "שרברב" לבין "שרברב שבהסדר" שהינו שרברב מטעם חברת הביטוח המופיע ברשימת השרברבים שלה, וקובע הוראות לעניין אופן הבחירה של המבטוח בין נותני השירות לתיקון נזקי מים ובין היתר את החובה של חברת הביטוח לאפשר למבטוח לבחור מבין רשימת השרברבים שבהסדר, בקרות מקרה הביטוח, את השרברב שיתקן עבורו את נזק הצנרת.

להערכת החברה, ליישום הוראות התיקון, ככל שיתקבלו כחוזר מחייב, עלולות להיות השלכות מהותיות על אופן תפעול הטיפול בנזקי המים.

לעת עתה, החברה לומדת את הוראות טיוטת החוזר, ונערכת ליישומן מבחינה תפעולית, ובכלל זה טיפול בנזקי המים, תוך הערכות לקליטת פניות המבטוחים, בקרה על הנזקים והתאמת ניהול התביעות בנזקי מים למצב החדש. במקביל נבחנות אפשרויות להקמת מסגרת לטיפול בנזקי מים באמצעות שרברב הסדר. כמו כן, החברה בוחנת את ההשלכות הכספיות הנובעות מהטיטה האמורה. לפרטים נוספים ראה סעיף 15.7.5 בחלק ד' להלן.

12.2.6. תשלום מע"מ וירידת ערך ברכב שלא תוקן

בחודש יולי 2015 פרסם משרד האוצר הכרעה עקרונית המסדירה את תשלום המע"מ במקרה של תביעת צד ג' במסגרתה בחר התובע שלא לתקן את רכבו. במסגרת ההכרעה האמורה נקבע כי במקרה בו המבטוח בחר לפצות את המבטוח בתשלום ערך הנזק, או במקרה בו צד ג' תובע נזק ישיר בגין תיקון הרכב, לאחר ששמאי קבע את גובה הנזק וחברת הביטוח לא ערערה על גובהו, עליה לשלם לתובע תגמולי ביטוח הכוללים בין היתר את ירידת הערך של הרכב, ככל וקיימת, ואת המע"מ החל בעניין, ככל שחל גם אם התובע לא תיקן את רכבו בפועל.

12.3. תיאור הכיסיים הביטוחיים העיקריים המוצעים ומאפייניהם הייחודיים

סוג התכנית	מהות הכיסוי
ביטוח רכב	
ביטוח רכב חובה	
מתן כיסוי ביטוחי מכוח פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 ("פקודת ביטוח רכב").	המוצר הינו פוליסה לביטוח נזקי גוף כתוצאה מהשימוש ברכב, אשר חובה לרכשו על פי פקודת ביטוח רכב. פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה בהתאם לפקודת ביטוח רכב, את בעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 ("הפלת"ד" ו/או "חוק הפלת"ד"), בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב.
	הפוליסה הינה פוליסה תקנית שיש להנפיקה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010.
	סכום תגמולי הביטוח איננו מוגבל למעט ראשי נזק מסוימים כגון "כאב וסבל" המוגבלים בסכום וכן פיצוי בגין אובדן שכר, הכול בהתאם למגבלות הכיסוי כפי שהן קבועות בחוק הפלת"ד. תיקונים לחוק הפלת"ד ו/או פסיקה הנוגעות לפרשנות לחוק האמור משפיעים על היקף הכיסוי.
	הפוליסות בביטוח חובה מונפקות בדרך כלל לפרק זמן של שנה. עם זאת, קצב התנהלות התביעות בענף ארוך יותר ועשוי להמשיך מספר שנים, וזאת בשל פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות הסופית של הנזק וסילוק התביעה.
	עקרונות התעריף נקבעים על סמך הנחיות המפקחת המאגדות תחת "החוזר המאוחד" ³⁰ ובהתאם לעקרונות אלה נקבעו הפרמטרים/המשתנים שמבטח יוכל לעשות בהם שימוש לצורך קביעת התעריף והנהלים שעל-פיהם על מבטח לנהוג בכל הקשור לאשור דמי הביטוח, לרבות התעריפים המרביים שרשאי מבטח לגבות.
	בחודש ינואר 2016 פורסמה טיוטה לתיקון החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה. במסגרת התיקון המוצע, מתעתדת המפקחת לעדכן את תעריפי המקסימום בביטוח רכב חובה וזאת החל מיום 1.1.2017 (וזאת מעבר לתיקון המיועד לתעריפים אלו החל מיום 1.3.2016 כמפורט בסעיף 12.4.1 להלן).
	בקבוצה מופעל תעריף דיפרנציאלי, המסתמך על חלק מהמשתנים הרלבנטיים, שנבחרו על-ידי הקבוצה כמתאימים ביותר לצורך הערכת הסיכון וקביעת הפרמיה.
ביטוח רכב רכוש	
ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי נזקי רכוש לרכב המבטח ונזקי רכוש שהרכב המבטח יגרום לצד ג'.	המוצר הינו פוליסה לביטוח רכב המעניקה כיסוי לנזק שעלול להיגרם לרכב עצמו או לרכוש של צד ג'. ישנם שני סוגים של ביטוחי רכב רכוש:
(א) ביטוח רכב צד שלישי המעניק רק כיסוי לנזקים שאירעו לרכושו של צד שלישי	
(ב) כיסוי מקיף המציע כיסוי גם לנזקים לצד שלישי וגם לנזקים לרכב עצמו, כגון גניבה.	
	פוליסות "רכב רכוש" מתחלקות לשתי קבוצות עיקריות על-פי סוגי הרכב:
	<ul style="list-style-type: none"> ביטוח לרכב פרטי ומסחרי שמשקלו עד 3.5 טון - מעניק כיסויים ביטוחיים בהתאם לתנאי פוליסה תקנית הקבועים בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי ולסיכונים המכוסים (במסגרת הריידרים (כתבי השירות) מוצעים כיסויים שונים הכוללים שבר שמשות, שירותי דרך

³⁰ החוזר המאוחד מרכז הוראות של הממונה. ראו <http://mof.gov.il/hon/Information-entities/Pages/Codex.aspx>

מהות הכיסוי	סוג התכנית
<p>וגרירה, רכב חלופי וכו'.</p> <p>התעריף הינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון) והוא מבוסס על מספר פרמטרים/משתנים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון, סוג, דגם וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (כמות נהגים ברכב, גיל הנהגים, ניסיון תביעות ועוד).</p> <ul style="list-style-type: none"> ביטוח לכלי רכב אחרים שאינם נופלים בסוג הקודם, כגון, משאיות מעל 3.5 טון, אופנועים, מוניות, ציוד כבד, אוטובוסים, ציוד חקלאי וכיו"ב. פוליסות הביטוח לסוגי רכב אלה אינן כפופות לתנאי הפוליסה התקנית. 	
ביטוח כללי אחר	
<p>ענף זה כולל בעיקרו שני סוגי ביטוח: ביטוחי רכוש, הכוללים כיסוי בגין אבדן או נזק פיסי לרכוש המבוטח וביטוחי חבויות, הכוללים כיסוי בגין חבות כספית על פי דין של מבוטח כלפי צד ג' בגין נזק לגוף או לרכוש שייגרם לו, כמפורט להלן. כמו כן, כולל ענף זה פוליסות תאונות אישיות לתקופה של שנה.</p>	
ביטוחי רכוש	
<p>מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד אובדן או נזק פיזי לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכוני אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע.</p> <p>ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזק תוצאתי (אובדן רווחים) עקב הנזק הפיזי לרכוש, והם מהווים נדבך בביטוחי דירות, ביטוח בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, ביטוח מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים הפוליסות בביטוחי רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח. הכיסויים הביטוחיים בתחום זה מיועדים ללקוחות פרטיים ועסקיים.</p> <p>המוצרים המרכזיים בענף ביטוח רכוש הנם כדלקמן:</p>	
<p>ביטוחי דירות כוללים ביטוח למבנה ותכולת דירות מגורים והם מבוססים על ביטוחי הרכוש כמתואר לעיל בתוספת ביטוחי חבויות הקשורים לדירת מגורים (אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעסיקים בגין עובדי משק בית).</p> <p>הפוליסה לביטוח דירה מבוססת על תנאי הפוליסה התקנית לדירות, כפי שנקבעו בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות וזאת לגבי היקף הכיסוי, הסיכונים, הרכוש והחבויות המבוטחים. הכיסויים המוצעים על ידי הקבוצה הינם על נזקי מים, תיקון מוצרי חשמל, מחשבים, שירותים חירום, ביקור רופא ועוד.</p> <p>הפוליסה התקנית עודכנה בחודש יולי 2015 תוך הרחבת הכיסוי המינימאלי שהיה קבוע בה, ועתה היא כוללת: סכום כיסוי נוסף בבית משותף, הרחבת כיסוי לסיכונים מים ונזלים אחרים גם לכיסוי נזק שמקורו בהימלטות נזלים ממתקני אינסטלציה והסקה של נכס אחר בבית משותף וכן הכללת נוסח תיקני לביטוח אחריות כלפי צד ג'.</p> <p>החיתום של מוצר זה מתבצע על בסיס תעריף בסיסי (עם שונות מסוימת ביחס לדירות קרקע, צמודי קרקע ודירות גג) ובאמצעות ניתוח הסיכון הספציפי.</p> <p>כמו כן, במסגרת ביטוחי הדירות הקבוצה מציעה גם פוליסה "מבנה אגב משכנתא" שהינה פוליסת מבנה בלבד, בהתאם לפוליסה התקנית, אשר קהלה היעד העיקרי הינו לזוי בנקים למשכנתאות.</p>	
<p>ביטוח בתי עסק הינו ביטוח רכוש, מבנים ותכולות, המשמשים לצרכים עסקיים מפני סיכוני אש וסיכונים נלווים (כיסוי לסיכונים הנמכר ביחד עם הכיסוי מפני סיכוני אש, כגון: כיסוי בפני פריצה, התפוצצות, רעידת אדמה). כיסוי זה ניתן להרחבה גם לכיסוי נזק תוצאתי, דהיינו אובדן רווחים.</p> <p>בדרך כלל מוצר זה נמכר כחלק מתכנית ביטוח הכוללת מספר כיסויים (ביטוחי רכוש</p>	<p>ביטוח בתי עסק</p>

מהות הכיסוי	סוג התכנית
<p>וביטוחי חבויות), אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.</p> <p>החיתום של המוצר מתבצע בעיקרו על בסיס ניתוח הסיכון הספציפי ובביטוח עסקים גדולים גם על בסיס משא ומתן פרטני עם מבטחי משנה.</p>	
<p>במסגרת ביטוחי הרכוש האחרים, הקבוצה מציעה כיסויים ביטוחים נוספים כגון ביטוחים ימיים ואוויריים (כלי שיט, כלי טייס, הובלת מטענים), ביטוח עבודות קבלניות, ביטוח ציוד מכני הנדסי, ביטוח נאמנות וביטוח כל הסיכונים. היקף הפעילות בענפי ביטוח אלה אינו מהותי.</p>	<p>ביטוחי רכוש אחרים</p>
<p>ביטוחי תאונות אישיות (לתקופה של שנה)</p>	
<p>ביטוח תאונות אישיות מעניק למבוטח פיצוי בגין נזק שנגרם כתוצאה מתאונה שאירעה לו. הכיסוי ניתן למקרה מוות או נכות כתוצאה מתאונה ויכול שיכלול גם כיסוי לאי כושר זמני לעבודה. במסגרת תחום פעילות ביטוח כללי נכללות פוליסות ביטוח תאונות אישיות לתקופה של שנה (כאשר פוליסות ביטוח תאונות אישיות לתקופה של למעלה משנה נכללות במסגרת תחום ביטוח בריאות. יוער, כי אין הבדל בכיסויים בין שני סוגי הפוליסות האמורות).</p>	
<p>ביטוחי חבויות</p>	
<p>ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו על-פי דין של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי כלשהו. הפוליסות בביטוחי חבויות מונפקות בדרך כלל למשך זמן של שנה. עם זאת, קצב התנהלות התביעות בענף ארוך יותר ועשוי להמשך מספר שנים, וזאת ממספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבוטח בפוליסה, פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות החבות והנזק והגשת התביעה ארוך יחסית.</p> <p>במקרים רבים מדובר בבירור עובדתי ומשפטי מורכב יחסית, הן ביחס לחבות המבוטח והן ביחס להיקף הנזקים, תקופת ההתיישנות בגין עילת התביעה ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בביטוח רכוש.</p> <p>בחלק מביטוחי החבויות מסוג אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעבידים, הכיסוי הוא על בסיס אירוע, דהיינו הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו במהלך תקופת הביטוח, והתביעה יכולה להיות מוגשת לאחר תום תקופת הביטוח בכפוף להתיישנות.</p> <p>בביטוחי חבויות מסוג אחריות מקצועית וחבות המוצר ואחריות נושאי משרה, הכיסוי הוא על בסיס הגשת התביעה, דהיינו הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו בתקופת הביטוח או במועד הרטרואקטיבי המצוין ברשימה, והגשת התביעה צריכה להיות במהלך תקופת הביטוח.</p>	
<p>מטרתו של מוצר זה, להגן על המבוטח מפני חבות, שהוא עלול לחוב, בגין נזק שגרם ברשלנותו כלפי צד שלישי כלשהו.</p> <p>הכיסוי מותאם לפעילותו של המבוטח וגבול האחריות בפוליסה נקבע על ידי המבוטח, לפי שיקול דעתו, בהתבסס על רמת הסיכון אשר לדעתו הוא חשוף אליה.</p> <p>מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות כלפי צד ג' בלבד), והן כחלק מפוליסה הכוללת מספר פרקי כיסוי (פרקי חבויות ופרקי רכוש) אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כלל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.</p>	<p>ביטוח אחריות כלפי צד שלישי</p>
<p>מטרתו של מוצר זה, להגן על מעסיק מפני חבות שהוא עלול לחוב בגין נזק שגרם ברשלנותו לעובד מעובדיו תוך כדי ועקב עבודתו. הכיסוי בפוליסות אלו ניתן מעל לסכומים שבהם נושא המוסד לביטוח לאומי המטפל בתאונות עבודה. גבול האחריות בפוליסות מסוג זה נקבע על ידי המבוטח, לפי שיקול דעתו, בהתבסס על רמת הסיכון אשר לדעתו הוא חשוף אליה.</p> <p>מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות מעסיקים), והן כחלק מפוליסה הכוללת מספר פרקי כיסוי (פרקי חבויות ופרקי רכוש) אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כלל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.</p>	<p>ביטוח אחריות מעבידים</p>

מהות הכיסוי	סוג התכנית
מוצעים כיסויים ביטוחיים לאחריות מוצר, ביטוח אחריות מקצועית, וביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה.	ביטוחי חבויות אחרים

12.4. הסדרים מיוחדים המתייחסים לענף ביטוח רכב חובה

12.4.1. הסדר הביטוח השיורי ("פול")

הואיל וקיימת מצד אחד חובה על בעל רכב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב חובה, אך מצד שני, חברות הביטוח רשאיות לסרב לבטח כלי רכב, בהתאם לשיקול דעתן, בעלי רכב שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות "פול" - המאגר הישראלי לביטוח רכב, שהינו תאגיד משותף לחברות הביטוח, אשר אופן הקמתו, דרכי ניהולו והתנהלותו, חובותיו, חלקה של כל חברת ביטוח בהסדר, אופן ההתחשבות של הביטוח המשותף לרבות הסדרים לעניין קביעת התעריף, מוסדרים בתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א-2001 ("תקנות ההסדר"). כל חברות הביטוח הפועלות בענף ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול" וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול" או ברווחיו, על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה, כפי שנקבע בתום השנה השוטפת. לחלקה של הקבוצה בתוצאות ה"פול" ראה סעיף 3.6.4 בדוח הדירקטוריון.

לפרטים אודות תיקון להוראות החוזר המאוחד מיום 7 בינואר 2016 אשר בין היתר מעדכן את דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השיורי, כך שהחל מיום 1 בינואר 2017 יופחתו באופן משמעותי תעריפי ה"פול" שמהם נגזרים דמי הביטוח נטו³¹, ראה סעיף 12.2.2 לעיל.

12.4.2. קרנית

הקרן לפיצוי נפגעי תאונות הדרכים ("קרנית") הינה תאגיד שהוקם על-פי חוק הפלת"ד שתפקידו לפצות נפגעים הזכאים לפיצויים מכוח חוק זה ואין בידו לתבוע פיצויים מאת חברת הביטוח בשל קרות אחד מהמקרים הבאים: הנהג האחראי אינו ידוע, אין לנהג ביטוח רכב חובה או שהביטוח איננו מכסה את החבות, מבטח כלי הרכב נמצא בפירוק או שמונה לו מנהל מורשה.

חברות הביטוח מחויבות להעביר לקרנית 1% מדמי הביטוח ללא דמים בגין פוליסות ביטוח רכב חובה. בנוסף, על חברות הביטוח להעביר לקרנית עוד 9.4% מדמי הביטוח, בניכוי הסכום שהועבר לקרנית. זאת בהתאם לכך שהאחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים בשל נזקי גוף לנפגעי תאונות דרכים עברה מחברות הביטוח לקופות החולים.

בחודש דצמבר 2015 פורסמה הצעה לתיקון חוק הפלת"ד³² הקובעת כי בהסכמת שר המשפטים, יוסמך שר האוצר או נציג מטעמו לאשר לקרנית להשיב למבוטחי ביטוח החובה לרכב כספים שהצטברו בקרן מעבר לסכום הנדרש לשם מילוי תפקידה (באמצעות החזר כספי או הפחתה בתעריפי ביטוח החובה למשך כמה שנים).

בשלב זה, אין החברה יכולה להעריך אם וכיצד ישפיעו הוראות התיקון האמור על החברה, בין היתר בשל חוסר הבהירות ביחס לאופן החזר הפרמיה שיבוצע, ככל שיבוצע ו/או לוח הזמנים לביצועו.

³¹ על פי הוראות החוזר המאוחד דמי הביטוח נטו למבוטח לא יעלו על 90% מביטוח בעל מאפיינים זהים במסגרת ה"פול".

³² הצעת חוק פיצויים לנפגעי תעודות דרכים (תיקון מס' 25), התשע"ו-2015.

12.4.3. מתווה סליקה "קל כבד"

במסגרת פעילות רכב חובה מפעיל איגוד חברות הביטוח מערכת סליקה שנועדה להעביר תשלומים באופן ממוכן בין מבטחי רכב בהתאם לחוק הפלת"ד וצו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001. הצדדים למערכת הסליקה הם כלל המבטחים והוא חל על תאונות בהן נטלו חלק כלי הרכב המבטחים בפוליסות. מנהל המתווה מוסמך גם לקיים בוררות לגבי מחלוקות בשאלת החבות, הן במישור המשפטי והן במישור העובדתי.

12.4.4. זכות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי ("מל"ל")

על-פי סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למל"ל זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלת"ד ("זכות שיבוב"), כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבטחיהן. על מנת שיוכל המל"ל לממש זכות זו הוא נזקק למידע מחברות הביטוח.

בהתאם, החל מחודש ינואר 2014, מוטלת על חברת ביטוח חובת דיווח למל"ל בכל מקרה שבו המבטח ניכה או רשאי היה לנכות מסכומי הפיצוי את סכומי הגמלה שהמל"ל שילם או עתיד לשלם בהתאם לחוק ואשר המל"ל זכאי לתבעו מהמבטח. ההוראות מסדירות אף את אופן ומועדי הדיווח. בכל מקרה שהמבטח לא מסר למל"ל את הדיווח תוך התקופה שנקבעה בחוק, תקופת ההתיישנות של תביעת המל"ל בגין זכות השיבוב תחל במועד קבלת הדיווח או ביום שבו נודע למל"ל על ההליכים בהם זכאי המבטח לפיצוי, לפי המוקדם.

ביום 1 בינואר 2016 נכנס לתוקף תיקון נוסף לסעיף 328 לחוק³³, במסגרתו נקבעו הוראות ביחס לאופן הדיווח ופרסומו על ידי המל"ל, מועדים להתנהלות בין המל"ל למבטח לאחר הגשת דרישת תשלום על ידי המל"ל, וכן הוראות לענין תקופת ההתיישנות, אשר תעמוד על 7 שנים ממועד הדיווח או מהמועד בו נודע למל"ל על ההליכים ללא תלות בהפרת חובת הדיווח אך לא יותר מחמש עשרה שנה ממועד התאונה.

במקביל, תוקן סעיף 92 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והמפקחת הוסמכה להטיל עיצום כספי על מבטח שהפר את חובת הדיווח הקבועה בחוק.

בחודש ספטמבר 2014 נחתם הסכם בין המוסד לביטוח לאומי לבין החברה, המחזיר לתוקף הסכם קודם שהיה בין הצדדים בשינויים מסוימים וביניהם: פירוט המקרים בהם רשאית החברה לדחות תביעה וקביעת סנקציה היה והחברה תפר התחייבותיה לפי ההסכם. כמו כן הוסכם, כי ביטול ההסכם או אי חידושו מסיבה כלשהי יחול באופן מיידי על כל האירועים בגינם טרם שולם פיצוי על ידי החברה.

ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי - בחודש יולי 2014, בעקבות עתירה שהוגשה לבג"צ כנגד הביטוח הלאומי, בה נטען כי מגיעים לזכאים תשלומים גבוהים יותר מאלה שקובע להם הביטוח הלאומי, מונתה ועדה בין משרדית בראשות השופט בדימוס ד"ר אליהו וינוגרד ("ועדת ההיוון"), לבחינת ועדכון הנתונים המשמשים את ביטוח לאומי בבואו לחשב את גובה הקצבאות שישולמו לנפגעי תאונות עבודה ואת אופן היוון של אותן קצבאות, אשר נקבע בהתאם לתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות"), ואשר מבוססים על לוחות תמותה ושיעורי ריבית שלא עודכנו מאז 1987. בחודש מרס 2016 פורסמו מסקנות ועדת ההיוון הקובעות, בין היתר כי יש לעדכן את התקנות הן לגבי מרכיב תוחלת החיים והן לגבי שיעור ההיוון. יצוין כי על פי מסקנות

³³ במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי תקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו – 2015.

הועדה, עד למועד שינוי התקנות וכל עוד לא ישונה, יהיה שיעור הריבית שנקבע בתקנה 15(1) לתקנות לצורך היוון קצבה שנתית - 2% (במקום 3%). כמו כן קובעות ההמלצות כי לאחר העדכון האמור יעודכנו התקנות אחת לארבע שנים.

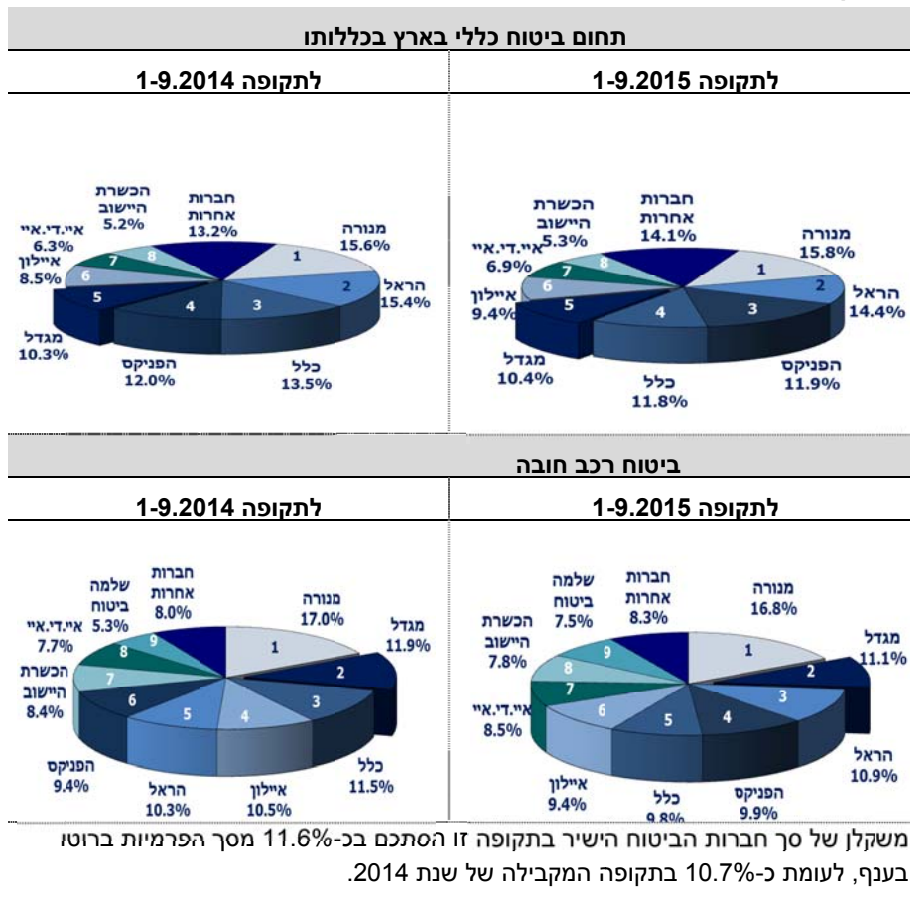
להערכת החברה, במידה והתקנות יעודכנו בהתאם להמלצות הועדה, יגדל גובה הקצבאות שזכאים להם נפגעי תאונות עבודה ובהתאמה יכול וישפיעו על גובה סכומי הביטוח שיהיה על חברות הביטוח לשלם לביטוח לאומי, במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המוסד לביטוח לאומי למבטחים ויכול וישפיעו גם על גובה סכומי הביטוח שיהיה על החברות לשלם לנפגעים בתביעות נכות אחרות. השפעות אלו תבואנה לידי ביטוי בדוחות הכספיים אם וכאשר תתקנה התקנות כאמור.

13. תחרות

13.1. כללי

תחום הביטוח הכללי מאופיין בתחרות מתמשכת, אשר מתמקדת בתעריף ובשירות. נתח השוק של החברה, כפי שמשקף מהכנסות מדמי ביטוח בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2015 עומד על שיעור של כ-10.4%, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. נכון ליום 30 בספטמבר 2015 ועל בסיס נתוני השוק במונחי פרמיות ברוטו, הקבוצה ממוקמת במקום חמישי בין הגופים הפועלים בתחום כמפורט להלן:

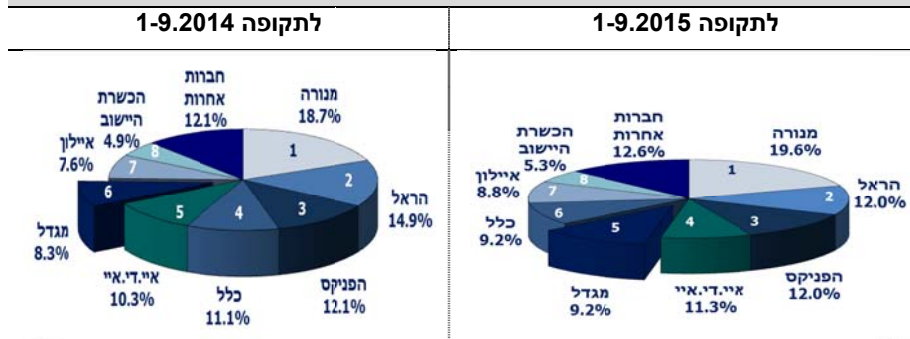
13.2. נתוני שוק במונחי פרמיות ברוטו^{34 35}

³⁴ הנתונים המפורטים בסעיף זה מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים"), למעט אם נאמר במפורש אחרת.

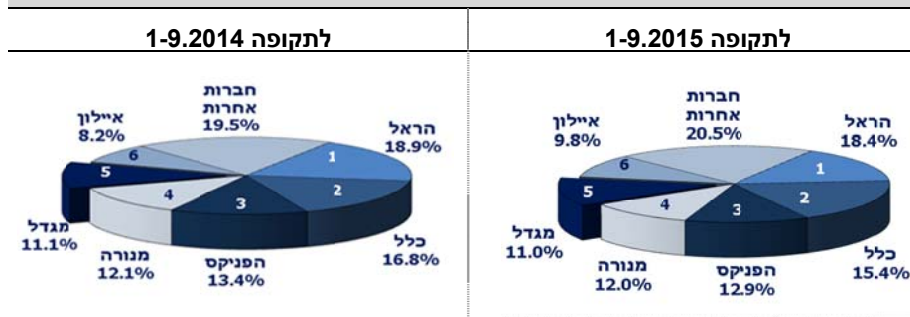
³⁵ במסגרת חברות אחרות נכללת הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ שנתח השוק שלה נכון ליום 30.9.2015 הינו כ-1.6%.

ביטוח רכב רכוש

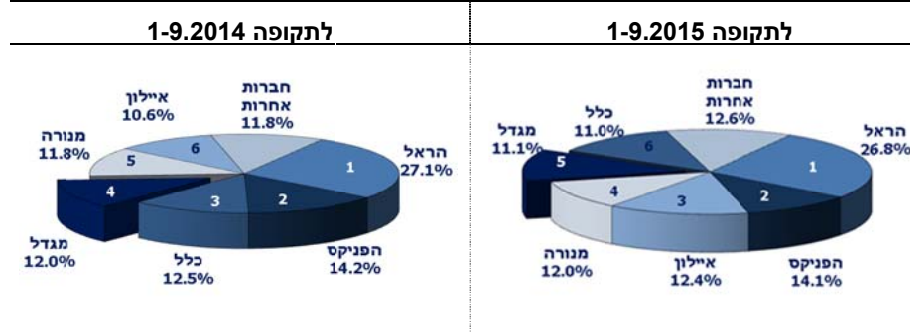

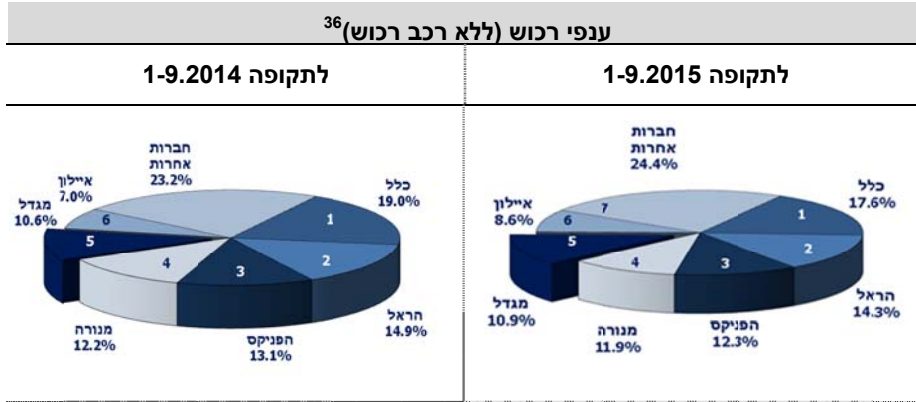
משקלן של סך חברות הביטוח הישיר בתקופה זו הסתכם בכ-15.2% מסך פרמיות ברוטו בענף, לעומת כ-14.0% בתקופה המקבילה של שנת 2014.

ענפי ביטוח כללי אחרים

ענפי החבויות (ללא רכב חובה)

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2015 נתח השוק של הקבוצה במונחי פרמיות ברוטו נותר ברמה דומה לתקופה המקבילה בשנת 2014. מצד אחד חלה עלייה בנתח השוק בביטוח רכב רכוש בעקבות גידול בכמות הפוליסות ללקוחות פרטיים ולקולקטיבים וכן עלייה בנתח השוק ביתר ענפי הרכוש בעיקר בשל גידול בפרמיות בביטוחי עסקים גדולים, ומנגד חלה ירידה בנתח השוק בביטוח רכב חובה אשר נבעה בעיקרה משחיקת תעריפים וכן ירידה בנתח השוק בביטוחי החבויות. לפירוט נוסף, ראה סעיף 3.6.4 בדוח הדירקטוריון של החברה.

13.3 השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות

החברה מתמודדת עם התחרות בתחום במספר מישורים:

ניהול התעריף וניהול הסיכונים - הקבוצה מנהלת את התעריף בביטוחי הפרט באופן המאפשר לה להתמודד עם פלחי הלקוחות בהם היא מעוניינת, תוך ניתוח הידע שנצבר בתחום המאפשר לה להגיב לשינויים בשוק.

החברה מתמקדת בפיתוח והצעת מוצרים משולבים ומסלולים מובנים, הכוללים מספר כסויים הנותנים מענה כולל ללקוח. כך למשל, מתמקדת הקבוצה במכירה משולבת של פוליסות רכב חובה ורכוש.

כמו כן, החברה מתמקדת בהגברת המכירות וקידום מוצרים בביטוח כללי על ידי גיוס, הכשרה והתמקצעות של כוח אדם איכותי וכן גיוס סוכנים חדשים, יצירת בסיס שירות רחב, תוך שימת דגש על רמת שירות גבוהה. בנוסף, החברה פועלת להגברת המכירות באמצעות מערכת תמריצים מבוססת יעדים רבעוניים, לסוכנים ועובדי החברה העוסקים בשיווק ומתן שירות בתחום הביטוח הכללי.

בנוסף לכך, נוקטת החברה באמצעים הבאים: שיפור השירות והנגשתו ללקוח ולסוכן באמצעות התייעלות תפעולית ויישום מערכות מחשוב מתקדמות לרבות פיתוח אמצעים דיגיטליים שונים לסוכנים אשר נועדו ליעל ולהקל על עבודתם.

³⁶ במסגרת חברות אחרות נכללת הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ שנחתה השוק שלה נכון ליום 30.9.2015 הינו כ-6.0%.

14. לקוחות

14.1. התפלגות הפעילות בתחום ביטוח כללי

להלן פרטים אודות התפלגות הפעילות בתחום ביטוח כללי, לפי פרמיות ברוטו, בשנים 2013-2015 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2013		2014		2015	
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח
75	1,513	78	1,526	78	1,606
25	509	22	443	22	444
100	2,022	100	1,969	100	2,050

(1) כולל ציי רכב וחברות שעיסוקן ברכב.

יציבות בשיעור המבוטחים הפרטיים והלקוחות העסקיים הקטנים בשנים 2015 לעומת שנת 2014, זאת לאחר עלייה בשיעור מבוטחים אלה בשנת 2014 לעומת שנת 2013, אשר הושפעה מהפסקת הפעילות במספר קולקטיבים בביטוחי רכב וכן מירידה בפרמיות המיוחסות למפעלים גדולים שנבעה בחלקה ממועדי חידוש פוליסות בהן הכיסוי הביטוחי ארוך משנה.

לפרוט חלוקת הפרמיות לפי ענפים במסגרת ביטוח כללי ראו באור 3 לדוחות הכספיים.

14.2. ותק והתמדה של הלקוחות³⁷

14.2.1. ביטוח רכב חובה

בשנת 2015, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב חובה, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת, הסתכם בכ-59%, לעומת שיעור חידושים של כ-62% בשנת 2014 וכ-58% בשנת 2013.

בשנת 2015 חלה ירידה קלה בשיעור החידושים לעומת שנת 2014 שהושפעה בעיקרה משחיקת התעריפים בחברה, זאת לאחר עלייה מתונה בשיעור החידושים בשנת 2014 לעומת שנת 2013 אשר הושפעה בחלקה מעדכון התעריף ברבעון הרביעי של השנה.

להלן פרטים אודות התפלגות וותק לקוחות בביטוח רכב חובה, במונחי מחזור פרמיות, לשנים 2013-2015:

מספר שנות ביטוח (שנות ותק)	2013	2014	2015
שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)	73%	39%	40%
שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)	9%	44%	20%
שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)	6%	6%	28%
למעלה משלוש שנות ותק	12%	11%	12%
סה"כ	100%	100%	100%

³⁷ שיעורי החידושים בשנת 2013 המפורטים בסעיף זה, מתייחסים לפוליסות שהיו בתוקף במגדל ביטוח לפני קליטת העסק החדש בביטוח כללי של אליהו בטוח במגדל. הפוליסות החדשות שנקלטו כאמור, בנתונים המתייחסים להתפלגות ותק לקוחות בשנת 2013, מוצגות ב"שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)". פוליסות אשר חודשו מתוך האוכלוסייה האמורה, נכללות בשנת 2014 בשנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת), ובשנת 2015 בשנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק).

14.2.2. ביטוח רכב רכוש

בשנת 2015, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב רכוש, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת, הסתכם בכ-75%, לעומת כ-69% בשנים 2014 וכ-70% בשנת 2013.

הגידול בשיעור החידושים בשנת 2015 הושפע בחלקו מעדכון התעריף ברבעון האחרון של שנת 2014.

להלן פרטים אודות התפלגות ותק לקוחות בביטוח רכב רכוש, במונחי מחזור פרמיות, לשנים 2013-2015:

מספר שנות ביטוח (שנות ותק)	2015	2014	2013
שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)	40%	32%	59%
שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)	18%	42%	12%
שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)	27%	7%	9%
למעלה משלוש שנות ותק	15%	19%	20%
סה"כ	100%	100%	100%

14.2.3. פלח לקוחות משותף לענפי רכב חובה ורכב רכוש

(א) בשנת 2015, פלח הלקוחות המשותף לענף רכב חובה ולענף רכב רכוש הינו כ-57% מהפרמיות בענף רכב חובה, לעומת כ-49% בשנת 2014 וכ-48% בשנת 2013.

(ב) בשנת 2015 פלח הלקוחות המשותף לענף רכב רכוש ולענף רכב חובה הינו כ-85% מהפרמיות בענף רכב רכוש, לעומת כ-79% בשנת 2014 וכ-75% בשנת 2013.

14.2.4. ביטוח דירות

בשנת 2015, שיעור החידושים בענף ביטוחי הדירות³⁸ במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת הסתכם בכ-91%, לעומת כ-79% בשנת 2014 וכ-86% בשנת 2013.

העלייה בשיעור החידושים בשנת 2015 הושפעה מעדכון המחירים בענף, זאת לאחר ירידה בשיעור החידושים בשנת 2014 לעומת שנת 2013 אשר הושפעה בעיקרה מעדכון תעריפים והרכב הכיסויים בענף.

להלן פרטים אודות התפלגות ותק לקוחות בביטוחי דירות³⁹ במונחי מחזור פרמיות לשנים 2013-2015 באחוזים:

מספר שנות ביטוח (שנות ותק)	2015	2014	2013
שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)	13%	11%	27%
שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)	9%	25%	10%
שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)	22%	9%	10%
למעלה משלוש שנות ותק	56%	55%	53%
סה"כ	100%	100%	100%

³⁸ לא כולל ביטוח ללווי בנקים למשכנתאות, אשר הינו במסגרת ביטוח קבוצתי ב-off run.

³⁹ לא כולל ביטוח ללווי בנקים למשכנתאות, אשר הינו במסגרת ביטוח קבוצתי ב-off run.

חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות
- אין

חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה

15. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה**15.1. רגולציה ופיקוח - כללי**

פעילות הקבוצה בתחומים השונים כפופה לרגולציה ענפה ופיקוח הדוק על ידי רשויות פיקוח שונות, כדלקמן:

פעילות הביטוח, הפנסיה והגמל בקבוצה, באמצעות מגדל ביטוח וחברות הבת שלה, נתונה לפיקוח המפקחת על הביטוח, שהינה גם הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ("הממונה" ו/או "המפקחת"), שבמסגרת סמכויותיה על פי החוקים השונים, מוסמכת להוציא הוראות הנוגעות לדרכי פעולתם וניהולם של הגופים הנמצאים תחת פיקוחה.

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח, לרבות בתיווך בביטוח, מחייב קבלת רישיון, וחוק הפיקוח קובע הוראות לעניין רישוי מבטחים וסוכני ביטוח לרבות סמכות לבטל רישיונות. החזקה של אמצעי שליטה במבטח וסוכנות ביטוח מחייבת קבלת היתרים, וחוק הפיקוח כולל הוראות הנוגעות לקבלת היתרי שליטה והיתרי החזקה כאמור. פעילות הקבוצה בתחום הפנסיה מחייבת קבלת רישיון מבטח וכן קבלת היתר לפעול כחברה מנהלת. פעילות הקבוצה בתחום הגמל מחייבת אף היא קבלת היתר לפעול כחברה מנהלת. לפירוט בעניין רישיונות והיתרים כאמור, ראה סעיף 16.1.1 להלן.

כמו כן, בהיותה של מגדל אחזקות חברה ציבורית אשר הנפיקה ניירות ערך לציבור, מושפעת החברה גם מהוראות דיני ניירות ערך ודיני החברות החלים על מגדל אחזקות.

ההוראות הרגולטוריות המתוארות להלן מחולקות לסעיפי משנה בהתאם לתחומי הפעילות של החברה כפי שמופיעים בחלק ב' לדוח זה. הוראות רגולטוריות אשר הובאו בפירוט במסגרת תיאור תחומי הפעילות בחלק ב' לדוח זה, יוזכרו בתמצית במסגרת סעיף זה תוך הפניה לפירוט האמור במסגרת תחום הפעילות עצמו, אשר כולל גם את ההשלכות הצפויות על החברה, לפי העניין. הוראות רגולטוריות אשר רלוונטיות למספר תחומי פעילות ו/או אשר לא הובאו בפירוט במסגרת תיאור תחום פעילות ספציפי כאמור, יתוארו בהרחבה במסגרת סעיף זה להלן.

יודגש, כי ההוראות הרגולטוריות המפורטות להלן אינן מהוות רשימה ממצה של כלל הוראות הדין החלות על הקבוצה אלא רק את ההוראות העיקריות שבהן.

15.2. הכרעות עקרוניות בתלונות, עריכת ביקורות, דרישות נתונים, עיצומים כספיים

כנגד הקבוצה מוגשות, מעת לעת, תלונות, לרבות תלונות המועברות לממונה. הכרעות הממונה בתלונות אלו, אם וככל שניתנה בהן הכרעה, ניתנות לעיתים, ובשנים האחרונות אף יותר, כהכרעות רוחביות ביחס לקבוצות מבוטחים.

כמו כן, במסגרת סמכויות הפיקוח עורך הממונה, מעת לעת, ביקורות ו/או בדיקות מטעמו בגופים המוסדיים בקבוצה. במסגרת זו, בין היתר, מתקבלות דרישות ו/או הנחיות ביחס לטיפול הקבוצה במוצרים השונים לרבות הנחיות לתיקון פעולות שונות לרבות ביצוע החזרים.

לפירוט בדבר הכרעות, הכרעות עקרוניות, ביקורות מטעם הממונה, דרישות נתונים, עיצומים כספיים, ראה באור 39 ת.1 לדוחות הכספיים.

15.3. הוראות דין מהותיות (לרבות טיטות) שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו המתייחסות לפעילויות הקבוצה בכללותה**15.3.1. משטר כושר פירעון וניהול סיכונים**

ראה פירוט בבאור 14.ה.6. לדוחות הכספיים ביחס להסדרות הבאות:

(א) הנחיה לביצוע IQIS לשנת 2015 ומכתב האוצר בעניין הוראות מעבר ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II.

(ב) ניהול סיכונים בגופים מוסדיים - סקירה רוחבית במבט השוואתי.

15.3.2. דוחות כספיים

(א) בחודש אוגוסט 2015 פרסמה המפקחת חוזר לעניין חישוב בדיקת נאותות העתודות בדוחות הכספיים (LAT) ("החוזר") ומכתב הבהרות לעניין גילוי בדוחות הכספיים ודרישת דוח מיוחד למפקח ("ההבהרה").

מטרת החוזר הינה להביא לאחידות ולשיפור במספר הנחות אקטואריות המשמשות לצורך חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT). ההנחיות מתייחסות, בין היתר, לאופן קביעת פרמיית אי הנזילות המשמשת בהיוון ההתחייבויות הביטוחיות, ולאופן קביעת האומדנים האקטואריים בבסיס חישוב בדיקת נאותות העתודות. הוראות החוזר חלות החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2015 ואילך. לפירוט, ובכלל זה להשלכה על הדוחות הכספיים, ראה סעיף 1.2.1 בדוח הדירקטוריון וכן באור 5.3.37.ב.ב. לדוחות הכספיים.

במסגרת ההבהרה הנחתה המפקחת לתת גילויים בדוחות הכספיים כדלקמן:

(1) גילוי בדבר שינוי אומדנים אקטואריים, שיטפולו כשינוי באומדן חשבונאי, שיינתן בבאור ניהול סיכונים בדיווח שנתי ובבאור אירועים מהותיים בדיווח הרבעוני.

(2) גילויים בדבר השינויים מביטול עתודת עודף הכנסות על הוצאות, ראה באור 2.2.י.ד. (4) לדוחות הכספיים.

(3) גילוי לעניין היערכות החברה ליישום Solvency II בדוח הדירקטוריון, החל מהדוחות לרבעון השלישי לשנת 2015, ככל שלהערכת החברה, למשטר כושר הפירעון החדש עשויה להיות השפעה שלילית מהותית על יחס כושר הפירעון שלה במועד היישום וחוסר משמעותי בהון לפי תוצאות IQIS4 אשר תצריך פעולות היערכות ייעודיות בעלות השפעה מהותית על הרווחיות העתידית של החברה.

הגילוי יכלול: גילוי כמותי המשקף את סדרי הגודל של ההשפעה השלילית (החוסר) על יחס כושר הפירעון ליום 31.12.2014 בהתבסס על תוצאות IQIS4 ובהתחשב בהוראות המעבר, המאפיינים המהותיים של משטר כושר הפירעון החדש אשר גורמים לגידול בהון הנדרש וסוגי הפעילות המתוכננת ע"י החברה לצורך צמצום החוסר.

החברה תעדכן את היקף הגילוי בהתחשב בזמן שנותר למועד היישום וכן ככל שיש לה מידע חדש או שנקטה בפעולות היערכות מהותיות.

לפירוט ראה גם באור 6.ה.14. לדוחות הכספיים וכן סעיף 15.3.1 לעיל.

(4) עדכון דוח מיוחד של אקטואר החברה למפקחת בעניין השפעת עקום ריביות חסרות סיכון על הדוחות הכספיים.

(ב) בחודש אוגוסט 2015 פרסמה המפקחת חוזר בנושא מבנה הגילוי הנדרש בדוחות כספיים (ביניים) של חברות ביטוח בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים. החוזר מדבר על עקרונות כלליים לדיווח, עקרונות לחתימה על הדוחות ודיווח למפקחת במקרה של טעות מהותית. במקביל לחוזר פורסם נספח המפרט את כל העדכונים והשינויים הנדרשים בדיווח הכספי.

מרבית הוראות החוזר לעניין מבנה הגילוי חלו ביחס לדוחות הכספיים ליום 30.9.2015 ואילך, ויתרתן ביחס לדוחות הכספיים ליום 31.3.2016 ואילך.

(ג) בחודש ינואר 2016 פרסמה המפקחת חוזר עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים. במסגרת התיקון נדרש להוסיף גילוי בדבר עודף הון לאחר ניכוי עודפים מרותקים. לביאור התחייבויות פיננסיות נוספו דרישות גילוי לגבי התחייבויות המוצגות בעלות מופחתת ולגבי שיעור הריבית ששימש לקביעת

השווי ההוגן, ולביאור ניהול סיכונים הורחבה דרישת הגילוי לניתוח רגישות לשינוי בשיעור לקיחת גמלא בביטוח חיים ובריאות וכן בסיכונים הגיאוגרפיים - לניתוח חשיפה בגין נכסי הנוסטרו. כל דרישת גילוי הרלוונטית גם לדוחות ביניים תישם גם שם.

(ד) בחודש נובמבר 2015 פורסם חוזר בנושא דוח תקופתי של חברות מנהלות. מטרת החוזר לעדכן את דוח תיאור עסקי התאגיד ודוח הדירקטוריון הכלולים בדוח התקופתי כך שיהיו ממוקדים, עדכניים ובמבנה אחיד. בנוסף, נכללת הוראה באשר לגילוי טעות מהותית בדוחות הכספיים ודיווח בגינה למפקחת. החוזר מפרט עקרונות לדיווח שנתי ורבעוני תוך פירוט הנושאים שלכל הפחות יש לכלול בדוח הרבעוני.

(ה) בחודש ינואר 2016 פורסם חוזר הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי השנתי של קופות גמל וקרנות פנסיה חדשות. החוזר מתקן חוזר קודם בנושא וחל החל מהדוחות הכספיים לשנת 2015.

15.3.3. מדיניות תגמול בגופים מוסדיים והסדרה בנושא העסקת נושאי משרה

(א) בחודש אפריל 2014 פורסם חוזר מעדכן בעניין מדיניות תגמול בגופים מוסדיים. החוזר קובע הוראות שעניינן גיבוש מדיניות תגמול של נושאי משרה, בעלי תפקיד מרכזי ועובדים אחרים.

(ב) בחודש אוקטובר 2015 פורסם חוזר בעניין מדיניות תגמול בגופים מוסדיים-תיקון. עניינו של החוזר הינו בקביעת הוראות משלימות להוראות חוזר מדיניות התגמול שפורסם בשנת 2014 ובתיקון חלק מהוראות חוזר זה.

במסגרת התיקון נוספו ותוקנו, בין היתר, הוראות בנושאים הבאים:

- (1) תגמול דירקטור ויו"ר לא יכלול רכיב משתנה.
- (2) תגמול דירקטור שאינו דח"צ, בלתי תלוי או יו"ר, ייקבע בהתאם לחוזר תגמול דח"צים.
- (3) תגמול יו"ר ייקבע ביחס לתגמול דח"צ ויקבע מקדם מירבי בו יוכל תגמול דח"צ על ידי ועדת תגמול של גוף מוסדי.
- (4) גוף מוסדי לא יישא בעלות העסקה של עובד או בעל תפקיד מרכזי בו בשל כהונתו בתאגיד אחר, לרבות תאגיד שהוא חלק מאותה קבוצת משקיעים אליה שייך הגוף המוסדי.
- (5) בעת קביעת מדיניות תגמול יש לקחת בחשבון הסדרות צפויות וכן עמדות ממונה הרלבנטיות לתגמול בעלי תפקידים בגופים מוסדיים.
- (6) על גוף מוסדי לקבוע במדיניות התגמול התניה לפיה בעל תפקיד מרכזי ישיב לגוף המוסדי סכומים ששולמו לו כרכיב משתנה וזאת בתנאים ובהתקיימות נסיבות שיוגדרו.
- (7) סכומים ששולמו לבעל תפקיד מרכזי יהיו ברי השבה לתקופה של חמש שנים ממועד הענקת הרכיב המשתנה ותקופה זו תוארך בשנתיים בהתקיים הנסיבות המפורטות בחוזר.
- (8) במקרה שהתקיימו נסיבות המחייבות השבה על גוף מוסדי לדווח לממונה תוך 30 יום מיום שנודע לו על התקיימות הנסיבות ולדווח על האמצעים שננקטו על ידו לגביית סכומי ההשבה.

(ג) בחודש ינואר 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הגבלות מינוי וכהונה של בעל תפקיד מרכיב בגוף מוסדי), התשע"ו - 2016.

עניינה של הטייטה הוא בקביעת איסור על העסקת אדם כבעל תפקיד מרכזי בגוף מוסדי (כל נושא משרה כהגדרתו בחוק הפיקוח וכן בעל תפקיד אחר מהסוג שיוורה הממונה שלפעילותו עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי או של כספי חוסכים באמצעותו, למעט דירקטור) שמתקיים בו אחד מאלה:

הוא בעל שליטה בגוף המוסדי או קרובו; קרוב של דירקטור; הורשע בעבירה המנויה בטייטה; מי שמועמד לכהונה והוגש נגדו כתב אישום בעבירה המנויה בטייטה; מי שמכהן כנושא משרה והוגש נגדו כתב אישום בעבירה המנויה בטייטה, רשאית המפקחת לקבוע כי אינו כשיר לכהן כבעל תפקיד מרכזי. כמו כן, נקבע איסור על התערבות בשיקול דעתו של בעל תפקיד מרכזי וסנקציה בגין התערבות כאמור.

במסגרת הטייטה מוצע כי התחולה תהיה תוך שלושים יום ממועד פרסום התקנות, וכי בעל תפקיד מרכזי שאינו עומד בהוראות התקנות יוכל לכהן עוד שלוש שנים מיום כניסת התקנות לתוקף.

15.3.4. אכיפת דיני המס בין מדינות

בחודש אפריל 2014 פרסמה המפקחת **מכתב למנהלי הגופים המוסדיים בכל הקשור להיערכות ל-FATCA**, במסגרתו היא מתארת את הוראות החוק והתקנות ותחולתם על גופים פיננסיים שאינם אמריקאים ("גופים פיננסיים זרים") ("ההסדרה") על פיה גוף פיננסי זר יידרש לפעולות מסוימות מול רשות המיסים האמריקאית ולהעברת מידע בקשר עם חשבונות של גופים/אזרחים אמריקאים וסנקציות מסוימות על גוף פיננסי זר שלא ימלא אחר ההוראות, ביניהן לנכות מס במקור מלקוחות שסירבו לספק מידע ומסמכים כנדרש.

(א) כחלופה ליישום ההסדרה הציעה רשות המיסים האמריקאית למדינות בעולם להתקשר בהסכם בילטרלי שיפטור גוף פיננסי זר, במרבית המקרים, מחובת ניכוי מס במקור ומדיווח ישירות לרשות המיסים האמריקאית.

בחודש יולי 2014 פורסם הסכם בין מדינתי שנחתם בין ישראל לבין ארצות הברית. ההסכם מסדיר את העברת המידע לרשות המס של ארה"ב, באמצעות רשות המיסים, אשר תקבל את המידע מהגופים הפיננסיים בישראל ("הסכם - FATCA").

(ב) בחודש אוקטובר 2015 פורסם **מסמך בנושא היערכות ליישום הוראות הסכם - FATCA** המסמך מבהיר את הפרשנות להסכם הבין מדינתי והתחולה שלו ביחס לחברות הפעילות בתחום הביטוח והפנסיה ברמת הישות (סוג ההתאגדות) וברמת המוצר. כמו כן, ישנה התייחסות לתפקידו של בעל רישיון לעניין חובות הקבועות בהסכם ואופן הטיפול האפשרי בלקוח שאינו משתף פעולה עם דרישות ההסכם.

(ג) בחודש ינואר 2016 פורסמה **טיטת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה** (תיקון מס' 221), **התשע"ו - 2016 - CRS**. במסגרת הטייטה מוצע לבצע תיקוני חקיקה הנדרשים על מנת לאפשר למדינה לזהות, לאסוף ולהעביר מידע לאכיפת דיני המס בין המדינות לעניין הסכם ה-FATCA והסכמים בינלאומיים נוספים לחילופי מידע אוטומטיים (CRS) שיחתמו.

15.3.5. בחודש מרס 2016 פורסמה הצעה לתיקוני חקיקה בחוק הפיקוח, חוק קופות גמל,

חוק הייעוץ וחוקים משיקים נוספים, על פיה מוצע להקים את רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון ("הרשות"). לפי המבנה המוצע, הרשות תפעל כיחידה ממשלתית עצמאית ונפרדת כשהשר הממונה עליה יהיה שר האוצר. מוצע לקבוע שתפקידה הראשי של הרשות יהיה שמירה על עניינם של המבוטחים, העמיתים ולקוחות הגופים המפוקחים על ידי הממונה, וכן תהיה אמונה הרשות על הבטחת יציבותם וניהולם התקין של

הגופים המפוקחים ובכלל זה שמירה על התנהלות הוגנת כלפי לקוחותיהם, קידום התחרות במערכת הפיננסית ובמיוחד בשוק ההון הביטוח והחיסכון ועידוד חדשנות טכנולוגית ועסקית בפעילות הגופים המפוקחים על ידי הממונה.

התיקון כולל הוראות לעניין בחירת הממונה והגבלת תקופת כהונתו לחמש שנים (ללא אופציה להארכה). כמו כן, מוצע להאציל סמכויות משר האוצר לממונה, כגון: סיווג עסקי הביטוח לענפי הביטוח השונים, קביעת הוראות לעניין חישוב הון עצמי מינימאלי להבטחת כושר פירעון של חברת ביטוח, קביעת דרכי ניהול השקעות חברת הביטוח, סוגי נכסים שרשאית להחזיק ואופן החזקתם, הוראות בדבר תנאים שבחזרה ביטוח וניסוחם וכי כל הסדר סותר - בטל, מבנה פוליטי ביטוח וצורתה, רשימת תנאים מהותיים בפוליסה, ועוד.

בנוסף, נוסף פרק לחוק הפיקוח שעניינו הסדרת פעילותם ודרכי עבודתם של אורגנים ובעלי תפקידים אחרים במבטח כאשר על פי הוראותיו מוסמך הממונה לקבוע הוראות בנוגע להרכב הדירקטוריון וועדותיו, כשירות חבריו, דרכי מינויים, מניין חוקי, סוגי החלטות ואופן קבלתן ועוד.

בנוסף, מוצע להרחיב באופן משמעותי את סמכויות הפיקוח של הרשות גם על חברות אחזקה של גופים מוסדיים ועל בתי השקעות שגופים המפוקחים על ידם מהווים חלק מהותי מפעילותם.

התיקון כולל גם תיקונים לחוק קופות גמל ובין היתר מאציל על הממונה מסמכויות שר האוצר, ביניהן: לאשר לחברה מנהלת עיסוק אחר וכן את הסמכות לקבוע הוראות בדבר דרכי השקעת הון העצמי הנדרש והביטוחים שיידרשו מחברה מנהלת, קביעת הוראות לעניין מדיניות השקעות של קופת גמל (למעט ביחס לאג"ח מועדות), אופן חישוב שוויים של נכסי קופת גמל שבניהולה ועוד.

ככל ויתקבל נוסח ההצעה, מועד תחילתו יהיה ביום 1 בספטמבר 2016, אלא אם יידחה על ידי שר האוצר.

15.3.6. בחודש מרס 2016 אישרה הכנסת בקריאה שניה ושלישית את **חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים** (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ד-2016⁴⁰ ואשר עיקריו:

(א) קביעת מנגנון לאישור התקשרות של תאגיד פיננסי עם נושא משרה בכירה או עובד בו באשר לתנאי כהונתו והעסקתו, הכוללת מתן תגמול העולה על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, כך שההוצאה בשלו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה (צמוד למדד המחירים לצרכן) טעון אישורם של: (1) ועדת התגמול (ואם אינה קיימת - ועדת ביקורת); (2) דירקטוריון ברוב של הדירקטורים החיצוניים או הבלתי תלויים; ואסיפה כללית, ברוב מיוחס מקרב בעלי מניות המיעוט.

(ב) התקשרות כאמור לא תאושר אם היחס בין ההוצאה החזויה בשל התגמול כאמור, לבין התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד בו עולה על 35 (לרבות עובד של קבלן כוח אדם, בין אם התאגיד הפיננסי הוא המעסיק הישיר שלו ובין אם העובד מועסק במתן שירות אצל התאגיד הפיננסי).

(ג) בבירור ההכנסה החייבת במס של גוף פיננסי, לא יותרו ניכויים בשל שכר נושאי משרה ועובדים בגוף הפיננסי מעבר לתקרה. לעניין זה הוגדרה התקרה כ-2.5 מיליון ש"ח בשנה, בהפחתת סכום הפער, אם קיים, בין עלות השכר ל-2.5 מיליון ש"ח ובניכוי הוצאה בשל הענקת מניות או זכות לקבלת מניות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים.

⁴⁰ המידע המפורט להלן בנוגע לחוק כאמור מבוסס על נוסח טיוטת החוק שפורסמה באתר הכנסת ביום 23 במרס 2016 לקראת אישורו של החוק בקריאה שניה ושלישית. החוק בנוסחו הסופי טרם פורסם.

- (ד) ההוראות יחולו על גופים פיננסיים (מבטח, חברה מנהלת, חברה לניהול קרנות השתלמות, ניהול תיק השקעות, תאגיד בנקאי וגופים אחרים המספקים שירותים פיננסיים שיקבע שר האוצר בצו באישור ועדת הכספים של הכנסת) וכן על גוף ששולט בגוף הפיננסי כהגדרתו שם. מצוין, כי בחישוב עלות השכר לצורך בירור תקרת התגמול, תילקח בחשבון עלות השכר הכוללת, כולל סכום התגמול המשולם לאותו עובד או נושא משרה בשל עבודתו בתאגידיים קשורים לתאגיד הפיננסי, כהגדרת המונח בחוק.
- (ה) בנוסף, מוטלת חובת דיווח על תאגיד פיננסי לגבי כל עובד או נושא משרה בכירה אשר עלות השכר המשולמת לו באמצעות התאגיד הפיננסי (בעצמו או יחד עם אחרים הקשורים לו) עולה על התקרה לתשלום כאמור.
- (ו) התקשרויות שאושרו מיום פרסום החוק ואילך תהיינה כפופות להוראות החוק. לגבי התקשרויות אשר אושרו לפני יום הפרסום של החוק יחולו הוראותיו בתום ששה חודשים מיום פרסום החוק, כאשר התקשרויות כאמור תהיינה טעונות אישור עד לאותו מועד. כמו כן, הוראות החוק בנוגע לאי התרת הוצאות לצרכי מס יחולו על התקשרויות שאושרו טרם יום פרסום החוק, בתום שישה חודשים ממועד פרסומו ועבור התקשרויות שאושרו מיום פרסום החוק - החל מיום 1 בינואר 2017.

15.4. הוראות דין מהותיות והסדרים תחיקתיים (לרבות טיטות) שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו המשותפים לכל תחומי פעילות הביטוח (ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, בריאות וביטוח כללי)

15.4.1. הצטרפות לתכנית ביטוח

בחודש יולי 2015 פורסם חוזר הצטרפות לתכנית ביטוח שמטרתו לקבוע כללים מחייבים להתנהלות מבטח או סוכן ביטוח בתהליכי שיווק ומכירת פוליסות ולאחר כריתת חוזה הביטוח. עיקר ההנחיות כולל את הצורך בקבלת הסכמת המועמד לפעולת השיווק, התאמת הביטוח לצרכיו, מסירת הצעת ביטוח בכתב, מסירת דף פרטי מידע לאחר כריתת חוזה, תיעוד ובקרה.

בחודש דצמבר 2015 פרסמה המפקחת טיטה לתיקון חוזר בעניין צירוף לביטוח. במסגרת הטיטה מוצע לבצע בחוזר שפורסם בחודש יולי 2015 את השינויים הבאים:

- (א) שינויים במידע שיימסר למועמד לביטוח טרם כריתת החוזה על ידי סוכן או מבטח.
- (ב) שינוי במידע שיימסר למועמד לביטוח אגב הוספת כיוסו או הרחבה לפוליסה קיימת.
- (ג) חובת ביצוע השוואה של פוליסה חדשה שנמכרת לפוליסה קיימת וקביעת הוראות משלימות למבטח וסוכן בעניין זה.
- (ד) שינוי בפרטים שיש לכלול בדף פרטי הביטוח שיש למסור למבטח לאחר כריתת החוזה.
- (ה) בסעיף התחולה מוצע להחריג את החוזר מביטוח צ"י רכב.

טיטת החוזר מחייבת היערכות תפעולית על מנת להתאים את הליכי המכירה והתפעול הקיימים להוראות שנקבעו.

15.4.2. שיווק כתבי שירות

בחודש דצמבר 2015 פרסמה המפקחת חוזר בעניין שיווק כתבי שירות. מטרת החוזר היא להגדיר את הכללים להנהגת תכנית שירות. במסגרת החוזר קובעת המפקחת כי מבטח יוכל לשווק כתב שירות שהמפקחת לא התנגדה להנהגתו ובכפוף לכך שיעמוד בתנאים המפורטים בחוזר. כתב השירות יכלול את הפרטים המפורטים

בחוזר והמבטח יהיה אחראי לקיום השירות על פי כתב השירות. שיווק כתב השירות יבוצע כך שהעלות תוצג בנפרד ולא תותנה רכישת כתב שירות כחלק מתכנית ביטוח. תנאי כתב השירות יימסרו מראש. סוכן יהיה רשאי לשווק כתב שירות ללא מעורבות מבטח בתנאים המפורטים בחוזר. החוזר ייכנס לתוקף ביום 30.6.2016 למעט חובת שיווק כתב שירות עם שני ספקי שירות ביחס אליו יחולו הוראות מעבר עד ליום 31.5.2017.

15.4.3. הוראות הנוגעות לבעלי רישיון (לרבות בעלי רישיון פנסיוני) - שינויים בדמי עמילות

להסדרים מוצעים בנושא זה - ראה סעיף 15.5.9 להלן.

15.5. תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח - הוראות דין מהותיות והסדרים תחיקתיים (לרבות טיוטות)

15.5.1. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ("חוק הפיקוח")

חוק הפיקוח כולל הוראות שעניינן הפיקוח על עסקי הביטוח ובין היתר הוראות בדבר הגבלות על ניהול עסקים, הוראות לעניין משטר תאגידי, אורגנים ובעלי תפקידים במבטח, דינים וחשבונות, סמכויות פיקוח וברור מנהלי, הוראות לעניין הפרדת עסקי ביטוח חיים מעסקים אחרים של מבטח, הוראות לעניין שמירה על ענייני מבטחים, הוראות לעניין שמירה על יכולת לקיים התחייבויות ועל ניהול תקין, הוראות המסמיכות את שר האוצר ו/או הממונה על שוק ההון, להתקין תקנות ולהוציא הוראות, על פי הסמכויות שהוגדרו להם, בעניינים שונים הקשורים לפיקוח על פעילות הביטוח על היבטיהם השונים ועוד. מכוח הסמכויות האמורות, הותקנו תקנות בנושאים שונים וכן מפורסמים מעת לעת על-ידי הממונה הוראות שונות שעניינן הסדרת פעילותם של הגופים המפוקחים על-ידו.

חוק הפיקוח כולל גם הוראות שעבירה עליהן מהווה עבירה פלילית, וכן מסמיך את המפקח להשית עיצומים כספיים בסכומים משמעותיים תוך שימוש בסמכויות מנהליות שהחוק מקנה לו.

לתיקון שנכנס לתוקף בתקופת הדוח שעניינו שינוי ברגולציה של תכניות ביטוח, ראה סעיף 15.4.1 לעיל.

15.5.2. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 ("חוק קופות הגמל")

החוק מסדיר את דרכי הקמתן של קופות גמל, את סוגי קופות הגמל, אופן ניהולן ודרכי פעילותן של החברות המנהלות, ואת מערכת היחסים שבין העמית והחברה המנהלת. חוק קופות הגמל מחיל חלק מהוראות חוק הפיקוח גם על חברות מנהלות. חוק קופות הגמל כולל הוראות לעניין סמכות הממונה לתת הוראות ניהול תקין בדומה לסמכות המפקח להוציא הוראות לניהול תקין אצל מבטח והוראות דומות לעניין עיצומים כספיים ועבירות פליליות בדומה לחוק הפיקוח. הוראות החוק מסדירות אף את זכותו של עובד לבחור את סוג המוצר הפנסיוני והגוף המוסדי ממנו הוא רוצה לרכוש את המוצר שבחר. תכניות ביטוח המוכרות כקופת ביטוח, כפופות אף הן לחלק מהוראות הכלולות בחוק קופות הגמל.

לתיקונים שבוצעו בחוק הגמל בתקופת הדוח ראה סעיפים 15.5.12, 15.5.14 ו-15.5.29 להלן.

15.5.3. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים) (התשע"ב-2012 ("תקנות ההשקעה"))

בתקנות ההשקעה שנכנסו לתוקף בחודש יולי 2012 נקבעה מסגרת אחידה לכללי השקעה החלים על כל הגופים המוסדיים, המסדירה את עקרונות ההשקעה בנכסים של הגופים המוסדיים/המשקיעים המוסדיים, ומסמיכות את המפקחת לקבוע הוראות

בעניינים שונים המתייחסים לכללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים (נוסטרו, חברה מנהלת, כספי פוליסות משתתפות ברווחים ונכסי קרנות פנסיה וקופות גמל).

בנוסף קבועות בתקנות אלה גם הוראות שעניינן שליטה והחזקת אמצעי שליטה על-ידי מבטח בתאגידים אחרים, ובין היתר, נקבע, כי מבטח לא ישלוח ולא יחזיק יותר מ-20% מאמצעי שליטה אלא בתאגידים שפורטו בתקנות שהן (1) מבטח אחר (2) חברה מנהלת (3) תאגיד שעיסוקו העיקרי הוא החזקת נכסי מקרקעין וניהולם (4) סוכן תאגיד (5) תאגיד שעיסוקו העיקרי הוא ניהול השקעות או העמדת אשראי עבור המבטח ועבור גופים מוסדיים שבשליטתו (6) תאגיד מסוג אחר שעיסוקו העיקרי קשור בפעילותו השוטפת של המבטח. השקעה בסוגי התאגידים המנויים בפסקה (5) ו-(6) לעיל טעונים אישור מראש של המפקח, ונקבעו הוראות לעניין ההון העצמי הנדרש כנגד החזקה בתאגידים האמורים.

למגדל ביטוח השקעות אשר בהתאם לתקנות ההשקעה תועמדנה בהדרגה כנגד עודף ההון המוכר. לפירוט בעניין ההשקעות שיש להעמיד כנגדן הון, ראה באור 4.ה.14 לדוחות הכספיים.

כאמור לעיל, הוסמכה המפקחת לתת הוראות מפורטות כדי להתאים את חלק מהמגבלות הקיימות על גופים מוסדיים לתנאי שוק משתנים. בהתאם, בחודש פברואר 2016 פורסם **חוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים** (אשר החליף חוזר קודם באותו נושא) שמטרתו לקבוע הוראות מפורטות ביחס לחריגה משיעורי השקעה, מינוי דירקטור בתאגיד מכוח החזקת אמצעי שליטה של גופי מוסדי בתאגיד, מסלול השקעה מתמחה, מסלול השקעה מתמחה מחקה מדד, השקעה בשותפות ובזכות במקרקעין באמצעות תאגיד שאינו שותפות, מתן הלוואות לעמית ומבוטח והשתתפות בהלוואות שמעמיד צד שלישי, השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים, עסקה עם צד קשור או באמצעותו, השקעה בצד קשור ובבעל עניין, שליטה והחזקת אמצעי שליטה על ידי מבטח.

עיקרי התיקונים הינם כדלקמן:

- (א) העלאת מגבלת ההשקעה הכוללת בשותפויות ותאגידי נדלן מ-4% ל-6%
- (ב) הוספת סעיף לגבי השתתפות בהלוואה שמעמיד צד שלישי כלשהו שעושה חיתום על בסיס עקרונות מודל מוגדרים. הדבר יחשב כאילו ביצע הגוף המוסדי אנליזה ככל ועומדים בתנאים ספציפיים.
- (ג) הסעיף לגבי השתתפות בהלוואה שמעמיד בנק או גוף מוסדי תוקן.
- (ד) ניתן לתת הלוואה בערבות חלקית או מלאה של מדינת ישראל ככל והגוף המוסדי ביצע אנליזה בעצמו או ע"י אישור ותיקוף אנליזה קיימת ע"י ועדת השקעות.
- (ה) תיקון התנאים להיכנס למאגר 3% של הלוואות שלא עומדות בתנאים המנויים ובכלל זה ביטול הדרישה לאישור בטוחה מספקת ובמקומה בחינת הצורך בקבלת בטוחה על ידי הגוף המוסדי.
- (ו) הוספת תנאים להעמדת הלוואה לעמית או למבוטח.
- (ז) הוספת הוראה לגבי אופן בחינת אפיק מתן הלוואות לעמיתים או למבוטחים על ידי ועדת ההשקעות של הגוף המוסדי ופירוט הנושאים אליהם עליה להתייחס בקביעת נוהל בנושא ובהם קריטריונים להעמדת הלוואה, קביעת בטוחות, קביעת רמת הסיכון וצעדים נדרשים לזיהוי מוקדם של כשלים ולגביית כספי הקרן או הריבית.
- (ח) גוף מוסדי רשאי לתת הלוואה לעמית או למבוטח כנגד יתרת החיסכון שלו במסלול השקעה אחר באותה קופה.
- (ט) הוספת חובת דיווח חצי שנתי ושנתית לוועדת השקעות בנושא מתן הלוואות לעמיתים או למבוטחים.

15.5.4. חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 ("חוק חוזה ביטוח")

החוק מסדיר בעיקר את מערכת היחסים בין המבטח ובין המבוטח, לרבות מעמדו של סוכן הביטוח, וכן קובע הוראות שונות בנושאים העיקריים הבאים: מהות חוזה הביטוח, חובת גילוי ותוצאות אי הגילוי, תקופת הביטוח והתנאים לביטולה או לקיצורה, מעמדם וזכויותיהם של מוטבים, הוראות לעניין תשלומי דמי הביטוח ומועדיהם לרבות קביעת ריבית מיוחדת על הימנעות מתשלום תגמולי ביטוח שאינם שניים במחלוקת, הוראות לעניין שינויים בסיכון המבוטח, הוראות לעניין אופן תשלומי תגמולי הביטוח לרבות מועד התיישנות לגביהם והוראות שונות המיוחדות לסוגי הביטוח השונים כגון ביטוח חיים, ביטוח תאונות מחלה ונכות, ביטוח נזקים, ביטוח חבות וכו'.

15.5.5. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ("חוק השיווק והייעוץ").

חוק זה מסדיר שני נושאים מרכזיים:

(א) הוראות שעניינן העיסוק בייעוץ ובשיווק של מוצרים פנסיוניים והפיקוח עליהם.

(ב) הוראות שעניינן מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

עיסוק בייעוץ ובשיווק של מוצרים פנסיוניים - החוק הגדיר שני עיסוקים הדורשים הכשרה ורישוי - היעוץ והמשווק. האבחנה בין יעוץ לשיווק מבוססת על קיומה של "זיקה" של בעל הרישיון למוצר שהוא משווק. בחוק קבועות הוראות לעניין חובת הרישוי הן של יועץ פנסיוני והן של משווק פנסיוני ותנאיהם, חובות, איסורים והגבלות החלים לעניין עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני לרבות הוראות לעניין עיסוק בייעוץ פנסיוני על-ידי תאגיד בנקאי, הוראות לעניין הפיקוח על בעל רישיון, לרבות סמכות הממונה להוציא הוראות לניהול תקין ושמירה על עסקי מבטחים, הוראות הנוגעות למערכת היחסים בין היועץ/הסוכן הפנסיוני ובין הגוף המוסדי שנועדו להשוות הוראות חוק רלבנטיות החלות על סוכנים גם על משווקים ויועצים פנסיוניים, וכן הוראות המקנות לממונה סמכות להשית עיצומים וכן סנקציות פליליות.

לפרטים אודות תיקון לחוק השיווק והייעוץ מחודש דצמבר 2015 שעניינו שיווק מוצרים פנסיוניים ותפעולם, והשלכות התיקון האמור על החברה, ראה סעיף 6.3.13 בחלק ב' לעיל.

הסדרת נושא המסלקה הפנסיונית - החוק כולל הוראות שעניינן הסדרת הקמתה והפעלתה של מסלקה פנסיונית, לרבות ההיתרים הנדרשים להקמתה, וכן הוראות שעניינן חובת השימוש במערכת הסליקה הפנסיונית.

לתיקונים שפורסמו בתקופת הדוח לחוק האמור ראה סעיפים 15.5.10 ו-15.5.20 להלן.

15.5.6. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012

התקנות האמורות מהוות חלק מההסדרה הרגולטורית בדמי הניהול של התחום, שנכנסה לתוקף החל מיום 1 בינואר 2013, וקובעות מודל אחיד לגביית דמי הניהול בשלושת מוצרי החיסכון הפנסיוני (פוליסות ביטוח המוכרות כקופת גמל, פנסיה וגמל), כך שדמי הניהול נגבים הן מההפקדות והן מהצבירה, וכן קובעות את גובה דמי הניהול המירבי אותן ניתן לגבות ממוצרי החיסכון הפנסיוני.

15.5.7. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל) התשס"ח-2008 ("תקנות הניוד")

תקנות אלה מסדירות את העברת כספי המוצרים הפנסיוניים וכוללות את ההוראות בנושאים העיקריים הבאים: התנאים להעברתם, הסייגים להעברה, המועדים להעברת הכספים, אופן ההעברה, העברת האחריות הביטוחית, ועוד.

15.5.8. הצטרפות לקרן פנסיה או קופת גמל

בחודש מרס 2015 פרסמה המפקחת חוזר בנושא הצטרפות לקרן פנסיה או קופת גמל. מטרת החוזר לקבוע הוראות לעניין הצטרפות עמיתים על ידי מעסיק או בלעדיו. החוזר קובע נוסח אחיד לטופס הצטרפות וטופס עריכת שינויים ואילו דפי מידע יש לצרף לטופס. כמו כן, נקבעו הוראות לעניין המידע שיש למסור לעמית מצטרף ואת אופן הצגת ההודעות לעמית. החוזר מתקן את חוזר העברת כספים בין קופות גמל לצורך שמירת רצף זכויות העמית וקובע כללים להעברת כספים מקרנות פנסיה בהן העמית לא פעיל, לקרן הפנסיה אליה הצטרף העמית לצורך ריכוז חסכונותיו.

בחודש אוקטובר 2015 הודיעה המפקחת כי לאור אישורו בוועדת הכספים של הכנסת של תיקון מספר 13 לחוק הגמל (ראה גם סעיף 15.5.14 להלן) והשינויים שיהיה צורך לבצע בחוזר הקיים כתוצאה מהתיקון, ולאור התאמת לוחות הזמנים לאלו של הממשק האחד במסלוקה, בדעתה לפרסם הוראות שידחו את תחולת החוזר לחודש ינואר 2017.

להערכת החברה, החוזר יחייב היערכות תפעולית על מנת להתאים את הליכי המכירה והתפעול הקיימים בהתאם להוראות החוזר.

15.5.9. תשלום דמי עמילות לבעל רישיון

בחודש ינואר 2015 פרסמה המפקחת עמדה **תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון**. בה קבעה כי תשלום דמי עמילות שנגזרים מדמי ניהול שמשלם עמית או מבטוח מעודד בעל רישיון להציע מוצרים בדמי ניהול גבוהים יותר, ואינו עולה בקנה אחד עם חובת הנאמנות של הגוף המוסדי ועם חובתו של בעל רישיון לפעול לטובת לקוחותיו ולא להעדיף את ענייניו האישיים על פני טובת לקוחותיו. בחודש מרס 2015 פרסמה הבהרה לעמדה האמורה. לפרטים נוספים אודות נייר העמדה, נוסח ההבהרה, והשלכות על החברה, ראה סעיף 21.2.2(א) להלן.

15.5.10. בחודש מאי 2015 פרסמה המפקחת **חוזר חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית**. החוזר קובע פעולות שעל גופים מוסדיים ובעלי רישיון לבצע באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית. בחוזר נקבע, בין היתר, כי כל העברת מידע בין גוף מוסדי לבעל רישיון בנוגע ליעוץ או שיווק מוצר פנסיוני תבצע באמצעות המסלוקה, אלא אם כן קיים ממשק ממוכן בין הגוף המוסדי לבעל רישיון או שלאחרון קיימת גישה למערכת ייעודית בגוף המוסדי.

לפרטים אודות השלכת הוראות החוזר על החברה, ראה סעיף 6.3.6 בחלק ב' לעיל.

15.5.11. בחודש יוני 2015 פרסמה המפקחת **חוזר מסמך הנמקה**. מטרת החוזר הינה לפטש את נוסח מסמך הנמקה משנת 2009 ושני עדכונים משנת 2010 ולקבוע פורמט אחיד שיאפשר מיכוננו והעברתו באמצעות המסלוקה. החוזר קובע באילו מקרים יימסר מסמך הנמקה מלא, ממוקד או סיכום שיחה. במסמך הנמקה הורחבו חובות הגילוי של בעל הרישיון כך שיהיה עליו לפרט האם המוצר המומלץ מהווה חלק ממבצע לקידום מכירות, מהות התגמול והתנאים לקבלתו. כמו כן, בעל רישיון יציין את הזיקה לגופים מוסדיים מהם הוא מקבל את העמלות הגבוהות ביותר. לצורך כך ידרש הגוף המוסדי להעביר לכל בעל רישיון מידע ביחס לעמלות ששולמו. כמו כן, נקבע בחוזר אופן העברת וקבלת מסמך הנמקה בפעולות שאינן פנים מול פנים. תחולת החוזר ביום 1.7.2016 למעט החובה להגיש, באמצעות המסלוקה, בקשת מידע חד פעמית לכלל הגופים המוסדיים שאינה כוללת פרטי זיהוי של מוצר מסוים, שתחול מיום 1.12.2015. (על פי התיקון לחוזר מחדש נובמבר 2015).

להערכת החברה, החובה לפנות למסלוקה בכל פעולת ייעוץ המחייבת הנמקה, תרחיב את המידע הדרוש לבעל הרישיון לבצוע תהליך הנמקה. לחוזר השלכות תפעוליות המחייבות התאמה של מערכות המכירה.

15.5.12. בחודש אוגוסט 2015 פורסם **תיקון 12 לחוק קופות הגמל**. במסגרת התיקון, הוראת השעה למשיכת כספים בעלי יתרה נמוכה בפטור ממס, תהפוך להוראה קבועה, כך שניתן יהיה למשוך כספים מקופת גמל לא משלמת לקצבה ומקרה ותיקה, אם סך היתרה נמוך מ-8,000 ש"ח.

בנוסף, מעביד לא יוכל להתנות את שיעור הפקדויות לקופה מסוימת או לסוג מסוים של קופה ואם קיימת התניה כאמור, בניגוד להוראות אלו, יהיה זכאי העובד לשיעור הפקדות הגבוה מבין השיעורים המרביים שהמעסיק עשוי להפקיד לזכות העובד לפי הוראות הדין או ההסכם, עד לתיקון הדין או ההסכם. כמו כן, הוסמכה המפקחת לקבוע הוראות בדבר זכויות וחובות של עמיתים בתקנון קופת גמל וניסוחן. לפרטים אודות השלכות תיקון 12 לחוק קופות הגמל על החברה, ראה סעיף 6.3.7(ב) בחלק ב' לעיל.

15.5.13. בחודש ינואר 2016 פרסמו ברשומות **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים מקופת גמל) (סכומים נמוכים), תשע"ו-2016**. בהתאם לתקנות ניתן יהיה למשוך בסכום חד פעמי, ללא חיוב במס, כספים מקופת גמל מורשת אם היתרה בחשבונות העמית נמוכה.

התקנות מגדירות את התנאים למשיכה: לא הופקדו בחשבון כספים מיום 1 בינואר 2014 ואילך, לא הועברו כספים מיום 1 בינואר 2014 ואילך, היתרה הצבורה בכל החשבונות במועד הקובע נמוכה מ-8,000 שקלים ולעניין כספי מרכיב הפיצויים, צריכות להתקיים הוראות הדין למשיכתם.

כמו כן, נקבע כי החברה המנהלת תשלח לעמית, אשר זכאי למשוך כספים, הודעה שבה תפרט את הזכויות למשיכת הכספים ומה המשמעות של הותרתם בקופת גמל. תחילת התקנות ביום 1 בינואר 2016.

15.5.14. בחודש נובמבר 2015 פורסם **תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון 13 והוראות שעה), התשע"ו-2015**. במסגרת התיקון האמור בוטלה ההפרדה בין קופת גמל משלמת לקצבה לקופת גמל לא משלמת לקצבה וההגדרות השתנו ל- "קופת גמל לקצבה" ו"קופת גמל לחיסכון", בהתאמה. בהתאם להוראות החוק קופת גמל לחיסכון מיועדת להפקדות כספים לקצבה וניתן למשוך ממנה כספים במישרין, בתנאים מסוימים כקבוע בחוק.

כמו כן, מטרת החוק לשכלל את שוק הקצבאות וליצור מוצרי משיכה נוספים, כגון משיכת אנונה⁴¹ בשילוב עם רכישת ביטוח אריכות ימים שניתן יהיה לניידם גם לאחר שחוסך החל לקבל קצבה.

בנוסף, התיקון לחוק מבקש לפתור את בעיית ריבוי החשבונות לחוסכים שגגרים מפתיחת קרן פנסיה חדשה במעבר בין עבודות, על ידי איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה.

בחודש פברואר 2016 פרסמה המפקחת **טיטות חוזר בעניין איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות**. עניינה של הטיטות הוא בתרגום הוראת השעה שנקבעה בחוק הגמל בדבר איחוד חשבונות קיימים בפנסיה להוראות ביצוע מעשיות, כדלקמן:

(א) על חברה מנהלת הושתה חובה להודיע לעמיתים, על כוונת הממונה לאחד חשבונות ועל המידע שהיא נדרשת למסור למפקחת אגב מהלך זה, אלא אם העמית יתנגד למסירת המידע.

(ב) עמיתים שלא יתנגדו לפניית החברה המנהלת, תעביר האחרונה ביחס אליהם את המידע המפורט בחוזר למפקחת וזאת לא יאוחר מיום 15.7.2016 באמצעות קובץ במבנה שהוגדר בחוזר.

⁴¹ אנונה הינו מוצר שניתן לבצע ממנו משיכה תקופתית מתוך החיסכון בעת פרישה, בשונה מקצבה "קלאסית" שממירה את החיסכון לקצבה לכל החיים.

- (ג) לאחר קבלת הקבצים מכל החברות המנהלות תערוך המפקחת התאמה בין חשבונות של עמיתים פעילים לחשבונות של עמיתים לא פעילים. עם השלמת התהליך יעביר הממונה דיווח לכל חברה מנהלת ביחס לעמיתים הפעילים אצלה שהם עמיתים לא פעילים בקרן פנסיה של חברה מנהלת אחרת ("עמיתים מועברים").
- (ד) קיבלה חברה מנהלת הודעה על כוונה להעביר עמית מועבר תיידע אותו על הכוונה להעביר כספים מקרנות בהם הוא עמית לא פעיל ואת זכותו להודיע לה שהוא אינו רוצה בנידום וזאת תוך 45 יום ("המועד לבחירה").
- (ה) לא הודיע עמית מועבר עד למועד הבחירה על התנגדותו להעברת הכספים מחשבונות לא פעילים, תפנה החברה שעתידיה לקלוט כספים לא פעילים ("החברה הקולטת") לחברה שמעבירה כספים לא פעילים ("החברה המעבירה") בבקשת נידוד.
- (ו) החוזר קובע לוחות זמנים לביצוע העברת מידע מהמפקחת לחברות מנהלות ולמשלוח בקשות נידוד בין חברות קולטות לחברות מקבלות בשלושה מקטעי זמן.
- (ז) נקבעו כללים לגבי עמיתים הפעילים ביותר מקרן פנסיה אחת.
- (ח) נקבעה פרוצדורה ייעודית לנידוד בין חברות מעבירות לבין חברות קולטות.
- בחודש מרס 2016 פורסמה **טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(איסוף, גישה ובקרה בעת איחוד חשבונות)(הוראת שעה), התשע"ו-2016**, שעניינה הוראות ביחס לאופן איסוף מידע, גישה למידע ובקרה במסגרת יישום הוראת השעה, במטרה להבטיח את אבטחת המידע. בין היתר נקבע כי הליך איחוד החשבונות ייעשה באמצעות מערכת מאובטחת באופן אוטומטי וללא צורך בגישה למידע.
- לפרטים אודות השלכת ההוראות כאמור על החברה, ראה סעיף 6.3.10 בחלק ב' לעיל.

15.5.15. דיווח למפקחת על תעריפים

- (א) בחודש אפריל 2015 פרסמה המפקחת חוזר בדבר דיווח למפקחת על דמי ניהול במוצרי חיסכון פנסיוני. מטרת החוזר להסדיר דיווחים של גופים מוסדיים אודות דמי ניהול לצורך הצגתם במחשבון דמי ניהול שיוקם במשרד האוצר. המחשבון יאפשר למצטרפים חדשים להשוות בין שיעורי דמי ניהול בקופות הגמל השונות. גוף שלא ידווח על שיעורי דמי הניהול כאמור, יראו את דמי הניהול המרביים בהוראות התקנון או התכנית כדמי ניהול למצטרפים חדשים. דמי הניהול שידווחו ישמשו כתקרת דמי ניהול למצטרפים חדשים.
- להערכת החברה, לחוזר האמור, עשויה להיות השלכה על הגברת התחרות בענף, לרבות על גובה דמי הניהול שיגבו מהעמיתים.
- (ב) בחודש נובמבר 2015 פרסמה המפקחת חוזר דיווח למפקחת על תעריפים בתכניות לביטוח חיים. מטרת החוזר להסדיר את האופן בו על מבטח לדווח על תעריפי הביטוח חיים לצורך הצגתם במחשבון שיאפשר ללקוחות להשוות בין המבטחים, בנוסף קובע החוזר מה דמי הניהול המרביים שמבטח רשאי לגבות. במסגרת החוזר מוצע לחייב מבטח לדווח למפקחת על תעריפי ביטוח שהוא עתיד לגבות בחלוקה לסוגי ביטוחי ריסק חיים המוגדרים בחוזר ודמי הביטוח שנקבעו בפועל. כמו כן, נקבעו המועדים, התנאים והפרטים שיש למסור למפקחת אגב הדיווח.
- מצטרף יוכל לפנות למבטח באמצעות כתובת שתעמוד לרשותו ומבטח יהיה מחויב לחזור אליו בלוחות הזמנים שנקבעו. מועד התחולה הינו החל מיום 1 במרס 2016.

15.5.16. שיווק מוצרים פנסיונים ותפעולם

(א) בחודש ספטמבר 2015 פרסמה המפקחת חוזר גופים מוסדיים לעניין ביצוע פעולות על ידי גוף מוסדי עבור מעסיק. במסגרת החוזר נקבעה רשימה סגורה של פעולות שגוף מוסדי יאפשר למעסיק לבצע.

כמו כן, נקבע כי גוף מוסדי יחויב לכבד את ביצוע הפעולות האמורות על ידי גורם מתפעל עבור מעסיק, אם ניתנה לו הרשאה על ידי המעסיק הכוללת את כל הפרטים המפורטים בחוזר. תחילתו של החוזר ביום 1.2.2016.

(ב) בחודש נובמבר 2015 נחתם הסכם עקרונות קיבוצי לנושא הסדרים פנסיוניים בין ההסתדרות הכללית החדשה ונשיאות הארגונים העסקיים. במסגרת ההסכם ניתן ביטוי לעיקרי הנושאים הבאים:

(1) מעסיק יישא בעלות תפעול ההסדר של עובדיו בסכום או בשיעור מינימאלי, לפי הגבוה.

(2) ארגון עובדים יקבע פוליסת ברירת מחדל לעובדיו, ומקום בו אין ארגון יציג המעסיק יבחר הסכם ברירת מחדל. בחירת מוצר ברירת המחדל תבוצע במסגרת הליך תחרותי שיתבצע על בסיס עקרונות שייקבעו על ידי הממונה.

(3) יש לפעול לכך שיצרנים יורידו מדמי הניהול הנגבים מהמבוטח את עלויות התפעול שייגבו מהמעסיק.

(4) הצדדים יפנו למפקחת על מנת שתעגן את האמור בהסכם העקרונות בהסדר התחיקתי.

(ג) בחודש דצמבר 2015 פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015. במסגרת תיקון החוק מוסדרים הנושאים כדלקמן:

(1) עיגון זכות העובד לקבל ייעוץ מבעל הרישיון שבו בחר ואיסור על מעסיקו להתנות על ביצוע העסקה במוצר על ידי בעל רישיון מסוים או לתת הטבות לעובד בגין בחירה בבעל רישיון מסוים.

(2) קביעה כי סוכן ביטוח פנסיוני לא יוכל לשווק מוצר פנסיוני או לקבל בשלו עמלה אם הוא או גוף קשור בו מבצע עבור המעביד שירותי תפעול, אלא אם יתקיימו התנאים המנויים בהצעה, ביניהם, חובת גביית תשלום, בסכום או בשיעור מינימאלי, בגין שירותי תפעול מהמעסיק.

(3) לקוחות להם ידע מספק לביצוע פעולות יוכלו לבצען ללא צורך בייעוץ.

(4) ייאסר על סוכן ביטוח פנסיוני לקבל כל טובת הנאה בקשר עם הפצת מוצר או ביצוע פעולה במוצר למעט תשלומים ישירים מהלקוח או קבלת עמלה מגוף מוסדי.

להסדרה האמורה, עשויה להיות השלכה משמעותית על הגברת התחרות בענף ועל גובה דמי הניהול שיגבו מהעמיתים וכמו כן על ערוצי ההפצה של ההסדרים הפנסיוניים.

(ד) לפרטים אודות תיקון לחוק השיווק והייעוץ מחודש דצמבר 2015 שעניינו שיווק מוצרים פנסיונים ותפעולם, והשלכות התיקון האמור על החברה, ראה סעיף 6.3.13 בחלק ב' לעיל.

15.5.17. בחודש דצמבר 2015 פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015, במסגרתו בוצע תיקון לפקודת מס הכנסה אשר מצמצם את הטבות המס להפקדות לחיסכון פנסיוני לבעלי משכורת גבוהה כך שהחל משנת 2016 היא תחול עד לתקרה של פעמיים וחצי

מהשכר הממוצע במשק, וזאת חלף ארבע פעמים השכר האמור כקבוע היום. כמו כן, ההטבה שניתנת בגין רכישת ביטוח אובדן כושר עבודה תקטן עקב הקטנת סכום התקרה לפעמיים וחצי מהשכר הממוצע במשק.

15.5.18. בחודש דצמבר 2015 פרסם הממונה חוזר בעניין שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים. עניינו של החוזר, לדברי המפקחת, הוא במתן אפשרות לשווק פוליסות המגלמות מקדם מובטח למבוטחים שהם בעלי פוליסה כזו ומבקשים לבצע נידוד וכן בהוראות לעניין שימור פוליסות כאמור. המפקחת תתיר נידוד פוליסות עם מקדם מובטח לפוליסה חדשה בכפוף לקיומם של כל התנאים הבאים:

- (א) הנידוד יהיה על סך הכספים המנוהלים בפוליסה הקיימת.
- (ב) סכומי ההפקדה בפוליסה החדשה יהיה זהים לפוליסה ממנה ינידו הכספים.
- (ג) הגדלת הפקדות תתאפשר רק במקרים הקבועים בטיטה - הצמדה, הגדלת שכר או הגדלת הפקדות.
- (ד) לעניין המקדמים יתקיימו כל התנאים הבאים:

הפוליסה החדשה תכלול את כל התנאים הקיימים בפוליסה המנוידת לעניין מקדמי הבטחת תוחלת ובכלל זה טבלת המקדמים והנוסחה להתאמת המקדם לפני פרישה, במקרים של פערי ריבית למקבלי קצבה תבוצע התאמה, המקדמים יצורפו לפוליסה החדשה באמצעות נספח לכיסוי ביטוחי לאריכות ימים ("נספח לאריכות ימים").

- (ה) לגבי נספח לאריכות ימים יתקיימו כל אלה:
 - הנספח יתומחר בנפרד מיתר תנאי הפוליסה, הפרמיה שתשולם בגין הנספח תהיה דינאמית ותותאם לשינויים בסיכון התארכות תוחלת החיים וזאת בהתאם לנוסחאות הקבועות בנספח לחוזר, תחול חובת יידוע על כל עדכון בפרמיה הנגבית לפי נספח לאריכות ימים ונקבעו לוחות זמנים לכניסת ייקור לתוקף.
 - (i) במתן המלצה לנייד פוליסה עם מקדמים יש לכלול במסמך ההנמקה התייחסות מילולית ומספרית לנספח אריכות ימים ועלותו הצפויה תחת תרחישים שונים של שינוי בתוחלת החיים ולמסלולי קצבה הקיימים בפוליסה החדשה וכאלה שאינם נכללים בפוליסה כאמור.
 - (r) נקבע כי יש לפרסם באתר האינטרנט של מבטח נתונים ביחס למקדמים ולטבלאות המקדמים.
 - (ח) דירקטוריון מבטח יקבע את מדיניות החברה לעניין שיווק פוליסות חדשות או שיעור שמי ניהול בפוליסות קיימות אגב הליך שימור.
- להשלכות החוזר האמור על החברה, ראה סעיף 6.3.3(א) בחלק ב' לעיל.

15.5.19. תשלומים לקופות גמל

(א) בחודש אוגוסט 2014 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופות גמל) התשע"ד-2014. במסגרת התקנות נקבעו הנחיות ביחס לאופן ומועד ביצוע הפקדות של מעסיקים למוצרים פנסיוניים של עובדיהם המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים ובמידע שעל מעסיקים למסור לגופים המוסדיים אגב ביצוע ההפקדה. כן חויבו מעסיקים לשלם ריבית במקרה של עיכוב בהפקדה. הגופים המוסדיים, חויבו במתן היזון חוזר למעסיקים במועדים וביחס לפרטים המנויים בתקנות.

(ב) בחודש פברואר 2015 פרסמה המפקחת הנחיה בעניין היערכות ליישום תקנות תשלומים לקופות גמל. עניינה של ההנחיה היא בקביעת הוראות ואבני דרך ליישום התקנות לקראת כניסתו לתוקף של ממשק המעסיקים שהוקם במסלוקה

לצורך מימוש הוראות התקנות ביום 1.1.2016. המפקחת הנחתה את הגופים המוסדיים לערוך תכנית מפורטת ליישום התקנות, לאשרה בדירקטוריון ולבצע מעקב אחר מימושה באמצעות דירקטוריון הגוף המוסדי והכל לקראת בדיקות האינטגרציה שיבוצעו מול המסלקה בחודש אוקטובר 2015.

(ג) בחודש דצמבר 2015 פרסמה המפקחת **תיקון לתקנות הפיקוח של שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופת גמל), התשע"ו - 2015 ("תקנות התשלומים")**.

במסגרת התיקון בוצעו בתקנות התשלומים השינויים הבאים:

- (1) מעסיק המעסיק עד חמישה עובדים יהיה פטור מחובת דיווח של כל הפרטים הקבועים בתקנות ביחס לכל הפקדה ובלבד שעמד בכל התנאים הקבועים בתקנות לעניין זה.
- (2) הוארך המועד למשלוח היזון חוזר מסכם על ידי גוף מוסדי לחמישה ימי עסקים ונקבע מועד חדש להיזון חוזר שנתי, ביום 28.2 בכל שנה.
- (3) תחולת התקנות למעסיק 100 עובדים ומעלה נדחתה ליום 1.2.2016.
- (4) נדחו לוחות הזמנים הקבועים בתקנות לעניין דיווח במבנה אחיד ולעניין חובת מתן היזון חוזר על ידי גוף מוסדי ביחס למעסיק המעסיק בין 50-100 עובדים - ליום 1.7.2016 ולמעסיק המעסיק פחות מ-50 עובדים - ליום 1.1.2017.

(ד) בחודש דצמבר 2015 פרסמה המפקחת **חוזר בעניין תשלומים לקופת גמל**. מטרת החוזר להשלים את התהליך של הממשק של גופים מוסדיים מול מעסיקים על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופת גמל) (תשלומים לקופת גמל), התשע"ד-2014 ("תקנות התשלומים") כדלקמן:

- (1) על גופים מוסדיים הושתה חובה להודיע למעסיק שאינו עומד בהוראות תקנות התשלומים בלוחות הזמנים שנקבעו בחוזר ולשוב ולתזכר את המעסיק וליידע אותו כי הממונה רשאי להשית עליו עיצום כספי.
- (2) גוף מוסדי יידרש לרכז מידע על מעסיקים שאינם עומדים בהוראות תקנות התשלומים על פי הפורמט המצורף לחוזר.
- (3) נקבעו חובות דיווח שעל מעסיק למסור בגין הפסקת הפקדות ועל אי שיוך הפקדות במועדים שנקבעו בחוזר.
- (4) נקבעה פרוצדורה של השבת תשלום ביתר ששילם המעסיק.
- (5) הובהר שהאחריות על חלוקת כספים נכונה בין חשבונות/פוליסות של עובד באותה קופת גמל, ככל שהמידע הועבר על ידי המעסיק, תחול על הגוף המוסדי.

להערכת החברה, יישום ההוראות המפורטות לעיל מצריכה הערכות מיכונית מצד החברה, וכן הוראות החוזר מאפשרות את יצירתם של גופים מתפעלים המתחרים למנהלי ההסדר, וכן את יצירתם של ממשקים ישירים עם המעסיקים.

15.5.20. הוראות המתייחסות למסלקה/מבנה אחיד

(א) בחודש מרס 2015 פרסמה המפקחת מסמך ובו הודיעה על לוחות הזמנים ליישום הרחבת תכולת הפעילות במסלקה ולוחות הזמנים הצפויים לפרסום הנחיות נוספות בקשר עם הפעלת המסלקה. נקבעו לוחות זמנים המתייחסים לממשק אירועים, ממשק מעסיקים וממשק נידים. האצת החיוב בכל הקשור לממשקים שפורטו לעיל, משקפים את המגמה שהייתה ביסוד הקמת המסלקה לשכלל את מתן המידע בתחום הביטוח וחיסכון ארוך הטווח, ובין היתר, להערכת החברה להגדיל את העסקאות הישירות בתחום, לעיתים על חשבון מנהלי

- הסדר/משווקים, וכל זאת מלבד ההערכות התפעולית של הגופים המוסדיים הנדרשת ליישום ממשקים אלה.
- (ב) בחודש מאי 2015 פורסם חוזר תשלום עבור שימוש במערכת סליקה פנסיונית. החוזר קובע הוראות לגבי דמי השימוש למסלקה שגוף מוסדי ומשתמש שאינו גוף מוסדי צריכים לשלם.
- (ג) בחודש מאי 2015 פורסם חוזר מבנה אחיד. בחוזר הוטמעו הערות השוק לגבי תפקידה של חברה מנהלת שרכשה כיסויים ביטוחיים לעמיתיה, נספח א' "ממשק אחזקות", נספח ד' "ממשק אירועים", ותוך כך פעולת ביטול יפוי כח, קודי דיווח בממשק היזון חוזר ותיקוני נוסח לממשק יתרות פיצויים. החוזר נכנס לתוקף החל מיום 1 לנובמבר 2015, מועד התחילה עבור ביטוחים קבוצתיים נקבע לפברואר 2016.
- (ד) בחודש אוגוסט 2015 פרסמה המפקחת את **טיטת חוזר מבנה אחיד המשלימה את הנספחים הנוספים של הממשק הניוד שלא פורסמו בעבר**. תאריך התחולה הצפוי הוקדם לרבעון השלישי של 2016, כלומר ממועד זה העברת מידע בקשר לניוד כספים יבוצע באמצעות המסלקה בלבד.
- (ה) בחודש אוגוסט 2015 פרסמה המפקחת עדכונים והבהרות לכללי מערכת היערכות לגרסה 4, לאור מסקנות שהופקו מביצוע שלב א' של האינטגרציה. הכללים באים להנחות ביחס לאופן יישום הוראות החוזר מבנה אחיד ולנהלי העבודה שידרשו בעבודה מול המסלקה הפנסיונית. העדכונים מתייחסים לאופן יישום ותהליך עבודה בבקשות לביצוע פעולת עדכון פרטים אישיים, בקשות מידע שינויים בממשקי "אירועים" ו"משוב מנהלי", בקשות לקבלת מידע בקשות מפיץ לקבלת מידע פרודוקציות או בקשות לביטולן ובבקשות מידע שינויים בממשק "אחזקות".
- (ו) בחודש אוגוסט 2015 פורסמה **טיטת כללי מערכת היערכות לשלב 5** - דיווח הפקדות וביצוע תיקונים בדיווח על הפקדות מעסיקים. הכללים באים להנחות ביחס לאופן יישום הוראות החוזר מבנה אחיד ולנהלי העבודה שידרשו בעבודה מול המסלקה הפנסיונית לקראת כניסתן לתוקף של תקנות תשלומים לקופת גמל בתחילת 2016.
- (ז) בחודש אוקטובר 2015 פורסמה **טיטת כללי מערכת בנושא רישום מעסיקים וגורמים מתפעלים לשירותי המסלקה הפנסיונית**. לקראת תחילת העבודה על בסיס ממשק מעסיקים מינואר 2016, המסלקה מאפשרת רישום של מעסיקים או נציגיהם (כגון רואה חשבון מייצג, סוכן מפעלי, לשכת שכר, ספק שירותי תפעול וכד'). טיטת הכללים מפרטת עניינים טכניים כגון הגורמים הרשאים להירשם, אופן הרישום, אופן עדכון הפרטים, אמצעים פיזיים הדרושים להתחברות, תשלום עבור השירות ונושאי אבטחת מידע והרשאות.

15.5.21. מנגנון לבחירת קרן ברירת מחדל

בחודש מרס 2016 פורסם חוזר שעניינו בקביעת מנגנון לבחירת קופת גמל לעובד שלא בחר קופת גמל אחרת על אף שניתנה לו ההזדמנות לעשות כן.

החוזר קובע, כי חברה מנהלת של קופת גמל תאפשר הפקדת תשלומים של מעסיק וצירוף לקופת גמל של עובד שלא מילא טופס הצטרפות לקופת גמל שבניהולה, וכן מעסיקים יהיו רשאים להפקיד תשלומים בעד עובד כאמור, רק לקופת ברירת מחדל נבחרת, שהיא אחת משתי קופות פנסיה חדשות מקיפות לפחות שתקבע המפקחת אחת לשלוש שנים (לראשונה לפני 1.9.2016 - "המועד הקובע") ("קרן ברירת המחדל הנבחרת") או קופת גמל לקצבה או קרן השתלמות שנבחרה על ידי אותו מעסיק לתקופה שלא תעלה על חמש שנים במסגרת הליך תחרותי המאפשר לכל

חברה המנהלת סוג קופת גמל רלוונטי הזדמנות שווה להשתתף בו ("קופת ברירת מחדל אחרת").

קרן ברירת מחדל הנבחרת - ביום 16 במרס 2016 פורסמה טיוטה של כללים לגבי הליך קביעת קרנות ברירת מחדל נבחרות שיפעלו החל מהמועד הקובע ולגבי שיעור דמי הניהול שייגבו על ידן בפועל.

במסגרת הכללים להליך הבחירה כאמור, נקבע כי חברה מנהלת של קרן פנסיה מקיפה המעוניינת להיקבע כקרן ברירת מחדל נבחרת תגיש למפקחת הצעה לדמי ניהול מעמיתים חדשים כמשמעותם בחוזר, בשיעור דמי ניהול מרביים שיהיה מעל 0% מיתרה צבורה ומההפקדות בין 0% ל- 2%. ההצעות ידורגו בהתאם לנוסחה המפורטת בטיוטה, כאשר תינתן עדיפות לקרן פנסיה שנתח השוק שלה מתוך סך ההפקדות לקרנות פנסיה חדשות מקיפות בשנה שקדמה למועד הקובע נמוך מ- 5%.

עוד נקבע, כי שיעור דמי הניהול המרביים שייגבו בפועל על ידי קרנות ברירת המחדל הנבחרות יהיו נגזרת של הצעתן כאמור, בהתאם לנוסחה המפורטת שם ובהתאם להוראות החוזר ויהיו בתוקף לגבי עמיתים שצורפו אליה במהלך התקופה שבה היא נקבעה כקרן ברירת מחדל, למשך 10 שנים לפחות ממועד הצטרפותם.

קופת ברירת מחדל אחרת - החוזר כולל הוראות בדבר היקף הכיסויים הביטוחיים במסלול ברירת המחדל ובדבר אופן ביצוע ההליך התחרותי לבחירת קופת ברירת מחדל אחרת, ובכלל זה את בחירת הקרטריונים הבלעדיים לפיהן תיבחר קרן ברירת המחדל האחרת.

במסגרת הקרטריונים שייבחנו, על המעסיק להתחשב במדד השירות האחרון שפורסם על ידי המפקחת, תשואת קופת הגמל במסלול ההשקעות שהוא ברירת המחדל של הקופה ושיעור דמי הניהול המוצעים, אשר משקלו בבחירת קופת ברירת המחדל לא יפחת מ- 50%. החוזר קובע כי חברה מנהלת לא תוכל להיבחר בהליך התחרותי אם צד קשור שלה מספק שירותי סליקה של הכספים המופקדים או בקרה על הפקדתם, או אם היא או צד קשור שלה מספקים לעובדי המעסיק כיסויים ביטוחיים משלימים לאלו שנכללו בקופת ברירת המחדל, אלא אם שיעור דמי הניהול שהציעה במסגרת ההליך התחרותי היה הנמוך ביותר מהשיעורים שהוצעו בהליך. התחרותי כאמור.

לפרטים אודות השלכות החוזר על החברה, ראה סעיף 6.3.8 בחלק ב' לעיל.

15.5.22. בחודש אוקטובר 2015 פרסמה המפקחת **טיטת חוזר בעניין תקנון אחיד לקרן פנסיה מקיפה**. עניינה של הטיטה הוא בקביעת נוסח אחיד לתקנון. חברה מנהלת יכולה לקבוע הוראות שלא בהתאם להוראות שבנספח לטיטת החוזר, ובמקרה זה, יש לפעול להגשת השינוי בהתאם להוראות הקבועות בחוזר הנהגת תכנית ביטוח וקרן פנסיה. על חברה מנהלת להודיע לעמיתים בכתב על עדכון התקנון 60 יום לפני מועד התחולה והשינויים שיחולו לגבי כיסוי הביטוחי.

לפרטים אודות השלכות טיטת החוזר על החברה, ראה סעיף 6.3.9 בחלק ב' לעיל.

15.5.23. בחודש ינואר 2016 פורסם **דוח של הצוות להגברת הוודאות בחיסכון הפנסיוני** שהקים משרד האוצר בו נטלו חלק מנכ"ל האוצר, הממונה, החשב הכללי, הממונה על התקציבים ועוד. הצוות הוקם לצורך בחינת יעדים אסטרטגיים של משרד האוצר להשגת חיסכון פנסיוני הולם לציבור והשימוש באג"ח ייעודי לצורך הגשמת מטרה זו. אלה עיקרי מסקנות הצוות:

(א) בכפוף להתאמות בניהול החוב ובהתבסס על הנחות זרם ההנפקות שינבע מהם, הפגיעה בגמישות החיוב היא ברת ניהול וכן לא צפויה חריגה משמעותית בעלות הריבית במסגרת תקציב המדינה.

(ב) אין מניעה להמשיך להשתמש במכשיר של אג"ח מיועדות בכפוף לכך שלא יחרגו מהשימוש הקיים.

(ג) אין מקום לסטות מהמדיניות הקיימת ויש להמשיך ולהקצות את אגרות החוב הקיימות בעד 30% מנכסי הקרנות החדשות המקיפות ומנכסי הקרנות הוותיקות בלבד.

הצוות ממליץ על הגדלת היקף הקצאת אגרות החוב המיועדת לפנסיונרים, הזקוקים לרמת וודאות בקצבה ושיעור דומה לשיעור החוסכים שהוא על סף גיל פרישה, בכפוף להפחתת ההקצאה המיועדת לחוסכים צעירים שכן לחוסכים צעירים יש אופק השקעה ארוך יותר ובאפשרותם לקחת סיכונים גבוהים יותר בשוק ההון.

(ד) נבחנה האפשרות להעמיד חלף הכלי הממשלתי מכשיר ביטוחי מתאים. הצוות מצא כי ישנן מגוון חלופות להבטחת תשואות פרט לאג"ח מיועדות, אולם כרגע אין בנמצא כלי בשימוש כמו אג"ח ייעודי.

(ה) הצוות ממליץ לבחון פיתוח כלי ביטוחי באמצעות שוק ההון שיבטיח הגנה מפני משברי קיצון בשוק ההון.

15.5.24. בחודש אפריל 2015 פרסמה המפקחת את **טיטת חוזר ביטוח לקווים מנחים לעניין תכנית לביטוח אובדן כושר עבודה**. מטרת הטייטה ליצור מבנה אחיד ומודולרי לתכניות לביטוח אובדן כושר עבודה. בהתאם לטייטה, תכנית לביטוח אובדן כושר עבודה תכלול תכנית בסיסית שאליה יהיה ניתן לצרף נספחים עם הרחבת הכיסוי הבסיסי, לרבות מטריה ביטוחית, וזאת בהתאם לתנאים שנקבעו בטייטה. הטייטה קובעת הוראות לתכנית הבסיסית שאמורות ליצור אחידות בתנאי הפוליסות ולאפשר למבוטחים להשוות בין התכניות השונות. טייטת החוזר צפויה להיכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2016. הוראות טייטת החוזר יחולו על תכניות חדשות שישווקו ממועד התחילה ובעת חידוש פוליסות ביטוח קבוצתי.

הטייטה, מבקשת לייצר אחידות בכיסויים הנמכרים, ובמסגרת התיקונים המוצעים נוספו כיסויים שאינם תואמים את הכיסויים הנמכרים כיום. הטייטה מצויה בדיונים בין חברות הביטוח והתאחדות חברות הביטוח ומוקדם להעריך, בשלב זה, מה תהיינה ההשפעות של הטייטה על מוצר זה.

15.5.25. בחודש יוני 2015 פרסמה המפקחת **טיטת תיקון לתקנות דמי עמילות מרביים בביטוח חיים ומבנה אגב הלוואה לדיור**. טייטת תיקון התקנות מוסיפה מגבלה על דמי עמילות מקסימאליים שניתן לשלם לסוכן בגין מכירת ביטוח חיים אגב משכנתא, בנוסף למגבלה בגין ביטוח מבנה.

להערכת החברה לטייטה האמורה, לא צפויה להיות השלכה מהותית על החברה.

15.5.26. בחודש יולי 2015 פרסמה המפקחת **טיטת חוזר בעניין תכנית ביטוח חיים בדמי ביטוח קבועים**. המפקחת מציינת כי תכניות לביטוח חיים ריסק הן פוליסות שמבוטח קונה לתקופות ביטוח ארוכות בדמי ביטוח קבועים, אולם במקרים רבים המבוטח בוחר להקטין או לבטל את הכיסוי לפני תום תקופת הביטוח, כאשר הצורך הביטוחי בו קטן. על פי הטייטה המפקחת מתכוונת לאסור על מכירת פוליסות ריסק חיים בדמי ביטוח קבועים לתקופה העולה על 5 שנים, לרבות ריסק ייעודי להלוואה למשכנתא.

החברה החלה לשווק תכנית חדשה לביטוח חיים בפרמיה קבועה, וככל שלא יחול שינוי בטייטה תאלץ להפסיק לשווק תכנית זו.

15.5.27. בחודש יולי 2015 פרסמה המפקחת **טיטת חוזר לתיקון הקודקס בפרק ההלוואות**. עניינו של החוזר הינו תיקון ההוראות שעוסקות במתן בהלוואות לעמיתים ומבוטחים. במסגרת התיקון מוצע לעשות שינוי באופן בדיקת הבטוחות שעומדות לרשות הלווה ודירוג ההלוואה בהתאם, כדלקמן:

(א) כסף שאינו נזיל במועד הפירעון הסופי של ההלוואה לא יכול להיחשב כבטוחה.

(ב) על וועדת ההשקעות לבחון את אפיק ההלוואות למבטחים כפי שהיא בוחנת כל השקעה אחרת ולקבוע נוהל מתאים בהתאם למדיניות הדיריקטוריון בעניין שיתייחס, בין היתר, ליכולת ההחזר של הלווה וטיב הבטוחות.

(ג) משקיע מוסדי ידווח לוועדת ההשקעות אודות תהליכים שנקטו לבחינת הצורך בהפחתת שווי נכסים בהתייחס להלוואות למבטחים ועמיתים ונושאים נוספים שמפורטים בחוזר.

להערכת החברה, יישום טיוטת החוזר מחייבת שינוי מהותי, לרבות היבטים תפעוליים, בכל מערך ההלוואות לעמיתים, אשר עשויה להשפיע על צמצום היקף ההלוואות הניתנות לעמיתים. כמו כן, טיוטת החוזר עלולה להכביד על תהליכי השימור של העמיתים, אם כי להערכת החברה, ההשפעה הכוללת על החברה אינה משמעותית.

בחודש פברואר 2016 פורסם חוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים, כמפורט בסעיף 15.5.3 לעיל. החוזר כאמור קובע הוראות ביחס למתן הלוואה למבטח או לעמית, כדלקמן:

(1) תנאים בהתקיימם גוף מוסדי רשאי לתת הלוואה למבטח או לעמית, כנגד יתרת החיסכון הצבורה שלו, למעט כספים בגין מרכיב הפיצויים.

(2) נושאים שאליהם צריך להתייחס נוהל להעמדת הלוואות למבטחים ולעמיתים ולגבייתן, אשר על פיו תפעל ועדת השקעות של גוף מוסדי בבואה לבחון את אפיק ההלוואות למבטחים ולעמיתים.

(3) קביעה כי גוף מוסדי רשאי לתת הלוואה לפי סעיף (1) לעיל גם לעמית או למבטח או עמית הנמצאים במסלול אשר לא מאפשר נטילת הלוואה, כנגד יתרת החיסכון הצבור שלו, ממסלול השקעה אחר באותה קופה המנוהלת על ידי הגוף המוסדי, וכן כי גוף מוסדי רשאי לאפשר למבטח או לעמית שעבר ממסלול השקעה אחד למסלול השקעה אחר באותה קופה המנוהלת על ידי הגוף המוסדי להמשיך לשלם את ההלוואה שנטל במסגרת המסלול הראשון על אף שעבר למסלול אחר.

(4) הוראות לעניין חובת דיווח רבעונית של גוף מוסדי לוועדת הביקורת אודות מצבת הלוואות עדכנית של נושאי משרה באותו רבעון.

(5) חובת דיווח חצי-שנתית לפחות, של משקיע מוסדי לוועדת ההשקעות.

15.5.28. בחודש יולי 2015 פרסמה המפקחת **טיוטת לתיקון חוזר הוראות לניהול קרן חדשה וחוזר הוראות לדיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות**, זאת בהמשך לטיטה בדבר הנחת התשואה במקדמי המרה לקצבה מאוגוסט 2013.

מטרת הטיטות להתמודד עם הסבסוד הצולב שנוצר כתוצאה מחישוב מקדמי המרה לקצבה לפורשים בהתאם לריבית גבוהה מריבית השוק. בהתאם לטיטות חברה מנהלת תקבע מקדם שבאמצעותו תוכל לעדכן את קצבת הפנסיונר. ככל שהריבית בשוק תמשיך להיות נמוכה, תקטן קצבת הפנסיונר לאורך התקופה. כמו כן, נקבעו הוראות ביניים לגבי עמיתים שהגיעו לגיל פרישה לפני אוגוסט 2015 וטרם החלו לקבל קצבה.

להערכת החברה, לביטול הסבסוד הצולב קיימת חשיבות גבוהה בשיפור, בהתאמה ובהקצאה הנכונה בין ההתחייבויות לנכסים בחישוב הזכויות האישיות של כל מבטח ופנסיונר. כמו כן, יישום החוזר עשוי לקדם את התחרות על הכספים המיועדים לתשלום קצבאות סמוך לגילאי הפרישה. החברה טרם בחנה את ההיבטים התפעוליים של יישום הפתרון המוצע.

15.5.29. תזכיר חוק הפיקוח לעניין קופת גמל להשקעה

בחודש מרס 2016 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 15), התשע"ו - 2016. במסגרת התזכיר מוצע לאפשר לחברות מנהלות לשווק קופת גמל להשקעה. לפרטים נוספים לרבות השלכות התזכיר האמור על הקבוצה, ראה סעיף 6.3.14 בחלק ב' לעיל.

15.5.30. בחודש יולי 2015 פרסמה המפקחת טיוטה לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה ומכירה של ניירות ערך), התשס"ט-2009 ותקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופת גמל בניהול אישי), התשס"ט-2009 ("תקנות קופת גמל בניהול אישי"). עניין של הטיטות הינו בביצוע שינויים בתקנות האמורות, כדלקמן:

- (א) גוף מוסדי יקיים הליך תחרותי לצורך רכישת שירותי ברוקראז' בו ישתתפו שמונה משתתפים במקום ארבעה לפי הנוסח כיום. הליך כאמור יתקיים אחת לשלוש שנים ויתקיים ביחס לכל אפיק השקעה בנפרד.
- (ב) גוף מוסדי לא ירכוש שירותי ברוקראז' או מטבע חוץ מצד קשור ומבנק הנותן לקבוצת משקיעים שירותי ניהול או שירותי תפעול ("בנק קשור").
- (ג) גוף מוסדי יקיים הליך תחרותי לרכישת שירותי קסטודיאן. ההליך יתקיים אחת לשלוש שנים בין חמישה משתתפים לפחות.
- (ד) ייאסר על קבוצת משקיעים לרכוש שירותי קסטודיאן מבנק קשור.

הגופים המוסדיים בקבוצה רוכשים שירותי ברוקראז' וקסטודיאן, בין היתר, מתאגיד בנקאי המספק לאחד הגופים המוסדיים בקבוצה, באמצעות גוף הקשור לו, שירותי תפעול לקופות הגמל שבניהולו. לחברה אין יכולת להעריך, בשלב זה, כיצד יפעל אותו תאגיד אם ההסדרה תתקבל באופן סופי.

בחודש נובמבר 2015 פרסמה טיוטת תיקון לתקנות קופת גמל בניהול אישי. במסגרת התיקון מוצע, בין היתר, לאפשר לחוסך להשקיע את כספו גם באמצעות מנהלי תיקים זרים שהם תושבי מדינת חוץ מאושרת ומורשים לעסוק בניהול תיקים באותה מדינה, וכן נקבע כי קופת ביטוח לא תוכל לשמש כקופת גמל בניהול אישי. בנוסף, מוצע לאפשר הרחבה מסוימת של הכספים אשר ניתן לנהל בקופת גמל בניהול אישי, אשר אינם נמצאים בליבת החיסכון הפנסיוני של עמיתי קופות הגמל, כמפורט שם ומוצע להגביל את הפקדותיו של העמית בכל חשבונותיו בקרנות השתלמות אשר מנוהלים בקופת גמל בניהול אישי, לארבע פעמים "הסכום הקובע". במסגרת התיקון נקבעו גם הוראות לעניין מעבר עמית קופה או מסלול, כללים להתרת הוצאות הנובעות מהשקעה של החוסך בתעודות סל וקרנות נאמנות, ולאפשר השקעה בנכסי השקעה נוספים.

המידע המופיע בסעיף 15.5 בכל הקשור ליישום ו/או להערכות החברה בכל הקשור ליישום ההוראות המפורטות בסעיף זה, בין אם מדובר בטיטות הוראות ובין אם מדובר בהוראות סופיות, הינו מידע צופה פני עתיד וככל שמדובר בטיטות, הוא מתבסס על ההוראות המוצעות כיום, כאשר אין כל בטחון שזה יהיה הנוסח הסופי וטרם ידוע אם במקביל יוכנסו תיקונים נוספים או לא. כן הנ"ל מבוסס על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק, הערכות אלה עשויות שלא להתממש אם ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי.

15.6. תחום ביטוח בריאות - הוראות דין מהותיות והסדרים תחיקתיים שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרוסומו (לרבות טיוטות)

15.6.1. ביטוח בריאות פרט

(א) בחודש ספטמבר 2015 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל), התשע"ה-2015 ("תקנות פוליסה אחידה").

תקנות פוליסה אחידה קובעות כי פוליסות עם כיסוי ביטוחי אחיד עבור חברות הביטוח לניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל כולל התייעצויות עם רופא מומחה אגב ניתוח או אגב טיפול מחליף ניתוח ("פוליסות ניתוחים"), אשר משווקות החל מיום 1 בפברואר 2016, ינוסחו כפוליסה אחידה, הכוללת כיסויים שתנאיהם קבועים בתקנות. מבטח לא יוכל לשנות מהתנאים האמורים למעט אם השינוי אושר מראש ובכתב על ידי המפקחת. כמו כן נקבע כי אם וכאשר תורה המפקחת, יחולו בפוליסת הניתוחים התנאים הבאים:

(1) פוליסת ניתוחים תכלול את כל התנאים המפורטים בתוספת הראשונה לתקנות פוליסה אחידה, ובכלל זה: הגדרות של מונחים, הגדרה של מקרה ביטוח; ניתוח או טיפול מחליף ניתוח שבוצע במבטח בתקופת ביטוח או התייעצות שקיים, הכיסיים שייכללו בפוליסה, אורך תקופת האכשרה יהיה 90 יום למעט בכיסיים כאמור הנוגעים להיריון או לידה וכן נקבעו חריגים לכיסוי.

(2) יש לקבוע דמי ביטוח אחידים לכל קבוצה לפי קבוצות הגיל המנויות בתקנות, בכפוף למקרים שהוגדרו.

(3) דמי הביטוח ישתנו במהלך תקופת הביטוח בהתאם לשינוי בגיל המבוטח.

(4) למפקחת הוקנתה סמכות לקבוע תנאי השתתפות עצמית בשיעורים עליהם תורה.

(5) למפקחת הוקנתה סמכות להורות על שילוב תנאי לפיו הליך יבוצע רק באמצעות ספק שירות שיש לו הסדר עם המבטח.

(6) אסור להתנות רכישת פוליסה ברכישת כיסוי ביטוחי אחר או ביטול פוליסה בביטול כיסוי ביטוחי אחר.

התקנות חלות על פוליסות שיונהגו או יחודשו ממועד תחילתן של התקנות שנקבע ליום 1.2.2016.

בהמשך לפרסום התקנות כאמור, בחודש ספטמבר 2015 פורסם חוזר ביטוח "הוראות יישום לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים(ביטוח)תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל), תשע"ה-2015" מיום 24 בספטמבר 2015 הקובע הוראות ליישום התקנות האמורות. החוזר קובע הוראות לעניין פניה למבוטחים שהיו מבוטחים ערב כניסת התקנות לתוקף בפוליסות אלו לגבי אפשרות מעבר לפוליסה התואמת לתקנות וכן תנאים לצירוף מבטח המביע רצון להצטרף לפוליסה תואמת לתקנות.

לפרטים אודות השלכות ההוראות כאמור על החברה, ראה סעיף 9.3.1 בחלק ב' לעיל.

(ב) בחודש נובמבר 2015 פורסם חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015.

במסגרת החוק נקבע כי מבטחים לא יוכלו להציע יותר שירות המציע החזר הוצאות רפואיות במקרה של בחירת רופא מנתח או רופא מיעץ, אלא שירות של "הסדר" בלבד, שהוא הסכם בין המבטח או קופ"ח לבין רופא מומחה או המוסד

הרפואי ולפיו מלוא התשלום המגיע לרופא או למוסד הרפואי בעד התייעצות רפואית נקבע באותו הסכם, בהשתתפות עצמית של המבוטח, אם תיקבע. עוד צוין כי לא תאושר פוליטת ניתוחים או שינוי בה, ככל ולא בחן הממונה שיש לחברת הביטוח הסדרי ניתוח מספקים מול רופאים הן מבחינת היקף מספק של רופאים וניתוחים והן מבחינת פיזורם הגיאוגרפי. בנוסף יתאפשר לכל חברת ביטוח להגיש לאישור שר הבריאות ושר האוצר רשימה של עד 50 רופאים מומחים בתחומים ייחודיים או באזורים גיאוגרפיים מסוימים שבהם קיים מספר מצומצם של רופאים מומחים, שלגביהם חברת הביטוח תהיה רשאית להציע החזר כספי גם כאשר לא קיים הסדר. כמו כן נקבע כי רופא או בעל מקצוע אחר, לא יקבל, במישרין או בעקיפין, כל תשלום נוסף על התשלום ששולם לו על ידי המוסד הרפואי, בעד השירות, והמוסד הרפואי לא יאפשר כל תשלום כאמור. בהתקשרות של מוסד רפואי עם כל רופא או בעל מקצוע אחר לביצוע שירות רפואי בתחומי המוסד הרפואי, תיכלל התחייבות של הרופא או של בעל המקצוע להימנע מקבלת תשלום נוסף.

מועד התחילה הינו מיום 1.7.2016. לפרטים אודות החוק והשלכותיו על החברה ראה סעיף 9.3.1(ג) בחלק ב' לעיל.

בחודש פברואר 2016, הגישה ההסתדרות הרפואית בישראל ("העותרת") עתירה לבג"ץ נגד כנסת ישראל, משרד הבריאות, שר הבריאות, משרד האוצר, שר האוצר וממשלת ישראל. כמשיבות פורמאליות צורפו קופות החולים הפועלות בישראל, בתי חולים פרטיים לאשפוז כללי בהם ניתנים שירותי ניתוח וחברות הביטוח הפרטי הגדולות בישראל (ביניהן מגדל ביטוח) ("המשיבים"), במסגרתה מבקשת העותרת, בין היתר, מבית המשפט להוציא צו על תנאי שיורה למשיבים לתת טעם מדוע לא יבוטל פרק הבריאות בחוק התוכנית הכלכלית שפורסם בנובמבר 2015, ביניהן ההוראות המפורטות בסעיף זה לעיל ("פרק הבריאות"), העתידות להיכנס לתוקף בחודש יולי 2016. בין היתר טוענת העותרת כי פרק הבריאות מגביל את חירותו של הפרט לצרוך שירותי בריאות פרטיים ובכך מגביל את שירותי הבריאות הפרטיים, וכן מצמצם את נגישותם של רופאים מנתחים לקהל המטופלים במערכת הפרטית. זאת ועוד, נטען כי פרק הבריאות מגביל את חופש ההתקשרות החוזית של רופאים ומטופלים במגזר הפרטי ופוגע בחירותם של הרופאים לממש את עיסוקם ולעצב את מערכת היחסים המסחרית בינם לבין המטופלים.

(ג) תקופת ביטוח בריאות פרט ואופן חידושה

בחודש ינואר 2015 פורסם חוזר ביטוח 19-1-2015 "עריכת תוכנית לביטוח בריאות פרט", אשר עודכן ביום 24 בספטמבר 2015. החוזר קובע הוראות בדבר תקופת הביטוח ואופן חידוש תקופת הביטוח של פוליסה לביטוח בריאות פרט וכן הוראות לעניין אופן מתן הודעות בכתב למבוטחים ותוכנן. לפרטים נוספים לרבות לעניין השלכות ההוראות כאמור על החברה, ראה סעיף 9.3.1(א) בחלק ב' לעיל.

(ד) חוזר ביטוח "אי תלות בין כיסויים בביטוח בריאות פרט"

בחודש יולי 2015 פורסם חוזר "אי תלות בין כיסויים בביטוח בריאות פרט" הקובע הוראות לשיווק של כיסויים ביטוחיים שונים בתוכניות לביטוח בריאות פרט וכן הוראות לעניין אופן ביטול כיסויים כאמור שנמכרו יחדיו ללא ביטולן של תוכניות נוספות שנמכרו יחד עם התוכנית המבוטלת. בהתאם להוראות החוזר, המבטח יאפשר למועמד לביטוח לרכוש את כל אחד מהכיסויים הבאים כתוכניות בסיס: ניתוחים, השתלות, תרופות ומחלות קשות ולרכוש תוכנית בסיס ללא תלות ברכישה של תוכנית נוספת אחרת או תוכנית בסיס אחרת, אלא אם התיר זאת הממונה מראש ובכתב. בנוסף, לא יתנה המבטח הנחה בתוכנית מסוימת ברכישה או באחזקתה של תוכנית אחרת. חוזר זה מסדיר בנוסף את אופן הצירוף של מועמד לביטוח ובכלל זה את החובה להציג בטופס הצעת הביטוח

את התוכניות באופן מפורט ולקבל את הסכמתו של המועמד לביטוח בנפרד לגבי כל אחת מהן וכן קובע הוראות למתן מידע למועמד לביטוח בתהליך מכירת תוכנית ביטוח. הוראות החוזר חלות על פוליסות פרט בענף מחלות ואשפוז ובענף תאונות אישיות שישווקו החל מיום 1 בפברואר 2016. לפרטים אודות השלכות ההוראות כאמור על החברה ראה סעיף 9.3.1 (ד) בחלק ב' לעיל.

15.6.2. ביטוח בריאות קבוצתי

בחודשים יולי 2015 וינואר 2016 פורסמו **תיקונים לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח בריאות קבוצתי), התשס"ט-2009**. במסגרת תיקון התקנות נקבעו מספר שינויים הנוגעים ברובם לאופן צירוף מבטחים לביטוח קבוצתי וחיידוש ההסכם. בין היתר, נקבע, כי:

- (א) הסכמת מבטח להצטרף לביטוח קבוצתי תעשה רק לאחר שהוצגה למבטח רשימת כל הפרקים הנכללים בפוליסה ועלותם.
 - (ב) חיידוש ביטוח קבוצתי ברצף, שעובר לתיקון התקנות לא הצריך קבלת הסכמה מפורשת מאת המבטח, יעשה רק בתנאי שלא בוטלו אחד או יותר מפרקי הכיסויים הבסיסיים, כהגדרתם בתקנות, שהיו קיימים בפוליסה טרם חיידוש.
 - (ג) לא ניתן לבצע במהלך הביטוח או במועד חיידוש הביטוח הקבוצתי העלאה של דמי הביטוח בשיעור או בסכום הגבוה מזה הקבוע בתיקון לתקנות אלא על פי הסכמתו המפורשת של המבטח.
 - (ד) כן נקבעו במסגרת התיקון לתקנות הסדרים למצבים בהם לא התקבלה הסכמתו של המבטח שנדרשה כאמור לעיל.
 - (ה) עוד נקבע כי יש לתת הודעות במספר מקרים המפורטים בתיקון לתקנות, ובכלל זה הודעה קודם לסיום הביטוח ללא חיידוש אצל מבטח, או במקרה שבו מבטח עורך פוליסה קבוצתית למבטחים שהיו מבטחים קודם לכן אצל מבטח אחר, וכן במקרה של סיום הזיקה בין המבטח לבעל הקולקטיב בגינה הוא חדל להיות מבטח. התיקון האמור לתקנות נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2016.
- לפרטים אודות השלכות ההוראות כאמור על החברה, ראה סעיף 9.3.5 בחלק ב' לעיל.

15.6.3. ביטוח סיעודי

- (א) בחודש דצמבר 2015 פורסמו **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים), התשע"ו-2015**. במסגרת התקנות נקבעו התנאים שיפיעו בתכנית ביטוח סיעודי קבוצתי, התנאים להצטרפות, עזיבה או מעבר של מבטחים, כללים להמשכיות, כללים להעברת כספים בין קרנות מבטחים שונות, כללים לחבות מבטחים בעת מעבר בין קופות חולים וכן כללים להחזרת סכומים מהמבטח לקופת החולים. לפרטים אודות השלכות ההוראות כאמור על החברה, ראה סעיף 9.3.2 בחלק ב' לעיל.
- (ב) בחודש ינואר 2016 פרסמה המפקחת **חוזר ביטוח סיעודי לחברי קופות החולים**. במסגרת החוזר נקבעו כללים להשתתפות חברה בסיכון הביטוחי, אופן ניהול כספי המבטחים בקרן מבטחים, כללים לעריכת הסכמים שבין חברות הביטוח לקופות החולים, כללים למעבר מבטחים בין קופות, הנחיות ביחס לגילוי נאות, פניות מבטח למבטח זכאי ולבעלי פוליסות באשר למבטחים זכאים, כללים בדבר מסירת מידע ע"י הקופה הקולטת למבטח עובר וכן חובת דיווח שנתית למפקח בדבר מבטחים שהצטרפו או עזבו.

15.6.4. בחודש פברואר 2016 פורסמה **טיוטה שנייה לנספח לחוזר גופים מוסדיים "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור"**. עניינה של הטיוטה הוא בקביעת הוראות מתקנות משלימות לטיפול בתביעות על פי חוזר יישוב תביעות וזאת בעקבות ממצאי ביקורות שערך משרד האוצר.

ההוראות הפרטניות מתייחסות לביטוח כללי, ביטוח בריאות, סיעוד וסוגיות כלליות. להלן הנחיות עיקריות בטיטות הנספח לחוזר:

נוספו נתונים למכתבי הודעות לתובע (שם המבוטח, סוג הכיסוי, שם הפוליסה ומספרה). הורחבו ההתייחסויות והנימוקים הנדרשים בהודעות השונות לתובע (ביחס להודעות דחיה, הודעות תשלום חלקי והודעה על קיזוז בתביעות צד ג'). ניתנו הנחיות לעניין השימוש בטענת "אי גילוי". נקבע איסור התחזות (חלקי) של חוקר ונוספה דרישה לצירוף קובץ מתעד לדוח החקירה. ניתנו הנחיות לעניין הגדרת מקרה הביטוח בסיעוד וכן נקבעו הנחיות פרטניות לבחינת "תשישות נפש".

ביחס ליישוב תביעות סיעוד נקבעה בין היתר הוראה הקובעת כי מבוטח שבשל קושי בניידות אינו מסוגל לשלוט על סוגריו יחשב כמי שאינו מסוגל לבצע בכוחות עצמו חלק מהותי (לפחות 50% מהפעולה) של הפעולה "לשלוט על סוגרים", וכי מבוטח שסובל מחוסר שיווי משקל או שסובל מחוסר יציבות הגורמים לנפילות חוזרות ונשנות, יחשב כמי שאינו מסוגל לבצע בכוחות עצמו חלק מהותי (לפחות 50% מהפעולה) של פעולת ה"ניידות" כהגדרתה בחוזר סיעוד. עוד נקבעו הוראות ומגבלות לעניין אופן בדיקת מצבו התפקודי של מבוטח בעת יישוב תביעת סיעוד.

לפרטים אודות השלכות ההוראות כאמור על החברה ראה סעיף 9.3.4 בחלק ב' לעיל.

15.6.5. בחודש אוקטובר 2015 פרסמה המפקחת טיטות הוראות לתיקון ליקויים בשיוק פוליסות תאונות אישיות. הטיטה כוללת הנחיות ביחס לשיוק פוליסות תאונות אישיות באמצעות הטלפון וכן ביחס לבחינת מכירת פוליסות כאמור למבוטחים שצורפו באמצעות הטלפון באופן יזום החל מיום 1.1.2014 ועונים על ההגדרות המפורטות בטיטה ("מבוטחים קיימים"). במסגרת הטיטה האמורה, על חברת הביטוח לפנות למבוטחים קיימים ולקבל את הסכמתם להמשך הביטוח בתנאים שנקבעו בטיטת ההנחיה. ביחס למבוטחים קיימים שלא אותרו, על החברה להעביר דוח למפקחת בעניין זה לצורך מתן הנחיות נוספות. בתום התהליך ובהתאם לצורך, יירש מבטח להמציא למפקחת דוח ממבקר הפנים של החברה בדבר יישום הוראות ההשבה.

החברה לומדת את הטיטה האמורה, ואין ביכולתה בשלב זה, להעריך את ההשלכות הכוללות של ההנחיה המוצעת.

המידע המופיע בסעיף 15.6 בכל הקשור ליישום ו/או להערכות החברה בכל הקשור ליישום ההוראות המפורטות בסעיף זה, בין אם מדובר בטיטות הוראות ובין אם מדובר בהוראות סופיות, הינו מידע צופה פני עתיד וככל שמדובר בטיטות, הוא מתבסס על ההוראות המוצעות כיום, כאשר אין כל בטחון שזה יהיה הנוסח הסופי וטרם ידוע אם במקביל יוכנסו תיקונים נוספים או לא. כן הנ"ל מבוסס על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק, הערכות אלה עשויות שלא להתמש אם ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי.

15.7. תחום ביטוח כללי- הוראות דין מהותיות והסדרים תחיקתיים (לרבות טיטות) שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו

15.7.1. בחודש ינואר 2016 פורסם תיקון להוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה. התיקון לחוזר כולל את עיקרי השינויים הבאים:

(א) עדכון דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השירי, בהתאם לפרמטרים נוספים וכן קובע שהחל מיום 1.1.2017 דמי ביטוח נטו, עבור ביטוח כלי רכב שאינו אופנוע, לא יעלו על 90% מדמי הביטוח נטו עבור ביטוח בעל מאפיינים זהים במסגרת ההסדר לביטוח שירי.

(ב) תשונה הפרוצדורה להנהגת או עדכון דמי ביטוח ואופן הדייווח למפקחת על כך.

(ג) תבטל האפשרות לקבוע דמי ביטוח ייחודיים נטו לצי" רכב וזאת החל מיום 1.1.2017.

(ד) תתווסף האפשרות לשנות את דמי הביטוח לתקופה קצרה משנה לקולקטיבים וצ"י רכב.

(ה) תבוטל האפשרות לגבות הצמדה על פוליסת רכב חובה.

(ו) תבוטל האפשרות לשנות את דמי הביטוח בדיעבד אלא רק על דרך של השבת דמי ביטוח למבוטח.

בנוסף, בחודש ינואר 2016 פרסמה המפקחת **טייטה לתיקון החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה** במסגרתה יעודכנו תעריפי ביטוח רכב חובה וזאת החל מיום 1.1.2017 וזאת מעבר לתיקון המיועד לתעריפים אלו החל מיום 1.3.2016.

ביום 2 בפברואר 2016, הגישו איגוד חברות הביטוח בישראל והתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ ("העותרים") עתירה לבג"ץ נגד המפקחת ומפעיל המאגר הסטטיסטי ("המשיבים"), במסגרתה מבקשים העותרים, בין היתר, מבית המשפט להצהיר על בטלותן של הוראות "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" ("החוזר המתוקן"); להורות למשיבים כי יוכן דו"ח של מפעיל המאגר הסטטיסטי שיאפשר הערכה ראויה ומבוססת של "עלות הסיכון הטהור בשוק החופשי" וקביעה של תעריף "הביטוח השירי", אשר גם ייתן ביטוי ומשקל לכל הסתייגויותיו של המפעיל בדוח מיום 16.8.2015 עליו הסתמכה המפקחת בעת הוצאתו של החוזר המתוקן וכן לחוות דעת שצורפה לעתירה; ולהצהיר כי המפקחת אינה רשאית לנקוט צעדים שנועדו כשלעצמם להפוך את "הפול" לשחקן תחרותי בענף ביטוח רכב חובה. כמו כן, התבקש במסגרת העתירה צו ביניים המתלה את תוקפו של החוזר המתוקן, ולכל הפחות את הוראותיו הנוגעות לתעריפי "הביטוח השירי", והכל עד להכרעתה של העתירה לגופה. ביום 2 בפברואר 2016 קבע בית המשפט כי המשיבים יגישו את תגובתם לעתירה בתוך 15 ימים לפני מועד הדיון שייקבע, וכי הבקשה לצו ביניים והבקשה לשמירת סודיות יידונו בפני ההרכב שידון בעתירה.

לפרטים אודות השלכות ההוראות כאמור על החברה, ראה גם סעיף 12.2.2 בחלק ב' לעיל.

15.7.2. בחודש ינואר 2015 פורסמה **עמדת מפקחת שעניינה נוהג מיטבי לאקטוארים לחישוב עתודות בביטוח כללי לצורך דיווח כספי וכן עדכון לחוזר בנושא הערכה אקטוארית בביטוח כללי**. לפרטים נוספים והשלכות העמדה האמורה על החברה, ראו באור 2.י.2.ד.(4) וסעיף 12.2.3 בחלק ב' לעיל.

15.7.3. בחודש דצמבר 2015 פורסם **חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015**.

במסגרת החוק תוקן סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי לעניין חיוב חברות ביטוח לדווח למוסד על כל תיק בו יש אפשרות לעילת שיבוב.

בהתאם לחוק, יהפכו הדיווחים של חברות הביטוח למל"ל, למקוונים ואחידים. כמו כן נקבעה סנקציה על אי דיווח וכן מנגנון אכיפה שיבטיח הגשת הדיווחים. עוד נקבע מנגנון ליישוב תביעות שיבוב בין המל"ל לחברות הביטוח, שיכלול בין היתר סדר זמנים, על מנת שיפשט את הליכי השיבוב ויחסוך בעלויות. לפרטים נוספים, ראה סעיף 12.4.4 בחלק ב' לעיל.

15.7.4. בחודש דצמבר 2015 פרסמה המפקחת **טייטת חוזר בעניין תשתית לדיווח למפקח על תעריפי ביטוח רכב רכוש**. עניינה של הטייטה הוא במיטת חובת דיווח של מבטחים על תעריפי ביטוח רכב רכוש בהתאם למשתנים שיוגדרו על ידי המפקחת למחשבון תעריפים שיוקם באתר משרד האוצר. התעריפים יעודכנו בזמן אמת. במסגרת הטייטה מפורטות התשתיות המיכוניות שכל מבטח יידרש לפתח לצורך דיווח למפקח.

15.7.5. בחודש ינואר 2016 פורסמה **טייטה לתיקון החוזר המאוחד שעניינה "נזקי מים בביטוח דירה"** והכוללת הוראות שמטרתן שיפור השירות שיקבל מבטח מנותן

השירות המבצע תיקון לנזקי מים בשל הסיכונים הבסיסיים המכוסים בפוליסה לביטוח דירה או במסגרת ההרחבה לסיכונים מים ונוזלים אחרים. המפקחת מציעה לבצע במסגרת התיקון את השינויים הבאים בחוזר המאוחד:

- (א) הגדרת חברת שרברבים ככזו שמעסיקה, לפחות 20 נותני שירות שיסייעו בשיפור השירות בתחום זה ושתהיה לה פריסה גיאוגרפית נאותה.
- (ב) במסגרת הליך החיתום יאפשר המבטח למבוטח לבחור את אופן קבלת השירות בין באמצעות שמאי מחברת שרברבים ובין באמצעות או שמאי שיבחר המבוטח.
- (ג) על מבטח לנהל רשימה של שרברבים שבהסדר ולהציג אותה באתר האינטרנט ולהכיל לגביה פרטים המפורטים בטיטה.
- (ד) יש להוסיף גילוי במקרה של חברת שרברבים שלמבטח יש לו בו אמצעי שליטה.
- (ה) מבטח יערוך סקרי שביעות רצון המבוטחים מאיכות השרברב.
- (ו) מבטח ימסור למבוטח מסמך מסכם לגבי שירות השרברבים שניתן לו.
- (ז) מוצע לקבוע לוחות זמנים מנדטורים לאספקת שירותי שרברבות וחויב כספי ללא הוכחת נזק במקרה של אי עמידה בהתחייבויות אלו.

לפירוט נוסף, לרבות ההשלכות על החברה, ראה סעיף 12.2.5 בחלק ב' לעיל.

המידע המופיע בסעיף 15.7 בכל הקשור ליישום ו/או להערכות החברה בכל הקשור ליישום ההוראות המפורטות בסעיף זה, בין אם מדובר בטיטות הוראות ובין אם מדובר בהוראות סופיות, הינו מידע צופה פני עתיד וככל שמדובר בטיטות, הוא מתבסס על ההוראות המוצעות כיום, כאשר אין כל בטחון שזה יהיה הנוסח הסופי וטרם ידוע אם במקביל יונסו תיקונים נוספים או לא. כן הנ"ל מבוסס על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק, הערכות אלה עשויות שלא להתממש אם ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי.

16. חסמי כניסה ויציאה

16.1. חסמי כניסה

חסמי הכניסה העיקרים של תחומי הפעילות השונים של הקבוצה קבועים בהוראות הדינים הרלבנטיים המחייבים קבלת רישיונות והיתרים.

16.1.1. רישיונות והיתרים

(א) פעילות ביטוח, קרנות פנסיה וקופות גמל

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח (לרבות החזקה של חברה מנהלת של קרן פנסיה מחייב מתן רישיון מבטח לפי חוק הפיקוח ("רישיון מבטח"), החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח מותנית בקבלת היתר להחזקת אמצעי שליטה מאת המפקח ("היתר החזקה"), ושליטה במבטח או בסוכן תאגיד מותנית אף היא בקבלת היתר שליטה מאת המפקח ("היתר שליטה").

בין יתר השיקולים למתן רישיון מבטח, סוכן תאגיד, היתר החזקה והיתר שליטה מביא המפקח בחשבון מגוון רחב של שיקולים ובהם, בין היתר, הצגת תכניות הפעולה של המבקש, התאמת נושאי המשרה לתפקידם, האמצעים הכספיים, הניסיון והרקע העסקי של הגורמים המבקשים את הרישיון או ההיתרים, התחרות בשוק ההון לרבות במשק הביטוח ורמת השירות בו, המדיניות הכלכלית של הממשלה, הסדרים לעניין ביטוח משנה, צוות העובדים וכו'. הממונה רשאי לקבוע תנאים ומגבלות בקשר למתן ההיתרים לרבות ביחס לקיום גרעין שליטה קבוע ויציב במבטח, איסור על שעבוד של אמצעי שליטה הנכללים במסגרת

שרשרת השליטה במבטח, שמירת מסגרת קבוצת השליטה לרבות קביעת הוראות או מגבלות ביחס למכירה או העברה של אמצעי השליטה לאחר.

בהתאם לחוק קופות הגמל, עיסוק בניהול קופות גמל מחייב מתן רישיון חברה מנהלת, וכן החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בחברה מנהלת של קופת גמל מותנית בקבלת היתר החזקה ו/או היתר שליטה, לפי העניין. השיקולים שנמנו לעיל לעניין מתן הרישיונות וההיתרים במבטח חלים, בשינויים המחויבים, גם על קופות הגמל. דין קופת גמל לקצבה כדין מבטח.

כמו כן בהתאם לסעיף 32 (ג.1) לחוק הפיקוח, נקבע **איסור על החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך**, החזקה מהותית הוגדרה כהחזקת נתח שוק העולה על 15% מסך נכסי החיסכון לטווח ארוך, כפי שהוגדרו בחוק הפיקוח⁴².

בהתאם לנתונים שפרסמה המפקחת, בחוזר מחודש דצמבר 2015, סך שווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך, נכון ליום 30 בספטמבר 2015 עומד על כ-832 מיליארד ש"ח. נתח השוק המקסימלי, בהתאם לחישוב האמור ונכון למועד הנ"ל הינו כ-125 מיליארד ש"ח.

הקבוצה מחזיקה, נכון ליום 30 בספטמבר 2015 ועל בסיס הנתונים שעל-פיהם חושבו שווי הנכסים האמורים בכ-17.0% מסך נכסי החיסכון לטווח ארוך וזאת בהתאם לחרג בחוק הפיקוח הקובע כי שיעור ההחזקה יכול לחרוג מסף המהותיות בהתקיים שינוי בשווי הנכסים המנוהלים על ידו או בידי הגופים המוסדיים בשליטתו או בשל הצטרפות מבוטחים או עמיתים לתכניות ביטוח או לקופות גמל או לקרנות פנסיה.

(ב) היתר להחזקת אמצעי שליטה בגופים המוסדיים בקבוצה

ההיתר להחזקת אמצעי שליטה ולשליטה בגופים המוסדיים בקבוצה, ניתן לה"ה מר שלמה אליהו ולגב' חיה אליהו, ביום 28.10.2012 ("בעלי השליטה").

בהיתר השליטה, נקבעו, בין היתר, מגבלות ותנאים בדבר אופן ההחזקה באמצעי השליטה באליהו בטוח, במגדל אחזקות, במגדל ביטוח, במגדל מקפת וביוזמה, בדבר שמירת מבנה השליטה ושיעור החזקה מינימלי בגופים הנזכרים לעיל, בדבר מכירה או העברה או הנפקה של אמצעי שליטה בכל אחד מהגופים הנ"ל לרבות שעבודם⁴³, בדבר שמירת יחס ההון העצמי בכל הגופים המוסדיים בהם שולטים בעלי השליטה, וכן התנאים שבהם בעלי השליטה וקבוצת אליהו יהיו רשאים לקבל דמי ניהול מהגופים המוסדיים שבשליטת החברה, או לתת שירותים לגופים המוסדיים שבשליטת החברה.

במקביל ניתן למר שלמה אליהו מהפיקוח אף היתר שליטה בסוכנויות הביטוח שבשליטת החברה.

מר שלמה אליהו מסר לממונה, כתב התחייבות שנחתם ביום 16 באוקטובר 2012. בהתאם לכתב התחייבות האמור (שתוקף היתר השליטה הותנה במסירתו), התחייב מר שלמה אליהו, בהיותו בעל השליטה באליהו בטוח, במגדל ביטוח, במגדל מקפת וביוזמה ("המבטחים"), להשלים את ההון העצמי של אליהו בטוח ושל מגדל ביטוח לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים את ההון העצמי של מגדל מקפת ושל יוזמה לסכום

⁴² לעניין החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך לצורך קבלת ההיתר כאמור, לא יילקחו בחשבון הפרמטרים הבאים: (1) שינוי בשווי השוק של נכסי החיסכון לטווח ארוך המנוהלים (2) שינוי בשווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך (3) הצטרפות מבוטחים/עמיתים לתוכניות הביטוח/קופות גמל באופן המגדיל את סך הנכסים, למעט הצטרפות שבאה בעקבות התקשרות עם גוף מוסדי אחר או מיזוג עמו.

⁴³ לעניין שעבוד חלק מהמניות המוחזקות על-ידי אליהו בטוח, ראה באור 1.ב לדוחות הכספיים.

הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה) התשע"ב-2012 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן ("תקנות ההון"). התחייבות זו היא בלתי הדירה ותהיה תקפה כל עוד מר שלמה אליהו שולט, במישרין או בעקיפין, במבטחים הנזכרים לעיל. לפרטים נוספים ראה באור 38.א לדוחות הכספיים. כמו כן לעניין ההון העצמי הנדרש מהגופים המוסדיים, ראו באור 14.ה.5 לדוחות הכספיים.

(ג) היתרים/מגבלות בעקבות רכישת השליטה בחברה

היתר בנק ישראל - עובר למועד השלמת רכישת השליטה בחברה, החזיק שלמה אליהו במישרין ובעקיפין לרבות באמצעות אליהו בטוח, אמצעי שליטה בבנק לאומי ובבנק איגוד לישראל בע"מ ("התאגידים הבנקאיים") וזאת בהתאם להיתרים אשר ניתנו לו להחזקת אמצעי שליטה לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 בתאגידים הבנקאיים, והמתייחסים, בין היתר, לאחזקותיו בתאגידים הבנקאיים באמצעות קבוצת אליהו וכן באמצעות החברה וחברות בנות שלה. במסגרת היתרים אלה, נקבע כי שיעור החזקותיו של מר שלמה אליהו בכל אחד מהתאגידים הבנקאיים, באמצעות החברה וחברות הבנות שלה, לא יעלה על 5%, בדומה למגבלות הרגולטוריות החלות על החברה בהחזקת אמצעי שליטה בגופים בנקאיים (אחזקות החברה וחברות בנות שלה בבנק אגוד, נכון למועד הסמוך לפרסום הדוח עומדות על כ-0.5%, למיטב ידיעת החברה, נכון למועד הדוח, אין למר שלמה אליהו החזקות בבנק לאומי)⁴⁴.

היתר הממונה על הגבלים העסקיים - ביום 12 ביוני 2012, ניתן אישור הממונה על הגבלים עסקיים למיזוג בין מר שלמה אליהו, אליהו בטוח והחברה. אישור הממונה תוקן ביום 7 בדצמבר 2014. על פי תנאי המיזוג (כולל התיקון מיום 7 בדצמבר 2014) החל ממועד השלמת העסקה, לא תתקשר החברה (במישרין ובעקיפין)⁴⁵, בהסכם עם חברות סוחרות קשורות⁴⁶ לביצוע עסקאות בנכסי עמיתים, אשר התמורה בגינו תשולם מנכסי העמיתים, אלא בדרך של הליך תחרותי המעניק לכל חברה סוחרת הזדמנות שווה להשתתף בו ("ההליך התחרותי") ואשר ישתתפו בו ארבע חברות סוחרות לכל הפחות.

הצעתה של חברה סוחרת קשורה לביצוע עסקאות מסוימות בנכסי עמיתים, תוכל להיבחר בהליך התחרותי רק במידה שהוגשו הצעות לביצוע של אותו סוג עסקאות מארבע חברות סוחרות לכל הפחות, וכן שתעריפי העמלות שהציעה החברה הסוחרת הקשורה הם הנמוכים ביותר מבין הצעות אלו.

החברה לא תנהל משא ומתן או מגעים עם חברה סוחרת קשורה או מי מטעמה, בקשר לפרטי ההליך התחרותי ותנאיו, לפני פרסום מסמכי ההליך התחרותי ואחריו ועד לבחירת הזוכים בו, למעט קבלת הבהרות בקשר להצעות שהוגשו על-ידי המשתתפים בהליך.

במועד רכישת השליטה הוראה זו הייתה רלבנטית לבנק לאומי ובנק איגוד. נכון למועד דוח זה, ההוראה האמורה רלוונטית רק להתקשרות עם בנק אגוד. ראה פירוט בבאור 38.א.2 לדוחות הכספיים.

⁴⁴ בנוסף למיטב ידיעת החברה, בהיתר בנק ישראל שניתן לה"ה שלמה אליהו ולחיה אליהו בקשר עם ההחזקה בתאגיד הבנקאי, נקבעו מגבלות החלות עליהם לעניין המשך ההחזקות בגרעין השליטה בתאגידים הבנקאיים האמור, לרבות חיוב להעביר את אמצעי השליטה שהוחזקו על-ידם לידי נאמן.

⁴⁵ לעניין זה החברה משמעה - החברה, לרבות אדם קשור, כהגדרת מונח זה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

⁴⁶ חברה סוחרת קשורה הוגדרה - חברה סוחרת, אשר לפחות חמישה אחוזים ממניותיה מוחזקות, במישרין או בעקיפין, על-ידי בעל שליטה במגדל, לרבות אחזקה באמצעות נאמן ולמעט חברה סוחרת שבמועד השלמת העסקה לרכישת השליטה בחברה על ידי מר שלמה אליהו מלוא מניותיה מוחזקות, במישרין או בעקיפין, על-ידי החברה.

16.1.2. הון עצמי ומגבלות על חלוקת דיבידנד

הפעילויות של החברה ושל הגופים המוסדיים שבשליטתה (החברה הינה גם גוף מוסדי) מחייבות בהתאם להוראות החוקים השונים, דרישות הון עצמי מינימאלי. דרישות ההון נבחנות לפי הדוחות הכספיים השנתיים ודוחות הביניים של הגופים המוסדיים, ובמידה שההון העצמי בתאריך הדוח קטן מהנדרש, על הגוף המוסדי הרלבנטי להגדילו או להקטין את היקף עסקיו, במועדים שנקבעו בדיון. כל עוד לא הושלם ההון העצמי הנדרש כאמור, הגוף המוסדי איננו רשאי לחלק דיבידנד.

לפירוט בעניין ההון הנדרש של החברה ושל הגופים המוסדיים שבשליטתה, ומגבלות לעניין חלוקת דיבידנד לרבות סכומי עודפים שאינם ניתנים לחלוקה, ראה באור 14.ה. לדוחות הכספיים.

דרישות ההון בחברת ביטוח צפויות להיות מושפעות גם מהדירקטיבה סולבנסי 2 ("הדירקטיבה") שמהווה שינוי יסודי ומקיף של הרגולציה הנוגעת להבטחת כושר הפירעון והלימות ההון של חברת הביטוח.

להיערכות החברה ליישום הדירקטיבה - ראה סעיף 32 להלן. כמו כן ראה באור 14.ה.6 לדוחות הכספיים

16.1.3. מומחיות ידע וניסיון

הפעילות של עסקי הקבוצה מחייבת ידע מקצועי ספציפי, בעיקר בתחום הביטוח, האקטואריה וניהול סיכונים, ניהול השקעות והיכרות עם שווקי הפעילות לרבות שוק ביטוח המשנה. כמו כן, לצבירת ניסיון בפעילויות אלה ומידע אקטוארי ובסיס נתונים רחב חשיבות רבה לקביעת תעריפים וחיתום של עסקים חדשים. מעבר לכך הפעילות הביטוחית והפיננסית של הקבוצה מחייבת קיום תשתית טכנולוגית ומקצועית התומכת בתחומי הפעילות של הקבוצה, וכוח אדם, מקצועי, מיומן ובהיקפים מתאימים.

16.1.4. גודל מינימלי (מסה קריטית)

על מנת לכסות את עלויות התפעול הקבועות הגבוהות הנדרשות להפעלת המערכת הביטוחית וההשקעית, כולל הצורך לענות על הדרישות הרגולטוריות המשתנות בתחומים השונים, דרוש היקף מינימלי של הכנסות על מנת לכסות את עלויות התפעול.

16.2. חסמי יציאה

חסמי היציאה העיקריים מפעילויות הקבוצה השונות קבועים אף הם בדינים הרלבנטיים.

פירוק או חיסול של עסקי ביטוח של מבטח כפופים לפיקוחו של הממונה אשר רשאי להורות למבטח לפעול בדרך מסוימת בחיסול העסקים או לפנות לבית המשפט בבקשה למתן צו שהפירוק יהיה בידי בית המשפט או בפיקוחו.

מיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון מחייבים קבלת אישור מראש של הממונה, לרבות מתן היתר שליטה חדש לגורם אשר רוכש את הפעילות. אם הוגשה בקשה לצו למינוי כונס נכסים או מפרק זמני על חברה מנהלת והצווים כאמור לא בוטלו תוך תקופה מסוימת שנקבעה בחוק קופות הגמל או שהניהול לא עבר לחברה מנהלת אחרת תוך התקופה שנקבעה בחוק, רשאי הממונה להחיל את סמכויותיו בכל הקשור לשמירת יציבותה של קופת הגמל לרבות מינוי מנהל מורשה בהתאם לכללים שנקבעו לגבי חברות ביטוח.

בעסקי ביטוח חיים והפנסיה וכן בעסקי ביטוח כללי בענפים המאופיינים "בתביעות זנב ארוך" - הפסקת הפעילות כרוכה בהמשך הטיפול בתיק הלקוחות הקיים ובתביעות ביטוחיות הנובעות ממנו לתקופות ארוכות (Run-Off).

17. גורמי הצלחה קריטיים

הגורמים המנויים להלן הינם גורמים המשפיעים על ההצלחה בפעילויות הקבוצה ("גורמי הצלחה"): שינויים במצב המשק, התעסוקה ושוק ההון; דרישות רגולטוריות, לרבות פיקוח על תעריפים; התחרות בתחום; נאמנות לקוחות ושימור התיק; איכות ניהול ההשקעות, לרבות ניהול הסיכונים הכרוכים בכל תחומי הפעילות בקבוצה; ערוצי הפצה, כולל יכולתם להגביר ביקושים ויצירת שווקים חדשים; מגוון המוצרים והיכולת להתאים את המוצרים לתנאי השוק וצרכי הלקוח, כולל מתן פתרונות משולבים ללקוחות במגוון מוצרי הקבוצה; איכות השירות למבוטחים, עמיתים ולקוחות אחרים וכן לסוכנים; מיצוב החברה כחברה מובילה בתחום ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך, תוך יצירת מותג שיחזק את מעמדה התחרותי; שימור ורכישת הון אנושי איכותי; רמת המחשוב והטכנולוגיה; יעילות התפעול ורמת הוצאות התפעול, השיווק והמכירות; הפעלת בקרה יעילה ובחינה ושיפור מתמיד של תהליכי העבודה; איתנות ויציבות.

רמת דמי הניהול המותרת על פי דין והנגבית בפועל; איכות החיתום; איכות האקטואריה בתמחור, בעתודות ובדרכי ניהולם; שכיחות התביעות וחומרתן, לרבות אירועי קטסטרופה; איכות ניהול התביעות, לרבות ניהול הסכמים עם נותני השירותים ובקרת הונאות; הגנות ועלות ביטוחי משנה; היקף הטבות המס ללקוח (בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך); התפתחויות טכנולוגיות ואחרות ברפואה; שינויים בסל הבריאות.

18. השקעות⁴⁷

18.1. מבנה ניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה

ההשקעות בחברה ובגופים המוסדיים בשליטתה מבוצעות באמצעות חטיבת ההשקעות המרכזת את הידע, המומחיות וכוח האדם הנדרשים לניהול ההשקעות, ראה סעיף 20.1 להלן.

על פי ההסדר התחיקתי במגדל ביטוח פועלות שתי ועדות השקעה.

האחת, ועדה לניהול תיק השקעות של כספים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה (כספי עמיתים) ("ועדת השקעות משתף") והשנייה, ועדה להשקעת ההון העצמי של המבטח ולהשקעת כספים לכיסוי ההתחייבויות הביטוחיות שאינן התחייבויות תלויות תשואה ("ועדת השקעות נוסטרו").

במגדל מקפת ויוזמה פועלת ועדת השקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה (תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים). החל מחודש פברואר 2016 ההרכב הפרסונלי של ועדת השקעות משתף זהה לזה של ועדת ההשקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה.

(ועדת השקעות משתף וועדת ההשקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה תקראה להלן: "ועדת השקעות עמיתים").

על פי ההסדר התחיקתי, רוב חברי ועדת השקעות הינם נציגים חיצוניים, אשר עומדים בכשירות הנדרשת על פי דין לדירקטור חיצוני.

דירקטוריון החברה ודירקטוריון של כל חברה בת שהיא גוף מוסדי מתווה את מדיניות ההשקעות הכוללת בתחומי פעילותו. במדיניות ההשקעות הכוללת קובע דירקטוריון החברה ודירקטוריון הגוף המוסדי הרלבנטי את האסטרטגיה, היעדים ומסגרת החשיפה לאפיקי ההשקעות השונים, בכל אחד מהתיקים המנוהלים על ידו. ועדות ההשקעה, הפועלות הן בחברה והן בחברות המנהלות של קרנות הפנסיה וקופות גמל, קובעות את מדיניות ההשקעה הספציפית של כל אחד מהגופים הנ"ל, במסגרת מדיניות ההשקעות הכוללת שקבע הדירקטוריון.

עד לסוף חודש פברואר 2016, הוא המועד בו נכנסו לתוקף הוראות חדשות של המפקחת בנוגע לאשראי המועמד על ידי גופים מוסדיים ("עדכון רגולציית האשראי") פעלה בקבוצה ועדת אשראי משותפת לכל הגופים המוסדיים, דהיינו, לחברה (כספי עמיתים ונוסטרו), למגדל מקפת וליוזמה,

⁴⁷ הסעיף מתייחס לניהול השקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה בלבד.

שתפקידה העיקרי היה לדון בעסקאות אשראי בהתאם לקבוע לעניין זה בהסדר התחיקתי החל על גופים מוסדיים.

עם עדכון רגולציית האשראי מונתה בקבוצה ועדת משנה לאשראי (משותפת לכל הגופים המוסדיים), המורכבת מחברים בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בתחום האשראי העומדים בכשירות הנדרשת על פי החוק לדירקטור חיצוני ושתפקידה העיקרי לדון בעסקאות אשראי ובחובות בעייתיים בהתאם לקבוע לעניין זה בהסדר התחיקתי החל על גופים מוסדיים. כמו כן מונתה ועדת אשראי פנימית, הכוללת חברים שהינם עובדי הקבוצה בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בהעמדת אשראי או אישורו ושתפקידה העיקרי הינו מתן המלצות, לוועדת המשנה לאשראי ולוועדות ההשקעה בנוגע להלוואות מותאמות.

ניהול ההשקעות בחברה כפוף להוראות רגולטוריות ובכלל זה תקנות כללי ההשקעה וכן חוזר כללי השקעה, החוזר המאוחד - פרק 4 - ניהול נכסי השקעה (קודקס השקעות), וחוזרים נוספים שפורסמו על ידי המפקחת בקשר עם ניהול השקעות על ידי גופים מוסדיים. ההוראות הרגולטוריות כאמור, קובעות מגבלות ומסגרות שונות המותאמות לאופי וסוגי ההתייבויות השונות של הגופים המוסדיים (כספי עמיתים וכספי נוסטרו).

כאמור לעיל, חטיבת ההשקעות בקבוצה מרכזת את ניהול ההשקעות של תיק הנוסטרו, תיק המשתף ברווחים, תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים בקבוצה, כאשר לתיקי העמיתים (תיק המשתף ברווחים, תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים) יש מנהל השקעות ייעודי אשר מופקד על ניהול ההשקעות הכולל של אותם תיקים ולתיק הנוסטרו יש מנהל השקעות ייעודי של אותו התיק.

18.2. התפלגות הנכסים המנוהלים

להלן התפלגות הנכסים המנוהלים של הגופים המוסדיים בקבוצה, נכון ליום 31 בדצמבר 2015 ו- 31 בדצמבר 2014 (במיליוני ש"ח):

31.12.2014		31.12.2015		גוף מוסדי
כספים תלויי תשואה ⁽¹⁾	נוסטרו	כספים תלויי תשואה ⁽¹⁾	נוסטרו	
77,771	34,988	83,256	37,479	מגדל ביטוח ⁽²⁾
43,491	217	48,350	207	מגדל מקפת- קרנות פנסיה
15,736		15,416		מגדל מקפת- קופות גמל
1,658	11	1,698	11	יזמה
138,656	35,216	148,720	37,697	סה"כ

(1) "כספים תלוי תשואה" הינם במבטח - נכסים העומדים כנגד ההתייבויות תלויות תשואה, ובחברה מנהלת, נכסי העמיתים.

(2) ליום 31.12.2015 סך ההתייבויות בגין חוזים תלויי תשואה במגדל ביטוח הינו כ-83,313 מיליון ש"ח, מזה: כ-81,592 מיליוני ש"ח בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה וכ-1,721 מיליוני ש"ח בגין חוזי השקעה תלויי תשואה, לעומת סך ההתייבויות בגין חוזים תלויי תשואה ביום 31.12.2014 של כ-78,047 מיליון ש"ח, מזה: כ-76,710 מיליוני ש"ח בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה וכ-1,337 מיליוני ש"ח בגין חוזי השקעה תלויי תשואה.

(3) לפירוט נוסף בדבר התפלגות אפיקי השקעה ראה אתר האינטרנט של החברה :

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investments/Pages/nustro.aspx>

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalMakefet/Investments/Nechasim/Pages/default.aspx>

18.3. הצהרה מראש על מדיניות השקעה

חוזר גופים מוסדיים 2009-9-13, הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות השקעה שלו ("חוזר הצהרת מדיניות השקעה"), מחייב את הגופים המוסדיים להצהיר על מדיניות השקעה, ביחס למסלול השקעה לא מתמחה וביחס למסלול השקעה מתמחה, בהתאם להוראות הקבועות בחוזר

הצהרת מדיניות השקעה, לרבות דיווח במקרה של שינוי. לקישור לאתר האינטרנט בו פורסמו ההצהרות של הגופים המוסדיים ראה:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investments/Pages/InvestmentPolicy.aspx>
<https://www.migdal.co.il/He/MigdalMakefet/Investments/InvesPolicy/Pages/default.aspx>
<https://www.migdal.co.il/He/PensionarySavings/pensia/Yozma/Pages/InvestPlicty.aspx>

18.4. השקעות עיקריות של הנוסטרו בחברות מוחזקות, שותפויות ומיזמים שאינם חברות בנות⁴⁸

יתרת ההשקעות של הקבוצה בחברות כלולות הינה בסכום של כ-700 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2015, לעומת כ-644 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2014. השינוי הושפע בעיקרו מרווחי חברות כלולות בסך של כ-89 מיליון ש"ח בקיזוז דיבידנדים בסך של כ-33 מיליון ש"ח, ומפירעון שטרי הון בקניון רמת אביב בע"מ בסך של כ-15 מיליון ש"ח והשקעות נוספות בסך של כ-15 מיליון ש"ח, למידע נוסף אודות החברות הכלולות והיקף ההשקעות בהן, ראה גם באורים, ב.7-ו-38 ט לדוחות הכספיים.

החברות הכלולות העיקריות הינן:

18.4.1. קניון רמת אביב בע"מ (לשעבר: מקרקעי מרכז בע"מ) ("חברת הקניון")

חברה זו הינה חברה פרטית שמניותיה מוחזקות כ-73.4% על-ידי חברת מליסרון בע"מ, שהיא חברה ציבורית, וכ-26.6% על-ידי מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ (שהינה חברת בת בבעלות מלאה של החברה). חברת הקניון הינה בעלת קניון "רמת אביב", הכולל שטחי מסחר וכן מגדל משרדים ושטחי משרד סמוכים המיועדים להשכרה.

להלוואות שהתקבלו מחברת הקניון ראה באור 38 ט לדוחות הכספיים. לעניין שומות מס, שהוצאו למגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, שהינה חברה בת בבעלות מלאה של החברה, המחזיקה בקניון רמת אביב בע"מ ראה באור 21 ד לדוחות הכספיים.

18.4.2. אמות השקעות בע"מ ("אמות")

אמות הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לני"ע בת"א, העוסקת, במישרין ובעקיפין, באמצעות תאגידים שבשליטתה, בהשכרה, ניהול ואחזקה של נכסים בארץ, וכן ברכישה, ייזום ופיתוח לשימושים עצמיים של מקרקעין לצרכי השכרה. אמות הינה חברה בת של אלוני חץ נכסים והשקעות בע"מ, חברה ציבורית שגם נירות הערך שלה נסחרים בבורסה לני"ע בת"א. מגדל ביטוח החזיקה באמות נכון ליום 31 בדצמבר 2015 כ-13.3% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה.

יצוין כי ביום 21 במרס 2016 התקשרה מגדל ביטוח עם גורם מפיץ למכירת כ-9.4% מאחזקותיה באמות כמפורט לעיל. לאחר המכירה תחדל אמות מלהיות חברה כלולה של מגדל ביטוח, החזקות מגדל ביטוח במניות אמות תהווה כ-3.8% מהון המניות המונפק והנפרע של אמות והן יטופלו בדוחות של מגדל ביטוח כנכס פיננסי המשוערך לפי שווי הוגן. לפרטים נוספים אודות ההתקשרות האמורה, לרבות בקשר לרווח הצפוי למגדל ביטוח בשל המכירה ראו ביאור 40 לדוחות הכספיים וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 22 במרס 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-011502.

19. ביטוח משנה

19.1. כללי

כחלק בלתי נפרד מהעיסוק בביטוח ובניהול הסיכונים, פועלת החברה לכיסוי חלק מן הסיכונים הביטוחיים שהיא נוטלת על עצמה, באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. יתרת הסיכון המוטלת על מגדל ביטוח לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח המשנה, נקראת "שייר".

⁴⁸ להגדרת חברה מוחזקת, חברה בת, חברה כלולה, ראה באור 1 הגדרות לדוחות הכספיים.

להתקשרות עם מבטח משנה מספר יתרונות, שעיקרם פיזור הסיכונים הביטוחיים להם חשופה מגדל ביטוח, וכן הגנה על הון מגדל ביטוח מפני סיכויי חשיפה גבוהים ותנודות בתוצאות החיתומיות. ביטוח המשנה מותאם לסיכונים השונים, בהתאם לאופי הסיכון ורמתו.

רכישת ביטוח משנה מתבצעת בפוליסות או ענפים בהם, להערכת החברה, יעיל יותר להעביר את הסיכון מאשר להשתמש בהון החברה. הערכות אקטואריות פנימיות, מודלים אקטואריים או סטטיסטיים שונים וניסיון תביעות, מסייעים בידי מגדל ביטוח לאמוד את רמת ביטוח המשנה הדרושה. יצוין, כי הסכמי ביטוח משנה אינם גורעים מזכויות המבוטחים כלפי חברת הביטוח.

עסקאות ביטוח משנה נערכות בתחומי הפעילות השונים של החברה, ביטוחי חיים, ביטוחי בריאות וביטוח כללי (ביטוחי רכוש וחבויות).

דירקטוריון החברה מאשר מידי שנה את מערך ביטוח המשנה ואת מדיניות החשיפה למבטחי משנה לשנה הקרובה.

לנוכח היערכותה של החברה לעמידה ביעדי ההון על פי משטר כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2, החברה בוחנת גם את חוזי ביטוח המשנה שלה. ראה בעניין זה, באור 14. ה' לדוחות הכספיים.

כלל, קיימים שני סוגים של התקשרויות בביטוח משנה:

19.1.1. ביטוח משנה חוזי

נערך במסגרת הסכם ביטוח משנה, על פיו מבטח המשנה מקבל על עצמו מראש חלק מוסכם מהסיכונים שהמבטח הישיר נוטל עליו, הכלולים בפוליסות הביטוח השונות בענף/תחום עליו סוכם מראש, במהלך תקופת ההסכם ובהיקף סכומי הביטוח המוגדרים בהסכם ("**חוזי ביטוח המשנה**"). חוזי ביטוח המשנה נחתמים ו/או מתחדשים, בדרך כלל מדי שנה (על-פי רוב בתחילת השנה הקלנדרית), והם מכסים, בתנאים הקבועים בהם, מכלול סיכונים הכלולים בפוליסות הביטוח השונות, הנמכרות על-ידי החברה במהלך תקופת הפעילות עליה חל ההסכם. תביעות מכוחם של חוזי ביטוח המשנה, משולמות, במהלך אותה שנה ו/או במשך שנים לאחר מכן.

19.1.2. ביטוח משנה פקולטטיבי

ההתקשרות עם מבטח המשנה נעשית לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות ("**הסכמים פקולטטיביים**"). בדרך כלל יבוטחו עסקים בביטוח מסוג זה, כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על סכומי הביטוח המכוסים בחוזי ביטוח המשנה הנזכרים בפסקה הקודמת, ו/או כאשר הסיכון מוחרג מחוזה ביטוח המשנה ו/או משיקולי חיתום פרטניים.

המבנים המקובלים של ביטוחי המשנה הינם:

(א) **ביטוחי משנה יחסיים** - מבטח המשנה משתתף בחלק היחסי של הסיכון, תמורתו הוא מקבל חלק יחסי של הפרמיה. קיימים בעיקר שני סוגים של ביטוח משנה יחסי:

(1) **הסכם מסוג מכסה (QUOTA SHARE)**, לפיו משתתף מבטח המשנה בשיעור שנקבע מראש, בפרמיה, בסיכון ובתביעות.

(2) **הסכם מסוג מותר (SURPLUS)**, בו שיעור ההשתתפות של מבטח המשנה משתנה מסיכון לסיכון בהתאם לסכום הביטוח שנמסר למבטחי המשנה מעבר לסכום השייר. מרגע קביעת שיעור ההשתתפות בסיכון, מבטח המשנה משתתף בשיעור זה בפרמיה, בסיכון ובתביעות.

(ב) **ביטוחי משנה בלתי יחסיים** - חלקו של מבטח המשנה אינו עומד ביחס ישר לחלקו בפרמיה. על-פי רוב בביטוחי משנה בלתי יחסיים לא ישולמו עמלות על-ידי מבטח המשנה.

החוזה העיקרי בביטוח משנה בלתי יחסי הינו **חוזת הפסד יתר (EXCESS OF LOSS)** בו מבטח המשנה מקבל פרמיה הנגזרת מסה"כ פרמיית הענף אליו

מתייחס החוזה, תמורתה הוא מכסה נזקים מעל סכום מסוים, לסיכון, תביעה או אירוע, כפי שנקבעו בחוזה.

התקשרויות בביטוח המשנה בביטוח כללי נערכות בדרך כלל על בסיס שנתי.

בביטוח חיים וביטוח בריאות, בהם הפוליסות הינן לטווח ארוך, מכסים חוזי ביטוח המשנה את הפוליסות הנמכרות בתקופת הפעילות אליה מתייחס החוזה, אך תוקפם יהיה לכל אורך חיי הפוליסות שנמכרו עד לביטולן, וזאת גם אם חוזה ביטוח המשנה איננו מתחדש (בגין עסק חדש) בשנים שלאחר מכן. בחלק מהסכמי ביטוח המשנה בביטוחי הבריאות (בביטוח סיעוד, ביטוח תרופות ועוד), למבטח המשנה קיימת אפשרות לצאת מהכיסוי הביטוחי במהלך תקופת ההסכם כך שההסכם עלול לא לכסות את כל חיי הפוליסות שהונפקו, בהתקיים תנאים מסוימים שנקבעו בהסכם. בחלק מהסכמי ביטוח המשנה בביטוחי בריאות, קיימת אפשרות שמבטח המשנה ידרוש שינויים בהסכם גם ביחס למבוטחים קיימים אם מתקיימים תנאים מסוימים הקבועים בהסכם.

במסגרת עסקאות ביטוחי המשנה, משלמת החברה פרמיה למבטחי המשנה. מבטחי המשנה משלמים לחברה תשלומים בגין תביעות וכן עמלות, בהתאם למבנה עסקת ביטוח המשנה. כאמור לעיל, על-פי רוב, בביטוחי משנה בלתי יחסיים, לא ישולמו עמלות על-ידי מבטח המשנה.

העמלות המתקבלות ממבטחי משנה נקבעות, בדרך כלל, כשיעור מהפרמיה המועברת למבטחי המשנה. לעיתים, העמלה הינה בשיעור קבוע, ללא קשר לתוצאות שיושגו, ולעיתים שיעור העמלה תלוי בתוצאות החיתומיות של העסקים המועברים. לעיתים, מקבלת מגדל ביטוח עמלת רווח, בנוסף לעמלה בשיעור הקבוע, עמלה זו מחושבת כשיעור מהרווח החיתומי באותו הסיכון.

לעיתים, כאשר ללקוח קיימת פעילות גלובלית (הן בארץ והן בחו"ל), מבצעת החברה גם עסקאות מורכבות יותר, בהן הכיסוי הביטוחי ניתן לא רק לפעילות הישראלית אלא גם לפעילות בחו"ל ("עסקה רב-לאומית").

כאמור לעיל, ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה, אינן משחררות את החברה ממחויבויותיה כלפי מבוטחיה, ולפיכך ליציבות במצבם הכספי של מבטחי המשנה השפעה על החברה - ראה באור 37.א.ב.3 ו-4.1 ב.37.1 לדוחות הכספיים.

להלן תמצית תיאור הסדרי ביטוח המשנה בחברה בהתאם לתחומי הפעילות:

19.2. ביטוח חיים

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח חיים (סיכוני מוות, נכות ואובדן כושר עבודה). בשנת 2015, היקף פרמיות ביטוח המשנה בביטוח חיים של החברה הוא כ-2.0% מהפרמיה.

חוזי ביטוחי המשנה לכיסוי סיכוני מוות, נכות ואובדן כושר עבודה נערכים בהסכמים מסוג "מותר" או מסוג "מכסה" או שילוב של שניהם, כמפורט להלן:

סיכוני מוות - לחברה חוזה לכיסוי סיכוני מוות אשר הינו מסוג מותר.

אובדן כושר עבודה - לחברה חוזה מסוג "מותר" לביטוח אי כושר עבודה עבור פוליסות "שלווה" (בהן הגדרת אובדן כושר העבודה הינה לפי "השכלתו, הכשרתו ונסיונו" של המבוטח). בנוסף, למגדל ביטוח חוזה ביטוח משנה עבור פוליסות "מגדל להכנסה" (כיסוי אובדן כושר עבודה מקצועית) אשר הינו שילוב של ביטוח משנה מסוג "מותר" ומסוג "מכסה":

(א) לפיצוי חודשי עד 18,000 ש"ח, ביטוח המשנה הינו מסוג "מכסה".

(ב) לפיצוי חודשי מעל 18,000 ש"ח, ביטוח המשנה הינו מסוג "מותר".

בנוסף, בשנת 2015, לחברה חוזה ביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכיסוי מקרי מוות וסיכון אי כושר עבודה מוחלטת ותמידית באירועי קטסטרופה בסכום של כ-150 מיליון דולר, מעבר ל-40 מיליון דולר במקרה רעידת אדמה ומעבר ל-80 מיליון דולר במקרה של כל אירוע קטסטרופה אחר, לרבות מלחמה (כולל מלחמה גרעינית, ביולוגית וכימית), אך למעט כיסוי למגיפה, החברה חידשה חוזה זה לשנתיים נוספות, החל מיום 1.1.2016.

כמו כן קיימים בחברה ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות.

לנתונים בדבר הפרמיה המשולמת למבטחי המשנה, חלקם של מבטחי המשנה בתביעות וכן העמלות המשתלמות ממבטחי המשנה, ראה באורים ב.3 ו-ג.3 ד לדוחות הכספיים.

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות מהווה 10% או יותר מסך הפרמיות בביטוח המשנה בביטוח חיים, כמפורט להלן:

2014		2015		הדירוג בהתאם ל- AM BEST ⁴⁹	שם מבטח המשנה
שיעור מסך פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח)	פרמיית ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים	שיעור מסך פרמיית ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח)		
55	104.5	50	74.8	A+	Swiss Re
19	36.8	19	29	A+	Munich Re

19.2.2 פנסיה

(א) **מגדל מקפת אישית:** בשנת 2015, לקרן הפנסיה מגדל מקפת אישית חוזה ביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכיסוי מקרי מוות ונכות תמידית באירועי קטסטרופה, לרבות מלחמה (כולל מלחמה גרעינית, ביולוגית וכימית) ורעידת אדמה (אך למעט כיסוי למגיפה). סך הפיצוי הינו 70 מיליון דולר, מעל שייר של 15 מיליון דולר. תקרת הכיסוי לעמית אחד הינה כ-1 מיליון דולר. פרמיית ביטוח המשנה משולמת מנכסי הקרן.

חוזה זה חודש לשנתיים נוספות, החל מיום 1.1.2016, תוך הגדלת הפיצוי ל-100 מיליון דולר מעל שייר של 20 מיליון דולר.

(ב) **מגדל מקפת משלימה:** לקרן הפנסיה מגדל מקפת משלימה, חוזה ביטוח משנה מסוג "מכסה" הנותן כיסוי של 90% למקרי מוות ו/או נכות של עמיתי הקרן הפעילים שאינם במסלול יסוד לזקנה המשולמים בהתאם לתקנון הקרן ("המבטחים"). הכיסוי הוא אובליגטורי והוא עד לסכום בסיכון עבור כל מבטח של כ-4.5 מיליון ש"ח למקרה מוות וכ-7 מיליון ש"ח למקרה נכות. פרמית ביטוח המשנה משולמת מנכסי העמיתים בתעריף של 90% מדמי הביטוח המשולמים על ידם בהתאם לתקנון הקרן.

19.3 ביטוח בריאות

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות בריאות (סיכוני השתלות, מחלות קשות וביטוח סיעודי). בשנת 2015, היקף פרמיות ביטוח המשנה בביטוח בריאות של החברה הוא כ-6.8% מהפרמיה.

חוזה ביטוח המשנה לכיסוי השתלות הינו מסוג "מכסה", וכיסוי ביטוח המשנה בו הינו ללא תקרה. חוזה ביטוח המשנה לכיסוי מחלות קשות הינו ביטוח משנה מסוג "מותר" מעל 150 אלף ש"ח, ורובד נוסף של ביטוח משנה מסוג "מכסה" עד סכום זה.

עבור פוליסות ביטוח סיעודי שהונפקו בשנת 2015 קיים לחברה חוזה ביטוח משנה מסוג "מכסה", בו תקרת הכסוי לפיצוי חודשי הינה כ-20 אלפי ש"ח. בשנת 2016, החברה הגדילה את שיעור כיסוי ביטוח המשנה בחוזה המכסה בביטוח סיעודי שנחתם עבור פוליסות שהונפקו החל מיום 1.1.2016.

⁴⁹ הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

במרבית חוזי ביטוח המשנה המתוארים לעיל, משולמות לחברה עמלות בשיעור קבוע מהפרמיה המועברת למבטחי משנה, ובנוסף משולמת לחברה עמלת רווחים המחושבת לרוב כשיעור מהרווח החיתומי.

כמו כן, קיימים ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות.

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות מהווה 10% או יותר מסך הפרמיות בביטוח המשנה בביטוח בריאות, כמפורט להלן:

2014		2015		הדירוג בהתאם ל- 50 AM BEST	שם מבטח המשנה
שיעור מסך פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה בתחום ביטוח בריאות (במיליון ש"ח) באחוזים	פרמיית ביטוח משנה בתחום ביטוח בריאות (במיליון ש"ח) באחוזים	שיעור מסך פרמיית ביטוח משנה בתחום ביטוח בריאות (במיליון ש"ח) באחוזים	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה בתחום ביטוח בריאות (במיליון ש"ח) באחוזים		
53	33.8	52	35.8	A+	Hannover Re
39	25.0	35	24.2	A+	Swiss Re

19.4. ביטוח כללי

19.4.1. ביטוח רכב חובה

התחייבויות החברה בענף רכב חובה לשנת 2015 מכוסות בחוזה ביטוח משנה מסוג "הפסד יתר" (excess of loss) עם גבולות אחריות בלתי מוגבלים במידת האפשר, או, לחילופין, עד לתקרת גבול אחריות הנחשב גבוה דיו.

בענף זה, החברה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת, ולא קיימות תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

19.4.2. ביטוח רכב רכוש

ענף רכב רכוש מאופיין בפיזור גדול ושונות גובה התביעות הינה קטנה יחסית. לאור זאת, מגדל ביטוח איננה רוכשת ביטוח משנה בענף זה.

19.4.3. ענפי ביטוח כללי אחרים

הענפים העיקריים בהם רוכשת החברה ביטוחי משנה במסגרת זו הינם לכיסוי ענפי הרכוש לסוגיו השונים ובכלל זה: אש וסיכונים נלווים, קבלנים, הנדסי ימי וכן לכיסוי ענפי החבויות. למערך ביטוח המשנה ולמדיניות ביטוח המשנה של החברה במסגרת זו חשיבות רבה לגבי יכולתה של החברה לבטח סיכונים גדולים או מיוחדים. כתוצאה מהסדרי ביטוח המשנה השונים, מוגבלת חשיפת החברה בגין תביעה בודדת בהתאם לסכומים המוסכמים בין החברה ובין מבטחי המשנה, לרבות סכומי השייר העצמי. סכומי החשיפה המקסימליים והשייר העצמי נקבעים בהתאם לאומדן החברה בדבר הנזקים או האירועים הצפויים להתרחש.

בעסקים בהם סכומי הביטוח עולים בהיקפם על הקיבולת שנקבעה בחוזה הרלוונטי, ו/או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה עם מבטח המשנה ו/או משיקולי חיתום פרטניים, תוך התאמה למסגרות ותנאי החוזים, נרכש ביטוח משנה פקולטטיבי.

בענפי רכוש, קבלנים, הנדסי ימי רוכשת החברה חוזי ביטוח משנה יחסיים מסוג מכסה ומותר בהם השתתפות מבטח המשנה נקבעת כאחוז שווה בפרמיה ובתביעה.

בביטוחים היחסיים, חלק ממבטחי המשנה מגבילים את השתתפותם בכיסוי רעידת אדמה לשיעור (MPL) שהינו גבוה משיעור הנזק המירבי הצפוי המוערך על ידי החברה. לאירועי טרור, קיימת מגבלה בסך 20 מיליון דולר לאירוע.

⁵⁰ הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

בהקשר לכך יצוין, כי בשנת 2015 חל שינוי לפיו בחוזה ביטוח המשנה שהחברה חתמה בביטוח ההנדסי, הגבילו חלק ממבטחי המשנה את השתתפותם בכיסוי רעידת אדמה לשיעור (MPL) שהינו גבוה משיעור הנזק המירבי הצפוי המוערך על ידי החברה. השינוי האמור הביא לשיפור בעמלות המתקבלות ממבטחי המשנה.

בשנת 2015, כל עמלות ביטוח המשנה הינן בשיעור קבוע מהפרמיה.

בענפי החבויות – החברה מעריכה את הסיכון, על בסיס הערכות ומודלים אקטואריים או סטטיסטיים וניסיון תביעות, ורוכשת הגנה עד למגבלה הדרושה, לדעתה, במסגרת הפוליסות שהחברה מוכרת.

בענפי החבויות, רוכשת החברה חוזי ביטוח משנה מסוג הפסד יתר בהם סכום השייר העצמי קבוע ומבטח המשנה מכסה נזק מעל הסכום שנקבע ועד לתקרה הקבועה בחוזה. כמקובל בחוזי ביטוח משנה מסוג זה, אין עמלות המתקבלות ממבטחי משנה.

החברה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת, ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

19.4.4 . כללי

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות בשנת הדוח מהווה 10% או יותר מסך הפרמיות ביטוח המשנה בביטוח כללי, כמפורט להלן:

2014		2015		שם מבטח המשנה	הדירוג בהתאם ל- AM BEST ⁵¹
שיעור מסך פרמיות ביטוח משנה	פרמיית ביטוח משנה	שיעור מסך פרמיות ביטוח משנה כללי	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח)		
29	117	23	93	A	(1) Generali
19	78	20	82	+A	Swiss Re

(1) ג'נרלי, שהייתה בעלת השליטה במגדל אחזקות עד ליום 29.10.2012, נטלה בעבר חלק מהותי בביטוחי המשנה של החברה.

כולל פרמיות בביטוח משנה פקולטטיבי בשיעור 100%, אשר בשנת 2015 הסתכמו בכ-48 מיליון ש"ח בגין מבטח אחד, לעומת כ-35 מיליון ש"ח בשנת 2014.

19.4.5 . הסכם ביטוח משנה במסגרת רכישת תיק התביעות הכלולות בביטוח כללי של אליהו בטוח בחברה

במסגרת ההסכם שנחתם עם אליהו בטוח לקליטת תיק הביטוח הכללי של אליהו בטוח בחברה, נחתם הסכם ביטוח משנה בין החברה לבין Swiss Re ("סוויס"), במסגרתו תעניק סוויס כיסוי ביטוחי לתיק הביטוח המכסה את מלוא התחייבויות הביטוח של החברה ("ביטוח המשנה של סוויס"). ההתקשרות האמורה אושרה באסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 3 בפברואר 2016 והשלמתה כפופה לאישור בית המשפט. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מתקן של מגדל אחזקות מיום 29 בדצמבר 2015 אסמכתא 2015-01-081583 וכן באור 3.38. לדוחות הכספיים.

⁵¹ הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

19.5. מדיניות החשיפה למבטחי משנה לשנת 2015 כפי שאושרה בהתאם לחוזר ביטוח 2003/17

19.5.1. כללי

מדיניות החשיפה למבטחי משנה מאושרת מידי שנה על ידי דירקטוריון החברה.

כאמור לעיל, החברה רוכשת ביטוח משנה במסגרת מדיניות ניהול הסיכונים. רכישת ביטוח משנה מתבצעת בפוליסות או ענפים בהם להערכת החברה יעיל יותר להעביר את הסיכון למבטחי המשנה. הערכות אקטואריות פנימיות, מודלים שונים וניסיון תביעות מסייעים בידי החברה לאמוד את רמת ביטוח המשנה הדרושה.

ייתכנו שני סוגים של חשיפה למבטח משנה:

- חשיפה ליתרות פתוחות, והסיכון שמבטח המשנה לא יוכל לעמוד בכיסוי התחייבויותיו הקיימות והעתידיות. חשיפה זו מנוהלת על-ידי מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות.
- חשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד. ההצטברות מוערכת על בסיס שיעור הנזק הצפוי המירבי ("MPL"). חשיפה זו מנוהלת על-ידי הערכה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

על מנת להקטין את הסיכון הכרוך בחשיפה למבטחי המשנה, פועלת החברה בהתאם לעקרונות הבאים:

הכלל היסודי המנחה את החברה בקביעת המדיניות הוא פיזור מרבי של הסיכון בין מבטחי המשנה השונים. בנוסף, בוחנת החברה את האיתנות הפיננסית של מבטח המשנה כפי שמתבטאת בדירוג האשראי של מבטח המשנה, הנבחן בהתאם לדירוג חברת AM BEST המתמחה בדירוג ענף הביטוח. אם לא קיים למבטח המשנה דירוג AM BEST, ייבחן הדירוג על פי חברת דירוג אחרת⁵².

כמו כן, נקבעו תקרת חשיפה למבטח משנה לסיכון בודד וכן תקרת חשיפה למבטח משנה לחוזה בזיקה להון העצמי של מבטח המשנה. בנוסף, כוללת המדיניות מסגרת חשיפה כוללת מרבית למבטח משנה (ובכלל זה חשיפה לאירוע רעידת אדמה) בעסקים פקולטיביים וחוזים, המבוססת כאחוז מהונו של מבטח המשנה או בתקרה כספית, לפי הנמוך, וכנגזרת מדירוגו של מבטח המשנה. המדיניות גם קובעת מנגנוני ניהול ובקרה של חשיפה למבטחי המשנה.

במסגרת מדיניות ביטוח המשנה, מגדל ביטוח מבחינה בין סוגי העסקים הבאים:

(א) עסקי "זנב קצר"⁵³

עסקים אלה כוללים את ענפי הרכוש למיניהם, בגינם רוכשת מגדל ביטוח בעיקר ביטוח משנה יחסי. השייר המצטבר מוגן בפני אירועים קטסטרופליים בחוזה הפסד יתר.

בסוגי עסקים אלה, ההתקשרויות נעשות עם מבטחים מקבוצת דירוג (B) ומעלה על פי דירוג AM BEST. במקרה של ירידת דירוג של מבטח המשנה, ניתן יהיה בכפוף לאישור מראש של דירקטוריון מגדל ביטוח להרחיב את קבוצת הדירוג בהתאם לנסיבות, כך שלא יפחת מקבוצת B על פי דירוג S&P (או דירוג AM BEST - Marginal +C ומעלה).

(ב) עסקי "זנב ארוך"⁵⁴ - הסיכונים המכוסים הם בעיקר ענפי חבויות ורכב חובה. רבות מתביעות אלה מגיעות לבית משפט, ולעתים קביעת החבות וגובה השיפוי עלולה לארוך שנים רבות. בעסקי "זנב ארוך", הואיל ועל מגדל ביטוח להתקשר

⁵² לעיתים, במסגרת הסדרי ביטוח כולל, נכללים הסדרי ביטוח משנה עם חברות לא מדורגות.

⁵³ "זנב קצר" - "Short tail" - ענפים שבהם פער הזמנים שבין האירוע הביטוחי להתגבשות סופית של הנזק ותשלומו הינו קצר יחסית.

⁵⁴ "זנב ארוך" - "Long tail" - ענפים שבהם פער הזמנים שבין האירוע הביטוחי להתגבשות סופית של הנזק ותשלומו הינו ארוך.

עם מבטחי משנה אשר להערכתה יהיו ברי פירעון לטווח הארוך, מספר מבטחי המשנה עליהם ניתן להסתמך מוגבל למדי. לפיכך, מדיניות החברה הינה להתקשר, בסוגי עסקים אלה, עם מבטחי משנה המדורגים A ומעלה על פי דירוג AM BEST. במקרה של ירידת דירוג של מבטח המשנה, ניתן יהיה בכפוף לאישור מראש של דירקטוריון מגדל ביטוח להרחיב את קבוצת הדירוג בהתאם לנסיבות, כך שלא יפחת מקבוצת A על פי דירוג S&P (או דירוג B - AM BEST fair ומעלה). סוג ביטוח המשנה הנבחר, הוא ברוב המקרים הפסד יתר.

לפרוט נוסף בקשר לחשיפה למבטחי משנה ראה גם באור 4.1.37. לדוחות הכספיים.

19.6. חשיפת מבטחי המשנה לאירועי קטסטרופה מסוג רעידת אדמה ופגעי טבע בביטוח כללי

19.6.1. ביטוח כללי

בגין אירועי קטסטרופה (רעידת אדמה ופגעי טבע), רכשה החברה, מעבר לכיסוי במסגרת הסכמי ביטוח משנה יחסיים, ביטוח משנה מסוג "הפסד יתר" לענפי רכוש, קבלנים והנדסי בגין השייר המצטבר, בסכום מוגדר לחשיפה, אשר ינבע מהאירוע כאמור, וזאת בהתבסס על אומדן מגדל ביטוח בדבר הנזק או האירוע הצפוי להתרחש עקב קטסטרופה. בהערכת הסיכון כאמור, השתמשה מגדל ביטוח, בין היתר, בתוכנות בינלאומיות ייעודיות, המבוססות על מודלים מתמטיים להערכת סיכוי קטסטרופה. אם יקרה אירוע שיגרום נזק שחומרתו תעלה על האומדן האמור, תיחשף מגדל ביטוח להפסדים אשר אינם מכוסים בביטוח משנה.

בשנת 2015 הכיסוי תחת חוזה זה אינו כולל חשיפות בגין "ערך קרקע" ורכב רכוש. לאור החרגה זו עודכנו דרישות ההון בהתאם. לפירוט בדבר דרישות ההון בביטוח כללי, ראה באור 14. ה לדוחות הכספיים. בשנת 2016 מכסה חוזה זה גם את חשיפת השייר ל"סכום ביטוח נוסף בדירות", אשר במסגרת הפוליסה התקנית החדשה מחליף את כיסוי "ערך קרקע".

כאמור לעיל, החברה מגינה על עצמה כנגד אירועי רעידת אדמה, כאלו בעוצמה המתרחשת אחת לכ-400 שנים.

בשנת 2015, נרכש כיסוי לא יחסי בשיעור של 1.8%, המייצג MPL בשיעור של 5.0% אחת לכ-400 שנים (לפני השתתפות עצמית של המבוטח). בשנת 2015, סכומי הביטוח המכוסים בביטוח משנה יחסי ברעידת אדמה, הינם בסך כ-161 מיליארדי ש"ח, ואילו סכומי הביטוח בשייר, עליהם מגדל ביטוח מגינה באמצעות חוזה ביטוח משנה לא יחסי, הינם בסך של כ-92 מיליארד ש"ח.

החשיפה לרעידת אדמה מכוסה ברובה ע"י מבטחים מדירוג A- ומעלה לפי AM BEST בהתאם למדיניות ביטוח משנה המפורטת בסעיף 19.5.1 לעיל.

שלושת מבטחי המשנה המשתתפים בכיסוי ביטוח משנה לאירועי קטסטרופה, שחלקם מסך החשיפה עולה על 10%, הינם סוויס רי (כ-25%), ג'נרלי (כ-18%) הנובר רי (כ-10%).

בשנת 2015, רכשה החברה מחלק ממבטחי המשנה חוזה להגנה מפני סיכוי קטסטרופה לתקופה של 24 חודשים.

19.7. ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי (במיליון ש"ח)

ענפי פעילות	ענף רכב חובה ⁽¹⁾⁽²⁾			ענף רכב רכוש ⁽³⁾			ענפי הרכוש האחרים (ראה פירוט לפי סוגי פרמיות למטה) ⁽⁴⁾⁽⁵⁾		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
פרמיות שהועברו למבטחי משנה	8.5	11.9	11.5	1.0	0.6	2.9	435.4	318.1	319.6
תוצאות מבטחי המשנה - רווח	8.9	0.6	23.0	1.0	0.5	0.5	206.4	108.1	(17.1)
שאר ענפי החבויות⁽⁶⁾⁽⁷⁾			סה"כ						
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
פרמיות שהועברו למבטחי משנה	68.0	75.9	76.8				512.9	406.5	410.8
תוצאות מבטחי המשנה - רווח/הפסד	30.6	(0.5)	122.6				246.9	108.7	129.0
פירוט ענפי הרכוש האחרים לפי סוגי פרמיות									
	2013	2014	2015						
פרמיות ביטוח משנה - יחסי ⁽⁸⁾	286.4	225.2	226.5						
פרמיות ביטוח משנה - לא יחסי ⁽⁹⁾	7.5	3.0	1.8						
פרמיות ביטוח משנה - כסוי לאירועי קטסטרופה ⁽¹⁰⁾	141.5	89.9	91.3						
סה"כ פרמיות ביטוח משנה	435.4	318.1	319.6						

- העלייה בפרמיות ביטוח משנה בענף רכב חובה בשנת 2014 לעומת שנת 2013, הושפעה בעיקרה מקליטת העסק החדש של אליהו בטוח בשנת 2013.
- תוצאות ביטוח המשנה בביטוח רכב חובה משקפות בעיקרן את הרווח/הפסד המצטבר של שנת החיתום אשר הסתיימה שלוש שנים לפני שנת הדוח וכן שינויים שחלו בעיקרם בתביעות התלויות של מבטחי משנה בשנות חיתום ותיקות. העלייה בתוצאות מבטחי המשנה בשנת 2015 לעומת שנת 2014, נובעת מעדכון אומדן תביעות ביטוח משנה בשנות חיתום ותיקות. מנגד, הירידה בתוצאות מבטחי המשנה בשנת 2014 לעומת שנת 2013, נובעת מעיקרה מקיטון שחל בשנת 2013 באומדן תביעות ביטוח משנה המיוחס לשנות חיתום ותיקות.
- העלייה בפרמיות ביטוח משנה בענף רכב רכוש בשנת 2015 לעומת שנת 2014, הושפעה בעיקרה מגידול בהיקף ביטוח רכבים יקרים.
- הירידה בפרמיות ביטוח משנה בענפי הרכוש האחרים בשנת 2014 לעומת שנת 2013 הושפעה בעיקרה משינוי מבנה חוזה ביטוח המשנה היחסי בביטוח רכוש, בו השייר בשנת 2014 הינו גבוה מהשייר המשוקלל שהיה תקף בשנה קודמת, וכן מירידה בהיקף הפרמיות המיוחסות לעסקים גדולים.
- בשנת 2015, המעבר להפסד למבטחי המשנה בענפי הרכוש האחרים לעומת רווח בשנת 2014 הושפע בעיקרו מתביעה גדולה המכוסה במלואה בביטוח משנה. הירידה בתוצאות מבטחי המשנה בשנת 2014 לעומת שנת 2013 הושפעה בעיקרה ממספר תביעות גדולות המיוחסות ללקוח אחד אשר היו מכוסות במלואן על ידי ביטוח משנה. בנוסף, הירידה הושפעה משינוי במבנה חוזה ביטוח המשנה בביטוח הרכוש באותה שנה.
- העלייה בפרמיות ביטוח משנה בשאר ענפי החבויות בשנת 2014 לעומת שנת 2013 הושפעה בעיקרה מעליה בהיקף העסק המבטוח.
- תוצאות ביטוח המשנה בשאר ענפי החבויות משקפות בעיקרן את הרווח/הפסד המצטבר של שנת החיתום אשר הסתיימה שלוש שנים לפני שנת הדוח, הפסד ככל שקיים בגין שנות החיתום "הפתוחות" וכן שינויים שחלו בעיקרם בתביעות התלויות של מבטחי משנה בשנות חיתום ותיקות. העלייה הניכרת בתוצאות מבטחי המשנה בשנת 2015 לעומת שנת 2014, נובעת מעיקרה מעדכון אומדן תביעות מבטחי משנה, ובכלל זה ביטוח משנה פקולטיבי. הירידה בתוצאות מבטחי המשנה בשנת 2014 לעומת שנת 2013 הושפעה מגידול בתביעות התלויות של מבטחי המשנה.
- בדבר הירידה בפרמיות ביטוח משנה יחסי בשנת 2014 לעומת שנת 2013, ראה הערה (4) לעיל.

- (9) הירידה בפרמיות ביטוח משנה לא יחסי בשנת 2014 לעומת שנת 2013 נובעת בעיקרה משינוי מערך ביטוח המשנה.
- (10) הפרמיה כוללת את כל סוגי הסדרי ביטוח המשנה לכסוי סיכוני קטסטורפה (ביטוח משנה יחסי, ביטוח משנה פקולטטיבי וביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכסוי השייר המצטבר). בדבר הירידה בפרמיות ביטוח משנה בשנת 2014 לעומת שנת 2013, ראה הערה (4) לעיל.

20. הון אנושי

20.1. מבנה ארגוני של הקבוצה

נכון למועד הסמוך לפרסום הדוח, המבנה הארגוני של הקבוצה הינו כדלקמן:

חטיבת חיסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים - המרכזת את פעילות ביטוח החיים, הפנסיה, הגמל והבריאות. בין היתר, חטיבה זו מרכזת גם את פעילות הגופים המוסדיים בכל הקשור לניהול קרנות הפנסיה, קופות הגמל וקרנות ההשתלמות, את מערכי התפעול של תחום חיסכון ארוך הטווח ותחום הבריאות, את הטיפול בתשלומי תביעות/זכויות בתחומי ביטוח החיים, הפנסיה, הגמל והבריאות וכן את פעילות מרחב מעסיקים ולקוחות.

חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה - המרכזת את הפעילות מול סוכני/סוכנויות ביטוח/משווקים פנסיונים של המוצרים הביטוחיים והמוצרים הפנסיוניים באמצעות המרחבים האזוריים ומערכי המכירה הארציים של ערוצי ההפצה השונים של הקבוצה (למעט מרחב מעסיקים ולקוחות), פעילות צוותי שירות לסוכנים, ויחידת עסקים גדולים וביטוח משנה.

החל מחודש מרס 2016 פעילות מוקד המכירות של מוצרי חיסכון ארוך טווח ובריאות "איחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ" נקלטה לתוך מגדל ביטוח ונכללת בחטיבה זו תחת השם "קול מגדל".

תחום ביטוח כללי - במסגרת פעילות ביטוח כללי נכללות החטיבות/תחומים הבאים:

(א) **חטיבת ביטוח כללי** - מרכזת את כל תחומי המטה, מוצרים, סוקרים והשיווק בתחום הביטוח הכללי.

(ב) **תחום תביעות ביטוח כללי** - המרכזת את פעילות התביעות בתחום זה.

חטיבת השקעות - מרכזת את הידע, המומחיות וכוח האדם הנדרשים לניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה, הכולל את השקעות העמיתים, השקעות נוסטרו, נדל"ן, אשראי, אנליזה, קרנות גידור, השקעות ריאליות ופעילות Private Equity.

חטיבת פיננסים ואקטואריה - מרכזת את נושאי הכספים, האקטואריה בביטוח חיים וביטוח בריאות והאקטואריה בביטוח כללי וכן את ניהול הסיכונים.

חטיבת טכנולוגיה ומשאבים - מרכזת את יחידת שירותי המחשוב המספקת את שירותי מערכות המידע לקבוצה במסגרת מגדל טכנולוגיות בע"מ ("מגדל טכנולוגיות") וכן מרכזת גם את תחומי אבטחת המידע, הרכש ותחום מנהל ולוגיסטיקה.

יחידת המטה - אחראית על פעילות יחידות האכיפה הפנימית והבקרה, השירות, תחום משאבי אנוש, הארגון והשיטות, השיווק ויחידת תלונות הציבור.

מזכירות החברה והיחידה המשפטית הנמצאות בכפיפות ישירה למנכ"ל החברה.

מערך הביקורת פנימית משמש את חברות הקבוצה. המבקרת הפנימית כפופה ליו"ר הדירקטוריון.

פעילויות סוכנויות הביטוח של הקבוצה מרוכזות בעיקרן במגדל סוכנויות.

20.2. מצבת עובדי הקבוצה⁵⁵

אין בקבוצה חלוקה ברורה לגבי שיוך כלל העובדים בהתאם לתחומי הפעילות הנזכרים בחלק ב' לדוח זה, בין היתר, מאחר וקיימות חטיבות/יחידות שונות (כגון עובדי חטיבת הלקוחות, השקעות, פיננסים ואקטואריה, יחידת המטה, טכנולוגיה ומשאבים וכו') אשר מספקות שירותים ליותר מתחום אחד מתחומי הפעילות.

נכון ליום 31 בדצמבר 2015, הועסקו בקבוצה 4,165 עובדים (מתוכם 28 עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם), לעומת 3,904 עובדים (מתוכם 24 עובדים שהועסקו באמצעות חברות כוח אדם) נכון ליום 31 בדצמבר 2014⁵⁶.

ניתן לחלק את מצבת העובדים בקבוצה למועד הנ"ל (במונחי משרה מלאה, כולל עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם) בהתאם לחלוקה הבאה ובהתאם למבנה הארגוני המובא לעיל:

החטיבה/יחידה	מספר עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2015	מספר עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2014
הנהלת הקבוצה ופונקציות המטה ^{(1) (2)}	121	86
חטיבת חסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים ^{(3) (2)}	1,442	1,368
חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה ^{(4) (3)}	571	384
חטיבת ביטוח משנה ומערך עסקים ⁽⁴⁾		222
חטיבת ביטוח כללי ⁽⁵⁾	64	62
תחום תביעות ביטוח כללי ⁽⁴⁾	164	
חטיבת השקעות	84	80
חטיבת פיננסים ואקטואריה ⁽⁵⁾	226	209
חטיבת טכנולוגיה ומשאבים	418	372
מערך הביקורת הפנימית	25	23
סוכנויות ביטוח של הקבוצה	1,046	1,093
אחר ⁽⁶⁾	4	5
סה"כ	4,165	3,904

⁽¹⁾ הנהלת הקבוצה ופונקציות המטה כוללות את מנכ"ל מגדל ביטוח, יחידת המטה, מזכירות החברה והיחידה המשפטית.

⁽²⁾ בינואר 2015, כ-30 עובדי תחום שיווק עברו מחטיבת חיסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים ליחידת המטה.

⁽³⁾ בפברואר 2015, כ-80 עובדי צוותי שירות עברו מחטיבת חיסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים לחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה.

⁽⁴⁾ בשנת 2014 כללה החטיבה את עובדי יחידת ביטוח משנה ומערך עסקים וכן את עובדי תביעות ביטוח כללי. בתחילת שנת 2015 הופרד תחום תביעות ביטוח כללי מחטיבת ביטוח משנה, תביעות ביטוח כללי ומערך עסקים ובמסגרתו הועברו אליו כ-170 עובדים. בנוסף, בחודש דצמבר 2015, כ-60 עובדי יחידת ביטוח משנה ומערך עסקים עברו לחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה.

⁽⁵⁾ בחודש יוני 2015 עברו 7 עובדי תחום אקטואריה בביטוח כללי מחטיבת ביטוח כללי לחטיבת פיננסים ואקטואריה.

⁵⁵ מוברה, כי בסעיף זה ההתייחסות הינה לנתונים אודות מועסקים שהינם עובדי הקבוצה, או עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם כמפורט להלן, ואינם כוללים עובדים המועסקים על-ידי דפוסי העסקה אחרים, כגון עובדים המועסקים על-ידי נותני שירותים לחברה. כמו כן, מצבת עובדי הקבוצה כוללת עובדים/ות בחופשת לידה ובחופשה ללא תשלום.

⁵⁶ הנתונים לגבי מצבת העובדים אינם כוללים עובדים המועסקים על-ידי חברות המוחזקות בשיעור של 50% ומטה שאינן מהותיות.

(6) אחר - כולל את דאטה קאר.

שינויים מהותיים במצבת העובדים:

מעבר לשינויים במבנה הארגוני שחלו בשנת הדוח, כפי שפורטו בהערות הנלוות לטבלה לעיל, חל גידול במצבת העובדים בחטיבת חסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים אשר התבטא בעיקרו בהרחבת הפעילות במערכי התפעול, מוקדי שירות לקוחות וערוצי הפצה. כמו כן, חל גידול במצבת העובדים בחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה בשל הרחבת פעילות המכירות והשירות. בנוסף, בחטיבת טכנולוגיה ומשאבים חל גידול במצבת העובדים בעקבות קליטת פעילויות שבוצעו על ידי נותני שירותים לחברה בתחום הסריקה והמחשוב.

מנגד, חל קיטון במצבת העובדים בסוכנויות הביטוח.

20.3. תיאור השקעות החברה בהדרכה ופיתוח ארגוני

הקבוצה משקיעה בהדרכות מקצועיות לעובדים ולסוכנים, בהתאם לתפקיד העובד והחטיבה בה הוא פועל, והיא פועלת על פי תכנית הדרכה ופיתוח ארגוני התומכת בהשגת היעדים העסקיים שהוצבו על-ידיה בכל היחידות הארגוניות באופן שוטף, בגמישות ובהתאם לצרכים, ובין היתר שולחת את עובדיה להשתלמויות מקצועיות, כנסים והדרכות רלוונטיות.

לקבוצה תכניות הדרכה ייעודיות לקידום הערוץ הניהולי והמקצועי וכן הכשרות מקצועיות לעובדים חדשים במערכי השירות והתפעול, המותאמים לצרכיה המקצועיים של הקבוצה. בנוסף, מקיימת הקבוצה מעת לעת סדנאות העשרה לעובדי הקבוצה בנושאים מגוונים.

20.4. הטבות וטיבם של הסכמי העסקה/חתימה על הסכם קיבוצי

מרבית עובדי החברה ומגדל מקפת מועסקים תחת הסכם קיבוצי, שנחתם בחודש פברואר 2015 כמפורט בסעיף 20.4.1 להלן. שאר עובדי הקבוצה מועסקים באמצעות הסכמים אישיים כאמור בסעיף 20.4.2 להלן.

20.4.1. הסכם קיבוצי

ביום 17 בפברואר 2015, חתמו החברה ומגדל מקפת על הסכם קיבוצי עם הסתדרות העובדים הכללית החדשה, שהוכרה כארגון היציג בקרב עובדי החברה ומגדל מקפת.

ההסכם הקיבוצי חל על מרבית עובדי החברה ומגדל מקפת המועסקים על-ידיהן במועד חתימת ההסכם, וכן על עובדים שיתקבלו לעבודה במגדל ביטוח ומגדל מקפת החל ממועד חתימת ההסכם הקיבוצי, והוא איננו חל על עובדים בדרג של מנכ"ל, משנה למנכ"ל, וסמנכ"לים, וכן אינו חל על עובדים המשמשים בתפקידים שזוהו ופורטו בהסכם. ההסכם הקיבוצי איננו חל על חברות אחרות בקבוצה (שאינה מגדל ביטוח או מגדל מקפת).

תקופת ההסכם הקיבוצי הינה מיום 1 לינואר 2015 ועד ליום 31 לדצמבר 2017. בתקופת תוקפו של ההסכם הקיבוצי הצדדים ישמרו על שקט תעשייתי הדדי לגבי העניינים והנושאים שהוסדרו בהסכם.

לפירוט נוסף אודות תנאי השכר והתנאים הנלווים העיקריים הכלולים במסגרת ההסכם הקיבוצי, וכן לאומדן העלויות בגין יישום ההסכם, ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 17 בפברואר 2015, מספר אסמכתא 01-033544-2015 וכן באור 32 לדוחות הכספיים.

20.4.2. הסכמי עבודה אישיים

יחסי העבודה בין הקבוצה לעובדיה (למעט העובדים הכפופים להסכם הקיבוצי כמפורט לעיל) מושתתים על הסכמי עבודה אישיים.

הסכמי העבודה האישיים מגדירים את תנאי העסקתם לרבות משכורת בסיס, תנאים סוציאליים ותנאים נלווים.

בקבוצה קיימות מספר קבוצות עובדים, המתוגמלים מעבר לשכר הבסיסי, גם בשכר הנגזר מביצועים או על-פי עמידה ביעדים ובכפוף להוראות הדין (לדוגמה, חלק מהעוסקים במערך מכירות). לעניין תגמול נושאי משרה ראה סעיף 20.5 להלן.

20.5. מדיניות ועקרונות תגמול נושאי משרה

20.5.1. מדיניות תגמול הגופים המוסדיים

ביום 30 ביוני 2014 אשרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים מדיניות תגמול לשנים 2014-2016, בהמשך לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014 ("חוזר הממונה המקורי"). במהלך החודשים דצמבר 2015 ופברואר 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכון למדיניות תגמול האמורה בהתאם להוראות חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים ("החוזר המעודכן"), במדיניות תגמול הגופים המוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה.

במסגרת אימוץ מדיניות תגמול הגופים המוסדיים, הוחלט לאמץ את עמדת המפקחת מיום 9 ביוני 2014 והצעת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד והגבלת הוצאות בשל תגמול חריג) התשע"ד-2014 ובהתאם לא ישולם תגמול מעבר לתקרה המוצעת בתזכיר החוק שצורף למכתב הממונה, אלא במקרים חריגים ומיוחדים. מדיניות התגמול תוקפה מחדש על-ידי דירקטוריון הגופים המוסדיים בחודש דצמבר 2014 ובחודש פברואר 2016.

כמו כן, לפירוט עיקרי ההסדרים שנקבעו במדיניות התגמול, ראה גם באור 3.38.יא. לדוחות הכספיים.

עיקרי מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים מתפרסמת אף באתר האינטרנט של החברה בקישור הבא:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/Investorsconnection/Pages/RewardPolicy.aspx>

לעניין טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הגבלות מינוי וכהונה של בעל תפקיד מרכיב בגוף מוסדי), התשע"ו - 2016 ראה סעיף 15.3.3(ג) לעיל.

20.6. קבוצת נושאי משרה הבכירה

נכון למועד הדוח, קבוצת נושאי המשרה הבכירה (שאינם דירקטורים) בקבוצה מונה 15 עובדים והיא כוללת את נושאי המשרה הבכירה המפורטים בתקנה 26א בפרק פרטים נוספים על התאגיד ("המנהלים הבכירים").

נושאי המשרה⁵⁷ מועסקים על-פי הסכמים אישיים, המפרטים את תנאי העסקתם.

לפרטים אודות השכר והתגמולים שניתנו בשנת 2015 לרבות תנאי העסקתם של מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה ובתאגידים שבשליטת החברה, ראה תקנה 21 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

לחברה נמסר, כי לאחר הפסקת כהונתה של הגב' ענת ליון, אשר שימשה כיו"ר דירקטוריון החברה וכמנכ"ל החברה האם עד ליום 31 לאוקטובר 2014, שולם לה על ידי בעל השליטה

⁵⁷ מאז 2010 מסווגת הקבוצה כ"נושאי משרה" על פי חוק החברות, את מנהליה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים אשר נושאים בתואר "סמנכ"ל" ואשר הינם כפופים ישירות למנכ"ל. כמו כן, נכללים במסגרת הסיווג מנהלים אשר ממלאים תפקידים אשר על פי מהותם ותוכנם, לרבות ביחס לגופים מוסדיים בחברות מאוחדות על פי ההסדר התחיקתי החל עליהם, תפקידים המחייבים כפיפות למנכ"ל או שיש לגביהם הוראות רגולציה המעידות על היותם בתפקיד אשר מהבחינה המהותית הינם "נושאי משרה". לעומת זאת, מנהלים הנושאים תואר "סמנכ"ל" אך אינם כפופים בפועל למנכ"ל ותפקידים מבחינת תכניו ומהותו אינו תואם את התואר אותו הוא נושא, אינם נכללים בגדר מי שהחברה רואה בו "נושא משרה" על פי חוק החברות, וזאת לאור בחינה של התוכן והמהות שנלווים לסוגי התפקידים שבהם מכהנים המנהלים. לסיווג האמור לא הייתה השלכה על המנהלים הנכללים בגדר "נושאי משרה בכירה של התאגיד" כפי שהם מפורטים בתקנה 26 א' בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

במגדל אחזקות במהלך הרבעון השני של שנת 2015 סך של כ-1.3 מיליון ש"ח, מעבר לתגמולים ששולמו לה כמפורט בתקנה 21 לדוח התקופתי לשנת 2014.

20.7. שינויים בנושאי משרה בכירה

- 20.7.1. בחודש ינואר 2016 הודיע מר גיל יניב המכהן כמנהל חטיבת חסכון ארוך טווח, עסקי בריאות ואיכות חיים וראש תחום אסטרטגיה של החברה, על רצונו לפרוש מתפקידו בקבוצה. מועד הפרישה נקבע ליום 4 באפריל 2016. ראה גם דוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 26 בינואר 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-018058.
- 20.7.2. ביום 6 בינואר 2016 אישר דירקטוריון החברה את מינויו של מר אמיל ויינשל לתפקיד מנהל חטיבת לקוחות וערוצי הפצה של החברה החל מיום 1 בפברואר 2016 ראה דוחות מיידיים של החברה מימים 6 בינואר ו-7 בינואר 2016 מספרי אסמכתא: 2016-01-004474, ו-2016-01-005221, בהתאמה.
- 20.7.3. ביום 15 ביוני 2015 הודיע מר עמוס רוקח, מנכ"ל מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ ("מבטח סיימון") חברה נכדה של החברה על סיום כהונתו בחברה שנכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2015.
- ביום 1 ביולי 2015 מונתה הגברת מלי שאול כמנכ"ל מבטח סימון במקומו של מר עמוס רוקח.
- לפרטים ראה דוחות מיידיים של מגדל אחזקות מיום 15 ביוני 2015 מספר אסמכתא: 2015-01-048099 ומיום 28 ביוני 2015 מספר אסמכתא: 2015-01-058140.
- 20.7.4. ביום 29 באוקטובר 2015 הודיעה הגב' סיגל גרינהאוז, המשמשת כמנהלת חטיבת ביטוח משנה ומערך עסקים של החברה, על רצונה לפרוש מתפקידה. ביום 3 בנובמבר 2015 חדלה הגב' סיגל גרינהאוז לכהן כנושאת משרה במגדל ביטוח.
- ראה גם דוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 1 בנובמבר 2015 מספר אסמכתא: 2015-01-145503 ומיום 3 בנובמבר 2015 מספר אסמכתא: 2015-01-147468.
- ביום 24 בנובמבר 2015 הוחלט בדירקטוריון החברה על ביצוע שינוי ארגוני שבו תרוכז פעילות חטיבת ביטוח משנה ומערך עסקים של מגדל ביטוח במסגרת מרחב ייעודי בחטיבת הלקוחות וערוצי הפצה של מגדל ביטוח.

21. שיווק והפצה

21.1. כללי

ערוצי השיווק וההפצה העיקריים של הקבוצה בתחומי הפעילות של החברה הינם:

21.1.1. סוכני וסוכנויות ביטוח

מרבית תכניות הביטוח של הקבוצה משווקות באמצעות סוכני ביטוח וסוכנויות ביטוח, לרבות סוכנויות הביטוח המוחזקות על-ידי הקבוצה.

הקבוצה נמצאת בקשרים עסקיים עם כ-2,700 סוכנויות ביטוח (תאגידים⁵⁸) וסוכני ביטוח ("סוכנים") הפזורים ברחבי הארץ. הקבוצה קשורה עם מרבית הסוכנים בעסקי ביטוח חיים, פנסיה וגמל, ביטוחי בריאות וביטוח כללי והם מבצעים את עיקר המכירות של הקבוצה.

ערוץ ההפצה באמצעות הסוכנים הינו ערוץ ההפצה המשמעותי של החברה. חלק מפעילות השיווק וההפצה באמצעות סוכנים, מתבצע אף באמצעות סוכנויות ביטוח בשליטת הקבוצה באמצעות מגדל סוכנויות שהבולטות שבהן הינן מבטח סימון, שגיא

⁵⁸ חלק מסוכני הביטוח הינם תאגידים המעסיקים עובדים, כאשר מספר העובדים באותה סוכנות אינו כלול במסגרת המספר לעיל.

יוגב ושחם בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך והבריאות בקבוצה, ופלתורס סוכנות ביטוח בתחום הביטוח הכללי בקבוצה.

21.1.2. הפצה ישירה

במסגרת זו, השיווק וההפצה של מוצרי הקבוצה נעשה במישרין, באמצעות עובדי הקבוצה. עיקר הפעילות במסגרת ערוץ ההפצה הישירה הינה בענפי הפנסיה והגמל באמצעות משווקים פנסיוניים.

עיקר פעילות השיווק נעשית באמצעות ערוץ ההפצה הישירה שכן לאור חובת הביטוח הפנסיוני, קיימות התקשרויות ישירות מול מעסיקים, ועדי עובדים/ארגוני עובדים להצטרפות ישירה לקרנות הפנסיה/קופות הגמל שבניהול הקבוצה, כמו גם השתתפות במכרזים המתפרסמים על-ידי מעסיקים/ארגוני עובדים.

חלק מהפוליסות הקבוצתיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות משווקות במכירה ישירה על-ידי הקבוצה, בעיקר באמצעות השתתפות במכרזים.

עיקר פעילות השיווק וההפצה בביטוח כללי הינה מול לקוחות גדולים כגון חברות שעיסוקן ברכב, או שברשותן צי רכב, בנקים למשכנתאות, או השתתפות במכרזים של לקוחות שונים.

21.1.3. **תאגידים בנקאים** - ערוץ הפצה זה כולל את ההפצה והשיווק של מוצרים בענפי הגמל והפנסיה באמצעות יועצים פנסיוניים בסניפי הבנק (פעילות שעדיין אינה מהותית).

21.1.4. אי תלות בערוצי הפצה

בשנת 2015 אין לקבוצה, סוכן בודד שהיקף מכירותיו עולה על 10% מהיקף הפרמיות בכל תחום פעילות רלבנטי.

לפירוט אודות הפרמיות ודמי הגמולים שהתקבלו בשנת 2015 מהסוכנויות בשליטת הקבוצה ראה סעיף 21.1.5 להלן.

21.1.5. שיעור פעילות ההפצה והשיווק בחלוקה בין הערוצים השונים

בענפי הפנסיה והגמל, שם מבוצע עיקר הפעילות ישירה, חלקם של ערוצי ההפצה הינו כדלקמן:

פנסיה - הפצה באמצעות סוכנים כ-69% מדמי הגמולים בשנת 2015 בדומה לשנת 2014 (וכ-66% בשנת 2013), הפצה ישירה כ-30% מדמי הגמולים בדומה לשנת 2014 (וכ-33% בשנת 2013) והפצה באמצעות תאגידים בנקאיים כ-1% מדמי הגמולים (בדומה לשנים קודמות).

גמל - הפצה באמצעות סוכנים כ-44% מדמי הגמולים בשנת 2015 (לעומת כ-43% בשנת 2014 וכ-42% בשנת 2013), הפצה ישירה כ-43% (לעומת כ-44% בשנת 2014 וכ-45% בשנת 2013) והפצה באמצעות תאגידים בנקאיים כ-13% מדמי הגמולים (בדומה לשנים קודמות).

הפרמיות ודמי הגמולים שהתקבלו בשנת 2015 מהסוכנויות בשליטת הקבוצה (כולל גם נתונים של סוכני משנה של הסוכנויות האמורות) הינן כדלקמן:

כ-27% מסך עסקי ביטוח חיים בשנת 2015 (לעומת כ-29% בשנים 2014 ו-2013), כ-27% מסך עסקי הפנסיה בשנת 2015 (לעומת כ-29% בשנת 2014 וכ-30% בשנת 2013) כ-20% מסך עסקי הגמל בשנת 2015 (בדומה לשנים קודמות), כ-25% מעסקי הבריאות בשנת 2015 (לעומת כ-28% בשנת 2014 וכ-27% בשנת 2013) וכ-8% מעסקי ביטוח כללי בשנת 2015 (לעומת כ-7% בשנת 2014 וכ-8% בשנת 2013).

לפרטים אודות מצבת כוח האדם של סוכנויות הביטוח שבשליטת הקבוצה, ראה הטבלה שבסעיף 20.2 לעיל.

21.2. הסדרת פעילות הסוכנים/המשווקים הפנסיוניים/יועצים פנסיוניים

21.2.1. פעילות הסוכנים מפוקחת אף היא על-ידי המפקחת, והוראות חוק חוזה ביטוח, חוק הפיקוח וחוק השיווק והייעוץ (בכל הקשור למוצרים הפנסיוניים), חלות גם על פעילותם ובכלל זה הרישומות הנדרשים לפעילותם של הסוכנים ודרכי פעילותם.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006, מסדירות את שיעורי עמלת ההפצה המקסימלית שישולמו ליעוץ פנסיוני במוצרי הגמל והפנסיה ("**תקנות ההפצה**"). יצוין כי, תלויה ועומדת טיטה לתיקון תקנות ההפצה, שמבקשת לשנות את מבנה עמלת ההפצה ושיעורה ולהסדיר גם את תשלום העמלה המקסימלית למוצרי הביטוח הנכללים בהגדרת מוצר פנסיוני.

21.2.2. שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לערוצי ההפצה שפורסמו במהלך תקופת הדוח:

(א) ניתוק עמלות מדמי ניהול

בחודש ינואר 2015 פרסמה המפקחת "**עמדת ממונה: תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון**", לפיה על הגופים המוסדיים לפעול על מנת לשנות את בסיס מודל העמלות שלהם כך שהעמלות לא תיגזרנה מגובה דמי הניהול. בנייר העמדה צוין, כי לדעת המפקחת תשלום דמי עמילות אשר נגזרים מדמי הניהול אשר משלם עמית או מבוטח מעודד בעלי רישיון להציע ללקוחות מוצרים בדמי ניהול גבוהים יותר, אינו עולה בקנה אחד עם חובת הנאמנות שמוטלת הן על הגופים המוסדיים והן על בעל הרישיון. נייר העמדה פורסם, על אף שתלויה ועומדת טיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות), התשע"ד-2014, שטרם אושרה.

בחודש מרס 2015 פורסמה הבהרה לעמדה האמורה. לפיה על הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח הפנסיוני לפעול באופן מיידי לשם תיקון החוזים שמסדירים את תשלום דמי העמילות באופן שעולה בקנה אחד עם עמדת המפקחת האמורה לעיל, וכי אין לחתום על הסכמים חדשים באופן שמנוגד לאמור לעיל.

עוד צוין בהבהרה, כי אין בעמדה הנ"ל בכדי לשנות מעמדת הפיקוח לפיה חברה מנהלת של גוף מוסדי רשאית לקבוע דמי ניהול דיפרנציאליים עד לגובה התקרה המרבית הקבועה בדין.

בנוסף, ציינה המפקחת כי בנסיבות העניין ובהתחשב, בין השאר, בהיקפה של הפרקטיקה הקיימת והצורך בשינוי מערך החוזים הקיים, אין כוונתה להפעיל את סמכות האכיפה הנתונה לה ביחס ללקוחות שצורפו לגופים מוסדיים לפני פרסום העמדה ואף בתקופה הסמוכה שלאחריה לפי מערך החוזים שהיה קיים במועד פרסום העמדה.

ביום 24 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב על ידי התאחדות החברות לביטוח חיים, המרצת פתיחה במסגרתה התבקש בית המשפט לקבוע כי תגמול הנגזר מדמי ניהול אינו אסור כשלעצמו על פי הדין וכי אין ולא היה בעצם התקשרותם של הגופים המוסדיים בהסכמים הכוללים תגמול הנגזר מדמי ניהול משום הפרה של חובה כלשהי על פי הדין.

בתגובה להמרצת הפתיחה, הגישה המפקחת בקשה למחוק על הסף את המרצת הפתיחה בטענה כי המרצת הפתיחה אינה מתאימה לדין בפני בית המשפט המחוזי כהליך אזרחי.

ביום 8 בפברואר 2016, דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב את המרצת הפתיחה על הסף בטענה של חוסר סמכות עניינית. בהחלטתו קבע בית המשפט כי אינו מוסמך לדון בנושאים הכלולים בהמרצת הפתיחה וכי הסמכות נתונה לבית המשפט הגבוה לצדק.

ביום 22 במרס 2016 הגישה התאחדות החברות לביטוח חיים לבית המשפט העליון, ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי, אשר הורה על סילוק על הסף של המרצת הפתיחה. בהודעת הערעור מתבקש בית המשפט העליון לקבל את הערעור, לבטל את פסק הדין של בית המשפט המחוזי, ולתן כל סעד אחר כפי שימצא לנכון בנסיבות העניין.

להשלמת התמונה יצוין כי לעמדת החברה, מוקדם להעריך, בשלב זה, את ההשפעה הכוללת שיכולה להיות לעמדת המפקחת וההבהרה הנ"ל ככל ובעת שיישמו לגבי הגופים המוסדיים בקבוצה, והיא תלויה בפרמטרים שונים לרבות, בין היתר, מכלול הרגולציה בנושא, תגובות השוק ויישום כלי ההתמודדות של החברה בנושא ובחינה משפטית שלו. להערכת החברה ולאור האמור לעיל, ככל שעמדת המפקחת וההבהרה לה יוותרו על כנן, הרי שהדבר יחייב ביצוע התאמות הן בקשר להתקשרויות עם הסוכנים והן לעניין תמחור מוצרי חסכון ארוך טווח להם מתייחסת ההסדרה.

(ב) לעניין נושא ההסדרה בין גורם מתפעל לגורם משווק ראה סעיף 15.5.16 לעיל.

המידע בכל הקשור ליישום /או להערכות החברה בכל הקשור ליישום ההוראות הנ"ל הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על טיטות ההוראות המוצעות כיום, כאשר אין כל בטחון שזה יהיה הנוסח הסופי וטרם ידוע אם במקביל יוכנסו תיקונים נוספים או לא. כמו כן הנ"ל מבוסס על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק, הערכות אלה עשויות שלא להתממש אם ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי.

21.3. תיאור מבנה העמלות ושיעורי העמלות הממוצעים לפי תחומי הפעילות

21.3.1. תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

(א) סוכנים

הקבוצה משלמת לסוכנים עמלות בשיעורים משתנים בגין שיווק המוצרים ושיעור העמלה משתנה בהתאם לתכנית הנמכרת ובהתאם להסכמים פרטניים שנחתמים עם הסוכנים.

(1) מבנה העמלות בביטוח חיים:

- עמלות שוטפות - העמלות המשתלמות לסוכנים הינן "עמלות שטוחות", דהיינו עמלה המשתלמת בשיעור דומה במשך מספר שנים ולאחר מכן, ברוב ההסכמים, תשלום עמלות בשיעור הנמוך, בדרך כלל, משיעור העמלה השטוחה (ברוב תכניות הביטוח המשוקות על-ידי הקבוצה "העמלה השטוחה" משתלמת במשך 15 שנה). יצוין כי, ביחס לחלק ממוצרי ביטוח חיים, העמלה משתלמת בשיעור קבוע לאורך כל תקופת הביטוח, וכן קיימת אפשרות לתשלום העמלה בשיעורים משתנים לאורך תקופת הביטוח. בנוסף, במוצרים מסוימים משתלמת עמלה בשיעור קבוע מדמי הניהול מצבירה /או מדמי הניהול מהפרמיה לאורך כל תקופת הביטוח.
- עמלות בגין מכירות - בדרך כלל עמלה חד פעמית אשר נגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידת הסוכן ביעד המכירות שנקבע לו ובחלק מהמקרים מעמידת הסוכן ביעד שימור התיק. בחלק מפוליסות ביטוח החיים העמלה מחושבת כפונקציה של פרמטרים המשפיעים על רווחיות המוצר והיא משולמת בכפוף להסדרים המתייחסים לביטול פוליסות בתקופה האמורה. בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים /או מענקים נוספים.

במוצרי ביטוח מסוימים - משתלמות עמלות הנגזרות מהיקף העברת כספי חיסכון מקופות ו/או תוכניות ביטוח שאינן של החברה ו/או היקף הפקדות חד-פעמיות.

(2) מבנה העמלות בגין שיווק מוצרי הפנסיה

- עמלות שוטפות - העמלות משתלמות מדמי גמולים והינם בשיעור קבוע מדמי הגמולים הנגבים בפועל, תוך התחשבות ברווחיות המוצר.
- עמלות בגין מכירות - הקבוצה משלמת עמלה הנגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידה ביעד המכירות, ובחלק מהמקרים מעמידה ביעד שימור התיק שנקבעו כפונקציה של פרמטרים המשפיעים על רווחיות המוצר וכפוף לביטולים כמתואר לעיל ביחס לעמלות ביטוח חיים. בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

(3) מבנה העמלות בגין שיווק מוצרי הגמל

- עמלות שוטפות - המשולמות לסוכני ביטוח בגין שיווק קופות הגמל והינן, בדרך כלל, בשיעור קבוע מדמי הניהול מהצבירה הנגבים בפועל.
- עמלות הנגזרות מהיקף העברת כספי חיסכון מקופות שאינן של החברה.

לעניין ניתוק העמלות מדמי הניהול וההתאמות שיידרשו ככל שעמדת המפקחת וההבהרה לה יותרו על כנן ראה סעיף 21.2.2(א) לעיל.

(ב) משווקים פנסיונים

החברה מתגמלת את המשווקים הפנסיונים בענפי הפנסיה והגמל על עמידה ביעדי מכירות שמשותפים מעת לעת. סכום העמלה למשווק מורכב משיעור עמידת המשווק ביעדים שנקבעו, כשהוא מוכפל בעמלת יעד שקלית שנקבעה לו.

(ג) יועצים פנסיונים

התאגידים הבנקאיים זכאים לעמלת הפצה בהתאם לתקנות ההפצה.

(ד) שיעור עמלות ממוצעות

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

	2013	2014	2015
ביטוח חיים			
שיעור מפרמיה	7.3	6.4	6.4
בשנה הראשונה - שיעור מפרמיה משוננת חדשה ⁽¹⁾	27.4	28.1	30.2
פנסיה			
שיעור מדמי גמולים	2.8	2.7	2.6
גמל			
שיעור מנכסים מנוהלים ממוצעים	0.2	0.2	0.2

(1) שיעור העמלות מפרמיה משוננת בביטוח חיים בשנים קודמות סווגו מחדש.

21.3.2 תחום ביטוח בריאות

(א) **ביטוחי פרט** - הקבוצה משלמת לסוכני הביטוח עמלות בשיעורים משותפים בגין שיווק המוצרים ושיעור העמלה משתנה בהתאם לתכנית הנמכרת.

מבנה העמלות מורכב בדרך כלל מאחד או יותר מהבאים:

- (1) עמלות שוטפות - העמלות המשתלמות הינן "עמלות שטוחות", וכן קיימת אפשרות לתשלום עמלה בשיעורים משתנים לאורך תקופת הביטוח, בהתאם להסכמים הפרטניים עם הסוכנים.
- (2) עמלות בגין מכירות - חלק מההסכמים עם הסוכנים כוללים עמלה חד פעמית הנגזרת מהיקף המכירות ומעמידת הסוכן ביעד המכירות ובחלק מהמקרים מעמידת הסוכן ביעד שימור התיק שנקבע לו.
- (3) בנוסף מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

(ב) **ביטוחים קבוצתיים** - העמלות משולמות בשיעור מוסכם מהפרמיה.

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2013	2014	2015	
25.8	30.1	30.1	שיעור מפרמיה

21.3.3 תחום ביטוח כללי

העמלה המשולמת לסוכנים בתחום ביטוח כללי מחושבת כשיעור מוסכם מהפרמיות כאשר שיעור העמלה משתנה בהתאם לענף הספציפי.

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2013	2014	2015	
5.5	4.7	4.8	ענף ביטוח רכב חובה
19.5	17.9	17.7	ענף ביטוח רכב רכוש
15.9	15.8	15.9	ענפי רכוש (ללא רכב)
14.9	14.8	14.2	ענפי חבויות
14.0	13.2	13.4	סה"כ

21.3.4 העמדת הלוואות לסוכנים

לעיתים מעמידה הקבוצה הלוואות לסוכניה, בביטחון תזרימי עמלות עתידיים או בביטחונות אחרים. ההלוואות ניתנות בתנאים מסחריים במסגרת הכללים שנקבעו על-ידי המפקח. לפירוט ראה באור 9 לדוחות הכספיים.

22 ספקים ונותני שירותים

22.1 כללי

הקבוצה רוכשת מוצרים ושירותים ממספר רב של ספקים ונותני שירותים⁵⁹. בחירתם של אלה נעשית בהתאם לאיכות וטיב השירות המוצע על ידם, זמינותם, תחומי מומחיותם, התנאים המסחריים וכו'. בדרך כלל התקשרויות אלו הינן לתקופה בלתי קצובה ואינן כוללות הסדר בלעדיות ובאופן כללי נמנעת הקבוצה ככל שמתאפשר מקיומה של "תלות בספק" אחד, כהגדרת מונח זה בחוזר המפקח לעניין עדכון הוראות בדוח התקופתי של חברות ביטוח, ופועלת ליצירת גיוון בקרב ספקיה.

⁵⁹ מובהר בזאת, כי בספקים ונותני שירותים הקבוצה איננה כוללת את המשווקים/יועצים הכלולים בערוץ ההפצה והשיווק ממתואר בסעיף 21 לעיל, וכן איננה כוללת את מבטחי המשנה, המתוארים בסעיף 19 לעיל.

22.2. שירותי אסיסטנס**22.2.1. פמי פרימיום בע"מ ("פמי")**

מגדל ביטוח קשורה בהסכמים עם פמי המספקת לה את שירותי האסיסטנס הניתנים למבוטחים לפי כתבי שירות/ריידרים/הרחבות לפוליסה ("שירותי אסיסטנס") הנמכרים בעיקר במסגרת תחום הביטוח הכללי (רכב רכוש, ביטוחי דירה ומשכנתא) וכן בתחום הבריאות. בענף ביטוח הדירה בתחום הביטוח הכללי קיימת לחברה תלות בשירותים שמספקת לה פמי עבור המבוטחים. היקף הרכישות מפמי הסתכם בשנת 2015 בסך של כ-42 מיליון ש"ח לעומת כ-58 מיליון ש"ח בשנת 2014. עלות השירותים הנרכשים מפמי נזקפת לעלויות תביעות הביטוח.

לפירוט נוסף ראה באור 38 ח.6 לדוחות הכספיים.

22.3. ספקי מחשב ותוכנה

הקבוצה קשורה בהסכמים שונים עם ספקי ציוד חומרה, תוכנה ופתרונות מחשוב אחרים המספקים לה פתרונות טכנולוגיים מגוונים בנושאים של ציוד מחשוב לרבות שרתים וציוד קצה, תקשורת, מערכות הפעלה ווירטואליזציה, מערכי אחסון וניהול מידע, תוכנות לסוגיהן, בסיסי נתונים, כלי ניטור ובקרה, אבטחת מידע ושירותים מקצועיים אחרים לרבות שירותי מומחה. חלק מספקים אלה הינם חברות המתמחות במתן שירותים ייעודיים, שלעתים, בעת אירועים משבריים (לרבות בתחום הטכנולוגי), החברה עשויה להידרש לשיתוף פעולה שלהם. התשלומים השוטפים לכל אחד מספקים אלה אינם מהותיים. הספקים הנמנים על קטגוריה זו הינם: מד-1, מיקרוסופט, IBM, אורקל, סאפ, אס.פי.אל תוכנה, חילן טק, חברת נאוקסאן, קבוצת מטריקס והיטאצי דטה סיסטמס.

22.4. שירותי תפעול בפעילות הגמל

מגדל מקבלת שירותי תפעול מלאומי שירותי שוק ההון בע"מ ("לאומי שש"ה"). שירותי התפעול כוללים שירותי ניהול זכויות עמיתים, מערכות מידע, ניהול חשבות קופות ועוד.

הסכם שירותי התפעול מול לאומי שש"ה החל בשנת 2007 בין מגדל גמל פלטינום בע"מ (שמוזגה בשנת 2011 למקפת) לבין לאומי גמל בע"מ (שהפכה ללאומי שש"ה). ההסכם המקורי נחתם ל-5 שנים עם אופציה לחידוש אוטומטי, לתקופה של 12 חודשים, מידי שנה. ההסכם כולל אפשרות לצירוף מסלולים נוספים וקופות נוספות. החל משנת 2013 מתופעלות כל קופות הגמל וקרנות ההשתלמות של מגדל באמצעות לאומי שש"ה.

בשנת 2015 נחתם הסכם חדש שתנאיו החלו החל משנת 2013. ההסכם החדש מהווה שיפור של תנאי ההסכם המקורי, ביחס לחלק מנושאי ההסכם, לרבות נושאי מחיר, שיפוי ופיצוי, אחריות והתאמה לרגולציה. תוקף ההסכם החדש הינו שלוש שנים מיום 1 בינואר 2013 ("תקופת ההסכם הראשונה"). בתום תקופת ההסכם הראשונה מימשה מגדל מקפת אופציה שניתנה לה לחידוש ההסכם על פי תנאיו לתקופה נוספת של שלוש שנים ("תקופת ההסכם השנייה") ובתום תקופת ההסכם השנייה יתחדש ההסכם מאליו לתקופות נוספות בנות 12 חודשים אלא אם יודיע מי מהצדדים על רצונו שלא לחדש את ההסכם וזאת עד תום 6 חודשים לפני תום תקופת ההסכם או תקופת ההארכה הרלוונטית. לפרטים נוספים אודות ההתקשרות עם לאומי שש"ה ראה באור 39 .2 .ה.1 לדוחות הכספיים.

23. רכוש קבוע ומידע על השקעות במערכת המחשב

23.1. להלן טבלה המרכזת את נכסי המקרקעין המהותיים בבעלות החברה או הנשכרים על-ידיה והכלולים ברכוש הקבוע:

מיקום	שטח במ"ר	שימוש עיקרי	בבעלות/שכירות
פתח תקווה	58,372	בניי המשרדים העיקריים של הקבוצה לרבות מרבית בעלות פעילות סוכנויות הביטוח המוחזקים על-ידי הקבוצה	בעלות
	4,572	משרדים, מחסנים / חניות	שכירות
	7,027	שטח שטרם הושלם / טרם אוכלס	בעלות
ירושלים	1,000	בניי סוכנויות הקבוצה	שכירות
	1,737	בניי סניף הקבוצה בירושלים	בעלות
נתניה	2,021	בניי סוכנויות הקבוצה	שכירות
חיפה	2,527	בניי סניף הקבוצה בחיפה	בעלות
	2,139	בניי סוכנויות הקבוצה	שכירות

יצוין כי ישנם אתרים נוספים בהם הקבוצה שוכרת מבנים לצורך פעילותה ולצורך פעילות הסוכנויות המוחזקות על ידה, בהיקף לא מהותי.

קבוצת מגדל שוקי הון שוכרת מחברת בת של הקבוצה בניין משרדים ברחוב סעדיה גאון 26 בתל אביב לצורך ניהול עסקיה, לפרטים ראה באור 1.נ.38 לדוחות הכספיים.

לפירוט בדבר העלות המופחתת של קרקע ובניי משרדים ושיפורים במושכר ופרטים נוספים בדבר הרכוש הקבוע של הקבוצה ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

23.2. נתונים אודות שטחי מבנים שהינם חלק מתיק ההשקעות נוסטרו של מגדל ביטוח⁶⁰

מיקום	מ"ר נכון ליום 31.12.2015	מ"ר נכון ליום 31.12.2014
אזור גוש דן	50,651	37,769
אזור הצפון	33,477	34,396
אזור הדרום	15	15
השפלה וירושלים	3,343	3,604
סה"כ	87,486	75,784

המבנים המפורטים לעיל משמשים בעיקר כבניי משרדים ולמסחר. רוב המבנים המתוארים לעיל, מוחזקים כנגד התחייבויות ביטוחיות במסגרת הנוסטרו של החברה.

23.3. מידע על השקעות החברה במערכת המחשב

מערכות המחשוב והמידע של הקבוצה חיוניות לניהול עסקיה בכלל ולהתמודדות עם התחרות והרגולציה בפרט. בבעלות החברה מגוון רחב של ציוד מחשוב הכולל שרתים, מערכות אחסון וגיבוי, ציוד תקשורת, עמדות קצה וציוד היקפי אחר, וכן מגוון רחב של זכויות בעלות ו/או שימוש בתוכנות שונות לרבות תוכנות בפיתוח עצמי.

לקבוצה גוף ייעודי, מגדל טכנולוגיות, המשמש כיחידה פנימית לתחום מערכות מידע טכנולוגיות, המספקת את מרבית שירותי המחשוב ליחידות השונות בקבוצה, והיא אשר מפעילה, במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה שונות, לצורך מתן שירותי המחשוב המוענקים לקבוצה. לכוח האדם המועסק ביחידה זו, ראה סעיף 20.2 לעיל.

חדר המחשב העיקרי של הגופים המוסדיים מצוי במשרדיה של הקבוצה בפתח תקווה. במסגרת פרויקט הערכות טכנולוגית למשברים (DRP-Disaster Recovery Plan) שהושלם בשנת 2013, לקבוצה אתר גיבוי מרוחק במתקן מד-1 בטירת הכרמל. תכנית ה-DR הנ"ל הינה תשתית טכנולוגית חיונית לעניין ההמשכיות העסקית של החברה באירועים משבריים (BCP-Business Continuity Plan).

לקבוצה מערכות מידע הכוללות חומרה, תוכנות וציוד נוסף שעלותן המופחתת ליום 31 בדצמבר 2015 הינה כ-292 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-315 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

⁶⁰ בנוסף מגדל ביטוח מחזיקה בנכסי נדל"ן מכספים המנוהלים עבור מבטחים, לפירוט ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

בשנת 2015, השקעות הקבוצה במחשבים ובפיתוח מערכות מידע הסתכמו בסך של כ-131 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-117 מיליון ש"ח בשנת 2014. ראה באורים 4 ו-6 לדוחות הכספיים.

ההשקעות במערכות המחשב מיועדות הן לתמוך ביעדים האסטרטגיים העסקיים של הקבוצה והן בדרישות רגולציה מעת לעת לרבות מסלקה פנסיונית ותקנות התשלומים.

בתקופת הדוח השקעות הקבוצה במערכות המחשב התמקדו, בעיקר בתחומים הבאים: מגדל דיגיטל, שיפור השירות ללקוחות הקבוצה (מבוטחים, סוכנים ומעסיקים), לרבות באמצעות מערכת CRM כלל ארגונית, תמיכה ביישום השינוי במערך תפעול חסכון ארוך טווח ובריאות, השבחת המערכות בביטוח כללי, תמיכה בפיתוח מוצרי ביטוח חיים, ביטוח בריאות וביטוח כללי, חיזוק יכולות ההגנה על מידע החברה, העשרת הניטור והבקרה על נכסי החברה הטכנולוגיים, שדרוג מערך האחסון וארכוב הדואר ועוד.

24. עונתיות

24.1. חיסכון ארוך טווח

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים (וכן בביטוחי בריאות), וההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה וקופות הגמל אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, ניכר בחודש דצמבר גידול מסוים בהפקדות של פרמיות/דמי גמולים לתכניות פנסיוניות, ביחס לשאר חודשי השנה, במטרה למצות את הטבות המס הגלומות בהפקדה לחסכון פנסיוני.

להלן התפלגות הפרמיות שהורוחו ברוטו בביטוח חיים⁶¹ לפי רבעונים בשנים 2013, 2014 ו-2015 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2013		2014		2015		
באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	
25.8	1,946	24.1	1,830	25.0	1,919	רבעון 1
23.5	1,774	24.0	1,825	24.9	1,908	רבעון 2
23.2	1,749	25.0	1,903	24.6	1,885	רבעון 3
27.5	2,078	26.9	2,048	25.5	1,950	רבעון 4
100.0	7,547	100.0	7,606	100.0	7,662	סה"כ לשנה

להלן התפלגות דמי הגמולים בפנסיה בשנים 2013, 2014 ו-2015 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2013		2014		2015		
באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	
22.8	1,074	23.5	1,259	23.4	1,350	רבעון 1
25.6	1,210	24.6	1,318	24.8	1,428	רבעון 2
24.8	1,168	25.5	1,368	25.5	1,471	רבעון 3
26.8	1,267	26.4	1,378	26.3	1,518	רבעון 4
100.0	4,719	100.0	5,323	100.0	5,767	סה"כ לשנה

⁶¹ לא כולל תקבולים בגין חוזי השקעה שהסתכמו בכ-846 מיליון ש"ח בשנת 2015 לעומת כ-808 מיליון ש"ח בשנת 2014 ובכ-525 מיליון ש"ח בשנת 2013.

להלן התפלגות דמי הגמולים בגמל בשנים 2013, 2014 ו-2015 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

	2013		2014		2015	
	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים
רבעון 1	366	20.7	421	24.1	382	22.7
רבעון 2	418	23.6	354	20.3	378	22.5
רבעון 3	386	21.8	404	23.1	381	22.7
רבעון 4	601	33.9	568	32.5	540	32.1
סה"כ לשנה	1,771	100.0	1,747	100.0	1,681	100.0

24.2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי רכבים של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם, בדרך כלל בינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח לתקופה לפני מס מנטרלת באמצעות העתודה לסיכונים שטרם חלפו.

במרכיבי ההוצאות האחרים כגון תביעות ובמרכיבי ההכנסות האחרים כגון הכנסות מהשקעות לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות, בענפי הרכוש, ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח לתקופה לפני מס.

בשנת 2015 ברבעונים הראשון והרביעי, אירעו נזקי חורף אשר ברבעון הראשון הוערכו בסכום בסכום של כ-14 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-5 מיליון ש"ח במונחי ש"ח, וברבעון הרביעי בסך של כ-33 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-21 מיליון ש"ח במונחי ש"ח.

להלן התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח כללי לפי רבעונים בשנים 2013, 2014 ו-2015 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

	2013		2014		2015	
	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים
רבעון 1	782	38.7	635	32.2	653	31.9
רבעון 2	472	23.3	515	26.2	514	25.1
רבעון 3	418	20.7	422	21.5	458	22.4
רבעון 4	350	17.3	397	20.1	425	20.7
סה"כ לשנה	2,022	100.0	1,969	100.0	2,050	100.0

25. נכסים לא מוחשיים

25.1. כללי

הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות ובלוגו שלהן אשר חלקם נרשמו כסימן מסחרי כגון: "מגדל אחזקות" "מגדל ביטוח", "מגדל מקפת" ועוד.

25.2. מאגרי מידע

לגופים המוסדיים בקבוצה מאגרי מידע רשומים שונים, אשר במסגרתם נשמרים הנתונים הנמסרים על-ידי לקוחות הקבוצה. המידע הצבור במאגרים אודות לקוחות, כולל מידע שנמסר על ידם בעת רכישת מוצר ממוצרי הקבוצה וכן מידע נוסף שנמסר לקבוצה, או אשר הקבוצה מאתרת אותו, בקשר עם השירותים הניתנים על ידה (כגון מידע עקב טיפול בתביעות ביטוח וכו'). כמו כן, לגופים המוסדיים בקבוצה מאגרים רשומים אודות סוכני הקבוצה, ספקים, עובדים וכו', פרטים אשר שמירתם במאגר ממוחשב ורישומם מחויבים על פי הוראות הדין. מאגרי המידע משמשים את הקבוצה בתפעול השוטף של עסקיה.

החברה מנהלת את תחומי הפעילות שלה, תוך שימוש במתודות של ניהול סיכונים. הקבוצה שמה דגש בפעילותה על ניהול הסיכונים אליהם היא חשופה, וזאת במטרה לזהות ולהעריך את השפעתם הפוטנציאלית של סיכונים אלה על הקבוצה, תוך התייחסות למתאם בין הסיכונים. כמו כן דירקטוריון החברה אישר תאבון סיכון וסיבולת סיכון לסיכונים השונים. לתיאור גורמי הסיכון העיקריים בפעילות הביטוח של הקבוצה וניהולם - ראה באור 3.ב.37 לדוחות הכספיים.

27. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

27.1. הסכם קיבוצי

לתיאור ההסכם הקיבוצי שנחתם בין החברה ומגדל מקפת ובין הסתדרות - ראה סעיף 20.4.1 לעיל, באור 32 לדוחות הכספיים וכן דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 17 בפברואר 2015, מספר אסמכתא 2015-01-033544.

חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי

28. דירקטורים חיצוניים

במגדל ביטוח מכהנים 3 דירקטורים חיצוניים. בתקופת הדוח לא חל שינוי בכהונתם של דירקטורים חיצוניים אלה. לפרטים אודות הדירקטורים החיצוניים בחברה ראה תקנה 26 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

29. גילוי בדבר מבקר הפנים⁶²

המבקרת הפנימית הראשית בחברה נכון למועד פרסום דוח זה, הינה הגב' מיכל לשם ותחילת כהונתה ביום 1 בפברואר 2014⁶³. היא משמשת אף כמבקרת הפנים של מגדל אחזקות. קודם לתפקידה זה, כיהנה הגב' לשם כמנהלת תחום אסטרטגיה בקרה וציות בחברה. הממונה על מבקרת הפנים הינו יו"ר הדירקטוריון.

למיטב ידיעת התאגיד, מבקרת הפנים איננה מחזיקה בניירות ערך של התאגיד, למעט החזקת כתבי אופציות ומניות של מגדל אחזקות שנכללו בתכניות התגמול לנושאי המשרה בחברה כאמור בבאור 33 בדוחות הכספיים, אשר אין בהן כדי להשפיע על טיב עבודתה של מבקרת הפנים⁶⁴.

תכנית העבודה השנתית של החברה בכל הקשור לעבודות הביקורת הפנימית, מוגשת על-ידי המבקרת הפנימית ומאושרת על-ידי ועדת הביקורת של החברה.

תכנית העבודה לשנת 2015, נגזרת מתכנית עבודה רב שנתית לשנים 2015-2018.

בשנת 2013 נערך בחברה סקר סיכונים והנושאים אשר הועלו בסקר הסיכונים היוו בסיס להכנת התכנית הרב שנתית, כמו גם תוצאות ביקורות קודמות, שינויים ואירועים ארגוניים ותוכניים, חוקים ותקנות והנחיות הרגולציה. במידת הצורך נוספים לתכנית העבודה נושאים, ככל שהמבקרת סבורה כי מן הראוי להכלילם ותכנית העבודה מותירה בידי המבקרת שיקול דעת לשינויים בתכנית בהתחשב בצרכים העולים מדי פעם בפעם מהיקף הפעילות, תוך יידוע ועדת הביקורת.

יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון ומליאתה, המנכ"ל וראוי החשבון של התאגיד מעורבים בקביעת תכנית העבודה.

עסקאות עם בעלי עניין מובאות לדיון ולאישור על ידי הגורמים המוסמכים לאחר שבחנו על ידי הגורמים המקצועיים. במסגרת תוכנית העבודה בוחנת הביקורת גם עסקאות שאושרו עם בעלי ענין. בדיקת עסקאות מהותיות אחרות, מבוצעת מעת לעת במסגרת תכניות העבודה ועל פי כללי הביקורת המקובלים.

דוחות המבקרת מוגשים בכתב. ככלל, עם הוצאת דוחות ביקורת על-ידי מערך הביקורת הפנימית וכחלק מתהליך העבודה השוטף, מתקיימים דיונים עם המבוקרים על דוחות הביקורת. דוחות הביקורת מוגשים באופן שוטף ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולראשי החטיבות לאורך השנה. דוחות ביקורת שמוגשים לחברות בנות נדונים בוועדות ביקורת של החברות הבנות.

כמו כן, מגישה הביקורת הפנימית ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל וליו"ר ועדת הביקורת דוח על מעקב אחר ביצוע תכנית העבודה השנתית (ביצוע מול תכנון).

במהלך שנת 2015 קיימה וועדת הביקורת של החברה 18 ישיבות, מתוכן ב-12 דיונים נדונו דוחות ביקורת.

המבקרת הפנימית הראשית מועסקת במשרה מלאה, בנוסף לצוות עובדים הכפוף לה, בהיקף של 28 עובדי הקבוצה. על צוות זה נמנים גם מבקרים בחברות בנות של הקבוצה, בהן קיימת חובה למנות מבקר פנים או שהוחלט, כי ראוי לנוכח ההיקפים והחשיפות למנותם. המבקרת הראשית של הקבוצה מעבירה למבקרים אלה הנחיות מקצועיות להבטחת שמירה על עקרונות הביקורת הכלליים והתקנים המקצועיים המופעלים על-ידה. בחלק מן המשימות הכלולות בתכנית העבודה של המבקרת מסתייעת הביקורת הפנימית גם ביועצים ואנשי מקצוע חיצוניים, בהתאם לסוג ומורכבות הפעילות.

⁶² הגילוי הניתן בדבר מבקר פנים ורואה חשבון כמפורט להלן בחלק זה מתייחס אף לתחום שירותים פיננסיים והוא ניתן בהתאם לחוזר המפקח הנזכר במבוא לעיל.

⁶⁴ לפרטים על מניות וניירות ערך אחרים המוחזקים על ידי גב' מיכל לשם, נכון ליום 1 ביולי 2015 (למיטב ידיעת התאגיד) ראה דוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 1 ביולי 2015 מספר אסמכתא 2015-01-061887

להלן פרוט שעות הביקורת שהושקעו בקבוצה בשנת 2015:

היקף הביקורת הכוללת בקבוצה	היקף ביקורת במגדל מקפת ויזמה	היקף ביקורת במגדל ביטוח	היקף ביקורת בסוכנויות
47,669	12,395	29,614	5,660

היקף שעות הביקורת הפנימית נובע מתכנית העבודה של החברה.

המבקרת איננה מסתייעת בגורמים אחרים בקבוצה שאינם יחידת הביקורת או אנשי המקצוע המועסקים על-ידה.

תגמול

מבקרת הפנים הראשית מועסקת על-פי הסכם עבודה אישי.

סך התגמול בגין העסקתה של הגב' מיכל לשם כמבקר פנים בקבוצה ובקבוצת מגדל אחזקות כפי שהוכר בדוחות הכספיים לשנת 2015 הסתכם בכ-1.29 מיליון ש"ח. סכום זה כולל את הסכום הנדחה בגין תשלום מענק בגין 2013 בניכוי הפער שבין הסכום ששולם בגין שנת 2014 לבין סכום האומדן שהיה בשנת 2014. ראה הפירוט המובא בתקנה 21 לגבי יתר נושאי המשרה בחברה.

להערכת הדירקטוריון, תנאי התגמול של המבקרת הפנימית כאמור לעיל, תואמים את מדיניות התגמול של הקבוצה ואין בו כדי ליצור חשש של השפעה על שיקול דעתה המקצועי של המבקרת הנ"ל.

30. רואה חשבון מבקר

30.1. שם משרד המבקר של החברה ושם השותף המטפל בחברה

רואי החשבון של החברה הינם משרדי קוסט, פורר, גבאי את קסירר רואי חשבון וסומך חייקין רואי חשבון שהינם מבקרים משותפים בכל החברות המהותיות שבמסגרת הקבוצה.

השותף המטפל מטעם משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר הינו רו"ח משה שחף, והשותף מטעם משרד סומך חייקין הינו רו"ח אברהם פרוכטמן.

מועד תחילת כהונתם של משרדי רואי החשבון כרואי חשבון משותפים הינו אפריל 1998.

בחודש אוגוסט 2015 החליטה האסיפה הכללית של החברה לבחור מחדש ברואי החשבון המבקרים המשותפים סומך חייקין וקוסט פורר גבאי את קסירר ולהסמיך את דירקטוריון החברה לקבוע את שכרם לשנת 2015. ראה גם דוח מידי מיום 18 באוגוסט 2015 מספר אסמכתא: 2015-01-099237.

בטבלה שלהלן מפורט שכר רואי החשבון (לא כולל מע"מ) עבור שירותים שניתנו על ידם בשנים 2014-2015 ומספר השעות שהושקעו:

2015					
סה"כ ⁽²⁾	שירותים אחרים	שירותי מס מיוחדים	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי ביקורת ⁽¹⁾	
שכר (אלפי ש"ח)					
4,416	1,155	48	704	2,509	החברה
1,206			51	1,155	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
666				666	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
295			170	125	אחר
6,583	1,155	48	925	4,455	סה"כ
שעות					
21,381	5,769	121	3,098	12,393	החברה
4,431			181	4,250	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
3,303				3,303	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
1,399			879	520	אחר
30,514	5,769	121	4,158	20,466	סה"כ

(1) שירותי ביקורת כוללים שכר טרחה בגין ביקורת SOX.

(2) מתייחס למלוא השעות ושכר הטרחה שבגין.

2014					
סה"כ ⁽²⁾	שירותים אחרים	שירותי מס מיוחדים	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי ביקורת ⁽¹⁾	
שכר (אלפי ש"ח)					
4,145	1,228	-	244	2,674	החברה
1,270	14	101	-	1,155	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
701	-	20	-	681	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
110	-	-	-	110	אחר
6,226	1,242	121	244	4,620	סה"כ
שעות					
18,273	4,512	-	1,141	12,620	החברה
4,748	72	336	-	4,340	חברות מנהלות של קרנות פנסיה וקופות גמל
3,360	-	67	-	3,293	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ והחברות המוחזקות על ידה
500	-	-	-	500	אחר
26,881	4,584	403	1,141	20,753	סה"כ

(1) שירותי ביקורת כוללים שכר טרחה בגין ביקורת SOX.

(2) מתייחס למלוא השעות ושכר הטרחה שבגין.

כ-2.5% משכר הטרחה בגין שירותי ביקורת שולם לרואי חשבון אחרים.

31. אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

החברה מיישמת את הוראות חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון הנוגעות לבקורות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי של גוף מוסדי ומבצעת את ההליכים הנדרשים בקשר לכך וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים הנ"ל, ובשיתוף יועצים חיצוניים שנשכרו לביצוע המשימה. במסגרת זאת, אימצה מגדל ביטוח את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

31.1. בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל ומנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי ומנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הינם אפקטיביים על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

31.2. בקרה פנימית על דיווח כספי

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2015, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

עם זאת, הגוף המוסדי מצוי בתהליך של פיתוח, שדרוג ו/או החלפה של מספר מערכות מידע, בין היתר, מתוך מגמה לשפר ולייעל את ביצוע התהליכים השונים ו/או את הבקרה הפנימית ו/או את השירות ללקוחות.

הצהרות, דוחות וגילויים בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם להוראות חוזרי אחריות ההנהלה מצורפים בפרק 3 לדוח התקופתי.

במקביל, ממשיך הגוף המוסדי להיערך ליישום השלבים הבאים הכלולים בחוזרי אחריות ההנהלה, הנוגעים לדוח לעמית ולמבוטח.

32. היערכות ליישום דירקטיבת Solvency II

החל בחודש יולי 2008 מפרסם המפקח חוזרים והוראות בעניין היערכות לקליטת הוראות Solvency II ("הדירקטיבה").

במהלך תקופת ההיערכות ליישום הדירקטיבה, מתפרסמות הנחיות לחישוב דרישות ההון עפ"י מודל סקר הערכה כמותי (Quantitative Impact Study - QIS) הכולל את כימות מגוון הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים העומדים בפני חברות הביטוח בהתאם לדרישות שנקבעו בחוזרי המפקח לעניין זה.

במסגרת ההיערכות לנדבך הראשון, לומדת החברה את תוצאות סקרי ההערכה הכמותית ואת השפעתן הצפויה על פעילותה וכן בוחנת את ההיערכות המיכונית והתהליכית הכרוכה ביישומן.

להלן פרטים בדבר התקדמות החברה בהיערכות ליישום הדירקטיבה במהלך שנת 2015:

במהלך 2015 קיימה החברה דיונים בוועדת הדירקטוריון שהוקמה בהתאם להוראות המפקח לצורך פיקוח ובקרה על תהליך ההיערכות ליישום הדירקטיבה ("וועדת הדירקטוריון לליווי יישום הדירקטיבה") ובדירקטוריון אודות התקדמות ההיערכות ליישום הדירקטיבה.

במהלך השנה נערכה החברה ליישום הדירקטיבה במגוון רחב של נושאים:

- (א) ביצוע תרגיל, של חישוב יחס כושר הפירעון, לשנת 2014 (IQIS4).
- (ב) פיתוח כלים לביצוע אופטימיזציה של תמהיל השקעותיה בנוסטרו.
- (ג) החברה בנתה מודל לחיזוי מצב ההון העתידי בהתאם לתוכניות העבודה שלה.
- (ד) החברה לומדת באמצעות דיונים עם מבטחי משנה על ההגנות האפשריות להון במודל סולבנטי 2.
- (ה) החברה בוחנת גידורים פיננסיים שונים.
- (ו) החברה הרחיבה את בסיס ההון שלה באמצעות גיוס הון משני ושלישוני בסך כ-2 מיליארד ש"ח, לפירוט ראה באור 24ה. לדוחות הכספיים.
- לפרטים נוספים ראה באור 14.ה.6. לדוחות הכספיים.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

עופר אליהו

מנכ"ל

יוחנן דנינו

יו"ר הדירקטוריון

29 במרס 2016

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד

**פרק 2 - דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד
תוכן עניינים**

2.....	1. תיאור הקבוצה	1
2.....	1.1 כללי	1.1
3.....	1.2 התפתחויות עיקריות בקבוצה מאז הדוח השנתי האחרון	1.2
4.....	2. תיאור הסביבה העסקית	2
5.....	3. הסברי הדירקטוריון למצב עניני התאגיד	3
5.....	3.1 ניתוח המצב הכספי ותוצאות הפעילות	3.1
6.....	3.2 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח	3.2
7.....	3.3 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות בשנת הדוח	3.3
10.....	3.4 תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך	3.4
20.....	3.5 תחום ביטוח בריאות	3.5
22.....	3.6 תחום ביטוח כללי	3.6
27.....	3.7 הוצאות הנהלה וכלליות	3.7
27.....	3.8 נתונים מאזניים עיקריים מהדוחות הכספיים	3.8
28.....	3.9 מקורות מימון	3.9
29.....	4. מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות הקבוצה ובסביבתה העסקית	4
29.....	4.1 סביבה מקרו כלכלית	4.1
33.....	4.2 תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך	4.2
34.....	5. יעדים ואסטרטגיה עסקית של החברה	5
35.....	6. היבטי ממשל תאגידי	6
35.....	6.1 דיון ובחינה של תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה	6.1
35.....	6.2 מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות	6.2
35.....	7. אירועים לאחר תקופת הדיווח	7

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2015 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות הקבוצה בתקופת הדוח ("שנת הדוח"). דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תיאור הקבוצה

1.1. כללי

מגדל חברה לביטוח בע"מ ("החברה" או "מגדל", "מגדל ביטוח"), באמצעות חברות הבנות שלה ("קבוצת מגדל", "הקבוצה"), פועלת בעיקר בתחום הביטוח, הפנסיה והגמל.

פעילות הביטוח של הקבוצה, מתבצעת באמצעות החברה. פעילות הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות חברות הבנות של החברה: מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופת גמל בע"מ ("מגדל מקפת" או "מקפת"), ויזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ ("יזמה לעצמאים" או "יזמה").

מגדל ביטוח היא חברת הביטוח הגדולה והמובילה בתחום ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך בישראל¹.

הקבוצה מחזיקה גם בסוכנויות ביטוח, באמצעות מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ("מגדל סוכנויות"), שהינה בשליטה מלאה של החברה.

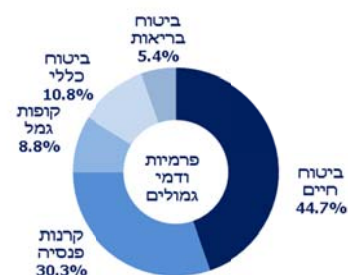
בעלת השליטה המלאה בחברה הינה מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ("מגדל אחזקות" ו/או "קבוצת מגדל אחזקות").

נכון למועד דוח זה, אליהו חברה לביטוח בע"מ ("אליהו ביטוח" או "אליהו") מחזיקה כ-69% מהון המניות המונפק והנפרע של מגדל אחזקות.

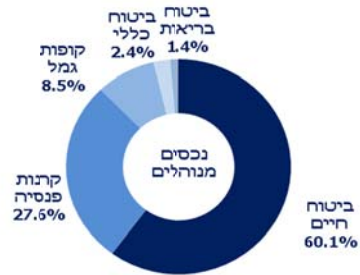
לפרטים נוספים בדבר אחזקות בעלי השליטה במגדל אחזקות ראה סעיף 2.2 בחלק א' לדוח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד ("תיאור עסקי התאגיד"). למבנה האחזקות העיקרי של הקבוצה ולתיאור תחומי הפעילות, ראה סעיפים 2.3 ו-3 בחלק א' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

להלן התפלגות התחייבויות ביטוחיות (ברוטו) בעסקי הביטוח ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל ("נכסים מנוהלים") וכן התפלגות הפרמיות, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי הגמולים לפי תחומי/ענפי פעילות

פרמיות ודמי גמולים לשנת 2015

נכסים מנוהלים נכון ליום 31.12.2015

הקבוצה משרתת כשני מיליון לקוחות פרטיים ועסקיים בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל, נמצאת בקשרים עסקיים עם כ-2,700 סוכנויות ביטוח וסוכני ביטוח ומעסיקה למעלה מ-4,100 עובדים.

¹ נכון ליום 30.9.2015 על בסיס נתוני התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל.

1.2. התפתחויות עיקריות בקבוצה מאז הדוח השנתי האחרון

1.2.1. השפעת הסביבה הכלכלית - הירידה בעקום הריבית חסרת סיכון

הקבוצה פועלת בסביבה כלכלית המושפעת, בשנים האחרונות, בין היתר, מירידה ניכרת בעקום הריבית, ובכלל זה בעקום הריבית חסרת הסיכון. לשיעורי הריבית הנמוכים השלכה מהותית הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה.

שנת 2015 התאפיינה בתנודות בעקום הריבית חסרת הסיכון, אשר התבטאה בעיקרה בעלייה חדה בתשואות לפדיון ברבעון השני של שנת 2015, לאחר ירידה נכרת ברבעון הראשון של שנת 2015. התנודתיות השפיעה על ההפרשות לגמלה של החברה במחצית הראשונה של השנה, כאשר ברבעון הראשון של השנה חל גידול משמעותי בהפרשות לגמלה ומנגד ברבעון השני חל קיטון בהפרשה לגמלה בסכום דומה. במחצית השנייה של שנת 2015 חלה ירידה קלה של עקום הריבית חסרת הסיכון בטווחים הרלוונטיים, כך שבסיומה של השנה חלה ירידה מסוימת בעקום הריבית חסרת הסיכון לעומת סוף שנת 2014.

בדבר רגישות ההתחייבויות הביטוחיות לירידה בריבית, ראה באור 1.37.ב.1 א) בדוחות הכספיים.

יצוין, כי בשנת 2015 חלה תנודתיות גם בשערי אגרות החוב והמניות בשוק ההון. בנוסף, נרשמו שינויים בשווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים להם השפעה על התשואות שהושגו על ידי הקבוצה בתיק המשתף ברווחים. לאחר עליות שערים נכרות ברבעון הראשון של שנת הדוח, נרשמו ירידות שערים ברבעונים השני והשלישי ועליות שערים ברבעון הרביעי של השנה, כך שבסיומה של שנת 2015 חלה ירידה ברווחי ההשקעות שהושגו על ידי הקבוצה לעומת שנת 2014.

להתפתחויות לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח ראה סעיף 4.1.3 ובאור 4.ב. לדוחות הכספיים.

בנוסף, בחודש אוגוסט 2015 פורסם על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר ("המפקחת") חוזר בדיקת נאותות העתודות (LAT) בדוחות הכספיים של חברות הביטוח. כתוצאה מיישום החוזר לראשונה ב-30.6.2015, גדלה ההפרשה לבחינת נאותות העתודות בסך של כ-192 מיליוני ש"ח (לפני מס).

לפירוט השפעת השינויים האמורים על העתודות, ראה סעיפים 3.2 ו-3.3 להלן וכן באור 3.3.ב.3.5) בדוחות הכספיים.

בחינת נאותות העתודות כמו גם ההפרשות לגמלה הפכו למרכיבים הרגישים ביותר לאומדנים, בדוחות הכספיים של החברה. חישובים אלה מבוססים בעיקרם על מתודולוגיות המשמשות את החברה גם בחישוב "הערך הגלום" בפוליסות ביטוח לטווח ארוך.

השינויים בעקום הריבית חסרת הסיכון משפיעים גם על הגרעון האקטוארי בקרנות הפנסיה של הקבוצה כמפורט להלן.

בקרנות הפנסיה החדשות, ביחס לעמיתים הפעילים והמוקפאים, נוצר גירעון כתוצאה מפרישות חדשות לפנסיה של מבוטחים. הגירעון נובע מהפער בין הריבית התחשיבית (הגבוהה יותר) הגלומה במקדם ההמרה לפנסיה לפיו מחשבים את סכומי הפנסיה המגיעים לפורשים לגמלאות (מקדם המחושב לפי הנחיות האוצר) לבין הריבית חסרת הסיכון במשק (הנמוכה יותר) לפיה מהוונת התחייבות הקרן כלפי הפנסיונרים במאזן האקטוארי (הריבית נקבעת לפי הנחיות האוצר). הפער בין שווי ההתחייבות כלפי הפנסיונרים ליתרה הצבורה בחשבונם ערב פרישתם לגמלאות מתחלק בין כלל המבוטחים הפעילים בקרן באמצעות מנגנון האיזון האקטוארי.

בנוסף, ביחס לחשבונות הפנסיונרים בקרנות הפנסיה החדשות וביחס לסך כל המבוטחים בקרן הפנסיה יוזמה ותיקה נוצר גירעון בשנת 2015 וברבעון הרביעי של שנת 2015 כתוצאה

מירידה קלה של עקום הריבית חסרת הסיכון ומשינויים דמוגרפיים שקוזזו בחלקם כתוצאה מסטיות בהנחות התשואה (תשואה בפועל הגבוהה מהתשואה החזויה).

1.2.2 התפתחויות אחרות בסביבה העסקית

בתחום הביטוח הפנסיוני – ההסדרים הרגולטוריים שבוצעו בשנים האחרונות בכלל ובשנה האחרונה בפרט, הובילו לשינויים מהותיים בתחום. בין היתר, בשנת הדוח פורסמו ההסדרים הבאים:

(א) קביעת מנגנון לבחירת קופת גמל לעובד שלא בחר קופת גמל אחרת (קופת גמל ברירת מחדל), לפרטים ראו סעיף 6.3.8 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

(ב) מתן אפשרות לשווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים למבקשים לבצע נידוד, לפרטים ראו סעיפים 6.3.3 (א) ו-15.5.18 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

(ג) המלצה של דוח הצוות להגברת הוודאות בחיסכון הפנסיוני בדבר שינוי אופן הקצאת אג"ח המיועדות לקרנות החדשות במסגרתה הומלץ להמשיך להקצות אג"ח מיועדות בגין 30% מנכסי הקרנות החדשות המקיפות ומנכסי הקרנות הוותיקות תוך הגדלה, לאורך תקופת זמן מוגדרת, של היקף הקצאת אגרות החוב המיועדות לפנסיונרים וחוסכים על סף גיל פרישה, וזאת על חשבון הקצאת אגרות החוב המיועדות לחוסכים צעירים, לפרטים ראו סעיפים 6.3.11 ו-15.5.23 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

בתחום הביטוח הכללי - עדכון דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השירוי ("הפול"), לפרטים ראו סעיפים 12.2.2 ו-15.7.1 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לפירוט ראה סעיף 2.4.2 בחלק א' לפרק תיאור עסקי התאגיד.

1.2.3 לתיאור התפתחויות עיקריות נוספות בקבוצה שאירעו במהלך תקופת הדוח ולאחריה, ראה סעיפים 2.4.3 עד 2.4.8 בחלק א' לפרק תיאור עסקי התאגיד וכן באור 40 בדוחות הכספיים.

2. תיאור הסביבה העסקית

לעניין תיאור הסביבה העסקית, ראה סעיף 4 להלן.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עיני התאגיד

3.1. ניתוח המצב הכספי ותוצאות הפעילות

מיליוני ש"ח	2015	2014	שינוי ב-%	2013	10-12/15	10-12/14	שינוי ב-%
תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך							
פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים ⁽¹⁾	15,955.9	15,483.7	3%	14,560.3	4,303.7	4,220.3	2%
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	278.1	296.0		781.8	192.5	(58.8)	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	112.4	448.3		906.4	217.7	(40.6)	
תחום ביטוח בריאות							
פרמיות שהורוחו ברוטו	1,024.5	879.9	16%	770.2	268.5	232.7	15%
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	(25.7)	75.3		71.3	(14.9)	22.9	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	(35.4)	82.3		77.2	(13.5)	22.8	
תחום ביטוח כללי							
פרמיות שהורוחו ברוטו	2,002.8	1,939.9	3%	1,755.9	506.8	474.2	7%
פרמיות ברוטו	2,050.2	1,968.9	4%	2,021.5	424.9	397.4	7%
פרמיות בשייר	1,639.4	1,562.5	5%	1,508.6	323.7	290.0	12%
רווח לתקופה לפני מס	136.7	108.4		104.2	63.1	9.3	
רווח כולל לפני מס	57.0	116.6		153.9	77.1	2.0	
סך תחומי הפעילות							
סה"כ פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים	18,983.1	18,303.5	4%	17,086.4	5,079.0	4,927.3	3%
סה"כ פרמיות ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים ⁽²⁾	19,030.5	18,332.5	4%	17,352.1	4,997.1	4,850.4	3%
סה"כ רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	389.2	479.6		957.2	240.7	(26.5)	
סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מס	134.0	647.3		1,137.5	281.3	(15.7)	
אחר⁽³⁾							
רווח לתקופה לפני מס	132.7	147.0		51.1	5.5	31.1	
רווח כולל לפני מס	58.6	162.2		74.2	32.0	18.2	
רווח לתקופה לפני מסים							
רווח כולל לתקופה לפני מסים ⁽⁴⁾	192.6	809.4		1,211.7	313.3	2.5	
מסים על ההכנסה							
מסים על הכנסה - במונחי רווח לתקופה	147.6	184.1		358.8	79.5	(31.4)	
מסים על הכנסה - במונחי רווח כולל	21.7	253.1		440.7	102.7	(32.7)	
רווח לתקופה							
רווח כולל לתקופה	170.9	556.3		771.0	210.6	35.2	498%
רווח לתקופה	374.3	442.6	(15%)	649.6	166.7	36.0	363%
תשואה להון (על בסיס רווח לתקופה)⁽⁵⁾							
תשואה להון (על בסיס רווח כולל) ⁽⁵⁾	3.7%	12.8%		19.3%	4.7%	0.7%	
תשואה להון (על בסיס רווח לתקופה)	8.2%	10.2%		16.3%	3.7%	0.8%	

(1) תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף הפרמיות, אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. נתוני דמי הגמולים המיוחסים לקרנות הפנסיה וקופות הגמל אשר מנוהלות על ידי הקבוצה אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים.

יצוין כי נתוני דמי הגמולים בפנסיה עבור שנים 2014 ו-2013 סווגו מחדש בהתאם להנחיות חוזר גופים מוסדיים 2016-9-3, לפיהם סעיף תקבולים מדמי הגמולים לא יכלול זקיפת דמי גמולים בגין עמית נכה וריסק מצבירה על ידי הקרן. כתוצאה מן האמור חל קיטון בסיווג דמי הגמולים בקרן מקפת אישית בשנים 2014 ו-2013 בסך של כ-36 ו-38 מיליון ש"ח בהתאמה.

(2) בביטוח כללי כולל נתוני פרמיות ברוטו ובביטוח חיים ובריאות כולל פרמיות שהורוחו ברוטו.

(3) סעיף אחר כולל בעיקרו את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, פעילויות נלוות או משיקות לפעילות הקבוצה, אשר אינן בהיקף מהותי, וכן הכנסות מהשקעות נטו (ובכלל זה הכנסות מחברות כלולות) שלא נזקפו לתחומי הפעילות וכן התאמות במסגרת איחוד הדוחות.

(4) הרווח הכולל לתקופה כולל גם את תוצאות פעילות ההשקעה של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה (תיק הנוסטרו) שטרם מומשו, לעומת זאת הרווח לתקופה כולל את תוצאות פעילות ההשקעה של ניירות ערך שמומשו בתקופת הדוח החל מיום הרכישה, לפיכך, הפער בין הרווח הכולל לתקופה לבין הרווח לתקופה מושפע בעיקרו מעיתוי המימוש של רווחים או הפסדים מניירות ערך, זאת מלבד מקרים בהם נרשמת הפרשה לירידת ערך אשר נזקפת לדוח רווח והפסד אף טרם המימוש. החברה משתמשת בעיקר ברווח הכולל לצורך מדידת תוצאותיה.

(5) חישוב התשואה להון בוצע על בסיס התאמת יתרת ההון לחלוקת דיבידנד במהלך התקופה המדווחת.

ההערות לעיל מתייחסות לאופן התיאור בכל חלקי דוח הדירקטוריון.

3.2. תיאור התפתחות תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח

ברבעון הרביעי של שנת 2015, חלה עלייה ברווח הכולל של הקבוצה לעומת הרבעון המקביל אשתקד, שהושפעה בעיקרה מגידול ניכר בתשואות שהושגו על ידי הקבוצה בשוקי ההון בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד בו הושגו תשואות נמוכות יותר.

ברבעון הרביעי של שנת 2015 נרשמו רווחים מהשקעות² בסך של כ-2,016 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-626 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח נרשמו רווחים מהשקעות בסך של כ-1,866 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-584 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, בתחום ביטוח כללי נרשמו רווחים מהשקעות בסך של כ-59 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-24 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד ובתחום ביטוח בריאות נרשמו רווחים מהשקעות בסך של כ-48 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-8 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

העלייה האמורה בהכנסות מהשקעות הינה על אף ירידת מדד המחירים לצרכן ברבעון המדווח ב-0.7% לעומת ירידה של 0.2% ברבעון המקביל אשתקד. לשינויים באינפלציה השפעה על ההכנסות מהשקעות בגין הנכסים הצמודים למדד בתיקי הנוסטרו.

כמו כן, לאינפלציה השפעה על התאמת ההתחייבויות הביטוחיות וההתחייבויות הפיננסיות הצמודות למדד, והשפעה על דמי הניהול המשתנים אשר נגבים בפוליסות המשתתפות ברווחים שהונפקו עד שנת 2004 בעקבות ההשפעה על התשואה הריאלית המושגת בפוליסות אלו.

כתוצאה מן האמור לעיל, במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות המבטיחות תשואה בביטוח חיים חלה עלייה לעומת הרבעון המקביל אשתקד, בשל גידול בתשואות הריאליות שהושגו בהשקעות שאינן אגרות חוב מיועדות. בנוסף, בהכנסות מהשקעות מתחום ביטוח כללי וביטוח בריאות ובהכנסות מהשקעות העומדות כנגד ההון חלה עלייה, בשל תשואות גבוהות יותר שהושגו על ידי הקבוצה בשוקי ההון ברבעון האחרון של שנת 2015 לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

ברבעון הרביעי של שנת 2015 דמי הניהול המשתנים שנגבו בביטוח חיים הסתכמו בסך של כ-222 מיליון ש"ח לפני מס לעומת כ-44 מיליון ש"ח לפני מס ברבעון המקביל אשתקד.

בהפרשה המשלימה לגמלאות בביטוח חיים, חל גידול בשל עדכון הנחות ריבית וגמלה, בסך של כ-175 מיליון ש"ח (לפני מס) (מתוכם סך של כ-132 מיליון ש"ח הינו בגין עדכון הנחות ריבית וסך של כ-43 מיליון ש"ח הינו בשל עדכון הנחות הגמלה), מנגד חל קיטון בשל בחינת נאותות העתודות (LAT) בסך של כ-27 מיליון ש"ח. בסיכומו של הרבעון הרביעי חל גידול נטו בהפרשות אלה בסך של כ-148 מיליון ש"ח (לפני מס), זאת לעומת גידול בסך של כ-123 מיליון ש"ח לפני מס ברבעון המקביל אשתקד, ראה גם סעיף 1.2.1 לעיל.

כמו כן בביטוח חיים חלה ירידה ברווח מסיכון אשר נבעה בעיקרה מהגדלת ההפרשה לאובדן כושר עבודה שהתבססה על מחקר של החברה ושל מבטחי משנה בדבר שיעור השרידות של מבוטחים המקבלים פיצוי אובדן כושר עבודה בסך של כ-60 מיליון ש"ח (לפני מס), לפירוט ראה באור 3.3.37.ב.5) בדוחות הכספיים. מאידך, חלה עלייה בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים וכן ירידה בהוצאות הנהלה וכלליות.

² הרווחים (הפסדים) מהשקעות כוללים רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון וכן רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים.

ברבעון הרביעי של שנת 2015 חלה עלייה בסך המכירות החדשות (ללא הגדלות) בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך לעומת הרבעון המקביל אשתקד אשר התבטאה הן בביטוח חיים והן בפנסיה.

בתחום ביטוח הבריאות, חלה ברבעון הרביעי של שנת 2015 ירידה בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעות ריאליים) לעומת הרבעון המקביל אשתקד, אשר נבעה מהחמרה בהתפתחות אומדן התביעות בביטוח הסיעודי וביטוח תאונות אישיות וכן מגידול בהפסד מביטוחים קבוצתיים.

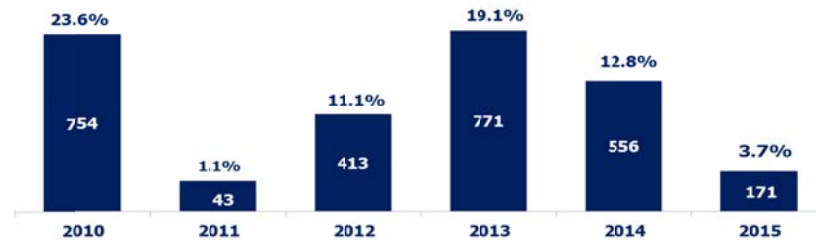
בתחום הביטוח הכללי, בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) חלה עלייה לעומת הרבעון המקביל אשתקד, אשר התבטאה בעיקרה בענפי רכב חובה וחבויות ומנגד ירידה ברווח החיתומי בענפי הרכוש.

לפרוט נוסף בדבר התפתחות התוצאות ברבעון הרביעי של שנת הדוח, ראה במסגרת תחומי הפעילות להלן.

לפרטים נוספים בדבר התפתחות הפרמיות והרווח לפי רבעונים בשנת 2015 ראה תקנה 10'א' בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

3.3 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות בשנת הדוח

להלן התפתחות הרווח הכולל לתקופה (במיליוני ש"ח) ושיעור תשואה להון בשנים 2010-2015:

תוצאות הקבוצה בשנת 2015 לעומת שנים 2013 ו-2014 הושפעו בעיקרן מירידה ניכרת בתשואות שהושגו על ידי הקבוצה.

בשנת 2015 נרשמו רווחים מהשקעות³ בסך של כ-3,146 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-5,781 מיליון ש"ח בשנת 2014. בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח נרשמו רווחים מהשקעות בסך של כ-2,914 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-5,319 מיליון ש"ח בשנת 2014, בתחום ביטוח כללי נרשמו רווחים מהשקעות בסך של כ-103 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-189 מיליון ש"ח בשנת 2014, ובתחום ביטוח בריאות נרשמו רווחים מהשקעות בסך של כ-60 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-113 מיליון ש"ח בשנת 2014.

בשנת 2015 חלה ירידה במדד המחירים לצרכן שהסתכמה ב-0.9% לעומת ירידה של 0.1% בשנת 2014. לשינויים באינפלציה השפעה על ההכנסות מהשקעות בגין הנכסים הצמודים למדד בתיקי הנוסטרו.

כמו כן, לאינפלציה השפעה על התאמת ההתחייבויות הביטוחיות וההתחייבויות הפיננסיות הצמודות למדד, והשפעה על דמי הניהול המשתנים אשר נגבים בפוליסות המשתתפות ברווחים שהונפקו עד שנת 2004 בעקבות ההשפעה על התשואה הריאלית המושגת בפוליסות אלו.

כתוצאה מהאמור לעיל, חלה ירידה במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות המבטיחות תשואה בביטוח חיים לעומת שנת 2014 בשל קיטון בתשואות הריאליות שהושגו בהשקעות שאינן אגרות חוב מיועדות. בנוסף, חלה ירידה בהכנסות הריאליות מהשקעות מתחום ביטוח כללי וביטוח בריאות וירידה בהכנסות מהשקעות העומדות כנגד ההון בשל קיטון בתשואות שהושגו על ידי

³ הרווחים (הפסדים) מהשקעות כוללים רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון וכן רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים.

הקבוצה בשווקי ההון לעומת שנת 2014. הירידה האמורה הינה לאחר עלייה במרווח הפיננסי הכולל ובהכנסות מהשקעות העומדות כנגד ההון בשנת 2014 לעומת שנת 2013.

כמו כן, בשנת 2015 חל קיטון בדמי הניהול המשתנים שנרשמו בביטוח חיים אשר הסתכמו בכ-232 מיליון ש"ח (לפני מס) לעומת כ-384 מיליון ש"ח (לפני מס) בשנת 2014, וזאת לעומת כ-637 מיליון ש"ח (לפני מס) בשנת 2013 בה הושגו תשואות גבוהות במיוחד על ידי החברה.

לפירוט נוסף בדבר המרווח הפיננסי, כולל דמי ניהול, התשואות ושיעור דמי הניהול בתיק המשתף ברווחים, ראה באור 18 בדוחות הכספיים וכן סעיף 3.4.6 להלן.

פעילות הקבוצה ותוצאותיה מושפעות במידה ניכרת משווקי ההון, ובין היתר גם משיעורי הריבית הנמוכים אשר להם השלכה על התשואות הגלומות בתיקי הביטוח ובנכסים הפיננסיים האחרים וכנגזרת גם על דמי הניהול / המרווח הפיננסי מהשקעות. להרחבה בנושא השפעת הכנסות מהשקעות על רווחי הקבוצה ראה סעיף 4.1.4 להלן.

בדבר ההתפתחות בשווקי ההון בארץ ובעולם, בשנת הדוח ולאחר תאריך המאזן, ראה גם סעיף 4.1 להלן.

בנוסף, חלה בשנת 2015 עליה בסך הוצאות הנהלה וכלליות בקבוצה, לפירוט ראה סעיף 3.7 להלן ובאור 32 בדוחות הכספיים.

בהפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות בביטוח חיים, חל גידול בשל עדכון הנחות ריבית וגמלה, בסך של כ-258 מיליון ש"ח (לפני מס) (מתוכם סך של כ-214 מיליון ש"ח הינו בגין עדכון הנחות ריבית וסך של כ-44 מיליון ש"ח הינו בשל עדכון הנחות הגמלה), בנוסף חל גידול בשל בחינת נאותות העתודות (LAT) בסך של כ-105 מיליון ש"ח הנובע מיישום לראשונה של חוזר בדיקת נאותות העתודות בקיזוז השפעות אחרות. בסיכומה של שנת 2015 חל גידול בהפרשות אלה בסך של כ-363 מיליון ש"ח (לפני מס), זאת לעומת גידול בסך של כ-466 מיליון ש"ח לפני מס בשנת 2014. לפירוט ראה באור 37.ב.3.3(ב) בדוחות הכספיים וסעיף 1.2.1 לעיל.

בביטוח חיים חלה ירידה ברווח מסיכון אשר נבעה בחלקה מהגדלת ההפרשה לאובדן כושר עבודה בסך כ-60 מיליון ש"ח (לפני מס) כאמור לעיל, לפירוט ראה באור 37.ב.3.3(5) בדוחות הכספיים, זאת לאחר שבשנת 2014 חלה עלייה ברווח מסיכון לעומת שנת 2013 בשל קיטון בתביעות. מאידך חלה עלייה בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים במהלך השנים 2013-2015.

בתחום ביטוח הבריאות, חלה הרעה בתוצאות החיתומית (ללא רווחי השקעות ריאליים) בשנת 2015 שהתבטאה בעיקרה בביטוח סיעודי וביטוח תאונות אישיות עקב החמרה בהתפתחות התביעות וכן מגידול בהפסד מביטוחים קבוצתיים. התוצאות כאמור, הושפעו גם מעלייה בהוצאות הנהלה וכלליות. בשנת 2014 חלה עלייה ברווח החיתומי לעומת שנת 2013 שנבעה בעיקרה מהשפעת אומדן התביעות בביטוח הסיעודי, אשר קוזזה בחלקה בשל גידול בתביעות ביטוח הוצאות רפואיות, בין היתר, השתלות.

בתחום הביטוח הכללי, חלה הרעה בשנת 2015 בתוצאות החיתומית (ללא רווחי השקעה ריאליים) בביטוח רכב רכוש וביטוחי החבויות, שקוזזה בחלקה בשל עלייה ברווח החיתומי בביטוח רכב חובה. בשנת 2014 חלה ירידה בתוצאות החיתומית לעומת שנת 2013, שהתבטאה בעיקרה בענפי רכב חובה וחבויות, כאשר מנגד, חל שיפור בתוצאות החיתומית בענפי הרכוש.

בתוצאות מגזרי פעילות אחרים, הכוללים בעיקרם את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, חלה עליה ברווח הכולל לעומת שנת 2014 אשר נבעה בעיקרה מקיטון בהוצאות, וזאת לאחר מעבר לרווח כולל בשנת 2014 לעומת הפסד כולל בשנת 2013, שהושפע בחלקו ממענק מיוחד שחולק בעיקר לעובדי הקבוצה בשנת 2013.

לפירוט בדבר התוצאות הכספיות לפי תחומי הפעילות ראה להלן. כמו כן, ראה באור 3 בדוחות הכספיים.

תיאור התפתחות היקף הפעילות של הקבוצה בשנת הדוח

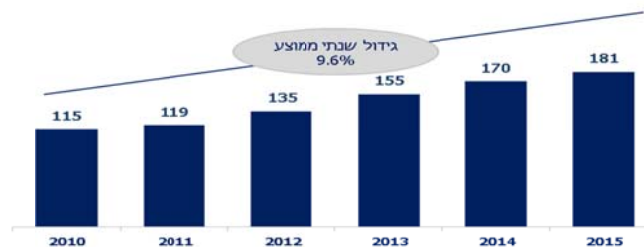
להלן התפתחות פרמיות, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים מעסקי ביטוח, קרנות פנסיה וקופות גמל, בשנים 2010-2015 (במיליארדי ש"ח):

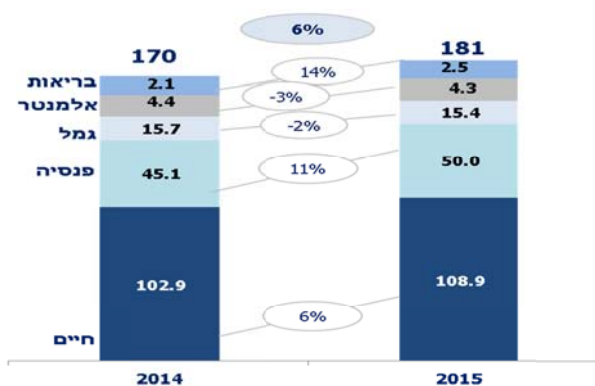
בשנת 2015 נמשכה העלייה בפרמיות, כולל תקבולים בגין חוזי השקעה, ודמי הגמולים אשר התבטאה בעיקרה בגידול בדמי הגמולים בפנסיה ובפרמיות ביטוח בריאות וכן בביטוח כללי.

על רקע הרפורמות האחרונות בתחום, בשנים האחרונות חלה ירידה במשקל המכירות החדשות של ביטוחי החיים מכלל המכירות החדשות של מוצרי החיסכון הפנסיוני בקבוצה (למעט קופות גמל), ומנגד חלה עלייה במשקל המכירות החדשות של קרנות הפנסיה. בשנת 2015 חלה עלייה קלה בסך המכירות של מוצרי החיסכון הפנסיוני בקבוצה (למעט קופות גמל), וזאת לאחר יציבות אשתקד. לפירוט נוסף ראה סעיף 3.4 להלן.

להלן התפתחות סך הנכסים המנוהלים⁴ בשנים 2010-2015 (במיליארדי ש"ח):

להלן התפלגות הנכסים המנוהלים בקבוצה לפי תחומי הפעילות לסוף שנת 2015 לעומת סוף שנת 2014 (במיליארדי ש"ח):

⁴ הנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה, קופות הגמל, קרנות הנאמנות וניהול התיקים, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

3.4 תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

3.4.1 להלן פירוט של תמצית תוצאות פעילות התחום לשנת הדוח :

במיליוני ש"ח	2015	2014	שינוי ב-%	2013	10-12/2015	10-12/2014	שינוי ב-%
ביטוח חיים							
פרמיות שוטפות שהורוחו ברוטו ותקבולים שוטפים בגין חוזי השקעה	6,828.5	6,817.5	0%	6,657.2	1,694.5	1,731.6	(2%)
פרמיות חד פעמיות ותקבולים בגין חוזי השקעה	1,679.4	1,596.2	5%	1,414.1	551.2	542.8	2%
פרמיות שהורוחו ברוטו כולל חוזי השקעה בביטוח חיים	8,507.9	8,413.7	1%	8,071.3	2,245.7	2,274.3	(1%)
דמי ניהול	857.9	946.1	(9%)	1,115.1	381.4	192.3	98%
רווח (הפסד) לתקופה	198.2	196.2		686.8	185.8	(77.2)	
רווח (הפסד) כולל	40.9	347.7		809.6	211.3	(58.3)	
פנסיה							
דמי גמולים ⁽¹⁾	5,767.0	5,323.0	8%	4,718.0	1,518.0	1,378.0	10%
דמי ניהול	348.6	340.6	2%	302.4	91.1	89.8	1%
רווח לתקופה	70.5	83.4		69.9	15.3	20.4	
רווח כולל	64.3	84.2		71.9	15.2	19.6	
גמל							
דמי גמולים	1,681.0	1,747.0	(4%)	1,771.0	540.0	568.0	(5%)
דמי ניהול	131.6	138.1	(5%)	138.7	31.8	34.6	(8%)
רווח (הפסד) לתקופה	9.3	16.3		25.0	(8.7)	(2.0)	
רווח (הפסד) כולל	7.2	16.4		25.0	(8.7)	(1.8)	
סה"כ פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים	15,955.9	15,483.7	3%	14,560.3	4,303.7	4,220.3	2%
סה"כ דמי ניהול	1,338.0	1,424.8	(6%)	1,556.1	504.3	316.7	59%
סה"כ רווח (הפסד) לתקופה	278.1	296.0		781.8	192.5	(58.8)	
סה"כ רווח (הפסד) כולל	112.4	448.3		906.4	217.7	(40.6)	

(1) יצוין כי נתוני דמי הגמולים בפנסיה עבור שנים 2014 ו-2013 סווגו מחדש בהתאם להנחיות חוזר גופים מוסדיים 2016-9-3, לפיהם סעיף תקבולים מדמי הגמולים לא יכלול זקיפת דמי גמולים בגין עמית נכה על ידי הקרן וריסק מצבירה על ידי הקרן. כתוצאה מן האמור חל קיטון בסיווג דמי הגמולים בקרן מקפת אישית בשנים 2014 ו-2013 בסך של כ-36 ו-38 מיליון ש"ח בהתאמה.

3.4.2. להלן פירוט התחייבויות ביטוח חיים ונכסים מנוהלים בפנסיה ובגמל בקבוצה לסוף שנת 2015 ו-2014 בהתאמה:

במיליוני ש"ח	31.12.2015	31.12.2014	% השינוי
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	81,581	76,420	7%
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	27,342	26,501	3%
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה - ביטוח חיים	108,923	102,921	6%
נכסים מנוהלים בפנסיה	50,048	45,149	11%
נכסים מנוהלים בגמל	15,416	15,736	(2%)
סה"כ ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך	174,387	163,806	6%

3.4.3. תוצאות הפעילות בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך ברבעון הרביעי של שנת הדוח

(א) ביטוח חיים

היקף הפעילות

ברבעון הרביעי של שנת הדוח חלה ירידה מסוימת בפרמיות השוטפות בגין חוזי ביטוח ובתקבולים השוטפים בגין חוזי השקעה אשר הושפעה ממכירות חדשות בניכוי ביטולים. בפרמיות החד פעמיות בגין חוזי ביטוח ובתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה חלה עלייה קלה לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת (במונחים שנתיים) הסתכם ברבעון הרביעי של שנת הדוח בכ-1.8%, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

רווח כולל לפני מס

במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות המבטיחות תשואה בביטוח חיים חלה עלייה ניכרת לעומת הרבעון המקביל אשתקד, בשל גידול בתשואות הריאליות שהושגו על ידי החברה בהשקעות שאינן אגרות חוב מיעדות.

בנוסף, חלה עלייה בדמי הניהול המשתנים שנרשמו ברבעון הרביעי של השנה, בפוליסות המשתפות ברווחים ששווקו עד שנת 2004 שהסתכמו בכ-222 מיליון ש"ח (לפני מס), לעומת רישום דמי ניהול משתנים בסך כ-44 מיליון ש"ח (לפני מס) באותן פוליסות ברבעון המקביל אשתקד.

בעקבות עדכון הנחות ריבית וגמלה, חלה עלייה בהפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות ובעתודה לבחינת נאותות העתודות (LAT) בסך של כ-148 מיליון ש"ח (לפני מס) לעומת גידול בסך של כ-123 מיליון ש"ח לפני מס ברבעון המקביל אשתקד, לפירוט ראה סעיף 3.2 לעיל.

כמו כן בביטוח חיים חלה ירידה ברווח מסיכון אשר נבעה בעיקרה מהגדלת ההפרשה לאובדן כושר עבודה בסך כ-60 מיליון ש"ח (לפני מס), לפירוט ראה סעיף 3.2 לעיל וכן באור 37.ב.3.ב(5) בדוחות הכספיים. מאידך, חלה עלייה בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים וכן ירידה בהוצאות הנהלה וכלליות.

(ב) קרנות פנסיה**היקף הפעילות**

ברבעון הרביעי של שנת הדוח חלה עלייה בדמי הגמולים אשר הושפעה ממכירות חדשות וכן מהגדלות שכר, בניכוי ביטולים.

רווח כולל לפני מס

הירידה ברווח הכולל בפנסיה ברבעון הרביעי של שנת הדוח לעומת הרבעון המקביל אשתקד, הושפעה בעיקרה מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות.

(ג) קופות גמל**היקף הפעילות**

ברבעון הרביעי של שנת הדוח חלה ירידה בדמי הגמולים.

רווח כולל לפני מס

הגידול בהפסד הכולל בגמל ברבעון הרביעי של שנת הדוח לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נבע בעיקרו מקיטון בהכנסות מדמי הניהול שהושפע בעיקרו משחיקת שיעורי דמי הניהול וכן מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות.

בנוסף ברבעון הרביעי של שנת הדוח נרשמה הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך כ-13 מיליון ש"ח, לעומת הפרשה לירידת ערך מוניטין בסך של כ-14 מיליון ש"ח שנרשמה ברבעון המקביל אשתקד.

3.4.4 תוצאות הפעילות בשנת הדוח**(א) ביטוח חיים - היקף הפעילות**

בשנת 2015 חלה יציבות בפרמיות השוטפות בגין חוזי ביטוח ובתקבולים השוטפים בגין חוזי השקעה אשר הושפעה ממכירות חדשות בניכוי ביטולים, זאת לאחר שבשנת 2014 חלה עלייה קלה בפרמיות השוטפות לעומת שנת 2013, אשר הושפעה מירידה בשיעורי הביטולים. בפרמיות החד פעמיות בגין חוזי ביטוח ובתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה נמשכה העלייה, בהמשך לעלייה שהייתה בשנת 2014 לעומת שנת 2013.

בשנת 2015 חלה ירידה קלה של כ-4% במכירות החדשות בתוכניות ביטוח חיים (כולל חוזי השקעה), זאת לאחר ירידה משמעותית של כ-21% בשנת 2014 שחלה בעקבות ההסדרה במקדמי הקצבה והמגבלות שהוטלו לגבי תכניות ביטוח חדשות בכל הנוגע להכללת מקדמי קצבה מובטחים.

לפירוט נוסף בדבר ההסדרה במקדמי הקצבה, ראה סעיף 6.3.3 בחלק ב' לפרק תיאור עסקי התאגיד.

שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בביטוח חיים (כולל ניוד יוצא) הסתכם בשנת 2015 בכ-1.7%, לעומת כ-1.9% בשנת 2014 וכ-2.0% בשנת 2013.

על פי נתוני משרד האוצר⁵, בתשעת החודשים הראשונים של 2015, חלה עלייה של כ-3% בהיקף הפרמיות המצרפי של ענף ביטוח החיים (ללא תקבולים בגין חוזי השקעה) בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 2014, זאת לעומת ירידה של כ-1% בהיקף הפרמיות של הקבוצה.

כתוצאה, חלה ירידה בנתח השוק של הקבוצה במונחי פרמיות, לפירוט ראה סעיף 7.2 בחלק ב' לפרק תיאור עסקי התאגיד.

⁵ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

על פי נתוני משרד האוצר⁶, נכון ליום 30.9.2015, חלה עלייה של כ-4% בהיקף ההתחייבויות הביטוחיות בענף ביטוח החיים (ללא התחייבויות בגין חוזי השקעה) בהשוואה ליום 30.9.2014, זאת בדומה לעלייה בהיקף ההתחייבויות הביטוחיות של הקבוצה.

על פי נתוני משרד האוצר⁷, נכון ליום 31.12.2015 היקף הנכסים המצרפי בביטוח חיים משתף ברווחים הסתכם בכ-242 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-9.5% לעומת 31.12.2014 (לעומת כ-6.8% בקבוצה).

רווח כולל לפני מס

בשנת 2015 חל קיטון בדמי הניהול המשתנים שנרשמו בביטוח חיים אשר הסתכמו בכ-232 מיליון ש"ח (לפני מס) לעומת כ-384 מיליון ש"ח (לפני מס) בשנת 2014, זאת לעומת כ-637 מיליון ש"ח (לפני מס) בשנת 2013 בה הושגו תשואות גבוהות במיוחד על ידי החברה.

בנוסף, במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות המבטיחות תשואה בביטוח חיים חלה ירידה, בשל קיטון בתשואות הריאליות שהושגו בהשקעות שאינן אגרות חוב מיועדות. מנגד, בשנת 2014 חלה עלייה במרווח הפיננסי הכולל לעומת שנת 2013, בשל גידול בתשואות הריאליות שהושגו על ידי החברה בהשקעות שאינן אגרות חוב מיועדות.

בעקבות עדכון הנחות ריבית וגמלה, חלה עלייה בהפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות ובעתודה לבחינת נאותות העתודות (LAT) בסך של כ-363 מיליון ש"ח לפני מס לעומת גידול בסך של כ-466 מיליון ש"ח (לפני מס) אשתקד ורישום הפרשה של כ-63 מיליון ש"ח (לפני מס) בשנת 2013. לפירוט ראה באור 3.3.37(ב)(5) בדוחות הכספיים וסעיף 3.3 לעיל.

כמו כן, חלה ירידה ברווח מסיכון אשר נבעה בחלקה מהגדלת ההפרשה לאובדן כושר עבודה בסך כ-60 מיליון ש"ח (לפני מס), לפירוט ראה סעיף 3.3 לעיל וכן באור 3.3.37(ב)(5) בדוחות הכספיים, זאת לאחר שבשנת 2014 חלה עלייה ברווח מסיכון לעומת שנת 2013 בשל קיטון בתביעות. מאידך, חלה עלייה בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים במהלך השנים 2013-2015.

בעקבות ההסדרה בדמי הניהול, חל קיטון בשיעור דמי הניהול במוצרי ביטוח החיים שנמכרו החל בינואר 2013. השיעור הממוצע של דמי הניהול אשר נגבו בפוליסות אלו בשנת 2015 בקבוצה הינו כ-0.96% מהצבירה וכ-2.26% מהפרמיה, לעומת כ-0.98% מהצבירה וכ-2.49% מהפרמיה בשנת 2014 וכ-1.01% מהצבירה וכ-2.61% מהפרמיה בשנת 2013.

בתכניות ביטוח החיים ששווקו החל בשנת 2004 ועד לסוף שנת 2012 חלה שחיקה קלה בשיעור דמי הניהול לנוכח התחרות הגוברת. השיעור הממוצע של דמי הניהול אשר נגבו בפוליסות אלו בשנת 2015 הינו כ-1.21% מהצבירה וכ-3.29% מהפרמיה, לעומת ממוצע דמי ניהול של כ-1.22% מהצבירה וכ-3.42% מהפרמיה בשנת 2014 וכ-1.22% מהצבירה וכ-3.59% מהפרמיה בשנת 2013.

לפירוט בדבר ההסדרה בנוגע לדמי הניהול, ראה סעיף 6.3.4 בחלק ב' לפרק תיאור עסקי התאגיד.

⁶ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

⁷ מבוסס על נתוני אתר "ביטוח נט".

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2015 בכ-8.3% לעומת כ-8.5% בשנת 2014 וכ-9.1% בשנת 2013.

שיעור העמלות מהפרמיה הסתכם בכ-6.4% בשנת 2015, בדומה לשנת 2014 וכ-7.3% בשנת 2013. ראה גם סעיף 21.3.1 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

שיעור הוצאות הנהלה וכלליות⁸ מפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בכ-5.2% בשנת 2015, לעומת כ-5.3% בשנת 2014 וכ-5.8% בשנים 2013. שיעור ההוצאות מהפרמיה בשנת 2013, הושפע מהמענק המיוחד שניתן בעיקר לעובדי הקבוצה.

לפרטים נוספים בדבר עסקי ביטוח חיים, המרווח הפיננסי, כולל דמי ניהול, התשואות ושיעור דמי הניהול בתיק המשתף ברווחים ראה להלן בסעיפים 3.4.5 ו-0 וכן בבאור 18 ב-ו-ג בדוחות הכספיים.

(ב) פנסיה - היקף הפעילות

בסך דמי הגמולים בפנסיה חלה עליה בשנת 2015, בהמשך לעליה בשנת 2014, אשר הושפעה מגידול במכירות החדשות וכן מהגדלות שכר, בניכוי ביטולים.

במכירות החדשות בפנסיה חלה עלייה של כ-5% בשנת 2015 לעומת שנת 2014, וזאת לעומת גידול ניכר של כ-14% בשנת 2014 לעומת שנת 2013 על רקע ההסדרה במקדמי הקצבה והמגבלות שהוטלו לגבי תכניות ביטוח חיים חדשות בכל הנוגע להכללת מקדמי קצבה מובטחים, כאמור לעיל.

דמי הגמולים בפנסיה אינם כוללים העברות כספים בגין מעבר עמיתים מקרן לקרן. העברות הכספיים לקרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה בשנת 2015 הסתכמו בכ-657 מיליון ש"ח (לעומת כ-397 בשנת 2014), ומנגד העברות הכספיים מקרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה לקרנות/קופות אחרות הסתכמו בכ-1,263 מיליון ש"ח (לעומת כ-902 מיליון ש"ח בשנת 2014). העברות הכספיים נטו לגופים מוסדיים אחרים, כאמור, הסתכמו בכ-606 מיליון ש"ח בשנת 2015 (לעומת כ-505 מיליון ש"ח בשנת 2014).

בשיעורי הפדיונות (כולל ניוד יוצא) חלה עלייה בשנת 2015, לפירוט ראה סעיף 8.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

על פי נתוני משרד האוצר⁹, היקף דמי הגמולים המצרפי בענף קרנות הפנסיה החדשות לשנת 2015 הסתכם בכ-28,366 מיליון ש"ח לעומת כ-25,046 מיליון ש"ח בשנת 2014, עלייה בשיעור של כ-13% (לעומת עליה של כ-8% בקבוצה).

על פי נתוני משרד האוצר¹⁰ נכון ליום 31 בדצמבר 2015, היקף הנכסים המנוהלים המצרפי בענף קרנות הפנסיה החדשות הסתכם בכ-220 מיליארד ש"ח, לעומת כ-191 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול של כ-15%.

בנכסים המנוהלים בקבוצה, חלה עלייה של כ-11% בשנת 2015, אשר הושפעה מהעליות בשווקי ההון ומהעלייה בצבירה השוטפת נטו¹¹.

כתוצאה מהאמור לעיל, חלה בשנת הדוח ירידה בנתח השוק של הקבוצה בענף קרנות הפנסיה, לפירוט ראה סעיף 7.2 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

⁸ הוצאות הנהלה וכלליות הינן לאחר סיווג הוצאות לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ולסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

⁹ מבוסס על נתוני אתר ה"פנסיה-נט".

¹⁰ מבוסס על נתוני אתר ה"גמל-נט".

¹¹ צבירה שוטפת, נטו, מוגדרת כדמי גמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי פנסיה.

רווח כולל לפני מס

הירידה ברווח הכולל בפנסיה בשנת 2015 לעומת שנת 2014, הושפעה מגידול בהוצאות וקיטון בהכנסות מהשקעות בתיק הנוסטרו. מנגד, חלה עלייה בהכנסות מדמי הניהול, בשל גידול בהיקף הנכסים המנוהלים ודמי הגמולים, אשר קוזזה בחלקה בשל ירידה בשיעור דמי הניהול הממוצעים.

העלייה ברווח הכולל בשנת 2014 לעומת שנת 2013 הושפעה בעיקרה מגידול בהכנסות מדמי ניהול, בשל עלייה בהיקף דמי הגמולים והנכסים המנוהלים, וכן בשל השפעת השנוי בהפרשה להחזר דמי ניהול לפי ההכרעה העקרונית של המפקח בעניין העלאת דמי ניהול ללא הודעה מוקדמת ומנגד מעלייה בהוצאות הנהלה וכלליות.

לירידה הנמשכת בשיעורי דמי הניהול הממוצעים, לנוכח התגברות התחרות בתוכניות הפנסיה שהפכו למוצר המשוק העיקרי, ראה סעיף 6.6 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

בשיעור העמלות הממוצע מדמי הגמולים חלה ירידה קלה בשנים 2013-2015, ראה סעיף 21.3.1 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

שיעור ההוצאות ועלויות הרכישה מדמי הגמולים של סך פעילות קרנות הפנסיה בקבוצה הסתכם בכ-5.0% בשנת 2015, לעומת כ-4.9% בשנת 2014 ולעומת כ-5.1% בשנת 2013.

לפרטים נוספים בדבר תוצאות עסקי הפנסיה, ראה באור 3ג. בדוחות הכספיים.

גמל - היקף הפעילות (ג)

בדמי הגמולים בגמל חלה ירידה במהלך השנים 2013-2015.

דמי הגמולים אינם כוללים העברות כספים בגין מעבר עמיתים מקרן לקרן. בשנת 2015, העברות הכספיים לקופות הגמל של הקבוצה הסתכמו בכ-217 מיליון ש"ח (לעומת כ-202 בשנת 2014), ומנגד העברות הכספיים מקופות הגמל של הקבוצה לקופות אחרות הסתכמו בכ-1,308 מיליון ש"ח (לעומת כ-1,003 בשנת 2014). העברות הכספיים נטו לגופים מוסדיים אחרים, כאמור, הסתכמו בכ-1,091 מיליון ש"ח בשנת 2015 (לעומת כ-801 מיליון ש"ח בשנת 2014).

בשיעורי הפדיונות (כולל ניוד יוצא) חלה עלייה בשנת 2015, לפירוט ראה סעיף 8.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

על פי נתוני משרד האוצר¹² נכון ליום 31 בדצמבר 2015, היקף הנכסים המנוהלים המצרפי בענף קופות הגמל הסתכם בכ-382 מיליארד ש"ח, לעומת כ-369 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול של כ-4%.

בהיקף הנכסים המנוהלים בקבוצה חלה ירידה של כ-2% בשנת 2015, שהושפעה בעיקרה מהעברות כספים נטו בגין מעבר עמיתים לגופים מוסדיים אחרים בקיזוז הכנסות מהשקעות.

כתוצאה מהאמור לעיל, חלה בשנת הדוח ירידה בנתח השוק של הקבוצה, לפירוט ראה סעיף 7.2 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

¹² מבוסס על נתוני אתר ה"גמל-נט".

רווח כולל לפני מס

הירידה ברווח הכולל בגמל בשנת 2015 לעומת שנת 2014, נבעה בעיקרה מקיטון בהכנסות מדמי ניהול שהושפע בעיקרו משחיקת שיעורי דמי הניהול הממוצעים וכן מקיטון בהכנסות מהשקעות בתיק הנוסטרו ועלייה בהוצאות הנהלה וכלליות.

בנוסף בשנת 2015 נרשמה הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך כ-13 מיליון ש"ח, לעומת הפרשה לירידת ערך מוניטין בסך של כ-14 מיליון ש"ח שנרשמה בשנת 2014.

בשנת 2014 חלה ירידה ברווח הכולל לעומת שנת 2013 שהושפעה מהפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל כאמור לעיל. מנגד, חל גידול מסוים בהכנסות בתיק הנוסטרו.

לפרטים נוספים בדבר התפתחות שיעורי דמי הניהול הממוצעים בגמל, ראה סעיף 6.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

3.4.5 מידע נוסף על תוצאות עסקי ביטוח חיים

להלן מידע נוסף על תוצאות הפעילות בענף ביטוח חיים (על פי באור 18 בדוחות הכספיים):
 הבאור מנתח את עסקי הקבוצה בביטוח חיים בחתך של מוצרים בעלי מרכיב חיסכון לפי שכבות המבוססות על שנות חיתום שונות, ומוצרים שאינם כוללים מרכיב חיסכון, תוך הפרדה בין פוליסות פרט לפוליסות קבוצתיות.

2013	2014	2015	במיליוני ש"ח
רווח (הפסד) כולל לפי סוגי פוליסות			
פוליסות בעלות רכיב חיסכון			
154	(19)	(117)	עד שנת חיתום 1990
736	261	239	עד שנת חיתום 2003
(169)	(73)	(134)	משנות חיתום 2004 ואילך
פוליסות ללא רכיב חיסכון			
112	160	79	סיכון פרט
(23)	19	(26)	סיכון קבוצתי
810	348	41	סה"כ רווח כולל
1,447	1,417	1,213	מזה: מרווח פיננסי כולל דמי ניהול ¹³

הגידול בהפסד הכולל בשנת 2015 לעומת שנת 2014 בפוליסות שהופקו עד שנת 1990 (בעיקרן מבטיחות תשואה ומגובות באג"ח ח"ץ), הושפע בעיקרו מגידול בהפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות בשל עדכון הנחות ריבית וגמלה וכן מגידול בשל בחינת נאותות העתודות (LAT) בסכום כולל של כ-411 מיליון ש"ח, זאת לעומת גידול בהפרשה בסך כ-350 מיליון ש"ח בשנת 2014. כמו כן חלה ירידה במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות מבטיחות התשואה.

המעבר להפסד כולל בשנת 2014 לעומת רווח בשנת 2013 הושפע מגידול בהפרשה בסך כ-350 מיליון ש"ח כאמור לעיל לעומת גידול בהפרשה בסך כ-42 מיליון ש"ח בשנת 2013, כאשר מנגד חלה עלייה במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות.

¹³ המרווח הפיננסי כולל רווח (הפסד) כולל אחר אשר נזקף לקרנות הון.

הירידה המסוימת ברווח **מפוליסות שהופקו עד שנת חיתום 2003** (בעיקרן משתפות ברווחים) בשנת 2015 לעומת שנת 2014 נבעה בעיקרה מקיטון בגביית דמי ניהול משתנים אשר הסתכמו בכ-232 מיליון ש"ח לעומת כ-384 מיליון ש"ח בשנת 2014. מנגד, חל קיטון בהפרשה לגמלאות בשל עדכון הנחות ריבית וגמלה וכן בהפרשה בשל בחינת נאותות העתודות בסכום כולל של כ-48 מיליון ש"ח בשנת 2015, זאת לעומת גידול בהפרשה בסך כ-116 מיליון ש"ח בשנת 2014 וכן עלייה בדמי הניהול הקבועים.

הירידה הנכרת ברווח בשנת 2014 לעומת שנת 2013 הושפעה בעיקרה מירידה בדמי הניהול שנגבו מכ-637 מיליון ש"ח בשנת 2013 לכ-384 מיליון ש"ח, וכן מגידול בהפרשה בסך כ-116 מיליון ש"ח כאמור לעיל לעומת גידול בסך כ-21 מיליון ש"ח בשנת 2013.

בשנות החיתום 2004 ואילך (הן בפוליסות מסוג משתף ברווחים והן בפוליסות מבטיחות תשואה), חלק ניכר מהרווחיות במוצרים אלה נובע מדמי הניהול הקבועים התלויים בהיקף העתודות, שבשלב זה של חיי הפוליסות הינו נמוך יחסית.

הגידול בהפסד בשנת 2015 לעומת שנת 2014 נובע בחלקו מירידה ברווח מסיכון כתוצאה מהגדלת ההפרשה לאובדן כושר עבודה שהתבססה על מחקר של החברה ושל מבטיחי משנה בדבר שיעור השרידות של מבטחים, כאמור באור 37.ב.3.ב.5) לדוחות הכספיים.

מנגד חלה עלייה בדמי הניהול הקבועים בשנים 2013-2015 בשל העלייה בהיקף העתודות הממוצעות.

הקיטון ברווח מסיכון פרט בשנת 2015 לעומת שנת 2014 הושפע מגידול בתביעות, זאת לאחר קיטון בתביעות שחל בשנת 2014 לעומת שנת 2013. כמו כן התוצאות מושפעות משינויים בהכנסות מהשקעות בגין נכסים העומדים כנגד עתודות בפוליסות אלו.

בסיכון הקבוצתי המעבר מרווח כולל בשנת 2014 להפסד כולל בשנת 2015 הושפע בעיקרו מהרעה בתוצאות החיתומיות וכן מהגדלת ההפרשה לאובדן כושר עבודה כאמור לעיל, וזאת לאחר שיפור שחל בשנת 2014 לעומת שנת 2013.

בבאור מוצג פילוח ההתחייבויות הביטוחיות משני היבטים: פילוח לפי חשיפה פיננסית (מבטיח תשואה או משתף ברווחי השקעה) ופילוח לפי חשיפה ביטוחית (התחייבות החברה בתום תקופת הביטוח - פדיון בסכום קבוע (הוני) או קצבה). לגבי החשיפה הפיננסית של החברה ראה גם באור 37.ב.2 בדוחות הכספיים.

.3.4.6

פרטים נוספים בהתפתחות הרווח בביטוח חיים

(א) תשואות משוקללות בפוליסות המשתתפות ברווחים (באחוזים):

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י')			
2013	2014	2015	
10.33	5.87	3.72	תשואה ריאלית חיובית ברוטו
8.24	4.46	2.65	תשואה ריאלית חיובית נטו
12.44	5.77	2.79	תשואה נומינלית חיובית ברוטו
10.31	4.36	1.73	תשואה נומינלית חיובית נטו

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004			
2013	2014	2015	
9.61	5.23	2.65	תשואה ריאלית חיובית ברוטו
8.26	3.95	1.43	תשואה ריאלית חיובית נטו
11.71	5.13	1.74	תשואה נומינלית חיובית ברוטו
10.33	3.85	0.52	תשואה נומינלית חיובית נטו

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י')					
רבעון רביעי 2014	רבעון ראשון 2015	רבעון שני 2015	רבעון שלישי 2015	רבעון רביעי 2015	
0.76	6.08	(2.05)	(3.09)	2.97	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) ברוטו
0.52	5.05	(1.89)	(2.77)	2.39	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) נטו
0.57	4.39	(0.96)	(2.80)	2.25	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) ברוטו
0.33	3.38	(0.80)	(2.47)	1.68	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) נטו

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004					
רבעון רביעי 2014	רבעון ראשון 2015	רבעון שני 2015	רבעון שלישי 2015	רבעון רביעי 2015	
0.40	5.95	(2.34)	(3.49)	2.80	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) ברוטו
0.10	5.63	(2.65)	(3.78)	2.49	תשואה ריאלית חיובית (שלילית) נטו
0.21	4.26	(1.27)	(3.21)	2.08	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) ברוטו
(0.10)	3.94	(1.55)	(3.49)	1.78	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) נטו

(ב) רווחי השקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול בגינם

להלן פרטים בדבר אומדן סכום רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים בביטוח חיים וחוזי השקעה משתפים ברווחים ודמי ניהול המחושבים בהתאם להנחיות שקבע המפקח על הביטוח, וזאת על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח בדוחות העסקיים של החברה:

2013	2014	2015	
במיליוני ש"ח			
			רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים
6,105	2,914	925	לאחר דמי ניהול
1,115	946	858	דמי ניהול

רבעון רביעי 2014	רבעון ראשון 2015	רבעון שני 2015	רבעון שלישי 2015	רבעון רביעי 2015	
במיליוני ש"ח					
					רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים לאחר דמי ניהול
128	2,665	(850)	(2,118)	1,228	
192	614	(22)	(116)	382	דמי ניהול (החזר דמי ניהול)

(ג) תשואות משוקללות בקרנות פנסיה (באחוזים)

מגדל מקפת (אישית) - אפיק כללי			
2013	2014	2015	תשואה פיננסית לתקופה
11.51	5.61	2.42	תשואה נומינלית ברוטו

מגדל מקפת (אישית) - אפיק כללי					
רבעון רביעי 2014	רבעון ראשון 2015	רבעון שני 2015	רבעון שלישי 2015	רבעון רביעי 2015	
0.67	3.35	(0.21)	(2.58)	1.94	תשואה נומינלית חיובית (שלילית) ברוטו

3.5 תחום ביטוח בריאות

3.5.1 להלן תיאור תמצית התוצאות בתחום ביטוח בריאות (במיליוני ש"ח):

שינוי ב- %	10-12/2014	10-12/2015	2013	שינוי ב- %	2014	2015
15%	232.7	268.5	770.2	16%	879.9	1,024.5
	22.9	(14.9)	71.3		75.3	(25.7)
	22.8	(13.5)	77.2		82.3	(35.4)

הרכב הפרמיות והרווח לפי ענפי ביטוח:

	שינוי ב- 2013 %	2014	2015
ביטוח סיעודי			
פרמיות ברוטו	215.4	13%	244.7
רווח (הפסד) לתקופה	9.8		21.4
רווח (הפסד) כולל לתקופה	10.7		22.9
אחר			
פרמיות ברוטו	554.8	18%	636.2
רווח לתקופה	61.5		53.8
רווח כולל לתקופה	66.5		59.4

3.5.2 תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח

העלייה בפרמיות ברבעון הרביעי של שנת הדוח לעומת הרבעון המקביל אשתקד נובעת בעיקרה מגידול בפרמיות ביטוחי פרט, בשל עלייה נמשכת במכירות החדשות. בנוסף, חלה עליה מסוימת בפרמיות מביטוחים קבוצתיים.

המעבר מרווח כולל להפסד כולל ברבעון הרביעי של שנת הדוח לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נובע בעיקרו מהחמרה בהתפתחות התביעות בביטוח סיעודי וביטוח תאונות אישיות וכן מגידול בהפסד מביטוחים קבוצתיים. מנגד, חל גידול בהכנסות הריאליות מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות.

3.5.3 תוצאות הפעילות בשנת הדוח

היקף הפעילות

העלייה הנמשכת בפרמיות שהורווחו ברוטו בשנים 2015 ו-2014 נובעת בעיקרה מגידול בפרמיות ביטוחי פרט, בשל עלייה נמשכת במכירות החדשות, בניכוי ביטולים. מגמת העלייה בפרמיות ניכרת בכל מוצרי הבריאות אותם הקבוצה משווקת. בנוסף, חלה עליה מסוימת בפרמיות מביטוחים קבוצתיים.

במכירות החדשות של ביטוחי הבריאות בקבוצה, חלה עלייה בשנת הדוח של כ-12% בהשוואה לשנת 2014, וזאת לאחר עלייה של כ-37% בשנת 2014 בהשוואה לשנת 2013.

במכירות החדשות בביטוח סיעודי חלה עלייה של כ-8% בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014, לאחר עלייה של כ-71% בשנת 2014 בהשוואה לשנת 2013. במכירות החדשות האחרות בתחום חלה עלייה של כ-13% בהשוואה לשנת 2014, וזאת לאחר עלייה של כ-29% בשנת 2014 בהשוואה לשנת 2013.

בשנת 2015 חלה עלייה בשיעורי הביטולים בביטוח סיעודי לעומת שנת 2014, זאת לאחר שבשנת 2014 חלה עלייה בשיעורי הביטולים לעומת שנת 2013 הן בביטוח סיעודי והן ביתר ביטוחי הבריאות, לפירוט ראה סעיף 11 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

על פי נתוני משרד האוצר¹⁴, בתשעת החודשים הראשונים של 2015, חלה עלייה של כ-10% בהיקף הפרמיות המצרפי של ענף ביטוח הבריאות לעומת התקופה המקבילה בשנת 2014, לעומת עלייה של כ-17% בקבוצה בתקופה זו.

כתוצאה, חלה עלייה בנתח השוק של הקבוצה בביטוחי בריאות, לפירוט ראה סעיף 10.2 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לפירוט נתוני פרמיות ומכירות חדשות, ראה באור 19 בדוחות הכספיים.

רווח כולל לפני מס

המעבר מרווח כולל בשנת 2014 להפסד כולל בשנת 2015 נבע בעיקרו מהרעה בתוצאות החיתומיות שהתבטאה בעיקרה בביטוח סיעודי וביטוח תאונות אישיות עקב החמרה בהתפתחות התביעות וכן בגידול בהפסד מביטוחים קבוצתיים. התוצאות הושפעו גם מעלייה בהוצאות הנהלה וכלליות וכן מקיטון בהכנסות הריאליות מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות.

העלייה ברווח הכולל בשנת 2014 לעומת שנת 2013, נבעה בעיקרה מהשפעת אומדן התביעות בביטוח סיעודי, אשר קוזזה בחלקה בשל גידול בתביעות ביטוח הוצאות רפואיות, בין היתר, השתלות, וקיטון בהכנסות מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות.

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2015 בכ-28.6% לעומת כ-28.8% בשנת 2014 וכ-26.3% בשנת 2013.

שיעור העמלות מהפרמיה הסתכם בכ-30.1% בשנת 2015, בדומה לשנת 2014 ולעומת כ-25.8% בשנת 2013. העלייה בשיעור העמלות בשנת 2014 לעומת שנת 2013 הושפעה מהעלייה הניכרת במכירות החדשות בביטוח בריאות, ראה סעיף 21.3.2 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

שיעור הוצאות הנהלה וכלליות¹⁵ מפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בכ-5.7% בשנת 2015, לעומת כ-4.9% בשנת 2014 וכ-5.1% בשנת 2013.

לפרטים נוספים ראה באורים 3 ו-19 בדוחות הכספיים.

¹⁴ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

¹⁵ הוצאות הנהלה וכלליות הינן לאחר סיווג הוצאות לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ולסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

3.6. תחום ביטוח כללי

3.6.1. ענפי רכב חובה וחבויות – הכרה ברווח

בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות, ב-3 השנים הראשונות ("השנים הפתוחות"), עודף ההכנסות על ההוצאות אינו נרשם כרווח אלא נזקף לתביעות התלויות ("צבירה")¹⁶. עקב כך, הרווח בענף זה משקף בעיקרו את רווחיותה של שנת החיתום שהסתיימה 3 שנים לפני שנת הדוח, בצירוף רווחי ההשקעה שנצברו, התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים קודמות ("שנים ותיקות"), רווח (הפסד) בגין "השנים הפתוחות" המושפע מהפער שבין הרווח ההשקעתי שהושג בפועל בגין שנים אלו לריבית ריאלית בגובה 3% הנזקפת לקרנות עודף על פי תקנות הפיקוח וכן פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות.

ענפים אלו מתאפיינים ברמת רזרבות גבוהה יחסית הנובעת ממרווח זמן ניכר בין קבלת הפרמיות ועד להשלמת הטיפול בתביעות והשיטה החשבונאית של יצירת צבירה הנכללת בתביעות התלויות כאמור לעיל, על כן לתוצאות ההשקעיות השפעה ניכרת על הרווח.

בהתאם להסדרה בדבר אופן חישוב העתודות בביטוח כללי שנכנסה לתוקף החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015, בוטלה הצבירה בענפי רכב חובה וחבויות ויושמה עמדת הממונה לעניין נוהג מיטבי לאקטוארים לחישוב עתודות בביטוח כללי. השפעת השינוי נזקפה בהתאמה ישירות לעודפים ליום 31 בדצמבר 2015 ללא יישום למפרע, ולפיכך לשינוי לא הייתה השפעה על תוצאות הפעילות. לפירוט נוסף, ראה באור 2.2 ד (3) ו- (4) בדוחות הכספיים וכן באור 3.37(ג) (5) בדוחות הכספיים.

¹⁶ בהתאם לכללים הקיימים בתחום, ההכנסות מהשקעות הנזקפות לצבירה מחושבות על בסיס שעור תשואה ריאלית של 3% לשנה, ללא תלות בתשואה שהושגה בפועל על ההשקעות.

3.6.2. להלן תיאור תמצית התוצאות בתחום ביטוח כללי :

מיליוני ש"ח	2015	2014	שינוי ב-%	2013	10-12/2015	10-12/2014	שינוי ב-%
רכב חובה							
פרמיות ברוטו	509.9	540.0	(6%)	538.6	98.9	93.4	6%
פרמיות בשייר	498.5	528.2	(6%)	530.1	94.7	89.5	6%
רווח לתקופה	164.9	85.0		129.2	55.8	18.8	
רווח כולל	122.0	89.4		155.9	62.7	15.1	
רכב רכוש							
פרמיות ברוטו	646.6	553.5	17%	579.9	135.7	110.5	23%
פרמיות בשייר	643.7	552.9	16%	578.9	135.1	110.3	22%
רווח (הפסד) לתקופה	(46.0)	9.2		(0.9)	(6.0)	(7.1)	
רווח (הפסד) כולל	(52.6)	9.9		2.4	(4.2)	(7.8)	
רכוש אחר							
פרמיות ברוטו	588.2	571.1	3%	620.2	123.8	135.7	(9%)
פרמיות בשייר	268.6	253.0	6%	184.8	56.7	54.9	3%
רווח לתקופה	46.3	44.0		5.8	0.9	14.5	
רווח כולל	42.7	44.4		7.3	1.7	14.2	
חבויות							
פרמיות ברוטו	305.5	304.2	0%	282.8	66.4	57.8	15%
פרמיות בשייר	228.7	228.4	0%	214.8	37.2	35.4	5%
רווח (הפסד) לתקופה	(28.5)	(29.8)		(29.9)	12.4	(16.9)	
רווח (הפסד) כולל	(55.2)	(27.0)		(11.7)	16.9	(19.4)	
סה"כ תחום ביטוח כללי							
פרמיות ברוטו	2,050.2	1,968.9	4%	2,021.5	424.9	397.4	7%
פרמיות בשייר	1,639.4	1,562.5	5%	1,508.6	323.7	290.0	12%
רווח לתקופה	136.7	108.4	26%	104.2	63.1	9.3	
רווח כולל	57.0	116.6	(51%)	153.9	77.1	2.0	

להלן נתונים בדבר מדדי רווחיות חיתומית - Loss Ratio ("LR") ו-Combined Ratio ("CR") - בענפי הרכוש^{17, 18}:

ענף רכב רכוש	2015	2014	2013
Loss Ratio ברוטו	82.2%	72.7%	74.3%
Loss Ratio שייר	82.2%	72.8%	74.5%
Combined Ratio ברוטו	109.1%	99.8%	102.2%
Combined Ratio שייר	109.1%	99.9%	102.4%

ענפי הרכוש (ללא רכב)	2015	2014	2013
Loss Ratio ברוטו	69.5%	47.4%	38.3%
Loss Ratio שייר	45.4%	42.2%	44.4%
Combined Ratio ברוטו	96.1%	73.8%	64.6%
Combined Ratio שייר	84.8%	81.1%	99.7%

3.6.3 תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח

היקף הפעילות

העלייה בפרמיות ברוטו ברבעון הרביעי של שנת 2015 לעומת הרבעון המקביל אשתקד הושפעה בעיקרה מעלייה בפרמיות בביטוח רכב בשל גידול בכמות הפוליסות וכן מעלייה בפרמיות בביטוח רכב חובה שהושפעה אף היא מגידול בכמות הפוליסות וזאת על אף שחיקת תעריפים בשל התחרות בענף.

בנוסף חלה עלייה בפרמיות בענפי החבויות שנבעה בחלקה מביטוח עסקים חדשים, ומנגד חל קיטון בפרמיות רכוש אחר שהושפע בעיקרו משינוי במועדי חידוש פוליסות בהן הכיסוי הביטוחי ארוך משנה במספר עסקים גדולים.

רווח כולל לפני מס

העלייה ברווח הכולל ברבעון הרביעי של שנת הדוח לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נבעה בעיקרה מגידול בהכנסות הריאליות מהשקעות וכן משיפור בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) אשר התבטאה בעיקרה בענפי רכב חובה וחבויות ומנגד מירידה ברווח החיתומי בענפי הרכוש.

להלן ניתוח התוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) לפי ענפים:

בענף רכב חובה התוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) הושפעו מהתפתחות חיובית בניסיון התביעות שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית המיוחסת לשנות חיתום "ותיקות" בהיקף גבוה יותר מאשר ברבעון המקביל אשתקד, לפירוט ראה באור 3.6.3.ג(5) בדוחות הכספיים.

¹⁷ Loss Ratio מוגדר כיחס שבין התשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח לבין הפרמיות שהורווחו. Combined Ratio מוגדר כיחס שבין התשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, עמלות ועלויות רכישה בניכוי הכנסות מעמלות ביטוח משנה והוצאות הנהלה וכלליות לבין הפרמיות שהורווחו.

¹⁸ הנתונים אינם כוללים הפחתה שיטתית של נכסים בלתי מוחשיים ניתנים לזיהוי שנוצרו ברכישת תיק אליהו.

בענף רכב רכוש חלה עלייה קלה בהפסד החיתומי (ללא רווחי השקעות ריאליים) לעומת הרבעון המקביל אשתקד שהושפעה מתביעות בגין סופת החורף שאירעה ברבעון הרביעי של שנת הדוח.

בענפי רכוש (ללא רכב) חלה הרעה בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעות ריאליים) אשר נבעה בעיקרה מעלות נזקי סופת החורף שחלה ברבעון הרביעי של שנת הדוח.

בענפי החבויות חל צמצום בהפסד החיתומי (ללא רווחי השקעה ריאליים) לעומת הרבעון המקביל אשתקד, הנובע ממגמת שיפור בניסיון התביעות בענפי אחריות מקצועית ואחריות המוצר שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית בהיקף גבוה יותר מהרבעון המקביל אשתקד. מנגד, בענפי חבות מעבידים וצד ג' חלה מגמת החמרה בשיעור הנזקים בשייר שהובילה להתפתחות שלילית בהערכות האקטואריות, השינוי בהערכות האקטואריות בענפים אלו היה ברמה דומה לרבעון המקביל אשתקד. לפירוט ראה באור 3.3.37.ג(5) בדוחות הכספיים.

3.6.4

תוצאות הפעילות בשנת הדוח

היקף הפעילות

העלייה בפרמיות ברוטו בשנת 2015 לעומת שנת 2014, התבטאה בביטוחי רכב רכוש בעקבות גידול בכמות הפוליסות, הן בביטוחי פרט והן בביטוחי קולקטיב, וכן בביטוחי רכוש אחרים. מנגד, בביטוח רכב חובה חלה ירידה בפרמיות, על אף עלייה בכמות הפוליסות, אשר הושפעה משחיקת תעריפים בשל התחרות בענף.

הירידה בפרמיות ברוטו בשנת 2014 לעומת שנת 2013 נבעה מקיטון בכמות הפוליסות בביטוחי רכב שנמכרו על ידי החברה, וכן מקיטון בפרמיות בענפי רכוש אחרים שנבע, בחלקו, ממועדי חידוש פוליסות בהן הכיסוי הביטוחי ארוך משנה במספר עסקים גדולים ומיידה בכמות הפוליסות בביטוח דירות שנמכרו על ידי החברה.

על פי נתוני משרד האוצר¹⁹, בתשעת החודשים הראשונים של 2015, בסך תחום ביטוח כללי חלה עלייה של כ-3% בהיקף המצרפי של הפרמיות ברוטו בשוק לעומת התקופה המקבילה בשנת 2014 (בדומה לעלייה בקבוצה). בביטוח רכב חובה חלה ירידה של כ-1% בשוק (לעומת ירידה של 8% בקבוצה), בביטוח רכב רכוש חלה עלייה של כ-5% בשוק (לעומת עלייה של כ-15% בקבוצה), בביטוחי הרכוש (ללא רכב) חלה עלייה של כ-4% בשוק (לעומת עלייה של כ-7% בקבוצה), ובביטוחי החבויות חלה עלייה של כ-5% בשוק (לעומת ירידה של כ-3% בקבוצה).

כתוצאה, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2015, נתח השוק של הקבוצה נותר ברמה דומה לתקופה המקבילה בשנת 2014, תוך עלייה בנתחי השוק של הקבוצה בענפי רכב רכוש ורכוש אחר ומנגד ירידה בענפי רכב חובה וחבויות, זאת לאחר ירידה בנתחי השוק של הקבוצה במרבית הענפים שחלה בשנת 2014 לעומת שנת 2013. לפירוט נתחי השוק של הקבוצה, ראה סעיף 13.2 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לפירוט בדבר התפלגות הפעילות בביטוח כללי לפי סוגי לקוחות ובדבר גידול בשיעורי החידושים בביטוח רכב רכוש ודירות לעומת קיטון בשיעור החידושים בביטוח רכב חובה בשנת 2015, ראה סעיף 14 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

רווח כולל לפני מס

הקיטון ברווח הכולל בשנת 2015 לעומת שנת 2014, הושפע בעיקרו מקיטון ניכר בהכנסות הריאליות מהשקעות וכן מהרעה בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) בביטוחי רכב רכוש וביטוחי חבויות שקוזזה בחלקה מעלייה ברווח החיתומי בביטוח רכב חובה.

הירידה ברווח הכולל בשנת 2014 לעומת שנת 2013, התבטאה בעיקרה בתוצאות החיתומיות בענפי רכב חובה וחבויות. מנגד, חל שיפור בתוצאות החיתומיות בענפי הרכוש

¹⁹ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

וכן עלייה מסוימת בהכנסות הריאליות מהשקעות אשר קוזזה בחלקה בשל גידול בהוצאות המימון בגין פיקדונות ממבטחי משנה.

להלן ניתוח התוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) לפי ענפים:

בענף רכב חובה

התוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) בשנת 2015 הושפעו מהתפתחות חיובית בניסיון התביעות שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית המיוחסת לשנות חיתום "ותיקות" בהיקף גבוה יותר מאשר בשנת 2014. לפירוט ראה באור 3.3.37(ג.5) בדוחות הכספיים.

בשנת 2014 התוצאות הושפעו כאמור ממגמת שיפור בניסיון התביעות, אולם הקיטון בהערכה האקטוארית שחל בשנת 2014 היה נמוך מהקיטון בהערכה האקטוארית בשנת 2013.

יצוין, כי הפסדי הביטוח השיווי ("הפול") הקטינו את הרווח של הקבוצה ברכב חובה בשנת 2015 בסך של כ-21 מיליון ש"ח, בשנת 2014 בסך של כ-14 מיליון ש"ח ובשנת 2013 בסך של כ-13 מיליון ש"ח.

לפירוט הרכב הרווח והתפתחות הרווח לפי שנות חיתום בענף רכב חובה - ראה באור 5.17ג ובאור 7.17ג בדוחות הכספיים.

בענף רכב רכוש

בשנת 2015 נרשם הפסד חיתומי (ללא רווחי השקעות ריאליים) לעומת רווח חיתומי בשנת 2014, אשר הושפע מהגדלת הפרשה לפרמיה בחסר בסך כ-11 מיליון ש"ח בשל החמרה בניסיון התביעות וכן מעלות נזקי סופות חורף שאירעו בשנת 2015.

יצוין כי החמרה בניסיון התביעות נבעה בחלקה מגידול בכמות הרכבים שהוכרזו כאובדן גמור כתוצאה מהרחבת הרשימה של סוגי נזקים בטיחותיים לרכב אשר אוסרת על השימוש בו, בהתאם לתיקון 5 לתקנות התעבורה, תשכ"א 1961 שנכנס לתוקף בחודש אפריל 2014.

בשנת 2014 חל שיפור בתוצאות החיתומיות כתוצאה משיפור בעלות התביעות, בין היתר בשל נזקי סופות החורף אשר אירעו בשנת 2013.

לשינויים בשיעורי הרווחיות החיתומית, ראה נתוני LR ו-CR לעיל.

בענפי הרכוש (ללא רכב)

התוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעות ריאליים) נותרו ברמה דומה לשנת 2014, זאת על אף גידול בעלות התביעות בשל נזקי סופות החורף שאירעו בשנת 2015.

בשנת 2014 חלה עלייה בתוצאות החיתומיות בשל ירידה בתביעות בשייר שהושפעה בחלקה בשל נזקי סופות חורף שחלו בשנת 2013 וכן מקיטון בעלות ביטוח המשנה.

לשינויים בשיעורי הרווחיות החיתומית, ראה נתוני LR ו-CR לעיל.

בענפי החבויות

חל גידול בהפסד החיתומי (ללא רווחי השקעות ריאליים) בשנת 2015 לעומת שנת 2014, המתבטא בעיקרו בענפי אחריות מעבידים וצד ג' בשל מגמת החמרה בשיעור הנזקים בשייר שהובילה להתפתחות שלילית בהערכות האקטואריות.

מנגד, בענפי אחריות מקצועית ואחריות המוצר נרשמה מגמת שיפור בניסיון התביעות שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית בהיקף גבוה מאשר בשנת 2014. לפירוט ראה באור 3.3.37(ג.5) בדוחות הכספיים.

ההרעה בתוצאות החיתומיות בשנת 2014 לעומת שנת 2013, נובעת בעיקרה ממגמת החמרה בניסיון התביעות, שהובילה לגידול בהערכה האקטוארית של התביעות התלויות בענפי צד ג' ואחריות מעבידים. הגידול בהערכות אלה בשנת 2014 היה גבוה מהגידול

בהערכות האקטואריות בשנת 2013. ההחמרה כאמור, מתקזזת בחלקה בשל שיפור בענפי אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

לנתונים בנושא הרכב הרווח והתפתחות הרווח לפי שנות חיתום בענפי החבויות - ראה באור 6ג17 ו-8ג17 בדוחות הכספיים.

שיעור העמלות, הוצאות השיווק והוצאות רכישה אחרות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2015 בכ-20.8%, לעומת כ-20.5% בשנת 2014 וכ-21.2% בשנת 2013.

שיעור העמלות מהפרמיה ברוטו הסתכם בשנת 2015 בכ-13.4%, לעומת 13.2% בשנת 2014 ו-14.0% בשנת 2013. לפירוט ראה סעיף 32.3.3 לפרק תיאור עסקי התאגיד.

שיעור הוצאות הנהלה וכלליות²⁰ מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2015 בכ-2.4%, לעומת כ-2.3% בשנת 2014 ולעומת כ-2.5% בשנת 2013.

3.7. הוצאות הנהלה וכלליות

בשנת 2015 הוצאות הנהלה וכלליות של הקבוצה²¹ הסתכמו בכ-1,509 מיליון ש"ח, לעומת 1,438 מיליון ש"ח בשנת 2014 וכ-1,535 מיליון ש"ח בשנת 2013.

הגידול בהוצאות בשנת 2015 לעומת שנת 2014 הושפע בעיקרו מגידול במצבת העובדים כמפורט בסעיף 20.2 בחלק ד' לפרק תיאור עסקי התאגיד, וכן מכניסתו לתוקף של הסכם קיבוצי עבור עובדי מגדל ביטוח ומגדל מקפת אשר הגדיל את הוצאות הקבוצה בשנת 2015 בסך של כ-60 מיליון ש"ח, אשר קוזז בחלקו בשל קיטון ברכיבי שכר משתנים.

הקיטון בהוצאות בשנת 2014 לעומת שנת 2013 הושפע בעיקרו ממענק מיוחד שניתן בעיקר לעובדי הקבוצה בשנת 2013 בסך של כ-90 מיליון ש"ח.

לפירוט נוסף בדבר הוצאות הנהלה וכלליות ראה באור 32 בדוחות הכספיים.

3.8. נתונים מאזניים עיקריים מהדוחות הכספיים

מיליוני ש"ח	31.12.2015	31.12.2014	% השינוי
סה"כ מאזן	125,668	118,228	6%
סה"כ נכסים עבור חוזים תלויי תשואה	83,644	78,708	6%
סה"כ הון	4,687	4,726	(1%)
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה	115,639	109,451	6%
מתוכן:			
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	83,313	78,047	7%
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	32,326	31,404	3%

הגידול הן בהיקף הנכסים והן בהיקף ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה הושפע בעיקרו מהתשואות שהושגו על ידי הקבוצה בשווקי ההון וכן מהגידול בצבירות נטו בתיק הנכסים.

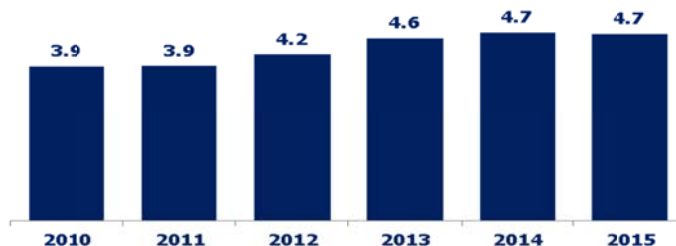
השינוי ביתרות המזומנים ושווי המזומנים מכ-4.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014 לכ-9.8 מיליארד ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2015, נובע בעיקרו מגידול בתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

²⁰ הוצאות הנהלה וכלליות הינן לאחר סיווג הוצאות לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ולסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

²¹ הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות הנזקפות לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ולסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

נטו, ומפעילות מימון, בעקבות הנפקת אגרות החוב המפורטות בבור 24. לפירוט ראה את דוח תזרים המזומנים בדוחות הכספיים של החברה.

להלן התפתחות ההון לטווח שנה, בשנים 2010 - 2015 (במיליארדי ש"ח):

במהלך שנת 2015 בוצעו על ידי מגדל גיוס הון בע"מ ("מגדל גיוס הון"), חברה בת בבעלות מלאה של החברה, הנפקות של סדרה ג' בערך נקוב כולל של כ- 1,191 מיליון ש"ח המשמשות במגדל ביטוח כהון משני מורכב ושל סדרה ד' בערך נקוב של כ- 711 מיליון ש"ח המשמשות במגדל ביטוח כהון שלישוני מורכב וזאת בנוסף לשתי הנפקות פרטיות של כתבי התחייבויות של מגדל גיוס הון שבוצעו בשנת 2012 בערך נקוב של 825 מיליון ש"ח ומשמשות במגדל ביטוח כהון משני מורכב. לפירוט ראה בבור 24. בדוחות הכספיים.

הקיטון בהון לעומת 31 בדצמבר 2014 נובע בעיקרו מרווח כולל בסך כ-171 מיליון ש"ח בשנת הדוח בניכוי דיבידנדים בסך כ-210 מיליון ש"ח, שחולקו על ידי החברה במהלך שנת 2015.

ההון הקיים בחברה ליום 31.12.2015, על פי תקנות והנחיות המפקח המחושב על-פי תקנות ההון הינו כ-7,395 מיליוני ש"ח, כולל הון משני ושלישוני מורכב של כ-2,716 מיליוני ש"ח. לחברה עודף של כ-3,078 מיליוני ש"ח מעל ההון המינימלי הנדרש על פי תקנות ההון כיום.

לפרטים נוספים בדבר דרישות ההון ראה פירוט בבור 14.ה בדוחות הכספיים.

לפירוט בדבר היערכות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2, ראה בבור 14.ה6 בדוחות הכספיים.

3.9 מקורות מימון

31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	במיליוני ש"ח
1,056	1,533	3,001	התחייבויות פיננסיות
860	846	2,717	הלוואות לזמן ארוך ⁽¹⁾
89	5	-	הלוואות לזמן קצר
107	682	284	נגזרים ⁽²⁾
מזה:			
97	641	237	נגזרים בגין התחייבויות עבור פוליסות תלויות תשואה

(1) יתרת הלוואות לזמן ארוך נכון ליום 31.12.2015 מורכבת מהנפקות של מגדל גיוס הון שבוצעו בשנת 2015, כאמור בסעיף 3.8 לעיל, שיתרתן בדוחות הכספיים הינה כ-1,879 מיליון ש"ח (ללא ריבית לשלם), בנוסף לשתי הנפקות פרטיות של כתבי התחייבויות של מגדל גיוס הון שבוצעו בשנת 2012 שיתרתן בדוחות הכספיים הינה כ-838 מיליון ש"ח. אגרות החוב האמורות משמשות במגדל ביטוח כהון משני ושלישוני מורכב לפי העניין.

(2) יתרת הנגזרים הכלולה בהתחייבויות הפיננסיות משקפת את ההתחייבות שנוצרה ליום המאזן בשל הפעילות בנגזרים, בעיקר בנושא החשיפה למט"ח.

4. מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות הקבוצה ובסביבתה העסקית

4.1 סביבה מקרו כלכלית

להלן תיאור תמציתי של מגמות, אירועים והתפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה, שיש להם או צפויה להיות להם השפעה על הקבוצה²².

4.1.1 התפתחויות במשק ובתעסוקה

הקבוצה פועלת במסגרת המשק הישראלי אשר מצבו הכלכלי, הפוליטי והביטחוני משליך על מכירותיה בתחומים שונים, על היקף תביעות הביטוח ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעולה. לרמת התעסוקה והשכר השפעה בעיקר על היקף עסקי ביטוח חיים והחיסכון לטווח ארוך.

הסביבה העולמית - בשנת 2015 הפעילות הכלכלית העולמית המשיכה לצמוח בקצב מתון. בנקים מרכזיים בעולם המשיכו לנקוט צעדים של מדיניות מוניטרית מרחיבה, ובראשם הבנק המרכזי האירופי. הכלכלות המפותחות המשיכו לצמוח בקצב מתון, ואילו בכלכלות המשקים המתעוררים ובראשם סין, חלה הרעה בקצבי הצמיחה שהתרכזה במחצית השנייה של השנה.

המשק האמריקאי המשיך לצמוח בקצב מתון. בכלכלת אירופה החלה מגמת שיפור בצמיחה, אף כי ריחפה מעליה סכנת "המשבר היווני" אשר פחתה במחצית השנייה של השנה. לקראת סוף שנת 2015, החל תהליך היפרדות במדיניות המוניטרית של הגושים הגדולים: הבנק המרכזי האמריקאי החל להעלות את הריבית, לראשונה זה 7 שנים, ואילו הבנק המרכזי האירופאי העמיק את ההרחבה המוניטרית.

המשק הישראלי - בשנת 2015 נמשכה הצמיחה הממותנת בפעילות המשק, תוך שהצריכה הפרטית תומכת בהתרחבות התוצר, ומנגד ביצוא ובהשקעות בנכסים קבועים חלה ירידה. ברבעון הרביעי של השנה, מסתמן שיפור מסוים בפעילות המקומית ובפרט עליה ביצוא.

על פי אומדן של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2015²³, בשנת 2015 עלה התוצר המקומי הגולמי בשיעור של כ-2.5%, לאחר עלייה של 2.6% בשנת 2014 ולאחר עלייה של כ-3.3% בשנת 2013. בתוצר לנפש חלה עלייה של כ-0.5% בשנת 2015, לאחר עלייה של כ-0.6% בשנת 2014 ולאחר עלייה של כ-1.3% בשנת 2013. התמ"ג העסקי עלה בשנת 2015 בכ-2.3%, בדומה לשנת 2014 ולאחר עלייה של כ-3.4% בשנת 2013.

העלייה בתמ"ג בשנת 2015 משקפת עלייה של כ-4.9% בהוצאה לצריכה פרטית (לעומת עלייה של כ-3.7% בשנת 2014) ועלייה בהוצאה לצריכה ציבורית של כ-3.1% (לעומת עלייה של 3.3% בשנת 2014). מנגד נרשמה ירידה של כ-1.4% בהשקעות בנכסים קבועים (לאחר ירידה של כ-2.0% בשנת 2014) וירידה ביצוא סחורות ושירותים של כ-3.1% (לעומת עלייה של כ-1.5% בשנת 2014). ביבוא סחורות ושירותים חלה עלייה של כ-0.6% (לעומת עלייה של כ-3.0% בשנת 2014).

ניתוח ההתפתחות לפי רבעונים מראה, כי התמ"ג עלה ברבעון הרביעי של 2015 בשיעור של כ-3.9% בחישוב שנתי, לאחר עלייה של 2.4% ברבעון השלישי, עלייה של כ-0.3% ברבעון השני ועלייה של כ-2.5% ברבעון הראשון. העלייה ברבעון הרביעי של השנה משקפת עליות ניכרות בהוצאה לצריכה ציבורית ופרטית, וכן עליות ביצוא סחורות ושירותים ובהשקעה בנכסים קבועים.

שוק העבודה - במהלך שנת 2015 חל שיפור בשוק העבודה. בשיעור האבטלה חלה ירידה, אשר הסתכמה בשנת 2015 בכ-5.3% בממוצע לעומת כ-5.9% בממוצע בשנת 2014.

כמו כן, בשנת 2015, נרשמה עלייה של כ-3.0% בשכר הריאלי הממוצע לעומת ממוצע שנת 2014, במקביל לעלייה של כ-2.4% במספר משרות השכיר.

²² הסקירה מבוססת, בין היתר, על פרסומי בנק ישראל ועל פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
²³ לפי אומדן החשבונות הלאומיים לישראל לשנת 2015 שפורסם ביום 10 במרס 2016.

4.1.2 שוק ההון

חברות הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל והחברות הפועלות במסגרת השירותים הפיננסיים, משקיעות חלק ניכר מתיק הנכסים שלהן בשוק ההון. לתשואות בשוק ההון באפיקים השונים, השלכה מהותית, הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה ראה גם סעיף 4.1.4 להלן.

במהלך שנת 2015 נרשמה תנודתיות נכרת בשווקי ההון בארץ ובעולם. בסיכומה של השנה, נרשמו עליות שערים במרבית מדדי המניות בארץ וירידות שערים במרבית מדדי המניות בעולם. גם בשוקי האג"ח הממשלתיות בעולם ובארץ חלה תנודתיות נכרת, אשר התבטאה בעיקרה בעליה חדה בתשואות לפדיון ברבעון השני של שנת 2015, לאחר ירידה נכרת ברבעון הראשון של שנת 2015.

להלן מגמות עיקריות בשנת 2015 באפיקי ההשקעה העיקריים והשלכותיהן:

אינפלציה - בשנת 2015 ירד מדד המחירים לצרכן בכ-0.9% לפי מדד ידוע ובכ-1.0% לפי מדד בגין. ברבעון הרביעי של השנה מדד המחירים לצרכן ירד בכ-0.7% לפי מדד ידוע וירד בכ-0.4% לפי מדד בגין.

ריבית - בנק ישראל הוריד את הריבית לחודש מרס 2015 ב-0.15% על רקע התגברות קצב הייסוף בשקל והשפעותיו האפשריות על הפעילות והאינפלציה. לאחר הפחתה זו ועד לסוף השנה הריבית נותרה ללא שינוי. בסיכומה של שנת הדוח, הריבית המוניטרית לחודש דצמבר 2015 הסתכמה ב-0.1%, לעומת 0.25% בחודש דצמבר 2014.

בסוף שנת 2015 הציפיות לאינפלציה²⁴ (ל-12 החודשים הבאים) ירדו לכ-0.1%, לעומת ציפיות לאינפלציה בשיעור של כ-0.6% בסוף שנת 2014. כתוצאה, הריבית הריאלית בסוף שנת 2015 הייתה אפסית לעומת ריבית ריאלית שלילית של כ-0.4% בסוף שנת 2014.

אגרות חוב ממשלתיות - במהלך שנת 2015 נרשמה תנודתיות ניכרת בתשואות לפדיון של אגרות החוב הממשלתיות, במקביל לשינויים בשוק האג"ח העולמי. התנודתיות הנכרת חלה בעיקרה במחצית הראשונה של השנה, כאשר ברבעון הראשון של שנת 2015 נרשמו ירידות נכרות בתשואות לפדיון, ואילו ברבעון השני עליות נכרות.

ברבעון הרביעי של שנת 2015, חלו עליות קלות בתשואות לפדיון של אגרות החוב הלא צמודות והצמודות בטווח הקצר והבינוני, לעומת ירידות בתשואות לפדיון בטווח הארוך, ובסיכומה של שנת 2015 נרשמו ירידות קלות בתשואות לפדיון במרבית הטווחים.

כתוצאה, מתחילת שנת 2015 הניבו האג"ח השקליות בריבית קבועה תשואה ריאלית ממוצעת של כ-4.2% והאג"ח הצמודות הניבו תשואה ריאלית ממוצעת של כ-0.7%.

ברבעון הרביעי של שנת 2015 הניבו האג"ח השקליות בריבית קבועה תשואה ריאלית של כ-1.2% והאג"ח הצמודות הניבו תשואה ריאלית של כ-0.7%.

אגרות חוב קונצרניות - במהלך שנת 2015 נרשמה תנודתיות בתשואות לפדיון של אגרות החוב הקונצרניות, במקביל לשינויים בתשואות לפדיון באג"ח הממשלתיות, וכן נרשמה תנודתיות בפערי התשואות בין האג"ח הקונצרני לאג"ח הממשלתי.

ברבעון הרביעי של שנת 2015 חלה ירידה בתשואות לפדיון של האג"ח הקונצרניות הצמודות ויציבות באג"ח השקליות, תוך צמצום במרווח הסיכון מול אגרות החוב הממשלתיות. בסיכומה של שנת 2015, נרשמה מגמה מעורבת, תוך ירידה במרווח הסיכון.

כתוצאה, בסיכומה של שנת 2015, מדד האג"ח הקונצרניות עלה ריאלית בכ-3.1% וברבעון הרביעי של השנה עלה ריאלית בכ-1.3%.

²⁴ הציפיות לאינפלציה מבוססות על פערי תשואות אג"ח ממשלתיות צמודות ולא צמודות.

שינויי הריבית והאינפלציה הצפויה, כאמור, גרמו לשינויים בתשואות הגלומות בתיקי הנכסים הפיננסיים שמחזיקות חברות הביטוח, לרבות תיקי הנכסים המוחזקים מול הפוליסות המשתפות ברווחים, מהן נגזרים רווחי ההשקעות של חברות הביטוח.

לרמת הריביות הנמוכה השפעה להקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת הערך הגלום של תיק ביטוח החיים, כמו גם להקטנת התשואה העתידית של כספי העמיתים. בדבר השפעת הריבית על העתודות בביטוח חיים, ראה סעיפים 1.2.1, 3.2 ו-3.3 לעיל.

מניות (שוק מקומי) - בשנת 2015 נרשמה תנודתיות נכרת בשוק המניות המקומי. לאחר עליות שערים נכרות במהלך הרבעון הראשון של שנת 2015 וירידות שערים נכרות ברבעון השלישי של שנת 2015 בדומה למגמה בעולם, ברבעון הרביעי של השנה חלה התאוששות במדדי המניות בארץ, במקביל לעליות שנרשמו במדדי המניות בחו"ל.

בסיכומה של שנת 2015, מדד ת"א 100 עלה ריאלית בכ-3.0%, מדד ת"א 25 עלה ריאלית בשיעור של כ-5.3%, מדד ת"א 75 ירד ריאלית בכ-4.6% ומדד יתר המניות עלה ריאלית בכ-27.4%.

ברבעון הרביעי של השנה, מדד ת"א 100 עלה ריאלית בכ-1.8%, מדד ת"א 25 עלה ריאלית בכ-3.3%, מדד ת"א 75 ירד ריאלית בכ-2.9% ומדד יתר המניות עלה ריאלית בכ-9.9%.

מניות (שוקי חו"ל) - בשנת 2015 במדדי המניות בעולם נרשמה מגמה מעורבת, תוך תנודתיות נכרת במהלך השנה, אשר התבטאה, בין היתר, בירידות שערים במהלך הרבעון השלישי של השנה על רקע ירידות חדות בשוק המניות הסיני ובעליות שערים במהלך הרבעון הרביעי. בפרט, תנודתיות ניכרת אפיינה את שוק המניות האירופאי אשר רשם עליות שערים ברבעון הראשון של השנה בעקבות צעדי ההרחבה המוניטרית, ואילו ברבעון השני רשם ירידות שערים על רקע המשבר הפיננסי ביוון.

בשנת 2015, מדד המניות העולמי MSCI רשם תשואה נומינלית שלילית של כ-4.3% (תשואה שלילית של כ-3.9%, כולל השפעת שער החליפין), מדד ה-NASDAQ 100 עלה בכ-9.8% (10.2% כולל השפעת שער החליפין) ומדד ה-DOW JONES רשם תשואה נומינלית שלילית של כ-2.2% (תשואה שלילית של כ-1.9% כולל השפעת שער החליפין).

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2015, מדד המניות העולמי MSCI רשם תשואה נומינלית של כ-4.6% (תשואה נומינלית של כ-4.1% כולל השפעת שער החליפין), כאשר מדד ה-NASDAQ 100 עלה נומינלית בכ-11.3% (עלייה של כ-10.7% כולל השפעת שער החליפין), ומדד ה-DOW JONES עלה נומינלית בכ-7.0% (תשואה נומינלית של כ-6.4% כולל השפעת שער החליפין).

מט"ח - בסיכומה של שנת 2015 חלה היחלשות מתונה בשער החליפין של השקל מול הדולר, במקביל להתחזקות הדולר בעולם. מול האירו השקל התחזק במהלך השנה, בעיקר בעקבות ההרחבה המוניטרית שבוצעה על ידי הבנק המרכזי האירופאי.

בסיכומה של שנת 2015, השקל נחלש מול הדולר בשיעור נומינלי של כ-0.3%, מול האירו השקל התחזק בשיעור של כ-11.2%, מול הלירה שטרלינג התחזק בשיעור של כ-4.9%, ומול היין התחזק בשיעור של כ-0.5%.

בשניים הנ"ל כלולים שניים בשערי החליפין שאירעו ברבעון הרביעי כדלקמן: השקל התחזק מול הדולר בשיעור נומינלי של כ-0.5%, מול האירו בשיעור של כ-3.7%, מול הלירה שטרלינג בשיעור של כ-3.0%, ומול היין בשיעור של כ-0.7%.

4.1.3

התפתחויות בסביבה הכלכלית לאחר תאריך המאזן

לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח נמשכה התנועתיות בשווקים הפיננסיים כך שבסיכומה של התקופה חלו ירידות שערים ברוב מדדי המניות בארץ ובעולם וכן חלה ירידה של עקומת הריבית חסרת הסיכון. לפירוט ההשלכות על החברה ראה באור 40.ב. לדוחות הכספיים.

בארץ, מדד המחירים לצרכן בגין חודשים ינואר ופברואר 2016 ירד בשיעור מצטבר של 0.9%.

הבנק העולמי וקרן המטבע הבינלאומית הפחיתו את תחזיות הצמיחה: תחזית קרן המטבע לצמיחה העולמית ב-2016 (מחודש ינואר 2016) הופחתה מ-3.6% ל-3.4% והתחזית לצמיחת הסחר העולמי ב-2016 הופחתה מ-4.1% ל-3.4%, בעיקר בשל המצב בשווקים המתעוררים.

על פי הערכות בנק ישראל מחודש דצמבר 2015, בשנת 2016 התמ"ג צפוי לצמוח בשיעור של 2.8%, לעומת אומדן צמיחה של 2.4% בשנת 2015. התחזית לשנת 2016 עודכנה כלפי מטה ב-0.5 נקודות האחוז בשל הפחתת התחזיות לצמיחת הסחר העולמי, עם זאת צפוי גידול בקצב הצמיחה לעומת שנת 2015 בשל צפי לשיפור בייצוא.

4.1.4

הכנסות מהשקעות והשפעתן על רווחי מבטח וחברות מנהלות

להכנסות מההשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות וההון העצמי, לפי העניין, השפעה מהותית על רווחי חברות הביטוח. היקף ההשפעה על הרווחים תלוי במאפייני ההתחייבויות הביטוחיות (נוסטרו, משתף ברווחים) ותנאי דמי הניהול במוצרים שכנגדם מוחזקת העתודה הרלבנטית.

בפוליסות משתפות ברווחים שהונפקו משנת 2004 ואילך, חברת הביטוח זכאית לדמי ניהול קבועים מהצבירה (היקף הנכסים המנוהלים), אשר אינם תלויים בתוצאות ההשקעה. התשואה מההשקעות (בניכוי דמי הניהול) נזקפת למבוטחים בפוליסות אלה וההשפעה של התשואות על התוצאות הכספיות של חברת הביטוח מצטמצמת להשפעה הנגזרת מההיקף הכולל של הנכסים המנוהלים מהם נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח.

גם בעסקי הפנסיה והגמל, החברה המנהלת זכאית לדמי ניהול קבועים מהצבירה, והתשואה מההשקעות, בניכוי דמי ניהול, נזקפת לעמיתים. על כן השפעת תוצאות ההשקעות על רווחי החברה המנהלת של קרן הפנסיה או קופת הגמל, מצטמצמת להשפעה הנגזרת מן ההיקף הכולל של הצבירה בקרן הפנסיה או קופת הגמל ממנה נגזרים דמי הניהול לחברה המנהלת את קרן הפנסיה או קופת הגמל.

בפוליסות משתפות ברווחים שהונפקו עד ליום 31 בדצמבר 2003 חברת הביטוח זכאית לדמי ניהול קבועים מהצבירה, בתוספת עד 15% מהתשואה הריאלית, בניכוי דמי הניהול הקבועים ("דמי ניהול משתנים"). אם הצטברו הפסדים ריאליים, חברת הביטוח אינה זכאית לדמי ניהול משתנים, וזאת עד לכיסוי הפסד המצטבר בהתאם למנגנון שנקבע לעניין זה בהנחיות הממונה. במוצרים אלה התוצאות הכספיות של חברת הביטוח מושפעות גם מהתנועתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, לאור העובדה, כי דמי הניהול המשתנים נגבים מהתשואה הריאלית המושגת, לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים.

בביטוח חיים לא משתף ברווחים (בגין חלק תיק ביטוח החיים שאינו מגובה באיגרות חוב מיועדות), בביטוח כללי ובהון, אין הקבלה מלאה בין בסיס ההצמדה של הנכסים לבסיס ההצמדה של ההתחייבויות.

חלק ניכר מתיק הנכסים של הקבוצה מושקע בשוק ההון. לפיכך, לתשואות בשוק ההון באפיקים השונים, ובין היתר, גם לשיעורי הריבית הנמוכים, השלכה מהותית הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה. הרווחים וההפסדים מהשקעות מבטאים את התנהגות שווקי ההון בארץ ובעולם וכן את התנהגות מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין של השקל מול המטבעות העיקריים, אשר השפעתם המצרפית על דמי הניהול / המרווח הפיננסי הינה הסיבה העיקרית לתנודתיות בתוצאות המדווחות.

4.2 תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך

4.2.1 שינויים בהיקף הפעילות בשוק

על יסוד נתוני פרמיות ביטוח החיים בשנים 2013 עד ספטמבר 2015 ונתוני דמי הגמולים והצבירות נטו²⁵ בשנים 2013-2015 ניכרת מגמת עלייה בפעילות המצרפית של תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך²⁶, תוך צמיחה מואצת בענף הפנסיה.

בביטוח חיים, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2015 חלה עלייה של כ-3% בהיקף הפרמיות בשוק בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, זאת לאחר שבתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014 הפרמיות נותרו ברמה דומה לתקופה המקבילה אשתקד.

בביטוח חיים חלה עלייה בהיקף הפרמיות (כולל תקבולים בגין חוזי השקעה) של כ-11% בשנת 2014 לעומת שנת 2013²⁷.

בפעילות ענף הפנסיה, בשנתיים האחרונות חלה צמיחה מואצת במונחי דמי גמולים (כ-13% בשנת 2015 וכ-16% בשנת 2014). בענף הגמל (כולל קרנות השתלמות), צמיחה בדמי הגמולים של כ-15% בשנת 2015 לעומת צמיחה של כ-7% בשנת 2014.

גם בהיקף הפעילות המצרפי במונחי נכסים מנוהלים, חלה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2015 לעומת התקופה המקבילה אשתקד עלייה בסך מוצרי התחום של כ-5% שהושפעה מהעליות בשווקי ההון ומהצבירה השוטפת נטו, זאת לעומת עלייה של כ-12% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2014 לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

משקל ענף ביטוח החיים, במונחי נכסים מנוהלים, שמר על יציבות בשנת 2014 לעומת שנת 2013 ועמד על כ-34%. משקל ענף קרנות הפנסיה החדשות עלה מכ-21% ב-31 בדצמבר 2013 לכ-22% ב-31 בדצמבר 2014, ומשקלו של ענף הגמל ירד מכ-45% ב-31 בדצמבר 2013 לכ-43% ב-31 בדצמבר 2014²⁸.

²⁵ צבירה נטו מוגדרת כדמי הגמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו.

²⁶ מבוסס על נתוני אתרי משרד האוצר, וביניהם "ביטוח-נט", "פנסיה-נט", ו"גמל-נט".

²⁷ מבוסס על דוח הממונה לשנת 2014.

²⁸ מבוסס על דוח הממונה לשנת 2014.

5. יעדים ואסטרטגיה עסקית של החברה

הסביבה העסקית והתחרות הגוברת מחייבים את החברה לבחון מעת לעת את צורת חשיבתה והיערכותה לגבי היעדים והאסטרטגיה העסקית שלה. לנוכח התפתחויות מהותיות בסביבה העסקית של החברה, לרבות התגברות התחרות, שינוי תמהיל המוצרים הפנסיוניים והביקוש הגובר למוצרי פנסיה, ירידת הריבית ושינוי טעמי הלקוחות, החברה ביצעה תהליך של תיקוף ועדכון האסטרטגיה העסקית שלה, לרבות התייחסות לסוגיות המרכזיות הבאות: תמהיל המוצרים שהחברה משווקת, אופן התמחור ועשיית העסקים, תמהיל ערוצי ההפצה, אופן ניהול ההשקעות וסוגיית הון החברה.

על אף שהקבוצה שואפת ליישם את האסטרטגיה שלה, הגשמת התכנון האסטרטגי כאמור, תלויה בגורמים משתנים רבים, ובכלל זה מצב המשק והתעסוקה, שווקי ההון, רמת התחרות, וכן התפתחויות רגולטוריות בתחומי הפעילות של הקבוצה.

היעדים האסטרטגיים העיקריים של הקבוצה כפי שנקבעו על-ידי דירקטוריון החברה הינם:

- (א) שמירה על רווחיות נאותה לאורך זמן, תוך חיזוק זרוע ביטוח כללי.
- (ב) שימור מעמד הקבוצה כגורם מוביל בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך.
- (ג) שיפור מתמיד בנאמנותם ובשביעות רצונם של הלקוחות וערוצי ההפצה.

האסטרטגיה העסקית של הקבוצה נכון למועד הדוח הינה כדלקמן:

בראייה קבוצתית, לצורך שמירה על רווחיות נאותה לאורך זמן, תפעל הקבוצה לגיוון מקורות הרווח, התאמת תמהיל מכירות מוצרי הביטוח למטרת שיפור הרווחיות, שיפור היעילות התפעולית וניהול המשאבים תוך שיפור השירות וכן ניהול השקעות המאפשר השאת תשואה תוך התאמה לרמת הסיכון.

בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך, פועלת הקבוצה לשינוי תמהיל המכירות תוך העמקת מכירות מוצר הפנסיה שהפך למוצר המוביל בתחום. בנוסף, החברה מתמקדת במכירת מוצרי סיכון ופרט, וכן גיוס צבירות למטרות חסכון, לרבות פיתוח מוצרים חדשים שיוטאמו למציאות הרגולטורית והתחרותית המשתנה בתחום. בנוסף פועלת הקבוצה להתאמת מערכות ההפצה לצרכים המשתנים בשוק, לשם מינוף יכולות המכירה והטמעת כלים למכירות. כמו כן, פועלת הקבוצה להרחבת המכירות ללקוחות קיימים תוך שימור תיק ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך ומניעת פדיונות וביטולי פוליסות.

לשם גיוון מקורות הרווח, החברה שמה לה למטרה להרחיב את פעילותה **בתחום הביטוח הכללי**, תוך חתימה לשיפור הרווחיות בתחום זה.

בתחום ביטוח הבריאות, פועלת החברה להרחבת פעילותה תוך הרחבת בסיס הפעילות העסקית וקהלי היעד. בשנים האחרונות החברה שמה לעצמה כיעד, להגדיל את נתח השוק שלה לרבות באמצעות פיתוח מוצרים חדשים, פרסום, והרחבת שירותים ללקוחותיה.

בנוסף, תפעל החברה לפיתוח פעילויות נוספות, משיקות לפעילותה בתחומי הביטוח, בנושאים הקשורים לאיכות חיים, שירותי בריאות, ושירותים לאוכלוסיית המבטחים מעבר למועד הפרישה - הגיל השלישי, על היבטיהם השונים. החברה רואה באוכלוסיית הגיל השלישי כאמור שוק מתפתח והיא תפעל למיצוי פוטנציאל הסינרגיה הקבוצתית בכל הקשור לפלח שוק זה.

לנוכח השינויים הרגולטוריים והתגברות התחרות בתחום, פועלת הקבוצה לשיפור היעילות התפעולית והשירות ללקוחות וערוצי ההפצה השונים של הקבוצה, בין היתר באמצעות יישום מערכות מחשוב מתקדמות לרבות פיתוח אמצעים דיגיטליים שונים, כמו גם באמצעות שינויים ארגוניים.

החברה פועלת לשיפור מתמיד בנאמנותם ובשביעות רצונם של הלקוחות ושל ערוצי ההפצה, אשר להערכת החברה יושג באמצעות הקפדה על רמה גבוהה של שירות הניתן ללקוח ולערוצי ההפצה, וכן באמצעות העמקת נתח לקוח תוך יצירת בסיס ארוך טווח לקשריה עם הלקוח הסופי. לצורך העמקת נתח לקוח, שמה החברה דגש על פישוט תהליכי המכירה, פיתוח מוצרים ושירותים מתאימים וניצול סינרגיה בין הפעילויות והמוצרים השונים של הקבוצה.

החברה ממשיכה לפעול להשגת תשואות ראויות למבטחים ולעמיתים, תוך התאמה לרמת הסיכון. לצורך כך פועלת הקבוצה לגיוון השקעותיה, ובכלל זה להרחבת פעילות ההשקעות לשווקים בחו"ל ולהעמקת ההשקעה באפיקים שינוי, להערכת הקבוצה, תשואות עודפות, בין היתר, בתחומי הנדל"ן והאשראי.

היעדים כאמור יבחנו על רקע היערכותה של החברה לעמידה ביעדי ההון על פי משטר כושר הפירעון מבוסס סולבנטי 2, ובכלל זה, התאמת תמהיל ההשקעות וביצוע פעולות גידור בתיק הנוסטרו, רכישת ביטוחי משנה ועוד.

המידע הכלול בחלק זה לעיל בכל הקשור לתוכנית האסטרטגיה, הינו בגדר מידע הצופה פני עתיד אשר משקף את מדיניות החברה ותוכניותיה נכון למועד פרסום הדוח וכולל תחזיות, הערכות ומידע אחר של החברה בקשר לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה תלויה בחברה בלבד. הערכותיה של הקבוצה מבוססות בין השאר על כלל העובדות והנתונים המפורטים בחלק זה. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מן ההערכות כתוצאה משינויים שיחולו באיזה מהעובדות והנתונים המפורטים לעיל, ו/או כתוצאה משינויים שיחולו בגורמי הסיכון שחלים על הקבוצה בכללותה, המפורטים בבאור 37 בדוחות הכספיים ובסעיף 26 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

6. היבטי ממשל תאגידי

6.1 דיון ובחינה של תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה

לפירוט בדבר התגמולים אשר ניתנו לנושאי המשרה הבכירה - ראה תקנה 21 בחלק ד' - פרטים נוספים על התאגיד ("תקנה 21").

לאישור מדיניות תגמול בגופים המוסדיים בקבוצה, ראה באור 38.יא.3 לדוח הכספי.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 29 במרס 2016 במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים לשנת 2015 ערך דירקטוריון החברה דיון בתנאי העסקה והתגמול של כל אחד ואחד ממקבלי התגמולים המפורטים במסגרת תקנה 21 ודן, בין היתר, בקשר בין סכומי התגמולים שניתנו בשנת 2015 לכל אחד מהם בנפרד, לבין תרומתו לקבוצה בתקופת הדוח, ובדק, ביחס לכל אחד מבין ה"ה עופר אליהו, גיל יניב, ערן צ'רנינסקי ועמוס ספיר, בנפרד, את רכיבי השכר הקבועים והמשתנים כמפורט בתקנה 21 ומצא כי הם תואמים את מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים והינם הוגנים וסבירים.

מר צבי ויינשטיין, מנכ"ל שחם (לשעבר): בתקופת כהונתו לא כיהן מר ויינשטיין כנושא משרה בחברה ולא נמנה על נושאי משרה בגופים המוסדיים ועל כן מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים לא חלה עליו. לתנאי העסקתו של מר ויינשטיין ראו תקנה 21. ביחס למר צבי ויינשטיין מצא הדירקטוריון כי הגמול המשולם לו הינו סביר והוגן בהתחשב בכישוריו הרלוונטיים. ביום 1 בדצמבר 2015 הודיע דירקטוריון שחם למר צבי ויינשטיין על סיום העסקתו בהתאם להוראות ההסכם עמו והודה לו על עבודתו המסורה. מתוך התגמול הכולל המפורט לשנת 2015 סך של 955 אלפי ש"ח נבע מהסכם תנאי הפרישה של מר ויינשטיין.

6.2 מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות

לפרטים אודות מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות ראה באור 38.ב בדוחות הכספיים.

7. אירועים לאחר תקופת הדיווח

בדבר אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח, ראה באור 40 בדוחות הכספיים.

בדבר התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית לאחר תאריך המאזן, ראה סעיף 4.1.3 לעיל.

הדירקטוריון מודה להנהלות חברות הקבוצה, לעובדי הקבוצה ולסוכניה על תרומתם להישגיה.

עופר אליהו

מנכ"ל

יוחנן דנינו

יו"ר הדירקטוריון

29 במרס 2016

דוח והצהרות בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

מגדל חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, עופר אליהו, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

29.3.2016

עופר אליהו, מנהל כללי

מגדל חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, ערן צ'רנינסקי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-

(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;

(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-

(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-

5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

29.3.2016

ערן צ'רנינסקי, ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת חברת הביטוח בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2015, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יחנן דנינו (חתימה) _____
 עופר אליהו (חתימה) _____
 ערן צ'רנינסקי (חתימה) _____

יו"ר הדירקטוריון
 מנכ"ל
 ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה

תאריך אישור הדוח: 29.3.2016

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון

בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של מגדל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשות) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה בבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2015 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2015 ו-2014 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 והדוח שלנו מיום 29 במרס, 2016, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים והפניית תשומת לב לאמור בביאור 39(1) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

מבקרים משותפים

29 במרס, 2016

דוחות כספיים מאוחדים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר 2015

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר 2015

תוכן העניינים

עמוד

2 דוח רואי החשבון המבקרים	
3 דוחות מאוחדים על המצב הכספי	
5 דוחות רווח והפסד מאוחדים	
6 דוחות מאוחדים על הרווח הכולל	
7 דוחות מאוחדים על השינויים בהון	
10 דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים	
 באורים לדוחות הכספיים המאוחדים	
13 כללי	באור 1 -
14 עיקרי המדיניות החשבונאית	באור 2 -
42 מגזרי פעילות	באור 3 -
54 נכסים בלתי מוחשיים	באור 4 -
56 הוצאות רכישה נדחות	באור 5 -
57 רכוש קבוע	באור 6 -
58 השקעות בחברות מוחזקות	באור 7 -
61 נדל"ן להשקעה	באור 8 -
64 חייבים ויתרות חובה	באור 9 -
64 פרמיות לגבייה	באור 10 -
65 נכסים עבור חוזים תלויי תשואה	באור 11 -
67 פירוט השקעות פיננסיות אחרות	באור 12 -
73 מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה	באור 13 -
73 מזומנים ושווי מזומנים אחרים	באור 13א -
74 הון ודרישות הון	באור 14 -
79 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	באור 15 -
79 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	באור 16 -
80 התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי	באור 17 -
89 נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	באור 18 -
94 פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות	באור 19 -
96 תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וביטוח בריאות	באור 20 -
97 מסים על ההכנסה	באור 21 -
102 נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים	באור 22 -
106 זכאים ויתרות זכות	באור 23 -
107 התחייבויות פיננסיות	באור 24 -
114 פרמיות שהורוחו בשייר	באור 25 -
115 רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון	באור 26 -
116 הכנסות מדמי ניהול	באור 27 -
116 הכנסות מעמלות	באור 28 -
117 הכנסות אחרות	באור 29 -
117 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	באור 30 -
118 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	באור 31 -
118 הוצאות הנהלה וכלליות	באור 32 -
120 תשלום מבוסס מניות	באור 33 -
122 הוצאות אחרות	באור 34 -
122 הוצאות מימון	באור 35 -
123 רווח למניה	באור 36 -
124 ניהול סיכונים	באור 37 -
171 יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים	באור 38 -
191 התחייבויות תלויות והתקשרויות	באור 39 -
217 אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח	באור 40 -
218 דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד	
219 ספח לדוחות כספיים מאוחדים	

דוח רואי החשבון המבקרים

לבעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המאוחדים המצורפים של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הינה כ-698,104 אלפי ש"ח וכ-643,162 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 בהתאמה, וחלקה של הקבוצה ברווחיהן הינו כ-91,270 אלפי ש"ח, כ-80,009 אלפי ש"ח וכ-70,752 אלפי ש"ח לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (International Financial Reporting Standards), ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 39(1) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2015 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 29 במרס, 2016 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב,
29 במרס 2016

ליום 31 בדצמבר		באור	נכסים
2014	2015		
אלפי ש"ח			
954,514	895,018	4	נכסים בלתי מוחשיים
21,277	15,520	ז.21	נכסי מסים נדחים
1,769,316	1,833,422	5	הוצאות רכישה נדחות
672,993	681,890	6	רכוש קבוע
644,466	700,196	7	השקעות בחברות כלולות
4,898,057	5,328,453	8	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
685,190	772,115	8	נדל"ן להשקעה - אחר
1,013,707	754,293	15-16	נכסי ביטוח משנה
213,201	466,166		נכסי מסים שוטפים
940,668	459,625	9	חייבים ויתרות חובה
579,335	569,423	10	פרמיות לגביה
69,582,999	70,126,455	11	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		12	השקעות פיננסיות אחרות:
6,136,342	7,613,703	א.12	נכסי חוב סחירים
21,834,266	22,025,201	ב.12	נכסי חוב שאינם סחירים
1,093,390	1,110,593	ד.12	מניות
2,378,647	2,509,214	ה.12	אחרות
31,442,645	33,258,711		סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
3,289,969	7,801,126	13	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,519,584	2,005,567	א.13	מזומנים ושווי מזומנים- אחרים
<u>118,227,921</u>	<u>125,667,980</u>		סך הכל נכסים
<u>78,708,064</u>	<u>83,643,694</u>	11	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2014	2015		
אלפי ש"ח			
			הון והתחייבויות
		14	הון
512,345	512,345		הון מניות ופרמיה
557,811	360,265		קרנות הון
3,649,845	3,807,041		עודפים
4,720,001	4,679,651		סך הכל הון המיוחס לבעלי המניות של החברה
6,240	7,246		זכויות שאינן מקנות שליטה
4,726,241	4,686,897		סך הכל הון
			התחייבויות
31,403,731	32,326,206	15	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
78,046,586	83,312,638	16	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
664,063	501,781	ר.21	התחייבויות בגין מסים נדחים
239,195	306,073	22	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
40,486	30,009		התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,574,318	1,503,675	23	זכאים ויתרות זכות
1,533,301	3,000,701	24	התחייבויות פיננסיות
113,501,680	120,981,083		סך הכל התחייבויות
118,227,921	125,667,980		סך הכל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

29 במרס 2016			
ערן צ'רנינסקי	עופר אליהו	יוחנן דנינו	תאריך אישור הדוחות הכספיים
ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה	מנכ"ל	יו"ר הדירקטוריון	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2013	2014	2015		
אלפי ש"ח				
10,072,574	(* 10,425,571)	10,688,814		פרמיות שהורווחו ברוטו
717,337	687,673	623,156		פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,355,237	9,737,898	10,065,658	25	פרמיות שהורווחו בשייר
9,369,202	5,598,191	3,475,321	26	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,556,132	1,424,781	1,338,043	27	הכנסות מדמי ניהול
321,874	327,902	295,603	28	הכנסות מעמלות
-	6,140	10,028	29	הכנסות אחרות
<u>20,602,445</u>	<u>17,094,912</u>	<u>15,184,653</u>		סך הכל ההכנסות
17,577,089	(* 14,497,986)	12,588,196		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
334,669	383,737	347,310		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
17,242,420	14,114,249	12,240,886	30	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,415,599	1,453,532	1,520,991	31	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
928,755	881,269	889,456	32	הוצאות הנהלה וכלליות
26,274	51,453	46,088	34	הוצאות אחרות
51,781	47,912	56,936	35	הוצאות מימון
<u>19,664,829</u>	<u>16,548,415</u>	<u>14,754,357</u>		סך הכל ההוצאות
<u>70,774</u>	<u>80,112</u>	<u>91,580</u>	ב.7	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,008,390	626,609	521,876		רווח לפני מסים על הכנסה
358,802	184,057	147,613	ו.21	מסים על ההכנסה
<u>649,588</u>	<u>442,552</u>	<u>374,263</u>		רווח לתקופה
648,611	440,383	372,165		מיוחס ל:
977	2,169	2,098		בעלי המניות של החברה
				זכויות שאינן מקנות שליטה
<u>649,588</u>	<u>442,552</u>	<u>374,263</u>		רווח לתקופה
3.48	2.36	2.00	36	רווח בסיסי ומדולל למניה 1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)
0.35	0.24	0.20		רווח בסיסי ומדולל למניה 0.1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.
 (* סווג מחדש, ראה באור 1.ד.2.)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2013	2014	2015		
אלפי ש"ח				
649,588	442,552	374,263		רווח לתקופה
רווח (הפסד) כולל אחר				
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד				
369,456	587,082	141,150		שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקק לרווח כולל אחר
(209,219)	(448,933)	(543,026)		שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
35,483	42,875	84,887		הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
2,409	(183)	(1,755)		חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
(7)	(89)	(844)		הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ
(80,688)	(68,709)	122,042	21	השפעת המס
117,434	112,043	(197,546)		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד				
662	2,054	(9,670)		רווח אקטוארי בגין תוכניות הטבה מוגדרת
4,561	-	-		הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע שהועבר לנדל"ן להשקעה
(1,241)	(359)	3,901	21	השפעת המס
3,982	1,695	(5,769)		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
121,416	113,738	(203,315)		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
771,004	556,290	170,948		סה"כ רווח כולל לתקופה
מיוחס ל:				
769,996	554,092	168,787		בעלי המניות של החברה
1,008	2,198	2,161		זכויות שאינן מקנות שליטה
771,004	556,290	170,948		רווח כולל לתקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרן הערכה מחדש	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
אלפי ש"ח										
4,726,241	6,240	4,720,001	3,649,845	3,352	(65)	480,086	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2015
374,263	2,098	372,165	372,165	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
(203,315)	63	(203,378)	(5,832)	-	(539)	(197,007)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
170,948	2,161	168,787	366,333	-	(539)	(197,007)	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל השפעה מצטברת נטו של שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי
1,082	-	1,082	1,082	-	-	-	-	-	-	דיבידנד
(210,219)	-	(210,219)	(210,219)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1,155)	(1,155)	-	-	-	-	-	-	-	-	
<u>4,686,897</u>	<u>7,246</u>	<u>4,679,651</u>	<u>3,807,041</u>	<u>3,352</u>	<u>(604)</u>	<u>283,079</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרן הערכה מחדש	קרן תרגום של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
4,573,224	4,042	4,569,182	3,611,069	3,352	(7)	367,985	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2014
442,552	2,169	440,383	440,383	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
113,738	29	113,709	1,666	-	(58)	112,101	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
556,290	2,198	554,092	442,049	-	(58)	112,101	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
(403,273)	-	(403,273)	(403,273)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד
<u>4,726,241</u>	<u>6,240</u>	<u>4,720,001</u>	<u>3,649,845</u>	<u>3,352</u>	<u>(65)</u>	<u>480,086</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרן הערכה מחדש	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
אלפי ש"ח										
4,169,530	3,034	4,166,496	3,329,169	-	-	250,544	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2013
649,588	977	648,611	648,611	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
121,416	31	121,385	599	3,352	(7)	117,441	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
771,004	1,008	769,996	649,210	3,352	(7)	117,441	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
(367,310)	-	(367,310)	(367,310)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד
<u>4,573,224</u>	<u>4,042</u>	<u>4,569,182</u>	<u>3,611,069</u>	<u>3,352</u>	<u>(7)</u>	<u>367,985</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח	
2013	2014	2015		
אלפי ש"ח				
2,715,892	(1,012,245)	3,487,490	א	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
				תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(20,164)	(1,627)	(15,227)		השקעה בחברות מוחזקות
-	-	(857)		תמורה ממימוש השקעה בחברה כלולה בניכוי עלויות עסקה
(260,000)	-	-	ד	מזומנים שנגרעו בשל רכישות במסגרת צירוף עסקים, נטו
(64,415)	(30,816)	(56,926)		השקעה ברכוש קבוע
(98,096)	(113,701)	(115,049)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
317	2,002	7,879		פרעון הלוואות שניתנו לחברות מוחזקות
40,905	25,095	33,887		דיבידנד שהתקבל מחברות מוחזקות
7,144	1,300	511		תמורה ממימוש רכוש קבוע
(394,309)	(117,747)	(145,782)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				תזרימי מזומנים מפעילות מימון
74,603	6,519	2,500		קבלת הלוואות מבנקים ואחרים
-	-	1,902,809		תמורה מהנפקת אגרות חוב
-	-	(25,338)		בניכוי הוצאות הנפקה
(48,375)	(45,085)	(223)		פרעון הלוואות מבנקים ואחרים
(2,771)	(460)	(20)		שינוי באשראי לזמן קצר מתאגידי בנקאיים ואחרים, נטו
-	-	(1,155)		דיבידנד לזכויות שאינן מקנות שליטה
(367,310)	(403,273)	(210,219)		דיבידנד
(343,853)	(442,299)	1,668,354		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(103,288)	43,509	(12,922)		השפעת תנודות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים
1,874,442	(1,528,781)	4,997,140		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
4,463,892	6,338,334	4,809,553	ב	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
6,338,334	4,809,553	9,806,693	ג	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
649,588	442,552	374,263
(70,774)	(80,112)	(91,580)
(7,283,001)	(3,564,378)	(1,377,959)
(345,854)	(403,042)	(236,169)
(1,455,304)	(1,095,776)	(965,396)
(33,762)	(113,814)	(146,417)
(85,910)	38,713	(213,461)
47,996	26,307	(6,005)
250	-	-
326	257	(16)
1,511	-	(3,612)
(86,129)	(75,285)	(104,572)
(2,554)	(14,791)	(47,907)
-	14,191	13,087
64,096	62,306	66,675
163,888	170,416	159,385
10,495,965	7,487,825	5,266,052
1,578,322	1,276,172	1,034,871
58,951	(22,589)	148,753
(111,537)	(33,107)	(64,106)
358,802	184,057	147,613
(695,269)	(124,888)	(325,824)
(1,239,717)	(6,458,675)	(1,656,700)
(56,576)	(9,309)	(52,766)
-	2,414	-
(2,088,661)	(966,483)	(2,001,823)
(70,192)	(62,813)	9,912
23,733	(727,234)	480,729
83,229	(50,518)	(48,379)
(24,770)	(1,891)	57,208
(772,941)	(4,542,048)	41,593
(30,364)	(25,931)	(25,661)
2,346,794	2,469,616	2,552,001
(320,198)	(283,617)	(442,290)
843,013	927,183	987,584
2,715,892	(1,012,245)	3,487,490

נספח א- תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על הכנסה (1)

רווח לתקופה
<u>פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:</u>
חלק החברה בתוצאות חברות מוחזקות, נטו
רווחים, נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזה ביטוח וחוזה השקעה תלויי תשואה
<u>הפסדים (רווחים), נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:</u>
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות אחרות
הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות
<u>הפסד (רווח) ממימוש:</u>
נכסים בלתי מוחשיים
רכוש קבוע
חברות מוחזקות
שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים
<u>פחת והפחתות:</u>
רכוש קבוע
נכסים בלתי מוחשיים
שינוי בהתחייבויות בגין חוזה ביטוח וחוזה השקעה תלויי תשואה
שינוי בהתחייבויות בגין חוזה ביטוח וחוזה השקעה שאינם תלויי תשואה
שינוי בנכסי ביטוח משנה
שינוי בהוצאות רכישה נדחות
מסים על הכנסה
<u>שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:</u>
<u>השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה:</u>
רכישת נדל"ן להשקעה
רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
<u>השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:</u>
רכישת נדל"ן להשקעה
תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה
רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
פרמיות לגביה
חייבים ויתרות חובה
זכאים ויתרות זכות
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות ששימשו לפעילות שוטפת
<u>מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה עבור:</u>
ריבית ששולמה
ריבית שהתקבלה
מסים ששולמו, נטו
דיבדנד שהתקבל מהשקעות פיננסיות
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

(1) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה, הנובעים בעיקר מהפעילות בגין חוזה ביטוח וחוזה השקעה.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		

2,376,263	4,907,015	3,289,969
2,087,629	1,431,319	1,519,584
<u>4,463,892</u>	<u>6,338,334</u>	<u>4,809,553</u>

נספח ב - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

4,907,015	3,289,969	7,801,126
1,431,319	1,519,584	2,005,567
<u>6,338,334</u>	<u>4,809,553</u>	<u>9,806,693</u>

נספח ג - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

נספח ד - מזומנים שנגרעו בשל רכישות במסגרת צירוף עסקים, נטו

(260,000)	-	-
-----------	---	---

נכסים בלתי מוחשיים

נספח ה - פעילות מהותית שאינה כרוכה בתזרימי המזומנים

19,290	5,414	23,782
-	-	4,006
-	-	4,832
-	-	4,006
-	5,149	-
-	58,956	7,581

רכישת רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים כנגד זכאים
דיבידנד שחולק לא במזומן
תמורה ממכירת חברה כלולה שטרם התקבלה
דיבידנד שאינו במזומן שהתקבל מחברה כלולה
דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל מחברות כלולות
פרעון שטרי הון מול הלוואות בחברה כלולה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1: - כללי

א. הישות המדווחת

מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב אפעל 4, קריית אריה, פתח תקווה. הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה ליום 31 בדצמבר 2015 כוללים את אלה של החברה, של החברות הבנות שלה (להלן יחד - "הקבוצה") והשקעות בחברות כלולות. הקבוצה עוסקת בעיקר בפעילות ביטוח, פנסיה וגמל.

ב. שליטה בחברה

החברה נשלטת על-ידי מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן - "החברה האם"). החברה האם נשלטת על-ידי אליהו חברה לבטוח בע"מ (להלן - "אליהו בטוח"). עד ליום 29 באוקטובר 2012 נשלטה החברה האם על-ידי Assicurazioni Generali S.p.A (להלן - "ג'נרלי"), אשר החזיקה כ-69% מהון המניות של החברה האם.

מר שלמה אליהו וגב' חיה אליהו הינם המחזיקים הסופיים במניות אליהו בטוח, בין היתר, באמצעות החברות שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, שבבעלותם המלאה. מר שלמה אליהו הינו בעל השליטה בחברה האם (להלן - "בעל השליטה").

כפי שנמסר לחברה האם על-ידי אליהו בטוח, היא שעבדה לטובת בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן - "בנק לאומי") כ-30% מהון המניות של החברה האם (להלן - "המניות המשועבדות") כערובה להתחייבויות שנטלה אליהו בטוח כלפי בנק לאומי. ביום 22 בינואר 2014 נמסר לחברה האם על ידי אליהו בטוח כי הוסכם בינה לבין בנק לאומי על סיום הנאמנות והמניות המשועבדות הועברו מהנאמן לאליהו בטוח. כפי שנמסר לחברה האם, שעבוד המניות כערובה להתחייבויות שנטלה אליהו בטוח כלפי בנק לאומי נותר בעינו.

ג. הגדרות

החברה	- מגדל חברה לביטוח בע"מ
הקבוצה	- מגדל חברה לביטוח בע"מ, והחברות המאוחדות שלה
חברות מאוחדות/חברות בנות	- חברות אשר לחברה שליטה בהן ואשר דוחותיהן מאוחדים עם דוחות החברה
חברות כלולות	- חברות אשר לחברה השפעה מהותית בהן ואינן חברות מאוחדות, ואשר השקעת החברה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה בשיטת השווי המאזני
חברות מוחזקות	- חברות מאוחדות וחברות כלולות
החברה האם	- מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן - "מגדל אחזקות")
החברה האם הסופית	- אליהו חברה לבטוח בע"מ (להלן - "אליהו בטוח")
החברה האם הסופית לשעבר	- חברת Assicurazioni Generali S.p.A (להלן - "ג'נרלי")
מקפת	- מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ
יוזמה	- יוזמה - קרן פנסיה לעצמאים בע"מ
הגופים המוסדיים	- הגופים המוסדיים על פי חוק הפיקוח בקבוצה שהינם מגדל ביטוח, מקפת ויוזמה
צדדים קשורים	- כהגדרתם בתקן חשבונאות בינלאומי 24 (2009) בדבר צדדים קשורים
בעלי עניין	- כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968
המפקח	- הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

באור 1: - כללי (המשך)

ג. הגדרות (המשך)

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981	- חוק הפיקוח
תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקון	- תקנות ההון
תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר גופים מוסדיים "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" אשר פורסם על-ידי המפקח.	- כללי ההשקעה
תקנות פרטי דין וחשבון (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 על תיקון	- תקנות פרטי דין וחשבון
חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה	- חוזי ביטוח
פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח	- חוזי השקעה
חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזרי ביטוח חיים ובריאות בהם ההתחייבויות בשל מרכיב החסכון או הסיכון שבהן, צמודות לתשואת תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה)	- חוזים תלויי תשואה
סך הכל נכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה	- נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות	- נכסי ביטוח משנה
עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים, ביטוח כללי וביטוח בריאות	- התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
פרמיות לרבות דמים	- פרמיות
פרמיות המתחייבות לתקופת הדוח	- פרמיות שהורווחו

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס המדידה בדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים המאוחדים הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות העיקריים כלהלן: התחייבויות ביטוחיות, מכשירים פיננסיים בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד, מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, נדל"ן להשקעה, התחייבות לסיוע יחסי עובד מעביד, מיסים נדחים והשקעות בחברות כלולות.

למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה סעיפים ט, י, יא, יג, יח ו-כב להלן.

ב. מתכנת העריכה של הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים המאוחדים הוכנו על ידי הקבוצה בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS").

כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו.

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

לעניין רישום הצבירה ויישום לראשונה של הנוהג המיטבי בביטוח כללי, ראה סעיף י.2(ד). (4).

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

1. סיווג וייעוד ההשקעות הפיננסיות

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחיובים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

ראה סעיף יא.6 להלן.

2. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה וחוזה, או לגבי קבוצה של חוזים, האם הם כרוכים בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי ועל כן יש לסווגם כחוזי ביטוח או שהם חוזי השקעה.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להפעיל שיקול דעת ולהסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר נוכח שינויים רגולטוריים נרחבים בהם מצוי ענף הביטוח והחיסכון ארוך הטווח עשויה להיות להם השלכות מהותיות שלא ניתן להעריך בשלב זה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשה הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים מוכרים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

אומדנים קריטיים

להלן מידע בדבר אומדנים קריטיים, שנערכו תוך יישום המדיניות החשבונאית והם בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים:

- התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה - התחייבויות אלה מבוססות על שיטות הערכה אקטואריות ועל הערכות בדבר משתנים דמוגרפיים וכלכליים. ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.
- לפרטים נוספים ראה באור 37 ב.2.

לגבי שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות, ראה באור 37.ב.3.ב(5).

בקשר לבדיקת נאותות העתודה, ראה סעיף י.1.1 (ז) להלן.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים קריטיים (המשך)

• התחייבויות תלויות - כנגד הקבוצה תלויות ועומדות תביעות משפטיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו כנגד הקבוצה, הסתמכו החברות על חוות דעת יועציהן המשפטיות. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה.

בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד הקבוצה, הליכים משפטיים והליכים אחרים, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על-ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזה הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ושינויים רגולטורים.

לפרטים נוספים ראה באור 1.39.

• אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים - השווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי הוגן ניתן לצורכי באור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון וציטוטי המחירים נקבעים על ידי חברה המספקת אותם לגופים מוסדיים.

לפרטים נוספים ראה באור 1.12.

• ירידת ערך מוניטין - הקבוצה בוחנת ירידת ערך מוניטין לפחות אחת לשנה. הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע משימוש מתמשך ביחידה מניבת המזומנים (או קבוצת יחידות מניבות מזומנים) שאליה (שאליהן) הוקצה המוניטין. כמו כן נדרשת ההנהלה לאמוד שיעור ניכיון מתאים לתזרימי מזומנים אלה.

לפרטים נוספים ראה באור 4.ב.

• ירידת ערך השקעות פיננסיות - כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, או שערכם של נכסים פיננסיים זמינים למכירה נפגם וקיימת ירידת ערך לגביהם, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד. בתאריך הדיווח בוחנת הקבוצה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

לפרטים נוספים ראה באור 12.

• קביעת השווי הוגן של נדל"ן להשקעה - נדל"ן להשקעה מוצג לפי השווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. השווי הוגן נקבע על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות הנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה וכן בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.

במדידת השווי הוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מערכי השווי והנהלת הקבוצה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי הקבוצה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפוסה, חידושי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שיידרשו לפיתוח עתידי על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנכסים.

לפרטים נוספים ראה באור 8.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. שינוי סיווג

1. בוצע סיווג מחדש בגין פוליסות ביטוח שהונפקו למבוטחים שמלאו להם 60 שנה וכוללות מקדם המרה. בהתאם לכך הוגדלו הסעיפים "פרמיות שהורווחו ברוטו" כנגד "תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו" בדוח רווח והפסד בגין שנת 2014 בסך של כ- 382 מיליון ש"ח. כמו כן בוצעו סיווגים פנימיים בתוך מרכיבי הבאורים הבאים: 15, 16, 18, א, ב, 20, 25, 27, 30 ו- 37.ב.2.

2. לסיווגים המתוארים לעיל, לא הייתה השפעה על ההון, על הרווח וההפסד ועל הרווח הכולל.

ה. מבנה הדוחות הכספיים ותקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של הקבוצה, עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לעסקי סיעוד ומחלות ואשפוז, ולעסקי ביטוח כללי בענפי חבויות וביטוח רכב חובה.

הדוחות על המצב הכספי המאוחדים, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של חברת ביטוח מאוחדת, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, המספקת מידע מהימן ורלבנטי יותר, תואמת את תקן חשבונאות בינלאומי מספר 1 - הצגת הדוחות הכספיים, והינה בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח.

ו. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בשקל חדש שהינו מטבע הפעילות של חברות הקבוצה ומעוגל לאלף הקרוב. מטבע זה משקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת הקבוצה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות הרלוונטי של חברות הקבוצה לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם הפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת התקופה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך התקופה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף תקופת הדיווח. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים בדרך כלל ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום של מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כמינים למכירה, אשר מוכרים ברווח כולל אחר (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר נזקפים לרווח והפסד).

פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הנכסים וההתחייבויות בגין פעילויות חוץ תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות בגין פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות. הפרשי שער הנובעים מתרגום פעילויות חוץ מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון בקרן תרגום של פעילויות חוץ.

ככלל, הפרשי שער בגין הלוואות שנתקבלו או הועמדו לפעילויות חוץ, מוכרים ברווח והפסד בדוחות המאוחדים. כאשר סילוקן של הלוואות שנתקבלו או שהועמדו לפעילות חוץ אינו מתוכנן ואינו צפוי בעתיד הנראה לעין, רווחים והפסדים מהפרשי שער הנובעים מפריטים כספיים אלה נכללים כחלק מההשקעה בפעילות החוץ, נטו, מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון כחלק מקרן תרגום.

ז. שינויים במדיניות חשבונאית

החל מיום 1 בינואר 2015 הקבוצה מיישמת את התיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 24 גילויים בהקשר לצד קשור.

התיקון מרחיב את הגדרת "צד קשור" על מנת לכלול ישויות מנהלות המספקות שירותים של אנשי מפתח ניהוליים לישות המדווחות, במישרין או באמצעות ישות אחרת בקבוצה. על פי התיקון, נדרש לספק גילוי נפרד לסכומים המוכרים בהוצאה בגין שירותי הניהול שניתנו על ידי הישות המנהלת. עם זאת, לא נדרש לגלות את הסכומים ששולמו לאנשים ספציפיים בתוך הישות המנהלת המספקת את השירותים כאמור. התיקון יושם למפרע. ליישום התיקון אין השפעה על הדוחות הכספיים.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. דוחות כספיים מאוחדים, צירופי עסקים ומוניטין

1. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלחברה יש שליטה בהן (חברות בנות). השליטה מתקיימת כאשר הקבוצה חשופה או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הקבוצה ועל ידי אחרים. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות הנובעות מעסקאות הדדיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות המאוחדות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות המאוחדות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

2. צירופי עסקים ומוניטין

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (Acquisition method).

הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו.

הרוכשת מכירה במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות בהווה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן.

במידה והקבוצה מבצעת רכישה במחיר הזדמנותי (כזאת הכוללת מוניטין שלילי), היא מכירה ברווח שנוצר כתוצאה מכך בדוח רווח והפסד במועד הרכישה.

כמו כן, מוניטין לא מעודכן בגין ניצול הפסדים מועברים לצרכי מס שהיו קיימים במועד צירוף העסקים.

התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של הנכסים שהועברו לבעלים הקודמים של הנרכשת, התחייבויות שהתהוו לרוכש מול הבעלים הקודמים של הנרכשת וזכויות הוניות שהונפקו על ידי הקבוצה. בצירוף עסקים שהושג בשלבים, ההפרש בין השווי ההוגן למועד הרכישה של הזכויות הוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הקבוצה לבין הערך הפנקסני לאותו מועד נזקף לדוח רווח והפסד במסגרת סעיף הכנסות או הוצאות אחרות. כמו כן, התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של תמורה מותנית. לאחר מועד הרכישה, הקבוצה מכירה בשינויים בשווי ההוגן של התמורה המותנית המסווגת כהתחייבות פיננסית בדוח רווח והפסד, ואילו תמורה מותנית המסווגת כמכשיר הוני אינה נמדדת מחדש.

עלויות הקשורות לרכישה שהתהוו לרוכשת בגין צירוף עסקים כגון: עמלות למתווכים, עמלות ייעוץ, עמלות משפטיות, הערכת שווי ועמלות אחרות בגין שירותים מקצועיים או שירותי ייעוץ, למעט אלו הקשורות בהנפקת מכשירי חוב או הון בקשר עם צירוף העסקים, מוכרות כהוצאות בתקופה שבה השירותים מתקבלים.

לענין בחינת ירידת ערך של מוניטין, ראה סעיף טז להלן.

כשמוניטין מוקצה ליחידות מניבות מזומנים בעת מימוש יחידה מניבת מזומנים, ההפרש בין התמורה לבין הנכסים נטו בתוספת יתרת מוניטין המוקצית ליחידה שטרם הופחתה, נזקף לדוח רווח והפסד. רווח או הפסד ממימוש חלק מהיחידה מניבת המזומנים כולל את חלק המוניטין הנמדד בהתאם לחלק היחסי שמומש מתוך היחידה מניבת המזומנים.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. דוחות כספיים מאוחדים, צירופי עסקים ומוניטין (המשך)

3. זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הנובעות מההון בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם.

מדידת זכויות שאינן מקנות שליטה במועד צירוף העסקים

זכויות שאינן מקנות שליטה, שהינן מכשירים המקנים זכות בעלות בהווה והמעניקים למחזיק בהן חלק בנכסים נטו במקרה של פירוק (לדוגמה: מניות רגילות), נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן או לפי חלקן היחסי בנכסים והתחייבויות המזוהים של הנרכשת, על בסיס כל עסקה בנפרד. בחירה במדיניות חשבונאית זו אינה מותרת עבור מכשירים אחרים העומדים בהגדרה של זכויות שאינן מקנות שליטה (לדוגמה - אופציות למניות רגילות). מכשירים אלו ימדדו בשווי הוגן או לפי הוראות תקני IFRS רלוונטיים אחרים.

הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח הכולל מיוחס לבעלים של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

ט. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה.

בבחינת קיומה של השפעה מהותית, מובאים בחשבון שיעורי החזקה, זכויות הצבעה פוטנציאליות, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקות.

השקעות בחברות כלולות מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרות לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות העסקה. ההשקעה כוללת הפרשים מקוריים שחושבו במועד הרכישה. המוניטין מחושב במועד הרכישה, ואינו מופחת באופן שיטתי. ההשקעה מוצגת בניכוי הפסדים מצטברים מירידת ערך. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד, וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות, המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר תיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.

רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה ראייה לירידת ערך.

כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הקבוצה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות, כולל השקעה לזמן ארוך המהווה חלק מהשקעה במוחזקת, מופחת לאפס והקבוצה אינה מכירה בהפסדים נוספים, אלא אם לקבוצה יש מחויבות לתמיכה בישות המוחזקת או אם שילמה הקבוצה סכומים בעבורה.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים.

יציאה מהשפעה מהותית

הקבוצה מפסיקה ליישם את שיטת השווי המאזני החל מאותו מועד בו איבדה את ההשפעה המהותית או השיגה שליטה ומטפלת בהשקעה הנותרת כנכס פיננסי או כחברה מאוחדת, לפי העניין.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. השקעה בחברות כלולות (המשך)

במועד בו הקבוצה מפסיקה להיות בעלת השפעה מהותית, הקבוצה מודדת בשווי הוגן השקעה כלשהי שנותרה לה בחברה הכלולה לשעבר ומכירה ברווח או הפסד בכל הפרש בין השווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה ותמורה כלשהי ממימוש של חלק מההשקעה בחברה הכלולה לבין הערך בספרים של ההשקעה במועד זה.

הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווגים מחדש לרווח הפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

שינוי בשיעורי החזקה בחברות כלולות תוך שימור השפעה מהותית

בעת עלייה בשיעור החזקה בחברה כלולה תוך שימור ההשפעה המהותית, הקבוצה מיישמת את שיטת הרכישה רק בגין אחוזי החזקה הנוספים בעוד שהחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי.

בעת ירידה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הקבוצה גורעת חלק יחסי מהשקעתה ומכירה ברווח או הפסד מהמכירה, בדוח רווח והפסד.

כמו כן, באותו מועד, חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לדוח רווח או הפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים

IFRS 4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש.

להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, מר לייבוש אולמן, שהינו עובד של החברה. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים הצמודות למדד וההשקעות הצמודות למדד המשמשות כיסוי להתחייבויות אלה, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן לרבות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים בקשר לפוליסות שלפי תנאיהן הצמדה הינה חצי שנתית.

(ד) הנחיות המפקח בדבר התחייבויות לתשלום קצבה

בחוזרים שפרסם המפקח בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים נקבעו הוראות לחישוב ההפרשות וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי.

לפרטים נוספים ראה באור 37.ב.3.ב).

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים

(1) הוצאות הרכישה הנדחות (להלן - "ה-DAC") בגין פוליסות ביטוח חיים כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו, נמחק במועד הביטול.

(2) מידי שנה בודק אקטואר של החברה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נעשית במקובץ ברמת כל מוצרי הפרט ולכל שנות החיתום ביחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר של החברה מידי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

ו) הוצאות רכישה נדחות בגין רכישת חוזים לניהול נכסים

עמלות לסוכנים ולמפקחי רכישה המשולמות עבור רכישת חוזים לניהול נכסים (קרנות פנסיה וקופות גמל) נרשמות כהוצאות רכישה נדחות אם ניתן לזהותן בנפרד ולמדוד אותן באופן מהימן ואם השבתן, באמצעות דמי ניהול, צפויה. ה-DAC מופחת על פני התקופה המשוערת לקבלת הכנסות מדמי ניהול.

ז) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות (Liability Adequacy Test)

החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות. במידה והבדיקה מעלה כי כל ההכנסות של הפוליסות הרלבנטיות אינן מכסות את כל ההוצאות של פוליסות אלו, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר. הבדיקה נעשית בנפרד עבור פוליסות אישיות ובנפרד עבור פוליסות קולקטיביות. במקרה של פוליסות קולקטיביות הבדיקה מתבצעת ברמת הקולקטיב הבודד.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול ועמלות, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיות אי נזילות, תמותה, שעורי מימוש גמלה ותחלואה, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל לערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטואר מידי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר, מחקרים רלוונטיים אחרים והוראות רגולטוריות.

ח) תביעות תלויות

תביעות תלויות מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

הפרשות לתשלומי גמלאות, ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אי כושר עבודה, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

(ט) חוזי השקעה

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח והפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, דמי ניהול, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

(י) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף פרמיה שהורווחה.

2. ביטוח כללי

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברווח ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה והוצאות הרכישה הנדחות, בביטוח כללי חושבו בהתאם לתקנות שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתם של האקטוארים הממונים.

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:

(1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתחייבים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.

(2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב רכוש, מקיף דירות ובתי עסק ההפרשה מבוססת בין היתר על מודל, שנקבע בתקנת חישוב עתודות.

(3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:

3.1 תביעות תלויות (כולל IBNR) וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי עבור החברה, בוצע על-ידי האקטואר הממונה מר דניאל ישראלי, עובד החברה.

3.2 בענפים מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי, סחורות בהעברה וענפים נכנסים קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית. התביעות התלויות בענפים אלה חושבו בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמתפלים בתביעות, דיווח חברות מוסרות בעסקים נכנסים, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן (המשך)

(3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן (המשך)

3.3 עודף הכנסות על הוצאות

לגבי עסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להתמשך מספר שנים), כגון ענפי חבויות ורכב חובה, חושב עד ליום 31 בדצמבר 2015, עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר (להלן - "העודף" או "הצבירה").

העודף חושב, בהתאם לתקנות חישוב עתודות ולהנחיית המפקח, על בסיס ההכנסות מפרמיות בניכוי הוצאות רכישה ותביעות, בתוספת הכנסות מהשקעות המחושבות לפי שיעור תשואה ריאלית של 3% לשנה (ללא תלות בתשואה בפועל על ההשקעות), בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתייחסת. העודף המצטבר עד למועד שחרורו ממועד שנת תחילת הביטוח בניכוי הפרשה לפרמיה שטרם הרווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ובניכוי התביעות התלויות כפי שחושבו כמפורט לעיל, נכלל עד ליום 31 בדצמבר 2015 בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, והגירעון נזקף כהוצאה.

לעניין ביטול העודף ראה סעיף 4 להלן.

3.4 שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.

3.5 להערכת החברה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.

(4) שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר 2015

בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג - 2013 (להלן - "התקנות החדשות") וחוזר, שעודכן בחודש ינואר 2015. בנוסף פורסמה בחודש ינואר 2015 עמדת הממונה, לעניין נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים (להלן ביחד - "התיקון").

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה - 1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שיחול עם כניסת התיקון לתוקף הינו ביטול הצבירה בענפי רכב חובה וחבויות ויישום עמדת הממונה לעניין הנוהג המיטבי המפורטת בבאור 17.

התיקון יושם החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

כצעד משלים לתיקון עודכנו, בחודש אוקטובר 2015, הוראות המדידה, הכלולות בחוזר המאוחד, לגבי חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות ובפרמיה שטרם הרווחה בענף ביטוח כללי וזאת החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן (המשך)

(4) שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר 2015 (המשך)

התיקון טופל כשינוי מדיניות חשבונאית אשר יישומו למפרע אינו פרקטי ולפיכך השפעת השינוי נזקקה בהתאמה לעודפים ליום 31 בדצמבר 2015 ללא יישום למפרע.

השפעת התיקון האמור על הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2015 הינה כדלקמן:

ברוטו	משנה אלפי ש"ח	שייר/סה"כ	
הגדלה) הקטנה של התחייבויות ביטוח בביטוח כללי והגדלה (הקטנה) של נכסי ביטוח משנה: עקב ביטול הצבירה	199,653	(120,350)	79,303
יישום הנחיות הנוהג המיטבי בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות המחושבות על ידי האקטואר	(87,257)	14,026	(73,231)
הגדלה (הקטנה) של נכסי ביטוח משנה עקב עדכון חישוב חלק מבטחי משנה בפרמיה שטרם הורווחה	-	(12,930)	(12,930)
סה"כ (הגדלה) הקטנה של התחייבויות ביטוח בביטוח כללי והגדלה (הקטנה) של נכסי ביטוח משנה	112,396	(119,254)	(6,858)
הגדלה) הקטנה של זכאים ויתרות זכות עקב עדכון חישוב חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות			8,592
סך השפעת התיקון לפני מסים			1,734
השפעת המס המתייחס - (הגדלה) הקטנה של התחייבויות בגין מסים שוטפים			(652)
סה"כ הגדלת (הקטנת) סעיף עודפים			1,082

(ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר עם רכישת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

(ו) עסקים המתקבלים מהמאגר הישראלי לביטוח רכב שליד אגוד חברות הביטוח בישראל (להלן - "הפוליס"), מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף ועסקים נכנסים מחו"ל) וסוכנויות חיתום נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי העניין, והכל בהתאם לשיעור השתתפות של החברה בהם.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, מר דניאל כצמן, שהינו עובד החברה.

(ג) תביעות תלויות

ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי, הוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

בענף נסיעות לחו"ל קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית. התביעות התלויות בענף זה חושבו בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמטפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

(ד) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של מבוטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף פרמיה שהורווחה.

(ה) העתודה לסיכונים שטרם חלפו (Unexpired Risk Reserve), הכלולה בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח כוללת, במידת הצורך, הפרשה בגין הפסד צפוי בשייר (פרמיה בחסר) המחושבת, על בסיס הערכה אקטוארית המבוססת על אומדן תזרים מזומנים בגין החוזה.

(ו) הוצאות רכישה נדחות

(1) הוצאות הרכישה הנדחות כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-6 שנים ובביטוחי בריאות ארוכי טווח (כגון סיעוד ומחלות קשות) לא יותר מ-15 שנה. הוצאות הרכישה הנדחות המתייחסות לפוליסות שבטלו נמחקות במועד הביטול.

(2) מידי שנה בודק אקטואר של החברה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מספיקות ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נעשית לכל שנות החיתום יחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר של החברה מידי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיה לגביה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות ואשראי שנתקבלו, אשראי ספקים וזכאים אחרים.

הכרה לראשונה בנכסים פיננסיים שאינם נגזרים

הקבוצה מכירה לראשונה בהלוואות וחייבים ובפקדונות במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה (regular way purchase), לרבות נכסים אשר יועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד, מוכרים לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו בקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר, משמע המועד בו התחייבה הקבוצה לקנות או למכור את הנכס. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במניות ובמכשירי חוב, לקוחות וחייבים אחרים, כולל חייבים במסגרת הסדרי זיכיון ומזומנים ושווי מזומנים.

גריעת נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של הקבוצה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר הקבוצה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה. לעניין קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות, ראה סעיף 3 להלן.

נכסים פיננסיים מסווגים לקבוצות הבאות:

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לקבוצה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מירידת ערך.

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

נכס פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מסווג כמוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה לראשונה. נכסים פיננסיים מיועדים לשווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הקבוצה מנהלת השקעות מסוג זה ומקבלת החלטות קניה ומכירה בגיבן בהתבסס על שווי הוגן, וזאת בהתאם לאופן שבו תיעדה הקבוצה את ניהול הסיכונים או אסטרטגיית ההשקעה, אם הייעוד נועד למנוע חוסר עקביות חשבונאית (an accounting mismatch), או אם מדובר במכשיר משולב הכולל נגזר משוּבָּץ. עלויות העסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. נכסים פיננסיים אלה נמדדים בשווי הוגן והשינויים בהם נזקפים לרווח והפסד.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, הלוואות וחייבים נמדדים בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מרידת ערך.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים אשר יועדו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה או אשר לא סווגו לאף אחת מהקבוצות האחרות. במועד ההכרה לראשונה ובתקופות עוקבות נמדדות השקעות אלה בשווי הוגן, כאשר השינויים בהן, פרט להפסדים מרידת ערך, לרווחים או הפסדים משינויים במדד, בשער החליפין, ולצבירת הריבית האפקטיבית במכשירי חוב נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. דיבידנד המתקבל בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה נזקף לדוח רווח והפסד. כאשר ההשקעה נגרעת, הרווחים או הפסדים שנצברו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מועברים לרווח והפסד.

2. התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

הקבוצה מכירה לראשונה במכשירי חוב שהונפקו במועד היווצרותם. יתר ההתחייבויות הפיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה (Trade Date) בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה בשווי הוגן בניכוי כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

גריעת התחייבויות פיננסיות

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות הקבוצה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

3. קוזז מכשירים פיננסיים

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לקבוצה קיימת באופן מיידי (Currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

4. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים מוכרים לראשונה בשווי הוגן. עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים הנגזרים בשווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן נזקפים מיידי לרווח והפסד לסעיף רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון.

5. נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית / ירידת המדד בפועל.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)

6. הקבוצה קיבלה החלטות לסווג ולייעוד נכסים כדלקמן:

נכסים הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

מרבית נכסים אלו, הכלולים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי עיוות חשבונאי של הצגת נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות לפי בסיסי מדידה שונים (mismatch), כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (וועדת ההשקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

חלק ממכשירי החוב הלא סחירים, הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות, נמדדים על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית כמתאפשר על פי הוראת שעה שפרסם המפקח ובהתאם לתקינה.

מכשירים פיננסיים הכלולים נגזרים משובצים שנדרש להפרידם - יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נכסים סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו) שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסים אלו סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

נכסים שאינם סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו)

נכסים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, לרבות אג"ח ח"ץ, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית. מכשירים הוניים שאינם סחירים סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

7. קביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות.

בקביעת השווי ההוגן של נכס או התחייבות, משתמשת הקבוצה בנתונים נצפים מהשוק ככל שניתן. מדידות שווי הוגן מחולקות לשלוש רמות במדרג השווי ההוגן בהתבסס על הנתונים ששימשו בהערכה, כדלקמן:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים נצפים מהשוק, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

לפרטים נוספים ראה באור 12.1.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)

8. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים רווחים (הפסדים) ממכירה ומירידת ערך נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוצגים בשווי ההוגן דרך רווח והפסד, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב ורווחים (הפסדים) ממימוש השקעות המחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו ובין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה, הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו (לרבות נכסים פיננסיים זמינים למכירה), הכנסות מדיבידנדים, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מקנית לקבוצה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה הקבוצה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער על הלוואות שנתקבלו, ריבית והפרשי שער על פקדונות ויתרות מבטחי משנה, שינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות. עלויות האשראי, שאינן מהוונות, נקפות לדוח רווח והפסד במועד התהוותן.

רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של ההשקעות מדווחים בנטו.

יב. רכוש קבוע

1. הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות של מספר פריטי רכוש קבוע נקבעה לפי שוויים ההוגן ליום 1 בינואר 2007, מועד המעבר ל-IFRS (עלות נחשבת).

העלות כוללת עלויות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המתייחס, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

רווח או הפסד מגרעת פריט רכוש קבוע נקבע לפי השוואת התמורה מגרעת הנכס לערכו בספרים, ומוכר נטו בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח רווח והפסד.

2. עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרות כחלק מהערך בספרים של הרכוש הקבוע אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית הגלומה בהן תזרום אל הקבוצה וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט הרכוש הקבוע שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

3. פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. קרקעות בבעלות אינן מופחתות.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ב. רכוש קבוע (המשך)

3. פחת (המשך)

שיעורי הפחת בהם נעשה שימוש בתקופה השוטפת ובתקופות ההשוואתיות הינו כדלקמן:

בניינים	4%
שיפורים במושכר	10%-17%
כלי רכב	15%
מחשבים ותוכנה	17%-33%
ריהוט וציוד	6%-15%

קרקעות בחכירה ממנהל מקרקעי ישראל, המטופלות כחכירה מימונית, מופחתות על-פני אורך תקופת החכירה.

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של השיפור, לפי הקצר שבהם.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

י.ג. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה-או חלק ממבנה-או שניהם) המוחזק (על ידי הקבוצה כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהלתיות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

כמו כן, זכויות בנדל"ן להשקעה החכורות על ידי הקבוצה בחכירה תפעולית ומיועדת להשכרה לצד ג' מסווגות ומטופלות כנדל"ן להשקעה.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת הקבוצה על הערכות שווי שמבוצעות על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

נדל"ן להשקעה נגרע כאשר הוא ממומש או כאשר נפסק השימוש בו ולא צפויות הטבות כלכליות עתידיות ממימוש. ההפרש בין התמורה נטו ממימוש הנכס לבין היתרה בדוחות הכספיים מוכר ברווח והפסד בתקופה שבה נגרע הנכס.

העברת נכס מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע מתבצעת כאשר יש שינוי בשימוש, כגון התחלת שימוש בנכס על ידי הבעלים.

העלות הנחשבת של הנכס המועבר מנדל"ן להשקעה, לרכוש קבוע הוא השווי ההוגן במועד המעבר.

כאשר השימוש בנדל"ן הופך משימוש על ידי הבעלים לנדל"ן להשקעה אשר נמדד לפי שווי הוגן, הנכס נמדד מחדש לפי שווי הוגן ומסווג כנדל"ן להשקעה. כל רווח שנוצר מהמדידה מחדש נזקף לרווח כולל אחר ומוצג בקרן שערך בהון, אלא אם הרווח מבטל הפסד קודם מירידת ערך של הנדל"ן, ובמקרה זה הרווח נזקף תחילה לדוח רווח והפסד. כל הפסד נזקף ישירות לרווח והפסד.

נדל"ן להשקעה בפיתוח המיועד לשימוש עתידי כנדל"ן להשקעה נמדד אף הוא בשווי הוגן כאמור לעיל וזאת כאשר השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה. כשהשווי ההוגן אינו ניתן למדידה מהימנה, בשל אופי והיקף סיכוני הפרויקט, אזי הוא נמדד על פי עלותו, בניכוי הפסדים מירידת ערך במידה שקיימים, עד למועד שבו השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה או השלמת הבנייה, כמוקדם מביניהם. בסיס העלות של נדל"ן להשקעה בפיתוח כולל את עלות המקרקעין בתוספת עלויות אשראי המשמשות למימון ההקמה, עלויות תכנון ופיתוח ישירות תוספתיות ודמי תיווך בשל התקשרויות בהסכמים להשכרתו.

לפרטים נוספים ראה באור 8.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חכירות

המבחינים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנו במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו ב-17 IAS:

הקבוצה כחוכר

1. חכירה מימונית

בחכירה מימונית, הועברו לקבוצה באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס החוכר. הנכס החוכר נמדד בתחילת תקופת החכירה לפי הנמוך מבין השווי ההוגן של הנכס החוכר או הערך הנוכחי של תשלומי החכירה המינימליים. ההתחייבות בגין תשלומי החכירה מוצגת בערך נוכחי. תשלומי החכירה מוקצים בין הוצאות המימון ופרעון של ההתחייבות בגין החכירה לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

2. חכירה תפעולית

הסכמי חכירה, בהם לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החוכר, מסווגים כחכירה תפעולית. זאת, פרט לחכירות תפעוליות של נכסי נדל"ן אשר הקבוצה בחרה לסווג כנדל"ן להשקעה. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח והפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

הקבוצה כמחכיר

1. חכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס, מסווגים כחכירה תפעולית. עלויות ראשוניות ישירות שהתהוו בגין הסכם החכירה, מתווספות לעלות הנכס המוכר ומוכרות כהוצאה לאורך תקופת החכירה לפי אותו בסיס. תקבולי החכירה מוכרים כהכנסה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. תקבולי חכירה מותנים מזקפים לדוח רווח והפסד כהכנסה במועד שבו לחברה זכאות לקבלם.

10. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נמדדים במועד הרכישה לפי השווי ההוגן.

לאחר ההכרה הראשונית נכסים בלתי מוחשיים נמדדים על-פי עלותם בניכוי הפחתה מצטברת ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי וכפופים לבחינת ירידת ערך מידי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך. אורך החיים השימושיים של נכסים אלה נבחן מידי שנה כדי לקבוע אם הערכת אורך החיים כבלתי מוגדר עדיין תקפה. אם האירועים והנסיבות אינם תומכים עוד בהערכה כאמור, השינוי באורך החיים השימושיים מבלתי מוגדר למוגדר מטופל כשינוי באומדן חשבונאי מכאן ולהבא, ובאותו מועד נבחנת גם ירידת ערך והנכס מופחת באופן שיטתי על פני תקופת אורך החיים השימושיים שלו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על כך שקיימת לגביהם ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי עם אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה. שינויים באורך החיים השימושיים או בדפוס הצריכה הצפוי של ההטבות הכלכליות הצפויות לנבוע מהנכס מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא. הוצאות ההפחתה בגין נכסים בלתי מוחשיים עם אורך חיים שימושיים מוגדר נזקפות לדוח רווח והפסד.

1. מוניטין

מוניטין שנוצר כתוצאה מרכישה של צרופי עסקים, מוצג במסגרת נכסים בלתי מוחשיים. למידע בדבר מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראה סעיף ח.2 לעיל.

בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

2. עלויות פיתוח תוכנה

עלויות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח ולקבוצה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. עלות שהוונה כוללת את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר ועלויות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד. עלויות פיתוח אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

בתקופות עוקבות, עלויות פיתוח שהונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

3. תוכנות

נכסי הקבוצה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

4. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

5. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש. מוניטין אינו מופחת בהיותו נכס בעל אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר.

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו כדלקמן:

(א) עודפי עלות שנוצרו ברכישתן של חברות ביטוח מאוחדות, שמוזגו לקבוצה, המיוחסים בעיקרם לשווי תיקי ביטוח החיים של החברות הנ"ל, וכן הוצאות בגין רכישת תיקי ביטוח חיים, מופחתים בשעורים שנתיים שווים על פני תקופה של 15 שנים, אשר להערכת ההנהלה משקפת את תקופת החיים הממוצעת של הפוליסות.

(ב) עודפי עלות שנוצרו ברכישת סוכנויות ביטוח או מצירוף עסקים שנרכשו מסוכנויות ביטוח, המיוחסים בעיקרם לתיקי עמלות, מופחתים בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופה של 10 שנים.

(ג) דמי ניהול עתידיים - הפרש מקורי המתייחס לדמי ניהול עתידיים צפויים בקרנות השתלמות וניהול תיקים מופחת בהתאם לתקופה החזויה לקבלת דמי הניהול:
- בקרנות השתלמות - על פני 20 שנה כאשר קצב ההפחתה אינו בשיעור קבוע ומבוסס על מידת ההנאה הצפויה מדמי הניהול בתקופה האמורה.
- ניהול תיקים - על פני 10 שנה כאשר קצב ההפחתה אינו בשיעור קבוע ומבוסס על מידת ההנאה הצפויה מדמי הניהול בתקופה האמורה.

(ד) מותג - מופחת בקו ישר על פני 5-10 שנים.

(ה) תוכנות מחשב - מופחתות בקו ישר על פני 3-6 שנים.

(ו) קשרי לקוחות - הפרש מקורי שנוצר בהסכם לקליטת פוליסות חדשות בביטוח כללי של אליהו בטוח, המתייחס לערך המהוון של תזרימי המזומנים הצפויים מהפוליסות שהועברו, והמופחת על פני 10 שנים בשיטת סכום ספרות השנים הפוחת.

(ז) רשימת לקוחות - הפרש מקורי שנוצר בהסכם לקליטת פוליסות חדשות בביטוח כללי של אליהו בטוח, והמופחת על פני 3 שנים בשיטת הקו הישר.

האומדנים בדבר שיטת ההפחתה ואורך החיים השימושיים נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. ירידת ערך

1. נכסים פיננסיים

ירידת ערך של נכס פיננסי שאינו מוצג בשווי הוגן דרך רווח והפסד נבחנת כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית לכך שאירוע הפסד התרחש לאחר מועד ההכרה לראשונה בנכס ואירוע הפסד זה השפיע באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של הנכס הניתן לאמידה מהימנה.

ראייה אובייקטיבית לכך שחלה ירידת ערך של נכסים פיננסיים עשויה לכלול הפרת חוזה על ידי חייב, ארגון מחדש של סכום המגיע לקבוצה בתנאים אשר הקבוצה לא הייתה שוקלת במקרים אחרים, קיום סממנים לכך שחייב או מנפיק חוב יפשוט רגל או היעלמות שוק פעיל עבור נייר ערך, מידע נצפה שמצביע על כך שקיימת ירידה הניתנת למדידה בתזרימי מזומנים צפוי מקבוצה של נכסים פיננסיים.

ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

בבחנית ירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, בוחנת הקבוצה גם את הפער שבין השווי ההוגן של הנכס לעלותו המקורית תוך התייחסות לתנודתיות של שער המכשיר, למשך הזמן בו השווי ההוגן של הנכס נמוך מעלותו המקורית ולשינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועלת החברה שהנפיקה את המכשיר. בנוסף, ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן מתחת לעלות המקורית הינה ראייה אובייקטיבית לירידת ערך.

ראיות לירידת ערך של מכשירי חוב

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה קולקטיבית. ההלוואות והחייבים שהינם משמעותיים באופן פרטני נבחנים ספציפית לירידת ערך. הלוואות וחייבים אלה אשר בגינם לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצים יחדיו ולגביהם נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה.

בבחינה קולקטיבית של ירידת ערך, הקבוצה עושה שימוש במגמות היסטוריות של ההסתברות להפרה, עיתוי קבלת החזר וסך ההפסד בפועל, בהתאם לשיקול דעת ההנהלה בדבר השאלה האם ההפסדים בפועל צפויים להיות גדולים או קטנים יותר בהשוואה להפסדים העולים מהמגמות ההיסטוריות לאור המצב הכלכלי ותנאי האשראי הקיימים.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי, הנמדד לפי עלות מופחתת, מחושב כהפרש בין ערך הנכס בספרים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, מהוון בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס. הפסדים נזקפים לדוח רווח והפסד ומוצגים כהפרשה להפסד כנגד יתרת הנכסים הפיננסיים.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הפסדים מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים על ידי העברת ההפסד המצטבר שנזקף לקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה, לרווח והפסד. ההפסד המצטבר אשר מועבר לרווח והפסד הינו הפרש בין עלות הרכישה בניכוי החזרי קרן והפחתות, לבין השווי ההוגן הנוכחי בניכוי ירידות ערך אשר הוכרו בעבר דרך רווח והפסד.

טיפול הפסדים מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים לפי עלות מופחתת ובגין נכסים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, נזקף לרווח והפסד. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי הון, נזקף לרווח הכולל האחר.

2. ביטוח משנה

(א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לקבוצה הפסדים.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. ירידת ערך (המשך)

2. ביטוח משנה (המשך)

ב) החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (ניתוק התקשרויות בדרך של פרעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגביה בביטוח כללי

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיה לגביה בעסקי ביטוח כללי מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק חובות בפיקור ועל ביטולי פרודוקציה בפועל בשנים קודמות.

4. נכסים שאינם פיננסים

עיתוי בחינת ירידת ערך

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסים של הקבוצה, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים, כאמור, מחושב אומדן סכום בר ההשבה של הנכס. הקבוצה בוחנת ירידת ערך מוניטין אחת לשנה, בתאריך קבוע, או לעיתים קרובות יותר אם אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שקיימת ירידת ערך.

מדידת סכום בר השבה

הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש לבין שווי הוגן, בניכוי עלויות מימוש. בקביעת שווי השימוש, מהוונת הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין מקובצות כך שהרמה בה נבחנת ירידת ערך של מוניטין משקפת את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי אך בכל מקרה אינה גדולה ממגזר פעילות לפני קיבוץ מגזרים דומים. מוניטין שנרכש במסגרת צירוף עסקים מוקצה ליחידות מניבות מזומנים, לרבות אלו הקיימות בקבוצה גם טרם צירוף העסקים, אשר צפויות להניב הטבות מהסינרגיה של הצירוף.

חברות כלולות

מוניטין המהווה חלק מחשבון השקעה בחברה כלולה אינו מוכר בנפרד ולכן אינו נבחן בנפרד בבחינת ירידת ערך. לחילופין, נבחנת ירידת ערך להשקעה בכללותה כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך.

הכרה בהפסד מירידת ערך

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מוניטין אינו מבוטל. באשר לנכסים אחרים, לגביהם הוכרו הפסדים מירידת ערך בתקופות קודמות, בכל מועד דיווח נבדק האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול הפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. הון מניות

מניות רגילות מסווגות כהון. עלויות תוספתיות המתייחסות ישירות להנפקת מניות רגילות וכתבי אופציה למניות, מוצגות כהפחתה מההון.

ח. הטבות לעובדים

בקבוצה קיימות מספר תכניות הטבה לעובדים.

סיווג הטבות לעובדים, לצורכי מדידה, כהטבות לטווח קצר או כהטבות אחרות לטווח ארוך נקבע בהתאם לתחזית הקבוצה לסילוק המלא של ההטבות.

1. הטבות לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן עד 12 חודש מתום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים.

הטבות אלו כוללות משכורות, דמי הבראה, ימי חופשה ותשלומים לביטוח לאומי נמדדות על בסיס לא מהוון ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר העסקה

(א) תכנית הפקדה מוגדרת

לקבוצה תוכניות להפקדה מוגדרת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963 (בסעיף זה- "החוק"), לפיהן הקבוצה משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות.

הפקדות לתכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתכנית, במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד ולא נדרשת הפרשה נוספת בדוחות הכספיים. הקבוצה מפעילה תכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם.

מחויבות של הקבוצה, המתייחסת לתכנית הטבה מוגדרת בגין הטבות לאחר סיום העסקה, מחושבת לגבי כל תכנית בנפרד על ידי אומדן הסכום העתידי של ההטבה שיגיע לעובד בתמורה לשירותיו, בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הטבה זו מוצגת לפי ערך נוכחי בניכוי השווי ההוגן של נכסי התכנית. הקבוצה קובעת את הריבית נטו על ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת על-ידי הכפלת ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת בשיעור ההיוון ששימש למדידת המחויבות בגין הטבה מוגדרת, כפי ששניהם נקבעו בתחילת תקופת הדיווח השנתית. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן ומועד פירעונן דומים לתנאי המחויבות של הקבוצה. החישובים נערכים על ידי אקטואר מוסמך לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה.

(ב) תכנית הטבה מוגדרת

כאשר לפי תוצאות החישובים נוצר נכס לקבוצה, מוכר נכס עד לסכום נטו של הערך הנוכחי של הטבות כלכליות הזמינות בצורה של החזר מהתוכנית או הקטנה בהפקדות עתידיות לתוכנית. הטבה כלכלית בצורת החזרים או הקטנת הפקדות עתידיות תחשב זמינה כאשר ניתן לממשה במהלך חיי התוכנית או לאחר סילוק המחויבות.

מדידה מחדש של ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת כוללת רווחים והפסדים אקטואריים, תשואה על נכסי תכנית (למעט ריבית) וכן שינוי כלשהו בהשפעה על תקרת הנכסים (ככל שרלוונטי, למעט ריבית). מדידות מחדש נזקפות מיידית, דרך רווח כולל אחר לעודפים.

עלויות ריבית בגין מחויבות להטבה מוגדרת, הכנסות ריבית בגין נכסי תכנית וריבית בגין השפעה של תקרת הנכסים שנזקפו לרווח והפסד מוצגות בסעיף הוצאות הנהלה וכלליות.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. הטבות לעובדים (המשך)

2. הטבות לאחר העסקה (המשך)

(ב) תכנית הטבה מוגדרת (המשך)

כאשר חל שיפור או צמצום בהטבות שמעניקה הקבוצה לעובדים, אותו חלק מההטבות המוגדלות המתייחס לשירותי עבר של העובדים או הרווח או הפסד מהצמצום מוכרים מיידית ברווח והפסד כאשר מתרחש התיקון או הצמצום של התכנית.

נכסים שעומדים כנגד מרכיב הפיצויים, בפוליסות שהופקו על ידי החברה, אינם מהווים נכסי תוכנית להטבה מוגדרת, ומקוזזים מההתחייבויות בגין חוזי הביטוח.

3. הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך

המחויבות נטו של הקבוצה בגין הטבות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתכניות הטבה לאחר העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי ומנוכה ממנו השווי ההוגן של נכסים המתייחסים למחויבות זו. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן ומועד הפרעון שלהן דומים לתנאי המחויבויות של הקבוצה. החישוב נעשה לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה. רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים לרווח או הפסד בתקופה בה הם נוצרו.

עובדי הקבוצה זכאים להטבות בגין ימי מחלה וחלקם זכאים למענקי יובל. הטבות אלה מטופלות כהטבות אחרות לטווח ארוך מאחר שהקבוצה צופה כי הטבות אלו ינוצלו בתקופה שלאחר שנה מתאריך הדיווח.

4. הטבות בגין פיטורין

הטבות בגין פיטורין לעובדים מוכרות כהוצאה כאשר הקבוצה התחייבה באופן מובהק, ללא אפשרות ממשית לביטול, לפיטורי עובדים לפני הגיעם למועד הפרישה המקובל על פי תכנית פורמלית מפורטת.

5. עסקאות תשלום מבוסס מניות

עסקאות המסולקות במכשירים הוניים

השווי ההוגן במועד הענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל.

עבור מענקי תשלום מבוסס מניות המותנים בתנאים שאינם תנאי הבשלה או בתנאי הבשלה שהינם תנאי ביצוע שהם תנאי שוק, הקבוצה מביאה בחשבון תנאים אלו באמידת השווי ההוגן של המכשירים הוניים המוענקים, לכן, הקבוצה מכירה בהוצאה בגין מענקים אלו ללא קשר אם התקיימו התנאים הללו.

כאשר הקבוצה מבצעת שינויים בתנאים של הענקה המסולקת במכשירים הוניים, מוכרת הוצאה נוספת מעבר להוצאה המקורית שחושבה בגין כל שינוי המגדיל את השווי ההוגן הכולל של התגמול המוענק או שמיטיב עם העובד/נותן השירות האחר לפי השווי ההוגן במועד השינוי.

ביטול הענקה המסולקת במכשיר הוני, מטופלת כאילו הבשילה לתאריך הביטול וההוצאה שטרם הוכרה בגין הענקה מוכרת מיידית. עם זאת, אם ההענקה שבטלה מוחלפת בהענקה חדשה ומיועדת כהענקה חלופית לתאריך בו היא הוענקה, ההענקה המבוטלת וההענקה החדשה תטופלנה שתיהן כשינוי של ההענקה המקורית כמתואר בפסקה הקודמת.

בעסקאות בהן מעניקה חברת האם לעובדי הקבוצה זכויות למכשיריה הוניים, מטפלת הקבוצה בהענקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים, כלומר מכירה בשווי ההוגן של ההענקה ישירות בהון, בהתאם לאמור לעיל.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ח. הטבות לעובדים (המשך)

5. עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

עסקאות המסולקות במזומן

עלות עסקה המסולקת במזומן נמדדת לפי השווי ההוגן במועד ההענקה. לפרטים נוספים ראה באור 33. השווי ההוגן מוכר כהוצאה על פני תקופת ההבשלה ובמקביל מוכרת התחייבות. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל תקופת דיווח לפי השווי ההוגן עד לסילוקה, כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד, תוך התחשבות בהיקף השירותים שסופקו על ידי העובדים עד אותו מועד.

י.ט. הפרשות

הפרשה מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי תידרש זרימת הטבות כלכליות לסילוק המחויבות. הפרשות נקבעות על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים בשיעור ריבית לפני מס, המשקף את הערכות השוק השוטפות לערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הספציפיים להתחייבות. הערך בספרים של הפרשה בגין התחייבות לזמן ארוך מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן.

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר; יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות; וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת הפרשה בהתאם לערכה הנוכחי. בעת בחינת הצורך בהכרה בהפרשות ובכימותן, מסתייעת הנהלת הקבוצה ביועציה המשפטית.

חוזים מכבידים

הפרשה לחוזים מכבידים מוכרת כאשר ההטבות הצפויות להתקבל מהחוזים על ידי הקבוצה נמוכות ביחס לעלויות הבלתי נמנעות כתוצאה מעמידה במחויבויותיה החוזיות. הפרשה נמדדת על פי הנמוך מבין הערך הנוכחי של העלות החזויה לביטול החוזה והערך הנוכחי של העלות החזויה נטו להמשך קיום החוזה. בטרם מוכרת הפרשה, מכירה הקבוצה בירידת ערך של הנכסים הקשורים לאותו חוזה.

כ. הכרה בהכנסה

1. פרמיות

(א) פרמיות במגזר ביטוח חיים ובמגזר ביטוח בריאות, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.

ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי הקבוצה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים ברווחים מנוכה מהפרמיות.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פרעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדיווח נרשמות כהכנסות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פרעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ובניכוי השתתפות המבוטחים ברווחים, על בסיס ההסכמים שבתוקף.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. הכרה בהכנסה (המשך)

2. דמי ניהול

(א) דמי ניהול בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה תלויי תשואה

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח על בסיס התשואה וצבירת החסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים.

דמי הניהול כוללים את המרכיבים דלקמן:

פוליסות שנמכרות החל מ-1 בינואר 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.

בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה-1 בינואר ועד ה-31 בדצמבר) שנזקף לפוליסה בניכוי דמי הניהול הקבועים שנגבו מאותה הפוליסה.

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנרשמו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצעה בגינה הקטנה של דמי הניהול במהלך שנה שוטפת, תנוכה, לצורך חישוב דמי הניהול מתשואה חיובית בתקופות עוקבות.

(ב) דמי ניהול מקרנות פנסיה ומקופות גמל

הכנסות מניהול קרנות פנסיה ומקופות גמל נזקפות על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים ועל בסיס התקבולים מהעמיתים, בהתאם להנחיות המפקח.

(ג) דמי ניהול מקרנות נאמנות ומניהול תיקי לקוחות

הכנסות מדמי ניהול מקרנות נאמנות והכנסות מניהול תיקי השקעות נזקפות על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים.

3. עמלות

הכנסות מעמלות ביטוח כללי בסוכנויות ביטוח מוכרות כהכנסה בעת התהוותן.

הכנסות מעמלות ביטוח חיים בסוכנויות ביטוח נזקפות על בסיס מועדי הזכאות לתשלום העמלות על פי ההסכמים עם חברות הביטוח, בניכוי הפרשות להחזרי עמלות עקב ביטולים של פוליסות ביטוח.

4. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון - ראה סעיף יא.8 לעיל.

בדוח על תזרימי המזומנים החברה בחרה להציג ריבית שהתקבלה, דיבידנד שהתקבל וריבית ששולמה במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת. דיבידנדים ששולמו מוצגים במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות מימון.

כא. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי הביטוח וחוזי השקעה), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך, בהתאם למודלים פנימיים של הקבוצה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כב. מסים על הכנסה

הוצאת מסים על הכנסה כוללת מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המס נובע מצירוף עסקים או פריטים אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר. מסים שוטפים ונדחים בגין עסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח הכולל האחר, מוכרים ישירות בהון או ברווח הכולל האחר.

מסו. מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

מסז. מסים נדחים

ההכרה במסו. נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. הקבוצה לא מכירה במסו. נדחים לגבי הפרשים הזמניים הבאים: ההכרה לראשונה במוניטין, ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס, וכן הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות, ובחברות כלולות, במידה ואין זה צפוי שהם יתהפכו בעתיד הנראה לעין ובמידה והקבוצה שולטת במועד היפוך ההפרש.

המסו. הנדחים בגין נדל"ן להשקעה המוחזק במטרה להשיב את מרבית (substantially all) ההטבות הכלכליות הגלומות בו בדרך של מימוש ולא בדרך של שימוש, נמדדים לפי אופן היישוב הצפוי של נכס הבסיס, על בסיס מימוש ולא שימוש.

המסו. הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. נכסי המסו. הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתמשו, הם מופחתים.

המדידה של מסו. נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות. עבור נדל"ן להשקעה הנמדד תוך שימוש במודל השווי ההוגן, קיימת הנחה הניתנת להפרכה שהערך בספרים של הנדל"ן להשקעה יושב באמצעות מכירה.

קזז. נכסי והתחייבויות מסו. נדחים

הקבוצה מקזזת נכסי והתחייבויות מסו. נדחים במידה וקיימת זכות משפטית הניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסו. שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או בחברות שונות, אשר כוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסו. שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסו. השוטפים מיושבים בו זמנית.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

בחישוב המסו. הנדחים לא מובאים בחשבון המסו. שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסו. נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבידנדים, כאשר חלוקת הדיבידנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או כאשר מדיניות הקבוצה שלא ליזום חלוקת דיבידנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

עסקאות בינחברתיות

מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

כג. רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות הכוללות כתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. תקנים חדשים שטרם הגיע מועד יישומם

השפעות צפויות	תחילה והוראות מעבר	נושא	תקן/תיקון/פרסום
הקבוצה טרם החלה בבחינת ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.	התקן ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018, עם אפשרות לאימוץ מוקדם. התקן ייושם, למפרע, למעט מספר הקלות.	<p>IFRS 9 (2014) הינו גרסה סופית של התקן, הכוללת הוראות מעודכנות לסינוג ומדידה של מכשירים פיננסיים, וכן מודל חדש למדידת ירידת ערך של נכסים פיננסיים. הוראות אלו מתווספות לפרק בנושא חשבונאות גידור - כללי שפורסם בשנת 2013.</p> <p><u>סיווג ומדידה</u> בהתאם לתקן, ישנן שלוש קטגוריות עיקריות למדידת נכסים פיננסיים: עלות מופחתת, שווי הוגן דרך רווח והפסד ושווי הוגן דרך רווח כולל אחר. בסיס הסיווג לגבי מכשירי חוב מתבסס על המודל העסקי של הישות לניהול נכסים פיננסיים ועל מאפייני תזרימי המזומנים החוזיים של הנכס הפיננסי. השקעה במכשירים הוניים תימדד בשווי הוגן דרך רווח והפסד (אלא אם החברה בחרה, בעת ההכרה הראשונית, להציג את השינויים בשווי ההוגן ברווח הכולל האחר). התקן דורש כי השינויים בשווי ההוגן של התחייבויות פיננסיות שיעודו לשווי הוגן דרך רווח והפסד המיוחסים לשינוי בסיכון האשראי העצמי יוכרו לרווח כולל אחר.</p> <p><u>ירידת ערך של נכסים פיננסיים</u> התקן כולל מודל חדש להכרה בהפסדי אשראי צפויים ('expected credit loss' model). עבור מרבית נכסי החוב הפיננסיים. המודל החדש מציג גישת מדידה דואלית של ירידת ערך: אם סיכון האשראי המיוחס לנכס הפיננסי לא עלה באופן משמעותי מאז ההכרה לראשונה, תירשם הפרשה להפסד בגובה הפסדי האשראי הצפויים בשל אירועי כשל אשר התרחשותם אפשרית במהלך שנים-עשר החודשים לאחר מועד הדיווח. אם סיכון האשראי עלה באופן משמעותי, במרבית המקרים הפרשה לירידת ערך תגדל ותירשם בגובה הפסדי האשראי הצפויים על פני מלא אורך החיים של הנכס הפיננסי.</p>	1. תקן דיווח כספי בינלאומי (IFRS 9 (2014), מכשירים פיננסיים
הקבוצה בוחנת את השלכות התקן על הדוחות הכספיים ללא כוונה ליישום מוקדם. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה.	התקן ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018, עם אפשרות ליישום מוקדם. התקן כולל חלופות שונות עבור יישום הוראות המעבר, כך שחברות יוכלו לבחור באחת מהחלופות הבאות בעת היישום לראשונה: יישום רטרואספקטיבי מלא; יישום רטרואספקטיבי מלא הכולל הקלות פרקטיות; או יישום התקן החל מיום היישום לראשונה תוך התאמת יתרת העודפים למועד זה בגין עסקאות שטרם הסתיימו.	התקן מחליף את ההנחיות הקיימות כיום לעניין הכרה בהכנסות ומציג מודל חדש להכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות. התקן קובע שתי גישות להכרה בהכנסה: בנקודת זמן אחת או על פני זמן. המודל כולל חמישה שלבים לניתוח עסקאות על מנת לקבוע את עיתוי ההכרה בהכנסה ואת סכומה. כמו כן, התקן קובע דרישות גילוי חדשות ונרחבות יותר מאלו הקיימות כיום.	2. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 15, הכנסה מחוזים עם לקוחות

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. תקנים חדשים שטרם הגיע מועד יישומם (המשך)

השפעות צפויות	תחילה והוראות מעבר	נושא	תקן/תיקון/פרסום
להערכת הקבוצה ליישום התיקונים לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.	התיקונים ייושמו באופן פרוספקטיבי לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2016, עם אפשרות ליישום מוקדם.	התיקון ל- IAS 38 קובע חזקה הניתנת לסתירה לפיה שיטת הפחתה מבוססת הכנסות עבור נכסים בלתי מוחשיים אינה נאותה. מטרת התיקון הינה להגביל את השימוש בהפחתה מבוססת הכנסות ועל כן, חברות אשר ירצו להמשיך ולהפחית את הנכס הבלתי מוחשי בשיטת הפחתה כאמור, יצטרכו להראות כי קיים קשר אשר אינו נסיבתי בין הפקת ההכנסה לצריכת ההטבות הכלכליות. התיקון ל- IAS 16 מציין מפורשות כי שיטת הפחתה מבוססת הכנסות אסורה ביחס לרכוש קבוע.	3. תיקונים ל- IAS 16, רכוש קבוע ו- IAS 38, נכסים בלתי מוחשיים: הבהרה לשיטות הפחתה מקובלות
הקבוצה טרם החלה בבחינת ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.	התקן ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 לינואר 2019, עם אפשרות ליישום מוקדם, ובלבד שהחברה מיישמת באימוץ מוקדם גם את IFRS 15, הכנסה מחוזים עם לקוחות. התקן כולל חלופות שונות עבור יישום הוראות המעבר, כך שחברות יוכלו לבחור באחת מהחלופות הבאות בעת היישום לראשונה: יישום רטרוספקטיבי מלא או יישום התקן החל מיום היישום לראשונה תוך התאמת יתרת העודפים למועד זה.	התקן מחליף את תקן בינלאומי מספר 17 חכירות (IAS 17) ואת הפרשנויות הקשורות. הוראות התקן מבטלות את הדרישה הקיימת מחוכרים לסיווג החכירה כתפעולית או כמימונית. חלף זאת, לעניין חוכרים, מציג התקן החדש מודל אחד לטיפול החשבונאי בכל החכירות, לפיו על החוכר להכיר בנכס ובהתחייבויות בגין החכירה בדוחותיו הכספיים. כמו כן, התקן קובע דרישות גילוי חדשות ונרחבות יותר מאלו הקיימות כיום.	4. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS16, חכירות
הקבוצה טרם החלה בבחינת ההשלכות של אימוץ התיקון לתקן על הדוחות הכספיים.	התיקון ייושם למפרע לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2017, עם אפשרות ליישום מוקדם.	התיקון מבהיר, כי לצורך הכרה בנכס מס נדחה, בעת הערכת הכנסה חייבת צפויה, יש לנטרל את השפעת היפוכם של הפרשים זמניים הניתנים לניכוי. הערכה זו תתבצע בנפרד ביחס לסוגים שונים של הפרשים זמניים הניתנים לניכוי, אם קיימות בחוקי המס מגבלות על סוגי ההכנסה החייבת שכנגדם ניתן לנצל הפסדים. בנוסף, התיקון קובע, כי הכנסה חייבת צפויה עשויה לכלול הכנסה בגין נכסים שיושבו תמורת סכום הגבוה מערכם בספרים, אם קיימות ראיות מספקות לכך.	5. תיקון ל- IAS 12, מיסים על הכנסה: הכרה בנכסי מיסים נדחים בגין הפסדים שלא מומשו
החברה תכלול את הגילויים הנדרשים בדוחותיה הכספיים הרלוונטיים.	התיקונים ייושמו החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2017 או לאחריו. לא נדרש לכלול כאמור גילויים כאמור בהתייחס למספרי השוואה לתקופות הקודמות למועד התחילה של התיקונים. אימוץ מוקדם אפשרי.	בינואר 2016 פרסם ה- IASB תיקונים ל- IAS 7 דוח על תזרימי מזומנים (להלן התיקונים) אשר דורשים מתן גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות. התיקונים דורשים להציג את התנועה בין יתרת הפתיחה ליתרת הסגירה של התחייבויות פיננסיות, לרבות השינויים הנובעים מתזרימי מזומנים מפעילות מימון, מרכישת או איבוד שליטה במוחזקות, משינויים בשערי חליפין ומשינויים בשווי הוגן	6. תיקון ל- IAS 7, דוח על תזרימי מזומנים, בדבר גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות

באור 2:- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כה. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר

שער חליפין יצג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע %	מדד בגין
0.3	(0.9)	(1.0)
12.1	(0.1)	(0.2)
(7.0)	1.9	1.8

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

באור 3:- מגזרי פעילות

א. כללי

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפיים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזק נגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

תוצאות, נכסי והתחייבויות כל מגזר כוללים פריטים המיוחסים ישירות למגזר ופריטים אשר ניתן ליחסם על בסיס סביר.

כללי החשבונאות שיושמו בדיווח המגזרי תואמים את כללי החשבונאות המקובלים שאומצו לצורך העריכה וההצגה של הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה.

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים, פנסייה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסייה וקופות גמל לרבות קרנות השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך לביטוח חיים, פנסייה וגמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות מרכז את כל פעילות הקבוצה בביטוח בריאות - המגזר כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, ניתוחים, השתלות, ביטוח שיניים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים, וענפי חבויות אחרים.

• ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

• ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

• ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית, אחריות המוצר, גוף אוניות וגוף מטוסים.

• ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי ביטוח כללי שאינם רכב וחבויות לרבות אובדן רכוש, מקיף בתי עסק, מקיף דירות, בנקים למשכנתאות, תאונות אישיות, מטענים בהובלה, ביטוח הנדסי וסיכונים אחרים.

4. מגזרי פעילות אחרים

מגזרי פעילות אחרים כוללים תוצאות מפעילות סוכנויות ביטוח.

5. פעילות שאינה מיוחסת למגזרי פעילות

פעילות זו כוללת חלק ממטה הקבוצה שאינו מיוחס למגזרי הפעילות, פעילויות נלוות/משיקות לפעילות הקבוצה, והחזקת נכסים והתחייבויות נגד הון החברה בהתאם לתקנות ההון.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח						
10,688,814	-	-	-	2,002,782	1,024,474	7,661,558
623,156	-	-	-	403,873	69,590	149,693
10,065,658	-	-	-	1,598,909	954,884	7,511,865
3,475,321	(27,209)	166,564	3,634	182,340	70,059	3,079,933
1,338,043	-	-	-	-	-	1,338,043
295,603	(164,339)*	-	331,856	58,453	15,868	53,765
10,028	(2)	6,400	3,630	-	-	-
15,184,653	(191,550)	172,964	339,120	1,839,702	1,040,811	11,983,606
12,588,196	-	-	-	1,453,183	779,039	10,355,974
347,310	-	-	-	216,487	64,625	66,198
12,240,886	-	-	-	1,236,696	714,414	10,289,776
1,520,991	(159,378)	-	139,296	416,237	293,467	831,369
889,456	(10,130)	44,011	154,487	47,575	58,582	594,931
46,088	(2)	1,759	7,702	16,376	-	20,253
56,936	(17,079)	46,830	1,767	4,360	-	21,058
14,754,357	(186,589)	92,600	303,252	1,721,244	1,066,463	11,757,387
91,580	-	19,537	1,894	18,267	-	51,882
521,876	(4,961)	99,901	37,762	136,725	(25,652)	278,101
(329,258)	-	(73,931)	(160)	(79,761)	(9,724)	(165,682)
192,618	(4,961)	25,970	37,602	56,964	(35,376)	112,419

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי
ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

(* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 121,334 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 24,895 אלפי ש"ח בתחום ביטוח כללי בסך של 18,110 אלפי ש"ח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
							אלפי ש"ח
10,425,571	-	-	-	1,939,920	879,877	7,605,774	פרמיות שהורווחו ברוטו
687,673	-	-	-	432,739	64,167	190,767	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,737,898	-	-	-	1,507,181	815,710	7,415,007	פרמיות שהורווחו בשייר
5,598,191	(30,642)	172,624	2,358	180,879	105,857	5,167,115	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,424,781	-	-	-	-	-	1,424,781	הכנסות מדמי ניהול
327,902	(169,679)*	-	344,841	73,675	13,567	65,498	הכנסות מעמלות
6,140	-	6,140	-	-	-	-	הכנסות אחרות
17,094,912	(200,321)	178,764	347,199	1,761,735	935,134	14,072,401	סך כל ההכנסות
14,497,986	-	-	-	1,443,244	617,439	12,437,303	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
383,737	-	-	-	250,302	54,149	79,286	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
14,114,249	-	-	-	1,192,942	563,290	12,358,017	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,453,532	(169,477)	-	142,537	397,913	253,214	829,345	הוצאות הנהלה וכלליות
881,269	(10,282)	43,872	171,025	43,982	43,360	589,312	הוצאות אחרות
51,453	-	1,944	8,956	17,851	-	22,702	הוצאות מימון
47,912	(20,360)	30,805	3,081	13,906	-	20,480	
16,548,415	(200,119)	76,621	325,599	1,666,594	859,864	13,819,856	סך כל ההוצאות
80,112	-	21,823	1,611	13,217	-	43,461	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
626,609	(202)	123,966	23,211	108,358	75,270	296,006	רווח לפני מסים על ההכנסה
182,806	-	13,638	1,549	8,266	7,028	152,325	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
809,415	(202)	137,604	24,760	116,624	82,298	448,331	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

(* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 126,306 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 23,050 אלפי ש"ח ובתחום ביטוח כללי בסך של 20,323 אלפי ש"ח.)

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
10,072,574	-	-	-	1,755,864	770,176	7,546,534	פרמיות שהורווחו ברוטו
717,337	-	-	-	478,257	65,359	173,721	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,355,237	-	-	-	1,277,607	704,817	7,372,813	פרמיות שהורווחו בשייר
9,369,202	(32,161)	150,319	2,869	170,349	183,939	8,893,887	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,556,132	-	-	-	-	-	1,556,132	הכנסות מדמי ניהול
321,874	(172,807)*	-	349,332	59,084	22,234	64,031	הכנסות מעמלות
20,602,445	(204,968)	150,319	352,201	1,507,040	910,990	17,886,863	סך כל ההכנסות
17,577,089	-	-	-	1,171,044	638,091	15,767,954	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
334,669	-	-	-	172,294	40,365	122,010	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
17,242,420	-	-	-	998,750	597,726	15,645,944	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,415,599	(177,233)	-	163,472	371,965	202,807	854,588	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
928,755	(10,736)	46,420	201,897	43,448	39,188	608,538	הוצאות הנהלה וכלליות
26,274	-	321	9,828	4,555	-	11,570	הוצאות אחרות
51,781	(21,425)	50,201	1,696	(2,700)	-	24,009	הוצאות (הכנסות) מימון
19,664,829	(209,394)	96,942	376,893	1,416,018	839,721	17,144,649	סך כל ההוצאות
70,774	-	16,806	1,227	13,164	-	39,577	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,008,390	4,426	70,183	(23,465)	104,186	71,269	781,791	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
203,345	-	21,766	1,280	49,721	5,933	124,645	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
1,211,735	4,426	91,949	(22,185)	153,907	77,202	906,436	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 133,119 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 15,286 אלפי ש"ח ובתחום ביטוח כללי בסך של 24,402 אלפי ש"ח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
7,661,558	-	-	7,661,558	פרמיות שהורווחו ברוטו
149,693	-	-	149,693	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
7,511,865	-	-	7,511,865	פרמיות שהורווחו בשייר
3,079,933	2,745	8,523	3,068,665	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,338,043	131,556	348,592	857,895	הכנסות מדמי ניהול
53,765	-	-	53,765	הכנסות מעמלות
11,983,606	134,301	357,115	11,492,190	סך כל ההכנסות
10,355,974	-	-	10,355,974	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
66,198	-	-	66,198	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
10,289,776	-	-	10,289,776	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
831,369	45,180	149,047	637,142	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
594,931	59,523	137,540	397,868	הוצאות הנהלה וכלליות
20,253	20,253	-	-	הוצאות אחרות
21,058	-	-	21,058	הוצאות מימון
11,757,387	124,956	286,587	11,345,844	סך כל ההוצאות
51,882	-	-	51,882	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
278,101	9,345	70,528	198,228	רווח לפני מסים על ההכנסה
(165,682)	(2,103)	(6,228)	(157,351)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
112,419	7,242	64,300	40,877	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
7,605,774	-	-	7,605,774	פרמיות שהורווחו ברוטו
190,767	-	-	190,767	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
7,415,007	-	-	7,415,007	פרמיות שהורווחו בשייר
5,167,115	1,536	7,368	5,158,211	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,424,781	138,079	340,621	946,081	הכנסות מדמי ניהול
65,498	-	-	65,498	הכנסות מעמלות
14,072,401	139,615	347,989	13,584,797	סך כל ההכנסות
12,437,303	-	-	12,437,303	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
79,286	-	-	79,286	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
12,358,017	-	-	12,358,017	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
829,345	45,178	136,793	647,374	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
589,312	55,400	127,756	406,156	הוצאות הנהלה וכלליות
22,702	22,702	-	-	הוצאות אחרות
20,480	-	-	20,480	הוצאות מימון
13,819,856	123,280	264,549	13,432,027	סך כל ההוצאות
43,461	-	-	43,461	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
296,006	16,335	83,440	196,231	רווח לפני מסים על ההכנסה
152,325	82	800	151,443	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
448,331	16,417	84,240	347,674	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
7,546,534	-	-	7,546,534	פרמיות שהורווחו ברוטו
173,721	-	-	173,721	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
7,372,813	-	-	7,372,813	פרמיות שהורווחו בשייר
8,893,887	-	8,051	8,885,836	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,556,132	138,681	302,377	1,115,074	הכנסות מדמי ניהול
64,031	-	-	64,031	הכנסות מעמלות
17,886,863	138,681	310,428	17,437,754	סך כל ההכנסות
15,767,954	-	-	15,767,954	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
122,010	-	-	122,010	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
15,645,944	-	-	15,645,944	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
854,588	46,163	121,944	686,481	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
608,538	55,444	118,558	434,536	הוצאות הנהלה וכלליות
11,570	11,570	-	-	הוצאות אחרות
24,009	468	-	23,541	הוצאות מימון
17,144,649	113,645	240,502	16,790,502	סך כל ההוצאות
39,577	-	-	39,577	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
781,791	25,036	69,926	686,829	רווח לפני מסים על ההכנסה
124,645	(60)	1,974	122,731	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
906,436	24,976	71,900	809,560	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	ענפי חבויות (אחרים *)	סה"כ
509,942	646,605	588,162	305,488	2,050,197
11,495	2,872	319,588	76,808	410,763
498,447	643,733	268,574	228,680	1,639,434
5,296	(37,631)	(6,302)	(1,888)	(40,525)
503,743	606,102	262,272	226,792	1,598,909
96,402	14,856	11,018	60,064	182,340
-	(365)	51,806	7,012	58,453
600,145	620,593	325,096	293,868	1,839,702
350,549	499,421	405,253	197,960	1,453,183
(11,459)	1,239	286,137	(59,430)	216,487
362,008	498,182	119,116	257,390	1,236,696
60,515	151,429	142,411	61,882	416,237
16,744	11,883	12,560	6,388	47,575
4,979	6,430	2,683	2,284	16,376
847	149	2,830	534	4,360
445,093	668,073	279,600	328,478	1,721,244
9,808	1,510	840	6,109	18,267
164,860	(45,970)	46,336	(28,501)	136,725
(42,822)	(6,591)	(3,670)	(26,678)	(79,761)
122,038	(52,561)	42,666	(55,179)	56,964
1,735,607	440,936	567,267	1,512,579	4,256,389
1,718,804	439,650	202,958	1,279,389	3,640,801

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 96% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	ענפי חבויות (אחרים *)	סה"כ
540,042	553,535	571,116	304,218	1,968,911
11,874	618	318,110	75,865	406,467
528,168	552,917	253,006	228,353	1,562,444
4,368	(2,996)	(44,362)	(12,273)	(55,263)
532,536	549,921	208,644	216,080	1,507,181
90,267	14,239	17,969	58,404	180,879
-	(26)	66,988	6,713	73,675
622,803	564,134	293,601	281,197	1,761,735
471,278	400,302	266,227	305,437	1,443,244
11,229	(30)	178,156	60,947	250,302
460,049	400,332	88,071	244,490	1,192,942
61,035	139,134	136,724	61,020	397,913
16,135	9,939	11,472	6,436	43,982
6,035	6,318	2,890	2,608	17,851
1,603	294	10,981	1,028	13,906
544,857	556,017	250,138	315,582	1,666,594
7,018	1,104	553	4,542	13,217
84,964	9,221	44,016	(29,843)	108,358
4,389	690	346	2,841	8,266
89,353	9,911	44,362	(27,002)	116,624
1,844,918	367,256	532,236	1,636,202	4,380,612
1,793,404	367,071	178,165	1,163,270	3,501,910

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-95% מסך הפרמיות בענפים אלו.)

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-85% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	ענפי חבויות (אחרים *)	סה"כ	
538,619	579,875	620,216	282,822	2,021,532	פרמיות ברוטו
8,517	951	435,445	67,999	512,912	פרמיות ביטוח משנה
530,102	578,924	184,771	214,823	1,508,620	פרמיות בשייר שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
(130,833)	(86,407)	(2,560)	(11,213)	(231,013)	
399,269	492,517	182,211	203,610	1,277,607	פרמיות שהורווחו בשייר
93,703	11,756	1,041	63,849	170,349	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	11	53,496	5,577	59,084	הכנסות מעמלות
492,972	504,284	236,748	273,036	1,507,040	סך כל ההכנסות
306,071	366,795	224,174	274,004	1,171,044	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(439)	(56)	143,212	29,577	172,294	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
306,510	366,851	80,962	244,427	998,750	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
45,459	127,189	141,695	57,622	371,965	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
16,383	10,151	12,500	4,414	43,448	הוצאות הנהלה וכלליות
1,601	1,747	559	648	4,555	הוצאות אחרות
889	145	(4,335)	601	(2,700)	הוצאות (הכנסות) מימון
370,842	506,083	231,381	307,712	1,416,018	סך כל ההוצאות
7,061	883	408	4,812	13,164	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
129,191	(916)	5,775	(29,864)	104,186	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
26,668	3,336	1,544	18,173	49,721	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
155,859	2,420	7,319	(11,691)	153,907	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
1,630,776	352,804	520,375	1,529,271	4,033,226	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2013
1,586,246	352,739	133,393	1,091,661	3,164,039	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2013

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-96% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבדים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-87% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ה. פרטים על נכסי והתחייבויות המגזר

ליום 31 בדצמבר 2015						
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
895,018	-	223,916	105,751	221,218	-	344,133
1,833,422	(65,153)	-	-	186,499	416,676	1,295,400
700,196	-	135,478	8,515	148,225	-	407,978
5,328,453	-	-	-	-	110,743	5,217,710
772,115	-	6,445	-	172,904	15,521	577,245
754,293	-	-	-	615,588	34,491	104,214
569,423	-	-	-	353,434	25,475	190,514
70,126,455	-	-	-	-	1,546,388	68,580,067
7,613,703	-	2,688,753	2,777	1,625,523	56,389	3,240,261
22,025,201	(101,187)	128,376	4,797	533,917	382,843	21,076,455
1,110,593	-	220,233	2	253,096	11,205	626,057
2,509,214	-	465,691	290	468,342	27,662	1,547,229
33,258,711	(101,187)	3,503,053	7,866	2,880,878	478,099	26,490,002
7,801,126	-	-	-	-	162,134	7,638,992
2,005,567	-	1,105,255	44,960	206,063	15,678	633,611
1,623,201	(1,214,722)	1,856,568	152,320	91,980	109,405	627,650
125,667,980	(1,381,062)	6,830,715	319,412	4,876,789	2,914,610	112,107,516
83,643,694	-	-	-	-	1,716,030	81,927,664
32,326,206	-	-	-	4,256,389	727,755	27,342,062
83,312,638	-	-	-	-	1,731,671	81,580,967
3,000,701	(101,187)	2,726,986	102,692	11,709	7,387	253,114
2,341,538	(1,238,934)	1,326,247	216,720	608,691	31,121	1,397,693
120,981,083	(1,340,121)	4,053,233	319,412	4,876,789	2,497,934	110,573,836

נכסים

נכסים בלתי מוחשיים
הוצאות רכישה נדחות
השקעות בחברות כלולות
נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
נדל"ן להשקעה - אחר
נכסי ביטוח משנה
פרמיות לגביה
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
השקעות פיננסיות אחרות:
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
אחרות
סך כל השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
נכסים אחרים

סך כל הנכסים

סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

התחייבויות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
התחייבויות פיננסיות
התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ה. פרטים על נכסי והתחייבויות המגזר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014

סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
954,514	-	242,094	110,438	237,594	-	364,388
1,769,316	(60,192)	-	-	171,734	356,067	1,301,707
644,466	-	127,722	10,347	134,959	-	371,438
4,898,057	-	-	-	-	102,062	4,795,995
685,190	-	1,701	-	141,763	10,476	531,250
1,013,707	-	-	-	878,702	21,385	113,620
579,335	-	-	-	340,331	25,951	213,053
69,582,999	-	-	-	-	1,412,248	68,170,751
6,136,342	-	1,772,901	18,287	1,602,266	40,779	2,702,109
21,834,266	(152,584)	188,731	3,130	529,340	335,533	20,930,116
1,093,390	-	170,396	1	256,503	10,347	656,143
2,378,647	-	373,716	7,680	474,100	23,610	1,499,541
31,442,645	(152,584)	2,505,744	29,098	2,862,209	410,269	25,787,909
3,289,969	-	-	-	-	68,554	3,221,415
1,519,584	-	606,257	66,079	130,112	13,345	703,791
1,848,139	(1,014,987)	1,300,788	174,264	79,748	124,422	1,183,904
118,227,921	(1,227,763)	4,784,306	390,226	4,977,152	2,544,779	106,759,221
78,708,064	-	-	-	-	1,500,896	77,207,168
31,403,731	-	-	-	4,380,612	522,715	26,500,404
78,046,586	-	-	-	-	1,626,443	76,420,143
1,533,301	(152,584)	857,569	154,107	12,463	15,456	646,290
2,518,062	(1,036,079)	1,099,282	236,119	584,077	24,098	1,610,565
113,501,680	(1,188,663)	1,956,851	390,226	4,977,152	2,188,712	105,177,402

נכסים

נכסים בלתי מוחשיים
הוצאות רכישה נדחות
השקעות בחברות כלולות
נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
נדל"ן להשקעה - אחר
נכסי ביטוח משנה
פרמיות לגביה
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
השקעות פיננסיות אחרות:
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
אחרות
סך כל השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושוי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושוי מזומנים - אחרים
נכסים אחרים

סך כל הנכסים

סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

התחייבויות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
התחייבויות פיננסיות
התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

באור 4: - נכסים בלתי מוחשיים

א. ההרכב:

מוניטין	תיקי ביטוח	לשוני המיוחסים מקוריים הפרשים	דמי ניהול עתידיים	תוכנות מחשב אלפי ש"ח	קשרי לקוחות	אחר	סה"כ
634,628	741,466	139,890	1,112,030	81,115	11,443	2,720,572	
-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	105,246	-	-	105,246	
-	-	-	(3,306)	-	-	(3,306)	
634,628	741,466	139,890	1,213,970	81,115	11,443	2,822,512	
-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	112,976	-	-	112,976	
-	-	-	(20,534)	-	-	(20,534)	
634,628	741,466	139,890	1,306,412	81,115	11,443	2,914,954	
78,341	706,387	83,987	812,465	3,687	1,830	1,686,697	
-	8,900	8,481	135,156	14,379	3,500	170,416	
14,191	-	-	-	-	-	14,191	
-	-	-	(3,306)	-	-	(3,306)	
92,532	715,287	92,468	944,315	18,066	5,330	1,867,998	
-	7,702	7,152	128,141	12,904	3,486	159,385	
13,087	-	-	-	-	-	13,087	
-	-	-	(20,534)	-	-	(20,534)	
105,619	722,989	99,620	1,051,922	30,970	8,816	2,019,936	
529,009	18,477	40,270	254,490	50,145	2,627	895,018	
542,096	26,179	47,422	269,655	63,049	6,113	954,514	

עלות

יתרה ליום 1 בינואר 2014
רכישות במסגרת צירוף עסקים
רכישות ופיתוח עצמי (1)
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
רכישות במסגרת צירוף עסקים
רכישות ופיתוח עצמי (1)
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

הפחתה שנצברה והפסדים מירידות ערך שנצברו

יתרה ליום 1 בינואר 2014
הפחתה שהוכרה במהלך השנה
ירידת ערך
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
הפחתה שהוכרה במהלך השנה
ירידת ערך
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

ערך בספרים נטו

ביום 31 בדצמבר 2015

ביום 31 בדצמבר 2014

(1) בגין תוכנות מחשב נכללו סכומים בגין פיתוח עצמי בשנים 2015 ו-2014 בסך של כ-83 ובסך של כ-68 מיליון ש"ח, בהתאמה.

באור 4: - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

ב. בחינת ירידת ערך של נכסים לא מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר

לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין ליום 31 בדצמבר 2015 הוקצה המוניטין ליחידות מניבות המזומנים הבאות: פנסיה, גמל, ביטוח כללי וסוכנויות ביטוח.

להלן הערך בספרים של המוניטין שהוקצה ליחידות מניבות המזומנים הבאות:

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
190,866	190,866	פנסיה
125,758	112,671	גמל
168,470	168,470	ביטוח כללי
57,002	57,002	סוכנויות ביטוח
<u>542,096</u>	<u>529,009</u>	

לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין נבחן הסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים לה הוקצה המוניטין ביחס לערכה בספרים. ככל שהסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים עולה על ערכה בספרים, היחידה והנכסים שהוקצו לה יחשבו כבלתי פגומים בערכם.

הסכום בר ההשבה של יחידת הפנסיה נקבע על בסיס תחזית הכנסות בניכוי הוצאות צפויות מהעסק הקיים (שווי שימוש). התזרימים הונוו לפי עקום תשואת ריבית ריאלית חסרת סיכון. הסכום בר ההשבה עולה משמעותית על הערך בספרים של היחידה.

הסכום בר ההשבה של יחידת הגמל התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידי הנגר ממכלול הפעילויות של היחידה.

ליום 31 בדצמבר 2015, בעיקר עקב ירידה בשיעורי דמי הניהול ובהיקף הנכסים המנוהלים, נמצא כי הערך בספרים של יחידת הגמל היה גבוה מהסכום בר ההשבה שלה שהינו 196,057 אלפי ש"ח ולכן הוכר הפסד מירידת ערך בסך 13,087 אלפי ש"ח (בשנת 2014 - 14,191 אלפי ש"ח). הפסד מירידת הערך כאמור יוחס למוניטין.

מדידות השווי ההוגן מסווגות ברמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן. להגדרת הרמות השונות בהיררכיה ראה באור 7.יא. בדבר קביעת השווי ההוגן.

הסכום בר ההשבה של יחידת הביטוח הכללי התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של ענפי הביטוח הכללי. הסכום בר ההשבה עולה על הערך בספרים של היחידה.

הסכום בר ההשבה של יחידות סוכנויות ביטוח התבסס על שווי השימוש שלהן ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידיים בכל יחידה.

הסכום בר ההשבה של כל יחידה עולה על הערך בספרים של כל אחת מהיחידות.

ירידות הערך נכללות בסעיף הוצאות אחרות.

הנחות המפתח ששימשו בחישוב הסכום בר ההשבה

החישוב של הסכום בר ההשבה של יחידת הגמל מתבסס על הנחות העיקריות הבאות: שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ- 14.8% ולאחר מס כ- 10% (בשנת 2014 שיעור ריבית היוון ריאלי לפני מס כ- 15.5% ולאחר מס כ- 10.2%). שיעור זה נקבע בהתבסס על מודל W.A.C.C, על בסיס פרמטרים האופייניים לפעילות מסוג זה.

שיעור צמיחה נומינלי לטווח ארוך - 3% (בשנת 2014 שיעור צמיחה ריאלי לטווח ארוך - 1.75%). שיעור זה נקבע בהתבסס על שיעור הצמיחה הממוצע לטווח ארוך המקובל בפעילות מסוג זה. תחזית תזרימי המזומנים נבנתה לתקופה של חמש שנים.

החישוב של הסכום בר ההשבה של יחידת הביטוח הכללי, מתבסס על הנחות העיקריות הבאות: שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ- 15% ולאחר מס כ- 9.6% (בשנת 2014 שיעור ריבית היוון ריאלי לפני מס כ- 12.6% ולאחר מס כ- 8%), תחזית תזרימי המזומנים נבנתה לתקופה של חמש שנים, יחס נזק כולל בענפי הביטוח הכללי השונים של 80%-118% (בשנת 2014 92%-100%), שיעור צמיחת פרמיות בטווח הארוך בביטוח רכב חובה 1.5% ושיעור צמיחת פרמיות בטווח הארוך ביתר הענפים של כ- 3.3% (בשנת 2014 1.5% בביטוח רכב חובה ו- 3.3% ביתר הענפים).

באור 4: - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

ב. בחינת ירידת ערך של נכסים לא מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר (המשך)

החישוב של הסכום בר ההשבה של סוכנויות הביטוח מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות:
 ממוצע שיעור הריבית להיוון לפני מס כ - 16% ולאחר מס כ - 12% (בשנת 2014 כ - 16% לפני מס וכ - 12% לאחר מס), ושיעור הצמיחה לטווח ארוך כ - 1.5%-2.5% (בשנת 2014 1.5%-2.5%).
 שיעורים אלה נקבעו על בסיס פרמטרים האופייניים לפעילות מסוג זה.

באור 5: - הוצאות רכישה נדחות

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
		ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
		ביטוח חיים
		פנסיה וגמל
1,047,849	1,012,228	
198,563	228,953	
1,246,412	1,241,181	
		ביטוח בריאות
		ביטוח כללי
351,170	405,742	
171,734	186,499	
1,769,316	1,833,422	

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובביטוח בריאות

סה"כ	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			יתרה ליום 1 בינואר 2014
		סה"כ	פנסיה וגמל	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח					
1,568,848	303,759	1,265,089	165,261	1,099,828	
					תוספות:
239,982	108,791	131,191	55,880	75,311	עמלות רכישה
122,933	34,111	88,822	7,686	81,136	הוצאות רכישה
362,915	142,902	220,013	63,566	156,447	אחרות
					סך הכל תוספות
213,377	65,729	147,648	14,302	133,346	הפחתה שוטפת
120,804	29,762	91,042	15,962	75,080	הפחתה בגין ביטולים
1,597,582	351,170	1,246,412	198,563	1,047,849	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
					תוספות:
271,628	121,373	150,255	56,138	94,117	עמלות רכישה
136,156	40,110	96,046	10,882	85,164	הוצאות רכישה
407,784	161,483	246,301	67,020	179,281	אחרות
					סך הכל תוספות
225,898	77,984	147,914	18,320	129,594	הפחתה שוטפת
132,545	28,927	103,618	18,310	85,308	הפחתה בגין ביטולים
1,646,923	405,742	1,241,181	228,953	1,012,228	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

באור 6: - רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה

שנת 2015						
קרקע ובנייני משרדים	מחשבים ותוכנה	כלי רכב	ציוד וריהוט משרדי	שיפורים במושכר	סה"כ	
אלפי ש"ח						
694,195	216,255	1,714	199,139	22,731	1,134,034	<u>עלות</u>
33,641	18,286	85	10,775	685	63,472	עלות ליום 1 בינואר 2015
(780)	(5,859)	(996)	(7,481)	(3,877)	(18,993)	תוספות במשך השנה
13,748	-	-	-	-	13,748	גריעות במשך השנה
740,804	228,682	803	202,433	19,539	1,192,261	העברה מנדל"ן להשקעה
						עלות ליום 31 בדצמבר 2015
<u>פחת שנצבר</u>						
142,807	171,036	855	128,234	18,109	461,041	פחת שנצבר ליום 1 בינואר 2015
25,818	26,425	128	12,290	2,014	66,675	תוספות במשך השנה
(768)	(5,859)	(550)	(7,444)	(2,724)	(17,345)	גריעות במשך השנה
167,857	191,602	433	133,080	17,399	510,371	פחת שנצבר ליום 31 בדצמבר 2015
572,947	37,080	370	69,353	2,140	681,890	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2015
4%	17%-33%	15%	6%-15%	10%-17%		שיעורי הפחת השנתיים

שנת 2014						
קרקע ובנייני משרדים	מחשבים ותוכנה	כלי רכב	ציוד וריהוט משרדי	שיפורים במושכר	סה"כ	
אלפי ש"ח						
687,122	230,504	4,361	194,397	23,728	1,140,112	<u>עלות</u>
7,073	11,498	389	6,391	44	25,395	עלות ליום 1 בינואר 2014
-	(25,747)	(3,036)	(1,649)	(1,041)	(31,473)	תוספות במשך השנה
694,195	216,255	1,714	199,139	22,731	1,134,034	גריעות במשך השנה
						עלות ליום 31 בדצמבר 2014
<u>פחת שנצבר</u>						
120,011	168,619	2,057	119,666	18,298	428,651	פחת שנצבר ליום 1 בינואר 2014
22,796	28,154	360	10,144	852	62,306	תוספות במשך השנה
-	(25,737)	(1,562)	(1,576)	(1,041)	(29,916)	גריעות במשך השנה
142,807	171,036	855	128,234	18,109	461,041	פחת שנצבר ליום 31 בדצמבר 2014
551,388	45,219	859	70,905	4,622	672,993	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2014
4%	17%-33%	15%	6%-15%	10%-17%		שיעורי הפחת השנתיים

באור 6: - רכוש קבוע (המשך)

ב. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כרכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
546,478	561,733	בבעלות
4,910	11,214	בחכירה מהוונת *
<u>551,388</u>	<u>572,947</u>	

* נכסים בחכירה מהוונת בסך של 11,214 אלפי ש"ח (בשנת 2014 - 4,910 אלפי ש"ח) אשר יתרת תקופת החכירה בגינם עולה על 45 שנה.

ג. מידע נוסף:

בקבוצה קיימים נכסים שהופחתו במלואם ועדיין מופעלים. עלותם המקורית של הנכסים כאמור ליום 31 בדצמבר 2015 הינה בסך של כ- 155 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - כ- 143 מיליון ש"ח).

בשנת 2015 גרעה החברה רכוש קבוע שהופחת במלואו ואינו משמש את החברה, אשר עלותו המקורית הינה כ- 17 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - כ- 25 מיליון ש"ח).

באור 7: - השקעות בחברות מוחזקות

א. פרטים בדבר חברות בנות

להלן רשימה של החברות הבנות העיקריות של הקבוצה:

זכויות בעלות של הקבוצה בחברה הבת לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		מיקום עיקרי של פעילות החברה	
2014	2015		
%			
100	100	ישראל	מגדל מקפת ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ
100	100	ישראל	יוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ
100	100	ישראל	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ
100	100	ישראל	מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ
100	100	ישראל	שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ
100	100	ישראל	שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ
73.28	73.28	ישראל	סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ

באור 7: - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ב. פרטים בדבר חברות כלולות

1. הרכב החברות הכלולות

ליום 31 בדצמבר 2015					
סך הכל	היקף ההשקעה בחברות כלולות אלפי ש"ח	הלוואות ושטרי הון שהעמידה החברה לחברות (כלולות) (3)	זכויות החברה בהון ובהצבעה	מיקום הפעילות העיקרי	
			%		
240,167	240,167	(2)	26.60	ישראל	קניון רמת אביב בע"מ
428,314	428,314	-	13.31 (1)	ישראל	אמות השקעות בע"מ (4)
668,481	668,481	-			
31,715	21,864	9,851			חברות כלולות אחרות
700,196	690,345	9,851			סך הכל חברות כלולות

ליום 31 בדצמבר 2014					
סך הכל	היקף ההשקעה בחברות כלולות אלפי ש"ח	הלוואות ושטרי הון שהעמידה החברה לחברות (כלולות) (3)	זכויות החברה בהון ובהצבעה	מיקום הפעילות העיקרי	
			%		
225,726	212,179	(2) 13,547	26.60	ישראל	קניון רמת אביב בע"מ
397,589	397,589	-	13.34 (1)	ישראל	אמות השקעות בע"מ
623,315	609,768	13,547			
21,151	14,700	6,451			חברות כלולות אחרות
644,466	624,468	19,998			סך הכל חברות כלולות

(1) לחברה זכות למינוי שני דירקטורים באמות. לפיכך, שיעור ההצבעה הפוטנציאלי בדירקטוריון אמות הכולל את הזכות כאמור, הינו 20%. השווי ההוגן של מניות אלה בבורסה לניירות ערך בת"א ליום 31 בדצמבר 2015 הינו כ- 457 מיליון ש"ח (בשנת 2014 כ- 425 מיליון ש"ח).

(2) ביוני 2009 הונפקו שטרי הון בסך של כ- 76 מיליון ש"ח, לתקופה שלא תפחת מ-5 שנים, ללא ריבית וללא הצמדה. במהלך שנת 2014 נפרעו שטרי הון בסך של כ- 61 מיליון ש"ח. במהלך שנת 2015 נפרעו יתר שטרי ההון בסך של כ- 15 מיליון ש"ח. שטרי ההון הוצגו בדוחות הכספיים בערכם הנוכחי.

(3) לפרטים בדבר הלוואות שניתנו לחברות כלולות, שטרי הון שהונפקו על ידי חברות כלולות והלוואות שהתקבלו מחברות כלולות, ראה באור 3.8ט בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

(4) לפרטים בדבר התקשרות למכירת חלק מההשקעה ואובדן השפעה מהותית לאחר תקופת הדיווח, ראה באור 4.40 בדבר אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח.

באור 7: - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ב. פרטים בדבר חברות כלולות (המשך)

2. הרכב ההשקעה בחברות כלולות

31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	
423,781	434,421
200,687	255,924
19,998	9,851
644,466	700,196
12,382	12,382

עלות המניות

חלק החברה ברווחים ובקרנות הון שנצברו ממועד הרכישה, בניכוי דיבידנדים
השקעות אחרות - שטרי הון והלוואות

מוניטין הכלול בהשקעה

3. חלק הקבוצה בתוצאות הפעולות של החברות הכלולות

הנתונים המוצגים הינם בהתאם לשיעורי ההחזקה בחברות הכלולות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
70,774	80,112	91,580
2,402	(282)	(2,599)

חלק הקבוצה ברווח הנקי (*)

חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל אחר

(*) כולל הפחתת הפרשים מקוריים

באור 8: - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה

נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה						
סה"כ		מושכר למשרדים ואחר		מושכר למסחר		
2014	2015	2014	2015	2014	2015	
אלפי ש"ח						
4,697,884	4,898,057	3,379,649	3,553,513	1,318,235	1,344,544	יתרה ליום 1 בינואר
						<u>תוספות במשך השנה</u>
122,028	305,278	89,101	282,471	32,927	22,807	רכישות
2,860	20,546	2,620	20,311	240	235	עלויות והוצאות שהונו
124,888	325,824	91,721	302,782	33,167	23,042	סך הכל תוספות
						<u>גריעות במהלך השנה</u>
-	-	-	-	-	-	מימושים
-	-	-	-	-	-	סך הכל גריעות
75,285	104,572	82,143	70,685	(6,858)	33,887	שינויים בשווי הוגן (שלא מומשו)
<u>4,898,057</u>	<u>5,328,453</u>	<u>3,553,513</u>	<u>3,926,980</u>	<u>1,344,544</u>	<u>1,401,473</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר

נדל"ן להשקעה - אחר						
סה"כ		מושכר למשרדים ואחר		מושכר למסחר		
2014	2015	2014	2015	2014	2015	
אלפי ש"ח						
663,504	685,190	520,896	539,600	142,608	145,590	יתרה ליום 1 בינואר
						<u>תוספות במשך השנה</u>
8,439	49,041	5,773	46,483	2,666	2,558	רכישות
870	3,725	859	3,617	11	108	עלויות והוצאות שהונו
9,309	52,766	6,632	50,100	2,677	2,666	סך הכל תוספות
						<u>גריעות במהלך השנה</u>
(2,414)	-	(2,414)	-	-	-	מימושים
-	(13,748)	-	(13,748)	-	-	העברה לרכוש קבוע
(2,414)	(13,748)	(2,414)	(13,748)	-	-	סך הכל גריעות
14,686	47,907	14,381	46,861	305	1,046	שינויים בשווי הוגן (שלא מומשו)
105	-	105	-	-	-	שינויים בשווי הוגן (שמומשו)
<u>685,190</u>	<u>772,115</u>	<u>539,600</u>	<u>622,813</u>	<u>145,590</u>	<u>149,302</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. נכסי הנדל"ן להשקעה נמדדים בשווי הוגן ומסווגים לרמה 3 במדרג השווי ההוגן.

באור 8: - נדל"ן להשקעה (המשך)

ג. נתונים בדבר מדידות שווי הוגן של נדל"ן להשקעה

יחסי הגומלין בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה ומדידת השווי ההוגן	הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה	טכניקות הערכה לקביעת השווי ההוגן	סוג הנכס
<p>אומדן השווי ההוגן יגדל אם:</p> <ul style="list-style-type: none"> שווי השוק של תשלומי השכירות יגדל. שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים יקטן. 	<ul style="list-style-type: none"> שווי שוק של תשלומי שכירות. שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים (6% עד 15%, ממוצע משוקלל 7.33%). 	<p>השווי ההוגן נאמד תוך שימוש בטכניקת היוון הכנסות: מודל הערכת השווי מבוסס על הערך הנוכחי של אומדן ה- NOI הנובע מהנכס. הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה או לחילופין קביעת שיעור היוון המשקף את הסיכון הספציפי.</p> <p>הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראיים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי, לרבות הערכה כללית לגבי טיב השוכרים ויתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.</p> <p>לעיתים, השווי ההוגן נקבע בהתבסס על השוואה לעסקאות של נכסים דומים שנערכו לאחרונה בשוק הנדל"ן ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה של הנדל"ן שבבעלות הקבוצה במידה שקיימות עסקאות כאלו, ולעיתים מתבצע שילוב בין השוואת עסקאות של נכסים דומים לטכניקת היוון הכנסות.</p>	<p>נכסים להשכרה למטרת מסחר/משרדים</p>
<p>אומדן השווי ההוגן יגדל אם:</p> <ul style="list-style-type: none"> שווי השוק של תשלומי השכירות יגדל עלויות הבנייה למטר רבוע יקטנו. שולי הרווח על פעילות הבנייה ופיתוח יקטנו. שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים יקטן. 	<ul style="list-style-type: none"> שווי שוק של תשלומי שכירות. עלויות בנייה בש"ח למטר רבוע (3,275 עד 6,800 בהתאם למיקום, ממוצע משוקלל 5,200). שולי רווח יזמי (15% עד 20%). שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים (7.75% עד 8.25%, ממוצע משוקלל 7.83%). 	<p>הערכת השווי מבוססת על אמידת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה לאחר השלמת הקמתו, בניכוי רווח יזמי סביר ובניכוי אומדן עלות ההקמה, תוך התחשבות בשיעור היוון אשר מותאם בגין הסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס.</p>	<p>נדל"ן להשקעה בהקמה</p>

באור 8: - נדל"ן להשקעה (המשך)

ד. ניתוח רגישות

שיעור ההיוון מהווה אומדן משמעותי בקביעת השווי ההוגן משום ששינוי בו ישפיע באופן מהותי על השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה. יחד עם זאת, יצוין כי שינוי בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה עבור חלק מחוזי הביטוח (חוזים תלויי תשואה) אינו משפיע במלואו על הרווח וההפסד של הקבוצה מכיוון שלגביהם עיקר השינוי בשווי נזקף לזכויות עמיתים.

בניתוח רגישות להלן מוצגת ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון בשיעורים המפורטים:

גידול (קיטון) ברווח והפסד לפני מס		גידול (קיטון) בשווי ההוגן ליום 31 בדצמבר		באלפי ש"ח
2014	2015	2014	2015	
(70,608)	(73,652)	(270,312)	(389,267)	עליה של 0.5%
75,189	84,108	299,250	286,182	ירידה של 0.5%

ה. תהליכי הערכה המיושמים בחברה

השווי של נדל"ן להשקעה נקבע על בסיס הערכות שווי שבוצעו על ידי מעריך חיצוני בלתי תלוי, בעל כישורים מקצועיים מתאימים ובעל ניסיון עדכני לגבי מיקום וסוג הנכס המוערך. הערכות השווי נבחנות על ידי הגורמים הרלוונטיים בחברה.

ו. לעניין התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה, ראה באור 2.39.ג.

ז. לפרטים בדבר הסדרי חכירה תפעולית בהם הקבוצה משמשת כמחכיר והמסווגים כנדל"ן להשקעה, ראה באור 2.1.2.39.ב בדבר חכירות.

ח. הכנסות שכירות והוצאות תפעוליות שהוכרו בדוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			הכנסות שכירות מנדל"ן להשקעה הוצאות תפעוליות ישירות (*)
2013	2014	2015	
אלפי ש"ח			
351,215	372,294	419,103	
(36,505)	(39,520)	(48,364)	
<u>314,710</u>	<u>332,774</u>	<u>370,739</u>	

(*) מתוך זה סך של 368 אלפי ש"ח, 286 אלפי ש"ח ו- 72 אלפי ש"ח בשנים 2015, 2014 ו- 2013 בהתאמה, בגין הוצאות תפעוליות ישירות הנובעות מנדל"ן להשקעה אשר לא הפיק הכנסות שכירות במהלך התקופה.

ט. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה:

ליום 31 בדצמבר		בבעלות (א) בחכירה מהוונת (ב)
2014	2015	
אלפי ש"ח		
3,023,194	3,253,563	
2,560,053	2,847,005	
<u>5,583,247</u>	<u>6,100,568</u>	

(א) נכסים בבעלות בסך כולל של 1,522,945 אלפי ש"ח טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין לרוב בשל אי סיומ הליכי הסדר ורישום הזכויות בבתים משותפים או בעיות טכניות, אולם קיימת לגביהם הערת אזהרה בטאבו לטובת החברה.

(ב)

ליום 31 בדצמבר		יתרת תקופת חכירה עד 15 שנה יתרת תקופת חכירה של 15-50 שנה יתרת תקופת חכירה מעל 50 שנה סה"כ בחכירה
2014	2015	
אלפי ש"ח		
234,130	244,920	
848,800	1,070,309	
1,477,123	1,531,776	
<u>2,560,053</u>	<u>2,847,005</u>	

באור 9: - חייבים ויתרות חובה

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	
1,271	1,301
27,482	43,593
12,202	17,579
28,995	28,328
11,723	17,058
707,395	150,494
9,960	7,061
42,057	66,255
99,678	128,208
(95)	(252)
<u>940,668</u>	<u>459,625</u>

מוסדות ורשויות ממשלתיות
 הכנסות לקבל
 הוצאות מראש
 עובדים
 מקדמות לספקים
 חייבים בגין מסלקת הבורסה וניירות ערך
 מקדמות על חשבון עמלות לסוכני ביטוח
 חברות ביטוח ותוכני ביטוח
 אחרים
 בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
 סך הכל חייבים ויתרות חובה

ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור 37.ג.

ב. התנועה בהפרשה לחובות מסופקים

2014	2015
אלפי ש"ח	
(115)	(95)
20	(157)
<u>(95)</u>	<u>(252)</u>

יתרה ליום 1 בינואר
 שינוי בהפרשה בתקופה
 יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 10: - פרמיות לגבייה

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	
587,320	576,389
(7,985)	(6,966)
<u>579,335</u>	<u>569,423</u>
<u>173,748</u>	<u>187,024</u>

פרמיות לגבייה (*)
 בניכוי הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל פרמיות לגבייה

(*) כולל המחאות לגבייה והוראות קבע

לעניין תנאי ההצמדה של הפרמיה לגבייה ראה באור 37.ג.

באור 10: - פרמיות לגבייה (המשך)

ב. גיול

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
333,465	343,636	פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם: ללא פיגור בפיגור (*): מתחת ל-90 ימים בין 90 ל-180 ימים מעל 180 ימים
99,721	83,264	
37,259	33,996	
105,960	106,136	
576,405	567,032	סך הכל פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם
2,930	2,391	פרמיה לגבייה שערכה נפגם
579,335	569,423	סך הכל פרמיה לגבייה

(* כולל סכום של 190,514 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 213,053 אלפי ש"ח) חובות בפיגור במגזר ביטוח חיים. חובות אלה מגובים בעיקרם בערך הפדיון של הפוליסה.

ג. התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין הפרמיות לגבייה

2014	2015	
אלפי ש"ח		
(4,268)	(7,985)	יתרה ליום 1 בינואר
(3,717)	1,019	שינוי בהפרשה בתקופה
(7,985)	(6,966)	יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 11: - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

א. פירוט הנכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
4,898,057	5,328,453	נדל"ן להשקעה
23,462,098	27,477,247	השקעות פיננסיות: נכסי חוב סחירים
7,675,768	8,395,427	נכסי חוב שאינם סחירים (*) מניות
14,807,965	16,024,532	השקעות פיננסיות אחרות
23,637,168	18,229,249	סך הכל השקעות פיננסיות
69,582,999	70,126,455	מזומנים ושווי מזומנים
3,289,969	7,801,126	אחר
937,039	387,660	
78,708,064	83,643,694	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

(* כולל נכסי חוב שאינם סחירים בסך של 908,891 אלפי ש"ח הנמדדים בעלות מופחתת ומסווגים לקבוצת "הלוואות וחייבים", (בשנת 2014 - 917,619 אלפי ש"ח) ששוויים ההוגן הינו 1,133,546 אלפי ש"ח (בשנת 2014 - 1,175,898 אלפי ש"ח).

לעניין החשיפה בגין נכסי פוליסות תלויות תשואה ראה באור 1.37.ב.1.

לעניין פרטים בדבר הצמדה על נכסי חוב ראה באור 1.37.ד.1.

לעניין ציטוטי המחיר ושיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים ראה באור 1.12.

באור 11: - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

להלן ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

ליום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
27,477,247	-	3,790,375	23,686,872
7,486,536	375,938	7,110,598	-
16,024,532	1,564,850	-	14,459,682
18,229,249	2,780,806	97,146	15,351,297
69,217,564	4,721,594	10,998,119	53,497,851
1,133,546	-	1,133,546	-

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות
 נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים
 ההוגן (11 א' לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2014			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
23,462,098	-	3,563,494	19,898,604
6,758,149	49,248	6,708,901	-
14,807,965	1,196,739	-	13,611,226
23,637,168	3,674,016	389,931	19,573,221
68,665,380	4,920,003	10,662,326	53,083,051
1,175,898	-	1,175,898	-

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים (*)
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סך הכל השקעות פיננסיות
 נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים
 ההוגן (11 א' לעיל)

(*) סווג מחדש

ג. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים
4,920,003	3,674,016	1,196,739	49,248	-
(151,090)	(119,255)	8,180	(40,015)	-
1,354,514	639,018	515,597	199,899	-
(1,569,671)	(1,412,973)	(155,666)	(1,032)	-
(6,139)	-	-	(6,139)	-
190,836	-	-	190,836	-
(16,859)	-	-	(16,859)	-
4,721,594	2,780,806	1,564,850	375,938	-
(174,541)	(134,681)	1,035	(40,895)	-

יתרה ליום 1 בינואר 2015
 סך הרווחים שהוכרו
 ברווח והפסד
 השקעות
 מימושים
 פדיונות
 העברות אל רמה 3
 העברות מתוך רמה 3
 יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
 סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח
 והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון
 ליום 31 בדצמבר 2015

המעבר בין הרמות נובע משימוש בנתוני שוק נצפים ושאנים נצפים.

באור 11: - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ג. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות אלפי ש"ח	נכסי חוב	
			שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים
4,502,177	3,347,454	1,081,963	72,760	-
590,261	317,939	267,663	4,659	-
964,522	775,811	158,767	29,944	-
(999,279)	(767,188)	(180,001)	(52,090)	-
(6,025)	-	-	(6,025)	-
-	-	-	-	-
(131,653)	-	(131,653)	-	-
<u>4,920,003</u>	<u>3,674,016</u>	<u>1,196,739</u>	<u>49,248</u>	<u>-</u>
405,009	253,052	151,304	653	-

יתרה ליום 1 בינואר 2014

סך הרווחים שהוכרו

ברווח והפסד

השקעות

מימושים

פדיונות

העברות אל רמה 3

העברות מתוך רמה 3

יתרה ליום 31 בדצמבר 2014

סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח

והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום

31 בדצמבר 2014

המעבר מתוך רמה 3 נובע מניירות ערך שהונפקו לראשונה.

באור 12: - פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
			אלפי ש"ח
7,613,703	-	7,613,703	-
22,025,201	22,025,201	-	-
1,110,593	-	1,050,213	60,380
2,509,214	-	2,489,115	20,099
<u>33,258,711</u>	<u>22,025,201</u>	<u>11,153,031</u>	<u>80,479</u>

נכסי חוב סחירים (א)

נכסי חוב שאינם סחירים (ב)

מניות (ד)

אחרות (ה)

סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2014			
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
			אלפי ש"ח
6,136,342	-	6,136,342	-
21,834,266	21,834,266	-	-
1,093,390	-	1,093,390	-
2,378,647	-	2,351,991	26,656
<u>31,442,645</u>	<u>21,834,266</u>	<u>9,581,723</u>	<u>26,656</u>

נכסי חוב סחירים (א)

נכסי חוב שאינם סחירים (ב)

מניות (ד)

אחרות (ה)

סך הכל

באור 12: - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

הרכב

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	
3,751,890	4,723,666
2,384,452	2,890,037
6,136,342	7,613,703
1,802	2,415

אגרות חוב ממשלתיות
זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים
שאינם ניתנים להמרה - זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ב. נכסי חוב שאינם סחירים

הרכב

ליום 31 בדצמבר			
שווי הוגן		ערך בספרים	
2014	2015	2014	2015
אלפי ש"ח			
24,861,366	25,487,339	19,481,929	19,780,084
1,806,282	1,787,348	1,562,222	1,564,769
1,044,763	904,142	790,115	680,348
2,851,045	2,691,490	2,352,337	2,245,117
27,712,411	28,178,829	21,834,266	22,025,201
		19,584	25,375

אגרות חוב ממשלתיות - אג"ח מיועדות (*)

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
מוצגים כהלוואות וחייבים, למעט פקדונות
בבנקים

פקדונות בבנקים

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

(*) השווי הוגן של אגרות חוב מיועדות חושב על פי מועד הפרעון החוזי.

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב (ריבית אפקטיבית)

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אחוזים	

נכסי חוב סחירים:

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

צמוד מט"ח

1.6	1.3
1.8	1.3
4.3	4.5

נכסי חוב שאינם סחירים:

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

צמוד מט"ח

5.1	5.1
0.5	0.9
4.5	5.5

באור 12: - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ד. מניות

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	
-	60,380
1,023,816	979,928
1,023,816	1,040,308
-	-
69,574	70,285
69,574	70,285
1,093,390	1,110,593
109,196	123,593

סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו לראשונה
זמינות למכירה
סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
זמינות למכירה
סך הכל מניות שאינן סחירות

סך הכל מניות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, קרנות גידור, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	
1,971,626	2,011,046
2,082	7,282
1,973,708	2,018,328
-	-
380,365	478,069
24,574	12,817
404,939	490,886
2,378,647	2,509,214
214,190	256,730

סחירות

זמינות למכירה

מכשירים נגזרים (ה1)

סך הכל השקעות פיננסיות סחירות

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

זמינות למכירה

מכשירים נגזרים (ה1)

סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

באור 12: - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ה. מכשירים נגזרים

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריכי הדוחות הכספיים. החשיפה למכשירים נגזרים על ריבית מוצגת במונחי שווי:

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
-	111,715	מניות
20,066	109,394	סחורות
(1,678,418)	(2,472,919)	מטבע זר
(16,294)	(15,109)	ריבית

ו. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד נקבעים באמצעות הייוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרני כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים. החל מיום 20 במרס 2011, מספקת חברת מרווח הוגן בע"מ ("מרווח הוגן") ציטוטי מחירים ושערי ריבית הייוון לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים. מודל מרווח הוגן מתבסס בעיקרו על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר ("מודל מרווח הוגן").

השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים מחוץ לישראל מחושב לפי מודל המבוסס על הערך הנוכחי המתקבל מהיוון תזרימי מזומנים לפי שיעור ריבית להיוון המתקבל ממומחה.

שיעורי ההיוון מתבססים בעיקרם על תשואות של אגרות חוב קונצרניות כפי שנמדדו בזירות מסחר מחוץ לישראל.

בעקבות פסק דין של בית המשפט העליון אשר הורה על ביטול המכרז בו זכתה מרווח הוגן פורסם מכרז חדש.

בהתאם למכתב שפרסם משרד האוצר בחודש ספטמבר 2014, החליטה ועדת המכרזים להכריז על מרווח הוגן כזוכה במכרז החדש. כמו כן, צויין במכתב כי על לוחות הזמנים להטמעת מודל מרווח הוגן המעודכן תצא הודעה נפרדת. בשלב זה, אין ביכולת החברה להעריך את השפעת העדכון הצפוי במתודולוגיה על השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים אם וככל שיהיו.

להלן שיעורי הריבית הממוצעים המשוקללים עבור נכסי חוב שאינם סחירים הכלולים בכל קבוצת דירוג בהשקעות פיננסיות אחרות (*):

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
באחוזים		
0.7	0.5	AA ומעלה
2.7	2.1	A
-	5.1	BBB
-	6.3	נמוך מ-BBB
4.0	10.2	לא מדורג

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מדרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

לעניין דרוג פנימי ראה באור 37.ב.4.ב.(1).

באור 12: - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

להלן ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים על פי שווים ההוגן.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים ושווי מזומנים, פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
7,613,703	-	1,142,704	6,470,999
-	-	-	-
1,110,593	70,285	-	1,040,308
2,509,214	478,069	12,817	2,018,328
<u>11,233,510</u>	<u>548,354</u>	<u>1,155,521</u>	<u>9,529,635</u>
<u>28,178,829</u>	<u>87,051</u>	<u>28,091,778</u>	-

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

סך הכל

נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12 ב' לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2014			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
6,136,342	-	516,420	5,619,922
-	-	-	-
1,093,390	69,574	-	1,023,816
2,378,647	380,365	24,574	1,973,708
<u>9,608,379</u>	<u>449,939</u>	<u>540,994</u>	<u>8,617,446</u>
<u>27,712,411</u>	<u>19,789</u>	<u>27,692,622</u>	-

נכסי חוב סחירים (*)

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

סך הכל

נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12 ב' לעיל)

(*) סווג מחדש

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	נכסי חוב שאינם סחירים		נכסי חוב סחירים
		מניות	נכסי חוב שאינם סחירים	
אלפי ש"ח				
449,939	380,365	69,574	-	-
(36,858)	(29,328)	(7,530)	-	-
42,067	32,596	9,471	-	-
95,905	95,873	32	-	-
(2,699)	(1,437)	(1,262)	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
<u>548,354</u>	<u>478,069</u>	<u>70,285</u>	-	-
(38,493)	(29,700)	(8,793)	-	-

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברוח והפסד

ברוח כולל אחר

השקעות

מימושים

פדיונות

העברות מתוך רמה 3

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה

שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים

המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2015

באור 12: - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
ונכסים פיננסיים זמינים למכירה					
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב		
			שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים	
אלפי ש"ח					
395,654	344,962	50,692	-	-	יתרה ליום 1 בינואר 2014
					סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:
(36,054)	(40,301)	4,247	-	-	ברווח והפסד
103,732	76,583	27,149	-	-	ברווח כולל אחר
86,403	40,443	45,960	-	-	השקעות
(65,525)	(41,322)	(24,203)	-	-	מימושים
(34,271)	-	(34,271)	-	-	העברות מתוך רמה 3
449,939	380,365	69,574	-	-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
					סך ההפסדים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2014
(55,289)	(48,170)	(7,119)	-	-	

ח. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים לא סחירים

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
19,481,929	19,780,084	אגרות חוב ממשלתיות
2,288,096	2,184,853	<u>נכסי חוב שערכם לא נפגם:</u>
		ללא פיגור
		בפיגור*):
5,792	3,544	עד ל-90 ימים
1,428	191	בין 90 ל-180 ימים
26,591	4,794	מעל 180 ימים
2,321,907	2,193,382	סך הכל נכסי חוב שערכם לא נפגם
		<u>נכסי חוב שערכם נפגם:</u>
50,014	77,110	נכסים שערכם נפגם ספציפית, ברוטו
(19,584)	(25,375)	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
30,430	51,735	סך הכל נכסי חוב שערכם נפגם ספציפית
21,834,266	22,025,201	סך הכל נכסי חוב לא סחירים

יצוין, כי הסכומים שלעיל אינם מהווים את הסכום בפיגור בפועל אלא את יתרת החוב המעורבת בפיגור.

(* בעיקר הלוואות על פוליסות שכנגדן קיימים ערכי פדיון מלאים ו/או משכנתאות.

באור 13: - מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
1,364,530	7,801,126	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
1,925,439	-	פקדונות לזמן קצר
<u>3,289,969</u>	<u>7,801,126</u>	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור ממוצע של כ- 0.07% (שנת 2014 כ- 0.2%).

פקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. בשנת 2014 הפקדונות נשאו ריבית בשיעור ממוצע של כ- 0.2%.

לעניין תנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 1.37.ד.

באור 13א: - מזומנים ושווי מזומנים - אחרים

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
677,666	1,987,411	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
841,918	18,156	פקדונות לזמן קצר
<u>1,519,584</u>	<u>2,005,567</u>	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור ממוצע של כ- 0.07% (שנת 2014 כ- 0.2%).

פקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור ממוצע של כ- 0% (שנת 2014 כ- 0.2%).

לעניין תנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 1.37.ג.

באור 14: - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015		
מונפק (ונפרע*)	רשום	מונפק (ונפרע*)	רשום	מונפק (ונפרע*)	רשום	
אלפי ש"ח						
977	1,062	977	1,062	977	1,062	מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כ"א
185,389	198,938	185,389	198,938	185,389	198,938	מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א
<u>186,366</u>	<u>200,000</u>	<u>186,366</u>	<u>200,000</u>	<u>186,366</u>	<u>200,000</u>	

(* בערכים נומינליים)

ב. התנועה בהון המניות המונפק והנפרע

מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א		מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כ"א		
אלפי ש"ח ע.ג.	מספר מניות	אלפי ש"ח ע.ג.	מספר מניות	
185,389	185,389,304	977	9,773,357	יתרה ליום 1 בינואר 2013
-	-	-	-	הנפקת הון מניות 1 ש"ח ע.ג.
185,389	185,389,304	977	9,773,357	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013
-	-	-	-	הנפקת הון מניות 1 ש"ח ע.ג.
185,389	185,389,304	977	9,773,357	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
-	-	-	-	הנפקת הון מניות 1 ש"ח ע.ג.
<u>185,389</u>	<u>185,389,304</u>	<u>977</u>	<u>9,773,357</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

ג. זכויות הנלוות למניות

זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. דיבידנד שחולק

הדיבידנדים הבאים חולקו על ידי החברה במספר מועדים במהלך כל אחת מהשנים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
אלפי ש"ח			
365,384	401,158	209,117	שנת 2015: 1.13 ש"ח למניה רגילה 1 ש"ח ע.ג. כ"א (2014: 2.16 ש"ח למניה, 2013: 1.97 ש"ח למניה)
1,926	2,115	1,102	שנת 2015: 0.113 ש"ח למניה רגילה 0.1 ש"ח ע.ג. כ"א (2014: 0.216 ש"ח למניה, 2013: 0.197 ש"ח למניה)
<u>367,310</u>	<u>403,273</u>	<u>210,219</u>	

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

ה. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. חברות בנות של החברה, שהינן גופים מוסדיים, כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי המפקח על הביטוח.

בהתאם למדיניות כאמור הוחלט בדירקטוריון החברה, בין היתר, כי היא תשאף לשמור על הון קיים על פי דרישות ההון שלא יפחת מ-110% מההון הנדרש על פי תקנות דרישות ההון.

מובהר כי אין מדובר בקביעת הון מחייב ואין כל וודאות כי החברה תעמוד ביעד זה בכל נקודת זמן.

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן - "תקנות ההון") והנחיות המפקח.

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
4,145,381	4,317,670	הסכום הנדרש על פי תקנות ההון והנחיות המפקח (א)
		<u>הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון</u>
4,720,001	4,679,651	הון ראשוני בסיסי
844,247	2,013,033	הון משני מורכב (ב)
-	702,615	הון שלישוני מורכב (ב)
844,247	2,715,648	סך הכל הון משני ושלישוני מורכב
5,564,248	7,395,299	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
1,418,867	3,077,629	עודף ליום הדוח
(204,006)	-	דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך הדיווח
1,214,861	3,077,629	עודף בהתחשב באירועים לאחר תאריך הדיווח (ראה סעיף 9 להלן)
120,390	245,924	סכום ההשקעות שיש חובה להעמידם כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווים עודפים מרותקים (ראה סעיף 4 להלן)
63,929	63,929	סכום ההפחתה בדרישות ההון בגין עלות רכישת קופות גמל המהווה עודף מרותק (ראה סעיף 3 להלן)
1,030,542	2,767,776	עודף בהתחשב באירועים לאחר תאריך המאזן לאחר ניכוי עודפים מרותקים
		<u>(א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:</u>
386,018	402,356	פעילות בביטוח כללי/הון ראשוני נדרש
30,849	34,370	פעילות בביטוח סיעודי
425,604	446,478	סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים
1,458,193	1,480,531	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואשפוז
10,772	12,724	דרישות בגין תכניות מבטיחות תשואה
8,531	10,037	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
311,932	319,864	השקעה בחברות ביטוח וחברות מנהלות מאוחדות
(63,929)	(63,929)	הפחתה בדרישות ההון בגין עלות רכישת קופות גמל (ראה סעיף 3 להלן)
913,277	972,349	נכסי השקעה ונכסים אחרים
380,758	416,883	סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
281,803	284,277	סיכונים תפעוליים
1,573	1,730	ערבויות
4,145,381	4,317,670	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח

(ב) לעניין אגרות חוב המשמשות כהון משני ושלישוני של החברה, ראה באור 24.ה.

באור 14: - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ה. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה (המשך)

3. בתקנות ההון נקבע, בין היתר, כי המפקח יהיה רשאי להתיר, בכפוף לתנאים עליהם יורה, הפחתה של דרישת ההון, בגובה של עד 35% מההפרש המקורי, בשל רכישת פעילות קופות גמל או חברה מנהלת של קופות גמל, במידה והונו העצמי של המבטח במועד הדוח הינו לפחות ההון העצמי המינימלי הנדרש ממנו בניכוי 35% מההפרש המקורי בשל רכישת פעילות קופות גמל או חברה מנהלת של קופות גמל.

ביום 7 בנובמבר 2011 אישר המפקח לחברה הפחתה של ההון המזערי הנדרש ממנה בשל יתרת ההפרש המקורי המיוחס לחברות המנהלות וקופות הגמל כהגדרתן בתקנה 5 לתקנות ההון, שבשליטתה, בשיעור של 35% מיתרת ההפרש המקורי כאמור, החל מהדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2011. השינוי האמור הביא להפחתה בהון המזערי הנדרש בסך של כ-64 מיליון ש"ח.

אישור זה יבוטל עם כניסתן לתוקף של דרישות הון לפי הנדבך הראשון בדירקטיבה Solvency II שיחליפו את תקנות ההון, ואין בו כדי להעיד על מדיניות הפיקוח ליישום הדרישות כאמור, ראה סעיף 6 להלן.

4. סכום ההשקעות שיש להעמידן כנגד עודפי הון כולל, בין היתר, 50% מהוצאות רכישה נדחות במקפת ויוזמה והלוואות לחברות בנות בסך של כ-100 מיליון ש"ח אשר החל מיום 1 בינואר 2015 הן עומדות כנגד עודף ההון המוכר של המבטח.

5. דרישות ההון מחברות מנהלות כוללות דרישות הון בהתאם להיקף הנכסים המנוהלים ולהוצאות השנתיות, אך לא פחות מהון התחלתי בסך 10 מיליון ש"ח. נכון למועד דוח זה חברות אלו עומדות בדרישות תקנות ההון.

6. בחודש נובמבר 2014 פרסם הפיקוח על הביטוח מכתב למנהלי חברות הביטוח ("המכתב") בעניין מתווה ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II. במכתב מציינ הפיקוח כי הפרלמנט האירופי החליט כי יישום הדירקטיבה באירופה יהיה בתחילת שנת 2016 ונקבעו לוחות זמנים ליישום ההנחיות הסופיות. חברות הביטוח בישראל תידרשנה לעמוד בהנחיות ההון החדשות החל מהדוחות הכספיים השנתיים של 2016. שינוי דרישות ההון כפוף, בין היתר, לשינוי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998.

כמו כן, טרם כניסת המשטר החדש לתוקף בישראל, במהלך שנת 2016 בכוונת הפיקוח להחיל דיווח רבעוני לממונה על אינדיקציות ליחס כושר הפירעון החדש וזאת במקביל לדיווח דרישות ההון על פי התקנות הקיימות. שלב זה נועד להבטיח את ההערכות הארגוניות והמיכוניות של חברות הביטוח ליישום המשטר החדש. בחודש פברואר 2016 פרסם הפיקוח נייר התייעצות עם חברות הביטוח בנושא זה.

בנוסף, על פי המכתב כאמור, בדעת הפיקוח לפרסם בעתיד הנחיות לעניין ניהול הון וקביעת יעד הון פנימי, לעניין סקר פערים שעל החברות יהיה לבצע ביחס למערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי ונייר התייעצות לקידום תהליך ההערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון (ORSA). כחלק מההיערכות ליישום המודל, מבוצעים עפ"י הנחיית הפיקוח, מספר תרגילים (IQIS - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל.

בחודש אפריל 2015, בהמשך למכתב מחודש נובמבר 2014, פרסם הפיקוח על הביטוח מכתב לביצוע IQIS לשנת 2014 (להלן IQIS4) המבוסס על תקנות סופיות ועל הנחיות טכניות ליישום שפרסמה הנציבות האירופית. במכתב זה הפיקוח מציינ כי: "התרגיל, שיבוצע על דוחות 2014, משקף את ההנחיות האירופאיות. למען הסר ספק ולמניעת חוסר ודאות בתהליך ההיערכות נבקש להדגיש כי התרגיל מבטא את החלטת הפיקוח בנוגע להתאמות הנדרשות לשוק הישראלי, והן יובאו לידי ביטוי בהנחיות החדשות. לקראת תרגיל IQIS5 נוסף ונעקוב אחר התפתחויות בהנחיות האירופאיות, ככל שיהיו, ונדון בהתאמות שידרשו לישראל".

בחודש יולי 2015 פרסם הפיקוח על הביטוח מכתב למנהלי חברות הביטוח בדבר הוראות מעבר ליישום Solvency II, המבוססות על הדירקטיבה שיעקרו:

- מבטח שאינו עומד בדרישות ההון בשנה הראשונה ליישום הדירקטיבה יידרש לנקוט באמצעים הנדרשים על מנת לכסות את החוסר בהון או להקטין את פרופיל הסיכון על מנת להבטיח עמידה בדרישות ההון עד ליום 31 בדצמבר 2018.
- דרישת הון מוקטנת על סוגים מסויימים של השקעות המוחזקות ע"י החברה ביום 31 בדצמבר 2016. דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

בחודש מרס 2016 פרסם הפיקוח להערות החברות טיוטת הנחיה לביצוע IQIS5 בגין נתונים לסוף שנת 2015 הכוללת בין היתר, שינויים בהתאמות הנדרשות לשוק הישראלי.

באור 14: - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ה. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה (המשך)

על פי תרגיל IQIS4 שביצעה החברה, המבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2014, היעדר היערכות מתאימה עלול להביא לחוסר בהון בהיקף של כ-4.5 מיליארד ש"ח. עם זאת, החוסר בהון ליום 31 בדצמבר 2014 בהתחשב בגיוסי הון משני ושלישוני שבוצעו בשנת 2015 בסך כולל של כ-2 מיליארד ש"ח כמפורט בבאור 24.ה, הינו כ-2.5 מיליארד ש"ח.

הסכום לעיל אינו כולל השפעת פעולות החברה (לרבות הפעילות השוטפת לשנת 2015) ותוצאותיהן על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2015. הערכה זו מהווה אינדיקציה הנובעת בעיקר מגידול של דרישות ההון ביחס לדרישות ההון הקיימות בגין סיכונים פיננסיים (הן בתיק הנוסטרו והן בתיק המשתתף) וביטוחיים (בין היתר אריכות חיים, ביטולים ותחלואה). אינדיקציה זו הינה בהתחשב בהוראות המעבר של הפיקוח לעניין סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות על ידי החברה אשר דרישת ההון הנוספת בגין היא בסך של כ-1.5 מיליארד ש"ח נוספים.

החברה פועלת לעמידה ביעדי ההון על פי משטר ההון החדש על ידי הרחבת בסיס ההון שלה. כמו כן קיימות לחברה אפשרויות להקטנת דרישות ההון באמצעים שונים כגון התאמת תמהיל ההשקעות וביצוע פעולות גידור בתיק הנוסטרו, רכישת ביטוחי משנה ועוד. השימוש באמצעים כאמור, עלול להשפיע באופן מהותי על הרווחיות העתידית של החברה, והוא ייבחן בהתחשב במחירים החלופיים שישררו באותה עת, בתועלת הכלכלית שלהם אל מול החלופות הקיימות ובמידת הצורך.

יודגש כי למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד. כמו כן, התרגיל מבוצע כחלק מההיערכות ליישום המודל ככל שיחול במתכונתו הנוכחית, הבנת ההוראות החדשות והשלמת ההערכות האירגונית והמיכנית. כאמור על פי הנחיית הפיקוח, מבוצעים מספר תרגילים המהווים סימולציות של השפעת הדייקטטיבה על הונו של המבטח שמטרתם לכייל את המודל ולהתאימו. אי לכך, ייתכן שהתוצאות בפועל יהיו שונות מתוצאות התרגילים. יחד עם זאת, וכמפורט לעיל, החברה נערכת לעמידה במשטר ההון החדש בהתאם לאינדיקציות המתקבלות מתוצאות התרגילים.

7. בשנת 2015 הנפיקה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ ("מגדל גיוס הון"), חברת בת ייעודית של החברה, אגרות חוב סדרה ג' וסדרה ד' בסך כולל של כ-1.9 מיליארד ש"ח המהוות הון משני (סדרה ג') והון שלישוני (סדרה ד') לעניין תקנות ההון. לפרטים נוספים ראה באור 24.ה.

8. בחודש דצמבר 2011 פרסם המפקח מכתב בדבר חלוקת דיבידנד על ידי חברות ביטוח (להלן - "המכתב"). המכתב מהווה עדכון להבהרה מחודש מרס 2010 וקובע כי המפקח לא יאשר חלוקת דיבידנד אלא אם, לאחר ביצוע החלוקה, למבטח יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש בשיעור של 105% לפחות ובהגשת כל אלה: תחזית רווח שנתית של המבטח לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת ומאושרת בידי דירקטוריון חברת הביטוח ודירקטוריון חברת ההחזקות המחזיקה בחברת הביטוח; תכנית פעולה להשלמת הון שאושרה בידי דירקטוריון חברת הביטוח ופרוטוקול הדיון בדירקטוריון חברת הביטוח בו אושרה חלוקת הדיבידנד. כמו כן, נקבע כי הודעה על חלוקת דיבידנד תחשב כאילו קיבלה את אישור המפקח, אם לאחר ביצוע החלוקה למבטח יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש בשיעור העולה על 115% וכל המסמכים המפורטים במכתב נמסרו למפקח לא יאוחר מ-10 ימי עסקים לאחר מועד החלוקה.

בחודש מאי 2015 שלח אגף שוק ההון מכתב לחברה לפיו, על אף המכתב מחודש דצמבר 2011 כאמור, החברה תודיע מראש לממונה, לפחות 15 ימי עסקים טרם ביצוע חלוקה, בצירוף מסמך המפרט את הלימות החלוקה לתכנית ניהול ההון, בצירוף הפרטים הנדרשים במכתב, כאמור, אף אם לאחר ביצוע החלוקה, לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש, על פי הכללים הקיימים כיום, בשיעור העולה על 115%. לפרטים נוספים ראה סעיף 9.ד) להלן.

באור 14: - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ה. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה (המשך)

9. דיבידנד

במהלך השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 הוכרזו הדיבידנדים הבאים על ידי החברה:

(א) ביום 18 בינואר 2015 חילקה החברה דיבידנד בעין בסך של כ-4 מיליון ש"ח המהווה כ-0.02 ש"ח למניה רגילה בת 1 ש"ח ע.ג. וכ-0.002 ש"ח למניה רגילה בת 0.1 ש"ח ע.ג.

(ב) ביום 24 במרס 2015 אושרה בדירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של כ-200 מיליון ש"ח המהווה כ-1.07 ש"ח למניה רגילה בת 1 ש"ח ע.ג. וכ-0.11 למניה רגילה בת 0.1 ש"ח ע.ג. הדיבידנד שולם ביום 20 באפריל 2015.

(ג) ביום 26 במאי 2015 אושרה בדירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של כ-6.2 מיליון ש"ח המהווה כ-0.03 ש"ח למניה רגילה בת 1 ש"ח ע.ג. וכ-0.003 למניה רגילה בת 0.1 ש"ח ע.ג. הדיבידנד שולם ביום 18 ביוני 2015.

(ד) ביום 27 באוקטובר 2015 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 185 מיליון ש"ח.

ביום 1 בנובמבר 2015 התקבל בחברה מכתב המפקחת ובו צויין, בין היתר, כי חלוקת הדיבידנד, בעת הזאת, בהמשך לתרגיל IQIS4 שהוגש באוגוסט השנה ולנוכח חוסר משמעותי בהון בהיקף של מספר מיליארדי ש"ח, יש בה כדי לפגוע בניהול התקין של עסקי החברה ובהיערכותה ליישום משטר כושר פרעון חדש. לאור זאת נתבקשה החברה לכנס את הדירקטוריון ולבטל את חלוקת הדיבידנד האמורה.

בהמשך למכתב המפקחת, דירקטוריון החברה חזר ובחן את החלטתו מיום 27 באוקטובר 2015 ולא מצא כי נפל פגם בהחלטה זו. מכלול השיקולים לרבות כל ההיבטים הרלבנטיים לצורך חלוקת הדיבידנד והיבטי משטר כושר הפירעון בהתאם לסולבנסי 2, נלקחו בחשבון בעת קבלת ההחלטה. דירקטוריון החברה סבור כי החברה נערכה ונערכת באופן ראוי ומספק לקראת משטר כושר הפרעון של סולבנסי 2.

ביום 18 בנובמבר 2015 הוחלט על השהיית החלוקה עד למועד חדש עליו יימסר.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2014	2015	2014	2015	2014	2015
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
26,294,509	27,033,368	109,459	100,181	26,403,968	27,133,549
161,892	277,325	-	-	161,892	277,325
26,456,401	27,310,693	109,459	100,181	26,565,860	27,410,874
65,456	68,812	-	-	65,456	68,812
26,390,945	27,241,881	109,459	100,181	26,500,404	27,342,062
501,552	695,965	21,163	31,790	522,715	727,755
3,501,910	3,640,801	878,702	615,588	4,380,612	4,256,389
30,394,407	31,578,647	1,009,324	747,559	31,403,731	32,326,206

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
 חוזי ביטוח
 חוזי השקעה
 בניכוי סכומים המופקדים בקבוצה
 במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת
 לעובדי הקבוצה
 סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך
 טווח
 חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח
 בריאות
 חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח
 כללי
 סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח
 וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2014	2015	2014	2015	2014	2015
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
75,198,082	79,993,059	4,161	4,033	75,202,243	79,997,092
1,336,629	1,720,584	-	-	1,336,629	1,720,584
76,534,711	81,713,643	4,161	4,033	76,538,872	81,717,676
118,729	136,709	-	-	118,729	136,709
76,415,982	81,576,934	4,161	4,033	76,420,143	81,580,967
1,626,221	1,728,970	222	2,701	1,626,443	1,731,671
78,042,203	83,305,904	4,383	6,734	78,046,586	83,312,638

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
 חוזי ביטוח
 חוזי השקעה
 בניכוי סכומים המופקדים בקבוצה
 במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת
 לעובדי הקבוצה
 סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך
 טווח
 חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח
 בריאות
 סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח
 וחוזי השקעה תלויי תשואה

בחוזי ביטוח תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמיניות השקעות מסוימות של החברה בניכוי דמי ניהול. חוזים אלה כוללים, בין היתר, תוכניות ביטוח המזכות/מחייבות את המבוטח בבנוס/מאלוס לפי תוצאות השקעות של תיק הפוליסות המשתתפות ברווחי השקעה של החברה. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או ההפסד מההשקעות שביצעה החברה.

ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת הכיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

1.א. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

2014		2015		2014		2015	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו			
332,086	330,382	35,205	40,140	367,291	370,522	ענפי רכב חובה וחבויות	
55,615	-	101,427	-	157,042	-	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה	
2,568,974	2,667,811	387,813	209,853	2,956,787	2,877,664	עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)	
2,956,675	2,998,193	524,445	249,993	3,481,120	3,248,186	תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר *	
1,793,404	1,718,804	51,514	16,803	1,844,918	1,735,607	סך ענפי רכב חובה וחבויות (ראה ב.1 להלן)	
327,300	382,458	150,364	139,389	477,664	521,847	מתוך זה סך ההתחייבות בגין ענף רכב חובה (ראה ג3 ו-ג4 להלן)	
-	10,507	-	-	-	10,507	ענפי רכוש ואחרים	
217,935	249,643	203,893	226,206	421,828	475,849	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה	
545,235	642,608	354,257	365,595	899,492	1,008,203	הפרשה לפרמיה בחסר	
3,501,910	3,640,801	878,702	615,588	4,380,612	4,256,389	תביעות תלויות	
45,508	51,228	7,167	6,275	52,675	57,503	סך ענפי רכוש ואחרים (ראה ב.2 להלן)	
84,794	101,892	34,265	27,104	119,059	128,996	סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי	
130,302	153,120	41,432	33,379	171,734	186,499	הוצאות רכישה נדחות:	
						ענפי רכב חובה וחבויות	
						ענפי רכוש ואחרים	
						סך הכל הוצאות רכישה נדחות	
1,766,723	1,688,343	51,514	16,803	1,818,237	1,705,146	התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות:	
1,144,444	1,258,622	465,764	226,915	1,610,208	1,485,537	רכב חובה	
460,441	540,716	319,992	338,491	780,433	879,207	ענפי חבויות אחרים	
						ענפי רכוש ואחרים	
3,371,608	3,487,681	837,270	582,209	4,208,878	4,069,890	סך הכל התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות	

* קיטון בתביעות התלויות ברוטו בשנת 2015 בענפים אלה נובע בעיקר משיפור בניסיון התביעות שהוביל להתפתחות חיובית בעתודות. הגידול בתביעות התלויות בשייר בשנת 2015 נבע משיפור בניסיון התביעות של מבטחי המשנה. הקיטון בחלק ביטוח משנה בתלויות נובע מתשלום תביעה גדולה המכוסה ברובה על ביטוח משנה ומעדכן אומדן חלקי מבטחי המשנה בתלויות.

2.א. התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישוב

2014		2015		2014		2015	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו			
2,766,344	2,899,745	400,805	219,915	3,167,149	3,119,660	הערכות אקטואריות:	
18,298	25,627	187,638	212,694	205,936	238,321	מר דניאל ישראלי - אקטואר ביטוח כללי	
2,267	2,589	3,263	3,450	5,530	6,039	סך הכל הערכות אקטואריות	
659,386	712,840	185,569	179,529	844,955	892,369	הפרשות על בסיס הערכות אחרות:	
55,615	-	101,427	-	157,042	-	הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות	
3,501,910	3,640,801	878,702	615,588	4,380,612	4,256,389	תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)	
						הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה	
						עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)	
						סך הכל ההתחייבויות הביטוח בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי	

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

1. ענפי רכב חובה וחבויות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2014	2015	2014	2015	2014	2015	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו		
2,631,231	2,911,167	476,465	517,278	3,107,696	3,428,445	יתרה לתחילת השנה (1)
668,848	676,231	44,944	35,771	713,792	712,002	עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת (2)
(2,311)	(23,093)	(343)	(3,273)	(2,654)	(26,366)	שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד
48,605	(64,471)	38,531	(116,864)	87,136	(181,335)	שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות (3)
715,142	588,667	83,132	(84,366)	798,274	504,301	סך השינוי בעלות התביעות המצטברת
6,554	6,946	187	109	6,741	7,055	תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה
427,121	563,157	38,404	102,066	465,525	665,223	בגין שנת חיתום שוטפת
433,675	570,103	38,591	102,175	472,266	672,278	בגין שנות חיתום קודמות
8,348	3,099	21,668	30,717	30,016	33,816	סך תשלומים לתקופה (4)
(20,312)	(17,747)	(55,030)	(37,461)	(75,342)	(55,208)	צבירה בגין שנת חיתום שוטפת (5)
10,433	38,337	29,634	25,666	40,067	64,003	צבירה שנזקפה לרווח בגין שנת החיתום ששוחררה (6)
(1,531)	23,689	(3,728)	18,922	(5,259)	42,611	יתרת השינוי בצבירה (7)
-	(6,455)	-	(105,941)	-	(112,396)	סך שינוי בצבירה לתקופה
2,911,167	2,946,965	517,278	243,718	3,428,445	3,190,683	שינויים שנזקפו ישירות להון (8)
						יתרה לסוף השנה (1)

הערות:

- יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, צבירה, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
- עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות (ללא צבירה), הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
- עלות התביעות המצטברת מתעדכנת על סמך המודל לאור התפתחות התביעות בפועל.
- השינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות, נובע בעיקר מענפי רכב חובה, אחריות מקצועית ומוצר אשר קוזז בחלקו מגידול בהפרשות בצד שלישי וחבויות מעבידים. הפער בשינוי אומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות בביטוח משנה נובע מעדכון ניסיון תביעות של מבטחי המשנה.
- התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות ביחוס לשנות החיתום. הגידול בברוטו ובשייר נובע מתשלום תביעה גדולה המכוסה ברובה על ידי ביטוח משנה ומעליה בהיקף העסקים.
- בטרם נזקפה לעודפים הצבירה בשנת 2015, בגין שנת החיתום השוטפת בשייר נובעת בעיקרה מענפים: רכב חובה, ואחריות מוצר.
- הצבירה שנזקפה לרווח בשנת 2015 בגין שנת החיתום ששוחררה, נובעת בעיקר מענף רכב חובה.
- יתרת השינוי בצבירה בשייר בשנת 2015 נובעת בעיקרה מגידול בצבירה בענפים רכב חובה ואחריות מוצר.
- ראה באור 2.2:ד(4).

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

2. ענפי רכוש ואחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2014	2015	2014	2015	2014	2015	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
אלפי ש"ח						
414,613	460,441	343,556	319,992	758,169	780,433	יתרה לתחילת השנה (1)
500,938	630,772	211,764	311,420	712,702	942,192	עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח (2)
(8,635)	(23,980)	(33,641)	(24,045)	(42,276)	(48,025)	שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח (3)
352,707	439,051	83,001	196,279	435,708	635,330	תשלומים ליישוב תביעות במהלך השנה
123,952	136,033	92,925	68,783	216,877	204,816	בגין אירועים של שנת הדוח
476,659	575,084	175,926	265,062	652,585	840,146	בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
						סך תשלומים (4)
34,083	33,339	(25,761)	907	8,322	34,246	שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות
(3,899)	10,507	-	-	(3,899)	10,507	שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר (5)
-	4,721	-	(4,721)	-	-	שינויים שנזקפים ישירות להון (6)
460,441	540,716	319,992	338,491	780,433	879,207	יתרה לסוף השנה (1)

הערות:

- יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
- עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.
- השינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בביטוח משנה נובע משינוי בהסכמי ביטוח המשנה.
- תשלומים ליישוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים שקרו בשנת הדוח וכן אירועים שקדמו לשנת הדוח.
- התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן בייחוס לשנות הנזק. הגידול בין השנים 2014 ו-2015 בברוטו ובשייר נובע מעלייה בהיקף העסקים. בנוסף לכך הגידול בברוטו נובע גם מתביעה גדולה המכוסה במלואה בביטוח משנה.
- הפרשה לפרמיה בחסר הינה בענף רכב רכוש.
- ראה באור 2.2.1(ד.4).

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג1. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות (*

ליום 31 בדצמבר 2015

סו"כ	שנת חיתום									
	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2015 (**)									
	6,996	6,676	6,651	4,958	5,848	6,557	9,434	11,827	10,763	11,246
		57,915	42,692	29,087	28,773	32,094	47,971	78,343	62,822	66,858
			144,593	76,852	68,587	78,079	90,473	132,740	129,701	118,984
				141,195	132,449	136,254	139,591	187,257	185,096	174,694
					213,470	184,860	203,105	247,442	235,612	221,601
						242,273	248,586	301,482	292,984	263,165
							309,935	359,640	349,934	301,688
								414,371	384,618	346,962
									417,504	381,051
										400,549
	745,759	737,130	709,859	439,289	464,368	478,057	530,841	579,900	579,634	609,034
		788,282	757,497	454,806	479,572	495,534	545,310	600,279	590,752	627,052
			797,212	472,614	498,657	506,362	559,699	621,152	605,746	638,052
				399,946	458,056	430,665	481,112	555,482	531,312	516,651
					455,341	439,537	460,507	533,304	533,261	512,565
						412,036	444,182	510,435	521,553	494,014
							437,990	525,366	512,907	464,455
								520,512	500,781	464,402
									487,086	469,435
										448,077
	212,236				2,715	18,629	43,122	34,970	44,226	68,574
	7.14%				0.59%	4.33%	8.96%	6.30%	8.32%	13.27%
	5,492,241	745,759	788,282	797,212	399,946	455,341	412,036	437,990	520,512	487,086
	(120,980)	(21,745)	(49,036)	(91,235)	8,511	9,288	6,951	5,006	5,097	3,617
	2,348,801	6,996	57,915	144,593	141,195	213,470	242,273	309,935	414,371	417,504
	3,022,460	717,018	681,331	561,384	267,262	251,159	176,714	133,061	111,238	73,199
	168,223									50,094
	3,190,683									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2015 לפני השינוי בחישוב עתודות

שינויים שנזקפים ישירות להון, ראה באור 2.י.2(3)(4) תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2015

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2005 (****)

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2015

(* לפי בחינה שביצעה החברה בענפי רכש ואחרים עלות התביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה. לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו.

(**) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי ראה באור 2.י.2(4).

(****) כולל השפעות השינויים שנקופו ישירות להון בעתודות ביטוח כללי כ-8.5 מיליון ש"ח.

הערות:

1. אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הרווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

2. הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

3. רמת המובהקות הכוללת של סך שנות החיתום גבוהה יותר מאשר זו של כל שנת חיתום בנפרד, לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

2. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	שנת חיתום									
	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2015*									
	6,887	6,490	6,399	4,842	5,701	6,067	9,370	11,031	10,733	11,153
		57,353	41,501	27,675	27,186	30,692	46,522	61,398	60,144	64,154
			143,159	74,381	65,347	74,335	87,920	114,755	123,600	115,769
				138,302	118,485	129,764	135,540	168,040	177,581	171,034
					184,458	176,533	195,764	224,414	227,052	216,846
						227,020	239,191	275,943	282,448	256,183
							298,232	331,821	330,932	292,893
								385,174	363,621	336,764
									394,183	370,352
										389,197
	679,271	671,116	647,816	387,611	389,267	393,287	449,842	483,907	475,928	504,074
		706,613	683,112	392,472	387,751	395,004	454,784	489,655	478,663	511,672
			720,446	407,947	403,461	402,833	466,362	503,145	490,765	518,504
				376,624	392,776	388,231	437,464	495,105	473,729	468,862
					391,823	398,230	420,866	479,158	477,039	464,906
						387,522	406,763	455,285	471,758	449,177
							414,681	469,586	462,785	438,018
								478,920	451,116	436,287
									456,609	439,588
										434,204
	92,408				953	709	22,783	16,185	17,120	34,658
	3.48%				0.24%	0.18%	5.21%	3.27%	3.61%	7.39%
	5,046,713	679,271	706,613	720,446	376,624	391,823	387,522	414,681	478,920	456,609
	(12,683)	7,580	(4,959)	(48,079)	7,335	6,214	6,135	4,090	4,112	2,683
	2,223,965	6,887	57,353	143,159	138,302	184,458	227,020	298,232	385,174	394,183
	2,810,065	679,964	644,301	529,208	245,657	213,579	166,637	120,539	97,858	65,109
	136,900									47,213
	2,946,965									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (**)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2015 לפני השינוי

בחישוב עתודות

שינויים שנזקפים ישירות להון, ראה באור 2.2:3(4)

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2015

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2005 (****)

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2015

* הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

** הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי. ראה באור 2.2:4(4).

**** כולל השפעות בשינויים בעתודות ביטוח כללי כ-6 מיליון ש"ח.

הערות:

1. אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הרווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

2. הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

3. רמת המובהקות הכוללת של סך שנות החיתום גבוהה יותר מאשר זו של כל שנת חיתום בנפרד, לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג3. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענף ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	שנת חיתום									
	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2015*									
	5,109	3,527	3,600	2,915	3,737	3,807	6,983	8,452	8,622	9,418
		41,904	26,510	15,487	13,443	15,929	33,492	42,309	48,258	53,839
			104,260	44,289	35,548	41,280	61,384	79,230	91,287	92,938
				83,690	60,224	70,763	92,947	110,636	125,100	134,905
					100,530	96,895	131,286	145,230	156,324	166,475
						133,139	162,243	176,913	187,869	186,869
							207,286	215,923	212,702	209,688
								250,086	234,642	235,491
									255,329	252,141
										262,327
	450,948	474,398	481,478	241,432	241,740	251,744	310,004	340,117	328,869	365,612
		479,352	497,718	244,843	240,375	247,839	310,937	339,731	325,858	365,768
			507,510	251,340	246,640	252,514	319,953	346,157	330,260	368,552
				209,436	220,380	231,038	286,280	325,792	314,172	333,740
					204,000	223,515	269,295	306,258	305,266	324,568
						203,013	258,483	284,455	293,939	320,711
							268,989	286,588	284,723	304,129
								293,873	280,479	290,606
									283,555	290,887
										283,855
	174,117				16,380	28,025	17,291	31,919	30,617	49,885
	10.17%				7.43%	12.13%	6.04%	9.80%	9.75%	14.95%
	3,184,531	450,948	479,352	507,510	209,436	204,000	268,989	293,873	283,555	283,855
	(85,958)	(4,311)	(21,750)	(59,897)	-	-	-	-	-	-
	1,443,660	5,109	41,904	104,260	83,690	100,530	133,139	207,286	250,086	255,329
	1,654,913	441,528	415,698	343,353	125,746	103,470	69,874	61,703	43,787	28,226
	50,233									
	1,705,146									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (**)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2015 לפני השינוי

בחישוב עתודות

שינויים שנזקפים ישירות להון, ראה באור 2.2:3(4)

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2015

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2005 (****)

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2015

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי. ראה באור 2.2:ד(4).

(****) אין השפעה לשינויים בעתודות ביטוח כללי בעקבות הוצאות הפיקוח.

הערות:

1. אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורוחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

2. הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

3. רמת המובהקות הכוללת של סך שנות החיתום גבוהה יותר מאשר זו של כל שנת חיתום בנפרד, לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום. ראה באור 3.3:ג(5).

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג4. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	שנת חיתום									
	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2015*									
	5,109	3,527	3,600	2,915	3,737	3,807	6,983	8,452	8,622	9,418
		41,904	26,510	15,487	13,443	15,929	33,492	42,309	48,258	53,839
			104,260	44,289	35,548	41,280	61,384	79,230	91,287	92,938
				83,690	60,224	70,763	92,947	110,636	125,100	134,905
					100,530	96,895	131,286	145,230	156,324	166,475
						131,071	162,243	176,913	187,869	186,869
							207,286	215,923	212,702	209,688
								250,086	234,642	235,491
									255,329	252,141
										262,327
	443,096	466,535	474,877	237,128	236,704	245,933	303,248	332,915	320,975	355,815
		467,534	486,899	239,024	234,775	242,114	303,955	331,390	318,243	357,049
			496,366	245,346	240,871	246,618	312,762	337,565	322,947	359,573
				207,748	218,801	227,377	281,204	320,604	308,042	326,510
					202,405	221,932	266,495	302,451	300,133	317,336
						200,945	256,591	281,220	290,600	315,355
							268,528	284,390	282,123	301,138
								293,873	278,705	287,811
									283,555	288,804
										283,855
	149,377				16,396	26,432	12,676	26,731	24,487	42,655
	8.88%				7.49%	11.62%	4.51%	8.34%	7.95%	13.06%
	3,147,905	443,096	467,534	496,366	207,748	202,405	268,528	293,873	283,555	283,855
	(65,624)	(889)	(12,513)	(52,222)	-	-	-	-	-	-
	1,441,592	5,109	41,904	104,260	83,690	100,530	131,071	207,286	250,086	255,329
	1,640,689	437,098	413,117	339,884	124,058	101,875	69,874	61,242	43,787	28,226
	47,654									21,528
	1,688,343									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (**)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2015 לפני השינוי

בחישוב עתודות

שינויים שנזקפים ישירות להון, ראה באור 2.2:3(4)

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2015

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2005 (****)

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2015

* הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

** הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי. ראה באור 2.2:ד(4).

**** אין השפעה לשינויים בעתודות ביטוח כללי בעקבות הוצאות הפיקוח.

הערות:

1. אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הרווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

2. הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

3. רמת המובהקות הכוללת של סך שנות החיתום גבוהה יותר מאשר זו של כל שנת חיתום בנפרד, לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח רכב חובה:

שנת חיתום						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
אלפי ש"ח						
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
308,074	256,050	255,658	267,261	547,159	528,286	516,168
פרמיות ברוטו						
100,845	74,486	63,983	58,966	27,016	13,711	3,170
רווח כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר						
-	-	-	-	52,222	12,514	889
עודף הכנסות על הוצאות בשייר						
111,308	65,039	57,382	49,196	64,012	30,430	8,090
השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום						

ג. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח חבויות אחרות:

שנת חיתום						
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
אלפי ש"ח						
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
254,524	268,331	270,348	242,858	282,972	304,889	297,545
פרמיות ברוטו						
38,557	(14,312)	(16,848)	(2,994)	(45,811)	(55,347)	(57,288)
רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר						
-	-	-	-	6,638	4,831	2,210
עודף הכנסות על הוצאות בשייר						
60,586	41,590	37,115	32,252	24,626	13,258	3,770
השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום						

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג7. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה:

רווח כולל בגין השנים הפתוחות	רווח כולל בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדוח(1)	רווח כולל בגין שנת החיתום שהשתחררו בשנים קודמות אלפי ש"ח	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	רווח כולל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:
14,933	44,356	67,728	(4,979)	122,038	2015
28,317	32,544	36,232	(7,740)	89,353	2014
23,235	29,841	108,963	(6,180)	155,859	2013

(1) שנות החיתום שהשתחררו בשנות הדיווח 2015, 2014 ו- 2013 הינן 2012, 2011 ו- 2010, בהתאמה.

ג8. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות:

רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדוח(1)	רווח (הפסד) כולל בגין שנת החיתום שהשתחררו בשנים קודמות אלפי ש"ח	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	רווח (הפסד) כולל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:
(109,284)	(1,437)	57,826	(2,284)	(55,179)	2015
(39,278)	(4,819)	25,742	(8,647)	(27,002)	2014
3,245	2,031	(7,743)	(9,224)	(11,691)	2013

(1) שנות החיתום שהשתחררו בשנות הדיווח 2015, 2014 ו- 2013 הינן 2012, 2011 ו- 2010, בהתאמה.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

ליום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004				
	קבוצתי	פרט	אלפי ש"ח	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת (* 1990)
713,442	-	-	713,442	-	-	-	-
63,358,587	-	-	-	-	41,686,114	21,672,473	-
31,533,064	-	-	22,391,441	82,443	9,059,180	-	-
6,341,963	-	-	411,546	300,089	2,001,387	3,628,941	-
2,692,817	-	-	15,370	-	1,242,903	1,434,544	-
2,490,768	189,525	425,429	744,089	-	925,599	206,126	-
107,130,641	189,525	425,429	24,275,888	382,532	54,915,183	26,942,084	-
1,997,909	-	-	1,720,584	276,617	708	-	-
<u>109,128,550</u>	<u>189,525</u>	<u>425,429</u>	<u>25,996,472</u>	<u>659,149</u>	<u>54,915,891</u>	<u>26,942,084</u>	-

(א) לפי חשיפה ביטוחית:
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים: עד חודש מאי 2001 מחודש יוני 2001 קצבה בתשלום הוני (ללא אופציה לקצבה) מרכיבי סיכון אחרים סך הכל בגין חוזי ביטוח התחייבויות בגין חוזי השקעה סך הכל

(ב) לפי חשיפה פיננסית:
 שאינו תלוי תשואה תלוי תשואה סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2014

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004				
	קבוצתי	פרט	אלפי ש"ח	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת (* 1990)
405,204	-	-	405,204	-	-	-	-
61,554,638	-	-	-	-	40,375,602	21,179,036	-
29,219,569	-	-	20,295,974	94,614	8,828,981	-	-
5,219,559	-	-	271,721	319,904	1,543,019	3,084,915	-
2,831,664	-	-	14,055	-	1,288,985	1,528,624	-
2,375,577	167,551	420,665	555,328	-	954,149	277,884	-
101,606,211	167,551	420,665	21,542,282	414,518	52,990,736	26,070,459	-
1,498,521	-	-	1,336,629	161,101	791	-	-
<u>103,104,732</u>	<u>167,551</u>	<u>420,665</u>	<u>22,878,911</u>	<u>575,619</u>	<u>52,991,527</u>	<u>26,070,459</u>	-

(א) לפי חשיפה ביטוחית:
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים: עד חודש מאי 2001 מחודש יוני 2001 קצבה בתשלום הוני (ללא אופציה לקצבה) מרכיבי סיכון אחרים סך הכל בגין חוזי ביטוח התחייבויות בגין חוזי השקעה סך הכל

(ב) לפי חשיפה פיננסית:
 שאינו תלוי תשואה תלוי תשואה סך הכל

(* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה					
	פוליסות ללא מרכיב חסכון		מסנת 2004			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990
			אלפי ש"ח			
82,948	-	-	-	-	34,633	48,315
6,197,899	-	-	3,763,791	380	2,116,879	316,849
1,383,170	75,328	464,747	489,013	-	291,720	62,362
<u>7,664,017</u>	<u>75,328</u>	<u>464,747</u>	<u>4,252,804</u>	<u>380</u>	<u>2,443,232</u>	<u>427,526</u>
						פרמיות ברוטו:
						מסורתי/מעורב
						מרכיב החסכון
						אחר
						סך הכל
846,315	-	-	704,632	141,683	-	-
1,213,069	-	-	279,695	(1,536)	571,663	363,247
<u>10,335,241</u>	<u>99,653</u>	<u>203,463</u>	<u>4,465,721</u>	<u>(3,321)</u>	<u>3,947,332</u>	<u>1,622,393</u>
						תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח מרווח פיננסי כולל דמי ניהול תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
						תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
20,733	-	-	18,372	2,145	216	-
198,228	(22,338)	82,450	(136,470)	23,532	244,290	6,764
(157,351)	(3,918)	(3,307)	(5,226)	(16,061)	(5,327)	(123,512)
40,877	(26,256)	79,143	(141,696)	7,471	238,963	(116,748)
79,873						
(8,331)						
<u>112,419</u>						
						רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים רווח מפנסיה וגמל הפסד כולל אחר מפנסיה וגמל סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
346,022	-	92,843	253,179	-	-	-
945,274	-	-	944,887	380	-	7
91,789	-	-	91,789	-	-	-
734,129	-	-	592,446	141,683	-	-
91,245	-	-	91,245	-	-	-
475,711	-	-	236,854	-	224,243	14,614

הערות:

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014							
סה"כ	פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה						
	פוליסות ללא מרכיב חסכון		מסנת 2004				
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990	
	קבוצתי	פרט	אלפי ש"ח				
	פרמיות ברוטו:						
97,927	-	-	-	-	40,399	57,528	מסורתי/מעורב
6,103,534	-	-	3,656,307	-	2,116,175	331,052	מרכיב החסכון
1,404,484	83,957	469,486	466,052	-	316,457	68,532	אחר
<u>7,605,945</u>	<u>83,957</u>	<u>469,486</u>	<u>4,122,359</u>	<u>-</u>	<u>2,473,031</u>	<u>457,112</u>	סך הכל
807,935	-	-	797,476	10,459	-	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
1,417,323	-	-	248,451	32,780	707,527	428,565	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
<u>12,401,719</u>	<u>64,190</u>	<u>195,107</u>	<u>4,813,752</u>	<u>22,263</u>	<u>5,499,777</u>	<u>1,806,630</u>	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
35,584	-	-	37,258	(7,218)	5,544	-	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
196,231	14,899	157,074	(103,898)	15,518	255,464	(142,826)	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
151,443	4,134	3,346	4,496	11,003	5,064	123,400	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
347,674	19,033	160,420	(99,402)	26,521	260,528	(19,426)	רווח מפנסיה וגמל
99,775							רווח כולל אחר מפנסיה וגמל
882							סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
<u>448,331</u>							פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
406,815	-	109,158	297,657	-	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
842,266	-	-	825,956	-	16,179	131	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
50,890	-	-	50,890	-	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
753,971	-	-	743,512	10,459	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
154,365	-	-	154,365	-	-	-	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
<u>383,960</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>242,827</u>	<u>-</u>	<u>133,675</u>	<u>7,458</u>	

הערות:

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מביחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

סה"כ	פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה					
	פוליסות ללא מרכיב חסכון		מסנת 2004			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990
			אלפי ש"ח			
112,736	-	-	-	-	46,712	66,024
6,050,045	-	-	3,588,116	30,455	2,094,625	336,849
1,382,230	86,461	427,717	460,701	-	332,238	75,113
<u>7,545,011</u>	<u>86,461</u>	<u>427,717</u>	<u>4,048,817</u>	<u>30,455</u>	<u>2,473,575</u>	<u>477,986</u>
524,749	-	-	524,749	-	-	-
1,447,110	-	-	194,532	9,495	924,169	318,914
<u>15,721,381</u>	<u>109,654</u>	<u>231,023</u>	<u>5,449,033</u>	<u>43,815</u>	<u>7,904,353</u>	<u>1,983,503</u>
46,573	-	-	30,252	16,572	(251)	-
686,829	(26,366)	109,010	(183,714)	13,936	732,023	41,940
122,731	3,202	3,016	3,542	(2,941)	4,350	111,562
809,560	(23,164)	112,026	(180,172)	10,995	736,373	153,502
94,962						
1,914						
<u>906,436</u>						
580,767	-	92,363	488,365	-	11	28
889,375	-	-	845,334	30,455	13,352	234
-	-	-	-	-	-	-
524,749	-	-	524,749	-	-	-
374,537	-	-	374,537	-	-	-
309,375	-	-	217,677	216	83,918	7,564

פרמיות ברוטו:

מסורתי/מעורב

מרכיב החסכון

אחר

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים

רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח חיים

סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים

רווח מפנסיה וגמל

רווח כולל אחר מפנסיה וגמל

סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש

פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח

פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש

פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה

העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות:

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ג. מידע אודות תשואה ודמי ניהול בגין התחייבויות תלויות תשואה

דמי ניהול לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	תשואה שנתית ממוצעת		תשואה שנתית נומינלית ברוטו					אלפי ש"ח	
	נומינלית 5 שנים		2011	2012	2013	2014	2015		
	אחרי דמי ניהול	לפני דמי ניהול							
	באחוזים								
553,567	4.46	5.69	(3.01)	11.25	12.44	5.77	2.79	קרן י' מסלול כללי בפוליסות החל משנת 2004 אחר	
216,908	3.59	4.88	(4.03)	10.64	11.71	5.13	1.74		
87,420									
<u>857,895</u>								סך הכל	

ד. מידע אודות העברת כספים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		

167,698	70,997	22,643
92,839	12,824	7,225
<u>114,000</u>	<u>70,544</u>	<u>61,377</u>
<u>374,537</u>	<u>154,365</u>	<u>91,245</u>

העברות לחברה מגופים אחרים

העברות מחברות ביטוח אחרות
העברות מקרנות פנסיה
העברות מקופות גמל

סך כל העברות לחברה

132,182	126,355	64,763
79,688	109,210	147,897
<u>97,505</u>	<u>148,395</u>	<u>263,051</u>
<u>309,375</u>	<u>383,960</u>	<u>475,711</u>

העברות מהחברה לגופים אחרים

העברות לחברות ביטוח אחרות
העברות לקרנות פנסיה
העברות לקופות גמל

סך כל העברות מהחברה

<u>65,162</u>	<u>(229,595)</u>	<u>(384,466)</u>
---------------	------------------	------------------

העברות נטו

באור 19: - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות

א.1. פירוט ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה פיננסית

נתונים ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
1,731,671	-	181,614	-	1,550,057	תלוי תשואה
727,755	10,646	513,558	21,606	181,945	אחר
<u>2,459,426</u>	<u>10,646</u>	<u>695,172</u>	<u>21,606</u>	<u>1,732,002</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

נתונים ליום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
1,626,443	-	196,754	-	1,429,689	תלוי תשואה
522,715	4,431	405,912	20,052	92,320	אחר
<u>2,149,158</u>	<u>4,431</u>	<u>602,666</u>	<u>20,052</u>	<u>1,522,009</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

א.2. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה ביטוחית

נתונים ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
144,564	-	14,828	16,265	113,471	קצבה בתשלום
2,314,862	10,646	680,344	5,341	1,618,531	מרכיבי סיכון אחרים
<u>2,459,426</u>	<u>10,646</u>	<u>695,172</u>	<u>21,606</u>	<u>1,732,002</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

נתונים ליום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
104,304	-	2,018	13,670	88,616	קצבה בתשלום
2,044,854	4,431	600,648	6,382	1,433,393	מרכיבי סיכון אחרים
<u>2,149,158</u>	<u>4,431</u>	<u>602,666</u>	<u>20,052</u>	<u>1,522,009</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

באור 19: - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
1,025,712	(* 26,887)	(* 722,157)	13,478	263,190	פרמיות ברוטו
(25,652)	(2,788)	14,525	729	(38,118)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
(9,724)	(41)	(6,909)	(406)	(2,368)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
(35,376)	(2,829)	7,616	323	(40,486)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
233,351	-	178,417	-	54,934	פרמיה משוננת - חדשה (***)

(* מתוכם פרמיות פרט בסך של 657,756 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 91,288 אלפי ש"ח.
 (** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.
 (***) כולל הרחבות בפוליסות.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
880,897	(* 13,214)	(* 622,946)	9,706	235,031	פרמיות ברוטו
75,270	(919)	54,766	921	20,502	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
7,028	14	5,584	376	1,054	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
82,298	(905)	60,350	1,297	21,556	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
208,870	-	158,110	-	50,760	פרמיה משוננת - חדשה (***)

(* מתוכם פרמיות פרט בסך של 574,901 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 61,259 אלפי ש"ח.
 (** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.
 (***) כולל הרחבות בפוליסות.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
770,164	(* 3,628)	(* 551,162)	9,625	205,749	פרמיות ברוטו
71,269	217	61,292	2,006	7,754	רווח מעסקי ביטוח בריאות
5,933	3	4,959	389	582	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
77,202	220	66,251	2,395	8,336	סך כל הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות
152,373	-	122,767	-	29,606	פרמיה משוננת - חדשה (***)

(* מתוכם פרמיות פרט בסך של 500,171 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 54,619 אלפי ש"ח.
 (** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.
 (***) כולל הרחבות בפוליסות.

באור 20: - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וביטוח בריאות

ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
	סה"כ	חוזי השקעה	חוזי ביטוח	
אלפי ש"ח				
1,926,871	94,915,926	929,156	93,986,770	יתרה ליום 1 בינואר 2014
59,750	3,667,166	25,197	3,641,969	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
178,910	6,932,808	807,935	6,124,873	גידול בגין פרמיות והפקדות שנזקפו להתחייבויות (2)
(30,059)	(2,955,399)	(264,404)	(2,690,995)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
13,686	544,231	637	543,594	שינויים אחרים (3)
2,149,158	103,104,732	1,498,521	101,606,211	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
30,918	1,550,537	7,423	1,543,114	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
193,393	6,941,581	846,315	6,095,266	גידול בגין פרמיות והפקדות שנזקפו להתחייבויות (2)
(34,586)	(3,102,547)	(353,300)	(2,749,247)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
120,543	634,247	(1,050)	635,297	שינויים אחרים (3)
2,459,426	109,128,550	1,997,909	107,130,641	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

הערות:

- (1) ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות - סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדוח.
- (2) גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה בחברה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה.
- (3) שינויים אחרים - הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עתיות, IBNR, קצבאות בתשלום וכדומה (על פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי הצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון. בשנים 2015 ו- 2014 נרשמו הפרשות מיידיות בעקבות בדיקת נאותות העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות בסך של כ- 363 מיליון ש"ח ו- 466 מיליון ש"ח בהתאמה (ראה באור 37.ב.3.ב.(5)(א)).

א. כללי

על הכנסות החברה וכל יתר החברות בקבוצה חל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן - "הפקודה"). בנוסף, על הכנסות החברות בקבוצה המסווגות כ"מוסדות כספיים" כהגדרתן בחוק מע"מ תשל"ו-1975 חלים מס רווח ושכר. יצוין כי פעילותן של חברות המסווגות כמוסדות כספיים בענפי הביטוח, הפנסיה והפיננסים, מהווה את עיקר פעילות הקבוצה.

ב. הסדרי מס ייחודיים לענף הביטוח

בין התאחדות חברות לביטוח חיים לבין שלטונות המס קיים הסכם ענפי המסדיר את הטיפול בנושאים ייחודיים לענף הביטוח שעיקריו מפורטים להלן.

לאחר תאריך הדוחות הכספיים נחתמו בין שלטונות המס והתאחדות חברות ביטוח חיים הסכמים ענפיים לשנות המס 2013 עד וכולל 2015. המסים בדוחות הכספיים לשנת 2015 מבוססים על ההסכמים האמורים. המסים בדוחות הכספיים לשנים 2013 ו-2014 חושבו בהתאם לעקרונות ההסכם הענפי שהיה בתוקף בשנת 2012.

לשינויים בהסכמים הענפיים בגין השנים 2013 עד 2015, לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים לשנת 2015 של החברה.

ההסכמים הענפיים מתייחסים, בין היתר, לנושאים הבאים:

1. הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות לרכישת חוזי ביטוח חיים בגין שנות חיתום עד וכולל 2014 יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים ובגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 - על פני עשר שנים. הוצאות כאמור המתייחסות לחוזי ביטוח חיים שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.

הוצאות רכישה של חוזי פנסיה וגמל (כהגדרתן בהסכם) בגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני עשר שנים או על-פי קצב ההפחתה בדוחותיה הכספיים, לפי בחירת החברה. לא תותר הקדמת הוצאה המתייחסת לחוזי פנסיה וגמל שבוטלו.

הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות על פני תקופה של שש שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים.

2. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות הפטורות ממס ו/או החייבות במס מופחת המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם הענפי תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

3. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובריאות, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.

4. מיסוי ההכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות תלויות תשואה - על מנת למנוע עיוותי מס אפשריים הוסכם על דרך לטיפול ברווחים מניירות ערך סחירים ורווחים משערוך וממימוש נכסי מקרקעין שתגרום להקבלת הכנסות להוצאות.

5. המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים - בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007) התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר, 2007, נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר, 2006. על-פי הכללים, חלק מהעתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממס. בהסכם המימון הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת ההון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותבטל או תקטן דרישת ההון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

ג. שיעורי המס

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים, שמהווים את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.
2. בחודש נובמבר 2015 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ו-2015 שקבע כי שיעור המס החל על מוסדות כספיים יעמוד על 17% מהשכר ששולם בעד עבודה בחודש אוקטובר ואילך ומס הרווח יעמוד על 17% מהרווח שהופק. ההוראה לגבי מס הרווח בשנת המס 2015 תחול לגבי החלק היחסי מהרווח בשנה זו. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, בשנת 2015 הינו 37.58%.

לשינוי האמור בשיעור המס לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הקבוצה.

3. בחודש ינואר 2016 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו - 2016, אשר קבע, בין היתר, הפחתת שיעור מס החברות מ- 26.5% ל- 25%, וזאת בתחולה מיום 1 בינואר, 2016. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, מיום 1 בינואר 2016 ואילך יעמוד על 35.9%.

יתרות המסים הנדחים הנכללות בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2015 מחושבות לפי שיעורי המס שבתוקף לתאריך המאזן ואינן מביאות בחשבון את ההשפעות הנובעות מההפחתה בשיעור מס חברות.

להערכת הקבוצה, אילו שינוי החוק היה מושלם עד ליום 31 בדצמבר 2015 הוא היה מביא להגדלת הרווח הכולל בסך של כ- 30 מיליון ש"ח בגין הקטנת מסים נדחים בחברה ובחברות המוחזקות של החברה.

ההשפעות האמורות תיכללנה בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2016.

4. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על חברות הקבוצה, לרבות מוסדות כספיים בעקבות השינויים האמורים:

מס אפקטיבי כולל

מס אפקטיבי כולל במוסדות כספיים	מס רווח באחוזים	מס חברות	שנה
36.21	17.58 (*)	25.00	2013
37.71	18.00	26.50	2014
37.58 (**)	17.75 (*)	26.50	2015
35.90	17.00	25.00	2016 ואילך

(* שיעור משוקלל.

(**) המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2015 חושבו לפי שיעור מס אפקטיבי במוסדות הכספיים של 37.18% ולפי מס חברות של 26.5%, כפי שהיו בתוקף למועד הדוחות הכספיים.

ד. שומות מס

שומות מס חברות

1. לחברה שומות מס סופיות עד וכולל שנת 2010. בחודש יולי 2014 הוצאו לחברה שומות בהסכם לשנים 2011 ו- 2012 לגבי מרבית הסעיפים השנויים במחלוקת. לגבי שתי סוגיות שלגביהן לא הושגה הסכמה הוצאו לחברה שומות לפי מיטב שפיטה.

(א) לגבי סוגיה המתייחסת להפרשות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בביטוח כללי ובביטוח בריאות, גובשו הסכמות שקיבלו ביטוי בהסכם הענפי. על-פי ההסכמות יבוצע תאום חלקי של יתרת ההפרשה האמורה ליום 31 בדצמבר 2012. הסכום שתואם יוכר כהוצאה לצורכי מס בשני חלקים שווים בשנים 2013 ו- 2014.

להסכמות האמורות השפעה זניחה על הדוחות הכספיים הואיל ומדובר בהפרשים זמניים.

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

ד. שומות מס (המשך)

שומות מס חברות (המשך)

ב) לגבי סוגיה המתייחסת לחבות במס רווח בגין דיבידנד מחברות מוחזקות ששורשר לחברת האם, הוציא פקיד השומה לחברה צו בגין שנת 2011. על הצו האמור הגישה החברה בחודש ינואר 2016 ערעור לבית המשפט המחוזי בתל אביב. חבות המס הנובעת מצו זה (כולל הפרשי הצמדה וריבית למועד פרסום הדוחות הכספיים) מסתכמת בכ-0.7 מיליון ש"ח.

להערכת הנהלת החברה, המתבססת, בין היתר, על יועציה המשפטיים, הסיכוי שהערעור יתקבל עולה על הסיכוי שהוא יידחה. להערכת החברה לא נדרשת הפרשה למס מעבר לרשום בדוחות הכספיים.

2. בחודש נובמבר 2012 קיבלה מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, חברה בבעלות מלאה של החברה (להלן בסעיף קטן זה - "החברה") שומות לפי מיטב שפיטה לשנים 2007, 2009 ו-2010 לפיהן הכנסות דיבידנדים שקיבלה מחברה כלולה שלה, שמקורם ברווחי שערך של נכסי מקרקעין, חייבות במס בידה. חבות המס הנובעת משומות אלו (כולל הפרשי הצמדה וריבית למועד פרסום הדוחות הכספיים) מסתכמת בכ-68 מיליון ש"ח.

החברה הגישה השגה על שומות אלה וזו נדחתה על ידי פקיד השומה שהוציא לחברה בגין שנים אלו צווים, עליהם הגישה החברה ערעורים לבית המשפט המחוזי בתל אביב.

להערכת הנהלת החברה, המתבססת, בין היתר, על יועציה המשפטיים, יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי טענות ההגנה של החברה בהליך זה תתקבלנה. להערכת החברה לא נדרשת הפרשה למס מעבר לרשום בדוחות הכספיים.

3. במהלך שנת 2014 הוצאו למגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ (להלן - "מגדל מקפת") שומות מס סופיות בהסכם לשנים 2008 עד וכולל 2010 במסגרתן הוסדרה סוגיית הפחתת הוצאות רכישה נדחות לצורכי מס, לרבות קביעת עקרונות מוסכמים בסוגיה זו לשנות המס 2011 ו-2012. בנוסף הוצאה למגדל גמל פלטינום בע"מ (שמוזגה למגדל מקפת ביום 1 בינואר 2011) שומת מס סופית לשנת 2010 בה הוסדרה הפחתת עלות רכישת פעילות ניהול קרנות ההשתלמות קהל וקרן המסלולים. במסגרת הסכם שומה זה נקבעו עקרונות וסכומי הפחתת עלות הרכישה בעתיד שיקבלו ביטוי החל משנת 2011 ועד תום תקופת ההפחתה בשנת 2019 בדוח המס של מגדל מקפת. לשומות אלו לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או על ההון של החברה.

בחודש דצמבר 2015 נחתמה שומה סופית בהסכם, על בסיס העקרונות לעיל, לגבי שנת 2011.

4. ליתר החברות המאוחדות של החברה שומות מס סופיות מכוח הסכם או מכוח התיישנות עד וכולל שנת 2011, למעט חברה מאוחדת אחת לה שומות מס סופיות בהסכם עד וכולל שנת 2012.

ה. הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים אחרים

לקבוצה הפסדים עסקיים לצורכי מס המועברים לשנים הבאות ומסתכמים ליום 31 בדצמבר 2015 לסך של כ-44 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - לסך של כ-64 מיליון ש"ח) בגינם נרשמו בדוחות הכספיים נכסי מסים נדחים בסך של כ-12 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - כ-17 מיליון ש"ח).

לא הוכרו נכסי מסים נדחים בגין הפסדים עסקיים להעברה בסך של כ-6 מיליון ש"ח וכן בגין הפסדי הון לצורכי מס בסך של כ-56 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - כ-9 מיליון ש"ח ו-56 מיליון ש"ח, בהתאמה) בהיעדר צפי לניצולם בעתיד הנראה לעין.

ו. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
359,601	162,339	184,386
(16,224)	30,850	(26,972)
(5,088)	(9,132)	(6,191)
20,513	-	(3,610)
<u>358,802</u>	<u>184,057</u>	<u>147,613</u>

מסים שוטפים
מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים,
ראה גם סעיף ז' להלן
מסים בגין שנים קודמות
השפעת השינוי בשיעורי המס
מסים על הכנסה

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים

								ההרכב
								הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח בריאות
סה"כ	אחרים	הפסדים לצורכי מס	נכסים בלתי מוחשיים	השקעות בחברות כלולות	רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה	נכסים פיננסיים זמינים למכירה	נכסים פיננסיים זמינים למכירה	
								אלפי ש"ח
(560,689)	87,131	12,841	(40,270)	(41,973)	(78,316)	(176,064)	(324,038)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2014
(13,029)	(35,648)	4,532	12,948	(3,379)	(5,951)	13,362	1,107	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(69,068)	(359)	-	-	(501)	-	(68,208)	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
(642,786)	51,124	17,373	(27,322)	(45,853)	(84,267)	(230,910)	(322,931)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014
26,972	(5,316)	(5,637)	(6,231)	(10,090)	22,799	7,265	24,182	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(* 125,943	3,901	-	-	837	-	121,205	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
3,610	(305)	-	179	171	47	(1,023)	4,541	השפעת הפחתה בשיעור מס רווח
(486,261)	49,404	11,736	(33,374)	(54,935)	(61,421)	(103,463)	(294,208)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015

(* כולל השפעת הפחתה בשיעור מס רווח בסך 5,584 אלפי ש"ח.

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים (המשך)

המסים הנדחים המוצגים בדוח על המצב הכספי כוללים:

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	
21,277	15,520
(664,063)	(501,781)
<u>(642,786)</u>	<u>(486,261)</u>

נכסי מסים נדחים
התחייבויות בגין מסים נדחים

ח. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
1,008,390	626,609	521,876
36.21%	37.71%	37.58%
365,138	236,294	196,121
(5,134)	(11,365)	(14,824)
5,281	6,109	6,060
(13,537)	(14,750)	(17,305)
(10,995)	(17,737)	(17,412)
20,513	-	(3,610)
6,363	(5,899)	1,199
(5,088)	(9,132)	(6,191)
(3,739)	537	3,575
<u>358,802</u>	<u>184,057</u>	<u>147,613</u>
<u>35.58%</u>	<u>29.37%</u>	<u>28.29%</u>

רווח לפני מסים על ההכנסה

שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה ג' לעיל)

מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל

הפחתה בגין אי החלת מס רווח על חברות שאינן מוסד כספי

עליה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:

הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס

הכנסות פטורות, בעיקר מדיבידנדים

חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות

השפעת השינוי בשיעור המס על המסים הנדחים

גידול (קיטון) בהפסדים שבגינם לא נזקפו מסים נדחים וניצול הפסדים לצורכי מס משנים קודמות, בגינם לא נזקפו מסים נדחים בעבר

מסים בגין שנים קודמות

הפרשים בבסיס המדידה ואחרים

מסים על ההכנסה

שיעור מס אפקטיבי ממוצע

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך, הטבות בגין פיטורין כהגדרתם בתקן חשבונאות בינלאומי מס' 19, וכן תשלומים מבוססי מניות. לפרטים נוספים בדבר המדיניות החשבונאית לגבי הטבות אלה ראה באור 2.יח. לעניין תשלום מבוסס מניות ראה באור 33. באשר להטבות לאנשי מפתח ניהוליים ראה באור 38. בדבר צדדים קשורים ובעלי עניין.

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את הקבוצה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 כמתואר להלן. התחייבויות הקבוצה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות הקבוצה בשל הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על תחזית הקבוצה למשכורת העובד בעת פיטורין או פרישה.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות סכומים בפוליסות ביטוח מתאימות ומסווגות כתוכנית הפקדה מוגדרת או כתוכנית הטבה מוגדרת כמפורט להלן:

תוכנית הפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963 (להלן: "סעיף 14"), על-פי הפקדויות השוטפות של הקבוצה בפוליסות בחברות ביטוח ו/או בקרנות פנסיה, פטורות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכנית הפקדה מוגדרת. ההוצאות בגין תוכנית הפקדה המוגדרת הסתכמו בשנים 2015, 2014, ו- 2013 לסך של 42,424 אלפי ש"ח, 48,861 אלפי ש"ח, ו- 48,156 אלפי ש"ח בהתאמה ונכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות.

לעניין ביטול הסדר סעיף 14 בחברה ובמגדל מקפת בהתאם להסכם הקיבוצי שנחתם ביום 17 בפברואר 2015, ראה באור 32 הוצאות הנהלה וכלליות.

תוכנית הטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכנית הפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי הקבוצה כתוכנית הטבה מוגדרת לפיה נרשמת התחייבות בגין הטבות לעובדים.

נכסי התוכנית

נכסי התוכנית כוללים נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות לעובד לזמן ארוך (קופ"ג לשכירים וקרנות פנסיה) וכן פוליסות ביטוח מתאימות.

א. **הרכב ההתחייבויות בשל הטבות לעובדים נטו**

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	
7,917	10,202
252,121	332,867
260,038	343,069
69,045	105,968
190,993	237,101
39,169	44,799
9,033	24,173
239,195	306,073

התחייבויות בגין תוכנית הטבה מוגדרת שאיננה ממומנת
התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת ממומנת

סך הכל התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת - ראה ב.1 להלן
בניכוי שווי הוגן של נכסי התוכנית - ראה ב.1 להלן

סך הכל התחייבות, נטו בגין תוכנית הטבה מוגדרת
הטבות לזמן קצר - הפרשה לחופשה
הטבות אחרות לזמן ארוך - ראה ג' להלן

סך הכל התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות

1. השינויים בערך הנוכחי של ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת והתנועה בשווי הוגן של נכסי תוכנית

יתרה ליום 1 בינואר 2015	הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד *			רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר				יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
	עלות שירות עבר	עלות שירות ריבית, נטו	עלות שירות שוטף	סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	תשלומים מהתוכנית	נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	רווחים (הפסדים) אקטואריים בגין שינויים בהנחות הדמוגרפיות	
260,038	46,903	13,174	34,157	94,234	(21,372)	97	6,077	343,069
(69,045)	(24,574)	(3,938)	-	(28,512)	9,611	-	(619)	(105,968)
190,993	22,329	9,236	34,157	65,722	(11,761)	97	5,458	237,101

התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

(* הוצאות נכללו בסעיף שכר עבודה ונלוות במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות, ראה באור 32.)

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

1. השינויים בערך הנוכחי של ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת והתנועה בשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר						הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד *						יתרה ליום 1 בינואר 2014
	השפעה על הפסד (רווח) כולל אחר בתקופה	הפסד (רווח) אקטוארי אחר	הפסד (רווח) אקטוארי בהנחות הפיננסיות	תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	תשואה על נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	מעבר עובדים בקבוצה	תשלומים מהתוכנית	סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	עלות שירות שוטף	עלות הוצאות ריבית, נטו	עלות שירותי עבר		
260,038	-	(3,165)	161	(3,326)	-	47	(31,276)	32,295	19,091	11,211	1,993	262,137	התחייבויות להטבה מוגדרת
(69,045)	(7,667)	1,111	3,999	(2,888)	(21)	8,231	(2,955)	-	(2,955)	-	-	(67,744)	שווי הוגן של נכסי תוכנית
190,993	(7,667)	(2,054)	4,160	(3,326)	(2,888)	26	(23,045)	* 29,340	19,091	8,256	1,993	194,393	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

(* ההוצאות נכללו בסעיף שכר עבודה ונלוות במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות, ראה באור 32.)

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

2. ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת

2013	2014	2015	
%			
4.37	4.24	4.18	שיעור ההיוון ביום 31 בדצמבר
3.73	3.05	3.91	שיעור עליית שכר

שינויים אפשריים באופן סביר בתאריך הדיווח באחת מההנחות האקטואריות, בהנחה שיתר ההנחות נותרות ללא שינוי, משפיעים על המחויבות להטבה מוגדרת כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2014		ליום 31 בדצמבר 2015		
-1%	+1%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח				
(6,929)	8,016	(15,850)	21,403	שיעור עליות שכר עתידיות
7,444	(6,478)	20,394	(14,996)	שיעור היוון

3. התשואה בפועל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
%			
9.26	8.54	3.83	תשואה בפועל על נכסי התוכנית

4. השפעת התוכנית על תזרימי המזומנים העתידיים של הקבוצה:

- אומדן הקבוצה להפקדות הצפויות בנכסי התוכנית בשנת 2016 בתכנית הטבה מוגדרת ממומנת הינו בסך כ- 19,463 אלפי ש"ח.
- אומדן הקבוצה לאורך חיי התוכנית (לפי ממוצע משוקלל) לסוף תקופת הדיווח הינו כ- 10 שנים בדומה לשנה קודמת.

ג. הטבות אחרות לזמן ארוך

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
3,625	3,986	מחלה
5,408	20,187	מענק יובל והטבות אחרות (*)
9,033	24,173	

(*) לעניין שינוי במענקי יובל בחברה ובמגדל מקפת בהתאם להסכם הקיבוצי שנחתם ביום 17 בפברואר 2015 ראה באור 32 הוצאות הנהלה וכלליות.

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
113,771	66,214	מסלקת הבורסה וניירות ערך
112,725	72,553	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
144,318	151,224	הוצאות לשלם
106,828	116,763	ספקים ונותני שירותים
28,543	23,371	מוסדות ורשויות ממשלתיות
41,449	33,388	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
		חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
54,141	51,845	פקדונות של מבטחי משנה
129,779	112,075	חשבונות אחרים
183,920	163,920	סך הכל חברות ביטוח ותווכני ביטוח
403,571	392,339	סוכני ביטוח
284,503	343,935	מבוטחים ועמיתים
15,379	8,458	הפרשה להשתתפות מבוטחים ברווחים
64,303	62,302	פרמיה מראש
75,008	69,208	אחרים
<u>1,574,318</u>	<u>1,503,675</u>	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור ג.37.

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכוני ריבית, מטבע חוץ ונדליות, ראה באור 1.ב.37.

א. פרוט התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר			
שווי הוגן		ערך בספרים	
2014	2015	2014	2015
אלפי ש"ח			
20	-	20	-
6,688	1,233	6,584	1,345
565,450	546,550	514,885	510,620
328,844	331,669	329,362	326,686
-	1,239,973	-	1,199,102
-	717,616	-	704,002
901,002	2,837,041	850,851	2,741,755
682,450	283,708	682,450	283,708
-	-	-	-
682,450	283,708	682,450	283,708
1,583,452	3,120,749	1,533,301	3,025,463
5,185	-	5,081	-

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

הלוואות מתאגידים בנקאיים
הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים (*)
אגרות חוב המהוות הון משני: (**)

אג"ח סדרה א'

אג"ח סדרה ב'

אג"ח סדרה ג'

אגרות חוב המהוות הון שלישוני: (**)

אג"ח סדרה ד'

סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

נגזרים

מכירות בחסר

סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד (***)

סך התחייבויות פיננסיות

(*) כולל הלוואות מחברה כלולה, ראה באור 3.ח.38

(**) השווי ההוגן של אגרות החוב שאינן סחירות, הניתן לצורכי גילוי בלבד, ניתן על ידי חברת מרווח הוגן. ראה באור 1.12.
השווי ההוגן של אגרות החוב הסחירות, הניתן לצורכי גילוי בלבד, נקבע תוך התייחסות למחירן בסגירת המסחר נכון למועד הדיווח.
הערך בספרים, בבאור זה כולל ריבית שנצברה בסך של כ- 24.8 מיליון ש"ח אשר מוצגת במאזן בסעיף זכאים (בשנת 2014 לא הייתה ריבית שנצברה).

(***) הערך בספרים כולל התחייבויות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה בסך של כ- 237 מיליון ש"ח (שנת 2014 כ- 641 מיליון ש"ח).

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

1. פרטים בדבר ריבית והצמדה

ריבית אפקטיבית ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אחוזים	
3.2	3.2
3.7	3.7

בסיס הצמדה
צמוד למדד המחירים לצרכן
שקלי

2. מועדי פרעון

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	
5,323	23,561
187	1,417
30	837,306
844,247	-
1,064	1,879,471
<u>850,851</u>	<u>2,741,755</u>

שנה ראשונה
שנה שניה
שנה שלישית
שנה רביעית
שנה חמישית ואילך

סה"כ

לפרטים בדבר מועדי פירעון של התחייבויות פיננסיות בלתי מהוונות ראה באור 2.ב.37.

ג. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רוח והפסד בחלוקה לרמות

להלן ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן.

היתרה בדוחות הכספיים של זכאים ויתרות זכות תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
283,708	-	212,824	70,884
<u>283,708</u>	<u>-</u>	<u>212,824</u>	<u>70,884</u>
2,837,041	-	879,452	1,957,589

נגזרים

סך התחייבויות פיננסיות
התחייבויות פיננסיות אשר ניתן גילוי של שווים
ההוגן (24 א' לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2014			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
682,450	-	604,240	78,210
<u>682,450</u>	<u>-</u>	<u>604,240</u>	<u>78,210</u>
901,002	-	901,002	-

נגזרים

סך התחייבויות פיננסיות
התחייבויות פיננסיות אשר ניתן גילוי של שווים
ההוגן (24 א' לעיל)

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ד. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אחוזים	
2.3	7.1
1.6	2.5
-	3.3
-	(0.3)

הלוואות
אגרות חוב המהוות הון משני
אגרות חוב המהוות הון שלישוני
התחייבויות פיננסיות אחרות

ה. הנפקת אגרות חוב

בשנת 2012 ביצעה מגדל גיוס הון שתי הנפקות פרטיות למשקיעים מסווגים הרשומים למסחר במערכת רצף מוסדיים, כמפורט להלן (הנתונים בטבלה מוצגים באלפי ש"ח):

אגרות חוב סדרה ב'	אגרות חוב סדרה א'	
הון משני מורכב בחברה	הון משני מורכב בחברה	סוג ההון
12.2012	1.2012	תאריך הנפקה
324,656	500,000	סכום הנפקה (אלפי ש"ח) 1 ש"ח ע.נ.
324,656	500,000	שווי נקוב
327,566	511,758	שווי נקוב לפי תנאי הצמדה
322,942	497,529	תמורת הנפקה (*)
קבועה, 2.35%	קבועה, 3.50%	שיעור ריבית נקובה
2.46%	3.61%	שיעור ריבית אפקטיבית
קרן וריבית צמודות לעליה במדד המחירים לצרכן, שפורסם בחודש דצמבר 2012 בגין חודש נובמבר 2012	קרן וריבית צמודות לעליה במדד המחירים לצרכן, שפורסם בחודש דצמבר 2011 בגין חודש נובמבר 2011	הצמדה למדד
12.2024	12.2021	מועד פרעון חוזי
שני תשלומים חצי שנתיים שווים בימים 30 ביוני ו-31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2013-2024 (כולל)	שני תשלומים חצי שנתיים שווים בימים 30 ביוני ו-31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2012-2021 (כולל)	מועד תשלומי ריבית(**)
Aa2	Aa2	דירוג חברת מידרוג בע"מ
6 שנים אחרי ההנפקה	7 שנים אחרי ההנפקה	מועד ראשון לפדיון מוקדם אפשרי
ככל שאגרות החוב תרשמנה למסחר בבורסה שיעור הריבית יופחת ב- 0.2%	ככל שאגרות החוב תרשמנה למסחר בבורסה שיעור הריבית יופחת ב- 0.2%	מסחר בבורסה
אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	שעבוד אגרות החוב
326,686	510,620	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2015
-	-	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2015
331,669	546,550	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015
329,362	514,885	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2014
-	-	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2014
328,844	565,450	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014
		יתרת הוצאות הנפקה נדחות (*)
956	1,248	ליום 31 בדצמבר 2015
1,169	1,505	ליום 31 בדצמבר 2014

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ה. הנפקת אגרות חוב (המשך)

בשנת 2015 ביצעה מגדל גיוס הון שתי הנפקות בבורסה לניירות ערך בתל אביב כמפורט להלן (הנתונים בטבלה מוצגים באלפי ש"ח):

אגרות חוב סדרה ד'	אגרות חוב סדרה ג'	סוג ההון
הון שלישוני מורכב בחברה	הון משני מורכב בחברה	תאריך הנפקה
12.2015	6.2015	סכום הנפקה (אלפי ש"ח) 1 ש"ח ע.נ.
711,215	1,191,594	שווי נקוב
711,215	1,191,594	תמורת הנפקה (*)
702,580	1,174,891	שיעור ריבית נקובה
קבועה, 3.39%	קבועה, 3.58%	שיעור ריבית אפקטיבית
3.53%	3.79%	הצמדה למדד
ללא הצמדה	ללא הצמדה	מועד פרעון חוזי
12.2027	12.2027	מועד תשלומי ריבית(**)
בתשלום שנתי אחד, ביום 31 במרס של כל שנה בין השנים 2017-2027	בתשלום שנתי אחד, ביום 31 במרס של כל שנה בין השנים 2016-2027	דירוג חברת מידרוג בע"מ
Aa1	Aa2	מועד ראשון לפדיון מוקדם אפשרי
3.2023	3.2023	
אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	שעבוד אגרות החוב
702,615	1,175,727	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2015
1,387	23,375	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2015
717,616	1,239,973	שווי בורסאי ליום 31 בדצמבר 2015
		יתרת הוצאות הנפקה נדחות (*)
8,600	15,867	ליום 31 בדצמבר 2015

(*) תמורת ההנפקה הינה לאחר ניכוי הוצאות הנפקה נדחות המופחתות בשיטת הריבית האפקטיבית.
 (**) התשלום האחרון של הריבית ישולם ביחד עם פרעון הקרן.

1.ה. אגרות חוב המהוות הון משני מורכב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג')

כמפורט לעיל, בשנת 2012 ביצעה החברה גיוס הון שתי הנפקות פרטיות למשקיעים מסווגים, אגרות חוב (סדרה א') ואגרות חוב (סדרה ב') אשר נרשמו במערכת מסחר למשקיעים מוסדיים.

כמו כן, במהלך חודש יוני 2015 ביצעה מגדל גיוס הון, הנפקה של 1,191,594,000 אגרות חוב (סדרה ג') בנות 1 ש"ח ע.ג., מהן 1,100,594,000 אגרות חוב (סדרה ג') בנות 1 ש"ח ע.ג. במסגרת הצעה לציבור בתאריך 14 ביוני 2015 ו-91,000,000 אגרות חוב (סדרה ג') בנות 1 ש"ח ע.ג. במסגרת הנפקה פרטית בדרך של הרחבת סדרה בתאריך 28 ביוני 2015. על אגרות החוב (סדרה ג') שהונפקו בהנפקה פרטית חלות מגבלות על מכירה חוזרת. אגרות החוב (סדרה ג') נרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

תמורת ההנפקות מאגרות החוב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג') הופקדה בחברה ובהתאם לאישורי המפקח הוכרז כהון משני מורכב.

החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שיהיו דרושים לפירעון אגרות החוב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג'). התחייבות זו של החברה הינה נדחית ליתר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה וקודמת להתחייבויותיה כלפי נושיה על-פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון הראשוני של החברה.

במסגרת תנאי אגרות החוב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג') נקבע כי בהתקיימן של נסיבות משהות (המפורטות להלן) יידחה תשלום הקרן ו/או הריבית עד למועד בו יחדלו להתקיים הנסיבות המשהות או עד לשלוש שנים ממועד פירעון הקרן ו/או הריבית הקבוע במקור, לפי המוקדם מביניהם, וזאת אלא אם אישר המפקח את תשלום הקרן ו/או הריבית במועד מוקדם יותר.

"נסיבות משהות" בהתייחס לאגרות חוב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג') המהוות הון משני מורכב, משמען התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:

ביחס לדחיית תשלום ריבית - על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם קודם למועד פירעון ריבית, לחברה אין רווחים ראויים לחלוקה כמשמעותם בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן - "חוק החברות");

ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית -

(א) על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם טרם מועד פירעון קרן ו/או ריבית רלוונטי, סכום ההון העצמי המוכר של החברה נמוך מההון המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון), והחברה לא ביצעה השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח.

(ב) דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום קרן או ריבית, אם ראה כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון העצמי המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון), או לפרוע במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של אגרות החוב, ובלבד שהתקבל לכך אישור מראש של המפקח על הביטוח.

(ג) המפקח הורה על דחיית תשלום קרן או ריבית אם ראה כי יש פגיעה משמעותית בהון העצמי המוכר של החברה או כי קיים חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון העצמי המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון).

במסגרת תנאי אגרות החוב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג') נקבע כי כל עוד לא נפרעו תשלומי קרן ו/או ריבית אשר מועד תשלומם נדחה, החברה לא תבצע כל חלוקה, כהגדרתה בחוק החברות, לא תפרע כל שטר הון, כתב התחייבות או הלואה מאת בעלי השליטה בה או שלבעלי השליטה בה יש עניין אישי בהם ולא תשלם כל סכום כסף בשל עסקה שאושרה או הטעונה אישור בהתאם להוראות סעיף 270(4) סיפא לחוק החברות אלא לאחר שנפרעו כל תשלומי הקרן או הריבית שנדחו כאמור. המגבלות כאמור לא יחולו על סוגי תשלומים כמפורט בחוזר המפקח בנושא "הרכב הון עצמי מוכר של המבטח".

מגדל גיוס הון תהא רשאית לפדות את אגרות החוב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג') בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, ובתנאי שהמועד הראשון לפדיון המוקדם יהא כמפורט בטבלה לעיל. ככל שלא תנוצל זכות זו לפדיון מוקדם, תשולם תוספת ריבית על הריבית אותה נושאות אגרות החוב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג') באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפרעון בפועל) שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. ביצוע הפדיון המוקדם יתאפשר באחד מאלה: (א) הנפקה של מכשיר הון (כמשמעותו בחוזר הרכב ההון) בעל איכות זהה או עדיפה; (ב) באישור מראש של המפקח על הביטוח ובתנאים שיקבע.

נקבע כי ניתן יהיה להעמיד לפרעון מיידית את אגרות החוב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג') בקרות מקרים מסוימים, כגון איחור מעל תקופה קצובה בפרעון סכום כלשהו בקשר לאגרות החוב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג'), פירוק מגדל גיוס הון, מינוי מפרק או כונס נכסים למגדל גיוס הון וכד'. דחייתם של תשלומי קרן ו/או ריבית בגין אגרות החוב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג'), בשל התקיימותן של נסיבות משהות כאמור, אינה מקימה זכות להעמדה לפירעון מיידית של אגרות החוב. הנאמן לא יהיה רשאי להעמיד לפרעון מיידית את אגרות החוב שטרם נפרעו ללא קבלת אישור מראש ובכתב של המפקח.

ה.2 אגרות חוב המהוות הון שלישוני מורכב (סדרה ד')

ביום 10 בדצמבר 2015 ביצעה מגדל גיוס הון, הנפקה לציבור של 711,215,000 אגרות חוב (סדרה ד'). אגרות החוב (סדרה ד') נרשמו למסחר בבורסה בניירות ערך בתל אביב.

תמורת הנפקת אגרות החוב (סדרה ד') הופקדה בחברה ובהתאם לאישור המפקח הוכרו כהון שלישוני מורכב. החברה התחייבה לשאת בתשלום מלא הסכומים שיהיו דרושים לפירעון אגרות החוב (סדרה ד'). התחייבות זו של החברה הינה נדחית ליתר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה, הינה בעלת מעמד שווה להתחייבויות החברה כלפי זכויותיהם של נושים על פי רכיבים ומכשירים המהווים הון שלישוני מורכב של החברה, וקודמת להתחייבויותיה כלפי נושיה על-פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון הראשוני ובהון המשני המורכב של החברה.

במסגרת תנאי אגרות החוב (סדרה ד') נקבע כי בהתקיימן של נסיבות משהות (המפורטות להלן) יידחה תשלום הקרן עד למועד בו יחדלו להתקיים הנסיבות המשהות או עד לשלוש שנים ממועד פירעון הקרן הקבוע במקור, לפי המוקדם מביניהם, וזאת אלא אם אישר המפקח את תשלום הקרן במועד מוקדם יותר.

"נסיבות משהות" בהתייחס לאגרות חוב (סדרה ד') המהוות הון שלישוני מורכב, משמען התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:

(א) על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם טרם מועד פירעון קרן רלוונטי, סכום ההון העצמי המוכר של החברה נמוך מההון המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון), והחברה לא ביצעה השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח.

(ב) המפקח הורה על דחיית תשלום קרן אם ראה כי קיים חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון העצמי המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון).

במסגרת תנאי אגרות החוב (סדרה ד') נקבע כי כל עוד לא נפרע תשלום קרן אשר מועד תשלומו נדחה יחולו על החברה מגבלות, בין היתר, על ביצוע חלוקה. לפרטים ראו המתואר בסעיף 24.ה.1 לעיל, במסגרת תנאי אגרות החוב המהוות הון משני מורכב.

מגדל גיוס הון תהא רשאית לפדות את אגרות החוב (סדרה ד') בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, ובתנאי שהמועד הראשון לפדיון המוקדם יהא 31 במרס 2023. ככל שלא תנוצל זכות זו לפדיון מוקדם, תשלום תוספת ריבית על הריבית אותה נושאות אגרות החוב (סדרה ד') באותה עת, בגין יתרת התקופה (מועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפרעון בפועל) שתהא בשיעור של 30% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. ביצוע הפדיון המוקדם יתאפשר באחד מאלה: (א) הנפקה של מכשיר הון (כמשמעותו בחוזר הרכב ההון) בעל איכות זהה או עדיפה; (ב) באישורו מראש של המפקח על הביטוח ובתנאים שיקבע.

נקבע כי ניתן יהיה להעמיד לפרעון מידי את אגרות החוב (סדרה ד') בקרות מקרים מסוימים, כגון איחור מעל תקופה קצובה בפרעון סכום כלשהו בקשר לאגרות החוב (סדרה ד'), פירוק מגדל גיוס הון, מינוי מפרק או כונס נכסים למגדל גיוס הון וכד'. דחייתם של תשלומי קרן בגין אגרות החוב (סדרה ד'), בשל התקיימותן של נסיבות משהות כאמור, אינה מקימה זכות להעמדה לפירעון מידי של אגרות החוב (סדרה ד'). הנאמן לא יהיה רשאי להעמיד לפרעון מידי את אגרות החוב (סדרה ד') שטרם נפרעו ללא קבלת אישור מראש ובכתב של המפקח.

ה.3 הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות החוב (סדרה א') ואגרות החוב (סדרה ב') בסך כולל של כ- 3.3 מיליון ש"ח, הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות חוב (סדרה ג') בסך של כ- 5 מיליון ש"ח והוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות חוב (סדרה ד') בסך של כ- 2.9 מיליון ש"ח, שולמו לצד קשור של החברה.

ה.4 הנאמן בגין אגרות החוב (סדרה א', סדרה ב', סדרה ג' וסדרה ד') הינו רזניק פז נבו נאמנויות בע"מ.

ה.5 דרוג החברה

ליום 31 בדצמבר 2015 החברה מדורגת בדירוג Aaa לאיתנות פיננסית (IFSR) על ידי חברת מידרוג בע"מ (31 בדצמבר 2014 - זהה).

להלן פרטים בדבר דירוג אגרות החוב:

הדירוג הקבוע למועד הדוח (ניתן ביום 15 בנובמבר 2015)	דירוגים בין מועד הנפקת הסדרה למועד הדוח		הדירוג שנקבע למועד הנפקת הסדרה	שם החברה המדרגת	סדרה
	דירוג	תאריך			
Aa2	Aa2	29.11.12 27.11.13 13.1.15 28.5.15	Aa2 (ניתן ביום 18.12.11)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה א')
Aa2	Aa2	27.11.13 13.1.15 28.5.15	Aa2 (ניתן ביום 29.11.12)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ב')
Aa2	--	--	Aa2 (ניתן ביום 28.5.15)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ג')
Aa1	--	--	Aa1 (ניתן ביום 15.11.15)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ד')

ה.6 למיטב ידיעת החברה, ליום 31 בדצמבר 2015 ונכון למועד הדוח, מגדל גיוס הון עמדה בכל התנאים וההתחייבויות לפי שטרי הנאמנות לאגרות החוב (סדרה א', סדרה ב', סדרה ג' וסדרה ד'), לא התקיימו תנאים כלשהם המקימים עילה להעמדת אגרות החוב לפירעון מיידי והחברה לא קיבלה הודעה מהנאמן לאגרות החוב בדבר אי עמידתה בתנאים ובהתחייבויות לפי שטרי הנאמנות.

ה.7 החברה התחייבה כלפי מגדל גיוס הון כי תישא בכל הוצאותיה, לרבות הוצאות התפעול השוטף וכן החזר הוצאות שיפוי לדירקטורים, אם וככל שתהיינה כאלה.

באור 25: - פרמיות שהורוחו בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
שייר	ביטוח משנה	ברוטו	
אלפי ש"ח			
7,514,324	149,693	7,664,017	פרמיות בביטוח חיים
956,142	69,570	1,025,712	פרמיות בביטוח בריאות
1,639,434	410,763	2,050,197	פרמיות בביטוח כללי
10,109,900	630,026	10,739,926	סך הכל פרמיות
(44,242)	(6,870)	(51,112)	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה (*)
<u>10,065,658</u>	<u>623,156</u>	<u>10,688,814</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
שייר	ביטוח משנה	ברוטו	
אלפי ש"ח			
7,415,178	190,767	7,605,945	פרמיות בביטוח חיים
816,722	64,175	880,897	פרמיות בביטוח בריאות
1,562,444	406,467	1,968,911	פרמיות בביטוח כללי
9,794,344	661,409	10,455,753	סך הכל פרמיות
(56,446)	26,264	(30,182)	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה (*)
<u>9,737,898</u>	<u>687,673</u>	<u>10,425,571</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			
שייר	ביטוח משנה	ברוטו	
אלפי ש"ח			
7,371,290	173,721	7,545,011	פרמיות בביטוח חיים
704,812	65,352	770,164	פרמיות בביטוח בריאות
1,508,620	512,912	2,021,532	פרמיות בביטוח כללי
9,584,722	751,985	10,336,707	סך הכל פרמיות
(229,485)	(34,648)	(264,133)	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה (*)
<u>9,355,237</u>	<u>717,337</u>	<u>10,072,574</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו

(*) בעיקרו בביטוח כללי, ראה באור 17.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
365,449	368,615	445,655
960,483	1,100,454	356,749
622,167	292,882	274,544
1,802,668	1,184,197	624,353
3,707,565	944,628	131,968
(74,709)	54,312	(12,712)
7,383,623	3,945,088	1,820,557
2,554	14,791	47,907
35,398	39,442	37,566
37,952	54,233	85,473
121,943	345,820	405,228
41,833	(168,835)	16,505
(3,993)	5,538	(8,977)
1,703,011	1,222,675	1,063,635
1	2	2
(23,834)	53,389	(12,654)
108,666	140,281	105,552
9,369,202	5,598,191	3,475,321
6,184	4,865	7,579

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה

נדל"ן להשקעה
השקעות פיננסיות:
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים

סך הכל רווחים מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים

הכנסות מנדל"ן להשקעה:
שערוך נדל"ן להשקעה
הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה

סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה

רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה הפרשי שער ודיבידנד בגין:

נכסים זמינים למכירה (א)
נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (ב)
נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים (ג)

הכנסות ריבית* (הפרשי הצמדה מנכסים פיננסים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד

הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

רווחים (הפסדים) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים**
הכנסות מדיבידנד

סך הכל רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון

* בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שערכם נפגם

** לעניין הפרשי שער בגין התחייבויות פיננסיות ראה באור 35.

א. רווחים (הפסדים) נטו מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
209,219	448,933	543,026
(87,276)	(103,113)	(137,798)
121,943	345,820	405,228

רווחים נטו מניירות ערך שמומשו
ירידות ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד

סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

באור 26: - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
1	(2)	(2)
41,832	(168,833)	16,507
41,833	(168,835)	16,505

שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש:
 בגין נכסים שיועדו בעת ההכרה הראשונית
 בגין נכסים מוחזקים למסחר

סך כל הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים
 בשווי הוגן דרך רווח והפסד

ג. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
(363)	8,768	(1,410)
(3,630)	(3,230)	(7,567)
(3,993)	5,538	(8,977)

רווחים (הפסדים) נטו ממימוש נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים
 עליות (ירידות) ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד

סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים
 כהלוואות וחייבים

באור 27: - הכנסות מדמי ניהול

הרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
441,058	478,700	480,148
636,600	383,954	231,800
473,578	552,377	611,735
4,896	9,750	14,360
1,556,132	1,424,781	1,338,043

דמי ניהול בענפי הפנסיה והגמל
 דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים
 דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים
 דמי ניהול בגין חוזי השקעה

סך דמי ניהול מעמיתים וממבוטחים

באור 28: - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
176,525	175,162	167,517
145,349	152,740	128,086
321,874	327,902	295,603

עמלת סוכנויות ביטוח
 עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין
 ביטוח משנה

סך הכל הכנסות מעמלות

באור 29 - הכנסות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
אלפי ש"ח			
-	6,140	6,400	הכנסות מפעילויות אחרות שאינן ביטוחיות
-	-	16	רווח הון ממכירת רכוש קבוע
-	-	3,612	רווחי הון אחרים
-	6,140	10,028	סך הכל הכנסות אחרות

באור 30 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
אלפי ש"ח			
953,753	931,711	971,010	<u>בגין חוזי ביטוח חיים:</u>
(* 116,463)	76,021	69,357	תביעות ששולמו ותלויות
837,290	855,690	901,653	מקרי מוות, נכות ואחרים
1,755,741	1,807,424	1,711,032	בניכוי ביטוח משנה
848,464	1,122,964	1,233,452	פוליסות שנפדו
287,100	371,438	460,426	פוליסות שמועדן תם
3,728,595	4,157,516	4,306,563	גמלאות
11,870,776	8,164,917	5,962,480	סך הכל תביעות
46,573	35,584	20,733	גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות) בשייר
15,645,944	12,358,017	10,289,776	גידול בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה
1,171,044	1,443,244	1,453,183	סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר בגין חוזי ביטוח חיים
172,294	250,302	216,487	סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי:
998,750	1,192,942	1,236,696	ברוטו
638,091	617,439	779,039	ביטוח משנה
40,365	54,149	64,625	בשייר
597,726	563,290	714,414	סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות:
17,242,420	14,114,249	12,240,886	ברוטו
			ביטוח משנה
			בשייר
			סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

(* כולל רווח בסכום של כ- 52 מיליון ש"ח מעסקת רכישה של תיק ביטוח משנה ישן באובדן כושר עבודה מג'נרלי ומכירתו לסוויס רי. ראה באור 38 ז.3).

באור 31: - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
509,755	499,764	532,571
440,276	413,839	469,656
(111,537)	(33,107)	(64,106)
838,494	880,496	938,121
530,843	542,330	560,785
46,262	30,706	22,085
<u>1,415,599</u>	<u>1,453,532</u>	<u>1,520,991</u>

הוצאות רכישה:
 עמלות רכישה
 הוצאות רכישה אחרות
 שינוי בהוצאות רכישה נדחות
 סך הכל הוצאות רכישה
 עמלות שוטפות אחרות
 הוצאות שיווק אחרות
 סך הכל עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

באור 32: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
969,370	872,832	930,932
202,734	197,462	194,816
135,412	139,079	131,879
30,221	32,411	33,065
36,086	50,345	60,774
161,647	145,977	157,258
(** 1,535,470)	1,438,106	(*** 1,508,724)
(115,213)	(103,097)	(127,527)
(491,502)	(453,740)	(491,741)
<u>928,755</u>	<u>881,269</u>	<u>889,456</u>
<u>347,814</u>	<u>324,417</u>	<u>316,571</u>

שכר עבודה ונלוות
 פחת והפחתות
 אחזקת משרדים ותקשורת
 שיווק ופרסום
 ייעוץ מקצועי ומשפטי
 אחרות
 סך הכל (*)
 בניכוי:
 סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
 סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 (*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

(**) בשנת 2013 כולל הוצאות בסך של כ- 90 מיליון ש"ח בגין מענק מיוחד שניתן בעיקר לעובדי הקבוצה (בעניין זה פורסם דווח מיידי ביום 25 בנובמבר 2013, אסמכתא מספר 2013-01-202638).

(***) ביום 17 בפברואר 2015, לאחר אישור האורגנים המוסמכים, נחתם הסכם קיבוצי בין החברה ומגדל מקפת לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, עבור חלק מן העובדים, בתוקף מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2017 ("ההסכם הקיבוצי").
 ההסכם הקיבוצי חל על עובדי החברה ומגדל מקפת המועסקים בהן במועד חתימת ההסכם, עובדים שיתקבלו לעבודה החל ממועד חתימת ההסכם ואיננו חל על עובדים בדרג של מנכ"ל, משנה למנכ"ל, סמנכ"ל וכן על עובדים המשמשים בתפקידים שזוהו ופורטו בהסכם, וכן אינו חל על חברה אחרת בקבוצת מגדל אחזקות שאינה החברה או מגדל מקפת. להלן עיקרי הוראות ההסכם הקיבוצי:

1. ההסכם הקיבוצי מסדיר הוראות לעניין קבלת עובדים, תקופת ניסיון, הענקת קביעות והוראות נוספות הנוגעות לאיזו משרות וניוד עובדים, וכן מסדיר קליטת עובדים בתחומים מסוימים, שכיום מועסקים באמצעות קבלנים ומיקור חוץ, בהעסקה ישירה תוך תקופה שנקבעה בהסכם הקיבוצי (עובדי ניקיון יום, עובדי מודיעין יום, עובדי תחזוקה מסוימים, סריקת תפעול חסכון ארוך טווח).
 כן נקבעו בהסכם הקיבוצי הסדרים לעניין צמצום שירותי מיקור חוץ בחטיבת הטכנולוגיות וביצוע פרויקטים מסוימים באמצעות דפוסי העסקה אחרים (קבלנים/מיקור חוץ).
2. ההסכם הקיבוצי כולל הוראות בנושאים הנוספים הבאים: הסדרת שבוע העבודה ושעות העבודה, לרבות הסדרים בעניין שעות נוספות ושעות נוספות גלובליות, ימי מחלה והיעדרויות אחרות וכו', סדרי עבודה, נהלים וכללי התנהגות לרבות ועדת משמעת, פיטורין, התפטרות והודעה מוקדמת.

3. כמו כן כולל ההסכם הקיבוצי הוראות לעניין שיתוף הפעולה עם נציגות העובדים, התנאים שיוענקו לוועד העובדים אשר יכהנו בתפקידם בנוסף לעבודתם, לרבות דמי החבר ודמי הטיפול שיגבו ממשכורת העובדים. כמו כן נקבע סכום השתתפות בתקציב ועד העובדים לשנים 2015-2017 בסך של כ- 400 אלפי ש"ח לכל שנה.
4. שכר המינימום יהיה החל מיום ה- 1 בינואר 2015 סך של 5,300 ש"ח ברוטו לחודש.
5. בכל אחת מהשנים 2015-2017 תשולם תוספת שכר לעובדים הקבועים עליהם חל ההסכם והמועסקים במועד התשלום, בשיעור מצטבר לכל תקופת ההסכם הקיבוצי של כ- 10.5% (עובד שהשלים 18 חודשי עבודה במועד תשלום תוספת השכר יהיה זכאי אף הוא להיכלל במסגרת זו). אופן חלוקת התוספת במהלך שנות ההסכם תוסכם בין הצדדים, ובמקרה שלא יגיעו להסכמה, תחולק תוספת השכר באופן שווה - קרי 3.5% לכל שנה מהשנים דלעיל.
6. מענק שנתי (בונוס) - יהיה בהתאם ובכפוף למדיניות התגמול ולאישור הדירקטוריון, כתלות בעמידה ביעדים על פי מדיניות התגמול, וככל שיוחלט על הענקת מענקים לנושאי המשרה. בכפוף לאמור, וככל שיוחלט על הענקת מענקים, תקציב הבונוס לעובדים הזכאים בשיעור של 100%, יהיה משכורת אחת לעובד ושתי משכורת למנהל ובכל מקרה אחר (ובלבד שלא יהא נמוך מ- 80%) בשיעור יחסי מהאמור אך לא יותר מ- 140% מהאמור. תקציב 100% הינו כ- 30 מיליון ש"ח.
7. הפרשות המעסיק לתגמולים לחסכון הפנסיוני יועלו ל- 6% (חלקו של העובד בתגמולים יהיה 5.5%).
8. הסדר לפי סעיף 14 לחוק פיצוי פיטורין, התשכ"ג-1963 יבוטל לגבי עובדים עליהם חל ההסכם הקיבוצי, הן ביחס לתקופת עבר והן מכאן ולהבא, והתשלומים השוטפים על תשואתם יבואו על חשבון פיצוי פיטורין ולא במקומם (הסדר זה לא יחול על עובדים המועסקים בתפקיד אנשי מכירות כל עוד הם מועסקים בתפקידם כאמור).
- עובד שפוטר, פרש לגמלאות, או התפטר, יהיה זכאי לשחרור כספי הפיצויים שנצברו לזכותו בקופת הגמל ו/או קופת הביטוח, ובנוסף לתשלום השלמת הפיצויים המגיעים לו על-פי הדין, אלא אם נשללה זכותו לפיצויים על-פי החוק, ובנוגע להתפטרות, בכפוף למתן הודעה מוקדמת כדין והעברה מסודרת של תפקידו.
9. לכל עובד קבוע תהיינה הפרשות לקרן השתלמות שתהיינה עד לתקרת ההפרשות המותרת למס וזאת בשיעור של 7.5% על חשבון המעביד ו- 2.5% על חשבון העובד ולעובד בתקופת ניסיון נקבעו שיעורי הפרשה בשיעור של 2.5% על חשבון המעביד ו- 2.5% על חשבון העובד.
10. בהסכם הקיבוצי נכללו הסדרים בעניין תנאי עבודה ורווחה שונים הכוללים בין היתר, שי לרגל אירועים משפחתיים, מימון ארוחת צהריים, בדיקות רפואיות (סקר), הסדרים לגבי הנחות ממוצרים ושירותים שהחברה מציעה, דמי הבראה בתעריף של 150% מהתעריף שייקבע בצו ההרחבה, ימי חופשה, החזר הוצאות אישיות ונסיעה בתפקיד, הלוואות לעובדים וכו' וכן הסדרים לעניין פעילויות רווחה שיאורגנו לטובת העובדים.
11. בהסכם הקיבוצי נכלל הסדר בעניין זכאות למענקי יובל לעובדים שהשלימו 20 שנות עבודה, 30 שנות עבודה ו- 40 שנות עבודה.
12. ההסכם הקיבוצי כולל גם הוראות לעניין התייעלות המתוכננת לביצוע בתקופת ההסכם, במסגרתו יוצמצם היקף העסקה בכ- 240 עובדים ביחידות השונות, בהתאם להליך היועצות שהוסדר בהסכם.
13. סמוך לאחר חתימת ההסכם שולם לעובדים שעליהם חל ההסכם והחלה העסקתם עד ה- 31 בדצמבר 2013 מענק חתימה חד פעמי של 2,000 ש"ח לעובד.
14. במסגרת ההסכמות בין הצדדים, הוסכם על ביטול ההחלטה לפי פקודת ביזיון בית משפט ביום ה- 20 בינואר 2014. כמו כן הוסכם על מחיקת כל ההליכים המשפטיים בבית הדין לעבודה ואשר היו תלויים ועומדים ביניהם ללא צו הוצאות. בית הדין הארצי לעבודה אישר את הבקשה וביטל את ההחלטה לפי פקודת ביזיון בית משפט, ללא צו הוצאות.
- יישום הוראות ההסכם הקיבוצי הגדיל את הוצאות הקבוצה בשנת 2015 בסך של כ- 60 מיליון ש"ח (מתוכם כ- 22 מיליון ש"ח בגין רכיבים חד פעמיים).

באור 33 - תשלום מבוסס מניות

א. הוצאה שהוכרה בדוחות הכספיים

ההוצאה שהוכרה בדוחות הכספיים בעבור שירותים שהתקבלו מעובדים מוצגת בטבלה שלהלן:

לשנה הסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
366	122	128
366	122	128

בגין מענקים הוניים

עסקאות תשלום מבוסס המניות שהוענקו על ידי החברה האם לעובדיה מתוארות להלן. במהלך השנים 2012 עד 2015 לא בוצעו שינויים או ביטולים בתוכניות ההטבות לעובדים.

ב. פרטים נוספים בדבר תוכניות תשלומים מבוססי מניות

תוכנית (1) 2009	תוכנית (2) 2010	
650,000	679,997	מספר האופציות שהוקצו ליו"ר הדירקטוריון לשעבר
1,000,000	1,131,684	מספר האופציות שהוקצו למנכ"ל לשעבר
9,526,375	12,520,536	מספר האופציות שהוקצו לעובדים האחרים שנכללו בתוכנית
11,176,375	14,332,217	סך האופציות שהוקצו
-	837,014	יתרת האופציות שטרם מומשו לתאריך המאזן
1	1	יחס המרה
-	0.01	מחיר מימוש מתואם ל-31 בדצמבר 2015 (3) (1)
9/2009	10/2010	מועד ההענקה ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל לשעבר
8/2009	8/2010	מועד ההענקה לעובדים האחרים שנכללו בתוכנית
1/2012	01/2013	מועד ההבשלה *
31/12/2014	-	מועד הפקיעה *
		<u>שווי הוגן (במיליוני ש"ח) למועד ההענקה (**)</u>
3.3	3.6	ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל לשעבר
18.3	27.3	לעובדים האחרים שנכללו בתוכנית

(* על פי תנאי תוכנית 2010 תקופת הבשלת כתבי האופציה הינה 3 שנים, פרט לאופציות שהבשלתן תלויה בתוצאות החברה לעומת מתחרים עיקריים שתקופת הבשלתן 6 שנים. האופציות יומרו למניות בתום תקופת ההבשלה. בהתאם לכך, לא קיימת תקופת מימוש מעבר לתקופת ההבשלה.

(**) כל האופציות שהוענקו בתוכניות שפורטו לעיל הופקדו בידי נאמן במסלול ההוני לפי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה.

(1) תכנית 2009

ביום 17 באוגוסט 2009 אישר דירקטוריון החברה תכנית תשלום מבוסס מניות לנושאי משרה ולמנהלים בקבוצה.

התכנית כוללת הקצאה של 11,827,500 אופציות שאינן רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב המקנות למשתתף המחזיק בהן זכות לקבלה בדרך הקצאה של עד 11,827,500 מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ב.

תקופת הבשלה של תכנית 2009 הסתיימה בתאריך 31 בדצמבר 2011 ותקופת המימוש הסתיימה בתאריך 31 בדצמבר 2014.

באור 33: - תשלום מבוסס מניות (המשך)

ב. פרטים נוספים בדבר תוכניות תשלומים מבוססי מניות (המשך)

(2) תכנית 2010

ביום 24 באוגוסט 2010 אישר הדירקטוריון את תוכנית תגמול ארוכת טווח לנושאי משרה ומנהלים בחברה. התכנית כוללת מענקים במזומן וכן הקצאה פרטית של עד 15,413,343 כתיב זכאות (להלן - "כתיב הזכאות" / "אופציות"), שאינם רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ, המקנים למשתתף המחזיק בהם את הזכות לקבלה בדרך של הקצאה של עד 15,413,343 מניות רגילות, בנות 0.01 ש"ח ע.ג. של החברה האם, אשר מוקצות בשני שלבים בהתקיים התנאים להקצאתן כמפורט להלן ובתמורה לתשלום ערכן הנקוב.

ביום 21 באוקטובר 2010 אישרה האסיפה הכללית של החברה האם את הקצאת כתיב הזכאות ליו"ר הדירקטוריון של החברה.

תכנית התגמול ארוך הטווח לשנת 2010 הינה לתקופה של שש שנים וכוללת שני שלבים עוקבים הנמשכים שלוש שנים כל אחד (להלן - "שלב א" ו-"שלב ב"). מחיר המניה במועד ההענקה והשינוי בו במהלך 3 השנים הראשונות (עד תום שלב א) אינו משפיע על שווי ההטבה. בתום שלב א, שהסתיים בתאריך 31 בדצמבר 2012 היה כל משתתף זכאי למענק, הנקוב במספר משכורות חודשיות (להלן - "מענק המטרה"), אשר משולם לו בהתאם לעמידה ביעדים כמפורט להלן ("מענק שלב א"). גובהו של מענק שלב א חושב ונקבע בהתאם לעמידה בשני יעדים: עמידה ביעדי רווח ("רכיב הרווחיות"), והמשך העסקה בחברה עד לאותו מועד ("רכיב ההתמדה"). רכיב ההתמדה שולם כולו במניות ורכיב הרווחיות שולם חלקו במניות וחלקו במזומן בהתאם לבחירת הניצעים. בגין סיום שלב א ובהתאם לבחירת העובדים, ביום 22 באפריל 2013 הומרו כתיב זכויות לרכישת מניות והוקצו 1,810,733 מניות בעלות 0.01 ש"ח ערך נקוב אשר הופקדו בנאמנות עד לתום שלב א. כמות המניות שהונפקה חושבה לפי שווי המניה בבורסה בתום שלב א.

בתום שלב א, שהסתיים בתאריך 31 בדצמבר 2015, משתתף אשר הוקצו לו בתום שלב א מניות בגין רכיב הרווחיות, יהיה זכאי להקצאת מניות נוספות של החברה האם ("מניות שלב ב") ללא תשלום נוסף (למעט תשלום זניח של ערך הנקוב) שמספרן יקבע על בסיס דירוגה של הקבוצה ביחס לארבע קבוצות נוספות מתחום פעילותה, בהתאם לפרמטרים שנקבעו בתכנית. דירוג הקבוצה יתברר בעתיד במהלך שנת 2016.

(3) בתוכנית 2010 נקבע מחיר המימוש של כל אופציה בתמורה לערכה הנקוב בסך של 0.01 ש"ח למניה.

ג. תנועה במהלך השנה

להלן טבלה הכוללת את מספר האופציות, את הממוצע המשוקלל של מחיר המימוש שלהן ואת התנועה שהייתה במספר האופציות בשנה השוטפת:

2013		2014		2015		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ש"ח	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ש"ח	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ש"ח	מספר האופציות	
2.31	20,880,320	4.30	6,583,136	0.01	1,030,382	אופציות למניות: לתחילת השנה
0.14	(9,303,576)	4.70	(3,736,004)	0.01	(193,368)	חולטו במהלך השנה
5.57	(4,993,608)	5.41	(1,816,750)	-	-	מומשו במהלך השנה (*)
4.30	6,583,136	0.01	1,030,382	0.01	837,014	לסוף השנה
5.55	5,161,125	-	-	-	-	ניתנות למימוש לסוף שנה

(*) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה בגין כתיב אופציות שמומשו בשנת 2014 - 5.52 בשנת 2013 - 6.06.

ד. נכון ליום 31 בדצמבר 2015 תמה תקופת החיים החוזית של תוכניות האופציות.

ה. טווח מחירי המימוש של האופציות בגין תכנית 2009 שהסתיימה כאמור לעיל בתאריך 31 בדצמבר 2014, שהיו ניתנות למימוש למניות בשנת 2014 עומד על 5.55 - 5.34 ש"ח לאופציה, בשנת 2013 עומד על 5.65 - 5.55 ש"ח לאופציה.

באור 33: - תשלום מבוסס מניות (המשך)

1. מדידת השווי ההוגן של האופציות למניות המסולקות במכשירים הוניים

בתכנית 2009 השתמשה החברה האם במודל הבינומי למדידת השווי ההוגן של האופציות למניות המסולקות במכשיריה הוניים של החברה האם. בתוכנית 2010, בהתאם למהותה הכלכלית הנגזרת מהמדיניות החדשה שהתוותה החברה, השתמשה החברה במודל לתמחור מניות למדידת השווי ההוגן של ההטבה אשר חלקה מסולקת במכשיריה הוניים. המדידה מתבצעת ביום הענקת האופציות לעובדי החברה.

להלן טבלה המציגה את הנתונים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ההטבה שניתנה לעובדי החברה:

תוכנית 2009	תוכנית 2010	
1.33	3.69	תשואת הדיבידנד בגין המניה (%)
33.78	-	תנודתיות צפויה במחירי המניה (*)
33.78	-	תנודתיות היסטורית של מחירי המניה (%)
1.49	2.99	שיעור ריבית חסרת סיכון (%)
5.74	0.01	מחיר מימוש (ש"ח)
6	3-6	אורך חיי האופציות (שנים)
5.91	6.98	מחיר המניה במועד ההענקת (ש"ח) (**)

(*) התנודתיות הצפויה של מחיר המניה משקפת את ההנחה שהתנודתיות ההיסטורית של מחיר המניה מהווה אינדיקציה טובה למגמה הצפויה בעתיד.

(**) בהתאם לתוכנית 2010 מחיר המניה במועד הענקת ככלל אינו משמש לקביעות שווי ההטבה כאמור בסעיף ב.2 לעיל.

באור 34: - הוצאות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
25,250	35,260	31,244
703	1,745	1,757
-	14,191	13,087
321	257	-
<u>26,274</u>	<u>51,453</u>	<u>46,088</u>

הפחתת נכסים לא מוחשיים (למעט תוכנות מחשב) (*)
הוצאות מפעילויות אחרות שאינן ביטוחיות
ירידת ערך
הפסד הון ממכירת רכוש קבוע

סך הכל הוצאות אחרות

(*) לפרטים נוספים ראה באור 4.א.

באור 35: - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		
5,087	1,841	68
41,994	25,621	44,353
755	652	521
(4,970)	10,127	880
8,915	9,671	11,114
<u>51,781</u>	<u>47,912</u>	<u>56,936</u>

הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין:
התחייבויות לבנקים וחברה כלולה (*)
הוצאות מימון בגין אגרות חוב
הוצאות ריבית למבטחי משנה
הפרשי שער, נטו בגין התחייבויות (**)
עמלות והוצאות מימון אחרות

סך הכל הוצאות מימון

(*) לפרטים בדבר הלוואה מחברה כלולה, ראה באור 3.38.ט.

(**) לעניין הפרשי שער בגין השקעות פיננסיות ראה באור 26.

באור 36: - רווח למניה

רווח בסיסי למניה

חישוב הרווח הבסיסי למניה לשנת 2015 התבסס על הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות בסך של 372,165 אלפי ש"ח (בשנים 2014 ו-2013 רווח נקי בסך של 440,383 אלפי ש"ח ו- 648,611 אלפי ש"ח בהתאמה) מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור כמפורט להלן:

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות 1 ש"ח ע.ב.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
מספר מניות		
185,389	185,389	185,389
-	-	-
<u>185,389</u>	<u>185,389</u>	<u>185,389</u>

יתרה ליום 1 בינואר
השפעת מניות שהונפקו במהלך השנה
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב
רווח בסיסי למניה ליום 31 בדצמבר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
בש"ח		
3.48	2.36	2.00

רווח בסיסי ומדולל למניה 1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של
החברה

א. כללי

1. הסיכונים העיקריים

הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל), ביטוח בריאות וביטוח כללי.

פעילויות הקבוצה חושפות אותה לסיכונים הבאים:

- סיכוני שוק;
- סיכוני נזילות;
- סיכונים ביטוחיים;
- סיכוני אשראי;
- סיכונים תפעוליים לרבות אבטחת מידע וסייבר.

לסיכונים אלה נלווים סיכונים כלליים כגון: סיכוני רגולציה וציות, סיכונים משפטיים, סיכוני מוניטין, סיכונים עסקיים (דוגמת גידול בתחרותיות, שינוי בטעמי הציבור) וכו'. לפירוט נוסף ראה סעיף ב.5. להלן.

סיכוני שוק - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד המחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

סיכוני נזילות - הסיכון שהקבוצה תתקשה לקיים מחויבויות הקשורות להתחייבויותיה במועדן.

סיכונים ביטוחיים -

סיכוני ביטוח חיים ובריאות נובעים מאי הוודאות בתשלום התביעות העתידיות הצפויות בהתייחס להנחות הנוגעות לשיעורי תמותה/אריכות חיים, שיעור מימוש גמלה, שיעורי תחלואה/נכות, הוצאות, ביטולים או פדיונות.

הסיכונים האקטוארים בקרן הפנסיה חלים על העמיתים כאשר השפעתם על החברה המנהלת הינם בהיבט של דמי הניהול.

סיכוני ביטוח כללי נובעים בעיקר מתמחור, הערכת רזרבות וקסטטרופה.

סיכוני אשראי - סיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה/מבטח משנה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים בדירוג הלווים ובמרווחי האשראי בשוק ההון.

סיכונים תפעוליים - הסיכון להפסד כתוצאה מהתממשות סיכונים תפעוליים שונים כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. חלק מהותי מפעילויות הקבוצה נשען על מערכות מידע שונות. היעדר תשתיות מספקות לרבות בתחום אבטחת מידע וסייבר ו/או ליקויים או כשלים במערכות המידע עלול לחשוף את הקבוצה לאי עמידה בדרישות רגולטוריות וכן לכשלים בתפעול התהליכים השונים.

לפירוט נוסף של הסיכונים ראה סעיף ב להלן.

דירקטוריון החברה מגדיר את מדיניות החשיפה של המבטח ושל התיק המשתתף ברווחים לסיכונים השונים, לרבות קביעת תקרות חשיפה לסיכונים ככל שניתן לקבוע אותן, התייחסות לרמת חשיפה כוללת לסיכונים בהתחשב במתאם בין הסיכונים השונים.

בבאור זה ניתן מידע בדבר החשיפה של הקבוצה לכל אחד מהסיכונים שלעיל, תיאור מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי העבודה, זיהוי הסיכונים והבקורות בקבוצה. גילוי כמותי נוסף נכלל לאורך הדוחות הכספיים.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

2. דרישות חוקיות

המסגרות הרגולטוריות מסדירות וקובעות, בין היתר, הסדרים ביחס לסיכונים להם החברות חשופות באמצעות הצבת דרישות רגולטוריות ובין היתר כדלקמן:

במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו) התשס"ז-2007 ובהקשר לניהול החשיפות לסיכונים, על הדירקטוריון להגדיר את מדיניות החשיפה של המבטח ושל המבוטחים לסיכונים שונים, לקבוע תקרות חשיפה לסיכונים ככל שניתן לקבוע אותן, לקבוע רמת חשיפה כוללת לסיכונים בהתחשב במתאם בין הסיכונים השונים, לאשר כלים ובקרות למדידת הסיכונים ולניהולם ודרכי התמודדות עם הסיכונים ועם התממשותם.

ניהול ההשקעות - נקבעו הוראות הנוגעות לאופן ניהול ההשקעות על-ידי הגופים המוסדיים המציבות, בין היתר, דרישות למידת הפיזור, מגבלות על השקעות, ונזילות.

ניהול אשראי - נקבעו הוראות הנוגעות להבטחת קיומם של מנגנוני ניהול, פיקוח ובקרה נאותים לניהול סיכונים אשראי אגב פעילות השקעות לרבות הקמת וועדת אשראי ותפקידיה, קביעת מדיניות העמדת אשראי כמו גם דרכי הפיקוח, הבקרה והדיווח לוועדות ההשקעה השונות ולדירקטוריון.

מבטחי משנה - נקבעו הוראות לגבי ניהול החשיפה למבטחי משנה ("חשיפת מבטחי משנה").

דרישות הון - נקבעו הוראות הנוגעות לדרישות הון מינימליות, לפרטים נוספים ראה באור 14.ה.

ניהול סיכונים -

- במהלך ינואר 2014 פרסמה הממונה על הביטוח את פרק 10 בחוזר המאוחד העוסק בפונקציית ניהול הסיכונים בגוף מוסדי. החוזר כולל הנחיות כלליות המפרטות את תנאי הכשירות של מנהל הסיכונים והקמת יחידה לניהול סיכונים, אשר תהיה נפרדת מקווי העסקים שאת פעילותם השוטפת היא בודקת. בנוסף, מפרט החוזר את סמכויותיו של מנהל הסיכונים לקבלת מידע וגישה לנתונים הדרושים לביצוע תפקידי היחידה לניהול סיכונים וכן את המשאבים הנדרשים לכך. כמו כן, מפרט החוזר את תפקידי ודרכי עבודתו של מנהל הסיכונים הכוללים בין היתר: זיהוי הסיכונים המהותיים, כימות והערכה של הסיכונים המהותיים שזוהו ודיווחים לאורגנים הרלוונטיים.

- יישום הוראות Solvency II ("הדירקטיבה") -

לגבי יישום הוראות Solvency II ראה באור 14.ה.6.

סיכונים תפעוליים - בנוסף להסדרים לעיל, פרסם המפקח הוראות לעניין ניהול חשיפות ספציפיות שעיקרן הן: מעילות והונאות ("חוזר מעילות"), ניהול סיכונים אבטחת מידע ("אבטחת מידע") וניהול סיכונים טכנולוגיות מידע.

אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי (SOX) - על פי הוראות הפיקוח (המבוססות על סעיפים 302 ו-404 לחוק סרבנס אוקסלי והוראות ה-SEC), החברה מיישמת את ההליכים הנדרשים הנוגעים לבחינת אפקטיביות הבקרה הפנימית על הגילוי ועל הדיווח הכספי בחברה, ומצרפת את הדוחות וההצהרות הנדרשות בקשר לכך לדוחותיה הכספיים.

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

(א) מערכת ניהול הסיכונים כולל:

- פורום ניהול סיכונים בראשות מנכ"ל החברה בו משתתפים מנהלי החטיבות השונים, האקטוארים של תחומי הביטוח השונים ומנהל הסיכונים.
- יחידה לניהול סיכונים האחראית על ריכוז הנושאים העיקריים, בשיתוף עם יחידות המטה האחראיות בתחומים השונים: זיהוי הסיכונים וכימותם, הגשת דוחות חשיפה לסיכונים שוטפים או מיוחדים לגופים המדווחים (דהיינו לוועדות השקעה, דירקטוריון, פורום ניהול הסיכונים, פורום ALM וכו'), יישום מערכות להערכת הסיכונים וניהולם בתחומים השונים בקבוצה ויישום הוראות הרגולציה בכל הקשור לניהול סיכונים בתחומי השונים.

החברה מינתה מנהל סיכונים לחברה ולגופים המוסדיים שבניהולה.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה נועדה לתמוך בהשגת יעדיה העסקיים ושמירה על איתנותה הפיננסית תוך הערכת ההפסדים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים העומדים בפני החברה כתוצאה מפעילותה העסקית, והגבלת הפסדים אלו בהתאם למדיניות הסיכון שנקבעה וזאת תוך התייחסות לשינויים החלים בסביבה העסקית ובהנחיות ודרישות הרגולציה.

ניהול הסיכונים בקבוצת מגדל מבוסס על שלושה קווי הגנה: מנהלי התחומים העסקיים, גורמי ניהול סיכונים וביקורת פנים.

זיהוי הסיכונים המהותיים, הערכת אופן ניהולם כמו גם כימות החשיפה והשפעתם הפוטנציאלית של סיכונים אלו על המצב הכספי העתידי של חברות הקבוצה ומבטוחיה, נעשה במשותף על ידי היחידה לניהול סיכונים ויחידות המטה האחראיות על פעילות הביטוח, פעילות ביטוח משנה, פעילות ההשקעות ותחום כספים בהתאמה.

בקרת ניהול הסיכונים מתבצעת במספר מוקדים בקבוצה כלהלן:

- יחידות המטה אחראיות כל אחת בתחומה, על עמידה בנהלי הקבוצה והנחיות הדירקטוריון וועדות ההשקעה לגבי מגבלות החשיפות לסיכונים.
- בקבוצה קיימים פורומים מקצועיים של התחומים השונים, ההשקעות, ענפי הביטוח והפנסיה בראשות המנכ"ל וראשי התחומים. התפתחות החשיפה לסיכונים הביטוחיים בענפי הביטוח השונים נסקרת באופן שוטף בפני פורומים אלו, ובהתאם לכך, כמו גם ההתפתחויות בגורמים נוספים, מתקבלות החלטות ניהוליות לביצוע בתחומים אלו.
- מערך הבקרה, הפרוש בתחומי הפעילות השונים בקבוצה מנהל ישירות על ידי מנהל הבקרה או מונחה מקצועית על ידו. מערך הבקרה בוחן את התשתיות שמוסדו לצורך התמודדות עם הסיכונים השונים בתהליכי עבודה ובהוראות הדין בהתאם לתכנית בקרה שנתית.
- יחידת ניהול הסיכונים, ראה סעיף א.3.א) לעיל.
- מבקרת הפנים משלבת בתכניות העבודה שלה נושאים שהוגדרו בסקר הסיכונים כנושאים המחייבים תשומת לב מיוחדת.

מוצרים חדשים:

תהליך הכניסה לתכנית ביטוח חדשה או לתחום פעילות חדש בקבוצה, מתבצע בהתאם לנוהל השקת מוצר חדש העונה, בין היתר, גם על הנחיות הרגולציה בנושא זה. זיהוי וכימות הסיכונים הכרוכים במוצר מתבצע כלהלן:

סיכונים ביטוחיים - מדידת החשיפה לסיכונים הביטוחיים נעשית תוך התייחסות הן לתוחלת הסיכון, המשמשת כבסיס לתמחור המוצר, והן לחשיפה להפסדים פוטנציאליים הצפויים מעבר לתוחלת הסיכון, בתרחישים שונים.

סיכוני שוק - במוצרים בהם מעורבת הבטחת תשואה מסוג כלשהו, נמדדת החשיפה לסיכוני שוק בין היתר על ידי כלים סטוכסטיים באמצעותם נמדדים הן תוחלת ההפסד בגין סיכוני שוק (המהווה את הבסיס לתמחור המוצר) והן ההפסד הפוטנציאלי הצפוי ברמת וודאות נתונה, בגין סיכונים אלו.

סיכוני שוק ונזילות

סיכוני השוק מנוהלים על-ידי מנהלי ההשקעות בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של וועדות ההשקעה של תיקי הנכסים של כספי העמיתים: הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל (בהם הסיכון הינו בעיקרו על העמיתים), וכן של תיקי הנכסים של הנוסטרו ("ועדות ההשקעה").

גופים אלו מקבלים דיווחים על החשיפה של תיקי ההשקעות השונים של הקבוצה לשינויים בשוקי הכספים וההון הכוללים כאמור, שיעורי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה, לרבות ניהול הנכסים מול ההתחייבויות, ובהתייחס לכך, מגדירים רמות חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים כמסגרות לביצוע ההשקעות על ידי חטיבת ההשקעות של הקבוצה ובכפוף לתקנות דרכי ההשקעה.

החברה מתמודדת עם סיכוני השוק, בין היתר, באמצעות פיזור בין: אפיקי השקעה, מנפיקים, ענפים ואזורים גאוגרפיים. כמו כן נקבעות מגבלות חשיפה לאפיקי השקעה ותאבון סיכון כולל לתרחישים פיננסיים.

למידע בדבר החשיפה לבסיסי ההצמדה של התיקים המנוהלים, ראה סעיף ג' ו-ד' להלן.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

סיכון נזילות מנוהל על-ידי מנהלי ההשקעות הן על ידי מעקב שוטף על מצב מח"מ הנכסים מול מח"מ ההתחייבויות בתיקי ההשקעה השונים כמו גם כימות ההפסד הצפוי בתרחיש קיצון של מימוש נכסים מיידי. הנושא נדון בדירקטוריון ובוועדות ההשקעה של התיקים המנוהלים, הן תיקי הנוסטרו והן תיקי העמיתים, הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל. בהתייחס לנתונים אלו, נקבעות מגבלות החשיפה לגורמי הסיכון של הנכסים בתיקים המנוהלים.

כימות החשיפה של תיקי ההשקעות לסיכונים שוק נעשה הן באמצעות מדידת ערך בסיכון (VaR), המודד את הנזק המירבי הפוטנציאלי בהסתברות נתונה בתקופה נתונה, והן על ידי בחינת הנזק הצפוי לקבוצה בתרחיש קיצון שונים. החשיפה לסיכון ריבית נעשית על-ידי בדיקת התאמת המח"מ ושיעור התשואה הפנימי של הנכסים מול ההתחייבויות (ALM) והשפעת השינויים בעקומי הריביות על השווי ההוגן שלהם. פער המח"מ מהווה אינדיקציה לסיכון הנזילות בתיקים (פער שלילי - מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים - סיכון נזילות נמוך וחשיפה לירידה בריבית ולהפך).

לגבי תיקים בהם החשיפה לסיכון נזילות גבוהה יחסית (כגון קרנות השתלמות וקופות גמל), מחושב גם ההפסד הצפוי כתוצאה מתרחיש קיצון של מימוש צבירות מיידי. בנוסף, מחושבים לגבי התיקים המנוהלים (תיקי הנכסים של כספי העמיתים: הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל) מדדי ביצוע שונים, המתייחסים לקשר שבין התשואה המושגת לרמת הסיכון בתיק.

מדידת החשיפות של תיקי הנכסים השונים של הקבוצה נעשית מידי חודש והיא כוללת מדדי הסיכון המתוארים לעיל, כמו גם את מצב החשיפות לגורמי סיכון בהשוואה למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון וועדות ההשקעה השונות.

החשיפה לסיכון ריבית הנמדדת באמצעות פער המח"מ בין הנכסים לבין ההתחייבויות, מבוצעת אחת לרבעון.

דוחות החשיפה מדווחים באופן שוטף לוועדות ההשקעה הרלבנטיות לתיקי הנכסים השונים. תמצית מדדי הסיכון של תיקי הנכסים מדווחים על ידי המנכ"ל להנהלה ולדירקטוריון במסגרת הדוח החודשי של המנכ"ל לדירקטוריון.

סיכונים ביטוחיים:

הסיכונים הביטוחיים מנוהלים על-ידי מנהלי תחומי הביטוח והאקטוארים של הענפים השונים לרבות קרנות הפנסיה (בהם הסיכונים חלים על העמיתים). הדירקטוריון מקבל את הערכת החשיפה להפסד המירבי הצפוי מהסיכונים הביטוחיים המהותיים, ברמת הוודאות שנקבעה בהתבסס על מרכיבי הסיכון כלהלן:

- גודל ההפסד המירבי הצפוי כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד (אירוע קטסטרופה), כמו גם החשיפה להשתנות בלתי צפויה של גורמי סיכון המכוסים בפוליסות הנמכרות על ידי החברה, ברמת וודאות נתונה בתקופה של שנה.
- השפעת האמצעים הננקטים על-ידי החברה לפיזור, הקטנה או הגבלה של הסיכונים הביטוחיים הן באמצעות נהלי חיתום וכללים לקבלת עסקים והן באמצעות הסדרי ביטוח משנה, להקטנת ההפסד הצפוי והשפעה על ההון הנדרש כנגד סיכונים אלו כתוצאה מהחשיפה לסיכונים הביטוחיים.

בהתייחס להערכת חשיפות החברה לסיכונים הביטוחיים וכן לסיכון האקטוארי של עמיתי קרן הפנסיה, קובע הדירקטוריון את מגבלות החשיפה של החברה או הקרן לסיכונים אלו.

ביטוח חיים, בריאות וקרן הפנסיה - כימות החשיפה להפסד הנובע ממרכיבי הסיכון של עסקי ביטוח חיים ובריאות והסיכונים האקטואריים בקרנות הפנסיה כגון סיכון תמותה ומחלות, תוחלת חיים, אירוע גדול במיוחד כגון רעידת אדמה, מלחמה או טרור (אירוע קטסטרופה) ועליה בשיעורי הביטולים והפדיונות נעשה באמצעות השפעת תרחיש קיצון על שווי תיקי החסכון ארוך הטווח תוך התחשבות בקורלציות בין גורמי הסיכון, באופק זמן של שנה.

קיימת בקרה על ההתפתחויות לחשיפות לסיכונים הביטוחיים / אקטואריים, כגון סיכון מוות, תוחלת חיים, אובדן כושר עבודה, שימור תיק, הוצאות וכדומה והשפעתן הן על עתודות הביטוח והן על שווי תיק החסכון ארוך הטווח, כמו גם על רווחיות המוצרים ושווי המכירות החדשות של הקבוצה.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

ביטוח כללי - כימות החשיפה להרעה משמעותית בגורמי הסיכון המכוסים בפוליסות כמו גם לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד, כגון רעידת אדמה (אירוע קטסטרופה), והשפעת הסדרי ביטוח משנה על ההפסד הפוטנציאלי לחברה, מתבצעים באמצעות בחינת תרחישים לגורמי הסיכון המרכזיים להם חשופה החברה ברמת וודאות שנקבעה. החברה מבצעת בדיקות רווחיות לענפי פעילות, עתודות חסר וכן בחינת חשיפה לרעידת אדמה באמצעות מודלים בינלאומיים.

בנוסף, מחושבת החשיפה להרעה בתשלומים עתידיים של התביעות התלויות מעבר לעתודות הקיימות בגין תביעות אלו.

קיימת בקרה שוטפת לגבי ההתפתחויות והמגמות בחשיפות לסיכונים הביטוחיים של ענפי הביטוח השונים, הנובעות בעיקרן מהשינויים בשכיחות התביעות וחומרתן כמו גם בהוצאות ובעלויות האחרות, והשפעתן הן על רווחיות המוצרים והן על עתודות הביטוח.

החברה מתמודדת עם סיכוני הביטוח באמצעות שימוש בביטוח משנה. כמו כן פיזור חוזי הביטוח וכן פיזור בין ענפים, אזורים גיאוגרפיים, סוגי סיכון, גובה הכיסוי וכו', מקטינים את הסיכונים.

סיכוני אשראי

סיכוני אשראי של ההשקעות - מנוהלים על-ידי מנהלי ההשקעות בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של וועדות ההשקעה. המדיניות כוללת מגבלות חשיפה שעיקריהן חשיפות ללווה בודד, לקבוצת לוויים, חשיפה לקבוצות דירוג אשראי וכו'. בקביעת המגבלות כאמור נלקחות בחשבון גם הדרישות הרגולטוריות. לחברה וועדת אשראי הדנה ומאשרת עסקאות עפ"י מדרגי הסמכויות שהוקנו לה על ידי כל אחת מוועדות ההשקעה השונות.

למידע בדבר דירוג האשראי של הנכסים בתיקים המנוהלים, ראה סעיף ב.4.א(2) להלן.

אומדן החשיפה לסיכוני אשראי הניתן במסגרת תיקי ההשקעות השונים, מתבסס בעיקרו על בחינת הנזק הצפוי לקבוצה מנכסי האשראי בתרחישים שונים וכן על חישוב הערך בסיכון (VaR) הנובע מהשפעת השינויים במרווחי האשראי על שווי נכסים אלו כפי שנובעת מדירוג האשראי וממח"מ הנכס.

דירוג האשראי הניתן במסגרת תיקי ההשקעות מתבסס על דירוג חיצוני במידה שקיים, ועל דירוג פנימי של מחלקת המחקר של תחום ההשקעות, הבוחנת גם את הדירוג החיצוני.

לענין דרוג פנימי ראה סעיף ב.4.ב(1) להלן.

מצבת הלוויים במסגרת האשראי שניתן במסגרת תיקי ההשקעות השונים של הקבוצה נבדקת אחת לרבעון על ידי יחידת המחקר הקבוצתית, אם חל שינוי בסיכון האשראי של הלווה. בנוסף יחידת האשראי בודקת באופן שוטף את אמות המידה הפיננסיות (covenants) של האשראי וכן את העמידה בהנחיות הרגולציה, הדירקטוריון וועדות ההשקעה. החשיפה לסיכוני אשראי של תיקי ההשקעות השונים ובכלל זה החשיפה ללוויים, ענפים ומגזרים, דירוגי הלוויים, חובות בעייתיים וכד', מובאת לדיון בוועדות ההשקעה אחת לרבעון.

החברה מתמודדת עם סיכוני אשראי של ההשקעות באמצעות פיזור בין: אפיקי השקעה, מנפיקים, ענפים ואזורים גיאוגרפיים תוך בחינת איתנותם של הגופים בהם משקיעה החברה ויכולת הפירעון שלהם טרם ביצוע ההשקעה ובמהלך חיי ההשקעה.

סיכוני אשראי של מבטחי משנה - מנוהלים על ידי ראש תחום ביטוח משנה המביא בפני הדירקטוריון את החשיפה לסיכוני האשראי בגין מבטחי המשנה. הדירקטוריון קובע את מגבלות החשיפה לדירוגי סיכון אשראי של מבטחי המשנה, בין היתר, בהתייחס לסוג הביטוחי (זנב ארוך / קצר), למבטח משנה בודד ובהתחשב גם עם המגבלות הקבועות בהסדר התחיקתי.

למידע בדבר דירוג יתרות מבטחי משנה, ראה סעיף ב.1.4 להלן.

אומדן החשיפה לסיכוני אשראי מבטחי המשנה מתבסס בעיקרו על ההסתברות להפסד ברמת וודאות נתונה כפי שנובעת מדירוג האשראי של מבטחי המשנה.

החל משנת 2014 הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג AMBest.

תחום ביטוח משנה בודק את דירוג מבטחי המשנה האמורים להשתתף בהסדרי ביטוח משנה לקראת חידושם. כך גם נבדק טיב מבטחי משנה על ידי "משרד החיתום" בעת התקשרויות בהסכמים פקולטטיביים בפוליסות למפעלים גדולים.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

דירוג מבטחי משנה כנגד עתודות הביטוח, התביעות התלויות כמו גם כנגד החשיפה לרעידת אדמה של מבטחי משנה, נבדק באופן שוטף.

כמו כן נערך מעקב שוטף אחר הגביה ממבטחי משנה.

החברה מתמודדת עם סיכונים אשראי של מבטחי משנה באמצעות פיזור בין מבטחי המשנה, מגבלות מבטח בודד, מגבלות דרוג אשראי.

סיכונים תפעוליים

סיכונים תפעוליים עיקריים - מנוהלים על-ידי מנהלי החטיבות ונתמכים ע"י גורמים שונים בארגון ובכללם מערך הבקרה, יחידת האו"ש, ממונה הציות והאכיפה, מנהלת ה-SOX, מנהל אבטחת מידע, מנהלת סיכונים תפעוליים, אחראי מניעת הונאות ומעילות, מנהלת ממשל טכנולוגיות מידע ולרבות הביקורת הפנימית. מסמכי מדיניות בהתחשב בהוראות הרגולציה הקיימות, הקשורות בניהול סיכונים תפעוליים, אושרו ע"י דירקטוריון החברה והחברה פועלת על פיהם.

במסגרת יישום הוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון לעניין סעיף 404 של חוק Sarbanes-Oxley, החברה ביצעה תהליך של מפיץ תהליכי עבודה עיקריים, הסיכונים והבקורות בהם, תוך מתן התייחסות מסיימת גם להיבט של סיכונים תפעוליים מהותיים, ככל שזוהו כאלה במסגרת תהליך המיפוי והתיעוד. כך, למעשה, במסגרת בדיקת אפקטיביות הבקורות, נכללו לצד הסיכונים החשבונאיים גם סיכונים אחרים - כגון סיכונים תפעוליים.

כימות ההפסד הנובע מסיכונים תפעוליים נכלל במסגרת חישוב ההון הכלכלי על ידי פרמטרים מקובלים המתייחסים להיקף פעילות הקבוצה בענפי הביטוח השונים.

החברה מתמודדת עם הסיכונים התפעוליים באמצעות ביצוע סקר סיכונים תפעוליים והיא מצויה בתהליך הפחתת הסיכונים השיוריים הגבוהים.

אבטחת מידע וסייבר - בשנים האחרונות ניתן להבחין בעליית מדרגה משמעותית באיומי הסייבר בעולם. בוצעו מתקפות בארץ ובעולם כנגד תשתיות לאומיות, גופי ממשל ותאגידים.

הפעילות העסקית של הקבוצה נשענת במידה רבה על מערכות מידע. זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים לפעילות עסקית תקינה. עם התקדמות הטכנולוגיה עולה רמת הסיכון לקבוצה וללקוחותיה. שילוב טכנולוגיות חדשות בליבה העסקית של הקבוצה כמו גם במערכות קצה בקבוצה ובקרב לקוחותיה מעלות את רמת הסיכון בפני תקיפות סייבר.

החברה כארגון פיננסי מוביל, מהווה מטרה לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת של החברה, ספקיה, סוכניה ולקוחותיה מותקפים תדיר וסביר שימשיכו להיות תחת התקפות סייבר, וירוסים, תוכנות זדוניות, התקפות "דייג" וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירות, גניבה או פגיעה בנתונים. החברה נערכת באופן תדיר להתמודדות עם איומי הסייבר ומשקיעה משאבים רבים בנושא זה. לחברה תוכנית עבודה המתעדכנת מעת לעת בהתאם לאיומים המתפתחים. תוכנית זו כוללת התמודדות עם סיכונים פנימיים, דוגמת דלף מידע, כמו גם עם סיכונים חיצוניים הקשורים בדייג, השבתה של קווי עסקים, החדרת תוכנות ופוגעים וכיו"ב.

מניעת מעילות והונאות - כחלק ממערך ניהול הסיכונים לחברה אחראי מניעת מעילות והונאות הפועל בשיתוף עם מערכי הבקרה וגורמים נוספים.

תחום ההיערכות למקרה אסון - לחברה תכנית פעולה להיערכות למקרה אסון הכוללת, בין השאר, אתר גיבוי למידע אודות מבוטחים ועמיתים. במהלך 2013 החברה הקימה אתר גיבוי נוסף בארץ אשר מאפשר RPO (Return Point Objective) ו-RTO (Return To Operation) בטווחי זמן מוגדרים. במקביל להחלטה זו אימצה החברה תרחישי ייחוס נוספים בחירום להם ניתן מענה. כמו כן במהלך 2015 החברה ביצעה תרגול בנושא התאוששות עסקית אשר כלל ניידות בין אתרי עבודה וכדומה.

בהתאם להנחית הממונה, הוכשר אתר בירושלים לשמירת העותק הנוסף של המידע לצורכי התאוששות במקרה של השבתת שני חדרי המחשב.

הגיבוי מבוצע באופן שוטף בחדר המחשב המרכזי. הצידוד הועבר לאתר החדש והופעל באופן שוטף החל מאפריל 2015.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים

1. סיכוני שוק

סיכון שוק הינו כאמור הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד המחירים לצרכן ובמטבע חוץ. לעניין השפעת ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינויים במשתנים אלו על הרווח (הפסד) לתקופה ועל הרווח (הפסד) הכולל ראה סעיף ב.1 א) להלן.

סיכון ריבית - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי ישתנו כתוצאה משינויים בשיעורי הריבית בשוק.

במרבית עסקי החברה מח"מ הנכסים אינו תואם את מח"מ ההתחייבויות, בעיקר בהתחייבויות ביטוח חיים (כמו גם, ביטוחי בריאות לזמן ארוך ופנסיה) בהן מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים. כתוצאה מכך, לירידת הריבית ישנה השפעה להקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת הערך הגלום של תיק ביטוח חיים כמו גם להקטנת התשואה הגלומה העתידית של כספי העמיתים. בביטוח כללי, לירידת הריבית ישנה השפעה להקטנת רווחיות המוצרים הנובעת מהקטנת ההכנסות מההשקעות כנגד העתודות.

סיכוני שוק (מכשירים הוניים/נכסים ריאליים) - סיכונים הנובעים משינוי בשערי מניות או משינוי בשווי ההוגן של נכסים אחרים.

סיכונים הקשורים במדד המחירים לצרכן - הפסד ריאלי כתוצאה משחיקת ערך הנכסים השקליים כתוצאה מעליית אינפלציה מעבר לציפיות לאינפלציה הגלומות בשוק ההון, זאת כנגד ההתחייבויות הביטוחיות הצמודות למדד.

סיכון מטבע - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי ישתנו כתוצאה משינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ.

להכנסות מההשקעות העומדות כנגד עתודות הביטוח וההון העצמי השפעה מהותית על רווחי חברות הביטוח. חלק ניכר מתיק הנכסים של החברה מושקע בניירות ערך סחירים בשוק ההון, ובנגזרים פיננסיים, המתאפיינים בתנודתיות כתוצאה מאירועים פוליטיים, ביטחוניים וכלכליים בארץ ובעולם. ניירות ערך סחירים נרשמים בהתאם לשוויים בבורסה בתאריך הדוח. כתוצאה מכך לתנודתיות בשווי של השקעות אלה בתיקי הנוסטרו וכן מהשפעת השינויים בהכנסות מהשקעות על דמי הניהול המשתנים בתיק הפוליסות המשתפות ברווחים עשויה להיות השפעה מהותית על הרווחיות ועל ההון העצמי של החברה וכן על שווי תיק ביטוח חיים. ירידת שווי הנכסים כנגד הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל מקטינה גם את היקף דמי הניהול הקבועים הנגבים בתיקים אלו. היקף ההשפעה על הרווחים תלוי במאפייני ההתחייבויות הביטוחיות (תלויות תשואה, שאינן תלויות תשואה) ותנאי דמי הניהול במוצרים שכנגדם מוחזקת העתודה הרלבנטית.

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים בתשואה שמניבות השקעות העומדות כנגד ההתחייבויות בגין פוליסות אלו, בניכוי דמי ניהול כמפורט להלן:

- לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004 דמי ניהול קבועים וכן דמי ניהול משתנים בשיעור 15% מהתשואה הריאלית לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים.
- בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים.

לגבי הנכסים וההתחייבויות בגין מוצרים אלו לא קיימת לחברות הביטוח חשיפה ישירה בגין שינויים בריבית, בשווי ההוגן של ההשקעות או במדד. השפעת התוצאות הכספיות על רווחי חברת הביטוח מצטמצמת לחשיפה הנגזרת מדמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהוצאו עד 2004, ומן ההיקף הכולל של ההתחייבויות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה.

לאור האמור, מבחני הרגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים אינם כוללים חוזים תלויי תשואה מלבד האמור לעיל בו מצוינת ההשפעה עבור פוליסות תלויות תשואה.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית על ההשקעות במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, שהיקף ההתחייבויות בגינם ליום 31 בדצמבר 2015 כ- 57 מיליארד ש"ח (אשתקד כ- 55 מיליארד ש"ח) ישפיע על דמי הניהול בסך של כ- 86 מיליון ש"ח (אשתקד כ- 82 מיליון ש"ח). כאשר התשואה בחוזים אלה הינה שלילית החברה אינה גובה דמי ניהול משתנים אלא את דמי הניהול הקבועים בשיעור 0.6% מהצבירה בלבד כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את התשואה השלילית שנצברה. כמו כן, ירידת הריבית ב- 1% תביא לגידול בעתודות תלויות התשואה ולהקטנת הרווח והרווח הכולל בסך כ- 900 מיליון ש"ח לפני מס וכ- 600 מיליון ש"ח אחרי מס (אשתקד כ- 600 מיליון ש"ח לפני מס וכ- 400 מיליון ש"ח אחרי מס).
לפרטים נוספים ראה באור 27.

בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה (בגין חלק תיק ביטוח החיים שאינו מגובה באיגרות חוב מיועדות), בביטוח כללי ובהון אין הקבלה מלאה בין בסיס ההצמדה של הנכסים לבסיס ההצמדה של ההתחייבויות. בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה-עיקרו של תיק ביטוח החיים הינו בגין פוליסות מבטיחות תשואה המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על עיקר ההתחייבויות מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. ליום 31 בדצמבר 2015 כיסו אגרות החוב המיועדות כ- 69% מכלל ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בתוכניות אלו (אשתקד כ- 70%) לשינויים בשוקי ההון, במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין עשויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

א) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה ועל הרווח (הפסד) הכולל (הון). ניתוח הרגישות הינו ביחס לערך בספרים של הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה, שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. ניתוח הרגישות אינו כולל כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה כמפורט לעיל. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

ניתוח הרגישות, מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן בהכרח ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

א) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015:

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ (5)		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי במחירי השקעות במכשירים הוניים (3)		שיעור השינוי בריבית (1) (2)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
74,055	(74,055)	32,157	(32,157)	(14,648)	15,145	(513,685)	109,610
(119,266)	119,266	32,157	(32,157)	(239,345)	239,842	(220,663)	(146,697)

רווח (הפסד)

רווח (הפסד) כולל (4)

ליום 31 בדצמבר 2014:

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ (5)		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי במחירי השקעות במכשירים הוניים (3)		שיעור השינוי בריבית (1) (2)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
73,864	(73,864)	28,200	(28,200)	(1,888)	2,160	(501,989)	56,493
(94,212)	94,212	28,200	(28,200)	(215,890)	216,161	(207,550)	(189,790)

רווח (הפסד)

רווח (הפסד) כולל (4)

(1) ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך בספרים של המכשיר וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי החוב שאינם סחירים בריבית קבועה, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבויות פיננסיות הנמדדות, לאחר ההכרה לראשונה, בעלות מופחתת, בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית והתחייבויות בגין חוזי השקעה.

הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים, בשנת 2015 כ- 18% מתוך סך הנכסים עבור חוזים שאינם תלוי תשואה.

(2) ניתוח הרגישות אינו כולל השפעה על התחייבויות ביטוחיות בביטוחי חיים ובריאות, (למעט התחייבויות להשלמה לגמלה וה- LAT) בהן שיעור ההיוון נגזר בדרך כלל מהריבית התעריפית ואינו משתנה בהכרח בהתאם לשינויים בריבית השוק.

ההשפעה של ירידה של 1% בשיעור הריבית על הרווח והרווח הכולל בגין התחייבויות ביטוחיות הכלולה בניתוח הרגישות מוערכת בהפסד של כ- 506,644 אלפי ש"ח אחרי מס (אשתקד הפסד של כ- 481,292 אלפי ש"ח אחרי מס). עליית הריבית מתייחסת לביטול ההפרשה בגין נאותות העתודות (LAT) עד לאיפוסה ומסתכמת ברווח של כ- 102,789 אלפי ש"ח אחרי מס (אשתקד רווח של כ- 37,081 אלפי ש"ח אחרי מס).

בביטוח כללי, החלה החברה להוון את התחייבויות הביטוחיות בענפי דג וחבות מעבידים בביטוח כללי, בעקבות המעבר לנוהג המיטבי, החל מיום 31 בדצמבר 2015. ירידה בעתיד בריבית ב-1% תביא לגידול בהתחייבויות אלה ולהקטנת הרווח והרווח הכולל בסך של כ-29 מיליון ש"ח אחרי מס.

(3) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או שלחילופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה (בהתאם להגדרות ב-IFRS 7 אין כוללות השקעות בחברות כלולות).

(4) ניתוחי הרגישות ביחס לרווח (הפסד) הכולל מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(5) השינוי בשערי חליפין של מטבע חוץ כולל השפעה על פריטים לא כספיים ואחרים שערכם במאזן מסתכם בכ- 2.8 מיליארד ש"ח (אשתקד כ- 2.6 מיליארד ש"ח).

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

ב) סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים הנובע מהנכס או ההתחייבות. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

ליום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
			נכסים עם סיכון ריבית ישיר:
35,090,950	27,477,247	7,613,703	נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים:
20,570,492	790,408	19,780,084	אג"ח ח"ץ
9,850,136	7,605,019	2,245,117	אחר
3,173	3,173	-	השקעות פיננסיות אחרות
9,806,693	7,801,126	2,005,567	מזומנים ושווי מזומנים
754,293	6,734	747,559	נכסי ביטוח משנה
76,075,737	43,683,707	32,392,030	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
49,592,243	39,959,987	9,632,256	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר *
125,667,980	83,643,694	42,024,286	סך הכל נכסים
			התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:
2,757,641	777	2,756,864	התחייבויות פיננסיות
115,638,844	83,312,638	32,326,206	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
306,073	136,709	169,364	אחרים
118,702,558	83,450,124	35,252,434	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
2,278,525	282,797	1,995,728	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)
120,981,083	83,732,921	37,248,162	סך הכל התחייבויות
4,686,897	(89,227)	4,776,124	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות
1,273,895	1,105,362	168,533	סיכון חוץ מאזני (התחייבויות למתן אשראי)

* נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחיובים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

** התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

(ב) סיכון ריבית ישיר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014		
סה"כ	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה

נכסים עם סיכון ריבית ישיר:

29,598,440	23,462,098	6,136,342
20,267,885	785,956	19,481,929
9,242,149	6,889,812	2,352,337
-	-	-
4,809,553	3,289,969	1,519,584
1,013,707	4,383	1,009,324
64,931,734	34,432,218	30,499,516
53,296,187	44,275,846	9,020,341
118,227,921	78,708,064	39,519,857

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים:
אג"ח ח"ץ
אחר
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
נכסי ביטוח משנה
סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסים ללא סיכון ריבית ישיר *
סך הכל נכסים

התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:

875,553	8,409	867,144
109,450,317	78,046,586	31,403,731
239,195	118,729	120,466
110,565,065	78,173,724	32,391,341
2,936,615	783,226	2,153,389
113,501,680	78,956,950	34,544,730
4,726,241	(248,886)	4,975,127
971,388	859,766	111,622

התחייבויות פיננסיות
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
אחרים
סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)

סך הכל התחייבויות
סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות

סיכון חוץ מאזני (התחייבויות למתן אשראי)

(* נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

ג) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במניות *

ליום 31 בדצמבר 2015						
% מסך הכל	סך הכל	בחול"ל	לא סחיר בארץ אלפי ש"ח	נסחרות	נסחרות	
				במדד מניות היתר	במדד ת"א 100	
41.6	464,308	200,799	-	62,858	200,651	ענף משק: תעשייה
9.7	107,679	19,120	2,574	12,309	73,676	בינוי ונדל"ן
0.8	8,551	8,551	-	-	-	חשמל ומים
1.8	19,720	9,135	-	9,574	1,011	מסחר
-	-	-	-	-	-	מלונאות ותיירות
-	-	-	-	-	-	תחבורה ואחסנה
17.1	189,423	126,283	-	6,705	56,435	תקשורת ושרותי מחשב
7.0	77,631	9,333	-	-	68,298	בנקים
3.7	40,728	30,768	-	-	9,960	שירותים פיננסיים
10.8	119,415	20,625	15,994	6,601	76,195	שירותים עסקיים אחרים
7.5	83,138	36,173	-	102	46,863	חברות אחזקה
100.0	1,110,593	460,787	18,568	98,149	533,089	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2014						
% מסך הכל	סך הכל	בחול"ל	לא סחיר בארץ אלפי ש"ח	נסחרות	נסחרות	
				במדד מניות היתר	במדד ת"א 100	
46.7	510,549	145,209	-	64,269	301,071	ענף משק: תעשייה
8.7	95,306	22,163	2,573	6,304	64,266	בינוי ונדל"ן
2.3	24,684	19,529	-	2,106	3,049	מסחר
15.6	170,029	94,005	-	10,447	65,577	תקשורת ושרותי מחשב
10.2	111,866	-	-	-	111,866	בנקים
5.0	55,107	33,919	-	-	21,188	שירותים פיננסיים
2.3	25,127	-	13,270	6,913	4,944	שירותים עסקיים אחרים
9.2	100,722	38,136	-	-	62,586	חברות אחזקה
100.0	1,093,390	352,961	15,843	90,039	634,547	סך הכל

* לא כולל השקעות בחברות כלולות. ראה באור 1.ב.7.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תתקשה לקיים מחויבויות הקשורות להתחייבויותיה במועדן. החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות אחרות למבטוחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. אולם, חלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים אינן חשופות לסיכון הנזילות בגלל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן.

חוזים תלויי תשואה, בביטוח חיים - על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל את שווי ההשקעות האמורות ותו לא. לפיכך אם ערך ההשקעות יעלה תהיה במקביל עליה בגובה התחייבויות החברה בניכוי דמי הניהול שגובה החברה.

חוזים שאינם תלויי תשואה, בביטוח חיים בסך של כ- 29 מיליארד ש"ח המהווים כ- 26% מההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים ליום 31 בדצמבר 2015 (אשתקד, סך של כ- 28 מיליארד ש"ח ו- 26% בהתאמה) הינם בגין חוזים שאינם תלויי תשואה אך מבטיחים תשואה מוסכמת. חוזים אלו מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל. החברה זכאית לממש אג"ח אלו בעת שנדרש פדיון הפוליסות האמורות.

סיכון הנזילות כנגד התחייבויות ביטוחיות של החברה נובע, אפוא, בעיקר מיתרת הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה. נכסים אלו מהווים ליום 31 בדצמבר 2015 כ- 11% מכלל נכסי החברה (כ- 14 מיליארד ש"ח). ליום 31 בדצמבר 2014 היוו נכסים אלו כ- 11% מכלל נכסי החברה (כ- 13 מיליארד ש"ח).

מתוך יתרת הנכסים האמורה ליום 31 בדצמבר 2015, סך של כ- 8 מיליארד ש"ח (אשתקד כ- 7 מיליארד ש"ח) הינם נכסים סחירים ויתרות מזומנים ושווי מזומנים.

יצוין, עם זאת, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.

על פי תקנות ההשקעה, על החברה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדרתם בתקנות ההשקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבות אחרות, בסכום שלא יפחת מ-30 אחוזים מסכום ההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בתקנות ההשקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות בדוח על המצב הכספי.

(א) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן: כספי חסכון - מועדי פירעון חוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החסכון יימשך כהוני ולא קצבה.

גמלאות בתשלום, אובדן כושר עבודה בתשלום וסיעודי בתשלום - על בסיס אומדן אקטוארי. תביעות תלויות ועתודות הסיכון - מדווח בעמודה "ללא מועד פירעון מוגדר".

(ב) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי נכללו בטבלאות כדלקמן: התחייבויות, בענפים סטטיסטיים, המוערכים על ידי אקטואר-מדווחים על בסיס אומדן אקטוארי, על פי ניסיון תשלומי התביעות בעבר.

התחייבויות ביטוחיות בענפי חביות שאינם סטטיסטיים וכן, בשנת 2014, עודף הכנסות על הוצאות (צבירה) - מדווחות בעמודה "ללא מועד פירעון מוגדר".

התחייבויות ביטוחיות בענפי רכוש ואחרים, שאינם סטטיסטיים ובענפים בהם האקטואר לא חותם על הערכתם - מדווחים בעמודה של זמן פירעון עד 3 שנים.

(ג) מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהן הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום של סכום, ההתחייבות נכללת על בסיס של המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות *

סה"כ	ללא מועד פרעון מוגדר	מעל 15 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	עד שנה	
							ליום 31 בדצמבר 2015
34,556,381	730,129	2,771,408	7,909,214	9,425,885	8,578,622	5,141,123	
							ליום 31 בדצמבר 2014
33,736,127	459,755	3,407,269	8,107,805	8,942,559	8,233,876	4,584,863	

* לא כולל התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

סה"כ	ללא מועד פרעון (מוגדר **)	מעל 5 שנים	מעל 3 שנים ועד 5 שנים	עד 3 שנים	
					ליום 31 בדצמבר 2015
4,123,521	1,929	920,723	724,544	2,476,325	
					ליום 31 בדצמבר 2014
4,208,878	161,298	992,666	704,062	2,350,852	

** בשנת 2014 כולל עודף הכנסות על הוצאות בסך כ- 157 מיליון ש"ח, אשר בוטל החל מיום 31 בדצמבר 2015, ראה באור 2.2.2(ד.4).

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה

עד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 15 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
באלפי ש"ח						
343,403	1,164,982	2,104,917	-	-	-	3,613,302
26,710	38,745	66,915	1,319	-	-	133,689
1,720,584	-	-	-	-	-	1,720,584
713,798	924,670	1,800	-	-	-	1,640,268
30,000	54,709	69,428	1,052	378	-	155,567
1,336,629	-	-	-	-	-	1,336,629

ליום 31 בדצמבר 2015:

התחייבויות פיננסיות (*)

התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (**)

ליום 31 בדצמבר 2014:

התחייבויות פיננסיות (*)

התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (**)

(*) כולל התחייבויות פיננסיות בגין פוליסות תלויות תשואה בסך כ- 237 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015 (שנת 2014 כ- 641 מיליון ש"ח).

(**) התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה הינן עד שנה שכן עומדות לפירעון לפי דרישה.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים

(א) כללי

הקבוצה מוכרת פוליסות ביטוח אשר מכסות סיכונים שונים, כגון סיכוני מוות בעיקר לפני גיל פרישה והן סיכון אורך חיים למקבלי קצבה לאחר גיל פרישה ("אריכות חיים"), נכות, מחלות קשות, (לרבות מצב סיעודי, אבדן כושר עבודה, כמו גם מחלות מקצוע), אש, נזקי טבע (אירוע קטסטרופה כגון רעידת אדמה), גניבה, פריצה, חבויות בגין נזקי גוף וכו'. תמחור הפוליסה וכן ההערכות האקטואריות לגבי ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, נעשים בעיקר על סמך ניסיון עבר והמצב המשפטי והרגולטורי הידועים.

החובה להפקיד כספי חסכון של ביטוחי מנהלים החל מחודש ינואר 2008 למסלול הקצבתי ונטיית הציבור להעדיף מסלול קצבה על פני מסלול הוני בגיל הפרישה, משפיעים באופן משמעותי על החשיפה של החברה לסיכון אריכות חיים. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים ובחומרתם, ובמצב המשפטי והרגולטורי עשויים להשפיע על התוצאות העסקיות של הקבוצה.

סיכוני הביטוח -

סיכוני ביטוח חיים ובריאות:

נובעים בעיקרם מאי הוודאות בתשלום התביעות העתידיות הצפויות בהתייחס להנחות הנוגעות לשיעורי תמותה/אריכות חיים, שיעורי תחלואה/נכות, הוצאות, ביטולים או פדיונות.

סיכוני ביטוח כללי:

סיכון תמחור - החשיפה להרעה בגורמי הסיכון המכוסים בפוליסה מעבר להערכה האקטוארית על פיה נקבעה הפרמיה לכיסוי סיכונים אלו. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

סיכון הערכת ההתחייבויות הביטוחיות (רזרבה לתביעות תלויות) - החשיפה להרעה בתשלומים העתידיים של התביעות התלויות מעבר להערכת התחייבויות החברה לתביעות אלו. חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות. סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

סיכון קטסטרופה:

חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה), כגון רעידת אדמה מלחמה או טרור, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה בביטוח כללי הינו רעידת אדמה וביטוח חיים ובריאות הינו מלחמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מרבי (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה) שהינה בעיקרה כ-1.8% מהסכום בסיכון הינו כ-4,785 מיליון ש"ח ברוטו ומתוכו כ-364 מיליון ש"ח בשייר עצמי (מלבד עסקה אחת בה קיים סכום ביטוח מקסימלי לחשיפה המכוסה במלואו בביטוח משנה).

* למעט חשיפה בגין כיסוי רכב רכוש אשר אינו מכוסה בביטוח משנה, לגביו מיושם MPL בשיעור של כ-5%.

בעסקי ביטוח חיים קיימת דרישת הון כנגד נזק בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נמוכה בשיעור של 0.17% מהסכום בסיכון בגין מוות (לשעבר עתודה לסיכונים יוצאים מהכלל). בנוסף לסכום הנ"ל קיים חוזה ביטוח משנה מסוג CAT שמכסה תביעות מוות ואי כושר עבודה תמידית ומוחלטת בעקבות אירוע קטסטרופה (כגון רעידת אדמה או מלחמה מכל סוג שהיא, לרבות מלחמה גרעינית, ביולוגית או כימית). הכיסוי של הסכום ביטוח משנה זה הינו כ-150 מיליון דולר אחרי השתתפות עצמית בגובה כ-40 מיליון דולר במקרה רעידת אדמה וכ-80 מיליון דולר במקרה מלחמה.

למידע נוסף בדבר ענפי הביטוח השונים אשר בגינם נוצרת למבטח חשיפה לסיכון ביטוחי, ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח באורים 3, ד, 17, 18, א. ו-19.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(א) כללי (המשך)

תמהיל העסקים:

פעילות הקבוצה מתמקדת בעיקרה בתחום ביטוח חיים והחסכון לטווח ארוך. לשינויים בתמהיל הענפים השונים בתחום החסכון ארוך הטווח, בצמיחה של ענף הפנסיה על-חשבון ענף ביטוח חיים, השפעה מהותית בטווח הארוך על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

רמת שימור תיק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

תיק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך של החברה חשוף לביטולי פוליסות ופדיונות כמו גם לניוד צבירות. רמת שימור התיק מושפעת בעיקרה מהצמיחה במשק ומרמת התעסוקה, מהוראות הרגולציה, מטעמי הציבור וכן מרמת התחרות בין האפיקים השונים של מוצרי החסכון ארוך הטווח כמו גם מרמת התחרות בין כל הגופים העוסקים בתחום, ההולכת וגוברת. לרמת שימור תיק הביטוח, לרבות המעבר בין סוגי החסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל) שלהם שיעורי רווחיות שונים, השלכה ניכרת על רווחיות חברות הביטוח וכן על הערך הגלום של עסקי הביטוח לטווח ארוך של החברות. לאור הפסקת שיווקן של תכניות ביטוח חדשות הכוללות מקדם קצבה מובטח, כמתואר בסעיף ב.3.3(6) להלן, החברה מעריכה, כי תכניות ביטוח חיים עד ליום 31 בדצמבר 2012 הכוללות מקדמי קצבה מובטחים, יהיו חשופות פחות לסיכונים של ביטולים ופדיונות. למבחי רגישות לגבי שינויים בשיעורי הביטולים, ראה סעיף ב.3.3(4) להלן.

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות

(1) כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

באופן כללי בהתאם להוראות המפקח ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות ובאופן עקבי לשנה קודמת. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסיים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח, פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

(2) השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

תוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה":

בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חסכון מזהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החסכון שהצטבר כולל תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

- קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).

- קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מביטחי תשואה).

בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת התחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית"):

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה משלבות מרכיב של סכום חסכון במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית. בגין מוצרים אלה מחושבת התחייבות ביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים ו/או על הנחות שהופקו מניסיון התביעות, כולל שיעורי הריבית (להלן - ריבית תעריפית), לוח התמותה או התחלואה. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין מוצרים מסורתיים תלויי תשואה מחושבת העתודה בהתאם לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(2) השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

התחייבויות לגמלאות בתשלום מחושבות בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה אשר פורסמו בחוזר המפקח משנת 2013.

התחייבויות בגין גמלאות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלה או טרם הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, מחושבות בהתאם להסתברות למשיכת הגמלה ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים, וכן על פי שיעורי הביטולים שצפויים ושיעורי ההיוון הרלוונטיים בתיק הגמלה עד למועד הפרישה. אומדנים אלו מחושבים בהתאם לניסיון החברה בשילוב עם נתונים שפורסמו על ידי המפקח. שינויים בהנחות לגבי שיעור ההיוון, תוחלת החיים, שיעורי הביטולים, בשיעור המבוטחים שיבחרו במשיכת גמלה ו/או שינויים אחרים ישפיעו על ההתחייבויות האמורות.

ההתחייבויות האמורות כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

ההפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות מבוצעת באופן הדרגתי על ידי שימוש בפקטור היוון K, פקטור זה מוגבל עד לשיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיות בניכוי ההוצאות המתייחסות לפוליסה. פקטור ה-K נקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי.

תוכניות ביטוח חיים אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות וסיעודי) הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" או "מסורתית". בגין תוכניות אלו מחושבת התחייבות אקטוארית. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve".

בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אובדן כושר עבודה, מחושבת התחייבות ביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה, כשהיא מהוונת לפי שיעור הריבית התעריפית שבמוצר וצפי לתקופה העתידית של התביעה בהתאם לגיל התובע ונתק התביעה לפי ניסיון החברה.

העתודות בגין ביטוחי הוצאות רפואיות פרט מחושבות כערך נוכחי של תביעות עתידיות צפויות על בסיס ניסיון העבר וניכוי פרמיות נטו צפויות (Net Premium). הנחות החישוב לגבי פרמטרים הקשורים להנחות תחלואה וביטולים התבססו על בסיס ניסיון החברה עם מרווח שמרנות, כמקובל לחישוב עתודות.

התביעות התלויות בתתי-ענפים ניתוחים, תרופות ומחלות קשות מחושבות על בסיס המשולשים (Chain Ladder, Bornhuetter-Ferguson) לסוכמי תביעות ששולמו לפי חודשי נזק, ללא היוון וללא טווח סמך.

התביעות התלויות בתתי-ענפים השתלוח וניתוחים בחו"ל מחושבות על בסיס דווח מחלקת תביעות.

ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מהתחייבות בגין פרמיה שטרם הורווחה, עתודה ל-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו), עתודה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.

ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים כוללות בעיקר הפרשות לתביעות תלויות עבור מקרי מוות.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(3) ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

(א) שיעור ההיוון

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית") ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

בתוכניות ביטוח המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות ריבית תעריפית בשיעורים של בין 3% ל-5% צמודה; בגין מוצרים תלויי תשואה, שהונפקו בשנים 1991 ואילך ריבית תעריפית בשיעור 2.5%, צמודה. בהתאם לתנאי הפוליסה שינויים בריבית יזקפו למבוטחים.

ירידה בשיעור הריבית לטווח הארוך עלולה להגדיל את עתודות הביטוח בגין המרכיב החופשי (שאיננו מגובה באגרות חוב מיועדות) של פוליסות שמרכיב החסכון בהן כולל תשואה מובטחת הגבוהה משיעור ריבית ההיוון, וזאת כתוצאה מהצורך בהעמדת עתודה נוספת במסגרת בדיקת נאותות העתודות (LAT). ראה באור 1.2.1.2. בנוסף, ירידה בשיעור הריבית הכלכלית עשוי להגדיל את העתודה המשלימה לגמלאות עקב שימוש בריבית היוון ברוטו, כפי שמצויין בחוזר 2013-1-2. לפירוט השפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.3(א) להלן.

(ב) שיעורי תמותה ותחלואה

(1) שיעורי התמותה ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (כלומר לא כולל תמותה של מקבלי גמלאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי אי כושר עבודה או סיעוד) זהים, בדרך כלל, לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף.

(2) ההתחייבות לקצבאות בתשלום מחושבת בהתאם ללוח תמותת גמלאים שפרסם הממונה בחוזר 2013-1-2.

עליה בהנחה של שיעור התמותה, עקב עליה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה ולקיטון ההתחייבות לגמלאות המשולמות לכל החיים. יצוין כי בעשורים האחרונים קיימת מגמה של גידול תוחלת החיים. הנחת התמותה המשמשת לחישוב ההתחייבות לקצבה לוקחת בחשבון גם הנחה בגין גידול עתידי בתוחלת החיים.

(3) שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה נקבעו על בסיס ניסיון הקבוצה או מחקרים של מבטחי משנה. בענפי סיעוד ואובדן כושר עבודה נקבעת תקופת תשלום הקצבאות בהתאם לניסיון הקבוצה או מחקרים של מבטחי משנה. ככל ששיעורי התחלואה וחומרתה יעלו כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה.

(ג) הנחות גמלה

חוזי ביטוח חיים, הכוללים מרכיב חסכון, התנהלו, בגין כספי חסכון שהופקדו עד שנת 2008 בשני מסלולים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. בחלק מהחוזים המבוטח רשאי לבחור את המסלול במועד הפרישה. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני מסלולים אלו, מוטל על החברה לקבוע את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הגמלה. שיעור זה נקבע על פי ניסיון הקבוצה המתעדכן מעת לעת. החל משנת 2008 כל פרמיות החסכון שהופקדו במסגרת ביטוח מנהלים מיועדות לקצבה. מדי שנה החברה מבצעת מחקר בנושא הנחות גמלה לרבות שיעור לקיחת גמלה, מסלולי פרישה, וגיל פרישה ומעדכנת את העתודה המשלימה לגמלאות בהתאם. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.3(א) להלן.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(3) ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(ד) פקטור ההיוון K

ההפרשה ההדרגתית לעתודה משלימה לגמלאות נעשית על ידי שימוש בפקטור K, כאמור בסעיף ב.3.ב(2) לעיל. פקטור ה-K נקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי. החברה קובעת K אחד בגין פוליסות שמרכיב החסכון שלהן כולל תשואה מובטחת ושני בגין פוליסות שמרכיב החסכון בהן תלוי תשואה. נכון לתאריך הדוחות הכספיים ערך ה-K שהחברה משתמשת עבור פוליסות מבטיחות תשואה עומד על 0.26% ועבור פוליסות משתפות ברווחים 0.9% (ליום 31 בדצמבר 2014 0.29% ו-0.92% בהתאמה). לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.ב(5)(א) להלן.

(ה) שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על אמידת ההתחייבויות הביטוחיות בגין גמלה נדחית ובגין חלק מביטוחי הבריאות. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה ומבוססות על סוג הביטול, סוג המוצר ונתק של תקופת הכיסוי.

(ו) שיעורי המשכיות

בביטוחי בריאות וביטוחים סיעודיים קבוצתיים זכאים המבוטחים להמשיך ולהיות מבטוחים באותם תנאים גם אם החוזה הקולקטיבי לא יחודש. בגין אופציה זו של המבוטחים קיימת לחברה התחייבות המבוססת על הנחות לגבי שיעורי המשכיות של הביטוחים הקולקטיביים ושיעורי המשכיות של החוזים עם המבוטחים לאחר סיום החוזה הקולקטיבי.

ככל ששיעור ההסתברות שהחוזה הקולקטיבי לא יחודש גבוה יותר (שיעור המשכיות גבוה יותר) כך גדלה ההתחייבות הביטוחית עקב המשך ביטוח בתנאים קודמים, ללא התאמת החיתום לשינוי במצבו הבריאותי של המבוטח.

(4) בדיקת נאותות העתודות (LAT)

החברה בודקת את נאותות העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיית אי נזילות ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל לערכם בספרים, תמותה, הנחות גמלה ותחלואה והן נקבעות על ידי האקטואר על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים.

בשנת 2015 פורסם על ידי המפקחת חוזר בדיקת נאותות העתודות (LAT) בדוחות הכספיים של חברות ביטוח (להלן: "החוזר"). מטרת החוזר היא להביא לאחידות ולשיפור במספר הנחות אקטואריות המשמשות לצורך חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT). ההנחות מתייחסות, בין היתר, לאופן קביעת פרמיית אי הנזילות המשמשת בהיוון ההתחייבויות הביטוחיות, ובאופן קביעת האומדנים האקטואריים בבסיס חישוב בדיקת נאותות העתודות. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3.ב(5)(א) להלן.

יתרת ההפרשות בגין ה-LAT, בספרי החברה, מסתכמת לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 לסך של כ-164 מיליון ש"ח וכ-59 מיליון ש"ח בהתאמה.

השינוי ביתרת ה-LAT מביא לידי ביטוי סך השינויים שחלו השנה במכלול הגורמים התפעוליים, הדמוגרפיים והפיננסיים המשמשים בסיס להערכת ההתחייבויות האקטואריות.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(5) השפעת השינויים באומדנים ובהנחות העיקריים ששימשו בחישוב עתודת ביטוח חיים

(א) השפעת השינויים על העתודה המשלימה לגמלאות ועל בחינת נאותות העתודות

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
מיליוני ש"ח		
295	263	השפעת הירידה בשיעור ריבית היוון בחישוב העתודה המשלימה לגמלאות
25	(49)	הגדלת (הקטנת) העתודות לגמלה בעקבות הקטנת צפי ההכנסות העתידיות הנגזר מירידת הריבית (K)
320	214	סך הגידול בהפרשות לגמלה כתוצאה מירידת הריבית
87	44	שינוי בהנחות הגמלה
59	105	גידול בעקבות בחינת נאותות העתודות
466	363	סך הכל לפני מס
290	227	סך הכל לאחר מס

יצוין כי התוספת בגין יישום לראשונה של הוראות החוזר ליום 30 ליוני 2015 עמדה על כ- 192 מיליון ש"ח.

(ב) עדכונים בהנחות חישוב עתודות אבדן כושר עבודה

החברה ביצעה, בשנת הדוח, מחקר בנושא התמשכות תביעות בענף אבדן כושר עבודה המשפיע על הנחת עלות התביעה למבוטח. החברה עדכנה את חישוב העתודות על פי המחקר העדכני. כתוצאה מכך גדלה העתודה בגין אבדן כושר עבודה בסך של כ- 60 מיליוני ש"ח.

(ג) לאחר תאריך הדיווח נמשכה הירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון, דבר הצפוי להביא להגדלה נוספת של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ראה באור 40. בדבר אירועים לאחר תאריך הדיווח.

(6) יתרת העתודה המשלימה לגמלאות

העתודה המשלימה לגמלאות, הכלולה בספרי החברה, מסתכמת לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 לסך של כ- 3,855 מיליון ש"ח וכ- 3,245 מיליון ש"ח בהתאמה. יתרת ההפרשות אשר תיזקף לרווח והפסד, על ידי שימוש בפקטורי ההיוון K כאמור לעיל, בצורה הדרגתית עד הגעת המבוטחים לגיל פרישה מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2015 לסך של כ- 3,182 מיליון ש"ח (אשתקד כ- 2,606 מיליון ש"ח).

יצוין כי הנתונים, המפורטים לעיל, בקשר לעתודה המשלימה לגמלאות ובקשר ליתרת ההפרשות אשר תיזקף בעתיד מתייחסים לכספים שנצברו בפוליסות עד לתום כל אחת מתקופות הדיווח ואינם כוללים התחייבות בגין תוספת צבירה עתידית.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(7) ניתוחי רגישות

ליום 31 בדצמבר 2015

שיעור לקיחת גמלה (**)		שיעור תמורה		שיעורי הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)		שיעור תחלואה		רווח (הפסד)
-5%	+5%	(* -10%)	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	
אלפי ש"ח								
295,325	(294,128)	(662,218)	96,276	(9,663)	10,336	4,620	(4,621)	

ליום 31 בדצמבר 2014

שיעור לקיחת גמלה (**)		שיעור תמורה		שיעורי הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)		שיעור תחלואה		רווח (הפסד)
-5%	+5%	(* -10%)	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	
אלפי ש"ח								
265,534	(264,458)	(463,784)	97,515	(4,974)	5,381	6,056	(6,061)	

(* בעיקר עקב העתודה המשלימה לגמלאות.

(**) לצורך ניתוח הרגישות לשיעור לקיחת גמלה הוספו/ הופחתו 5% משיעור לקיחת הגמלה.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת הקבוצה:

פעילות החברה מתמקדת בענפים רכב חובה, רכב רכוש, ביטוחי רכוש וביטוחי חביות.

ביטוח רכב חובה מכסה, בהתאם לפקודת ביטוח רכב את בעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 ("הפלת"ד") בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. התביעות בענף זה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (Long Tail) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ביטוח רכב רכוש הינו ביטוח רשות והוא הביטוח הוולונטרי הנפוץ ביותר במסגרת ביטוח כללי. ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרם לצד ג'. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב הניזוק ו/או לגבול האחריות לצד ג' בפוליסה.

התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומתאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג, שנת ייצור וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (כמות נהגים ברכב, גיל הנהגים, ניסיון תביעות בעבר וכו').

תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מדיניות החיתום של הקבוצה כפי שנקבעת מעת לעת.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

ביטוחי חביות מיועדים לכיסוי חבותו על-פי דין של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי כלשהו. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים וביטוחי חביות אחרים כגון אחריות מקצועית, חבות המוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה. הפוליסות בביטוחי חביות מונפקות בד"כ לפרק זמן של שנה. עם זאת, קצב התנהלות התביעות בענף ארוך יותר ועשוי להמשך מספר שנים, וזאת ממספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבוטח בפוליסה, פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות החבות והנזק והגשת התביעה ארוך יחסית.

במקרים רבים מדובר בבירור עובדתי ומשפטי מורכב יחסית, הן ביחס לחבות המבוטח והן ביחס להיקף הנזקים, תקופת ההתיישנות בגין עילת התביעה ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בביטוח רכוש. התביעות בענף זה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (Long-Tail) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ביטוחי רכוש מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזק תוצאתי (אובדן רווחים) עקב הנזק הפיזי לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי:

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
- הפרשה לפרמיה בחסר
- תביעות תלויות
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה משקפת את מרכיב הפרמיה המתייחס לתקופה שלאחר תאריך המאזן על פי כללים חשבונאיים מקובלים. עתודה זו אינה משקפת את ההתחייבות האקטוארית של הסיכונים שטרם חלפו ולפיכך אינה תלויה בהנחות מיוחדות כלשהן.

התביעות התלויות, לרבות חלקם של מבטחי משנה בהן, בענפים הסטטיסטיים (ענפי החבויות, רכב חובה, רכב רכוש, דירות ותאונות אישיות), חושבו על ידי האקטואר הממונה בביטוח כללי מר דניאל ישראלי, שהצהיר בין היתר כי ההערכות נעשו בהתאם לכללים אקטוארים מקובלים וכי ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידו, לפי מיטב שיקול דעתו המקצועית ובהתאם להנחיות, ההוראות והכללים.

ההערכות האקטואריות מבוססות בעיקרן על מסדי הנתונים בגין התביעות המשולמות הכוללות גם הוצאות ישירות ליישוב תביעות והשתתפות עצמית. שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח נכללו בהערכות גם עלויות עקיפות ליישוב תביעות בגין כל הענפים בהם עוסקת החברה בביטוח כללי.

כמו כן, בהתאם להנחיות המפקח כלולות במידת הצורך הפרשות לפרמיה שאינה מכסה את העלות הצפויה של התביעות (להלן פרמיה בחסר) בענפי רכב חובה, רכב רכוש ומקיף דירות. הפרשה זו אם קיימת נרשמת בסעיף תביעות תלויות.

(ב) בהתאם להוראות המפקח התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח נקבעת על ידי האקטואר לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף. הערכת תביעות תלויות בקבוצה מבוססת במירב הענפים על תשלומי תביעות (מודל Paid) בפועל ובחלקם על עלות מצטברת של התביעות (תשלומי התביעות בפועל בתוספת הערכות פרטניות - מודל Incurred). בניתוח התפתחות התשלומים מוסיפה החברה זנב תביעות לפי הצורך. ההנחה העיקרית במודלים אלה הנה: יציבות התפתחות התביעות, כלומר שדפוס התנהגות העבר ימשיך גם בעתיד.

(ג) בענפי רכב חובה, חבות מעבידים, צד שלישי ורכב רכוש החישובים מבוססים על תשלומי התביעות בפועל. בענפים דירות, אחריות מקצועית, חבות המוצר, ותאונות אישיות החישובים מבוססים על עלות מצטברת של התביעות (תשלומי התביעות בפועל בתוספת הערכות פרטניות).

(ד) בהערכת תביעות גדולות במיוחד, ההערכה מבוססת על הערכות פרטניות של מומחי החברה.

(ה) לגבי תופעות מיוחדות שטרם קיבלו ביטוי במלא בתשלומים כפי שהן מאותרות על ידי החברה מעת לעת מצויות הפרשות ספציפיות על בסיס הערכות משפטיות ו/או סטטיסטיות לפי העניין.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי: (המשך)

(ו) תיתכנה תופעות חדשות שאין להן ביטוי של ממש בתשלומי התביעות הנוכחיים. אם יתברר שהניסיון בפועל יהיה שונה מן הניסיון המצטבר בתשלומי התביעות הנוכחיים, עלול לעלות בעתיד הצורך בהפרשות נוספות.

(ז) ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן הסטטיסטי.

(ח) הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד. במקרים כאלה תביעות תלויות ישתנו בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי הביטוח הכללי.

(ט) עד ליום 31 בדצמבר 2015 החישובים האקטואריים לא כללו הפחתה בשל היוון ריאלי של תשלומי התביעות העתידיים. בעקבות הירידה הנמשכת בעקום הריבית חסרת הסיכון, חלה שחיקה של מרווחי השמרנות הנובעים מאי היוון העתודות ולפיכך החברה ביצעה בדיקה ויידאה כי שחיקת המרווחים האמורים לא הביאה למצב בו תידרש תוספת לעתודה. החל מיום 31 בדצמבר 2015 בוחנת החברה את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי המפורטות בסעיף ב.3(ג) (5) להלן. בעקבות בחינה זו מצאה החברה כי נדרש להשלים עתודות על פי עקרונות הנוהג המיטבי בענפים צד ג' וחבות מעבידים ובהתאם לכך החברה מהוונת את תשלומי התביעות העתידיים בענפים אלו. ההיוון הינו לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. לגבי השפעת המעבר לנוהג המיטבי בענפים אלו ראה באור 2.2(ד) (4).

(י) ההפרשה לתביעות תלויות עבור הסדר ביטוח שיורי (להלן - ה"פול") בוצעה תוך התבססות על החישוב שנעשה על ידי אקטואר ה"פול".

(יא) התביעות התלויות מחושבות ברמת ברוטו, חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי).

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים האקטוארים המפורטים להלן, בשילוב ההנחות השונות:

(א) Link Ratio: שיטה סטטיסטית זו מתבססת על התפתחות התביעות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סך התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הקיימות והעתידיות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר לאחר תקופה מספיקה מאירוע או חיתום הפוליסה, כאשר קיים מידע מספיק מהתביעות הקיימות על מנת להעריך את סך התביעות הצפויות. במידת הצורך נעשה שימוש בשיטת שרמן (power curve) (Sherman) המתאימה עקומה ל-Link Ratio.

(ב) Bornhuetter-Ferguson שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי) הידוע בחברה או בענף, ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. האומדן המוקדם משתמש בפרמיות ושיעור הנזקים להערכת סה"כ התביעות. האומדן השני משתמש בניסיון התביעות בפועל, ע"ס שיטות אחרות (כגון Link Ratios). הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים, כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר, ומצטבר מידע נוסף על התביעות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר בתקופה האחרונה בה אין מספיק מידע מהתביעות או כאשר מדובר בעסק חדש או כזה ללא מידע היסטורי מספיק.

(ג) הממוצעים: לעיתים, בדומה לשיטת Bornhuetter-Ferguson, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק, ישנו שימוש בשיטת ממוצעים היסטוריים. בשיטה זו נקבעת עלות התביעות על סמך עלות התביעה לפוליסה בשנים מוקדמות וכמות הפוליסות בשנים המאוחרות. בדומה, עלות התביעות מחושבת על בסיס תחזית כמות תביעות (שיטת Link Ratio) והתביעה הממוצעת היסטורית.

(ד) אחר

עבור תביעות מסוג מחלות מקצוע בביטוח חבות מעבידים, שהינן תביעות על בסיס נזק מתמשך מחושבת הפרשה על בסיס עלות עתידית צפויה. בתביעות מסוג זה אין תאריך מסוים בו העובד נפגע והתגבשות הנזק הינה כתוצאה מחשיפה ארוכה לגורמי הסיכון. תביעות מסוג זה מאופיינות בפרק זמן ארוך מאוד מתחילת החשיפה לגורמי הסיכון ועד לדיווח על התביעה (תביעות זנב ארוך).

(4) להלן פירוט השיטות האקטואריות שישומו בענפי הביטוח העיקריים:

(א) ענפי רכב חובה וחבויות:

המודלים הבסיסיים בהם הקבוצה משתמשת הנם Link Ratio מבוסס על הנתונים בפועל והתאמת Sherman Power Curve במידת הצורך. המודל הנו ברמת שנת חיתום ומחושב ברמת התביעות ברוטו.

בשנות החיתום הצעירות החברה משתמשת בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס תביעה לפוליסה בענף רכב חובה ועל בסיס Loss Ratio בענפי החבויות.

הואיל והערכת התביעות התלויות מחושבת כאמור ברמת הברוטו, קיים מודל להערכת תביעות תלויות ביטוח משנה כדלהלן:

בביטוח משנה בלתי יחסי (Excess) המודל בגין שנות החיתום הוותיקות מבוסס על התייחסות פרטנית לתביעות. בגין שנות החיתום האחרונות היה המודל מבוסס על שיעור הסיכון הנגזר מפרמיית ביטוח משנה ובשנת 2015 על מודל תביעות גדולות החוזה את כמות התביעות שתעבורנה את ה-Excess וכן את הגודל הממוצע של תביעות אלו. בביטוח משנה יחסי לרבות פקולטטיבי, מבוסס המודל על פי הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים הוותיקות ולשנים אחרונות לפי שיעור Loss Ratio.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(4) להלן פירוט השיטות האקטואריות שישמשו בענפי הביטוח העיקריים: (המשך)

(ב) רכב רכוש:

המודל בו הקבוצה משתמשת הינו Link Ratio המבוסס על התשלומים בפועל ברמת חודש נזק. קיימים מודלים נפרדים עבור נזקי תאונות ונזקי גניבות לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון ולשאר סוגי הרכבים. הנתונים הנם ברמת ברוטו.

בחודשי נזק אחרונים הקבוצה משתמשת בשיטת Bornhuetter Ferguson המבוססת על עלות תביעה לפוליסה.

הערכת התביעות התלויות מחושבת ברמת ברוטו. מרכיב ביטוח המשנה בענף זה אינו מהותי.

(ג) דירות:

המודל בו הקבוצה משתמשת הוא Link Ratio על בסיס עלות מצטברת של התביעות (תשלומי תביעות בתוספת הערכות פרטניות). המודל מיושם ברמת חודש נזק והנתונים המשמשים בו הם ברמת התביעות ברוטו.

בחודש הנזק האחרון נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson המבוססת על תביעה לפוליסה.

בענף זה ביטוח המשנה הינו יחסי, השייר מחושב על בסיס שיעורי ביטוח המשנה בפועל בכל שנת נזק.

(ד) תאונות אישיות:

המודל בו הקבוצה משתמשת הוא Link Ratio על בסיס עלות מצטברת של התביעות (תשלומי תביעות בתוספת הערכות פרטניות). המודל מיושם ברמת שנת חיתום והנתונים המשמשים בו הם ברמת התביעות ברוטו.

בשנות החיתום האחרונות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס Loss Ratio.

בענף זה ביטוח המשנה הוא בחלקו ביטוח משנה יחסי ובחלקו ביטוח משנה מסוג Excess of Loss, השייר מחושב על בסיס שיעורי ביטוח המשנה בפועל בכל שנת חיתום.

(ה) ענפים בהם בוצעו הפרשות על בסיס שאינו אקטוארי:

בענפים הבאים לא יושם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה.

התביעות התלויות בענפים אלו נכללו על בסיס ההערכות הכוללות את המרכיבים הבאים:

- תביעות תלויות ידועות הכוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול עד לסוף התקופה ואשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים. הפרשה זו מתבססת בעיקרה על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות. רוב ההתחייבויות מגובות בביטוח משנה ולכן ההשפעה לא מהותית.
- הפרשה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו לחברה (IBNR) המבוססת על ניסיון העבר.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(5) שינויים בהנחות ובאומדנים העיקריים ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי:

• ההפרשות לתביעות תלויות נערכות תוך לקיחת הנחות זהירות לגבי גורמי סיכון הנובעים משינויים רגולטוריים, פסקי משפט תקדימיים ואחרים שחלו במהלך השנים כגון: הלכת השנים האבודות, זכות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי (מ"ל), הטלת חובת דיווח למ"ל, ביטול הסכם עם המ"ל וחתמה על הסכם מחודש בסוף שנת 2014, העברת האחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים לקופות החולים ועוד. ככל שהתביעות בשל גורמי הסיכון לא מתמשות בהתאם לאומדנים נוצר עודף או חוסר בהתפתחות התביעות התלויות. כמו כן החברה לא נהגה להוון את התביעות התלויות, דבר שהוון רכיב זהירות נוסף. בעקבות תופעות אלו כללה החברה בהערכותיה מרווחי ביטוח עקב אי הוודאות בגין בשנים הראשונות. בחלוף השנים בעקבות התפתחות תשלומי התביעות והערכות של מחלקת התביעות, גדלה והולכת יכולת האקטואר לאמוד את נתוני התפתחות התביעות ובהתאם לכך נרשמה בשנת 2015 התפתחות חיובית של אומדני התביעות (בנטרול הפול) בד בבד עם הירידה בחוסר הוודאות, בגין השנים הסגורות, בסך של כ-80 מיליון ש"ח (בשנת 2014 כ-28 מיליון ש"ח ובשנת 2013 כ-62 מיליון ש"ח).

בענפים אחרות מקצועית ומוצר נרשם שיפור מתמשך בשיעור הנזקים והתפתחות חיובית בתביעות דבר שהביא להקטנת מרווחי הביטוח ככל שרמת אי הוודאות ירדה. בהתאם לכך נרשמה בשנת 2015 התפתחות חיובית, בגין השנים הסגורות, בסך של כ-75 מיליון ש"ח (בשנת 2014 כ-58 מיליון ש"ח ובשנת 2013 כ-19 מיליון ש"ח).

לעומת זאת, בענפים חבות מעבידים וצד ג' המשכה מגמת ההחמרה בשיעור הנזקים ובתשלומי התביעות בשייר ובהתאם נרשמה התפתחות שלילית בסך של כ-103 מיליון ש"ח בשנת 2014 כ-110 מיליון ש"ח ובשנת 2013 כ-106 מיליון ש"ח.

• החברה ערכה שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי בהתאם להוראות המפקח כמפורט בבאור 2.2(ד)(4).

בין היתר, יושמה עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי הכוללת, בין היתר, את הקביעות הבאות:

(א) "זהירות" משמעה כי, לגבי עתודה שחושבה על ידי אקטואר, "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" פרושה כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכונן לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. במסגרת זו יש להתייחס לסיכון הרנדומלי ולסיכון הסיסטמי.

(ב) שיעור היוון תזרים המזומנים - לצורך קביעת שיעור הריבית היוון תזרים ההתחייבויות נדרש האקטואר להתחשב בנושאים המפורטים בתקן היוון של אגודת האקטוארים בישראל, ולהציג את השיקולים (כולל הנחות ומגבלות) בבחירת שיעורי היוון. בהתאם לתקן האמור ריבית היוון המתאימה לבחינה תבוסס על עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות.

(ג) קיבוץ - לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הוודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק) בענף. בענפים שאינם סטטיסטיים, ניתן להתייחס לכולם כמקשה אחת.

(ד) קביעת גובה התחייבויות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ולסיכונים שטרם חלפו.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה

סיכון אשראי הינו, כאמור, הסיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים במרווחי האשראי בשוק ההון. לאי עמידה של הצד הנגדי בהתחייבויותיו כתוצאה מהרעה ביכולת החזר שלו לרבות חדלות פירעון השפעה על התוצאות העסקיות של החברה. נכסי אשראי הניתנים מכספי העמיתים וכן נכסי אשראי סחירים בתיקי הנוסטרו, המחושבים עפ"י השווי ההוגן, מושפעים בנוסף גם משינויים במרווחי האשראי כפי שבאים לידי ביטוי בשוק ההון או מירידת דירוג האשראי של החייב.

לעניין מקורות הדירוג ראה סעיף 2.ד להלן.

הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2015		
סה"כ	שאינם	
	סחירים	סחירים (*)
	אלפי ש"ח	
28,416,056	21,945,057	6,470,999
1,222,848	80,144	1,142,704
<u>29,638,904</u>	<u>22,025,201</u>	<u>7,613,703</u>

בארץ

בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר 2014		
סה"כ	שאינם	
	סחירים	סחירים (*)
	אלפי ש"ח	
27,454,188	21,834,266	5,619,922
516,420	-	516,420
<u>27,970,608</u>	<u>21,834,266</u>	<u>6,136,342</u>

בארץ

בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

(*) נכסי חוב סחירים מסווגים בעיקר לקטגוריית זמינים למכירה ומוצגים בשווי הוגן.

ראה גם פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים

(א) נכסי חוב

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
4,667,749	-	-	-	4,667,749
1,803,250	40,032	3,988	615,601	1,143,629
6,470,999	40,032	3,988	615,601	5,811,378
19,780,084	-	-	-	19,780,084
563,974	14,870	-	291,813	257,291
680,348	-	-	-	680,348
15,018	15,018	-	-	-
84,517	84,517	-	-	-
70,086	-	-	3,002	67,084
26,118	-	26,118	-	-
724,912	149,413	-	310,666	264,833
-	-	-	-	-
21,945,057	263,818	26,118	605,481	21,049,640
28,416,056	303,850	30,106	1,221,082	26,861,018
574,479	-	26,118	189,464	358,897
135,817	-	-	74,824	60,993

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:

משכנתאות

הלוואות על פוליסות

הלוואות בשעבוד נדל"ן

הלוואות בשעבוד מניות המקנות

שליטה

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם

הופחת על ידי החברה

דירוג בינלאומי *

ליום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
55,917	-	-	-	55,917
1,086,787	4,689	391,599	642,310	48,189
1,142,704	4,689	391,599	642,310	104,106
15,587	-	-	15,587	-
-	-	-	-	-
64,557	20,430	-	10,150	33,977
80,144	20,430	-	25,737	33,977
1,222,848	25,119	391,599	668,047	138,083
33,977	-	-	-	33,977

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ומוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.)

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(א) נכסי חוב (המשך)

דירוג מקומי *				
ליום 31 בדצמבר 2014				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
3,690,672	-	-	-	3,690,672
1,929,250	34,720	13,783	779,058	1,101,689
5,619,922	34,720	13,783	779,058	4,792,361
19,481,929	-	-	-	19,481,929
705,158	16,430	-	396,914	291,814
790,115	-	-	-	790,115
25,337	25,337	-	-	-
105,528	105,528	-	-	-
70,150	-	-	-	70,150
37,946	-	-	37,946	-
612,965	142,207	-	255,111	215,647
5,138	5,138	-	-	-
21,834,266	294,640	-	689,971	20,849,655
27,454,188	329,360	13,783	1,469,029	25,642,016
622,801	-	-	342,987	279,814
130,397	-	-	60,544	69,853

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים

בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ובמוסדות

פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:

משכנתאות

הלוואות על פוליסות

הלוואות בשעבוד נדל"ן

הלוואות בשעבוד מניות

המקנות שליטה

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם

סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

כולל נכסי חוב בדירוג פנימי

שדירוגם הופחת על ידי החברה

דירוג בינלאומי *

ליום 31 בדצמבר 2014

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
61,218	-	-	-	61,218
455,202	-	176,464	256,146	22,592
516,420	-	176,464	256,146	83,810
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
516,420	-	176,464	256,146	83,810

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים:

פקדונות בבנקים ומוסדות פיננסיים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.)

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(ב) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

מידע נוסף

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	עד A BBB	AA ומעלה	
234,579	214,392	-	1,760	18,427	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
15,520	-	-	-	15,520	נכסי מסים נדחים
294,954	294,954	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
1,848,261	-	-	28,666	1,819,595	מזומנים ושווי מזומנים

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	עד A BBB	AA ומעלה	
166,687	166,687	-	-	-	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
21,277	-	-	-	21,277	נכסי מסים נדחים
234,588	234,588	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
1,481,292	-	-	13,081	1,468,211	מזומנים ושווי מזומנים

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(ג) סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בארץ)

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	עד A BBB	AA ומעלה	
161,424	-	-	65,430	95,994	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	עד A BBB	AA ומעלה	
111,622	-	-	61,766	49,856	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(ד) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בחו"ל)

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
20,430	20,430	-	-	-	הלוואות לחברות כלולות (*)
22,478	296	-	22,182	-	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
-	-	-	-	-	נכסי מסים נדחים
2,214,260	2,214,260	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
157,306	-	-	-	157,306	מזומנים ושוי מזומנים

(*) ראה באור 9.ט.38.

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
15,428	316	-	15,112	-	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
2,144,059	2,144,059	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
38,292	-	-	-	38,292	מזומנים ושוי מזומנים

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(ה) סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בחו"ל)

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
7,109	-	-	-	7,109	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

(1) בחודש אוגוסט 2013 אישר המפקח לחברה שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי (להלן - "המודל"), שפותח על ידה. על-פי האישור, לעניין הוראות הדין לגבי דירוג אשראי, יראו בדירוג על-פי המודל כדירוג המקביל מבחינת הסיכון לדירוג של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:

(א) השימוש במודל ייעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו למפקח אגב תהליך בחינת המודל;

(ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי לחברות בישראל שהן: חברות תפעוליות; חברות החזקה/השקעה; חברות הפעילות בענפים: בנקאות, ליסינג, נדל"ן מניב. (למעט חברות מענף נדל"ן יזמי).

(ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל, טעון אישור מראש של המפקח;

(ד) החברה תהא רשאית להקצות הון בשל נכסי חוב בלתי סחירים אשר דורגו על פי המודל ואינם מדורגים בדירוג חיצוני החל מהדוחות הכספיים לרבעון השלישי של 2013:

1. הקצאת הון לפי השיעורים המפורטים בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן - "תקנות ההון").

2. הפחתה בשיעור של 50% מהפער שבין ההון הנדרש לפי תקנות ההון לבין ההון הנדרש בשל דירוג לפי המודל. אם קיים הלוואה גם דירוג חיצוני, יש להקצות הון לפי הנמוך מבין הדירוגים.

כמו כן, נקבעו באישור הוראות לעניין דיווחים מיידיים ותקופתיים שעל החברה להגיש למפקח בקשר למודל.

(2) קיים שוני בסולמות דירוג בין נכסי חוב בארץ לבין נכסי חוב בחו"ל. בהתאם לחוזר שוק ההון-2008-6-1 בדבר פרסום סולם המרה בין סולם הדירוג הישראלי לסולם הדירוג הבינלאומי, במהלך 2009 פרסמו חברות הדירוג ניתוח השוואתי בין סולם הדירוג המקומי לסולם הדירוג הבינלאומי.

(3) מידע בדבר סיכוני אשראי בבאור זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בסעיף ד' להלן.

(4) לעניין החשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה ראה סעיף ב.1.4 להלן.

(5) החברה חשופה בפעילותה גם לחייבים אחרים כגון מעסיקים, ומבוטחים. עליה במקרי חדלות פירעון של עסקים בישראל עשויה להשפיע גם על היקף חובות מעבידים בגין אי העברת תשלומים בגין הפקדות לביטוח פנסיוני עבור עובדיהם, המחייבת את הגופים המוסדיים בקבוצה לנקיטת הליכים. לעניין יתרות פרמיה לגבייה בסך 569,423 אלפי ש"ח (שנת 2014 - 579,335 אלפי ש"ח) ראה באור 10.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(6) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסים סחירים ושאנים סחירים

ליום 31 בדצמבר 2015		
סיכון חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
	%	סכום
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח
-	1.4	425,732
14,926	3.7	1,083,354
78,537	1.1	311,714
-	0.1	23,193
-	0.4	125,527
75,070	0.6	170,225
-	8.2	2,422,454
-	0.6	175,954
-	0.2	73,859
-	0.3	74,194
-	0.8	248,948
-	0.0	-
-	82.6	24,503,750
<u>168,533</u>	<u>100.0</u>	<u>29,638,904</u>

ענף משק
תעשייה
בינוי ונדל"ן
חשמל ומים
מסחר
תחבורה ואחסנה
תקשורת ושרותי מחשב
בנקים
שירותים פיננסים
שירותים עסקיים אחרים
חברות אחזקה
אנשים פרטיים
אחר
אג"ח מדינה

סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2014		
סיכון חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
	%	סכום
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח
-	1.6	451,415
33,826	2.8	793,923
77,796	0.6	164,582
-	0.2	47,549
-	0.5	130,251
-	0.2	66,892
-	8.7	2,434,081
-	0.7	194,527
-	0.1	20,313
-	0.6	155,046
-	1.0	278,210
-	-	-
-	83.0	23,233,819
<u>111,622</u>	<u>100.0</u>	<u>27,970,608</u>

ענף משק
תעשייה
בינוי ונדל"ן
חשמל ומים
מסחר
תחבורה ואחסנה
תקשורת ושרותי מחשב
בנקים
שירותים פיננסים
שירותים עסקיים אחרים
חברות אחזקה
אנשים פרטיים
אחר
אג"ח מדינה

סך הכל

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(7) סיכונים גיאוגרפיים

פירוט מדינות/ אזורים שהחשיפה להם עולה על 1% מסך ההשקעות:

ליום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות (אחרות *)	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח										
33,119,702	28,793	33,090,909	4,490,046	772,115	-	43,471	814,459	2,467,068	24,503,750	ישראל
1,808,415	-	1,808,415	197,542	-	33,838	1,011,882	217,109	348,044	-	ארה"ב
426,550	-	426,550	259,779	-	-	50,463	-	116,308	-	שוויץ
2,303,865	192,316	2,111,549	622,956	-	97,022	774,368	79,025	538,178	-	אחר
<u>37,658,532</u>	<u>221,109</u>	<u>37,437,423</u>	<u>5,570,323</u>	<u>772,115</u>	<u>130,860</u>	<u>1,880,184</u>	<u>1,110,593</u>	<u>3,469,598</u>	<u>24,503,750</u>	סכום כולל

פירוט מדינות/ אזורים שהחשיפה להם עולה על 1% מסך ההשקעות:

ליום 31 בדצמבר 2014

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות (אחרות *)	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח										
31,586,353	-	31,586,353	4,564,682	685,190	-	57,592	862,604	2,182,466	23,233,819	ישראל
1,368,076	-	1,368,076	158,531	-	-	1,052,164	121,153	36,228	-	ארה"ב
403,072	-	403,072	177,641	-	-	156,943	247	68,241	-	גרמניה
437,832	-	437,832	352,980	-	-	64,131	-	20,721	-	איטליה
1,484,873	20,066	1,464,807	433,882	-	45,976	594,820	109,386	280,743	-	אחר
<u>35,280,206</u>	<u>20,066</u>	<u>35,260,140</u>	<u>5,687,716</u>	<u>685,190</u>	<u>45,976</u>	<u>1,925,650</u>	<u>1,093,390</u>	<u>2,588,399</u>	<u>23,233,819</u>	סכום כולל

(* השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, השקעות בחברות כלולות, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1 סיכויי אשראי מבטחי משנה

החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את המבטחים הישירים מחובתם כלפי מבטחיהם על פי פוליסות הביטוח.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה). על כן יש ביציבות הפיננסית של מבטחי המשנה וביכולת הפירעון שלהם, כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של החברה. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר דירוג של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות.

החברה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות בעיקר על דירוג הבינלאומי. חשיפות אלו מנוהלות בחברה על ידי הערכה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדרך כלל בדירוגים בינ"ל גבוהים יחסית.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015											קבוצת דירוג (ד)
חובות בפיגור (ב)			נכסי ביטוח משנה								
מעל שנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א) (ג)	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	בביטוח				יתרות בחובה (זכות) נטו	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2015	
					בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים			
					באלפי ש"ח						
-	-	31,264	-	10,696	20,812	53,942	9,440	5,876	(48,110)	181,423	AA ומעלה
-	-	53,301	-	-	37,042	12,902	5,768	3,827	(6,238)	45,636	Swiss Reinsurance Co
1	-	185,728	6,377	11,215	37,271	56,273	16,053	89,732	3,991	123,101	Munich Reinsurance Co AG אחרים
1	-	270,293	6,377	21,911	95,125	123,117	31,261	99,435	(50,357)	350,160	
-	-	221,515	839	2,460	100,054	137,182	522	1,694	(14,638)	102,142	A
7	7	113,838	667	27,157	48,547	102,597	2,708	2,879	(15,069)	171,138	Assicurazioni Generali SpA (ה) אחרים
7	7	335,353	1,506	29,617	148,601	239,779	3,230	4,573	(29,707)	273,280	
-	3	772	-	317	-	1,207	-	-	(118)	1,713	BBB
294	76	(1,696)	-	-	6,267	1,492	-	206	(9,661)	4,873	נמוך מ-BBB - או לא מדורג (ו)
302	86	604,722	7,883	51,845	249,993	365,595	34,491	104,214	(89,843)	630,026	סך הכל

הערות:

1. (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפקדונות ובניכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.
(ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ- 2,141 אלפי ש"ח.
(ג) סך כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות התלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ- 2,535 אלפי ש"ח המהווים כ-0.4% מסך החשיפה ליום 31 בדצמבר 2015.
(ד) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג AMBest והומר, לצורכי דיווח, לדירוג חברת S&P לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי השקעה. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
- (ה) סך הפרמיות של ג'נרלי (בעל השליטה לשעבר בחברת האם) כולל פרמיות בביטוח משנה פקולטטיבי בשיעור 100% בסך של כ- 48 מיליון ש"ח בגין מבוטח אחד.
(ו) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים מעטקים שנתקבלו עד וכולל שנת 2003 בסך של כ- 3,321 אלפי ש"ח.
2. סך כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בביטוח כללי הינה כ- 4,421 מיליון ש"ח, בהסתברות נזק מירבי שהייתה בעיקרה כ-1.80% (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה).
לפרטים ראה גם באור 37.ב.3.א). מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו סוויס ר', וחלקו בחשיפה זו הינו כ- 1,088 מיליון ש"ח.
3. לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2015. כמו כן, קיימת חשיפה של כ- 95 מיליון ש"ח, לחברת ביטוח ישראלית, בגין עסקת ביטוח משנה בביטוח חיים.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014											קבוצת דירוג (ד)
חובות בפיגור (ב)			נכסי ביטוח משנה					סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2014			
מפל שנה	שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א) (ג)	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים	יתרות בחובה (זכות) נטו	2014	
					באלפי ש"ח						
-	-	35,642	-	10,732	36,458	44,654	7,100	7,209	(49,047)	207,351	AA ומעלה
-	-	85,207	-	-	77,819	12,556	1,890	5,224	(12,282)	49,975	Swiss Reinsurance Co
2	6	252,307	6,702	9,187	111,739	58,950	12,129	96,425	(11,047)	138,148	Munich Reinsurance Co AG
2	6	373,156	6,702	19,919	226,016	116,160	21,119	108,858	(72,376)	395,474	אחרים
-	-	329,116	837	5,673	205,900	146,976	222	2,685	(20,157)	128,665	A
2	3	108,354	317	28,225	64,472	88,747	44	1,867	(18,234)	131,438	Assicurazioni Generali SpA (ה)
2	3	437,470	1,154	33,898	270,372	235,723	266	4,552	(38,391)	260,103	אחרים (ז)
-	-	287	-	324	-	889	-	-	(278)	1,045	BBB (ז)
175	188	25,726	-	-	28,058	1,484	-	210	(4,026)	4,787	נמוך מ-BBB - או לא מדורג (ו)
179	197	836,639	7,856	54,141	524,446	354,256	21,385	113,620	(115,071)	661,409	סך הכל

הערות:

1. (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפקדונות ובניכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.
 (ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ-1,512 אלפי ש"ח.
 (ג) סך כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות התלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ-2,240 אלפי ש"ח המהווים כ-0.3% מסך החשיפה ליום 31 בדצמבר 2014.
 (ד) החל משנת 2014 הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג AMBest והומר, לצורכי דיווח, לדירוג חברת S&P לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי השקעה. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
 (ה) סך הפרמיות של ג'נרלי (בעל השליטה לשעבר בחברת האם) כולל פרמיות בביטוח משנה פקולטטיבי בשיעור 100% בסך של כ-35 מיליון ש"ח בגין מבטח אחד.
 (ו) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים מעסקים שנתקבלו עד וכולל שנת 2003 בסך של כ-3,532 אלפי ש"ח.
 (ז) כולל יתרה לא מהותית בגין מבטח משנה מקבוצת ג'נרלי בעלת השליטה לשעבר בחברת האם.
2. סך כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בביטוח כללי הינה כ- 4,075 מיליון ש"ח, בהסתברות נזק מירבי שהייתה בעיקרה כ-1.80% (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה).
 לפרטים ראה גם באור 37.ב.3.א. מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו סוויס רי, וחלקו בחשיפה זו הינו כ-1,025 מיליון ש"ח.
3. לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2014. כמו כן, קיימת חשיפה של כ- 93 מיליון ש"ח, לחברת ביטוח ישראלית, בגין עסקת ביטוח משנה בביטוח חיים.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

5. סיכונים כלליים

(א) מצב המשק והתעסוקה

לרמת התעסוקה השפעה ניכרת על עסקי הקבוצה בתחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך. להרעה ברמת התעסוקה, ירידה במספר המועסקים וגידול בשיעור האבטלה ולירידה ברמת השכר למועסק, השפעה על היקף המכירות החדשות ועל שיעורי הביטולים בתיק. בנוסף, למצב המשק בכללותו השלכה על עסקי הקבוצה בתחומים השונים לפעילותה. מיתון במשק עלול לגרום לגידול בחובות אבודים, גידול בתביעות אובדן כושר, לצמצום הכיסויים הנרכשים בפוליסות ולעלייה ברמת ההונאות. כמו כן מצב המשק עשוי להשפיע על שווי השוק של נכסי הקבוצה בישראל.

הקבוצה עוקבת אחר התפתחויות במצב המשק ונערכת בהתאם לתנאי השוק.

(ב) שינויים ברגולציה וציות

חברות הקבוצה כפופות לרגולציה נרחבת בתחומי פעילותה. שינויים בהוראות הדין או הנחיות רגולטוריות משפיעים על תוכן פעילות החברות וכדאיות שיווק המוצרים השונים המשוקקים על ידן ואף על הדיווח הכספי של החברות. אי עמידה בדרישות רגולטוריות, לרבות בשוגג, עלולה לגרום סנקציות, בין היתר, שלילת רישיונות והיתרים וקנסות כספיים כלפי הקבוצה, ויכולה להוות בסיס לתביעות נגדה.

לרגולציה בתחומי הביטוח והחסכון ארוך טווח השלכה ניכרת על התעריף הנגבה וכן על שיעור דמי הניהול הנגבים במוצרים השונים, תהליכי המכירה, אופי המוצרים, היכולת לבדל מוצרים מהמתחרים ועל רמת ההוצאות של החברות. להוראות הדין, להנחיות ולהסכמים הנוגעים למבנה החסכון במשק ובעיקר לגבי החסכון הפנסיוני לרבות השלכות המיסוי שלו, השפעות על שינויים בהיקף הפעילות של התחום ועל מידת התחליפיות בין המוצרים השונים, לרבות אפשרויות הניוד ביניהם. כמו כן שינויים בחקיקה וברגולציה עשויים להשפיע על החברה גם בהתייחס למוצרים שנמכרו בעבר, הן בדרך של תחולה רטרואקטיבית והן עקב השפעתם על פרשנות ההסכמים שנכרתו בעבר והן כנגזרת של התחרות. כתוצאה, להוראות אלו השפעות הן על תיק ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך של החברות והן על המכירות העתידיות שלהן.

ריבוי שינויי רגולציה יוצר עומס על מערכי הטכנולוגיה והתפעול ועלול להגביר את החשיפה לטעויות תפעוליות או יכולת ציות להנחיות החדשות, עקב הצורך בשינוי תהליכים.

בשנת 2012 פורסמה הרפורמה בדמי הניהול המשפיעה על תצורת מוצרי החסכון הפנסיוני ורווחיותם.

לאחרונה פורסמו מספר חוזרים וטיטות חוזרים אשר עשויים להשפיע על רווחיות הקבוצה, כגון: חוזר בעניין שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, חוזר הוראות לעניין בחירת קופת גמל, טיטות חוזר שמטרתה לתרגם את הוראת השעה שנקבעה בחוק הגמל בדבר איחוד חשבונות קיימים בפנסיה להוראות ביצוע מעשיות בנושא וכו'.

דרישה רגולטורית מרכזית עבור חברות הביטוח הינה דרישות הלימות הון. שינויים רגולטוריים בדרישות ההון עשויים להשפיע על פעילויות החברות והיקפיהן. לפרטים בדבר דרישות ההון של החברה ראה באור 14.ה. לדוחות הכספיים.

כמן כן, סוכנויות הביטוח של החברה כפופות אף הן לרגולציה, לרבות רגולציה הנוגעת להחזקת סוכנויות על-ידי מבטח וכן חובות המוטלים על משווקים פנסיוניים. לשינויים בהוראות הדין הנוגעים לפעילותן של סוכנויות הביטוח, השפעה על פעילות הסוכנויות ורווחיותן.

החברה עוקבת אחר ההלכות ורגולציה חדשה בתחומי פעילותה ו/או בתחומים שיש בהם כדי להשפיע על החברה על מנת לאתר את עקרונות היסוד והכיוונים הכלליים אליהם נעשה ניסיון לחתור מצד בתי המשפט, המחוקק או הרגולטור, על מנת לכלכל את צעדי החברה באופן שיהלום עקרונות וכיוונים אלו, גם אם טרם קיבלו ביטוי קונקרטי בהלכה או רגולציה חדשה. יחד עם זאת, קשה לצפות הלכה / חקיקה / רגולציה חדשה לרבות שינויים בדגשים או בכיוונים של הרשויות הרלבנטיות (בתי המשפט, הכנסת והפיקוח על הביטוח) וכן חוסר ודאות טבעי ביחס להולדתן של אלו (קבלת רוב בחקיקה מקום שהוא דרוש, קבלת אישורים נדרשים, כגון אישור ועדת הכספים של הכנסת או שר האוצר ביחס לתקנות באישורו, נושאים שבהם יוגש ערעור לבית המשפט העליון ואשר בהם יפסוק בית המשפט העליון באופן שונה מהעבר וכיוצא). מאחר ומטבע הדברים מדובר בהתרחשות של אירוע עתידי בלתי ידוע ובלתי ודאי הסיכון האמור הינו בר ניהול או הקטנה במידה מועטה, במיוחד כשהלכה חדשה / רגולציה חדשה חלה על פוליסות קיימות שהחברה הנפיקה בעבר.

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

5. סיכונים כלליים (המשך)

ג) גידול בתחרותיות

עלייה ברמת התחרות בתחומים בהם הקבוצה פועלת, עלולה לפגוע ברווחיות הקבוצה. המפקח, בהסדרה רגולטורית, מוביל מהלכים בעשור האחרון המגבירים את התחרות בתחום חסכון ארוך טווח. מבחינת מידת התחליפיות בין המוצרים, קביעת מוצרים אחידים וברמת ומבנה דמי הניהול.

ד) שינוי בטעמי הציבור

נטיית הציבור לבחור במוצרים התחליפיים או שלא לבצע ביטוח, או בהקשר של מימוש גמלה עשויה להשפיע על הביקוש למוצרי הקבוצה ועל הרווחיות בתחומים השונים. החברה מתמודדת עם הסיכון באמצעות מעקב אחרי טעמי הציבור והתאמת מוצריה בהתאם.

ה) תקדימים משפטיים וסמכויות הממונה ליתן הכרעות עקרוניות

חברות הקבוצה חשופות להחלטות שיפוטיות, לרבות בתביעות הייצוגיות הן המוגשות כנגד גופים אחרים בענף והן כנגדה, וכן להכרעות כעין שיפוטיות הניתנות על-ידי הממונה במסגרת סמכויותיו לדון בתלונות מבטוחים ו/או לערוך ביקורת, המהוות תקדים משפטי מחייב ביחס לפעילות הקבוצה המשפיעות על פעילות הקבוצה באופן של שינוי החבויות ו/או נשיאה בעלויות שלא היו צפויות בעת ההתקשרות.

לעניין תביעות ייצוגיות, הליכים משפטיים ואחרים ראה באור 1.39 לדוחות הכספיים. קיימות תביעות והליכים, כאמור, אשר קשורים לסיכוני רגולציה או סיכונים תפעוליים, ולענין זה ראה באור 1.39.

בנוסף לאמור לעיל, החברה בוחנת באופן מתמיד את תהליכי העבודה, המסמכים והטפסים במקומות בהם קיים באופן טבעי ריבוי מופעים מאותו סוג או ענין ואשר יש בהם ייצוגיות מובנית. כמו כן, החברה בוחנת, ככל האפשר, תביעות והליכים שהוגשו כנגדה, כמו גם תביעות והליכים שלא כנגדה בענפי העיסוק שלה וכן פסיקות בהליכים אלו והיא מנסה להפיק לקחים ביחס לתהליכי העבודה הנוהגים על ידה, וזאת אף ביחס לפסיקה שאינה פסיקת בית המשפט העליון וזאת לנוכח עוצמתו של מכשיר התביעה הייצוגית. מאחר ועילות ההתערבות של בתי המשפט הינן רחבות וכוללות בין היתר, עשיית עושר, תום לב, הגינות, אוטונומיה של הרצון עילות סל אשר יש בהן מרחב לשיקול דעת שיפוטי רחב ותלוי נסיבות, וכן, ביחס להליכים ייצוגיים, ההתערבות של בתי המשפט תלויה בגישה השיפוטית של נושאים הראויים להתברר כייצוגיים, הסיכון האמור הינו בר ניהול או הקטנה במידה מועטה, במיוחד ביחס לתהליכים שהיו קיימים בעבר וביחס לפוליסות קיימות שהחברה הנפיקה בעבר ועוד בטרם התפתחה הפסיקה ו/או מכשיר התביעה הייצוגית.

ו) הליכים משפטיים

הגופים המוסדיים בקבוצה הינם צד להליכים משפטיים, ובכללם תובענות ייצוגיות, והכרעות של הממונה במסגרת סמכויותיו לטפל בתלונות ו/או לערוך ביקורות, אשר עלולים להביא לחיובם בסכומים מהותיים ו/או לטיפול הקבוצה בתכניות הביטוח/פנסיה/גמל באופן שונה מזה שנהגה הקבוצה בעבר, לרבות להטיל עליה עיצומים כספיים. לדרכי התמודדות החברה ראה סעיף ב.5. לעיל.

ז) פגיעה במוניטין

מוניטין הקבוצה ושמה הטוב מהווים גורם חשוב בהתקשרות הקבוצה עם לקוחות חדשים ושמירה על לקוחות קיימים. לפגיעה בשמה הטוב של הקבוצה עלולה להיות פגיעה מהותית על עסקי הקבוצה.

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2015						
סה"כ	נכסים בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)		בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד
			אלפי ש"ח			
						נכסים
895,018	-	895,018	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
15,520	-	15,520	-	-	-	נכסי מסים נדחים
1,833,422	59	1,833,363	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
681,890	-	681,890	-	-	-	רכוש קבוע
700,196	-	690,296	9,851	49	-	השקעות בחברות כלולות
5,328,453	5,328,453	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
772,115	-	772,115	-	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
754,293	6,734	-	22,681	584,178	140,700	נכסי ביטוח משנה
466,166	16,083	-	26,170	423,913	-	נכסי מסים שוטפים
459,625	163,011	17,579	70,529	-	208,506	חייבים ויתרות חובה
569,423	201,773	-	47,859	260,327	59,464	פרמיות לגבייה
70,126,455	70,126,455	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות:
7,613,703	-	-	1,196,535	3,876,833	2,540,335	נכסי חוב סחירים
22,025,201	-	-	145,744	21,693,592	185,865	נכסי חוב שאינם סחירים
1,110,593	-	1,110,593	-	-	-	מניות
<u>2,509,214</u>	<u>-</u>	<u>2,496,397</u>	<u>12,642</u>	<u>-</u>	<u>175</u>	אחרות
33,258,711	-	3,606,990	1,354,921	25,570,425	2,726,375	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
7,801,126	7,801,126	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
<u>2,005,567</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>200,229</u>	<u>-</u>	<u>1,805,338</u>	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>125,667,980</u>	<u>83,643,694</u>	<u>8,512,771</u>	<u>1,732,240</u>	<u>26,838,892</u>	<u>4,940,383</u>	סך הכל נכסים

(* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו.)

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015						
סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא כספיים ואחרים	במטבע	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
			חוץ או בהצמדה אליו (* אלפי ש"ח)			
4,686,897	-	4,686,897	-	-	-	סך הכל הון
						<u>התחייבויות</u>
						התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
32,326,206	-	-	51,119	31,493,835	781,252	
						התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
83,312,638	83,312,638	-	-	-	-	
						התחייבויות מסים נדחים
501,781	-	501,781	-	-	-	
						התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
306,073	136,709	100,392	-	-	68,972	
						התחייבויות בגין מסים שוטפים
30,009	-	-	-	30,009	-	
						זכאים ויתרות זכות
1,503,675	46,591	105,586	174,714	462,252	714,532	
<u>3,000,701</u>	<u>236,983</u>	<u>1,961</u>	<u>29,655</u>	<u>837,522</u>	<u>1,894,580</u>	התחייבויות פיננסיות
<u>120,981,083</u>	<u>83,732,921</u>	<u>709,720</u>	<u>255,488</u>	<u>32,823,618</u>	<u>3,459,336</u>	סך הכל התחייבויות
<u>125,667,980</u>	<u>83,732,921</u>	<u>5,396,617</u>	<u>255,488</u>	<u>32,823,618</u>	<u>3,459,336</u>	סך הכל הון והתחייבויות
	(89,227)	3,116,154	1,476,752	(5,984,726)	1,481,047	סך הכל חשיפה מאזנית
						חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	-	216,854	(2,652,142)	-	2,435,288	
<u>-</u>	<u>(89,227)</u>	<u>3,333,008</u>	<u>(1,175,390)</u>	<u>(5,984,726)</u>	<u>3,916,335</u>	סך הכל חשיפה

(* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו.)

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014						
סה"כ	נכסים בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)		בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד
			אלפי ש"ח			
						נכסים
954,514	-	954,514	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
21,277	-	21,277	-	-	-	נכסי מסים נדחים
1,769,316	71	1,769,245	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
672,993	-	672,993	-	-	-	רכוש קבוע
644,466	-	624,468	6,114	337	13,547	השקעות בחברות כלולות
4,898,057	4,898,057	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
685,190	-	685,190	-	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
1,013,707	4,383	-	22,511	836,450	150,363	נכסי ביטוח משנה
213,201	10,824	-	16,032	186,345	-	נכסי מסים שוטפים
940,668	716,496	12,202	55,568	334	156,068	חייבים ויתרות חובה
579,335	205,265	-	39,990	285,190	48,890	פרמיות לגבייה
69,582,999	69,582,999	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות:
6,136,342	-	-	516,420	3,858,739	1,761,183	נכסי חוב סחירים
21,834,266	-	-	103,321	21,575,782	155,163	נכסי חוב שאינם סחירים
1,093,390	-	1,093,390	-	-	-	מניות
2,378,647	-	2,354,073	14,179	-	10,395	אחרות
31,442,645	-	3,447,463	633,920	25,434,521	1,926,741	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
3,289,969	3,289,969	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,519,584	-	-	76,374	-	1,443,210	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>118,227,921</u>	<u>78,708,064</u>	<u>8,187,352</u>	<u>850,509</u>	<u>26,743,177</u>	<u>3,738,819</u>	סך הכל נכסים

(* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו.)

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014						
סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
4,726,241	-	4,726,241	-	-	-	סך הכל הון
						<u>התחייבויות</u>
						התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
31,403,731	-	-	49,638	30,658,197	695,896	
						התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
78,046,586	78,046,586	-	-	-	-	
						התחייבויות מסים נדחים
664,063	-	664,063	-	-	-	
						התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
239,195	118,729	72,264	-	-	48,202	
						התחייבויות בגין מסים שוטפים
40,486	-	-	-	40,486	-	
						זכאים ויתרות זכות
1,574,318	150,254	65,754	193,791	464,173	700,346	
<u>1,533,301</u>	<u>641,381</u>	<u>18,303</u>	<u>22,079</u>	<u>844,686</u>	<u>6,852</u>	התחייבויות פיננסיות
<u>113,501,680</u>	<u>78,956,950</u>	<u>820,384</u>	<u>265,508</u>	<u>32,007,542</u>	<u>1,451,296</u>	סך הכל התחייבויות
<u>118,227,921</u>	<u>78,956,950</u>	<u>5,546,625</u>	<u>265,508</u>	<u>32,007,542</u>	<u>1,451,296</u>	סך הכל הון והתחייבויות
	(248,886)	2,640,727	585,001	(5,264,365)	2,287,523	סך הכל חשיפה מאזנית
						חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	-	20,066	(1,715,488)	-	1,695,422	
<u>-</u>	<u>(248,886)</u>	<u>2,660,793</u>	<u>(1,130,487)</u>	<u>(5,264,365)</u>	<u>3,982,945</u>	סך הכל חשיפה

(* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו.)

ד. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2015					
פריטים לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	סה"כ	
אלפי ש"ח					
-	2,684,786	-	5,116,340	7,801,126	מזומנים ושווי מזומנים
29,831,864	3,879,592	13,407,960	10,189,695	57,309,111	נכסים סחירים
9,765,680	599,091	7,355,012	813,674	18,533,457	נכסים בלתי סחירים
<u>39,597,544</u>	<u>7,163,469</u>	<u>20,762,972</u>	<u>16,119,709</u>	<u>83,643,694</u>	סך הכל הנכסים
-	(24,111,160)	-	16,441,949	-	חשיפה לנכס הבסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא

ליום 31 בדצמבר 2014					
פריטים לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	סה"כ	
אלפי ש"ח					
-	918,630	-	2,371,339	3,289,969	מזומנים ושווי מזומנים
33,196,925	3,565,229	11,500,647	8,397,957	56,660,758	נכסים סחירים
9,754,670	1,154,533	7,244,180	603,954	18,757,337	נכסים בלתי סחירים
<u>42,951,595</u>	<u>5,638,392</u>	<u>18,744,827</u>	<u>11,373,250</u>	<u>78,708,064</u>	סך הכל הנכסים
-	(22,775,937)	-	18,548,993	-	חשיפה לנכס הבסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2015					
לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	AA ומעלה	סה"כ (**)	
אלפי ש"ח					
-	-	-	14,620,707	14,620,707	נכסי חוב בארץ:
105,714	47,173	2,805,025	6,108,253	9,066,165	אגרות חוב ממשלתיות
403,462	37,400	3,415,904	4,287,387	8,144,153	נכסי חוב אחרים - סחירים
<u>509,176</u>	<u>84,573</u>	<u>6,220,929</u>	<u>25,016,347</u>	<u>31,831,025</u>	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
-	37,400	1,800,984	1,613,571	3,451,955	סך הכל נכסי חוב בארץ
-	-	592,894	278,528	871,422	מזה נכסי חוב בדירוג פנימי כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם הופחת על ידי החברה

באור 37: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ (המשך)

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
12,279,981	-	-	-	12,279,981	נכסי חוב בארץ:
8,404,579	75,139	71,663	3,469,233	4,788,544	אגרות חוב ממשלתיות
6,889,812	430,111	-	3,451,262	3,008,439	נכסי חוב אחרים - סחירים
27,574,372	505,250	71,663	6,920,495	20,076,964	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
3,462,104	-	-	2,284,848	1,177,256	סך הכל נכסי חוב בארץ
1,282,801	-	-	963,596	319,205	מזה נכסי חוב בדירוג פנימי
					כולל נכסי חוב בדירוג פנימי
					שדירוגם הופחת על-ידי החברה

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מדורג" ודרוג פנימי. נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
4,041,649	-	1,568,908	2,175,160	297,581	סך הכל נכסי חוב בחו"ל
121,829	-	-	-	121,829	מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
3,563,494	-	1,712,603	1,579,843	271,048	סך הכל נכסי חוב בחו"ל

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Moody's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

א. כללי

1. החל מיום 29 באוקטובר 2012 ("רכישת השליטה"), בעלי השליטה בחברה הם ה"ה שלמה אליהו וחייה אליהו המחזיקים ביחד במניות מגדל אחזקות, במישרין ובעקיפין, באמצעות אליהו בטוח (ביחד: "בעל השליטה"). לפרטים נוספים בדבר החזקות בעל השליטה בחברה ראה באור 1.

פרטים ונתונים אודות עסקאות עם בעל השליטה, עם קרוביו או חברות בשליטתו או עסקאות עם צד שלישי שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי ("עסקאות בעל שליטה") מובאים בסעיפים ג'- ה' להלן.

2. נכון למועד הדוח מחזיק מר שלמה אליהו, במישרין ובעקיפין, בכ-27% מהון המניות המונפק והנפרע של בנק אגוד לישראל בע"מ ("בנק אגוד") ולכן, החל ממועד רכישת השליטה, עסקאות של החברה ו/או חברות מאוחדות שלה עם בנק אגוד ו/או עם חברות בשליטתו מסווגות כעסקאות אשר לבעל השליטה בחברה עניין אישי בהן. זאת, בנוסף להיותן, החל ממועד כהונתו של מר שלמה אליהו כדירקטור בחברה, התקשרויות אשר לנושא משרה בחברה עניין אישי בהן.

עד לחודש ינואר 2013 היה בנק לאומי בעל עניין במגדל אחזקות. בנוסף, במועד רכישת השליטה בחברה ועד לחודש אוקטובר 2013, החזיק מר שלמה אליהו, במישרין ובעקיפין, למעלה מ-5% מהון המניות של בנק לאומי (וזאת בנוסף להחזקות מגדל אחזקות וחברות הבת שלה ("קבוצת מגדל אחזקות") בבנק לאומי, כפי שהיו באותו מועד). בהתאם, ממועד רכישת השליטה, עסקאות של החברה ו/או חברות מאוחדות שלה עם בנק לאומי ו/או חברות בשליטתו סווגו כעסקאות שלבעל השליטה בחברה יש בהן עניין אישי, וכן סווגו כהתקשרויות שלנושא משרה יש בהן עניין אישי. החל מחודש אוקטובר 2013 ונכון למועד הדוח, בנק לאומי, אינו מסווג עוד כגוף אשר התקשרויות החברה ו/או חברות מאוחדות שלה עימו הינן עסקאות בעל שליטה.

על פי הוראות הממונה על ההגבלים העסקיים באישור שניתן על ידו בקשר עם רכישת השליטה, החל ממועד השלמת העסקה לרכישת השליטה, מגדל אחזקות לא תתקשר (במישרין ובעקיפין), בהסכם עם חברות סוחרות אשר בעל השליטה מחזיק בהן 5% ומעלה מהון המניות, במישרין או בעקיפין¹, לביצוע עסקאות בנכסי עמיתים, אשר התמורה בינו תשולם מנכסי העמיתים, אלא בדרך של הליך תחרותי המעניק לכל חברה סוחרת הזדמנות שווה להשתתף בו ובתנאים שנקבעו על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים.

במועד רכישת השליטה הוראה זו הייתה רלבנטית לבנק לאומי ובנק אגוד. נכון למועד דוח זה, ההוראה האמורה רלוונטית רק להתקשרויות עם בנק אגוד.

פרטים ונתונים ביחס לעסקאות עם בנק אגוד ובנק לאומי ("צדדים קשורים אחרים") מובאים בסעיפים ג'-ד' ו-ו' להלן. (הנתונים המפורטים לגבי העסקאות עם בנק לאומי הינם לתקופה בה נחשב בנק לאומי כצד קשור).

3. עד למועד רכישת השליטה, בעלת השליטה במגדל אחזקות הייתה ג'נרלי. במסגרת מכירת השליטה התחייבה ג'נרלי כלפי מגדל אחזקות לאפשר לחברה להמשיך ולחדש אצלה חוזי ביטוחי משנה, לפי שיקול דעתה של החברה, לתקופה של חמש שנים, וזאת עד לגבול החשיפה הקיימת באותו מועד לג'נרלי (כמפורט בדיווח של מגדל אחזקות מיום 29 באוקטובר 2012, אסמכתא מספר 2012-01-266412). לאור העברת השליטה, התקשרויותיה של החברה, עם ג'נרלי אינן מהוות עוד עסקאות עם בעל שליטה ולכן אינן טעונות אישור מיוחד לעסקאות בעל שליטה. ואולם, נוכח עמדת רשות ניירות ערך בהקשרים אחרים, אשר ראתה עסקאות עם בעל שליטה לשעבר כעסקאות אשר לבעל השליטה החדש יש בהן עניין אישי, החליטה מגדל אחזקות, בהתבסס על חוות דעת משפטית שקיבלה, כי על אף שג'נרלי אינה עוד בעלת השליטה במגדל אחזקות ולמרות שלכאורה אין סיבה לראות במר שלמה אליהו כבעל עניין אישי בהתקשרויות עם ג'נרלי, הרי שלמען הזהירות בלבד, יש לאשר את ההסכמים עם ג'נרלי בפרוצדורה הקבועה בחוק לאישור עסקאות עם בעל שליטה, וזאת עד לתום שנת 2014 (שנתיים קלנדריות מרכישת השליטה), והכל כמפורט בדיווח של מגדל אחזקות מיום 28 במאי 2013 ובדיווח המתקן של מגדל אחזקות מיום 23 ביוני 2013 (אסמכתאות מספר 2013-01-075304 ו-2013-01-071268, בהתאמה).

פרטים ונתונים ביחס לעסקאות והתקשרויות עם ג'נרלי מובאים בסעיפים ג', ד' ו-ז' להלן. (הנתונים המפורטים לגבי העסקאות עם ג'נרלי הינם לתקופה בה נחשבו עסקאות עם ג'נרלי כעסקאות עם בעל שליטה).

4. פרטים ונתונים ביחס להתקשרויות עם חברות כלולות מובאים בסעיפים ג', ד' ו-ט' להלן.

לא נכלל בבאור תיאור של עסקאות בעל שליטה ו/או צדדים קשורים אחרים אשר ההתקשרויות בגינם בוצעה בטרם הפכו להיות צד קשור. נתונים כספיים בקשר עם עסקאות אלו בתקופת הדוח כלולות בנתונים בסעיפים ג' ו-ד' להלן. יתרות ועסקאות בין החברה לבין צדדים קשורים ובעל עניין אשר בוצעו בעת היותו צד קשור ו/או בעל עניין, ואשר לאחר מכן ובמשך תקופת הדוח לא היה עוד בעל עניין ו/או צד קשור, לרבות לעניין זה בנק לאומי כמתואר בסעיף 2. לעיל וג'נרלי כמתואר בסעיף 3.א. לעיל, מתוארות בבאור זה, עקב נתוני תקופות קודמות המצויות במספרי ההשוואה.

¹ למעט חברה סוחרת שבמועד השלמת העסקה מלוא מניותיה הוחזקו, במישרין או בעקיפין, על ידי מגדל אחזקות, דהיינו, מגדל שוקי הון.

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות

1. קבוצת מגדל אחזקות מבצעת או עשויה לבצע עסקאות עם בעל עניין ו/או עסקאות בעל שליטה במהלך העסקים הרגיל שלה, לרבות, אך לא רק, עסקאות מן הסוגים ובעלות המאפיינים כמפורט להלן: עסקאות ביטוח משנה (חוזי ביטוח משנה והסכמים פקולטיביים), רכישת נכסים, שכירות נכסי מקרקעין, רכישה של מוצרים ושירותים באמצעות בעלת השליטה, שיתופי פעולה לרבות ביחס להשקעות משותפות וקבלת שירותים פיננסיים או כלכליים. מובהר כי העסקאות האמורות לעיל אינן מהוות רשימה סגורה.
2. כמפורט בסעיף 4 להלן, דירקטוריון מגדל אחזקות ודירקטוריון החברה אימצו קווים מנחים וכללים לסיווגה של עסקה של מי מחברות קבוצת מגדל אחזקות בהתאם לקבוע בתקנה 41(א)(6) לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010 ("נוהל זניחות"). כללים וקווים מנחים אלה משמשים לבחינת היקף הגילוי והדיווח הנדרש על-פי תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 ("תקנות הדיווח") על חברות ציבוריות בקשר עם עסקאות עם בעל עניין ו/או בעל השליטה, לרבות לעניין הדיווח בדוח התקופתי (כקבוע בתקנה 22 לתקנות הדיווח) ובחינת הצורך במסגרת דיווח מידי בגין עסקה כאמור, כקבוע בתקנה 37(א)(6) לתקנות הדיווח.
3. הנתונים הכספיים הכלולים בסעיפים ג' ו-ד' להלן כוללים נתונים כספיים של עסקאות זניחות. פירוט עסקאות בעל שליטה ו/או עם צדדים קשורים אחרים אינו כולל תיאור של עסקאות המסווגות כזניחות בהתאם למבחני הזניחות שקבע הדירקטוריון.
4. ביום 26 במרס 2012 החליטו דירקטוריון מגדל אחזקות ודירקטוריון החברה לעדכן את הקווים המנחים והכללים לסיווגה של עסקה כ"עסקה זניחה". בהתאם להחלטה זו, אשר אומצה שוב על ידי דירקטוריון מגדל אחזקות ודירקטוריון החברה ביום 24 במרס 2015, עסקה תיחשב כ"עסקה זניחה", אם יתקיימו בה כל התנאים הבאים:

(1) היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות).

(2) בהיעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקה תחשב כעסקה זניחה אם:

(א) היקף העסקה בכל עסקה אינו עולה על 8 מיליון ש"ח ובעסקת ביטוח משנה (היקף הפרמיות המועברות למבטח לאחר ניכוי עמלות שהוא משלם לחברה), חלקה של בעלת השליטה אינו עולה על סך של 4 מיליון ש"ח, כשסכומים אלה מותאמים על פי שער עליית מדד המחירים לצרכן מהמדד הידוע בינואר 2012)

וכן-

(ב) תוצאות מדידתה למול אמת המידה הרלבנטית (אחת או יותר), כאמור להלן, הינה בשיעור של פחות מחצי אחוז (0.5%). אמות המידה הרלוונטיות לבחינת סיווגה של עסקה מסוימת עם בעלת השליטה בעסקה זניחה הן:

- במכירה של ביטוח או רכישת ביטוח משנה - יחס פרמיות.
- ברכישת נכס - יחס נכסים. במכירת נכס - יחס רווחים, יחס נכסים.
- ברכישת/מכירת מוצרים או שירותים אחרים - יחס הוצאות או יחס הכנסות בגין שירותים, על פי העניין.
- בקבלת התחייבות כספית - יחס התחייבויות.

לעניין זה:

יחס פרמיות: הפרמיות נשוא האירוע חלקי סך הפרמיות השנתיות במגזר הפעילות הרלוונטי (ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות, ביטוח כללי) כשהן מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.

יחס נכסים: היקף הנכסים נשוא האירוע (נכסים נרכשים או נמכרים) חלקי סך הנכסים; היחס יימדד בנפרד ביחס לכספי עמיתים בניהול הקבוצה וביחס לכספי נוסטרו. במקרה של עסקה משותפת לכספי עמיתים ונוסטרו, ייבדק היחס הרלבנטי בנפרד לגבי כל סוג נכסים בהתאם לגובה הסכום של חלק הנוסטרו/כספי עמיתים, לפי העניין בעסקה אל מול הסך הכולל של הנכסים, כספי נוסטרו/כספי עמיתים לפי העניין, לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.

יחס רווחים: הרווחים או ההפסדים המשויכים לאירוע חלקי הרווח או ההפסד השנתי הכולל לתקופה (לרבות שינויים בקרנות הון) הממוצע בשלוש השנים הקלנדריות האחרונות.

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות (המשך)

<p>התחייבויות:
ההתחייבות נשוא האירוע חלקי סך ההתחייבויות לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.</p>	<p>יחס
יחס התחייבויות:</p>
<p>יחס הון עצמי:
הגידול או הקיטון בהון העצמי חלקי ההון העצמי לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.</p>	<p>יחס
יחס הון עצמי:</p>
<p>יחס הכנסות משירותים:
היקף ההכנסות נשוא האירוע חלקי סך ההכנסות השנתיות הממוצעות בשלוש השנים האחרונות שאינן מפרמיות, מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.</p>	<p>יחס
יחס הכנסות משירותים:</p>
<p>יחס הוצאות בגין שירותים:
היקף ההוצאות נשוא האירוע חלקי הוצאות הנהלה וכליות השנתיות כשהן מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.</p>	<p>יחס
יחס הוצאות בגין שירותים:</p>
5. ביחס לעסקאות רב שנתיות, יחושב היקף העסקה לצרכי בחינת הזניחות על בסיס שנתי, כך לדוגמה בעסקת ביטוח למספר שנים, כהיקף העסקה ייחשבו דמי הביטוח השנתיים המשולמים או הנגבים.
 6. במקרים בהם, לפי שיקול דעת החברה, כל אמות המידה הכמותיות הנזכרות לעיל אינן רלבנטיות לבחינת זניחותה של עסקת בעל שליטה, תיחשב העסקה כזניחה בהתאם לאמת מידה רלבנטית אחרת, שתיקבע על ידי החברה, ובלבד שאמת המידה הרלבנטית המחושבת לעסקה תהיה בשיעור של פחות מ-0.5% וכן שהיקף העסקה לא יעלה על סך של 8 מיליון ש"ח, כשסכום זה צמוד למדד כאמור לעיל.
 7. בחינת השיקולים האיכותיים של עסקת בעל שליטה עשויה להוביל לסייג העסקה כעסקה לא זניחה למרות המפורט לעיל. כך למשל ולשם הדוגמה בלבד, עסקת בעל שליטה לא תיחשב בדרך כלל כזניחה אם היא נתפסת כאירוע משמעותי על-ידי הנהלת החברה ומשמשת כבסיס לקבלת החלטות ניהוליות או אם במסגרת עסקת בעל שליטה צפויים בעלי השליטה לקבל טובות הנאה שיש חשיבות במסירת דיווח עליהם בציבור.
 8. עסקה שסווגה על-ידי חברה מוחזקת של החברה תחשב זניחה גם ברמת החברה. עסקה כאמור אשר סווגה על-ידי החברה המוחזקת כלא זניחה תבחן מול אמות המידה הרלבנטיות ברמת החברה.
 9. דירקטוריון החברה יבחן את הצורך בעדכון הוראות נוהל זה מעת לעת, בשים לב לעסקאות בעלי השליטה בהם מתקשרת החברה ושינויים בהוראות הדין הרלבנטיות.

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. יתרות של בעלי עניין וצדדים קשורים

בעלי עניין, צדדים קשורים ואנשי מפתח ניהוליים בחברה ו/או בחברות בהן הם מכהנים כנושאי משרה, לרבות בעל השליטה ו/או קרוביו אשר מכהנים כנושאי משרה, עשויים לרכוש, מידי פעם, חוזי ביטוח, חוזי השקעה או מוצרים פיננסיים אחרים שהונפקו על ידי הקבוצה ו/או נמכרים על ידי חברות הקבוצה וזאת בתנאי שוק ובמהלך העסקים הרגיל. פרטים בדבר עסקאות אלו אינם כלולים בבאור זה.

הרכב:

ליום 31 בדצמבר 2015			
חברות	בנק אגוד וצדדים	קבוצת אליהו	אלפי ש"ח
כלולות	קשורים אחרים (*)		
400	1,837	-	חייבים ויתרות חובה
201,752	178,385	-	נכסי חוב (**)
57,162	408,565	-	מניות
-	(7,073)	(81)	זכאים ויתרות זכות
-	(888)	-	התחייבויות פיננסיות

(*) יתרת נכסי חוב הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין עמדה על סך של 142,132 אלפי ש"ח.

(**) במסגרת פעילות ההשקעות השוטפת רוכשות החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב של חברות שונות ובכלל זה מבצעות פעולות מסחר באגרות חוב של אמות, חברה כלולה של החברה. לפני רכישת השליטה בחברה רכשו החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב ומניות של בנק אגוד והחל ממועד רכישת השליטה בחברה ונכון למועד הדוח הן אינן רוכשות ניירות ערך של בנק אגוד אולם, מעת לעת, הן מוכרות החזקות אלו במסגרת המסחר הרגילה.

ליום 31 בדצמבר 2014			
חברות	בנק אגוד וצדדים	קבוצת אליהו	אלפי ש"ח
כלולות	קשורים אחרים (*)	ג'נרלי	
-	355,832	-	נכסי ביטוח משנה
1,285	2	3,126	חייבים ויתרות חובה
207,191	149,958	263,955	נכסי חוב (**)
67,710	-	3,947	מניות
-	(25,828)	(908)	זכאים ויתרות זכות
(5,137)	-	-	התחייבויות פיננסיות

(*) יתרת נכסי חוב הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין עמדה על סך של 618,018 אלפי ש"ח.

(**) במסגרת פעילות ההשקעות השוטפת רוכשות החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב של חברות שונות ובכלל זה מבצעות פעולות מסחר באגרות חוב של ג'נרלי ובאגרות חוב של אמות, חברה כלולה של החברה. לפני רכישת השליטה בחברה רכשו החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב ומניות של בנק אגוד והחל ממועד רכישת השליטה בחברה ונכון למועד הדוח הן אינן רוכשות ניירות ערך של בנק אגוד אולם, מעת לעת, הן מוכרות החזקות אלו במסגרת המסחר הרגילה.

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ד. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים		קבוצת אליהו
	קשורים אחרים	אלפי ש"ח	
7	975	2,445	
-	162	-	
95	1,221	4	
-	9,126	-	
6,626	4,691	-	
189	2,262	-	
900	207	-	
-	-	2,206	
899	(34,444)	-	

פרמיות שהתקבלו
 עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
 תביעות ששולמו
 הסכמי הפצה ותפעול
 עמלת סוכן ועמלות אחרות
 הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
 הכנסות מדמי ניהול
 עלויות העסקה
 אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים		קבוצת אליהו
	ג'נרלי	אחרים	
-	133,538	-	-
-	18,722	-	-
-	128,481	-	-
-	13,675	-	-
-	-	225	-
-	-	114	-
9,093	-	4,220	-
168	-	2,274	-
-	-	-	975
36	-	3,759	-

פרמיות שהורווחו - ביטוח משנה
 עמלות ביטוח משנה
 תביעות ביטוח משנה ותלויות
 פרמיות שהתקבלו
 עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
 הסכמי הפצה ותפעול
 עמלת סוכן ועמלות אחרות
 הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
 עלויות העסקה
 אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

חברות כלולות	קבוצת בנק לאומי, בנק אגוד וצדדים קשורים		קבוצת אליהו
	ג'נרלי	אחרים	
-	208,390	-	-
-	34,562	-	-
-	63,857	-	-
-	9,994	-	-
-	-	10,518	-
-	-	11,429	-
7,073	-	13,476	-
260	126	4,935	-
-	-	3,763	-
-	-	2,573	-
-	-	468	-
-	-	836	-
-	-	5,207	-

פרמיות שהורווחו - ביטוח משנה
 עמלות ביטוח משנה
 תביעות ביטוח משנה ותלויות
 פרמיות שהתקבלו
 עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
 הסכמי הפצה ותפעול
 עמלת סוכן ועמלות אחרות
 הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
 הוצאות דמי ניהול
 שרותי ניהול השקעות
 שרותי פרסום
 עלויות העסקה
 אחר

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה

להלן תיאור של עסקאות בעל שליטה תוך הפרדה של עסקאות חריגות לפי סעיף 270(4) לחוק החברות ועסקאות שאינם חריגות שאינן לפי סעיף 270(4) לחוק החברות.

עסקאות חריגות עם בעל שליטה		
מס' צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
1	24 בפברואר 2014 - דיווח לדיקטוריון	מר שלמה אליהו כיהן כדירקטור במגדל אחזקות ובחברה מיום 29 באוקטובר 2012 וכיהן כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות מיום 1 באוקטובר 2013 ועד ליום 18 בפברואר 2015. ביום 24 בפברואר 2014 דיווח מר שלמה אליהו לדיקטוריון מגדל אחזקות ולדיקטוריון החברה כי הוא מוותר על שכר כלשהו בקשר עם כהונתו כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות וכדירקטור בחברה ולא ידרוש שכר בגין כהונתו שלו. מדיניות התגמול כוללת הסדרה של תגמול ליו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ובמסגרתה, שכר חודשי קבוע, הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים שונים וכן רכיב משתנה של מענק שנתי, בכפוף לאישור המוסדות המוסמכים. בהתאם למדיניות התגמול, הגמול השנתי המקסימאלי לו זכאי יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות, מר שלמה אליהו (במקרה של מענק מקסימאלי) יכול להגיע עד לסכום כולל של כ-4.3 מיליון ש"ח, לפני השפעות מס שכר על מגדל אחזקות. כאמור לעיל מר שלמה אליהו ויתר על גמול בקשר עם כהונתו או סיום כהונתו. ראה לעניין זה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 24 בפברואר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-046135.
2	6 במרס 2013 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	תנאי העסקה מנהל עסקי ביטוח כללי במרחב מרכז - מר אליהו אליהו, אחיו של מר שלמה אליהו, החל לעבוד בחברה ביום 1 בינואר 2013 בתפקיד מנהל עסקי ביטוח כללי במרחב מרכז, בשכר חודשי של 50 אלפי ש"ח ותנאים נלווים ובכלל זה הבראה, חופשה, מחלה, אחזקת רכב, החזר הוצאות, הפרשות סוציאליות, ביטוח אובדן כושר עבודה והפרשות לקרן השתלמות. הגמול הכולל למר אליהו אליהו בשנת 2015 עמד על כ-916 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר). תוקף האישור על פי הדין הינו עד ליום 1 לינואר 2016. לפרטים נוספים בדבר תנאי הכהונה של מר אליהו אליהו ראה דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מהימים 19 ו-28 בפברואר 2013, אסמכתאות מספר 2013-01-042837 ו-2013-01-050631 בדבר זימון האסיפה הכללית ודיווח מיידי מיום 11 במרס 2013 אסמכתא מספר 2013-01-002080 בדבר תוצאות האסיפה הכללית של מגדל אחזקות.
	23 בפברואר 2016 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות	אישור תנאי העסקה מנהל עסקי ביטוח כללי במרחב מרכז - ביום 23 בפברואר 2016 אישר דירקטוריון החברה את תנאי העסקה של מר אליהו אליהו בתוקף מיום 1 בינואר 2016 ועד ליום 1 בינואר 2019. תנאי הכהונה יהיו ללא שינוי מהותי מאלו שאושרו לו בשנת 2013. מגדל אחזקות זימנה אסיפה כללית של בעלי המניות של החברה שעל סדר יומה הבקשה לאשר את תנאי הכהונה של מר אליהו אליהו כאמור. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 23 במרס 2016, אסמכתא מספר 2016-01-013122.
	27 באוקטובר 2014 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	מענקי 2013-2016 - אישור מענק שנתי של שנת 2013 בסך 150 אלפי ש"ח וכן אישור מענק שנתי נורמטיבי למר אליהו אליהו לכל אחת מהשנים 2014-2016 בהתאם למדיניות התגמול ואשר הינו מבוסס ביצועים. סכום המענק בכל שנה קלנדרית ייקבע על יסוד מענק נורמטיבי של 200 אלפי ש"ח, בהתאם לציון ביצוע בטווח שבין 70% ל-140%. בציון 100% המענק יהא בסך השווה למענק הנורמטיבי. בציון ביצוע מתחת ל-70%, המנהל אינו זכאי לבונוס. בציון ביצוע של 140% ומעלה, המנהל יהא זכאי למענק מקסימלי של 280 אלפי ש"ח, לשנה. לפרטים נוספים בדבר המענק השנתי והנורמטיבי ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 22 בספטמבר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-161913, בדבר זימון האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ודיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 27 באוקטובר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-181653, בדבר תוצאות האסיפה הכללית.

¹ בכל מקום בבאור זה, משמעו מועד אישור האורגן הרלוונטי האחרון בהיבט של דיני החברות וזהות אותו האורגן. עסקאות שאושרו באסיפת בעלי המניות אושרו קודם לכן בוועדת הביקורת ובדיקטוריון אותה החברה. במקרים בהם נערך עדכון ו/או שינוי להתקשרות קודמת, תיאור מכלול ההתקשרות יהא בתאריך המוקדם מבין השניים.

עסקאות חריגות עם בעל שליטה		
מס' צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
3 אליהו בטוח	30 בספטמבר 2013 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	רכישת תיק ביטוח כללי (חיידים) - התקשרות של החברה בהסכם לקליטת עסק חדש בביטוח כללי של אליהו בטוח החל משנת 2013. תמורת העסקה נקבעה בסך של 260 מיליון ש"ח ושלמה ביום 1 באוקטובר 2013 (יתרת הנכסים הבלתי מוחשיים ליום 31 בדצמבר 2015 הינה כ-221 מיליון ש"ח). לצורך בחינת אישור ההתקשרות מונתה וועדה מיוחדת בלתי תלויה של דירקטוריון מגדל אחזקות. עסקה זו טופלה כצירוף עסקים. במסגרת העסקה לא נרכשו נכסים מוחשיים ולא הועברו התחייבויות לחברה. לפרטים נוספים ראה באור 4 לעיל. החברה נשאה בעלויות ישירות המיוחסות לרכישה בסכום שאינו מהותי שנכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות בדוח רווח והפסד בשנת 2013. במסגרת ההסכם, נקבע לחברה שיפוי מאליהו בטוח בגין כל חבות שתחול על החברה או תביעה או טענה שתוגש כנגדה או כל נזק שיגרם לה ביחס ללקוחות אליהו בטוח אשר עילתה קודמת למועד עריכת פוליסה חדשה בחברה; חבות או אחריות כלשהי כלפי סוכני אליהו בטוח שאינה בקשר עם פוליסות חדשות או בקשר עם פעילותה של החברה מול הסוכנים באשר לפוליסות החדשות; תביעות של מי מעובדי אליהו בטוח שלא עברו להיות מועסקים בחברה, או זכויות עובדי אליהו בטוח שעברו להיות מועסקים בחברה, הנובעות מהתקופה שקדמה להעסקתם בחברה; כל חבות או אחריות אחרת כלפי צד ג' שעילתה או מקורה בתקופה הקודמת ליום 1 בינואר 2013; חשיפות אחרות כלשהן של החברה בגין פעילותה של אליהו בטוח בעבר או בעתיד. דיווח של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית לאישור התקשרות זו (נוסח אחרון) פורסם ביום 25 בספטמבר 2013, אסמכתא מספר 01-2013-150849, ודיווח של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה הכללית פורסם ביום 30 בספטמבר 2013, אסמכתא מספר 01-2013-152673.
3 בפברואר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	Run Off - תיק ה- Run Off בביטוח כללי - החברה התקשרה עם אליהו בטוח בע"מ ("אליהו בטוח") בהסכם במסגרתו יועבר לאחריותה הבלעדית של החברה תיק ה- Run Off בביטוח כללי של אליהו בטוח, הכולל פוליסות שהונפקו על ידי אליהו בטוח עד ליום 31 בדצמבר 2012 ("תיק הביטוח"). במקביל להעברת תיק הביטוח תעביר אליהו בטוח לחברה סכום (במזומן) השווה להערכה האקטוארית של ההתחייבויות הכלולות בתיק הביטוח (המיועד למימון הטיפול בתיק הביטוח) בהתאמות הקבועות בהסכם (ההערכה האקטוארית של החשיפה בגין התביעות שהיו כלולות בתיק הביטוח, נכון ליום 30 ביוני 2015, על פי דוחותיה הכספיים של אליהו בטוח, היתה בסכום של כ-393 מיליון ש"ח, וכן תעביר בנוסף שיעור של 3% מההערכה האקטוארית לפני ביטוח משנה (המיועד לתשלום הוצאות עקיפות בגין הטיפול בתיק הביטוח). בתמורה לטיפול בתיק הביטוח תהא החברה זכאית ל-71% מהרווחים שינבעו מתיק הביטוח, ככל שיהיו, אך לא פחות מ-7 מיליון ש"ח (רווח מובטח על ידי אליהו בטוח, אשר יועבר כמקדמה במועד השלמת העסקה).	
		במסגרת ההתקשרות וכתנאי לה, נחתם הסכם ביטוח משנה בין החברה לבין SWISS RE ("סוויס"), במסגרתו תעניק סוויס כיסוי ביטוחי לתיק הביטוח המכסה את מלוא התחייבויות הביטוח של החברה ("ביטוח המשנה של סוויס"). בהתאם להסכם ביטוח המשנה של סוויס, סוויס תהא זכאית לפרמיה בסך של כ-11 מיליון ש"ח (אשר תועבר כמקדמה מיד לאחר השלמת העסקה ובהתאם למנגנון שנקבע) וכן (בנוסף על הפרמיה האמורה) ל-29% מהרווחים אשר ינבעו מתיק הביטוח, ככל שינבעו.
		כמו כן במסגרת ההתקשרות, נקבעו הסדרים ביחס לחובת שיפוי ותשלום של אליהו בטוח במקרה בו סכום ההערכה האקטוארית וביטוח המשנה של סוויס לא יספיקו לכיסוי התביעות וההוצאות בקשר עם תיק הביטוח, כאשר שיפוי כאמור יילקח במסגרת ההתחשבנות בין הצדדים. כמו כן, התחייבה אליהו בטוח באופן נפרד לשפות את החברה במקרה בו הסכומים המופקדים בחשבון ההוצאות לא יספיקו לכיסוי ההוצאות העקיפות בקשר עם תיק הביטוח, שיפוי כאמור יקוזז מרווחים שהיו לחברה מתיק הביטוח, ככל שיהיו. בנוסף להתחייבות השיפוי, במועד השלמת העסקה תעמיד אליהו בטוח ערבות בנקאית אוטונומית מתאגיד בנקאי ישראלי לטובת החברה, בגובה של 5% מסכום ההערכה האקטוארית ("הערבות הבנקאית"). הערבות הבנקאית תהא בתוקף עד לשנת 2020 לכל הפחות, וסכום הערבות הבנקאית יתעדכן אחת לשנה, בהתאם לסכום הערכת התביעות הכלולות בתיק הביטוח, כמדווח בדוחות הכספיים של החברה. כמו כן נקבעו במסגרת ההתקשרות הסדרים שונים לשיפוי במקרים בהם ביטוח המשנה של סוויס אינו חל (כגון מחמת חריגים הקבועים בתנאי ביטוח המשנה של סוויס) ובמקרים של תביעות, דרישות והליכים שונים שנקבעו בין הצדדים, כאשר שיפוי מכוח הסדרים כאמור לא ייכלל במסגרת ההתחשבנות. השלמת העסקה כפופה לתנאים מתלים, אשר נכון למועד החתימה על הדוחות הכספיים כולם התקיימו, למעט אישור בית המשפט לעסקה.
		לפרטים נוספים ראו דיווח של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית לאישור התקשרות זו מיום 29 בדצמבר 2015, אסמכתא מספר 01-2015-081583, ודיווח של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 3 בפברואר 2016, אסמכתא מספר 01-2016-022456.

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה (המשך)

עסקאות חריגות עם בעל שליטה		
מס' צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
4	19 בנובמבר 2013 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות	<u>תנאי כהונה</u> - מר ישראל אליהו, בנו של מר שלמה אליהו, מכהן כדירקטור במגדל אחזקות ובחברה, כיו"ר ועדת השקעות נוסטרו של החברה וכיו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון (1965) בע"מ ("שוקי הון"). בגין כהונתו במגדל אחזקות ובחברה, מר ישראל אליהו זכאי לגמול שנתי בסך של 123 אלפי ש"ח ולגמול השתתפות בשיבות דירקטוריון ו/או ועדותיו בסך של כ- 4.7 אלפי ש"ח לישיבה הזהים לגמול אותו מקבלים הדירקטורים האחרים, לרבות הדח"צים (לא כולל יו"ר הדירקטוריון). מר ישראל אליהו אינו מקבל גמול בגין כהונתו כיו"ר דירקטוריון שוקי הון. לסכומים האמורים יתווסף מע"מ כדין והם יעודכנו פעמיים בשנה בהתאם לעליית מדד המחירים לצרכן. תנאים אלו אושרו בהתאם לתקנה 1ב(3) לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000 ("תקנות ההקלות"). הגמול הכולל אשר שולם למר ישראל אליהו בגין כהונתו בחברה ובמגדל אחזקות בשנת 2015 עמד על כ- 283 אלפי ש"ח (עלות כוללת). לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 19 בנובמבר 2013, אסמכתא מספר 2013-01-196653.
5	13 באפריל 2014 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<u>תנאי כהונה</u> - מר עופר אליהו, בנו של מר שלמה אליהו, מכהן כמנכ"ל החברה ויו"ר דירקטוריון במקפת וביזמה. לפרטים בדבר תנאי העסקה של מר עופר אליהו בתפקידים אלו, ראה סעיף יא.4 ב להלן.
6	27 בינואר 2015 ו-24 בפברואר 2015 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות	<u>ביטוח נושאי משרה</u> - לפרטים בדבר פוליסת ביטוח נושאי המשרה של מגדל אחזקות ושל חברות מאוחדות, לרבות לנושאי משרה שהינם בעל השליטה או קרובו, ראה סעיף יא.4 ד להלן. הכיסוי הביטוחי האמור לבעל השליטה ו/או קרוביו אושר בהתאם לתקנה 1ב לתקנות ההקלות. למועד הדוח אין בידי בעל השליטה ו/או קרוביו המכהנים כנושאי משרה כתב שיפוי מהחברה או ממגדל אחזקות. לפרטים אודות כתבי שיפוי לנושאי משרה שהינם בעל השליטה או למי שלבעל השליטה יש בו ענין אישי ראה באור 2.39 ד.

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

1. פירוט עסקאות עם צדדים קשורים אחרים

להלן תיאור של עסקאות עם צדדים קשורים אחרים תוך הפרדה של עסקאות חריגות לפי סעיף 270(4) לחוק החברות ועסקאות שאינן חריגות שאינן לפי סעיף 270(4) לחוק החברות.

עסקאות חריגות עם צדדים קשורים אחרים		
מס' צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר	מהות העסקה ועיקריה
1	14 בינואר 2013 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות	<u>תפעול קופות הגמל</u> - הסכם לקבלת שירותי תפעול ביחס לכל קופות הגמל וההשתלמות בניהולה של מקפת (לרבות קופות שהיו בניהולו של מתפעל אחר) על ידי לאומי שוקי הון בע"מ, חברה בשליטת בנק לאומי ("לאומי שוקי הון"). בתמורה לשירותי התפעול זכאית לאומי שוק הון לעמלה המחושבת כפונקציה של היקף הנכסים המתופעלים, אשר לא תעלה על שיעור שנתי של 0.07% מהנכסים של מקפת המתופעלים על ידי לאומי שוקי הון. תקופת ההסכם ל- 3 שנים ממועד אישורו. מטעמי זהירות, העסקה הוכרה "עסקה חריגה" נוכח מהותיות העסקה ואושרה בהתאם לתקנה 1(5) לתקנות ההקלות. הסכום הכולל ששולם לבנק לאומי בגין שירותי התפעול בשנת 2013 הינו סך של כ- 7,504 אלפי ש"ח. לפרטים נוספים, ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 15 בינואר 2013, אסמכתא מספר 2013-01-013635.

2	29 בינואר 2013 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות לגבי מגדל אחזקות, החברה וחברות הבת של החברה	<u>פעילות בנקאית שוטפת</u> - ההתקשרויות עם בנק אגוד והתקשרויות עם בנק לאומי וצדדים קשורים להם במסגרת פעילות הגזברות וההשקעות השוטפות של חברות הקבוצה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק. במסגרת האישור נקבעו תנאים שונים על מנת להבטיח תנאי שוק שאינם חורגים מתנאים מקובלים לגבי עסקאות דומות עם בנקים אחרים. מטעמי זהירות, בשל היקף הנכסים המנוהלים ו/או מופקדים בבנק ו/או היקף הפעילות המבוצעת דרכם בנגזרים לא סחירים, החליטה מגדל אחזקות לסווג את ההתקשרות לניהול חשבון בנק, להפקדת פיקדונות, לקבלת שירותי משמורת ניירות ערך (קסטודיאן) ולפעילות בנגזרים לא סחירים (OTC) כהתקשרויות חריגות (נוכח מהותיות העסקאות). כמו כן, סווגו מטעמי זהירות כעסקאות מהותיות התקשרויות בין הבנקים לבין קופות וקרנות המנהלות רק חשבון בנק אחד. העסקה אושרה בהתאם לתקנה 1(5) לתקנות ההקלות. ההתקשרויות יאושרו אחת לשלוש שנים אם וככל שידרש. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידים של מגדל אחזקות מימים 30 בינואר ו- 28 באפריל 2013, אסמכתאות מספר 2013-01-025002 ו- 2013-01-046258, בהתאמה. היקף התשלומים ששולמו על ידי חברות הקבוצה לבנק אגוד, בגין שירותי ברוקראז' וקסטודיאן, הסתכמו בשנים 2015, 2014 ו-2013 לסך של כ- 323 אלפי ש"ח, כ- 9 אלפי ש"ח וכ- 4 אלפי ש"ח, בהתאמה. היקף התשלומים ששולמו על ידי חברות הקבוצה לבנק לאומי, בגין שירותי ברוקראז' וקסטודיאן, הסתכמו בשנת 2013 לסך של 430 אלפי ש"ח.
---	---	---

עסקאות עם צדדים קשורים אחרים שאינן חריגות ואינן זניחות		
מס' צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר	מהות העסקה ועיקריה
בנק לאומי	10 בינואר 2013 - אישור וועדת הביקורת של מגדל אחזקות	<u>ביטוח נכסי הלווים של בנק לאומי</u> - התקשרות החברה בעסקה לביטוחי נכסי הלווים של בנק לאומי. תקופת הביטוח הייתה ל - 12 חודשים החל מיום 1 בינואר 2013 בהיקף הפרמיה של כ- 10,518 אלפי ש"ח בגין שילמה החברה לבנק לאומי את העמלה המקסימאלית הקבועה בדין לעניין זה. הפרמיה בגין העסקה לא עלתה על 2% מסך פרמיות הביטוח הכללי של החברה. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 13 בינואר 2013, אסמכתא מספר 2013-01-011751.

ז. תיאור עסקאות עם ג'נרלי

להלן תיאור של עסקאות בעל שליטה עם ג'נרלי, תוך הפרדה של עסקאות חריגות לפי סעיף 270(4) לחוק החברות ועסקאות שאינן חריגות שאינן לפי סעיף 270(4) לחוק החברות.

עסקאות חריגות עם ג'נרלי	מס' מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
1 23 בינואר 2014 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות להתקשרות בחוזי ביטוח משנה לשנת 2014	<p><u>חוזי ביטוח משנה (TREATY)</u> - אישור שנתי להתקשרות בכלל חוזי ביטוח המשנה בתחומי הפעילות השונים של החברה: ביטוחי חיים, ביטוחי בריאות וביטוח כללי (ביטוח רכוש וחבויית) לשנת 2014. עסקאות אלה סווגו כ"עסקה חריגה" עקב מכלול העסקאות שהיקפן במצטבר עשוי להיות מהותי. במסגרת אישור ההתקשרות כאמור מגדל אחזקות והחברה קבעו קריטריונים וסטנדרטים שלפיהם תבחן ותוודא החברה, כי כל חוזי ביטוח המשנה בהם תתקשר עם קבוצת ג'נרלי על פי אישור שנתי זה, הינם בתנאי שוק. ההתקשרויות האמורות אושרו בהתאם לסעיף 1(5) לתקנות ההקלות. לפרטים נוספים, ובכלל זה הקריטריונים שנקבעו לשנים 2013 ו-2014, ראה דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מימים 14 בינואר 2013 ו-23 בינואר 2014 אסמכתאות מספר 013173-01-2013 ו-023344-01-2014 בהתאמה. סך פרמיות ביטוח משנה לקבוצת ג'נרלי בשנת 2014 בקשר עם כיסוי חוזי ביטוח המשנה, הינו כדלקמן: <u>ביטוח כללי</u> - כ-14 מיליון ש"ח המהווים כ-8% מסך פרמיות ביטוח המשנה לכלל מבטחי המשנה; סך כולל של חשיפה לרעידת אדמה כ-91 מיליון ש"ח במונחי MPL, המהווים כ-4% מסך חשיפת רעידת אדמה לכלל מבטחי המשנה ליום 31 בדצמבר 2014. <u>ביטוח חיים וביטוח בריאות</u>, כולל סיעוד - כ-11 מיליון ש"ח המהווים כ-4% מסך פרמיות ביטוח המשנה לכלל מבטחי המשנה בקשר עם ביטוח חיים וביטוח בריאות, כולל סיעוד בשנת 2014.</p>	
2 2 ביולי 2013 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<p><u>אישור מסגרת - הסכמי ביטוח משנה פקולטטיבי עם ג'נרלי לשנים 2013 - 2014</u> - אישור מסגרת להתקשרות בהסכמי ביטוח משנה בררני (פקולטטיבי) בתחום הביטוח הכללי ("אישור המסגרת"). אישור המסגרת כולל פרמטרים לבחינת תנאי שוק ולבחינת מהותיות המהווים את תנאי המסגרת הכלליים ומצטברים להתקשרויות. בנוסף נקבעו באישור המסגרת תנאים ומגבלות שונים, ובכלל זה תנאים ומגבלות ביחס ל: פרמיות המועברות ולהיקף הכולל של העסקאות הפקולטטיביות בכל שנה; סכומי הביטוח שיועברו לקבוצת ג'נרלי (חשיפה); ועסקה בודדת בביטוח רכוש וביטוחי חבויית. כל הסכם פקולטטיבי עם קבוצת ג'נרלי אשר עומד בתנאי המסגרת הכלליים וכן עומד במבחן תנאי השוק והמהותיות שנקבעו באישור, ייחשב כ"עסקה רגילה" שאינו מחייב אישור נוסף של ועדת הביקורת והדירקטוריון של מגדל אחזקות והחברה. בכל מקרה בו מתקיימים תנאי המסגרת הכלליים, אך נוכח הנסיבות לא מתקיים מבחן תנאי השוק או תנאי המהותיות הקבוע באישור המסגרת תיחשב העסקה כ"עסקה חריגה" אשר תובא לאישור בהתאם לתקנה 1(3) לתקנות ההקלות. אישור המסגרת מהווה המשך לאישור מסגרת לשנים 2010 עד וכולל 2012, והחליף את האישורים החודשיים שנדרשו להתקשרות בביטוח משנה פקולטטיבי בהתאם להסכם המסגרת לשנים 2010-2012. תקופת אישור המסגרת מהווה גם תום התקופה בה מגדל אחזקות תפעל ביחס לעסקאות עם ג'נרלי כעסקאות המצריכות אישורים כעסקאות עם בעל השליטה. לפרטים נוספים ראה דיווח של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית מיום 23 ביוני 2013 אסמכתא מספר 071268-01-2013.</p>	
	<p>הסך הכולל של פרמיות ביטוח משנה לקבוצת ג'נרלי בקשר עם כיסוי ביטוח משנה בגין הסכמים פקולטטיביים בביטוח כללי הכלולים באישור לשנת 2013 הינו כ-125 מיליון ש"ח, המהווים כ-53% מסך פרמיית ביטוח המשנה לאותה שנה ולשנת 2014 כ-102 מיליון ש"ח המהווים כ-45% מסך פרמיית ביטוח המשנה לשנה זו.</p>	
	<p>הסך הכולל של סכומי ביטוח בחשיפה לרעידת אדמה לקבוצת ג'נרלי בקשר עם כיסוי ביטוח משנה בגין הסכמים פקולטטיביים בביטוח כללי ליום 31 בדצמבר 2013 הינו כ-34 מיליארד ש"ח המהווים כ-40% מתוך סך חשיפת רעידת אדמה בקשר עם כיסוי ביטוח משנה בגין הסכמים פקולטטיביים בביטוח כללי ליום 31 בדצמבר 2013, וכ-34 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014 המהווים כ-35% מתוך סך החשיפה ליום 31 בדצמבר 2014.</p>	

באור 38: - תרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ז. תיאור עסקאות עם ג'נרלי (המשך)

עסקאות חריגות עם ג'נרלי		
מס'	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
3	25 בנובמבר 2013 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות	<p>עסקת רכישה של תיק ביטוח משנה ישן באובדן כושר עבודה מג'נרלי ומכירה של התיק לסוויס רי - הסכם במסגרתו החל מיום 1 בינואר 2013 ג'נרלי תפסיק לשמש כמבטח משנה ביחס לפוליסות אובדן כושר עבודה של החברה בשנים 1970 עד 2012 ("חוזה ביטוח המשנה"), והצדדים ישחררו זה את זה מכל חבות ו/או התחייבות שהייתה לצד כלפי משנהו לפי חוזה ביטוח המשנה. השחרור ההדדי כולל גם יתור של ג'נרלי על זכויותיה בקשר עם כלל העתודות המוחזקות בידי החברה, לרבות עתודות שמוחזקות בחברה כנגד התחייבויותיה של ג'נרלי ביחס לתביעות, קיימות ותלויות (גם אם טרם דווחו). במקביל ובאותו מועד התקשרה החברה בהסכם ביטוח משנה עם מבטח משנה אחר, סוויס רי, אשר במסגרתו סוויס רי תעביר לחברה סך של כ- 82 מיליון ש"ח, בעבור נטילת כל התחייבויותיה של ג'נרלי, כפי שהן, בגין התיק הנמכר לכיסוי ביטוח המשנה. לאחר יישומו של הסכם היציאה עם ג'נרלי והתקשרות עם סוויס רי בהסכם החילופי, ההתחייבות הביטוחית של ג'נרלי בגין התיק הנמכר עברה בשלמותה לסוויס רי, בתנאי "גב אל גב" כאשר תנאי כיסוי ביטוח המשנה אינם משתנים. כתוצאה מהתקשרויות כאמור, נוצר לחברה רווח בהיקף של כ- 52 מיליון ש"ח לפני מס בדוח רווח והפסד לתקופה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013. ההתקשרות אושרה לפי סעיפים 1(2) ו- 1(5) לתקנות ההקלות. לפרטים נוספים ראו דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מיום 26 בנובמבר 2013, אסמכתאות מספר 2013-01-203196 ו- 2013-01-203211.</p>
4	29 בנובמבר 2011 - אישור ועדת הביקורת של מגדל אחזקות	<p>קציבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי - ועדת הביקורת של מגדל אחזקות החליטה לקצוב עד ליום 30 בנובמבר 2020 (תקופה של כתשע שנים נוספות ממועד קבלת ההחלטה על ידי ועדת הביקורת וכארבע עשר שנים בסך הכול ממועד ההחלטה המקורית לפטור מאחריות והתחייבות לשיפוי) את התקופה שעל האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים במגדל אחזקות, ככל שלא יוחלפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי מגדל אחזקות על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים במגדל אחזקות, והכל ביחס לנושאי משרה במגדל אחזקות שבעל השליטה במגדל אחזקות עשוי להיחשב כבעל עניין אישי במתן כתבי פטור והשיפוי להם, המכהנים או שיהנו מעת לעת. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 29 בנובמבר 2011, אסמכתא מספר 2011-01-344328.</p>
5	7 בפברואר 2012 - אישור האסיפה הכללית של גדל אחזקות	<p>כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברה שג'נרלי עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי בהענקת כתבי השיפוי להם - עדכון כתבי השיפוי של מגדל אחזקות לנושאי משרה בחברה שלבעל השליטה עשוי להיות בהם עניין אישי. נושאי המשרה הרלוונטיים לגביהם הובאה הענקת כתבי השיפוי לאישור היו שני הדירקטורים, אלסנדרו קורסי וסרג'יו בלבינוט וכן נושא המשרה ליוויו שטיינדלר. לפרטים נוספים ראה זימון אסיפה של מגדל אחזקות לאישור כתבי השיפוי מיום 2 בפברואר 2012, אסמכתא מספר 2012-01-032109 ובאור 2.39.ד.</p>

עסקאות עם ג'נרלי שאינן חריגות ואינן זניחות		
מס'	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
	22 בספטמבר 2008 - אישור ועדת הביקורת של מגדל אחזקות 19 בינואר 2012 - עיון מחודש (מטעמי זהירות) ואישור של ועדת הביקורת של מגדל אחזקות	<p>חוזה שכירות באאן - הארכת חוזה שכירות של החברה עם ג'נרלי ABM, חברת בת של ג'נרלי באאן, גרמניה, לגבי אתר הגיבוי באאן אשר סיפק לחברה שירותים ליחידת המחשוב שלה. ההתקשרות הסתיימה בתום שנת 2013. בגין השכירות שילמה החברה בשנת 2013 כ- 126 אלפי ש"ח.</p>

ח. חברות קשורות

1. בחודש יולי 2008 נחתם הסכם שכירות בין מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ("המשכירה") חברה מאוחדת של החברה, לבין מגדל שוקי הון (שרותי ניהול) בע"מ ("שוקי הון שירותי ניהול"), חברה בת של שוקי הון הנשלטת בידי מגדל אחזקות, הסכם שכירות הינו בגין השכרת בנין המשרדים של המשכירה ברח' סעדיה גאון, 26 בתל-אביב ("בנין המשרדים") לצורך ניהול עסקי קבוצת שוקי הון. בהתאם להסכם, מושכר לשוקי הון שירותי ניהול רוב בניין המשרדים (לאחר שעבר שיפוץ נרחב במימון המשכירה) וזאת לתקופת שכירות בת 10 שנים, שתסתיים בסוף אוקטובר 2017. דמי השכירות החודשיים הם כ- 236 אלפי ש"ח בתוספת מע"מ כדין. בתום תקופת השכירות יוארך תוקף ההסכם ב- 7 שנים נוספות, אלא אם תודיע שוקי הון שירותי ניהול על כך שאינה חפצה להאריך את תקופת השכירות, ובמקרה שכזה יהיה על שוקי הון שירותי ניהול לשלם למשכירה תשלום חד פעמי בסך של כ- 6,360 אלפי ש"ח, צמוד למדד. במהלך תקופת הדיווח חלק מהשטחים הושכרו בשכירות משנה לחברות מוחזקות של מגדל אחזקות.
2. החברה וחברות מאוחדות שלה, רוכשות במהלך העסקים הרגילי שירותי ברוקראז' מחברת מגדל שירותי בורסה בע"מ, חברה מאוחדת של מגדל שוקי הון. היקף התשלומים ששולמו בגין השירותים האמורים הסתכם בשנים 2015, 2014 ו- 2013 לסך של כ- 1,736 אלפי ש"ח, כ- 4,037 אלפי ש"ח ו- 3,295 אלפי ש"ח בהתאמה. ביום 28 באוקטובר 2015 איבדה מגדל שוקי הון את השליטה במגדל שירותי בורסה בע"מ.
3. במהלך שנת 2012 הפיצה שוקי הון אגרות חוב (סדרה א' וסדרה ב') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ, חברה מאוחדת של החברה. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ- 3,359 אלפי ש"ח.
- במהלך שנת 2015 הפיצה שוקי הון אגרות חוב (סדרה ג' וסדרה ד') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ- 7,894 אלפי ש"ח.
4. בתוקף מתחילת שנת 2011 אושרה התקשרות בין החברה לבין שוקי הון, ומגדל ניהול תיקי השקעות (1998) בע"מ, חברה בת של שוקי הון ("מגדל ניהול תיקי השקעות", שוקי הון ומגדל ניהול תיקי השקעות תקראנה להלן יחדיו - "חברות שוקי הון"), במסגרתה חברות שוקי הון הרחיבו את תשתיות ניהול ההשקעות הקיימות שלהן, תפעוליות וארגוניות, ואת התשתיות תומכות ההשקעות (כגון בקרה וחדר עורפי), תפעוליות וארגוניות וכן יספקו לחברה, על פי דרישתה, שירותי ניהול השקעות במיקור חוץ עבור נכסים בניהול הגופים המוסדיים בקבוצה וזאת אם וככל שיוסכם על כך בין הצדדים מעת לעת. בהתאם לתנאי ההתקשרות שאושרו, תשלם החברה לחברות שוקי הון סכום של 5 מיליון ש"ח לשנה בתוספת מע"מ. ההסכם הסתיים בסוף חודש יוני 2013. בשנת 2013 שילמה החברה לחברות שוקי הון סך של כ- 2.6 מיליון ש"ח.
5. החל מתחילת שנת 2011 ועד לסוף חודש יוני 2013, נהלו חלק מהשקעות קופות הגמל וקרנות ההשתלמות בניהול מקפת, חברת בת בבעלות מלאה, על ידי מגדל ניהול תיקי השקעות. בתמורה לניהול ההשקעות שילמה מקפת דמי ניהול בשיעור קבוע מהיקף הנכסים המנוהלים. סך כל דמי הניהול ששולמו על ידי מקפת למגדל ניהול תיקי השקעות בגין השירותים האמורים בשנת 2013 הסתכם לסך כולל של 3,763 אלפי ש"ח.
6. לחברה הסכמים עם פמי פרמיום בע"מ ("פמי") המספקת לה שירותי אסיסטנט הניתנים למבוטחים לפי כתבי שרות/ ריידרים/ הרחבות לפוליסה הנמכרים בעיקר במסגרת ביטוח כללי (רכב רכוש, ביטוחי דירה ומשכנתא) וכן בתחום הבריאות. ההתקשרויות האלו ייסתמו ביום 31 במרס 2016, למעט ביחס לכתבי שירות לקולקטיבים בתחום הבריאות אשר ימשיכו עד למועד סיום או חידוש הקולקטיב. היקף הרכישות מפמי הסתכם בשנת 2015 בכ- 42 מיליון ש"ח (לעומת 58 מיליון ש"ח בשנת 2014).
- ביום 1 בדצמבר 2012 התקשרה החברה עם אינפומד אתרי רפואה בע"מ ("אינפומד"), המאוחדת על ידי מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ ("מגדל בריאות"), חברת בת של מגדל אחזקות, בהסכם למתן שירותים בקשר עם כתבי שירות שונים.
- במהלך שנת 2014 התקבלה בחברה החלטה לרכוש מבי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, חברה מאוחדת של אינפומד ("בי-וול"), את מרבית השירותים בתחום כתבי השירות, לרבות כתבי שירות בתחום הבריאות אותם נהגה החברה לרכוש מפמי. במסגרת כך, צורפה בי-וול כצד להסכם בין החברה לבין אינפומד וההסכם האמור הורחב להסכם מסגרת המאגד את כתבי השירות בין מגדל לאינפומד ובי-וול, קיימים ועתידיים, בכפוף לתנאי ההסכם.
- בקשר עם העברת השירותים בתחום כתבי השירות לבי-וול נחתם בחודש נובמבר 2014, בין בי-וול לבין פמי, הסכם שיתוף פעולה ומתן שירותים, לפיו תרכוש בי-וול שירותים מפמי בגין כתבי השירות של מגדל שהועברו מטיפול פמי לטיפול בי-וול, וכן הוסדר אופן שיתוף הפעולה בין בי-וול לבין פמי ("הסכם השירותים").

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ח. חברות קשורות (המשך)

בהתאם לתנאי הסכם השירותים ובתמורה להפעלת השירותים שנרכשו באמצעות מוקד בי-וול, שילמה פמי לבי-וול, תשלום חד פעמי בסך של 1.6 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ.

מאחר וחלק מכתבי השירות נשארו בפמי, במסגרת ההסכם הקיים שתוקפו עד לחודש מרס 2016, כלל הסכם זה התחייבות להמשך קבלת שירותים מפמי. תוקף הסכם השירותים הוא עד ליום 30 במרס 2019, אם כי בי-וול תוכל להביא את הסכם השירותים ליום במועד מוקדם יותר בהתאם לתנאיו. במקרה של ביטול ההסכם לפני המועד האמור, תשלם בי-וול לפמי פיצוי מוסכם השווה למכפלת מספר החודשים עד אותו המועד ב-30 אלפי ש"ח. בשנים 2015 ו-2014 שילמה בי-וול לפמי, עבור השירותים הנרכשים, סך כולל של כ-1,922 אלפי ש"ח וכ-23 אלפי ש"ח, בהתאמה.

במהלך שנת 2014 הורחב היקף השירותים הניתן על ידי בי-וול לחברה לכתבי שירות נוספים וכן נחתם הסכם נוסף מכוחו עשויה בי-וול לספק לחברה שירותים נוספים בהיקף שאינו מהותי. על פי תנאי ההתקשרות בין הצדדים, תשלם החברה לבי-וול תשלום חודשי על פי נספח המחירים שצורף להסכם. התעריפים שהוסכמו בין החברה לבין בי-וול נמוכים מהתעריפים אותם שילמה החברה לפמי עבור אותם שירותים והסכום הכולל שישולם לבי-וול תלוי בהיקף השירותים שרכשו על ידי החברה ובתמחילם.

בחודש אוקטובר 2015 נחתם בין החברה לבין בי-וול הסכם למתן שירותים שאינם בגדר כתבי שירות. במסגרת הסכם זה הוסדר מתן שירותים נוספים לחברה: שירותי איסוף מידע רפואי במסגרת ברור תביעות בכל תחומי הביטוח, שירותי מוקד חירום, ניתוחים ושיניים וכן שירותי סילוק תביעות שיניים.

בשנים 2015 ו-2014 שילמה החברה לבי-וול או לאינפומד, לפי העניין, סך של כ-30,796 אלפי ש"ח וכ-2,064 אלפי ש"ח, בהתאמה.

7. החברה וחברות הבת שלה נדרשות, במסגרת מהלך העסקים הרגיל, לקבל מעת לעת, שירותים שונים בתחום משאבי אנוש מחברות המתמחות בנושא. שירותים אלו ניתנים בין היתר, בתחום אבחון וגיוס, טכנולוגיות גיוס מתקדמות, ייעוץ ופיתוח ארגוני, פתרונות הדרכה ולמידה, אספקת עובדי קבלן, רווחה ואיכות חיים. חלק מהשירותים האמורים ניתנים על ידי פילת מקבוצת היי קפיטל בע"מ, המאוחדת על ידי מגדל שירותי ניהול בע"מ, חברה בת של מגדל אחזקות ("פילת").

ההתקשרות מול פילת נעשית בתנאי שוק ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי ועדת הביקורת. בשנים 2015, 2014 ו-2013 שילמו החברה וחברות הבנות שלה סך של כ-3,337 אלפי ש"ח, כ-1,131 אלפי ש"ח וכ-3,177 אלפי ש"ח, בהתאמה.

ט. חברות כלולות

1. לעניין השקעות בחברות כלולות וחלוקת דיבידנד על ידי חברות כלולות ראה באור 7 השקעה בחברות מוחזקות ובאור 40 אירועים לאחר תאריך המאזן.

2. בחודש יוני 2009 הונפקו למגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ("אחזקות נדל"ן") שטרי הון מחברה כלולה, קניין רמת אביב בע"מ ("רמת אביב"), בסך של כ-76 מיליון ש"ח ע"נ לתקופה שלא תפחת מחמש שנים. הסכום האמור אינו צמוד למדד ואינו נושא ריבית. בחודש יוני 2014 נפרעו שטרי הון בסך של כ-61 מיליון ש"ח, ראה סעיף 3.ג) להלן. במהלך תקופת הדוח נפרעה יתרת שטרי הון.

3. א) בחודש נובמבר 2010 העמידה רמת אביב הלוואה לבעלי מניותיה, פרו-רטה לשיעור אחזקתם, כאשר חלקה של אחזקות נדל"ן הינו כ-64 מיליון ש"ח. סכום זה צמוד למדד ונושא ריבית שנתית בשיעור של 4.2%. הקרן והריבית יפרעו בחמישה תשלומים שנתיים שווים החל מחודש נובמבר 2011. ביום 1 ביולי 2014 נפרעה יתרת הלוואה כולל ריבית והצמדה, ראה סעיף ג) להלן.

ב) בחודש ינואר 2013 העמידה רמת אביב הלוואות נוספות לבעלי מניותיה, פרו-רטה לשיעור אחזקתם, כאשר חלקה של אחזקות נדל"ן הינו כ-75 מיליון ש"ח. על פי תנאיהן הלוואות נושאות ריבית שנתית בשיעור של פריים + 0.6% ומיועדות להיפרע בתשלום אחד ביום 30 ביוני 2014. ההסכם קובע אפשרות לפירעון מוקדם של הלוואות בתנאים מסוימים שהוגדרו בהסכם.

ט. חברות כלולות (המשך)

- ג) במהלך הרבעון הראשון של שנת 2014 בוצע פרעון מוקדם של חלק מההלוואה האמורה בסעיף ב) לעיל בסכום של כ- 45 מיליון ש"ח.
- ביום 1 ביולי 2014 נפרעה יתרת ההלוואות שנתקבלו מרמת אביב בשנים 2010 ו- 2013, כמפורט בסעיפים א) ו- ב) לעיל, כנגד פרעון חלק משטרי ההון שהוחזקו על ידי אחזקות נדל"ן. סך ההלוואות שנפרעו הסתכם בכ- 59 מיליון ש"ח כולל ריבית והצמדה.
- ד) במחצית השנייה של שנת 2014 העמידה רמת אביב הלוואה לבעלי מניותיה, פרו- רטה לשיעור אחזקתם, כאשר חלקה של אחזקות נדל"ן הינו כ- 5 מיליון ש"ח. סכום זה אינו צמוד למדד ונושא ריבית נומינלית קבועה של 3.23%. נכון ליום 31 בדצמבר 2014 יתרת ההלוואה הסתכמה לסך של כ- 5.1 מיליון ש"ח. בתחילת שנת 2015 נפרעה יתרת ההלוואה.
- ה) בתחילת שנת 2015 העמידה רמת אביב הלוואות לבעלי מניותיה, פרו-רטה לשיעור אחזקתם, כאשר חלקה של אחזקות נדל"ן הינו כ- 7.5 מיליון ש"ח. הלוואות אלו אינן צמודות למדד ונושאות ריבית נומינלית קבועה של 3.05%. עד לתום השנה נפרעו הלוואות אלו.
- ו) בגין ההלוואות שנתקבלו מרמת אביב נרשמו הוצאות מימון בשנים 2015, 2014 ו- 2013 של כ- 30 אלפי ש"ח, כ- 1.6 מיליון ש"ח וכ- 4.4 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- ז) בגין שטרי ההון שהונפקו על ידי רמת אביב נרשמו הכנסות מימון בשנים 2015, 2014 ו- 2013 של כ- 240 אלפי ש"ח, כ- 2.2 מיליון ש"ח וכ- 3.4 מיליון ש"ח, בהתאמה.
4. החברה שילמה לחברה כלולה, רשף סוכנות לביטוח (2004) בע"מ עד למכירת החברה בתום הרבעון השלישי, עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים בשנים 2015, 2014 ו- 2013 בסכום כולל של כ- 2,130 אלפי ש"ח, כ- 4,706 אלפי ש"ח וכ- 3,263 אלפי ש"ח, בהתאמה.
5. החברה שילמה לחברה כלולה, אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ, עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים בשנים 2015, 2014 ו- 2013 בסכום כולל של כ- 4,052 אלפי ש"ח, כ- 3,980 אלפי ש"ח וכ- 3,370 אלפי ש"ח, בהתאמה.
6. בנוסף למפורט בסעיפים 4 ו- 5 לעיל, החברה משלמת עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים לחברות כלולות נוספות בסכומים שאינם מהותיים.
7. בחודש יולי 2012 נתנה מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ("מגדל סוכנויות") חברה מאוחדת של החברה לאורלן סוכנויות לביטוח (1994) בע"מ, חברה כלולה, הלוואה בסך של 1 מיליון ש"ח, צמודה למדד ונושאת ריבית של 3.5% לשנה. ההלוואה נפרעת בתשלומים שנתיים שווים עד לחודש ינואר 2016. יתרת ההלוואה ליום 31 בדצמבר 2015 הינה כ- 48 אלפי ש"ח וליום 31 בדצמבר 2014 כ- 341 אלפי ש"ח. בגין ההלוואה נרשמו הכנסות מימון בשנים 2015, 2014 ו- 2013 של כ- 5 אלפי ש"ח, כ- 17 אלפי ש"ח וכ- 40 אלפי ש"ח, בהתאמה.
8. בחודש אוגוסט 2013 נתנה החברה הלוואה לחברה כלולה בחו"ל, בסך של כ- 5,958 אלפי ש"ח לפרעון בתשלום אחד בתום 5 שנים. במהלך השנה נתנה החברה שתי הלוואות נוספות לחברה הכלולה בסך של כ- 3,549 אלפי ש"ח. יתרת ההלוואה ליום 31 בדצמבר 2015 הינה כ- 9,802 אלפי ש"ח וליום 31 בדצמבר 2014 כ- 6,497 אלפי ש"ח. בגין הלוואות אלו נרשמו הכנסות מימון בשנים 2015, 2014 ו- 2013 של כ- 413 אלפי ש"ח, כ- 455 אלפי ש"ח וכ- 158 אלפי ש"ח, בהתאמה.
9. במהלך שנת 2015 נתנה החברה הלוואות לחברות כלולות בחו"ל בסך של כ- 20,162 אלפי ש"ח לפירעון עד לתום שנת 2025. יתרת ההלוואות ליום 31 בדצמבר 2015 הינה 20,430 אלפי ש"ח. בגין הלוואות אלו נרשמו הכנסות מימון בסך של כ- 266 אלפי ש"ח. הלוואות אלו מוצגות כנכסי חוב שאינם סחירים במסגרת השקעות פיננסיות אחרות.
10. בבעלות החברה נכסי נדל"ן שונים. בחלק מנכסי הנדל"ן האמורים נעשה שימוש עצמי וחלק מנכסי הנדל"ן מושכרים לשימוש חברות הקבוצה, לרבות חברות שאינן בבעלות מלאה של החברה, בסכומים שאינם מהותיים.

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

י. תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים)

חלק מאנשי המפתח הניהוליים בחברה זכאים לשכר, לבונוס, ולהטבות שלא במזומן (כגון רכב, ביטוח רפואי וכדומה). חלק מאנשי המפתח הניהוליים משתתפים גם בתכנית כתבי האופציה למניות של מגדל אחזקות. למידע נוסף, ראה באור 33, בדבר הסדרי תשלומים מבוססי מניות.

יא. תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים

1. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2013		2014		2015	
סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
18,588	8	12,614 *	9	13,042	7
1,104	8	3,674	9	1,422	6
460	7	10	9	-	7
105	6	74	4	74	3
<u>20,257</u>		<u>16,372</u>		<u>14,538</u>	

הטבות לזמן קצר
הטבות לאחר העסקה
הטבות אחרות לזמן ארוך
תשלום מבוסס מניות (ראה באור 33)

(* עבור נושאי משרה המכהנים בחברה, סכום הטבות לזמן קצר כולל הפרשה למענק שנתי בגין שנת 2014, לנושאי משרה המכהנים בפועל בחברה בשנת 2014.

2. הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2013		2014		2015	
סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
5,644	9	4,672	9	3,299	9
2	1	-		-	
<u>5,646</u>		<u>4,672</u>		<u>3,299</u>	

דמי ניהול לדירקטורים שאינם מועסקים בחברה מטעמה
תשלום מבוסס מניות (ראה באור 33)

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה לשנים 2014-2016

(א) ביום 30 ביוני 2014 אישרו הדיירקטוריונים של הגופים המוסדיים מדיניות תגמול מוסדיים לשנים 2014-2016, בהמשך לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014 ("חוזר הממונה המקורי") ובמהלך החודשים דצמבר 2015 ופברואר 2016 אישרו הדיירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכון למדיניות האמורה בהתאם להוראות חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים - תיקון ("חוזר מדיניות תגמול המעודכן", חוזר הממונה המקורי וחוזר מדיניות תגמול המעודכן יקראו להלן ביחד בסעיף זה: "חוזר הממונה") ("מדיניות תגמול גופים מוסדיים"). במדיניות תגמול גופים מוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה, והם כוללים, בין היתר את כלל נושאי משרה בגופים המוסדיים על-פי חוק החברות, נושאי משרה שהוגדרו ככאלו על-פי חוזר הממונה, קרובי בעל השליטה, גורמי השקעות וכן בעלי תפקידים שזוהו על-ידי הגופים המוסדיים כבעלי תפקיד מרכזי, אם לפעילותו של בעל תפקיד עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגופים המוסדיים או שהוא מנהל של קבוצת עובדים הכפופה לאותם הסדרי תגמול ואשר הרכיב המשתנה בתגמולם, עשוי, במצטבר, לחשוף את הגוף המוסדי או את כספי החוסכים באמצעות אותו גוף מוסדי לסיכון מהותי. במסגרת אימוץ מדיניות תגמול גופים מוסדיים, הוחלט לאמץ את עמדת הממונה מיום 9 ביוני 2014 והצעת חוק תגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד והגבלת הוצאות בשל תגמול חריג), התשע"ד-2014, ובהתאם לא ישולם תגמול מעבר לתקרה המוצעת בהצעת החוק ("עמדת הממונה"), אלא במקרים חריגים ומיוחדים. על פי חוזר הממונה, על המוסדות המוסמכים לבחון את המדיניות אחת לשנה, בחינה ועדכון אשר בוצעו בגופים המוסדיים במהלך החודשים דצמבר 2015 ופברואר 2016. לפירוט אודות מדיניות תגמול גופים מוסדיים, ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 30 ביוני 2014 מספר אסמכתא 2014-01-103386.

(ב) ביום 27 באוקטובר 2014 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות שינוי ועדכון מדיניות התגמול של מגדל אחזקות, שאושרה על-ידי האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 2 בספטמבר 2013 לשנים 2013-2014 ("המדיניות המקורית"), בדרך של אימוץ מדיניות תגמול חדשה המותאמת למדיניות תגמול מוסדיים לשנים 2014-2016 ואשר תבוא במקום המדיניות המקורית לכל דבר וענין ("המדיניות" "מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול חלה על כל נושאי המשרה במגדל אחזקות, כאשר כל נושאי המשרה של מגדל אחזקות מכהנים בנוסף לכהונתם כנושאי משרה במגדל אחזקות כנושאי משרה בגופים המוסדיים. מדיניות התגמול של מגדל אחזקות הותאמה למדיניות תגמול מוסדיים. לפירוט אודות מדיניות התגמול במגדל אחזקות ראה דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מיום 22 בספטמבר 2014 באוקטובר ו- 30 ביוני 2014 מספר אסמכתאות 2014-01-161913, 2014-01-181653 ו- 2014-01-103386, בהתאמה.

(ג) עיקרי ההסדרים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים ובמדיניות התגמול ביחס לנושאי משרה הינם כמפורט להלן:

היחס בין רכיבי השכר הקבוע לרכיבי השכר המשתנה: נקבעה תקרה לשיעורו של הרכיב המשתנה מתוך סך התגמול ואופן המדידה של יחס זה, ביחס לרכיבי השכר המשתנה השונים, וזאת בשיעור מקסימלי של 50% ביחס למנכ"ל, 40% לנושאי משרה בעלי תפקיד דואלי ובעלי תפקיד שאינם פונקציות בקרה ו-30% ביחס לפונקציות בקרה. בנוסף, במסגרת מדיניות התגמול, נקבעה ביחס לנושאי משרה, שאינם המנכ"ל, האפשרות של חריגה מהשיעורים שנקבעו לעיל, ובלבד שלא תעלה על 66.6% מהתגמול השנתי, וזאת כמפורט בחוזר הממונה ובמדיניות התגמול.

רכיב קבוע (תקרות שכר חודשי, תנאים נלווים, הצמדה, התמדה וכו'): תקרות השכר החודשי שנקבעו עומדות על 170 אלפי ש"ח למנכ"ל, 100 אלפי ש"ח למנהל בכיר ו- 70 אלפי ש"ח למנהל אחר (בכפוף לאפשרות סטייה כמפורט להלן). מדיניות התגמול הכוללת קובעת מענק התמדה בסכום של עד שש (6) כפולות שכר חודשי במקרים מיוחדים ומגבלות שנקבעו בהקשר זה, ומסדירה הוראות בנושא הצמדה למדד, עדכוני שכר, תנאים נלווים שכר שוטף וכיוצ"ב. נכון למועד הדו"ח תושהה הפעלת ההוראה לגבי מענק ההתמדה והוא לא ינתן לבעלי תפקיד מרכזי חדשים וזאת עד סיום הברור בעניין רכיב זה לאור עמדת הפיקוח שהתקבלה בחברה. לפרטים נוספים בדבר עמדת הפיקוח כאמור ראה סעיף 4.ב לבאור זה.

יחס המכפלה ליו"ר הדיירקטוריון בגופים המוסדיים: בהתאם להוראות חוזר מדיניות תגמול המעודכן, תגמול יושב ראש דירקטוריון ייקבע ביחס לתגמול דירקטור חיצוני בגוף מוסדי (תגמול תיאורטי אשר יחושב על פי המספר המזערי של ישיבות דירקטוריון וועדותיו המחויב על פי הוראות הדין). במסגרת זו נקבע במדיניות היחס המרבי שבו יוכל תגמול דח"צ, לצורך קביעת תגמול יושב ראש בגופים המוסדיים (יחס של עד 15 בחברה ועד 10 במקפת וביזומה).

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה לשנים 2014-2016: (המשך)

ג) עיקרי ההסדרים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים ובמדיניות התגמול ביחס לנושאי משרה הינם כמפורט להלן: (המשך)

רכיב משתנה /מענק שנתי

(1) המענק השנתי יקבע, למעט בתקופת המעבר, על בסיס תקופת מדידה של 3 שנים באופן שלשנה האחרונה במדידה יינתן משקל של 50%, לשנה קודמת לה 30% ולשנה הקודמת לשנה הקודמת כאמור יינתן משקל של 20%. בתקופה שממועד אימוץ המדיניות ועד חלוף שלוש שנים בין השנים 2014 עד 2016 ("תקופת המעבר") ולמעט ביחס לגורמי השקעות אשר לגביהם הייתה קיימת גם בעבר תקופת המדידה של 3 שנים, נמדד המענק לשנת 2014 על יסוד שנת 2014 בלבד, ומענק 2015 ככל שינתן, יימדד לפי השנים 2014 ו-2015 במשקל 70%/30% בהתאמה.

(2) נקבעה פריסה של התשלום באופן שמחצית או יותר, בהתאם לרמת הבכירות של נושאי המשרה, של המענק השנתי משולמת, בחלקים עד לתום 36 חודשים משנת המענק. על פי מדיניות התגמול, התשלומים הנדחים אינם מואצים או מושפעים מפרישה מעבודה בתקופת הפריסה.

(3) נקבעו תנאי סף לקבלת מענק שנתי, הכוללים תנאי סף של 7% תשואה על ההון, עמידה בכרית הביטחון שנקבעה על ידי דירקטוריון החברה ועמידה ביחס נזילות, וכן נקבעו תנאי הפחתה או ביטול רוחביים הקשורים בדירוג אגרות החוב של הגופים המוסדיים בקבוצה.

(4) הרכיב המשתנה של נושאי משרה הנמנים על פונקציות הבקרה (ניהול סיכונים, בקרה, ציות ואכיפה, אקטואריה, ביקורת פנימית) לא יושפע מביצועי גורמים שאת פעילותם הם בודקים או מבקרים. כמו כן, הרכיב המשתנה של בעלי תפקיד דואלי (בעלי תפקיד מסוג שנמנה על פונקציות בקרה אשר לצדן יש לו תפקידים ניהוליים, מקצועיים, ארגוניים או אחרים ואשר זוהו, עובר לאימוץ המדיניות (מטה, יעוץ משפטי, כספים)) לא יושפע מביצועי גורמים שאת פעילותם הם בודקים או מבקרים, במישרין.

(5) במדיניות התגמול נכללו ונקבעו יעדי חברה אשר הינם: (1) רווח כולל בביטוח כללי לפני מס, (2) רווח כולל שאינו בביטוח כללי לפני מס ו-NBV (ערך עסקים חדשים), וזאת באותו משקל שניתן לכל אחד מיעדים אלו במדיניות המקורית של 20%, 40% ו-40% בהתאמה. יעדי החברה נקבעו כיעדים יחסיים / השוואתיים, אשר מודדים את חלקה היחסי של החברה בתוצאות הפרמטרים האמורים, מתוך התוצאות של חמש קבוצות הביטוח הגדולות בישראל ביחס לפרמטרים אלו, בכל אחת מהשנים 2014-2016. יעדים יחסיים/השוואתיים אלו, מבססים יעדים דינמיים באמצעות פרמטרים עסקיים שהוגדרו, תוך שהם נותנים ביטוי לתוצאות יתר החברות וממתנות השפעה של תופעות אקסוגניות בכלל שוק הביטוח, אשר יכול ולא נצפו בעת גיבוש תכניות עבודה.

(6) לצד יעדי חברה, כולל המענק רכיב של יעדים אישיים ורכיב שיקול דעת והערכה כללית. המשקל המקסימלי של רכיב שיקול דעת הינו 20%. רכיב היעדים האישיים הינו במשקל שבין 20% ל-50% (למעט ביחס לפונקציות בקרה ובעלי תפקידים דואליים שלגביהם הרכיב האישי הינו בין 60% ל-80%). ביחס לגורמי השקעות הנכללים אף הם כבעלי תפקיד מרכזי במדיניות גופים המוסדיים, נקבע, בנוסף לרכיב יעדי החברה, יעדים אישיים והערכה אישית, רכיב של יעד חטיבתי שבמסגרתו נקבע יעד שהוגדר כתוצאה של ממוצע משוקלל בהתאם למשקל הנכסים בכל תיק השקעות, לרבות תוצאה של תשואות שליליות בהשוואה ליעד בנצ'מרק.

(7) לכל אחד מהפרמטרים הנכללים בכל אחד מרכיבי המענק, נקבע טווח ביצוע, דהיינו: נקודת מינימום המזכה בציון ביצוע של 70%, ואשר ציון ביצוע מתחתיה לא מזכה במענק ועל כן תזכה בציון אפס (0) ביעד וברכיב הרלבנטי ("איפוס"); נקודה המזכה בציון ביצוע של 100% ("יעד נורמטיבי") ביעד וברכיב הרלבנטי; נקודת מקסימום, ותקרה לביצוע יתר, המזכה בציון ביצוע של 140% לכל היותר, בכל מקרה של ציון ביצוע בציון זה או מעליו ביעד וברכיבים המסויימים הרלבנטיים ("קיטום").

ביחס לכל יעדי חברה - טווח הביצוע בין נקודת המינימום למקסימום נע בין ביצוע של 25% מעל או מתחת ליעד הנורמטיבי. בהתאם, ציון הביצוע בפועל ברכיב יעדי החברה בין נקודת המינימום ליעד בציון 100% משתנה ביחס של 1:1.2 (25%/30%), ובין ציון ביצוע של 100% לנקודת המקסימום ביחס של 1:1.6 (25%/40%).

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה לשנים 2014-2016: (המשך)

ג) עיקרי ההסדרים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים ובמדיניות התגמול ביחס לנושאי משרה הינם מפורט להלן: (המשך)

ביחס לרכיב היעדים היחידתיים/אישיים והערכה אישית - טווח הביצוע בין נקודת המינימום למקסימום נע בין ביצוע של 40% מעל או 30% מתחת ליעד הנורמטיבי. בהתאם, ציון הביצוע בפועל ברכיב יעדים אישיים/יחידתיים והערכת מנהל משתנה ביחס של 1:1.

ברכיב יעדי החברה, לצד היעדים היחסיים שנמדדים כמתואר לעיל, נקבעו יעדים אבסולוטיים, ובהתאם נקבע כי עמידה ביעד של 13% או יותר תשואה על ההון מזכה בציון ביצוע כולל של לפחות 90% ברכיב יעדי החברה (אף אם ציון הביצוע הכולל ביעדים היחסיים על פי המשקלות של הפרמטרים השונים, נמוך יותר) ועמידה ביעד של- 17% תשואה על ההון מזכים בציון ביצוע מקסימלי של 140%.

במקרים בהם הציון הסופי אינו מזכה בבנוס, בהתאם לאמור לעיל, ואולם קיימת עמידה ברכיב יעדי החברה וההערכה האישית המזכה בבנוס, והחברה קיבלה החלטה לחלק לכלל עובדי החברה בנוס, ניתן יהיה לשלם בהמלצת מנכ"ל ובאישור המוסדות המוסמכים מענק בגין רכיב יעדי החברה ורכיב ההערכה אישית בלבד, והכל בהתאם ועל רקע נסיבות שיצרכו זאת כפי שיקבעו המוסדות המוסמכים.

8) ציון הביצוע של היעדים ברכיב יעדי החברה והרכיב של הערכה אישית ישוקלל לפי משקלו היחסי באותו רכיב ויהווה את הציון המשוקלל עבור אותו רכיב.

הציון שהתקבל כאמור לעיל, בכל רכיב המענק, ישוקלל בהתאם למשקלו היחסי של כל רכיב, ויהווה את ציון הביצוע הכולל ("ציון ביצוע כולל"). עם קבלת ציון ביצוע כולל, יוכל הציון האמור במענק הנורמטיבי ויהווה את "סכום המענק המחושב".
בציון ביצוע כולל של 100%, יהיה סכום המענק המחושב כגובה המענק הנורמטיבי. בציון ביצוע כולל נמוך מ- 70% יהיה סכום המענק המחושב שווה לאפס. בציון ביצוע של 140%, יהא סכום המענק המחושב המקסימלי בשיעור של 140% מהמענק הנורמטיבי, ובכל מקרה, סכום המענק המחושב המקסימלי לא יהיה (אף במקרה של ציון משוקלל כולל של 140% ומעלה) מעל 140% ממענק הנורמטיבי ("מענק מקסימלי").

בהתאם לאמור, נקבעה תקרת מענק נורמטיבי למי שאינו מנכ"ל בגובה 714 אלפי ש"ח למנהל בכיר ו- 321 אלפי ש"ח למנהל אחר. בהתאמה לכך, סכום המענק המחושב המקסימלי, בהינתן ציון כולל ברכיב יעדי החברה, יעדים אישיים/חטיבתיים (ככל שיש רכיב כזה) והערכת מנהל, של 140%, הינו 1,000 אלפי ש"ח למנהל בכיר ו- 450 אלפי ש"ח למנהל אחר.

9) הענקת רכיב משתנה אינה נכללת בהסכם העסקה והיא מותנית על פי המדיניות באישור זכאות מראש של מענק נורמטיבי על ידי המוסדות המוסמכים. בנוסף, ואף לאחר שניתן אישור זכאות למענק נורמטיבי, נקבע כי הענקת כל מענק בהתאם להוראות המדיניות, כפופה לקבלת אישור המוסדות המוסמכים וכי סכום המענק המחושב הינו, למעשה, תקרת סכום המענק שהמוסדות המוסמכים יוכלו להעניק.

10) כמו כן, נקבעה אפשרות של מתן מענק חתימה עד שלוש (3) כפולות שכר חודשי וכן אפשרות של הענקת מענק מיוחד של עד שלוש (3) כפולות שכר חודשי לנושא משרה (למעט מנכ"ל או יו"ר).

הוראות ביחס לסיום העסקה - נקבעו תקופות של הודעה מוקדמת מקסימלית של עד 6 חודשי למנכ"ל וליו"ר ועד 3 חודשים ליתר נושאי המשרה (לגבי נושאי המשרה שאינם מנכ"ל או יו"ר ניתן יהיה להאריך את תקופת ההודעה המוקדמת בתקופה נוספת של עד שלושה (3) חודשים נוספים באישור הגורם המוסמך כפי שנקבע במדיניות). המדיניות מעגנת אפשרות להעניק מענק הסתגלות בסכום של עד תשע (9) כפולות שכר חודשי, כאשר ביחס למחצית מסכום זה נקבעו הוראות דחייה בנוגע- לתשלום לתקופה של עד לתום 42 חודשים קלנדריים ממועד סיום העסקה - ביחס למנכ"ל ויו"ר - 36 חודשים כאמור - ביחס ליתר נושאי המשרה. החלק הנדחה של מענק ההסתגלות מותנה בביצועים וביחס לחלק מהתשלומים הנדחים, אף בהיעדר עבודה חלופית במועד התשלום הנדחה.

סטייה של 10% מהסכומים המפורטים במדיניות התגמול אינה מהווה סטייה מהמדיניות.

באור 38 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/ מנכ"ל החברה

(א) מר עמוס ספיר כיהן כיו"ר דירקטוריון החברה החל מיום 10 בדצמבר 2014 ועד ליום 2 בנובמבר 2015. בגין כהונתו כאמור קיבל מר עמוס ספיר דמי ניהול חודשיים בגובה של 125 אלפי ש"ח, אשר היו צמודים למדד המחירים לצרכן ועודכנו מדי שנה. בנוסף לדמי הניהול היה מר עמוס ספיר זכאי להחזר הוצאות ולתשלום עבור החזקת רכב. עם סיום כהונתו כיו"ר החברה קיבל מר עמוס ספיר תשלום בתקופת ההודעה המוקדמת, שהסתיימה ביום 31 בינואר 2016, בסכום של 375 אלפי ש"ח. הסכומים האמורים שולמו למר עמוס ספיר בתוספת מע"מ כדין. הגמול הכולל אשר שולם למר עמוס ספיר בשנת 2015 בגין כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה עמד על כ- 1,668 אלפי ש"ח. (עלות מעביד ולפני השפעת מס ערך מוסף, הסכום לשנת 2015 כולל את תשלום ההודעה המוקדמת). ממועד סיום התקופה בגינה ניתן למר עמוס ספיר תשלום ההודעה המוקדמת החל מר עמוס ספיר לקבל גמול כמו יתר הדירקטורים בחברה.

(ב) מר עופר אליהו, בנו של מר שלמה אליהו, מכהן כנושא משרה בחברה החל מיום 29 בינואר 2013 והחל מיום 11 בפברואר 2014 מכהן כמנכ"ל החברה (שימש כממלא מקום מנכ"ל החל מיום 1 בינואר 2014) ולפני כן כיהן החל מיום 29, בינואר 2013 כמשנה למנכ"ל בחברה, תחילה כמנהל חטיבת עסקי ביטוח כללי וביטוח משנה, ולאחר מכן כמנהל חטיבת הלקוחות, ערוצי ההפצה והשירות של הקבוצה. במהלך שנת 2013 מר עופר אליהו לא קיבל תמורה כלשהי ממגדל אחזקות ו/או מהחברה בגין כהונתו בחברה כאמור. על פי תנאי העסקתו של מר עופר אליהו, כמנכ"ל החברה, החל מיום 1 בינואר 2014 משולם לו שכר חודשי בסך 170 אלפי ש"ח, כשהוא צמוד למדד המחירים לצרכן, ומתעדכן אחת לשנה. בנוסף, תנאי העסקתו כוללים הפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין אובדן כושר עבודה במסגרת פוליסת ביטוח קבוצתי של עובדי קבוצת מגדל ביטוח, ימי חופשה, ימי הבראה, החזר הוצאות טלפון, אש"ל, העמדת רכב כמפורט להלן, עיתונים יומיים וכו'. בהתאם לתנאי ההסכם עימו מר עופר אליהו אינו זכאי למענק הסתגלות.

השכר החודשי יהווה תמורה מלאה עבור כל תפקידיו בקבוצה, ומר עופר אליהו לא יהיה זכאי לגמול כלשהו בגין כהונתו בכל תפקיד אחר שימונה לו, אם ימונה בעתיד, בקבוצה. החברה תעמיד לרשות מר עופר אליהו, ולצרכי עבודתו, רכב כמקובל במגדל למנהלים במעמדו. החברה תישא במלוא הוצאות עלות השימוש ברכב ועלות אחזקתו, לרבות גילום מס ההכנסה המוטל בגין הרכב והשימוש בו. כל צד רשאי בכל עת להפסיק את ההסכם, בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים מראש בתנאים שנקבעו בין הצדדים. החברה רשאית לדרוש ממר עופר אליהו להפסיק את עבודתו לפני תום תקופת ההודעה המוקדמת ולנתק את יחסי העבודה לאלתר, מכל סיבה שהיא, וזאת ללא תשלום תמורת הודעה מוקדמת. מר עופר אליהו אישר כי אין ולא יהיו לו תביעות, או טענות או דרישות כלפי החברה בגין תקופת העסקתו באליהו בטוח בה כיהן כמנכ"ל, עובר להעסקתו על ידי החברה וכן אין ולא יהיו לו זכויות הנובעות, מצטברות או המחושבות על יסוד וותק, בגין תקופת העסקתו באליהו בטוח. תנאי העסקתו של מר עופר אליהו תואמים את חוזר הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר מיום 10 באפריל 2014 בנושא מדיניות תגמול בגופים מוסדיים ואת מדיניות התגמול. הגמול הכולל למר עופר אליהו בשנת 2015 עמד על כ- 2,731 אלפי ש"ח (עלות מעביד). לא הובא לאישור המוסדות המוסמכים מענק שנתי למר עופר אליהו. לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה כללית של מגדל אחזקות מיום 31 במרס 2014, אסמכתא מספר 2013-01-032985.

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/ מנכ"ל החברה (המשך)

ג) יוחנן דנינו - מר יוחנן דנינו מונה כיו"ר דירקטוריון החברה ביום 2 בנובמבר 2015. ביום 24 בנובמבר 2015 מונה מר יוחנן דנינו כדירקטור במגדל אחזקות וביום 16 בדצמבר 2015 מונה כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות. תנאי הכהונה כפי שאושרו ביחס לכהונתו בחברה אושרו, ללא שינוי, אף ביחס לכהונתו כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות, לרבות מענק התמדה בגין כהונה בתקופה של 24 חודשים לפחות (אשר נכלל בשכר היו"ר כחלק מהרכיב הקבוע וזאת בהתאם למדיניות התגמול של הגופים המוסדיים), והם ימשיכו לחול ביחס לכהונתו בחברה. השירותים הניתנים על ידי מר יוחנן דנינו ניתנים בהיקף של 90% משרה על ידי חברה בשליטתו המלאה (על פי הוראות ההסדר התחיקתי ניתן לשלם לדירקטור גמול באמצעות חברה בשליטתו). בגין כהונתו כאמור זכאי מר יוחנן דנינו לדמי ניהול חודשיים בגובה של 187 אלפי ש"ח, אשר יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן ויעודכנו מדי שנה (מדד הבסיס יהיה מדד אוקטובר 2015, הוא המדד שהיה רלוונטי למועד אישור דמי הניהול בחברה). החברה ומגדל אחזקות יישאו בתשלום דמי הניהול בהתאם לנוהל שנקבע בהתאם לחוזר מדיניות התגמול המעודכן. בנוסף לדמי הניהול יהיה מר יוחנן דנינו זכאי להחזר הוצאות ולהחזקת רכב על ידי החברה (לרבות גילום הוצאות המס בגין החזקת הרכב) או החזר הוצאה ושימוש ברכב אשר לא יעלו על העלות האמורה לעיל לגבי החזקת רכב, לרבות גילום המס. הסכומים האמורים ישולמו למר יוחנן דנינו בתוספת מע"מ כדין. ביום 8 בפברואר 2016 פנתה המפקחת לחברה במכתב בו צוין כי לעמדתה רכיב ההתמדה שאושר למר יוחנן דנינו מהווה רכיב משתנה ולפיכך לא ניתן לשלמו ליו"ר דירקטוריון, כן הביעה המפקחת את עמדתה כי בנסיבות המתוארות בתנאי ההעסקה של מר דנינו ראוי כי החברה תשלם את התגמול ישירות למר דנינו ולא באמצעות חברה בשליטתו. מכתב המפקחת כולל הערה לפיה הוא אינו ממצה את התייחסותה להסכם ההעסקה של מר דנינו או מדיניות התגמול. החברה בוחנת את הנושא ובאה בדברים עם המפקחת. הגמול הכולל אשר שולם למר יוחנן דנינו בגין שנת 2015 עמד על כ- 499 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס ערך מוסף). לפרטים נוספים בדבר תנאי הכהונה וההעסקה של מר יוחנן דנינו ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 31 בדצמבר 2015, אסמכתא מספר 192060-01-2015, בדבר זימון האסיפה הכללית של מגדל אחזקות שעל סדר יומה אישור תנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו, דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 21 בינואר 2016, אסמכתא מספר 015373-01-2016, בדבר תוצאות האסיפה הכללית. ודיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 8 בפברואר 2016, אסמכתא מספר 01-025075-2016.

ד) ביטוח נושאי משרה לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרוביו - הדירקטורים ונושאי המשרה בחברה, לרבות בעל השליטה וקרוביו מבוטחים במסגרת פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בקבוצת מגדל אחזקות, לתקופה של שבעה עשר חודשים, החל מיום 1 בפברואר 2015 ועד ליום 30 ביוני 2016 ("הפוליסה החדשה"), וזאת לאחר שאושרה הארכת הפוליסה שהייתה בתוקף עד ליום 31 בינואר 2015. גבולות אחריות של הפוליסה החדשה הם 100 מיליון דולר לאירוע ולתקופה ובפרמיה שנתי של תעלה על 270,000 דולר ארה"ב.

במסגרת פוליסת אחריות דירקטורים ונושאי משרה בשוקי הון ובחברות הבת שלה (להלן, ביחד: "קבוצת שוקי הון"), מבוטחים בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצת שוקי הון, לתקופה של שבעה עשר חודשים, בתוקף החל מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 30 במאי 2016, בגבולות אחריות של 50 מיליון דולר למקרה ולתקופה ובתמורה לפרמיה שנתי של תעלה על 112,000 דולר.

על פי מדיניות התגמול, התקשרות בביטוח אחריות נושאי משרה בחברה ובקבוצת מגדל אחזקות בכלל עבור הדירקטורים ונושאי משרה, לרבות בעל השליטה וקרוביו שיקנה כנושאי משרה בקבוצת מגדל אחזקות, הינה בסכומי ביטוח שלא יעלו על 120 מיליון דולר. במסגרת האישור של הכיסויים הביטוחיים האמורים נקבע כי סכום הביטוח הכולל אותו יהיו זכאים לקבל דירקטורים המכהנים ו/או כיהנו בכהונה מקבילה הן בקבוצת שוקי הון והן במגדל אחזקות ו/או ביתר חברות הבת שלה (למעט קבוצת שוקי הון). באופן מצרפי בגין כל הפוליסות האמורות, לא יעלה על 120 מיליון דולר. הכיסוי הביטוחי האמור אושר בהתאם לתקנה 1ב לתקנות ההקלות. לפרטים נוספים בדבר אישור התקשרות בפוליסת הביטוח של החברה ושל קבוצת שוקי הון ראה דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מימים 27 בינואר ו- 24 בפברואר 2015, אסמכתאות מספר 01-020140-2015, ו-01-037816-2015, בהתאמה.

ה) לפרטים אודות כתבי ויתור וכתבי שיפוי לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים בחברה שניתנו על ידה ועל ידי בעלי עניין בחברה (ג'נרלי, בנק לאומי, לאומי אחזקות ריאליות בע"מ (לשעבר-סאל חברה לאחזקות בע"מ) שבבעלות בנק לאומי) ראה באור 2.39 ד.

1. התחייבויות תלויותא. הליכים משפטיים ואחרים - כללי

סעיפים (ב) עד (ז) (כולל) להלן כוללים פרטים בדבר הליכים משפטיים ואחרים מהותיים כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות אשר אינם במהלך העסקים הרגיל של עסקיהן. בסעיף (ב) להלן מתוארות בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות לרבות תובענות שהגשטן כתביעה ייצוגית אושרה ("הליכים ייצוגיים"), בסעיף (ג) להלן מתוארים הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח, בסעיף (ד) להלן מתוארים הליכים ייצוגיים שהסתיימו לפני תקופת הדוח ואשר חלה בהם התפתחות מאוחרת בתקופת הדוח, בסעיף (ה) להלן מתוארים הליכים משפטיים ותובענות מהותיות אחרות, בסעיף (ז) להלן מתוארים הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה.

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף ההליכים הייצוגיים המוגשים נגד החברה ו/או חברות מאוחדות של החברה. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, וכחלק מגידול בבקשות מסוג זה כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של החברות המאוחדות. מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה ו/או החברות המאוחדות להפסדים במקרה של קבלת תביעה ייצוגית כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות. ההליכים הייצוגיים, מצויים בשלבים שונים של הבירור המשפטי, החל מהשלב של בירור הבקשה לאישור תובענה כייצוגית ועד שלב שבו תביעה אושרה כייצוגית והיא מתבררת ככזו. חלק מההליכים הייצוגיים מצויים בהליכי ערעור.

בהליכים משפטיים או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") - דהיינו הסתברות העולה על 50% כי טענות התביעה תתקבלנה וההליך יתקבל (או במקרה של בקשה לאישור תובענה כייצוגית, יאשר ביהמ"ש את אישורה כייצוגית), נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות.

בבקשות לאישור תובענות אשר אושרו כייצוגיות על ידי ביהמ"ש, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה במסגרת התביעה לגופה תתקבלנה במסגרת ניהול התובענה כתובענה ייצוגית. במקרה בו אושרה תביעה כייצוגית על ידי ביהמ"ש והוגש ערעור על ידי התובע בו הוא עותר להרחיב את פסק הדין שניתן, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות בערעור, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה בערעור תתקבלנה.

במקרה בו, במי מההליכים קיימת נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף מדובר במקרה אשר לפי הפירוט האמור לעיל לא הייתה נכללת הפרשה בדוחות הכספיים אלמלא הפשרה או הנכונות לפשרה. במקרים בהם לפי הפירוט האמור לעיל נדרשת הפרשה בדוחות הכספיים ויש נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בדוחות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות או הסכום הנכונות לפשרה, לפי הגובה מביניהם. במקרים בהם אושר הסדר פשרה, נכללה בדוחות הפרשה בגובה הערכת החברה ו/או חברות מאוחדות לעלות הסדר הפרשה.

בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית) אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה לא חל האמור לעיל, וכן בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית) הנמצאים בשלבים ראשוניים ולא ניתן להעריך את סיכויי התביעה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשות לאישור התובענות כייצוגיות המפורטות בסעיפים 25 עד וכולל סעיף 33 להלן, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין בקשות אלו.

להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי החברה ו/או חברות מאוחדות או הפרשה בגובה נכונות החברה ו/או חברות מאוחדות לפשרה, לפי העניין.

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות

להלן פירוט של הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות העומדות ותלויות כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה, בסדר כרונולוגי לפי מועד הגשתן:

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
1.	9/1999 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה	שימוש בלוח תמותה מיושן לקביעת הפרמיה בביטוח חיים, שאינו מותאם לתוחלת החיים. הסעדים המבוקשים כוללים בקשה להצהרה כי המבקש זכאי לבטל את הסכמי הביטוח ו/או זכאי לקבל סעדים הנובעים מהפרת חוזה.	מי שרכשו פוליסת ביטוח החל מיום תחילת החוק, קרי מיום 5 באוגוסט 1997.	ביום 10 בנובמבר 2011 פסק ביהמ"ש המחוזי: א) חלה התיישנות בנושא ובהתאם הגדרת הקבוצה צומצמה למי שרכש פוליסות הכוללות מרכיב ריסק מחדש אוגוסט 1997 ועד למועד עדכון לוחות תמותה בחודש יוני 2001 בלבד. (ב) צמצום עילות התביעה להטעיה ועושה.	-
					ביום 7 בפברואר 2016 נתן בית המשפט החלטה הדוחה את הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית. לבקשת התובע המועד להגשת ערעור נדחה בהסכמה ל-8 במאי 2016.	
2.	5/2006 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח כיסוי נכות מתאונה נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	תשלום פיצוי מופחת למבוטח בפוליסת נכות מתאונה בגין נכות חלקית תוך ביצוע התאמה יחסית לאחוזי הנכות של המוסד לביטוח לאומי, ללא גילוי מתאים בפוליסה.	כל מי שקיבל ו/או יקבל פיצוי חלקי בגין נכות מתאונה עקב התאמת הפיצוי לשיעורי נכות של המוסד לביטוח לאומי בשבע השנים האחרונות.	ביום 27 בפברואר 2014 נתן ביהמ"ש המחוזי פסק דין המקבל את עמדת התובע ומורה על השלמת הפרש תגמולי ביטוח לבעלי הנכות החלקית הצמיתה לסכום הביטוח הקבוע בפוליסה לנכות מלאה למי שארע לו מקרה ביטוח בשלוש השנים שקדמו להגשת התביעה (למעט חריגים). התובעים הגישו ערעור לביהמ"ש העליון במסגרתו הם ערערו על החלטה שלא לקבוע התיישנות של שבע שנים, על הקביעה כי הסעד אינו כולל תשלום ריבית מיוחדת ועל הגמול שנפסק להם ולבא כוחם. יוער כי ביום 1 במאי 2015 הודיע הפיקוח על הביטוח כי אינו מתכוון להמשיך לטפל במסגרת טיוטת הכרעה שהוציא ביום 29 באוגוסט 2013 בנושא תשלום תגמולי ביטוח בפוליסות לביטוח נכות מתאונה. ביום 28 במרס 2016 נתן בית המשפט העליון תוקף של פס"ד להסכמת הצדדים בהמלצת בית המשפט לפיה שכר טרחה ב"כ התובעים יעמוד על 10% ללא אבחנה שנעשתה בפסק דין של בית המשפט המחוזי וישולם לתובעים הייצוגיים סך של 200 אלפי ש"ח כל אחד וכי בכפוף לאמור לעיל הערעור יימשך ללא צו להוצאות. תשלום מגדל ביטוח במסגרת הסכמה זו אינו מהותי.	לא הוערך

1 תאריך ההגשה של התובענות והבקשות הינו התאריך של הגשת התובענה והבקשה המקורי והערכאה בה הוגש במקור ההליך.
2 הפניות לחוקים הנם בשמם המלא אך ללא שנת חקיקתם.
3 הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, קבוצה אשר מהווה בסיס לאומדן סכום התובענה בכתב התביעה.

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
3.	1/2008	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	מחוזי - ת"א	גביית מרכיב בפרמיה המכונה מרכיב "תת-שנתיות" בפוליסות לביטוח חיים בסכום החורג מן הסכום המותר. במסגרת הסעדים נכללה בקשה להורות על החזר הסכום שנגבה מחברי הקבוצה כתת שנתיות שלא כדין וכן צו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן.	כל מי שנגבה ממנו תשלום בגין רכיב "תת שנתיות" בנסיבות ובסכום החורגים מהמותר.	2,300 מיליון ש"ח, מיוחס לחברה - 827 מיליון ש"ח
4.	4/2008	מבוטחות בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	בי"ד אזורי לעבודה - י-ם	הענקת גמלה חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח זכר בנתונים זהים לנשים בהגיען לגיל פרישה, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. זאת כאשר הפרמיה הנגבית מנשים בגין ריסק מוות הינה בשיעור זהה לזה שגובה מגברים מבוטחים ולמרות ששיעורי התמותה של נשים נמוכים יותר. במסגרת הסעדים מתבקש סעד הצהרתי של ביהמ"ש כי ההפליה האמורה הינה פסולה וכי תינתן למבוטחות הזכות לבחור בין החלופות הבאות: (א) השוואת מקדמי הגמלה לאלו הנהוגים לגברים. (ב) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו והעמדתם על סכומי הריסק הראויים למבוטחת אישה.	כלל הנשים שרכשו פוליסות ביטוח מנהלים בהן נעשתה אבחנה בין נשים וגברים לעניין תשלום הגמלה אך לא נעשתה אבחנה לעניין פרמיית הריסק.	"מאות מיליוני ש"ח"
5.	2/2010	מבוטח בביטוח רכב נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	מחוזי - ת"א	אי שיפוי של המבוטחים במקרים של אובדן גמור, אובדן להלכה או גניבה (להלן: "אבדן גמור") בגין אמצעי המיגון שהותקן ברכב לפי דרישה של המשיבות, והחתמת מבוטחים כביכול שלא כדין על כתבי סילוק. במסגרת הסעדים נכללה בקשה לתשלום נזק אשר נגרם לכלל חברי הקבוצה אם במישרין ואם באמצעות פיצוי לכלל הציבור.	כל מבוטח שקיבל תגמולי ביטוח החל מ-2 בפברואר 2007 שלא כללו תגמול בגין אמצעי מיגון שהותקנו בהתאם לדרישת הנתבעות.	82 מיליון ש"ח ביחס לחברה

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
6.	4/2010	המועצה הישראלית לצרכנות נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	הפרה של החובות המוטלות על המשיבות לאיתור בעלי זכויות בפוליסות ביטוח, אי ניהול נפרד של כספים ללא דורש, אי העברת כספים שלא נדרשו לאפטרופוס הכללי, גביית דמי ניהול העולים על המותר והתעשרות שלא כדין מהתשואה שמניבים הכספים שלא נדרשו. במסגרת הסעדים נכללה בקשה לחייב את המשיבות להעביר את הכספים לבעלי הזכויות, להעביר כספים שלא נדרשו לאפטרופוס הכללי, לחייב השבה של דמי ניהול ותשואה ולהקים קרן בה ינוהלו כספים שלא נדרשו בחשבון נפרד בגין כל פוליסה.	כל בעלי הפוליסות אשר המשיבות לא הביאו לידיעתן את דבר היותם בעלי כספים בהתאם לחובות המוטלות עליהן.	בנושא זה חל שינוי רגולטורי ונערכה בו הסדרה על ידי המפקח. הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה בתיק בה לא הביע עמדה אך ציין כי חלק מהסעדים הינם בניגוד לדין החדש. ביום 25 בפברואר 2016 הוגש הסכם פשרה בתיק לאישור בית המשפט כפשרה ייצוגית. בהחלטה מיום 17 במרס 2016, קבע ביהמ"ש כי אינו דוחה על הסף את הבקשה לאישור הסכם הפשרה; כי הוא מורה על פרסומה והעברתה לפיקוח על הביטוח וליועץ המשפטי לממשלה וכי נקבע דיון להתנגדויות להסכם הפשרה ככל שתהיינה ליום 23 ביוני 2016.	-
7.	4/2010	מבוטחים בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי החזרת פרמיות לאחר הפסקת ביטוח במהלך החודש, כאשר הפרמיה נגבית מראש בתחילת החודש ו/או החזרת פרמיה בערכים נומינליים (ללא הפרשי הצמדה וריבית). במסגרת הסעדים נכללה בקשה להחזר סכומי הפרמיות העודפות שנגבו ממבוטחים שלא כדין וצו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן ולהשיב למבוטחים דמי ביטוח מיום היווצרות הזכות להחזר בצירוף הפרשי הצמדה וריבית.	כל מבוטח של מי מהמשיבות שהפוליסה שלו (למעט פוליסות ביטוח רכוש) רכוש ביטוח פוליסות (למעט פוליסות רכוש) הופסקה בין אם עקב ביטולה ובין עקב קרות מקרה הביטוח.	ביום 23 ביוני 2015 אושרה התובענה כייצוגית וזאת ביחס לסעד של השבה של דמי ביטוח שנגבו בגין חודש הפסקת הכיסוי הביטוחי בפוליסות ביטוח (למעט פוליסות ביטוח רכוש) ביחס לחלק שלאחר המועד שבו הופסק הכיסוי הביטוחי וזאת במקרים בהם קיימת בפוליסה הוראה הקובעת כי הביטול ייכנס לתוקף באופן מיידי או מבוטח אשר פוליסת הביטוח שלו התבטלה עקב קרות מקרה הביטוח, וכן ביחס לתשלום הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק חוזה הביטוח בגין דמי ביטוח שהוחזרו למבוטחים בערך נומינאלי, והכל ביחס למבוטחים שביטלו את הפוליסה שלהם או קיבלו החזר תגמולי ביטוח בערך נומינאלי, בהתאמה, במהלך 7 שנים לפני מועד הגשת הבקשה (18 באפריל 2010) ועד ליום 14 במרס 2012. בית המשפט הורה על החלפת התובע כנגד החברה שכן אינו מחזיק בעילת תביעה כנגדה. הצדדים מנהלים מגעים לפשרה על יסוד החלטת ביהמ"ש המחוזי תוך ויתור על ערעורים הדדיים.	225 מיליון ש"ח (לתקופה של 10 שנים)

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
8.	4/2011	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית כספים בגין "גורם פוליסה" ללא הסכמה חוזית וללא מתן גילוי נאות. הסעדים המבוקשים כוללים תשלום פיצוי/השבה השווה לסכום "גורם פוליסה" שנגבה מחברי הקבוצה בפועל, בצירוף התשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה ומתן צו עשה המורה לחדול מגבייה של סכומים אלה.	כל מי שהוא ו/או היה מבוטח אצל המשיבות ונגבה ממנו סכום כלשהו כ"דמי ניהול אחרים" ו/או כ"גורם פוליסה".	ביום 10 ביוני 2015 הוגש לבית המשפט הסכם הפשרה אשר במסגרתו הוסכם על החזר כספי ביחס לעבר אשר יחולק לבעלי פוליסות מסוג "עדיף"/"יותר" של חברי הקבוצה המיוצגת בהתאם להוראות הסכם הפשרה והוא בסכום כולל של 100 מיליון ש"ח, כשחלקה של החברה בו הינו 44.5 מיליון ש"ח. ביחס לעתיד הוסכם על הנחה של 25% מסכום גורם הפוליסה שנגבה בהן בפועל. שכר הטרחה לתובע ובא כוחו מובא במסגרת הסכם הפשרה לאישור בית המשפט והינו בסך של 43 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ, כשחלקה של מגדל בו הינו 44.5%.	2,325 מיליון ש"ח (לתקופה של 7 שנים)
					הבדוק שמונה על ידי בית המשפט קבע כי קיים קושי לאשר את הסכם הפשרה במתכונתו הנוכחית והמליץ להחיל את ההסדר לעתיד על השנים 2013 עד 2015.	
					ביום 18 באוקטובר 2015 הבהיר בית המשפט לצדדים, את נטייתו הברורה שלא לאשר את הסדר הפשרה בתנאים כפי שהוגש וזאת לאור פער מהותי בין ההסדר המוצע במסגרת הסדר הפשרה שהוגש לאישור לבין הסכם פשרה ראוי לדעתו בנסיבות. בית המשפט הציע להגדיל מהותית הן את סכום החזר בגין העבר והן את ההנחה העתידית שהוצעה במסגרת הסדר הפשרה.	
					ביום 26 בפברואר 2016 הוגשה עמדת היועמ"ש ביחס להסדר הפשרה ולפיה היועמ"ש סבור שאין לאשר את הסדר הפשרה במתכונתו הנוכחית, תוך שהוא מותיר לשיקול דעתו של בית המשפט את הקביעה מהו סכום הפיצוי הראוי ביחס למרכיב החוזר בהסדר הפשרה כוללת עמדת היועמ"ש הערות הכוללות שונות ביחס ליישום הסכם הפשרה וההודעה עליו למבוטחים. ביחס לרכיב ההנחה העתידית בהסדר הפשרה, עמדת היועמ"ש היא כי קיים קושי משפטי עם הסדר הפשרה אשר במסגרתו הוסכם על הנחה עתידית תוך המשך גבייה של החלק הנותר של גורם הפוליסה, וזאת עקב בעיית נציג מובנית בתובענות ייצוגיות ובהתאם קושי בהסכמה של תובע ייצוגי לוותר מראש על עילות תביעה עתידיות של חברי הקבוצה. בעניין זה, מבקש היועמ"ש להשאיר את שאלת המשך הגבייה לשיקול דעתו של בית המשפט. ביחס לרכיב שכר הטרחה לתובע הייצוגי ובא כוחו, עמדת היועמ"ש הינה כי הסכום המבוקש אינו סביר ואינו פרופורציונאלי והוא משאיר לשיקול דעת בית המשפט הנכבד לקבוע מהו שיעור הגמול ושכר הטרחה הסבירים בנסיבות העניין, תוך הצעה כי ככל שבית המשפט הנכבד יפחית סכומים משכר הטרחה והגמול, יוסכם כי סכומים אלו יועברו לטובת פיצוי חברי הקבוצה.	

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
9.	6/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח רכב חובה נ' החברה וחברות נוספות	תשלום כספים שעוכבו אצל המשיבות מחמת עיקולים ושולמו בערך נומינלי ללא הפרשי הצמדה וריבית בגין התקופה בה עוכבו עקב העיקול. עילות התביעה נסמכות על טובת ההנאה שהפיקו המשיבות בתקופת העיכוב בהתאם לסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט /או סעיף 28 לחוק חוזה הביטוח. הסעד המבוקש הינו תשלום הפרשי הצמדה וריבית בשיעור המשקף את טובת ההנאה שהפיקו המשיבות בתקופת העיכוב.	כל מי ששולמו לו תגמולי ביטוח לאחר ה-1 ביוני 2008 לאחר עיכוב עקב עיקול צד ג' והפירות שצמחו מהכספים בתקופת העיכוב לא הועברו אליו.	ביום 12 בדצמבר 2012 אישר ביהמ"ש המחוזי את בירור התובענה כייצוגית. הצדדים ניהלו הליך גישור אשר הסתיים ביום 6 בנובמבר 2014. התיק מצוי בשלבי בירור של התובענה הייצוגית, והצדדים מנהלים מגעים בניסיון לסיים את התיק בהסכמה.	350 מיליון ש"ח
10.	5/2012 מחוזי - י-ם	מבוטחים פוטנציאלים, אשר הגישו הצעה להתקבל לביטוח ונדחו נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	סירוב לבטח בעלי מוגבלויות באופן גורף, מבלי לבדוק הבקשה לגופה על בסיס הנתונים הרלוונטיים לסיכון הביטוחי של המועמד לביטוח ואי מתן הודעה כנדרש בחוק שוויון לאנשים עם מוגבלויות. הסעדים המבוקשים הינם: צו הצהרתי כי המשיבות הפרו את הוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, צו עשה המחייב לבצע הליך חיתום הבוחן כל בקשה ומתבסס על נתונים אישיים, לנמק כל בקשת דחיה על בסיס נהלים מוגדרים, להעניק כיסוי רטרואקטיבי למי שימצאו כשירים וכן פיצוי בגין נזק פגיעה ברגשות ובכבוד ונזק ללא ממוני.	כלל הפונים לביטוח אשר המשיבות סרבו לבטחם בביטוח הפרט וכל זאת נוכח מחלה או מגבלה וכן בעלי מוגבלויות אשר לא פנו נוכח הידיעה שסרבו לבטחם.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. הצדדים ניהלו גישור שלא צלח ומצויים בהדברות. יוער כי, בחודש פברואר 2014, הוציא המפקח הכרעה אשר ניתנו בה הנחיות להודעה מנומקת בכתב שיש למסור למבוטח עם מגבלות ואשר ניתן לו יחס שונה כהגדרתו בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות.	934 מיליון ש"ח
11.	1/2013 3/2014 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח רכב חובה נ' החברה, הפול - מאגר ישראלי לביטוח רכב וכן חברות ביטוח נוספות בתחום ביטוח רכב חובה	גביית פרמיה בביטוח רכב חובה ללא מתן כיסוי ביטוחי מקום בו תעודת הביטוח משולמת על ידי מבוטח במועד המאוחר מהתאריך הנקוב בתעודת הביטוח. הסעד המבוקש הינו החזר דמי פרמיה שנגבו ביתר שלא כדין בצירוף הפרשי הצמדה וריבית.	מבוטחי המשיבות בביטוח רכב חובה בשבע שנים שקדמו לתביעה ושילמו פרמיה לאחר המועד שנקוב בתעודת הביטוח.	שתי בקשות לאישור תובענות ייצוגיות באותה עילה אשר אוחדו לבקשה אחת המצויה בבירור לאישורה כייצוגית. בתיק הוגשה עמדת הפיקוח על הביטוח לפיה הצעת ביהמ"ש לשינוי נוסח תעודות הביטוח איננה רצויה. התיק מצוי בהמתנה להחלטת בית המשפט בבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית.	34 מיליון ש"ח ⁵ , מתוכו חלק החברה - 9 מיליון ש"ח

⁵ סכום התביעה מתייחס לתביעה המאוחרת שהוגשה במרס 2014 אשר בה החברה נתבעה באופן ספציפי ויוחס לה סכום פיצוי באופן ספציפי כאמור בטבלה. סכום התביעה שהוגשה בינואר 2013 הינו נמוך יותר ונאמד ביחס לכלל החברות הנתבעות בסך של 26 מיליון ש"ח.

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
12.	5/2013 מחוזי - ת"א	מבוטחות בפוליסות ביטוח בריאות נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי תשלום הפרשי הצמדה בגין תגמולי ביטוח ממועד קרות הביטוח ועד למועד התשלום ואי תשלום הפרשי ריבית בגין תגמולי ביטוח מ-30 ימים לאחר מסירת התביעה ועד למועד התשלום. הסעד המבוקש הינו תשלום הפרשי הצמדה וריבית אשר לא שולמו כדין.	כל מי שקיבל בשבע שנים שקדמו להגשת התביעה או יקבל עד למתן פסק דין תגמולי ביטוח מבלי שצורפה להם ריבית או הצמדה כדין.	ביום 7 באוגוסט 2015 נתן בית המשפט החלטה לפיה הבקשה לאישור התביעה כייצוגית נדחתה בכל הקשור להפרשי הצמדה, אך התקבלה ביחס לתביעת הריבית החל מחלוף 30 יום מדרישה ראשונה לתשלום תגמולי ביטוח, וזאת ביחס לתקופה של 3 שנים לפני הגשת התביעה. ביום 19 באוקטובר 2015 הוגשה לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור מטעם החברה ויתר הנתבעות על החלטתו של בית המשפט המחוזי לאישור התביעה כאמור. ביום 2 בפברואר 2016 קיבל בית המשפט העליון את הבקשה לעיכוב הליכי בירור התביעה הייצוגית בבימ"ש המחוזי עד להכרעה בבקשת רשות הערעור. וכן הורה על דיון בבקשת רשות הערעור.	807 מיליון ש"ח ביחס לחברה
13.	10/2013 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	עדכון פרמיית ביטוח עקב שינוי גיל ועקב שינוי מדד המחירים לצרכן, ב-1 לחודש קלנדרי ולא ביום בחודש של לידת המבוטח (במקרה של עדכון לפי גיל) או ביום בו ביקש המבוטח להתקבל לביטוח ולא במועד בו התקבל בפועל (במקרה של עדכון מדד). הסעד המבוקש הוא החזרת סכומי הפרמיה העודפים שנגבו.	מי שצורף לתוכנית בה מועד עדכון הפרמיה הינו מוקדם מהמועד בו הייתה אמורה הפרמיה להתעדכן.	התיק מצוי בהמתנה להחלטת ביהמ"ש בבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית.	399 מיליון ש"ח
14.	5/2014 מחוזי - ת"א	מבוטחת בביטוח רכב הכולל כיסוי לרכב חילופי נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי מתן רכב חילופי לנהג צעיר בלא שנערך גילוי על כך ברשימה/מפרט, זאת בניגוד לחובת הגילוי המוטלת על מבוטחים. הסעדים המבוקשים כוללים סעד הצהרתי על התרשלות כלפי התובעים והפרת חובות כלפיהם, חיוב המשיבות לספק כיסוי זה, להורות על גילוי נאות ותשלום פיצוי.	מי שרכש כיסוי נהג צעיר ורכב חילופי ולא סופק לו בשבע שנים שקדמו לתביעה כיסוי כאמור.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בית המשפט ביקש לקבל עמדת הפיקוח על הביטוח בקשר עם התובענה. ביום 9 במרס 2016 התקבלה עמדת הפיקוח התומכת בעמדת החברה והנתבעות הנוספות.	28 מיליון ש"ח, מתוכו חלק החברה כ-8 מיליון ש"ח

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
15.	6/2014 מחוזי - י-ם	מבוטח בביטוח חיים למשכנתא	קביעת סכום ביטוח לתשלום בביטוח חיים למשכנתא, העולה מעל ליתרת ההלוואה בבנק וכתוצאה מכך המבוטחים משלמים פרמיה גבוהה יותר. הסעדים המבוקשים בין היתר הינם תשלום ההפרש בין הפרמיות ששילמו לבין הפרמיות שהיו אמורים לשלם בהתאם ליתרות ההלוואות בבנקים, בתוספת פיצוי על עגמת נפש, לחייב את המשיבות לשנות את דרך פעולתן ולעדכן את סכום הביטוח בהתבסס על נתונים מדויקים של ההלוואות בבנקים.	מבוטחים ב-7 שנים האחרונות שרכשו פוליסת ביטוח חיים לצורך משכנתא וסכום הביטוח ממנו נגזרת הפרמיה עלה על יתרת ההלוואה בבנק.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בית המשפט פנה לפיקוח על הביטוח עם מספר שאלות בנושא, וביום 23 למרס 2016 הגיש הפיקוח על הביטוח את עמדתו התומכת בעמדת חברות הביטוח.	1,182 מיליון ש"ח, מתוכו ביחס לחברה - 523 מיליון ש"ח
16.	7/2014 מחוזי - מרכז	עמותות וארגונים הפועלים עבור האוכלוסייה המבוגרת נ' מגדל מקפת וכנגד ארבע חברות מנהלות של קרנות פנסיה נוספות	שימוש חסר תום לב בזכות על פי התקנון להעלות דמי הניהול לשיעור המקסימלי המותר, בעת פרישת העמית לפנסיה וכן אי מתן הודעה מוקדמת לפני הפרישה לפנסיה. הסעדים המבוקשים הינם סעד של חיוב להשיב לפנסיונרים או לקופת הפנסיה את דמי הניהול העודפים שנגבו מהם ו/או שישגבו מהם שלא כדין לחילופין להשיב לקופת קרן הפנסיה את כל דמי הניהול שנגבו מן הפנסיונרים ולבצע חלוקה צודקת והוגנת של הכספים שנגבו שלא כדין מהפנסיונרים, בין כל עמיתי הפנסיה, לאסור על המשיבות להעלות את דמי הניהול ביחס לכל מבוטח בסמוך לפני יציאתו לפנסיה, לקבוע כי התנאי הקיים בתקנוני הנתבעות המתיר להן להעלות את דמי הניהול מעת לעת הינו (כביכול) תנאי מקפח בחוזה אחיד, וכן להורות על ביטולו או שינויו באופן המסיר את הקיפוח הנטען.	כל עמית בקרן פנסיה חדשה מקיפה של המשיבות זכאי לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאי לקבל פנסיית זקנה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. במסגרת ההליך, יועברו לפיקוח על הביטוח שאלות בדבר כוונת המאסדר לגבי הנושאים השנויים במחלוקת בתובענה.	48 מיליון ש"ח "לכל הפחות מבלי שכומתו בשלב זה יתר הסעדים"
17.	12/2014 מחוזי- מרכז	מבוטח בביטוח סיעוד נ' החברה	אי תשלום ערך פדיון במקרה של ביטול הפוליסה בגין אי תשלום או מוות או ביזמת המבוטח בניגוד להוראות מפורשות של המפקח. הסעדים המבוקשים כוללים הצהרה כי המשיבה אינה רשאית להחזיק בדמי הפדיון, כי עליה למסור את נוסחת החישוב של דמי הפדיון לביהמ"ש ולמבקש וכן להביא לידיעת כל המבוטחים בפוליסות הרלבנטיות, כי סעיפים מסוימים בפוליסה הינם תנאים מקפחים, ויש לבטלם וכי על החברה להשיב לחברי הקבוצה את ערכי הפדיון בתוספת הפרשי הצמדה וריבית.	מבוטחי המשיבה שהתקשרו עמה בפוליסת ביטוח סיעודי בפרמיה קבועה כשהפוליסה התבטלה מכל סיבה שהיא בשבע שנים שקדמו לבקשה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	28.5 מיליון ש"ח

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
18.	4/2015 מחוזי - ת"א	חסוי (באמצעות אפטרופוס) שהיה מבוטח בביטוח חיים קבוצתי בנק לאומי לישראל בע"מ והחברה	חיוב נוטלי משכנתאות מעל גיל 55 ברכישת פוליסת ביטוח חיים וזאת בידיעה שהם בגיל שאינו בר ביטוח, והמשך חיוב נוטלי משכנתאות בתשלום עבור פוליסת ביטוח חיים גם לאחר הגיעם לגיל 65 - גיל תום תקופת הביטוח. הסעדים המבוקשים הינם כדלהלן: להפסיק לגבות פרמיה בגין ביטוח חיים בגין לווים שהגיעו לגיל תום תקופת הביטוח, להשיב פרמיות ביטוח חיים שנגבו מנוטלי משכנתאות שגילם ביום ההצטרפות היה מעל גיל 55, וממבוטחים שעברו את גיל תום תקופת הביטוח.	כל לקוחות בנק לאומי שהצטרפו לפוליסת ביטוח חיים קבוצתית לאחר הגיעם לגיל 55, וכן מבוטחים אשר המשיכו לחייב אותם בפרמיית ביטוח לאחר הגיעם לגיל תום תקופת הביטוח.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	360 מיליון ש"ח
19.	5/2015 מחוזי - ת"א	נכה אשר ביקש לחנות בחניון מרכז ויצמן בתל אביב נ' החברה ואריאל פרומול ניהול קניונים בע"מ	אי מתן חניה חינם לאדם עם מוגבלות במרכז ויצמן בת"א בהתאם לחוק חנייה לנכים, התשנ"ד-1993. הסעדים המבוקשים כוללים בקשה ליתן צו למשיבות להציב שילוט במקום בולט לעין בכל הכניסות לחניון ויצמן, המסביר על זכויות הנכים ולחייב את המשיבות בפיצוי הקבוצה בסכום דמי החנייה שגבתה מחברי הקבוצה בתקופה האמורה.	כל מי שהיה בעל תג נכה ואשר עשה שימוש בחניון מרכז ויצמן מיום 17 במאי 2008 ועד למועד הגשת הבקשה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	7 מיליון ש"ח
20.	5/2015 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת דירה של החברה נ' החברה	הימנעות המשיבות מלשלם תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין רכיב המע"מ במקרים שהנזק לא תוקן בפועל. הסעדים המבוקשים כוללים בקשה לחייב את המשיבות לשים את רכיב המע"מ החל על עלות התיקון גם כשהנזק לא תוקן בפועל וכן לחייב את המשיבות לפצות את כל חברי הקבוצה שתביעות הביטוח בעניינם הוגשו בתקופה האמורה על ידי תשלום רכיב המע"מ בשיעור החל על סכום הנזק ובתוספת הצמדה וריבית כדין.	כל מבוטח ו/או מוטב ו/או צד ג' בכל סוג ביטוח שלא תיקן את הנזק שתבע בגינו וקיבל תגמולי ביטוח ו/או שיפוי ללא רכיב המע"מ, לרבות כל חברי הקבוצה שזכאים בניכוי מס תשומות חלקי.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. בקשת התובע לאפשר לו להגיש את התביעה על ידי פיצול סעד המע"מ מתביעה אחרת שהגיש בנושא נדחתה והוא הגיש בקשת רשות ערעור על ההחלטה. בנושא זה, הוציא הפיקוח על הביטוח ביום 30 ביוני 2015, הנחייה הקובעת שיש לשלם מע"מ גם במקרים בהם הנזק לא תוקן בפועל.	91 מיליון ש"ח
21.	6/2015 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסה ביטוח בריאות קולקטיבית נ' החברה	אי הצמדה של תגמולי ביטוח בפוליסות בריאות בהם נקוב סכום להשתתפות בהוצאות וזאת ממועד כריתת חוזה הביטוח ועד לאירוע מזכה. יחד עם בקשת האישור הוגשה בקשה להעברת הדין בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות לדין בפני מותב אחר אשר בפניו נידונה תובענה בנושא דומה כנגד מבטח אחר.	כל מבוטח בביטוח בריאות שקיבל תגמולי ביטוח וסכומי הביטוח הנקובים בפוליסה כתקרה לא הוצמדו למדד הבסיסי הרלבנטי עד למועד האירוע המזכה.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענה מס' 12 בסעיף זה.	5 מיליון ש"ח

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
22.	8/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח חיים נ' החברה	אי תשלום בונוס של השתתפות ברווחים על פי נספח לפוליסת ביטוח המכונה "כפולה" והמרתו בסכום ביטוח נוסף מבלי להודיע על כך למבוטחים; תשלום סכום נמוך בהרבה מהסכום לו זכאים המבוטחים על פי הנספח האמור, אי קביעת שיעור השתתפות של המבוטח ברווחים מידי שנה בחיי הפוליסה וקביעת שיעור אחיד ונמוך באורח בלתי סביר לשיעור השתתפות זה.	כל מי שהתקשר עם החברה ורכש ממנה פוליסת ביטוח חיים שלפיה הוא זכאי לתשלום במזומן של חלקו ברווחי הפוליסה עם הגיעו לגיל 65.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	600 מיליון ש"ח
23.	9/15 מחוזי מרכז	מבוטחת בפוליסת סיעוד נ' החברה וחברות ביטוח אחרות	הפרת תנאי פוליסה עקב נקיטת עמדה פרשנית ביחס לאופן שבו ניתן ניקוד בגין רכיב "שליטה על הסוגרים" בעת בחינת זכאות מבוטחים לקבלת תגמולי ביטוח סיעוד רק מקום בו מצב זה הוא בשל מחלות אורולוגיות או גסטרואנטרולוגיות, בעוד שלפי הטענה יש מקום לתן ניקוד בגין רכיב זה גם אם מדובר באי שליטה תפקודית, ואי עמידה בחובות גילוי עובר לרכישת הפוליסה בהקשר זה. הסעדים הנתבעים כוללים חיוב הנתבעות בפיצוי. לטיוטת חוזר בנושא יישוב תביעות ביטוח, הכולל התייחסות לתביעות סיעוד, ראה סעיף 9.ז (לבאור זה).	כל מי שהיה מבוטח בביטוח סיעודי ולא קיבל בעת מקרה ביטוח ניקוד בגין רכיב שליטה על הסוגרים ניקוד מתאים עקב הפרשנות האמורה.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. החברה הגישה בקשה לסילוק התביעה הייצוגית כנגדה על הסף. טרם ניתנה החלטה בבקשה זו.	עשרות ואף מאות מיליוני ש"ח
24.	9/15 מחוזי - ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' החברה וחברות מנהלות קרנות פנסיה	טענה לפיה הנתבעות חולקות את דמי הניהול עם סוכנים ומתווכים המספקים להן את הלקוחות ומביאות את העמית למצב בו הוא משלם דמי ניהול גבוהים מן הראוי. הסעדים הנתבעים הינם סעד הצהרתי לפיו הנתבעות חייבות לשנות את ההסדר עם הסוכנים ולהתאימו לחוק, השבת כל דמי הניהול שנגבו ביתר וכל סעד אחר הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנושאי העניין.	עמיתי קופות הגמל של החברות המנהלות שנגבו מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. בנושא זה מתקיימים הליכים נפרדים של חברות הביטוח מול המפקח על הביטוח בקשר עם עמדה שהוציאה בנושא זה, ראה סעיף 5.ז (לבאור זה).	2 מיליארד ש"ח
25.	9/15 מחוזי מרכז	עמיתים במגדל מקפת נ' החברה ומגדל מקפת	נזקים שנגרמו עקב מעשיו של סוחר לשעבר בדיסק מניות של מגדל שהורשע, על פי הודאתו בעסקת טיעון, בפרשת תרמית של הרצת מניות וביצוע מניפולציות בניירות ערך. לעניין ההליכים הפליליים בנושא זה, ראה סעיף 1.ז (להלן). הסעדים הנתבעים כוללים פיצוי על הנזק שנגרם לעמיתים בכל דרך שימצא בית המשפט לנכון.	כל אחד מעמיתי/לקוחות החברה ו/או מקפת אשר נפגעו מהפעולות הנתבעות בין השנים 2006 - 2011.	ביום 1 בינואר 2016 הגישו הנתבעות בקשה למחיקה על הסף של הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית ובקשה לדחות את הדיון בבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית עד להכרעה בבקשה למחיקה על הסף.	עשרות מיליוני ש"ח אם לא למעלה מכך

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
26.	9/15 מחוזי מרכז	מבוטח נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גבייה של דמי ביטוח מלאים מחיילי מילואים, וזאת בהתעלם מהעובדה שלחייל מילואים ניתן כיסוי ביטוחי חלקי וחסר המחריג מקרי ביטוח שאירעו במהלך השירות הצבאי, לרבות שירות מילואים וכן טענות לאי גילוי מספק ביחס למגבלות החלות בפוליסה. הסעדים הנתבעים הינם ליתן צו לרשויות הרלבנטיות ולחברות הביטוח למסור מידע הכולל בין היתר היקף ימי מילואים, פוליסות רלבנטיות ופרמיות שנגבו מחברי הקבוצה; והשבת פרמיות ביחס לתקופות מילואים; ולהימנע מגביית פרמיה ביחס לתקופת שירות המילואים בעתיד.	כל מי שהייתה לו פוליסת ביטוח שכללה החרגה ועניינה שירות מילואים וששילם ב-7 השנים הקודמות לתביעה פרמיות ביטוח בתקופה בה היה מצוי בשירות מילואים.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית.	עשרות מיליוני ש"ח
27.	12/15 מחוזי מרכז	מבוטח נ' החברה	טענה כנגד סייג לחבות בפוליסה ביטוח בריאות לפיה הכיסוי ביחס לבדיקות הנוגעות להריון מותנה בכך שגם בן הזוג של המבוטחת יהיה מבוטח בביטוח בריאות בקבוצת מגדל. לטענת התובעת דינו של הסייג להתבטל כהוראה בלתי חוקית לפי חוק החוזים בהיותו מהווה תנאי מקפח בחוזה אחיד, בניגוד לתום לב, מבלי שניתן עליו גילוי מספק, בסתירה לתקנת הציבור ובהתאם החברה אינה רשאית להסתמך עליו. הסעדים הנתבעים הינם נזק כספי בגובה תגמולי הביטוח שנמנעו בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, נזק לא ממוני בגין הפליה פסולה, סעד הצהרתי, צווי עשה לביטולים של הסייגים וצווי מניעה האוסר לכלול סעיפים אלו בפוליסה.	לענין הסעד ההצהרתי: כל מי שהינו או היה מבוטח בפוליסת בריאות במגדל בה נכלל הסייג שביחס אליו הוגשה התביעה וכן הזוג או בת הזוג שלו לא היה ו/אינם מבוטחים בפוליסת בריאות בקבוצת מגדל; ולענין הסעד הכספי: מבוטחים כאמור לעיל שאירע להם מקרה ביטוח, ואשר אלמלא קיומו של הסייג היו זכאים לתגמולי ביטוח וזאת בין אם הגישו בעבר דרישה לתשלום תגמולי ביטוח וזו נדחתה ובין אם לאו.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית.	מעל 3 מיליון ש"ח אך באופן שאינו ניתן להערכה כרגע

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
28.	1/16 מחוזי מרכז	עמיתה בקרן הפנסיה נ' מגדל מקפת וחברות מנהלות אחרות	טענה בקשר עם החזקת אגרות חוב בדירוג אשראי נמוך בחריגה מהשיעור שהיה מותר בהתאם למגבלות ההשקעה, אשר חלו עליהן על פי תקנה 2ד41 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), תשכ"ד - 1964 (להלן: "תקנות קופות הגמל") במועדים הרלבנטיים לתובענה, וגבייה של דמי ניהול בגין חריגות אלו בניגוד להוראות תקנות קופות הגמל. הסעדים הנתבעים הינם בין היתר: השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי המשיבות במקרה של חריגה מתקנות קופות הגמל, כפי שהיו בתוקף באותו המועד, פיצוי בגין הנזק שנגרם לחברי הקבוצה עקב החריגה הנטענת מתקנות קופות הגמל וכל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות שהחזיקו בקופות נשוא התובענה החל מיום 1 בינואר 2009 ועד ליום 4 ביולי 2012.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. אינו ניתן להערכה	
29.	1/16 מחוזי מרכז	עמית בקרן הפנסיה נ' מגדל מקפת וחברות מנהלות אחרות	העלאת דמי ניהול לעמיתים מבלי שנשלחה אליהם הודעה, מראש או בדיעבד, על אותה העלאה ואגב כך הפרה של חובת הנאמנות והזהירות, הפרה של חובת הגילוי והדיווח על פי דין. התובע מבקש לבסס את תביעתו, בין היתר, על החלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 16623-04-12 לוי נגד פסגות. הסעדים המבוקשים הינם: פיצוי ו/או השבה בגובה דמי הניהול שנגבו ביתר, פיצוי בגובה סכום הפסד התשואה של דמי ניהול ששולמו ביתר וסעד כספי של פגיעה באוטונומיה; סעד הצהרתי לפי הפער בין דמי הניהול ששולמו לאחר ההעלאה ללא הודעה לבין דמי הניהול שהיו משולמים אלמלא ההעלאה הם חלק מנכסי העמית וכי הקרן הפרה את הוראות הדין ולחילופין כל סעד אחר שיימצא בית המשפט כנכון וצודק בנסיבות העניין.	כל מי שהינו עמית במגדל מקפת אשר דמי הניהול הנגבים ממנו הועלו ללא מתן הודעה וזאת במהלך 7 שנים שקדמו למועד הגשת התובענה ועד למתן פסק דין סופי בה	טרם הוגשה תשובה לבקשת האישור התובענה כייצוגית. לא הוערך ראה גם תובענות מס' 6 ו-16 בסעיף זה.	

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
30.	1/16 מחוזי מרכז	מבוטח נ' החברה	<p>פגיעה בזכויות המבוטחים במסגרת יישום הוראות תיקון מס' 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ח - 2008 (להלן: "תיקון 3 לחוק קופות הגמל"). זאת, לפי הטענה, מאחר והנתבעת לא נתנה למבוטחים, שברשותם היתה פוליסה הונית לפני כניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל, את מקדמי הקצבה אשר היו להם בפוליסה קצבתית קודמת אשר היתה (ככל שהיתה) ברשותם, אצל הנתבעת או בחברת ביטוח אחרת (להלן: "פוליסה קצבתית מוקדמת"), ומבלי שהביאה לידיעת המבוטחים את השנויים שביצעה בפוליסות שלהם ואת השלכותיהם, והנזקים, לפי הטענה, שהיא גורמת לזכויותיהם הפנסיוניות.</p> <p>התובע מבקש לבסס את תביעתו בין היתר, על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 48006-03-10 גרניט נגד כלל.</p> <p>הסעדים הנתבעים כוללים הוראה לנתבעת להצמיד לפוליסות ההוניות של מבוטחיה את מקדם הקצבה שהיה קיים להם קודם לתיקון 3 לחוק קופות הגמל בפוליסה קצבתית המוקדמת בעלת מקדם הקצבה העדיף; לחילופין, לחייב את הנתבעת לאפשר לתובע וליתר חברי הקבוצה להפריש את מלוא כספי החסכון הפנסיוני, באופן רטרואקטיבי החל ממועד כניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל וכן מעתה ואילך, לפוליסה הקצבתית המוקדמת בעלת מקדם הקצבה העדיף; לחילופין, לחייב את הנתבעת לפצות את התובע ואת יתר חברי הקבוצה בגובה הנזק הנטען לזכויותיהם הפנסיוניות של חברי הקבוצה בגובה התעשרותה על חשבון חברי הקבוצה כתוצאה ממדיניותה הנ"ל; וכן לגבי מבוטחים שכבר פרשו מאז 1.1.2008 והחלו לקבל קצבה נמוכה מכפי שהיו זכאים, לפי טענת התובע, על פי המקדם העדיף - להורות לנתבעת, בנוסף לתיקון המצב מכאן ואילך, להשיב למבוטחים אלה את ההפרש בין הקצבה לה היו זכאים על פי המקדם העדיף, לבין הקצבה שקיבלו בפועל, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כדין.</p>	<p>כל מי שהיתה בבעלותו, קודם לכניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל, הן פוליסה הונית של הנתבעת והן פוליסה קצבתית (בין אם של הנתבעת ובין אם של חברת ביטוח אחרת), ואשר בעקבות התיקון הנ"ל לחוק לא קיבל מקדם קצבה בפוליסה ההונית או שקיבל בפוליסה ההונית מקדם קצבה גרוע ממקדם הקצבה בפוליסה הקצבתית הישנה שלו.</p>	<p>טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. 50 מיליון ש"ח לשנה נזק מצטבר יהיה מכפלה של הנזק השנתי במספר השנים הרלבנטיות שייקבעו בפסק הדין.</p>	

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
31.	2/16 מחוזי מרכז	חברה לניהול פיננסי נ' מבטח סימון וסוכנויות ביטוח נוספות	<p>טענה לפיה הנתבעות גרמו בפעילותן כסוכנויות ביטוח (מנהלות הסדר פנסיוני) לנזקים כלכליים לחברי הקבוצה, מאחר ועד לתיקוני חקיקה שהיו לאחרונה (תיקוני חקיקה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב ל-2015 ו-2016), התשע"ו - (2015) עלויות תפעול ההסדרים הפנסיוניים, שסיפקו הנתבעות למעסיקים, סובסדו על ידי העובדים של אותם מעסיקים והנתבעות העדיפו את טובת המעסיקים, עמם התקשרו בהסכמי שירותים, על פני טובת העובדים, ששילמו בפועל על שירותי התפעול הללו, באמצעות דמי ניהול עודפים שנגבו מהם.</p> <p>הנזק הנטען לחברי הקבוצה הוא התשלום העודף של עלויות התפעול כאמור, שהועמס לפי הטענה על חברי הקבוצה באמצעות דמי ניהול עודפים שנגבו מהם.</p> <p>הסעדים הנתבעים הינם השבת דמי ניהול עודפים שנגבו לטענת התובעים מחברי הקבוצה וכן כל סעד אחד שייראה לבית המשפט כנכון וצודק בנסיבות הענין.</p>	<p>כל מי שהיה מועסק על ידי מעסיק, שקיבל שירותי ניהול הסדר פנסיוני מאת אחת או יותר מהנתבעות, במשך התקופה שתחילתה 7 שנים קודם להגשת התובענה.</p>	<p>טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית.</p>	<p>368.15 מיליון ש"ח, מתוכם 88.71 מיליון ש"ח כנגד מבטח סימון</p>

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
32.	1/16	מחוזי מרכז עמותה רשומה הפועלת למען אוכלוסיות חלשות ואנשים בעלי צרכים מיוחדים	גביית דמי ניהול בגין קצבאות נכות ושארירים מקרן הפנסיה וזאת מבלי לגלות לעמיתים כי ייגבו מהם דמי ניהול בקשר עם קצבאות אלה ומבלי לגלות כי יגבו בגין קצבאות אלה דמי ניהול בשיעור המקסימלי עם התחלת קבלת קצבת הנכות או השארירים. זאת, בעת שמקבלי הקצבאות, אינם יכולים לנייד את יתרת החשבון האישי או את סכום עתודות הקצבאות שהקרן מחזיקה עבורם, תוך ניצול מצוקתם. הסעדים הנתבעים הינם: סעד כספי של השבה לכל אחד ממקבלי קצבאות הנכות את כל דמי הניהול שנגבו מהם ו/או שייגבו מהם שלא כדין ולחילופין להשיב לקרן הפנסיה את כל דמי הניהול שנגבו ו/או שייגבו מהם שלא כדין לבצע חלוקה צודקת והוגנת של הכספים; לאסור על גביית דמי ניהול מקצבאות נכות ושארירים ולחילופין לחייב את הנתבעות להפחית את דמי הניהול הנגבים ולקבעם בשיעור ראוי; לחייב את הנתבעות להשיב את ההפרש למקבלי הקצבאות ו/או לקרן ולחייב את הנתבעות לבצע גילוי יזום בקשר עם דמי ניהול מקצבאות אלו וכן לקבוע כי התנאי הקבוע בתקנוני הקרן המתיר להן לקבוע מעת לעת את דמי הניהול באופן חד צדדי הוא תנאי מקפח בחוזה אחיד.	כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות מכל מין וסוג שהוא וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שארירים וכן כל עמית פעיל ו/או מבטוח ו/או חבר בקרן פנסיה חדשה שנמנית על הנתבעות והוא ניזוק כתוצאה מגביית דמי ניהול בקשר עם קצבאות נכות ושארירים.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענה מס' 6, 16, 29 ו-32 בסעיף זה.	אינו ניתן להערכה בשלב זה
33.	2/16	מחוזי מרכז עמית בקרן השתלמות נ' מגדל אחזקות	טענה לפיה החברה כשלה מליידע ולעדכן את התובע ושכמותו, שהינם מנותקי קשר, אודות כספים המצויים אצלה ולא טרחה למסור להם דיווחים, הודעות ועדכונים ולא טרחה לקבל את הסכמתם לשינויים בתקנון ובדמי הניהול שנגבו מנכסיהם כפי שהיו קבועים בין הצדדים. התובע מבקש לבסס את תביעתו, בין היתר, על החלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 12-04-16623 לוי נגד פסגות. כמו כן, מזכיר התובע בבקשתו את תובענה מס' 29 בסעיף זה וטוען כי הבקשה באותו תיק דומה לבקשתו בתיק זה ועל-כן יש לבחון לשיטתו את הצמדת התובענות או איחוד הדיונים בהן בפני אותו מותב. הנזקים הנתענים בבקשת האישור הם: (א) בנוגע לטענה לגביית דמי ניהול מופרזים ושלא כדין, נוכח ניתוק קשר, נוכח היעדר רצון והסכמה, נוכח עבירה על השיעורים הקבועים בדיון ונוכח שינויים חד צדדיים שנערכו בהם; (ב) בנוגע לטענה לשלילת זכות הקניין מחבר קבוצה ושלילת האוטונומיה לניהול כספו כאוות נפשו. הסעדים הנתבעים הינם לחייב את החברה בהשבה ופיצוי.	כל מי שהיה או שהינו בעל זכויות או זיקה לכספים או נכסים המצויים או מנוהלים בידי החברה, לרבות עמיתים, מוטבים, מבטוחים, יורשים וחילופים, ואשר היה בגדר מנותק קשר או לא קיבל מהחברה הודעות, דיווחים ועדכונים.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענות מס' 6, 16, 29 ו-32 בסעיף זה.	123 מיליון ש"ח (השבה כספים) וכן 245 מיליון ש"ח (פיצוי בגין פגיעה באוטונומיה של הרצון)

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח

מס'	תאריך	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
1.	1/2008	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית דמי ניהול בפוליסות ביטוח מסוג "משתתף ברווחים" בשיעור גבוה מן השיעור המקסימלי המותר בניגוד לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח וכן דמי ניהול משתנים באופן חודשי במקום בסוף שנה באופן שנמנעה מהמבוטחים התשואה על אותם דמי ניהול שנגבו במהלך השנה.	244 מיליון ש"ח מיוחס לחברה סך של כ-101 מיליון ש"ח	ביום 18 למרס 2015 אושר הסכם הפשרה המחייב את החברה להשיב (למעט ביחס לחריגים שנקבעו), לחברי הקבוצה 53% מההפרש שבין שיטת חישוב התובע לשיטת החישוב של הנתבעות.
2.	8/2007	מבוטחת בביטוח רכב נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	הפרת הוראת המפקח בדבר ציון בכתב, בשלב הצעת הביטוח המחייבת את החברה להציג פירוט מלא של המשתנים המפחיתים שבמחירון, העשויים להשפיע על ערך הרכב המבוטח לצורך חישוב תגמולי הביטוח במקרים של אובדן גמור ובהתאם, בהעדר גילוי כאמור, הפחתה שלא כדין של תגמולי הביטוח ששולמו במקרים אלו מערך הרכב המלא.	122 מיליון ש"ח ביחס לחברה	ביום 11 במאי 2015 אושר הסכם הפשרה הכולל זכאות לחודש או לשלושה חודשי ביטוח (בהתאם לסוג המבוטח) חיים (בעין או בשווי) בביטוח רכב רכוש עד 3.5 טון לחברי הקבוצה וכן התחייבות החברה לרענן את נהלים בקשר עם משתנים מיוחדים.
3.	8/2012	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	דמי ניהול שגובה החברה מתוך פרמיה בפוליסות ביטוח חיים משולבות בחסכון שהונפקו משנת 2004, וזאת למרות שהמפקח התיר את גביית דמי הניהול כאמור.	570 מיליון ש"ח ¹	ביום 2 ביולי 2015 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות של התובע ובקשת האישור נמחקה.
4.	12/2014	מבוטח בביטוח רכב חובה נ' החברה	הטעיה בפרסום בתעריפי מחשבון ביטוח רכב חובה באתר האינטרנט של המפקח על הביטוח בהשוואה למחיר המוצע בפועל על ידי החברה.	2.5 מיליון ש"ח	ביום 10 באוגוסט 2015 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות של התובע.
5.	8/2015	אדם אשר לטענתו נערכה אליו פנייה שיווקית נ' החברה, וחברות תקשורת	פנייה בהצעה שיווקית על יסוד מספר טלפון שנמסר כחלק משירות של חברת הוט ואשר העברתו, כמו גם פנייה בהצעות שיווקיות אשר בוצעו, לטענת התובע, מפירה את חוק הגנת הפרטיות.	הושאר לקביעת בית המשפט	ביום 13 בדצמבר 2015 אישר בית המשפט את בקשת התובע למחוק את התביעה והבקשה.
6.	3/2014	מבוטח בביטוח רכב נ' החברה	חידוש ביטוח ללא ידיעה ו/או הסכמה של המבוטח ושימוש בפרטי כרטיס האשראי של המבוטחים ללא הרשאה.	36 מיליון ש"ח	ביום 17 בספטמבר 2015 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות של התובע.
7.	4/2006	מבוטח בביטוח אבדן כושר עבודה נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית דמי ביטוח בביטוח אבדן כושר עבודה לרבות בגין שלושת החודשים האחרונים של תקופת הביטוח, למרות שבתקופה זו לא יכולים המבוטחים לקבל תגמולי ביטוח, אף בהתקיים אירוע ביטוחי וזאת לאור תקופת ההמתנה.	48 מיליון ש"ח, מתוכו מיוחס לחברה 19 מיליון ש"ח.	ביום 10 בפברואר 2016 אישר בית המשפט את הסתלקות התובע.

¹ לחילופין 65 מיליון ביחס לחישוב מלמעלה וסך 132 מיליון ש"ח ביחס לרכיבי הריסק.

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ד. הליכים ייצוגיים אשר הסתיימו לפני תקופת הדוח ואשר חלה בהם התפתחות מאוחרת בתקופת הדוח

בתביעה שהוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז כנגד החברה ביולי 2011 בגין גביית דמי אשראי בביטוח כללי בשיעור גבוה מתקרת הריבית המקסימלית המותרת על פי ההסדר התחיקתי או בשיעור ריבית גבוה מזה שהציגה למבוטחיה בסכום שהוערך בין סך של 253 מיליון ש"ח לסך של 869 מיליון ש"ח (החל מחודש מאי 1984 ועד למועד הגשת בקשת האישור), אושר ביום 24 ביולי 2014 הסכם פשרה בעלות של כ-5 מיליון ש"ח, לרבות שכ"ט וגמול לתובע הייצוגי.

ביום 13 ביולי 2015 הוגשה בקשה למתן הוראות לבית המשפט כנגד החברה וזאת בטענה של הפרה של הסכם הפשרה. במסגרת דיוני בית המשפט בבקשה למתן הוראות האמורה וכן מבדיקות שביצעה החברה עולה כי עקב טעות לא יושם הסכם הפשרה באופן מלא וכן נמצא, אגב בדיקות ביחס לתאימות שיעור הריבית על פי דין, כי ביחס לפוליסות עסק אשר הוראת הדין ביחס לשיעור הריבית המקסימלית המותרת אינה חלה עליהן, נגבתה ריבית בשיעור העולה על המוצג בפוליסה. ביום 10 בדצמבר 2015 הוגשה בקשה מוסכמת לתיקון הסכם הפשרה. הבקשה הועברה לתגובתו של היועמ"ש, אשר טרם התקבלה.

ה. הליכים משפטיים ותובענות מהותיות אחרות

להלן מתוארות תובענות מהותיות אחרות, סכום התביעות מוצג נכון למועד הגשתן.

תאריך וערכה	הצדדים	עילת התביעה, סעד וסכום	פירוט
5/2/14	כלל חברי קופות חולים כללית ומכבי נגד	תביעות נגזרות בשם מבוטחים בקופות חולים כללית ומכבי ביטוח בריאות פרטי למימוש זכות ההשתתפות של קופת חולים כללית וקופת חולים מכבי, בגין הוצאות שהוציאו במסגרת תכניות שירותי הבריאות הנוספים (שב"ן) ובגין ניתוחים שבוצעו על ידן במסגרת סל הבסיסי או המשלים בשל חפיפת החבויות בין השב"ן לפוליסות ביטוחי הבריאות המסחריים.	ביום 11 ביוני 2015 ניתנה החלטת בית המשפט בשאלת מעמדם של המבקשים להגיש תביעה נגזרת כחבר באגודה עותומנית רשאי להגיש תביעה נגזרת בשם האגודה. ביום 14 ביולי 2015 הפנה בית המשפט המחוזי את התיק לקבלת עמדת היועמ"ש. כמי שאמור להתייחס בתגובתו לעמדת משרד האוצר, הממונה על הביטוח ומשרד הבריאות בכל הסוגיות המתעוררות על התיק וזאת בשל המשמעויות הציבוריות ומורכבות הסוגיות שההכרעה בהן אינה פשוטה, ובמוקדן השאלה האם לא ראוי שנושא התיק יוסדר על ידי הרשות המבצעת או הרשות המחוקקת.
8/4/14	מחוזי - ת"א	הסעד הנתבע הינו שיפוי קופות החולים ב-60% מעלות ניתוח בשב"ן ו-33.3% בסל הבסיסי ו-50% ביחס לכל המקרים האחרים שבחפיפת חבויות.	קופות החולים הגישו בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון ביום 16 ביולי 2015 על החלטת בית המשפט בשאלת מעמדם של המבקשים, אליה הצטרפו חברות הביטוח. בהחלטה מיום 11 בנובמבר 2015 קבע בית המשפט העליון כי יש להמתין לקבלת עמדת היועמ"ש בנושא ולאחר הגשתה יוחלט על אופן המשך הטיפול בבקשת רשות הערעור.
		סכום התביעה: ביחס לקופת חולים כללית 3,518 מיליון ש"ח. ביחס לקופת חולים מכבי 1,714 מיליון ש"ח.	ביום 3 בפברואר 2016 החליט בית המשפט המחוזי להשהות את המשך הדיון בתביעה הנגזרת עד לקבלת עמדת היועמ"ש והכרעת בית המשפט העליון בבקשות רשות הערעור.
			ביום 2 במרס 2016 הגיש היועמ"ש עמדה ולפיה אין למבקשים בתיק זכות להגיש תביעה נגזרת בשם קופות החולים וכי אין מקום בנסיבות העניין לאשר את התביעה לגופה, וזאת בין השאר, מאחר שלא ניתן לקבוע מראש את עצם קיומה של זכות שיבוב או את משמעותה הכספית; לאור האפשרות שהמשמעות של אישור התביעה כנגזרת תהיה הגשת תביעות שיבוב פרטניות בהיקף בלתי סביר עם מורכבות משפטית, תוך הטלת נטל כבד ובלתי סביר על המערכת המשפטית, ואפשרות שהשכר מתביעות הדדיות בין המבוטחים לבין קופות החולים לא יעלה על המשאבים שיושקעו בניהולן; קיים יתרון משמעותי לקביעת נורמה משפטית קבועה ומוגדרת ויצירת מנגנון כללי וגלובאלי בין המערכת הביטוחית המסחרית לזאת של קופות החולים, אשר תאפשר איזון ומבלי להידרש לכל מקרה פרטני. ואולם נורמה כזאת אינה בנמצא וסוגיה זו מצויה בבחינה בידי משרדי הממשלה ובכוונת המשרדים השונים להסדיר את הנושא, ככל שיימצא שיש פערים המצדיקים הסדרה. ההליך בביהמ"ש העליון נקבע לדיון הרכב ליום 7 בנובמבר 2016.

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ו. סיכום נתוני תביעות משפטיות

(1) להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד החברות המאוחדות, כפי שצינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע באלפי ש"ח ⁽¹⁾
תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית⁽²⁾ (3)		
צוין סכום המתייחס לקבוצה	5	1,382,491
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	1	807,000
לא צוין סכום התביעה	2	575,491
	2	-
בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות⁽⁴⁾ (5)		
צוין סכום המתייחס לקבוצה	28	8,701,948
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	10	2,539,834
לא צוין סכום התביעה	8	6,162,114
	10	-
תביעות מהותיות אחרות		
תביעה מתייחסת למספר חברות לא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	1	5,232,000
	1	5,232,000

- (1) כל הסכומים באלפי ש"ח ובקירוב, למועד הגשת הבקשות או התובענות לפי העניין.
 (2) כולל תובענה שאושרה כייצוגית, ניתן פסק דין המחייב בפיצוי מבוטחים והוגש ערעור על פסק הדין (שורה 2 בטבלה בסעיף ב' לעיל).
 (3) כולל תובענה בה לא צוין סכום תביעה מדויק (שורה 4 בטבלה בסעיף ב' לעיל), שם הוערך סכום התביעה במאות מיליוני ש"ח מבלי שנגקב בסכום תביעה.
 (4) מקום בו צוין סכום המתייחס לקבוצה, הובא בחשבון הסכום המתייחס לקבוצה ולא הסכום המתייחס לכלל הנתבעות.
 (5) כולל בקשות לאישור שתי תובענות ייצוגיות שהדיון בהם אוחד הסכום שהובא בחשבון הינו הסכום המתייחס לקבוצה באחת התובענות (שורה 11 בטבלה בסעיף ב' לעיל).

(2) סכום ההפרשה הכולל בגין התובענות הייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות, שהוגשו כנגד הקבוצה כמפורט בטבלה המסכמת בסעיף ה' לעיל מסתכם בכ- 75 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 כ- 67 מיליון ש"ח).

(3) סך כל ההפרשות הכולל בגין כל ההליכים כנגד הקבוצה, לרבות תובענות ייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות, לרבות בגין הליכים כמפורט סעיף ו' להלן, הינן כ-104 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 כ- 91 מיליון ש"ח).

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

2. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה

להלן מתוארים הליכים משפטיים נוספים ואחרים המתנהלים כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות:

(1) ביום 27 ביולי 2015 הורשע בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו (המחלקה הכלכלית) במסגרת הסדר טיעון עובד לשעבר בתחום המסחר בשוק ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה ("הגופים המוסדיים", "העובד", בהתאמה). כתב האישום בו הודה העובד הוגש ביום 11 בפברואר 2015 על ידי פרקליטות מחוז מרכז תל אביב (מיסוי וכלכלה) כנגד העובד וכנגד נאשם נוסף, אשר לפי כתב האישום פעל עם העובד ("הנאשם הנוסף"). על פי כתב האישום העובד והנאשם הנוסף ניצלו את השליטה והידע של העובד, מתוקף תפקידו ומעמדו בגופים המוסדיים לשם השאת רווחים לטובת עצמם וזאת באמצעות מסחר בניירות ערך עבור עצמם, בין על ידי רכישת מניות במתווה המלווה בהוראות מכירה של הגופים המוסדיים ו/או מכירת מניות במתווה המלווה בהוראות רכישה או בטרם תבוצע רכישה זו לחשבונות הגופים המוסדיים ובין על ידי שילוב של פעולות אלו.

כמו כן, על פי כתב האישום העובד לשעבר והנאשם הנוסף פעלו באופן מירמתי במסחר בניירות ערך בעשרות ניירות ערך שונים, ע"י העברת מידע ע"י העובד לנאשם הנוסף בדבר הוראות בחשבונות הגופים המוסדיים וביצוע מוקדם של פעולות בניירות ערך ע"י הנאשמים בשערי רכישה נמוכים ושערי מכירה גבוהים יותר על פני חשבונות הגופים המוסדיים. על פי כתב האישום, בעשותו את האמור, נהג העובד לשעבר במרמה והפרת אמונים וכן לקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו כעובד ציבור ותמורת השוחד שקיבל, ניצל העובד את תפקידו ומעמדו בגופים המוסדיים על מנת להפיק רווחים אישיים לו ולנאשם הנוסף. כמו כן, על פי כתב האישום פעולותיהם של הנאשמים השפיעה בדרכי תרמית על תנודותיהם של כ-59 שערי ניירות ערך, וקיבלו במרמה בנסיבות מחמירות רווחים בסך של כ-11.5 מיליון ש"ח. לתובענה בנושא זה, יחד עם בקשה לאישורה כייצוגית ראה סעיף ב.25 לעיל.

(2) לעניין שומות המס בקשר עם שנות המס 2007, 2009 ו-2010 בסך של כ-68 מיליון ש"ח, וערעור שהגישה מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ בביהמ"ש המחוזי בתל-אביב בסוגיית מיסוי החברה בגין קבלת דיבידנדים שמקורם ברווחי שערור ראה באור 21.ד.2. לעניין שומת המס לשנת 2011 בסך של כ-0.7 מיליון ש"ח וערעור שהגישה החברה בביהמ"ש המחוזי בתל-אביב בסוגיית חבות במס רווח בגין דיבידנד מחברות מוחזקות ששרשר לחברה, ראה באור 21.ד.1.ב. ההפרשה בגין נושאים אלו אינה כלולה בהפרשה המפורטת בסעיף 3 של סעיף ו' לבאור זה.

(3) החברה ו/או החברות המאוחדות הינן צד לתביעות נוספות, שאינן תביעות לכיסוי ביטוחי של מקרה ביטוח על פי הפוליסה, שנקטו לקוחות, לקוחות בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, בסכומים לא מהותיים ובסכום כולל מצטבר של כ-40 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 כ-54 מיליון ש"ח). עלילות התביעה כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות במסגרת הליכים אלה שונות.

(4) כנגד הקבוצה מוגשות, מעת לעת, תלונות, לרבות תלונות למפקח על הביטוח ביחס לזכויות מבטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אנפי תלונות הציבור בקבוצה. לעיתים הכרעות המפקח בתלונות אלו, ניתנות כהכרעות רוחביות ביחס לקבוצת מבטחים.

כמו כן, עורך המפקח, מעת לעת, לרבות בעקבות תלונות מבטחים, ביקורות מטעמו בגופים המוסדיים בקבוצה ו/או בקשות לקבלת נתונים, בנושאים שונים של ניהול הגופים המוסדיים, ניהול זכויות מבטחים ועמיתים בהם וכן ביקורות ליישום הוראות הרגולציה ו/או הטמעת לקחי ביקורות קודמים, בהן בין היתר, מתקבלות דרישות להכנסת שינויים במוצרים השונים, מתן הנחיות לביצוע החזרים ו/או הנחיות ו/או הוראות בקשר לתיקון ליקויים או ביצוע פעולות המבוצעות על-ידי הגופים המוסדיים, לרבות החזר כספים לעמיתים ולמבטחים. בהתאם לממצאי ביקורות או נתונים המועברים, לעיתים מטיל המפקח עיצומים כספיים בהתאם לחוק סמכויות האכיפה.

(5) בחודש אוגוסט 2013 פרסם המפקח הכרעה עקרונית בנושא העלאת דמי ניהול ללא הודעה מוקדמת. על פי ההכרעה נדרשות חברות מנהלות לבדוק את כל החשבונות בהם הועלו דמי ניהול בתקופה שמיום 1 בינואר 2006 ועד 31 בדצמבר 2009 ולהשיב לכל עמית שנגבו ממנו דמי ניהול בתקופה זו (ושלא חל לגביו אחד הסייגים הנזכרים בטיטת ההכרעה) שלא בהתאם לתקנה 53 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), ("ההוראה"), את הכספים שנגבו ממנו ביתר. הסכומים העומדים לזכות עמית על פי הכרעה זו יישאו רבית שנתית בשיעור הרבית השקלית הממוצעת בתקופת ההשבה, המפורסמת על ידי החשב הכללי לפי חוק פסיקת רבית והצמדה (בשיעור של כ-5.1%). החל מהמועד שבו נגבו דמי ניהול ביתר ועד למועד ביצוע התשלום לפי ההכרעה. כן, נקבעו בהכרעה מקרים בהם יינתן פטור מבדיקה פרטנית ומהשבת כספים. עוד נקבעו בהכרעה הנחיות כלליות לביצוע השבה. ביום 18 בדצמבר 2014 פרסם המפקח הוראה לדחיית המועדים לביצוע ההשבה על פי ההכרעה ליום 31 באוגוסט 2015 במקום ל-1 בינואר 2015. כן נדחה מועד הדיווח של מבקר הפנים לסוף שנת 2016. החברה המנהלת החלה ביישום הוראות ההכרעה. לבקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בנושא של הודעה על העלאת דמי ניהול, ראה סעיף ב.24 לעיל.

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

2. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה (המשך)

(6) בחודש דצמבר 2012 פורסמה טיוטת הכרעה שעניינה הפקדות חד-פעמיות בפוליסות מבטיחות תשואה של החברה. על-פי טיוטת ההכרעה, המפקח סבור כי היה על חברות הביטוח להודיע ו/או לקבל הסכמה לזקיפת תשואות תיק משתתף ברווחים ביחס להפקדות חד-פעמיות שנעשו בפוליסות מבטיחות תשואה. על פי טיוטת ההכרעה של המפקח יש לבצע פעולות מסוימות תוך חלוקת המבוטחים לשתי קבוצות - האחת מבטחים שהפקדותיהם החד-פעמיות נשאו תשואה שווה או גבוהה מהתשואה המבוטחת, והשנייה שהפקדותיהם החד-פעמיות נשאו תשואה נמוכה מהתשואה המבוטחת. החברה הגישה תגובתה לטיטות ההכרעה, התקיים שימוע, נמסרו לפיקוח נתונים כבקשתו. טרם הוצאה הכרעה בנושא.

(7) ביום 29 באוגוסט 2013 הוציא המפקח טיוטת הכרעה שעניינה פוליסה לביטוח נכות מתאונה. על פי טיוטת ההכרעה במקרה של נכות חלקית מתאונה, עושה החברה שימוש בנוסחה אשר מקטינה את שיעור הפיצוי המגיע למבוטח (להלן - "ההתאמה"). במקרה של נכות במספר איברים, החברה עושה שקלול נכויות בהתאם לתקנות הביטוח הלאומי ללא שקיימת הוראה מתאימה בפוליסה (להלן - "השקלול"). בהתאם, טיוטת ההכרעה מודיעה החברה כי בכוננתה להורות על השבת כספים בשיעור ההפחתה שבוצעה, למבוטחים שהגישו תביעה כנגד לתגמולי ביטוח מיום 17 במאי 2006 ואילך. יצוין כי בכל הנוגע להתאמה, ניתן כנגד החברה פסק דין בתובענה ייצוגית המחייב בפיצוי מבוטחים כן יצוין שהוגש ערעור על פסק הדין על ידי התובע הייצוגי (ראה סעיף ב.2 לעיל) יצוין כי טיוטת ההכרעה מתייחסת לתקופה שממועד מתן הכרעה דומה כנגד חברת ביטוח אחרת באותו נושא ולאחר מועד הגשת התובענה הייצוגית האמורה. החברה הגישה עמדתה ביחס לשני הנושאים בטיטות ההכרעה. במסגרת בירור עמדתה ביחס לנושא ההתאמה נתבקשה החברה למסור נתונים נוספים ומתווה לביצוע השבה ביחס לנושא ההתאמה. ביום 1 במאי 2015 לאור פסק הדין בתביעה הייצוגית, הודיע המפקח כי הוא לא מוצא מקום להמשך טיפול בעניין ככל הנוגע לנוסחת ההתאמה. החברה ממתינה לתגובת המפקח ביחס לעמדתה בנושא השקלול. לעניין זה, ראה גם טיוטת חוזר יישוב תביעות המתוארת בסעיף 9 להלן, בה נקבע, בין היתר, כי חברת הביטוח לא תחשב נכות מצטברת של מבוטח במקרים שבהם נקבעה למבוטח נכות ביותר מאיבר אחד בדרך של שקלול נכויות הנהוגה במוסד לביטוח לאומי, אם לא נקבע כך מפורשות בפוליסה.

(8) בחודש יוני 2015 פרסם המפקח על הביטוח הכרעה עקרונית המסדירה את תשלום המע"מ במקרה של תשלום תגמולי ביטוח כאשר הרכב לא תוקן. במסגרת ההכרעה האמורה נקבע כי במקרה בו המבוטח בחר לפצות את המבוטח בתשלום ערך הנזק, או במקרה בו צד ג' תובע נזק ישיר בגין תיקון הרכב, לאחר ששמאי קבע את גובה הנזק וחברת הביטוח לא ערערה על גובהו, עליה לשלם לתובע תגמולי ביטוח הכוללים בין היתר את ירידת הערך של הרכב, ככל וקיימת, ואת המע"מ החל בעניין, ככל שחל, גם אם התובע לא תיקן את רכבו בפועל. בנושא זה ראה סעיף ב. 20 לעיל.

(9) ביום 10 בספטמבר 2015, הוציא המפקח על הביטוח טיוטה ראשונה וביום 9 בפברואר 2016 הוציא המפקח על הביטוח טיוטה שנייה לנספח לחוזר גופים מוסדיים 5-9-2011 בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור ("טיטות חוזר יישוב תביעות"), בה נקבעו הוראות שונות לעניין אופן התנהלות גוף מוסדי מול מבוטח בהליך יישוב תביעות ואופן יישוב התביעה, בין היתר בהתייחס להודעות למבוטח, מידע על בסיסו נעשה יישוב תביעות, הודעה על דחיית תביעה, אישור תביעה, בירור תביעה מקום שיש חוב לגוף מוסדי, בירור תביעה בעזרת דוחות חקירה וכו'. כמו כן, נקבעו הוראות פרטניות ביחס לתחומי ביטוח כללי, בריאות וסיעוד המתייחסות גם להיבטים שאינם פרוצדורליים בקשר עם יישוב תביעות וכוללים, בין היתר, הוראות לעניין אי שליטה על סוגרים בפוליסות סיעוד בקשר עם קושי בניידות, חוסר שיווי משקל או חוסר יציבות בקשר עם קושי בניידות, נאסר על קיזוז יתרת אגרת רישוי מתגמולי הביטוח במקרה של אבדן גמור, לרבות אבדן להלכה בביטוח כללי, ביחס לתקופה שממועד קרות מקרה הביטוח ועד לתום תקופת הרישוי של הרכב וכיוצא ב' הוראות ליישוב תביעות ביטוח לגופן. לבקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בנושא של פרשנות של ADL - אי השליטה על סוגרים, ראה סעיף ב.22 לעיל.

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ז. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה (המשך)

10) ביום 25 באוקטובר 2015 הוציא המפקח על הביטוח טיוטת הוראות לתיקון ליקויים בשיווק פוליסות לתאונות אישיות, וזאת, על פי האמור בטיטה, מתוקף סמכות לפי סעיף 65 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח. ביום 7 בפברואר 2016, הועברה להערות חברות הביטוח בהתאחדות חברות הביטוח חיים בע"מ ואיגוד חברות הביטוח, טיוטה מעודכנת של הוראות אלו, שכותרתן שונתה ל"הכרעה עקרונית לפי סעיף 62 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981" ("טיטוט ההכרעה"). בהתאם לטיטוט ההכרעה, הפיקוח מצא מתלונות שהתקבלו כי ישנן חברות המשווקות פוליסות תאונות אישיות באופן מטעה. בהתאם, כוללת הטיטוט הוראות לתיקון ליקויים בעת שיווק פוליסות תאונות אישיות וכן הוראות לפניה של חברות הביטוח למבוטחים עם הבהרות שונות נדרשות ודרישה לתייעוד ההסכמה לביטוח. בהתאם לטיטוט ההכרעה, החברה תידרש לבטל כיסוי ולהשיב פרמיות שנגבו לכל מבוטח שיודיע כי אינו מסכים לביטוח בצירוף הפרשי הצמדה וריבית. נכללו הוראות למקרים בהם לא תושג הסכמה לרבות משלוח תזכורות. על החברה להעביר לפיקוח מתווה לאיתור המבוטחים תוך 21 ימים ממועד פרסום ההכרעה העקרונית, שיכלול פירוט של אופן היערכות החברה לביצוע שלבי איתור המבוטחים, פניה אליהם ולוחות הזמנים הרלבנטיים, כך שעד ליום 31 ביולי 2016 (לפי טיוטת ההכרעה) יושלם הליך ההשבה. בנוסף, תעביר החברה לאישור מוקדם של נציגי המפקח נוסח תסריטי השיחה ואת נוסחי ההודעות שיועברו למבוטחים. בסיום התהליך, על מבקר החברה להמציא לפיקוח דוח בדבר יישום הוראת ההשבה.

11) קיימת חשיפה כללית אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחי. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזה הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר בתחומי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה. בתחומים אלו המדובר בפוליסות אשר מנוהלות על פני שנים בהן מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדיון, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלו מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. מורכבות שינויים אלו והחלת השינויים לגבי מספר רב של שנים, יוצר חשיפה תפעולית מוגברת. קבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

12) המפקח פועל להתוויית עקרונות לניסוח תכניות ביטוח ובמסגרת זו מפרסם ומעדכן רשימת עקרונות מנחים והנחיות לניסוח תכניות ביטוח הכוללת בין היתר רשימת נהגים בלתי ראויים שאין לכלול בתכנית ביטוח וכן נהגים ראויים שיש לכלול בתכניות ביטוח. לא ניתן לצפות מראש האם ובאיזו מידה חשופים המבוטחים לטענות בקשר לפרשנות האמור בתכניות ביטוח, והיישום הראוי של העקרונות ונהגים האמורים, אשר אפשר שיעלו בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

13) מוצרי החסכון ארוך הטווח מאופיינים באורך חיים ממושך ובמורכבות גבוהה, במיוחד לאור ההסדרים התחיקתיים השונים הן בתחום ניהול המוצרים והן בתחום המיסוי, שיוך ההפקדות, ניהול ההשקעות, מעמדו התעסוקתי של המבוטח, תשלומי ההפקדות שלו ועוד. במסגרת שינויים ברגולציה ובמגמות בדיון, פורסם בחודש דצמבר 2011 חוזר מס' 10-9-2011 גופים מוסדיים "טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים המוסדיים" חוזר זה הוחלף בחוזר מס' 16-9-2012.

החוזר קובע את הפעולות שעל הגוף המוסדי לבצע ביחס לזכויות עמיתים - נתונים המפורטים בממשק האחזקות במסגרת "חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החסכון הפנסיוני" (חוזר גופים מוסדיים 13-9-2014), ומחייב את הגוף המוסדי לטייב את הנתונים המקנים זכויות לעמיתים כדי להבטיח שרישום זכויות העמיתים במערכות המידע יהיה מהימן, שלם, זמין וניתן לאחזור ככל שניתן. לגבי עמיתים שהצטרפו לפני שנת 1997 יש לטייב את הנתונים לפחות החל משנת 1997, כאשר לגבי קופות גמל שאינן קופות ביטוח או קופות גמל משלמות לקצבה, יטויבו נתוני הפקדות, העברות ומשיכות, אשר בוצעו לכל הפחות החל מיום 1 בינואר 2005 ואילך. החוזר כולל הוראות מדורגות ליישום הוראותיו בתקופה שבין 31 בדצמבר 2012 - 30 ביוני 2016.

הגופים המוסדיים בקבוצה לומדים ומטפלים באופן שוטף בטיוב זכויות מבוטחים, בכל הקשור לניהול המוצרים בגופים המוסדיים, בהתאם לפערים המתגלים מעת לעת. הגופים המוסדיים השלימו את סקר הפערים הנדרש לפי החוזר. פעילות זו מנוהלת על פי תוכנית עבודה מאושרת ועתידה להסתיים במהלך שנת 2016. הגופים המוסדיים אינם יכולים להעריך ולקמת בשלב זה את היקפם ועלויותיהם של הליכי הטיפול והטיוב האמורים והשלכותיהם גם ביחס לפעילות בעבר. הגופים המוסדיים ביצעו הפרשות מסוימות בהתאם לצורך. בשלב זה לא ניתן להעריך באופן מלא באם נדרשות הפרשות נוספות בקשר עם תהליכי טיוב נתוני זכויות העמיתים הנדרשים במסגרת החוזר.

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות

א. לפרטים בדבר רכישת תיק ה Run off בביטוח כללי של אליהו בטוח, ראה באור 38.ה.3.

ב. התחייבויות להשקעה ומתן אשראי

(1) סכום יתרת ההתחייבות להשקעות נוספות של החברה בקרנות השקעה ליום 31 בדצמבר 2015 הינו כ- 1,405 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 1,135 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה. (בשנת 2014 כ- 978 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 751 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

(2) סכום יתרת ההתחייבויות להשקעות נוספות של החברה בתאגידים שנרכשו ליום 31 בדצמבר 2015 הינו כ- 267 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 236 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה. (בשנת 2014 - 112 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 101 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

(3) סכום יתרת ההתחייבויות של החברה להעמיד אשראי, לפי דרישה, ליום 31 בדצמבר 2015 הינו כ- 1,274 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 1,105 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה. (בשנת 2014 - 971 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 860 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

ג. התקשרויות לרכישת נכסי נדל"ן

סכום יתרת ההתחייבות של החברה להשקעות בנדל"ן ליום 31 בדצמבר 2015 הינו כ- 235 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 210 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויים תשואה (שנת 2014 כ- 407 מיליון ש"ח וכ- 342 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה). חלק מהסכומים הנ"ל מתבסס על מנגנון התחשבות שנקבע בהסכם.

ד. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדיווח(1) כתבי שיפוי שניתנו עד שנת 2007

א. החברה מסרה כתבי ויתור לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה בחברה ובחברות הבנות שלה, לפיהם ויתרה החברה בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור, על תביעות נגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו כנושאי משרה בתאגידים האמורים.

ב. החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברה, בחברות בנות שלה ובחברות המוחזקות, לפיהם ישפו אותם, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם העניינים הבאים:

(1) תשקיף מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ משנת 1996.

(2) חובות שיחולו על מגדל אחזקות ו/או החברות בקבוצת מגדל בגין היות מגדל אחזקות חברה שמנייתה מוחזקות בידי הציבור ורשומות למסחר בבורסה ובלבד שההתחייבות לשיפוי תחול אך ורק על חבויות הנובעות מפעולות שבוצעו בתקופה של עד שנה מתאריך התשקיף.

ג. החברה מסרה כתבי ויתור והתחייבות לדחיית תביעות לנושאי משרה בתאגידים המשתיכים לקבוצת מגדל לפיהם ויתרה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות על תביעות כנגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו על ידם כנושאי משרה בכל אחד מהתאגידים, לרבות פעולה בקשר עם התחומים המפורטים להלן:

(1) תשקיף מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ משנת 1996.

(2) החובות שיחולו על התאגיד בקשר עם היות מגדל אחזקות חברה שמנייתה מוחזקות בידי הציבור או רשומות למסחר בבורסה.

כן התחייבה החברה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות, לגרום לדחייה של כל תביעה שתגיש כנגד התאגידים או איזה מהם אם כתוצאה מתביעה כאמור ייתבעו נושאי המשרה על ידי מי מהתאגידים בתביעה אשר לא תדחה על הסף.

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות (המשך)

ד. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדיווח (המשך)

(2) כתבי פטור ושיפוי שניתנו בשנת 2007

בחודש ינואר 2007 אשרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן התחייבות לפטור והתחייבות לשיפוי של נושאי משרה בחברה.

בהתאם לכך הודיעה החברה לנושאי המשרה בה כדלקמן:

התחייבות לפטור - החברה פוטרת את נושאי המשרה בחברה מכל אחריות כלפיה עד כמה שהדבר מותר על-פי דין, לכל נזק שנגרם ו/או ייגרם לה אם נגרם ו/או ייגרם עקב הפרת חובת הזהירות אותם חבים נושאי המשרה כלפיה בפעולתם בתום לב בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או לפי בקשתה לנושאי משרה בחברה אחרת מקבוצת מגדל ו/או כנציגיה של החברה ולבקשתה בתאריך אחר שהחברה מחזיקה בו בזכויות, במישרין או בעקיפין, או בעלת ענין בה ("החברה האחרת") כמפורט בכתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה.

התחייבות לשיפוי - החברה מתחייבת מראש לשפות את נושאי המשרה בחברה לרבות נושאי משרה בחברה האחרת בהתאם לנוסח כתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה. בהתאם לכתב השיפוי ובכפוף להוראות הדין החברה תתחייב לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט בכתב השיפוי שתוטלנה עליהם או שיוציאו עקב פעולות שעשו (לרבות פעולות לפני תאריך כתב השיפוי) ו/או שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בחברה האחרת ובלבד שהפעולות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב השיפוי ובלבד שסכום השיפוי המירבי של השיפוי בגין סעיף 2.1.1 לכתב השיפוי הכולל והמצטבר שתשלם החברה לכל נושאי המשרה במצטבר על-פי כל כתבי השיפוי שהוצאו ו/או יוצאו על-ידי החברה לא יעלה על סכום מצטבר השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) על-פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים האחרונים של החברה לפני מתן השיפוי בפועל וזאת לכל אחד מנושאי המשרה וכולם ביחד, למקרה בודד ובמצטבר וזאת בנוסף לסכומים שיתקבלו מחברת ביטוח, אם יתקבלו, במסגרת ביטוח שרכשה החברה.

(3) קצבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי שניתנו בשנת 2011

בחודש נובמבר 2011 החליטה ועדת הביקורת של החברה לקצוב עד ליום 30 בנובמבר 2020 את תקופת האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ככל שלא יוחלפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי החברה על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ביחס לנושאי משרה בחברה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי במתן כתבי הפטור והשיפוי להם, המכהנים או שיכהנו מעת לעת.

ראה דוח מידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 29 בנובמבר 2011 (אסמכתא 2011-01-344328).

(4) כתבי שיפוי מעודכנים שאושרו בתחילת שנת 2012

ביום 7 בפברואר 2012 אשרה האסיפה הכללית של החברה:

- הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לדירקטורים המכהנים בחברה במועד האישור וכפי שימונו מעת לעת. העדכון לכתבי השיפוי הקיימים, כולל בין היתר, התייחסות לנושאים העיקריים כדלקמן:

א. התחייבות לשיפוי מראש בגין חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה לתשלום לנפגעים מן ההפרה בהליך מנהלי וכן הוצאות שהוציא נושא משרה בקשר עם הליך מנהלי שהתנהל בעניינו, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל בהתאם לכניסתו לתוקף של חוק האכיפה המנהלית ותיקונו של חוק ניירות ערך, תשכ"ח - 1968 ("חוק ניירות ערך") ובהתאם לחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה) תשע"א - 2011.

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות (המשך)

ד. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדיווח (המשך)

(4) כתבי שיפוי מעודכנים שאושרו בתחילת שנת 2012 (המשך)

ב. סכום השיפוי המרבי שישולם לנושאי משרה בקבוצת מגדל בכללותה, במסגרת כל כתבי השיפוי שהוצאו ויוצאו מעת לעת, לא השתנה, אלא שתוקן כי הוא לא יעלה על סכום השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאחד) לפי הדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל (חלף שיקבע לפי הדוחות השנתיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל).

ג. ניתנה הבהרה כי התחייבות לשיפוי חלה גם לגבי תפקידים אחרים בהם יישא בעל כתב השיפוי בתאגיד קבוצת מגדל ו/או בתאגיד אחר בו הוא מכהן מטעם קבוצת מגדל.

ד. ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה הן לגבי אירוע שהתקיים בישראל והן לגבי אירוע שהתקיים מחוץ לישראל.

כמו כן, לאור התפתחויות שחלו בסביבה העסקית בה פועלת החברה וברגולציה החלה עליה, עודכנה רשימת האירועים בגינם רשאית החברה לתת התחייבות לשיפוי, כך שתכלול, בין היתר, התייחסות לאירועים הבאים: ניהול סיכונים, מדיניות השקעות, הליכי ובקורות SOX, עריכת דוחות כספיים ודוחות אחרים וניהול כספי לקוחות.

הוראות כתבי השיפוי המעודכנים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

- הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה בחברה, שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם וכפי שימונו מעת לעת ("נושאי משרה מסויימים"). כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים זהים לכתבי השיפוי שיוענקו לדירקטורים והינם בנוסח שצורף. הוראות כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

- יצוין כי טרם הובאה לאישור הענקת כתבי שיפוי לנושאי משרה המכהנים במועד הדוח בחברה והם בעל השליטה ו/או נושאי משרה אחרים שיש לבעל השליטה עניין אישי בהם (שלמה אליהו וקרוביו המכהנים בחברה כנושאי משרה, עופר אליהו וישראל אליהו) וכי על כן למועד הדוח אין בידיהם כתב שיפוי מהחברה.

לפרטים נוספים אודות כתבי שיפוי אלו, ראה דוח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 28 בדצמבר 2011 אסמכתא מס' 2011-01-378141, דוח מיידי מיום 2 בפברואר 2012 (אסמכתא מס' 2012-01-032109) ודוח מיידי מיום 7 בפברואר 2012 (אסמכתא מספר 2012-01-036555).

(5) ביטוח נושא משרה

- ביום 24 באפריל 2012 אשרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה התקשרה החברה בפוליסות אחריות דירקטורים ונושאי משרה לתקופה מ-1.4.2012 ועד 31.3.2013 של החברה האם בגבול אחריות של 100 מיליון דולר ארה"ב למקרה ולתקופה, תמורת פרמיה מצד החברה בסכום של 271,159 דולר ארה"ב.

- ביום 19 באפריל 2013 אשרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה הארכת תקופת התקשרות החברה בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה ב-4 חודשים נוספים כך שתוקף הפוליסות יסתיים ביום 31.7.2013 בתוספת פרמיה של 90,693 דולר ארה"ב.

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות (המשך)

ד. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדיווח (המשך)

5) ביטוח נושא משרה (המשך)

- ביום 19 בספטמבר 2013 אשרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה את התקשרות החברה בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה האם, ביחס לכל נושאי המשרה בחברה, בחברות בנות ובחברות קשורות של החברה, כפי שיכהנו מעת לעת לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בחברה, שתחילתה ביום 1.8.2013 וסיומה ביום 31.12.2014. בהתאם לתנאי הפוליסה, גבול האחריות הינו בסך של 100 מיליון דולר ארה"ב למקרה ולתקופה וזאת בכפוף לאישור מדיניות התגמול של החברה האם. ראה פירוט בדוח מיידי של החברה האם מיום 13.8.2013 אסמכתא 2013-01-116520.

6) במסגרת הסכם מיום 1 בדצמבר 2004 שנחתם בקשר עם רכישת המניות במקפת, ניתנה התחייבות של הרוכשות בין היתר, לגרום לכך שכתבי השיפוי שניתנו על ידי מקפת לפני מועד הרכישה לנושאי המשרה בה, לא ישונו או יבוטלו ככל שהם מתייחסים לאירועים שאירעו עד למועד הרכישה.

כמו כן התחייבו הרוכשות כלפי המוכרת בהסכם הרכישה, כי יהיה ותוגש כנגד המוכרת או מי שיפעל מטעמה או עבורה תביעה או טענה מכל מין וסוג שהוא שתועלה בקשר עם מקפת, בין אם היא מתייחסת לתקופה שלפני מועד הרכישה ובין אם היא מתייחסת לתקופה שלאחריה, הן תשפינה את המוכרת או מי שיפעל מטעמה או עבורה בגין תביעה כאמור.

7) החברה נתנה ליוזמה ותיקה כתב שיפוי בלתי מוגבל בזמן לפיו תשפה החברה את יוזמה ותיקה בנסיבות כקבוע בכתב השיפוי בגין כל חבות כספית שתוטל על יוזמה ותיקה בכל הקשור להעברת המניות של מגדל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן - "מגדל פנסיה") לבעלות ישירה של מגדל (מגדל פנסיה מוזגה לתוך מקפת כאשר המועד הקובע למיזוג היה 31 בדצמבר 2005). ההתחייבות לשיפוי כוללת גם התחייבות לשיפוי בגין כל חבות כספית או הוצאה שתוטל על יוזמה ותיקה מכוח כתב שיפוי שיוצא על ידי יוזמה ותיקה לנושאי המשרה שלה.

ה. התקשרויות אחרות

1) כמתואר בבאור 1.1.38 מגדל מקפת מקבלת שרותי תפעול בקופות הגמל מלאומי שוק הון בע"מ ("לאומי שוקי הון"). שרותי התפעול כוללים שירותי ניהול זכויות עמיתים, מערכות מידע, ניהול חשבות קופות ועוד.

בשנת 2015 נחתם הסכם חדש שתנאיו החלו משנת 2013 ומהווה שיפור לתנאי ההסכם המקורי, לרבות נושאי מחיר, שיפוי ופיצוי, אחריות והתאמה לרגולציה. תוקף ההסכם החדש הינו לשלוש שנים מיום 1 בינואר 2015.

בתום תקופת ההסכם מימשה מגדל מקפת אופציה שניתנה לה לחידוש ההסכם על פי תנאיו לתקופה נוספת של שלוש שנים. בתום שלוש שנים יתחדש ההסכם מאליו לתקופות נוספות בנות 12 חודשים. הסכום ששולם ללאומי שוקי הון בשנת 2015 הינו סך של כ- 7,540 אלפי ש"ח (לעומת 8,562 אלפי ש"ח בשנת 2014).

2) לעניין השקעות בחברות בקבוצה- ראה באור 7.

באור 39: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות (המשך)

1. חכירות

(1) חכירות בהן הקבוצה היא החוכרת בחכירה תפעולית

הקבוצה קשורה בהסכמי חכירה תפעוליים ביחס לכלי רכב. לחכירות אורך חיים ממוצע של 3 שנים, מבלי שקיימת אופציית הארכה בחוזה.

דמי החכירה המינימליים העתידיים להיות משולמים בגין חוזי חכירה תפעולית שאינם ניתנים לביטול ליום 31 בדצמבר הינם:

2014	2015	
אלפי ש"ח		
26,488	22,949	שנה ראשונה
25,871	18,852	שנה שנייה עד חמש שנים
<u>52,359</u>	<u>41,801</u>	

לפרטים בדבר קרקעות בחכירה ראה באורים 6 ו-8.

(2) חכירות בהן הקבוצה היא המחכירה בחכירה תפעולית

הקבוצה מחכירה נדל"ן להשקעה לגופים חיצוניים. הסכמי החכירה הם לתקופה ממוצעת של 3 עד 7 שנים. בדרך כלל יש לחוכרים אופציה להארכת תקופת השכירות בתנאים שנקבעו בהסכם.

להלן דמי החכירה המינימליים העתידיים להתקבל בגין חוזי חכירה שאינם ניתנים לביטול (לא כולל תקופת אופציה):

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
374,137	394,491	שנה ראשונה
874,282	1,315,117	שנה שנייה עד חמש שנים
928,787	763,585	יותר מחמש שנים
<u>2,177,206</u>	<u>2,473,193</u>	
<u>1,221,129</u>	<u>1,180,656</u>	מתוכם, דמי חכירה מינימליים העתידיים להתקבל והמתייחסים לנכסים בהם הקבוצה הינה חוכר בחכירה מימונית מהוונת

במהלך השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015, הכירה הקבוצה בסך 2,454 אלפי ש"ח כהכנסה בדוח רווח והפסד בגין דמי שכירות מותנים (בשנים 2014 ו-2013 בסך 1,931 אלפי ש"ח ו-3,476 אלפי ש"ח בהתאמה).

לפרטים נוספים בדבר ההכנסות שהוכרו בגין נדל"ן להשקעה, ראה באורים 8 ו-26.

א. ביום 21 במרס 2016 התקשרה החברה עם גורם מפיץ בעסקה למכירת 26,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע"נ כ"א של אמות השקעות בע"מ (להלן: "אמות"), המהוות כ- 9.4% מהון המניות המונפק והנפרע של אמות, והמוחזקות על ידי הנוסטרו של החברה. לפי מה שנמסר לחברה, הגורם המפיץ התקשר עם צדדים שלישיים לשם מכירת המניות אליהם בעסקאות מחוץ לבורסה. המכירה תבוצע במחיר של 12.68 ש"ח למניה (אקס דיבידנד) ובתמורה כוללת נטו של כ- 329 מיליון ש"ח.

לאחר המכירה תחדל אמות מלהיות חברה כלולה של החברה, יתרת ההחזקות במניות אמות תהווה כ- 3.8% מהון המניות המונפק והנפרע של אמות והן יטופלו כנכס פיננסי המשוערך לפי שווי הוגן. החברה התחייבה כלפי המפיץ כי לא תמכור את יתרת מניות אמות המוחזקות בשלושת החודשים הקרובים במסגרת המסחר בבורסה או בדרך של הפצה לציבור, למעט בתנאים שנקבעו בין הצדדים.

לפרטים נוספים ראה גם דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 22 במרס 2016, מספר אסמכתא 2016-01-011502.

ב. בתקופה שלאחר מועד הדוח ועד לפרסומו, נמשכה התנדדות בשווקים הפיננסיים, שהשפיעה לרעה על תיק הנוסטרו של החברה וכן על תיק ההשקעות של הפוליסות המשתתפות ברווחים אשר להם השפעה על המרווח הפיננסי ועל דמי הניהול להם זכאית החברה ממבטוחיה.

אמדתן ההשפעה על ההון העצמי בגין ירידת הערך בתיק ההשקעות הסחיר, שאינו מוחזק כנגד התחייבויות תלויות תשואה, מתאריך הדוח הכספי ועד סמוך לאישורו, נטו לאחר מס, מוערך בסך של כ-70 מיליון ש"ח.

כמו כן בשל התשואה השלילית בפוליסות המשתתפות ברווחים מתחילת השנה לא גבתה החברה דמי ניהול משתנים, ולא תוכל לגבות דמי ניהול משתנים כל עוד לא תושג תשואה חיובית שתכסה את התשואה הריאלית השלילית שנצברה עד כה. אמדתן דמי הניהול שלא ייגבו בשל התשואה השלילית עד להשגת תשואה חיובית כאמור, הינו כ- 30 מיליון ש"ח לאחר מס.

לאחר תאריך הדוחות הכספיים חלה ירידה של עקומת הריבית חסרת הסיכון דבר הצפוי להביא להגדלה נוספת של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לפרטים בדבר מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק ראה באור 37 ב.1.א).

יודגש כי נתונים אלה הינם חלקיים בלבד ואינם כוללים רכיבים אחרים של הכנסות (הפסדים) מהשקעות ואת השפעת יתר פעילויות הקבוצה על ההון העצמי.

לכבוד
בעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

א.נ.,

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "החברה") לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 ואשר נכלל כנספח לדוחות הכספיים של החברה לשנת 2015 (מעמוד 4-219 (כולל) עד עמוד 4-231 (כולל)). המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את המידע הכספי מתוך הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות אשר הנכסים בניכוי התחייבויות המיוחסים להן, נטו הסתכמו לסך של 698,104 אלפי ש"ח ו-643,162 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 בהתאמה, ואשר הרווח מחברות מוחזקות אלה הסתכם לסך של 91,270 אלפי ש"ח, 80,009 אלפי ש"ח ו-70,752 אלפי ש"ח לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים אלה שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שישמשו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישת המפקח על הביטוח בחוזר ביטוח 4-2011.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב,
29 במרס 2016

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - "דוחות סולו"), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), ועל פי העקרונות החשבונאיים שפורטו בבאור 2, למעט העיניינים הבאים:

- א. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.
- ב. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת, ששיעור ההחזקה בהן מעל 50% ושהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	

נכסים

478,540	444,171	נכסים לא מוחשיים
-	29	נכסי מסים נדחים
1,637,211	1,671,315	הוצאות רכישה נדחות
530,364	535,863	רכוש קבוע
1,477,620	1,584,268	השקעות בחברות בנות וכלולות
4,898,057	5,328,453	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
833,939	937,741	נדל"ן להשקעה- אחר
1,013,707	754,293	נכסי ביטוח משנה
206,909	457,968	נכסי מסים שוטפים
871,966	401,467	חייבים ויתרות חובה
579,335	569,423	פרמיות לגבייה
69,582,999	70,126,455	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		השקעות פיננסיות אחרות:
5,959,231	7,474,567	נכסי חוב סחירים
21,873,718	22,006,952	נכסי חוב שאינם סחירים
1,079,978	1,098,710	מניות
2,343,319	2,483,747	אחרות
31,256,246	33,063,976	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
3,289,969	7,801,126	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,404,184	1,892,559	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>118,061,046</u>	<u>125,569,107</u>	סך הכל הנכסים
<u>78,708,064</u>	<u>83,643,694</u>	סך הכל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות על המצב הכספי (המשך)

ליום 31 בדצמבר	
2014	2015
אלפי ש"ח	
512,345	512,345
557,811	360,265
3,649,845	3,807,041
<u>4,720,001</u>	<u>4,679,651</u>
31,410,026	32,331,746
78,054,501	83,319,904
667,202	514,110
210,099	277,409
1,562	27,945
1,465,886	1,419,491
1,531,769	2,998,851
<u>113,341,045</u>	<u>120,889,456</u>
<u>118,061,046</u>	<u>125,569,107</u>

הון

הון מניות ופרמיה
קרנות הון
עודפים

סך הכל הון

התחייבויות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
התחייבויות בגין מסים נדחים
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
התחייבויות בגין מסים שוטפים
זכאים ויתרות זכות
התחייבויות פיננסיות

סך הכל התחייבויות

סך הכל הון והתחייבויות

29 במרס 2016

ערן צ'רנינסקי

ראש חטיבת פיננסים
ואקטואריה

עופר אליהו

מנכ"ל

יוחנן דנינו

יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		

10,072,574	(* 10,425,571	10,688,814
717,337	687,673	623,156
9,355,237	9,737,898	10,065,658
9,368,118	5,599,679	3,477,019
1,262,667	1,083,828	1,028,688
145,349	152,740	128,086
-	-	-

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות

20,131,371 16,574,145 14,699,451

סך הכל ההכנסות

17,577,089	(* 14,497,986	12,588,196
334,669	383,737	347,310
17,242,420	14,114,249	12,240,886
1,304,243	1,335,377	1,394,957
658,594	623,767	653,727
4,876	18,051	16,378
52,345	47,609	56,645

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי התחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון

19,262,478 16,139,053 14,362,593

סך הכל ההוצאות

95,101 160,948 150,919

חלק החברה בתוצאות, נטו, של חברות מוחזקות

963,994 596,040 487,777

רווח לפני מסים על ההכנסה

315,383 155,657 115,612

מסים על הכנסה

648,611 440,383 372,165

רווח לתקופה

(* סווג מחדש, ראה באור 1.ד.2 לדוחות הכספיים המאוחדים

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות רווח כולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
אלפי ש"ח		

648,611	440,383	372,165
---------	---------	---------

רווח לתקופה

רווח (הפסד) כולל אחר

פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד

364,202	579,571	139,185
(206,103)	(441,467)	(532,182)
35,367	42,241	84,413
3,832	295	(7,679)
(7)	(89)	(844)
(79,857)	(68,508)	119,561

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקק לרווח כולל אחר
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
חלק החברה ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלת לפי שיטת השווי המאזני הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ
השפעת המס

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס

117,434	112,043	(197,546)
---------	---------	-----------

פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד

(333)	454	(11,401)
4,561	-	-
808	1,383	1,330
(1,085)	(171)	4,239

רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות הטבה מוגדרת
הערכה מחדש בגין שערורך רכוש קבוע שהועבר לנדל"ן להשקעה
חלק החברה ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
השפעת המס

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס

3,951	1,666	(5,832)
-------	-------	---------

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו

121,385	113,709	(203,378)
---------	---------	-----------

סה"כ הרווח הכולל לתקופה

769,996	554,092	168,787
---------	---------	---------

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות על השינויים בהון

מיוחס לבעלי מניות החברה							
סה"כ הון	עודפים	קרן הערכה מחדש	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה
אלפי ש"ח							
4,720,001	3,649,845	3,352	(65)	480,086	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 1 בינואר 2015							
372,165	372,165	-	-	-	-	-	-
(203,378)	(5,832)	-	(539)	(197,007)	-	-	-
168,787	366,333	-	(539)	(197,007)	-	-	-
1,082	1,082	-	-	-	-	-	-
(210,219)	(210,219)	-	-	-	-	-	-
4,679,651	3,807,041	3,352	(604)	283,079	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015							

רווח לתקופה
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
סך הכל רווח (הפסד) כולל
השפעה מצטברת נטו של שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כלי
דיבידנד

מיוחס לבעלי מניות החברה							
סה"כ הון	עודפים	קרן הערכה מחדש	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה
אלפי ש"ח							
4,569,182	3,611,069	3,352	(7)	367,985	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 1 בינואר 2014							
440,383	440,383	-	-	-	-	-	-
113,709	1,666	-	(58)	112,101	-	-	-
554,092	442,049	-	(58)	112,101	-	-	-
(403,273)	(403,273)	-	-	-	-	-	-
4,720,001	3,649,845	3,352	(65)	480,086	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014							

רווח לתקופה
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
סך הכל רווח (הפסד) כולל
דיבידנד

מיוחס לבעלי מניות החברה							
סה"כ הון	עודפים	קרן הערכה מחדש	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה
אלפי ש"ח							
4,166,496	3,329,169	-	-	250,544	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 1 בינואר 2013							
648,611	648,611	-	-	-	-	-	-
121,385	599	3,352	(7)	117,441	-	-	-
769,996	649,210	3,352	(7)	117,441	-	-	-
(367,310)	(367,310)	-	-	-	-	-	-
4,569,182	3,611,069	3,352	(7)	367,985	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013							

רווח לתקופה
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
סך הכל רווח (הפסד) כולל
דיבידנד

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות		בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי			
10,688,814	-	-	-	2,002,782	1,024,474	7,661,558	פרמיות שהורווחו ברוטו
623,156	-	-	-	403,873	69,590	149,693	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,065,658	-	-	-	1,598,909	954,884	7,511,865	פרמיות שהורווחו בשייר
3,477,019	(15,585)	170,828	-	182,340	70,059	3,069,377	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,028,688	-	-	-	-	-	1,028,688	הכנסות מדמי ניהול
128,086	-	-	-	58,453	15,868	53,765	הכנסות מעמלות
14,699,451	(15,585)	170,828	-	1,839,702	1,040,811	11,663,695	סך כל ההכנסות
12,588,196	-	-	-	1,453,183	779,039	10,355,974	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
347,310	-	-	-	216,487	64,625	66,198	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
12,240,886	-	-	-	1,236,696	714,414	10,289,776	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
1,394,957	-	-	-	416,237	293,467	685,253	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
653,727	-	34,402	-	47,575	58,582	513,168	הוצאות הנהלה וכלליות
16,378	-	2	-	16,376	-	-	הוצאות אחרות
56,645	(15,585)	46,812	-	4,360	-	21,058	הוצאות מימון
14,362,593	(15,585)	81,216	-	1,721,244	1,066,463	11,509,255	סך כל ההוצאות
150,919	-	20,641	15,268	18,267	-	96,743	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
487,777	-	110,253	15,268	136,725	(25,652)	251,183	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(327,178)	-	(73,931)	(542)	(79,761)	(9,724)	(163,220)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
160,599	-	36,322	14,726	56,964	(35,376)	87,963	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות		בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי			
10,425,571	-	-	-	1,939,920	879,877	7,605,774	פרמיות שהורווחו ברוטו
687,673	-	-	-	432,739	64,167	190,767	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,737,898	-	-	-	1,507,181	815,710	7,415,007	פרמיות שהורווחו בשייר
5,599,679	(17,581)	172,313	-	180,879	105,857	5,158,211	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,083,828	-	-	-	-	-	1,083,828	הכנסות מדמי ניהול
152,740	-	-	-	73,675	13,567	65,498	הכנסות מעמלות
16,574,145	(17,581)	172,313	-	1,761,735	935,134	13,722,544	סך כל ההכנסות
14,497,986	-	-	-	1,443,244	617,439	12,437,303	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
383,737	-	-	-	250,302	54,149	79,286	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
14,114,249	-	-	-	1,192,942	563,290	12,358,017	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
1,335,377	-	-	-	397,913	253,214	684,250	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
623,767	-	33,297	-	43,982	43,360	503,128	הוצאות הנהלה וכלליות
18,051	-	200	-	17,851	-	-	הוצאות אחרות
47,609	(17,581)	30,804	-	13,906	-	20,480	הוצאות מימון
16,139,053	(17,581)	64,301	-	1,666,594	859,864	13,565,875	סך כל ההוצאות
160,948	-	23,150	17,898	13,217	-	106,683	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
596,040	-	131,162	17,898	108,358	75,270	263,352	רווח לפני מסים על ההכנסה
182,388	-	13,638	1,407	8,266	7,028	152,049	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
778,428	-	144,800	19,305	116,624	82,298	415,401	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות		בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			אחרים	אלפי ש"ח			
10,072,574	-	-	-	-	770,176	7,546,534	פרמיות שהורוחו ברוטו
717,337	-	-	-	-	65,359	173,721	פרמיות שהורוחו על ידי מבטחי משנה
9,355,237	-	-	-	-	704,817	7,372,813	פרמיות שהורוחו בשייר
9,368,118	(18,662)	146,656	-	-	183,939	8,885,836	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,262,667	-	-	-	-	-	1,262,667	הכנסות מדמי ניהול
145,349	-	-	-	-	22,234	64,031	הכנסות מעמלות
20,131,371	(18,662)	146,656	-	-	910,990	17,585,347	סך כל ההכנסות
17,577,089	-	-	-	-	638,091	15,767,954	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
334,669	-	-	-	-	40,365	122,010	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
17,242,420	-	-	-	-	597,726	15,645,944	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
1,304,243	-	-	-	-	202,807	729,471	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
658,594	-	39,786	-	-	39,188	536,172	הוצאות הנהלה וכלליות
4,876	-	321	-	-	-	-	הוצאות אחרות
52,345	(18,662)	50,166	-	-	-	23,541	הוצאות (הכנסות) מימון
19,262,478	(18,662)	90,273	-	-	839,721	16,935,128	סך כל ההוצאות
95,101	-	21,804	(34,747)	-	-	94,880	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
963,994	-	78,187	(34,747)	-	71,269	745,099	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
202,327	-	21,766	1,146	-	5,933	123,761	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
1,166,321	-	99,953	(33,601)	-	77,202	868,860	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (אחרים *) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,050,197	305,488	588,162	646,605	509,942	פרמיות ברוטו
410,763	76,808	319,588	2,872	11,495	פרמיות ביטוח משנה
1,639,434	228,680	268,574	643,733	498,447	פרמיות בשייר
(40,525)	(1,888)	(6,302)	(37,631)	5,296	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,598,909	226,792	262,272	606,102	503,743	פרמיות שהורווחו בשייר
182,340	60,064	11,018	14,856	96,402	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
58,453	7,012	51,806	(365)	-	הכנסות מעמלות
1,839,702	293,868	325,096	620,593	600,145	סך כל ההכנסות
1,453,183	197,960	405,253	499,421	350,549	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
216,487	(59,430)	286,137	1,239	(11,459)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,236,696	257,390	119,116	498,182	362,008	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
416,237	61,882	142,411	151,429	60,515	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
47,575	6,388	12,560	11,883	16,744	הוצאות הנהלה וכלליות
16,376	2,284	2,683	6,430	4,979	הוצאות אחרות
4,360	534	2,830	149	847	הוצאות מימון
1,721,244	328,478	279,600	668,073	445,093	סך כל ההוצאות
18,267	6,109	840	1,510	9,808	חלק החברה בתוצאות נטו של חברות כלולות
136,725	(28,501)	46,336	(45,970)	164,860	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(79,761)	(26,678)	(3,670)	(6,591)	(42,822)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
56,964	(55,179)	42,666	(52,561)	122,038	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
4,256,389	1,512,579	567,267	440,936	1,735,607	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2015
3,640,801	1,279,389	202,958	439,650	1,718,804	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2015

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-96% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (אחרים *) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
1,968,911	304,218	571,116	553,535	540,042	פרמיות ברוטו
406,467	75,865	318,110	618	11,874	פרמיות ביטוח משנה
1,562,444	228,353	253,006	552,917	528,168	פרמיות בשייר
(55,263)	(12,273)	(44,362)	(2,996)	4,368	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,507,181	216,080	208,644	549,921	532,536	פרמיות שהורווחו בשייר
180,879	58,404	17,969	14,239	90,267	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
73,675	6,713	66,988	(26)	-	הכנסות מעמלות
1,761,735	281,197	293,601	564,134	622,803	סך כל ההכנסות
1,443,244	305,437	266,227	400,302	471,278	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
250,302	60,947	178,156	(30)	11,229	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,192,942	244,490	88,071	400,332	460,049	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
397,913	61,020	136,724	139,134	61,035	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
43,982	6,436	11,472	9,939	16,135	הוצאות הנהלה וכלליות
17,851	2,608	2,890	6,318	6,035	הוצאות אחרות
13,906	1,028	10,981	294	1,603	הוצאות מימון
1,666,594	315,582	250,138	556,017	544,857	סך כל ההוצאות
13,217	4,542	553	1,104	7,018	חלק החברה בתוצאות נטו של חברות כלולות
108,358	(29,843)	44,016	9,221	84,964	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
8,266	2,841	346	690	4,389	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
116,624	(27,002)	44,362	9,911	89,353	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
4,380,612	1,636,202	532,236	367,256	1,844,918	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2014
3,501,910	1,163,270	178,165	367,071	1,793,404	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2014

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-95% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-85% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013					
סה"כ	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,021,532	282,822	620,216	579,875	538,619	פרמיות ברוטו
512,912	67,999	435,445	951	8,517	פרמיות ביטוח משנה
1,508,620	214,823	184,771	578,924	530,102	פרמיות בשייר
(231,013)	(11,213)	(2,560)	(86,407)	(130,833)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,277,607	203,610	182,211	492,517	399,269	פרמיות שהורווחו בשייר
170,349	63,849	1,041	11,756	93,703	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
59,084	5,577	53,496	11	-	הכנסות מעמלות
1,507,040	273,036	236,748	504,284	492,972	סך כל ההכנסות
1,171,044	274,004	224,174	366,795	306,071	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
172,294	29,577	143,212	(56)	(439)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
998,750	244,427	80,962	366,851	306,510	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
371,965	57,622	141,695	127,189	45,459	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
43,448	4,414	12,500	10,151	16,383	הוצאות הנהלה וכלליות
4,555	648	559	1,747	1,601	הוצאות אחרות
(2,700)	601	(4,335)	145	889	הוצאות (הכנסות) מימון
1,416,018	307,712	231,381	506,083	370,842	סך כל ההוצאות
13,164	4,812	408	883	7,061	חלק החברה בתוצאות נטו של חברות כלולות
104,186	(29,864)	5,775	(916)	129,191	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
49,721	18,173	1,544	3,336	26,668	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
153,907	(11,691)	7,319	2,420	155,859	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
4,033,226	1,529,271	520,375	352,804	1,630,776	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2013
3,164,039	1,091,661	133,393	352,739	1,586,246	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2013

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, ביטוח הנדסי ומטענים בהובלה אשר הפעילות בגינם מהווה כ-96% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-87% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

התקשרויות, הלוואות, השקעות ועסקאות מהותיות של החברה עם חברות בקבוצה

1. לעניין השקעות בחברות מוחזקות וחלוקת דיבידנד על ידי חברות מוחזקות ראה באור 7 - השקעה בחברות מוחזקות ובאור 40 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח בדוחות הכספיים המאוחדים.
2. בחודש אפריל 2008 הנפיקה מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ("מגדל סוכנויות") לחברה שטרי הון בסכום כולל של 60,000 אלפי ש"ח. שטרי הון אינם צמודים למדד ואינם נושאי ריבית. ביום 20 במרס 2012 הוסכם בין הצדדים כי מועדי הפירעון לא יחולו לפני 31 בדצמבר 2017. יתרתם המהוונת ליום 31 בדצמבר 2014 מסתכמת לסך של כ- 51,034 אלפי ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2015 נפרעה כל היתרה.
3. הקצאת העלויות וההתחשבות בין החברה למגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ("מקפת") לשנים 2012-2015 בגין השירותים המשותפים נעשית בהתאם למודל הקצאת הוצאות המשקף את הוצאות הנהלה וכלליות בפועל בגין פעילות הפנסיה והגמל בחברה המשויכות למקפת ("מודל הקצאת הוצאות"). מודל הקצאת הוצאות מתבסס על פרמטרים כלכליים וביניהם, בין היתר, שיעור המכירות החדשות של מקפת מתוך מכירות קבוצת מגדל בתחום החסכון ארוך טווח והבריאות; היקפי הפעילויות במחלקות התפעול ובמוקד שירות לקוחות; יחס הפרמיות/ דמי גמולים במחלקות גבייה; הערכות מנהלים בקשר עם תשומות זמן עבודה בפועל ועוד. סך השתתפות מקפת בהוצאות בשנים 2015, 2014 ו- 2013 מסתכם בכ- 158,766 אלפי ש"ח, בכ- 126,441 אלפי ש"ח ובכ- 136,455 אלפי ש"ח, בהתאמה.
4. על פי הסכם בין החברה לבין מקפת, החברה מעניקה למקפת שירותי מחשוב - העמדת מערך מחשוב שכולל את מערכות המחשב המשרתות את קבוצת מגדל וכן ניהול ותפעול מערכות המחשב של מקפת המנוהלות בחברה ("שירותי המחשוב"). סך התשלומים ששילמה מקפת בגין שירותי המחשוב בשנים 2015, 2014 ו- 2013 מסתכם בכ- 14,377 אלפי ש"ח, בכ- 15,900 אלפי ש"ח, ובכ- 10,000 אלפי ש"ח, בהתאמה.
5. על פי הסכם בין החברה לבין מקפת, שירותי ניהול ההשקעות של מקפת וכן תיק הנוסטרו שלה ניתנים על ידי תחום השקעות ותחום האשראי של החברה בתמורה לשיעור קבוע משווי הנכסים המנוהלים (לעניין זה לא נלקחים בחשבון אחזקות באג"ח מיועדות) ("שירותי השקעות"). עובדי תחומי השקעות ואשראי מועסקים בהעסקה משותפת על ידי החברה ומקפת. סך התשלומים ששילמה מקפת בגין שירותי ההשקעות בשנים 2015, 2014 ו- 2013 מסתכם בכ- 14,633 אלפי ש"ח, בכ- 13,383 אלפי ש"ח ובכ- 10,152 אלפי ש"ח, בהתאמה.
6. בין החברה לבין חברה מוחזקת באיחוד מלא, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ ("יוזמה") נחתם בשנת 2007, הסכם תפעול לשנתיים, המתחדש מדי שנה החל משנת 2009, לפיו החברה מעניקה ליוזמה את כל שירותי התפעול והגבייה, הכספים והעמלות, ההשקעות ושירותי המחשוב בתמורה לתשלום דמי ניהול. סך התשלומים ששילמה יוזמה לחברה בגין השירותים האמורים מסתכם בשנים 2015, 2014 ו- 2013 בכ- 12,027 אלפי ש"ח, כ- 11,307 אלפי ש"ח, וכ- 11,138 אלפי ש"ח, בהתאמה.
7. החברה מחזיקה באיחוד מלא ובחברות כלולות הפועלות כסוכנויות ביטוח ("סוכנויות הביטוח"). סוכנויות הביטוח משוקקות, בין היתר, את מוצרי החברה ומוצרי מוחזקות מוסדיות. סוכנויות הביטוח העיקריות מפורטות בבאור 7א - השקעה בחברות מוחזקות. החברה משלמת במהלך העסקים הרגיל לסוכנויות הביטוח עמלות בגין מכירת מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים עבור החברה ועבור מוחזקות מוסדיות שהחברה מעניקה להן שירותי מכירות. סך כל העמלות ששילמה החברה בגין מכירת המוצרים בשנים 2015, 2014 ו- 2013 מסתכם בכ- 164,339 אלפי ש"ח, בכ- 169,679 אלפי ש"ח, ובכ- 172,807 אלפי ש"ח, בהתאמה.
8. בחודש נובמבר 2012 נתנה החברה לשגי'א יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ הלוואה בסך של כ- 2,200 אלפי ש"ח. ההלוואה צמודה למדד, נושאת ריבית שנתית של 4.5% ונפרעת בתשלומים רבעוניים. יתרת הלוואה ליום 31 בדצמבר 2015 הינה כ- 1,187 אלפי ש"ח ולימים 31 בדצמבר 2014 כ- 1,550 אלפי ש"ח.
9. לעניין שטרי הון שהונפקו למגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ("אחזקות נדל"ן") על-ידי חברה כלולה, קניון רמת אביב בע"מ, ראה באור 2.ט.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.
10. לעניין הלוואות שהועמדו על ידי חברה כלולה, קניון רמת אביב בע"מ, לאחזקות נדל"ן לרבות פרעון חלק מההלוואות ראה באור 3.ט.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.
11. לעניין הלוואה שנתנה מגדל סוכנויות לחברה כלולה, אורלן סוכנויות לביטוח (1994) בע"מ, ראה סעיף 5.ט.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

התקשרויות, הלוואות, השקעות ועסקאות מהותיות של החברה עם חברות בקבוצה (המשך)

12. לעניין הלוואה שנתנה החברה לחברות כלולות בחו"ל, ראה באורים 8.ט.38 ו-9.ט.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.
13. בשנת 2012 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ ("מבטח סיימון"). בהתאם להסכם, מושכר למבטח סיימון חלק מבניין לתקופת שכירות בת 10 שנים החל מחודש יוני 2012. דמי השכירות בגין שנים 2015, 2014 ו-2013 הסתכמו לסך של כ-9,826 אלפי ש"ח, כ-8,302 אלפי ש"ח וכ-8,044 אלפי ש"ח, בהתאמה.
14. בשנת 2013 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ ("שגיא יוגב"). בהתאם להסכם, מושכר לשגיא יוגב חלק מבניין לתקופת שכירות בת 10 שנים החל מחודש ספטמבר 2012. דמי השכירות בגין השנים 2015, 2014 ו-2013 הסתכמו לסך של כ-2,712 אלפי ש"ח, כ-2,666 אלפי ש"ח וכ-2,345 אלפי ש"ח, בהתאמה.
15. בחודש נובמבר 2015 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, איחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ ("איחוד רשת סוכנויות"). בהתאם להסכם, מושכר לאיחוד חלק מבניין לתקופת שכירות בת 5 שנים החל מחודש יוני 2015. דמי השכירות בגין שנת 2015 הסתכמו בכ-566 אלפי ש"ח.
16. בבעלות החברה נכסי נדל"ן שונים. בחלק מנכסי הנדל"ן האמורים נעשה שימוש עצמי וחלק מנכסי הנדל"ן מושכרים לשימוש חברות הקבוצה, לרבות חברות שאינן בבעלות מלאה של החברה, בסכומים שאינם מהותיים.
17. לעניין התקשרות החברה עם חברה מאוחדת של מגדל אחזקות, אינפומד אתרי רפואה בע"מ, בהסכם למתן שירותים בכתבי שירות, ראה באור 6.ח.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.
18. לעניין התקשרות החברה עם חברה מאוחדת של מגדל אחזקות, פילת מקבוצת היי קפיטל בע"מ, ראה באור 7.ח.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.
19. בשנת 2012 ביצעה חברה בת של החברה, מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ, שתי הנפקות פרטיות של אגרות חוב (סדרה א' וסדרה ב') למשקיעים מוסדיים. תמורת ההנפקות הופקדה בחברה ומשמשת לה כהון משני מורכב.
- בשנת 2015 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ שתי הנפקות של אגרות חוב (סדרה ג' וסדרה ד') בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. תמורת ההנפקות הופקדו בחברה. תמורת ההנפקות מאגרות חוב מסדרה ג' משמשות לחברה כהון משני מורכב ותמורת ההנפקות מאגרות חוב מסדרה ד' משמשות לחברה כהון שלישוני מורכב. לעניין זה ראה באורים 14.ה ו-24.ה לדוחות הכספיים המאוחדים.

20. להלן פירוט יתרות נוספות עם חברות מוחזקות

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
אלפי ש"ח		
37,141	40,974	יתרות חובה
(1,513)	(25,160)	יתרות זכות

א. נכסי חוב סחירים

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר			
עלות מופחתת		ערך בספרים	
2014	2015	2014	2015
אלפי ש"ח			
3,665,660	4,707,653	3,751,890	4,723,666
2,323,163	2,849,077	2,384,452	2,890,037
-	-	-	-
5,988,823	7,556,730	6,136,342	7,613,703
		1,802	2,415

אגרות חוב ממשלתיות - זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה-זמינים למכירה

ניתנים להמרה שיועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד בעת ההכרה לראשונה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר			
עלות (*)		ערך בספרים	
2014	2015	2014	2015
אלפי ש"ח			
-	59,296	-	60,380
-	-	-	-
812,022	827,939	1,023,816	979,928
812,022	887,235	1,023,816	1,040,308
-	-	-	-
58,363	49,611	69,574	70,285
58,363	49,611	69,574	70,285
870,385	936,846	1,093,390	1,110,593
		109,196	123,593

סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה מוחזקות למסחר זמינות למכירה

סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה זמינות למכירה

סך הכל מניות שאינן סחירות

סך הכל מניות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ג. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות גידור, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר				
עלות (*)		ערך בספרים		
2014	2015	2014	2015	
אלפי ש"ח				
-	-	-	-	סחירות
1,655,416	1,903,539	1,971,626	2,011,046	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
1,427	2,309	2,082	7,282	זמינות למכירה
1,656,843	1,905,848	1,973,708	2,018,328	מכשירים נגזרים
				סך הכל השקעות פיננסיות סחירות
-	-	-	-	שאינן סחירות
299,489	364,591	380,365	478,069	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
-	-	24,574	12,817	זמינות למכירה
299,489	364,591	404,939	490,886	מכשירים נגזרים
				סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות
1,956,332	2,270,439	2,378,647	2,509,214	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
		214,190	256,730	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

(*) בניכוי הפרשות לירידות ערך.

פרטים נוספים על התאגיד

פרק 5 - תיאור פרטים נוספים על המבטח

תוכן עניינים

2	רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן	תקנה 11:
7	שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות כלולות בתקופת הדוח	תקנה 12:
8	הכנסות של חברות בנות וכלולות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח	תקנה 13:
10	רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של המבטח	תקנה 14:
10	מסחר בבורסה – ני"ע שנרשמו למסחר – מועדי הפסקת מסחר וסיבותיה	תקנה 20:
11	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	תקנה 21:
17	השליטה במבטח	תקנה 21א:
17	עסקאות עם בעלי שליטה או שלבעל שליטה יש בהן עניין אישי	תקנה 22:
18	מניות וני"ע אחרים המוחזקים ע"י בעלי עניין ונושאי משרה בכירה במבטח, בחברה בת או בחברה כלולה סמוך ככל האפשר לתאריך הדו"ח (למיטב ידיעת המבטח)	תקנה 24:
20	הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המיירים של המבטח	תקנה 24א':
20	מרשם בעלי המניות של המבטח	תקנה 24ב':
20	מניות רדומות וניירות ערך הניתנים להמרה או למימוש	תקנה 24ג':
20	מען רשום של המבטח	תקנה 25א':
21	הדירקטורים של המבטח למועד 29.3.2016	תקנה 26:
26	נושאי משרה בכירה של המבטח למועד 29.3.2016	תקנה 26א':
32	מורשה חתימה של המבטח	תקנה 26ב':
32	רואי החשבון של המבטח	תקנה 27:
32	שינוי בתזכיר או בתקנות של המבטח	תקנה 28:
32	המלצות והחלטות הדירקטורים	תקנה 29:
33	החלטות המבטח	תקנה 29א':

שם החברה	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ב. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח מסוג אחר	בני"ע מניה מסוג אחר	בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים
מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ	2,034			2,034	716,304	--	100	100	100
אחוד דוד ברמן סוכנות לביטוח בע"מ ⁸		יסוד 0.0001 ש"ח רג' 0.0001 ש"ח	100 50,900	5.1	1,404	--	73.28	73.28	73.28
אחוד פלתורס יהלומים סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ⁸		0.1 ש"ח	1,000	100	1,131	--	73.28	73.28	73.28
מוניציפליט סוכנות לביטוח (2000) בע"מ ⁸	50			50	95	--	36.635	36.635	36.635
שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ ³	3,492 ⁹	מ' בכורה א' 0.1 ש"ח	782	3,570.2	11,743	10 ^{6,537}	100	100	43.88

⁸ בספרי סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "פלתורס").

⁹ כולל 36 מניות המוחזקות בידי שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "שחם").

¹⁰ היתרה משטרי הון שהונפקו למגדל סוכנויות בסך כולל של 7,250 אלש"ח לא צמודים ולא נושאים ריבית, שטרי ההון הונו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים יתרתם הכוללת ליום 31.12.15 הינה 6,537 אלש"ח כמפורט להלן:

ערך נקוב שטר הון באלש"ח	מועד פירעון	שיעור ריבית להיוון	יתרת שטר הון ליום 31.12.15 באלש"ח
2,000	7/2017	4.76%	1,872
2,250	12/2018	3.53%	2,031
3,000	3/2019	4.09%	2,634
סה"כ: 7,250			סה"כ: 6,537

שם החברה	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון
אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ ³	60			60	7,105	1148	30	30	30
מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ		רג' 0.01 ש"ח	1,000	10	--	--	100	100	100
מגדל טכנולוגיות בע"מ ¹²		רג' 0.001 ש"ח	101 ¹³	0.101 ¹³	--	--	100	100	100
דטה קאר ישראל בע"מ		1 ש"ח סוג א' 1 ש"ח סוג ב' 1 ש"ח סוג ג'	10,000 10,000 10,000	30,000	5,186	--	100	100	100
מגדל ניהול תביעות בע"מ ¹⁴		רג' 0.001 ש"ח	2,000 ¹⁵	2 ¹⁵	--	--	100	100	100
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ		רג' 0.0001 ש"ח	61,660,406 ¹⁶	6,166.04 ¹⁶	837,856	17329,977 ¹⁷	100	100	100
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	485,057 ¹⁸			485,057 ¹⁸	129,939	--	100	100	100
נכסי המגן בע"מ	6,090,837			6,090,837	271,540	--	100	100	100
פל המגן בית בע"מ ¹⁹	14,066,596 ⁶			14,066,596 ⁶	271,534	--	100	100	100

¹¹ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה על ידי מגדל סוכנויות נושאת הפרשי הצמדה ו/או ריבית שנתית בשיעור 3.5% לשנה או ריבית נומינלית בשיעור הנקוב בתקנה 2(א) לתקנות מס הכנסה כפי שמתעדכן מדי שנה (בשנת 2015 שיעור הריבית שנקבע בתקנה הינו 3.05%), ההלוואה נפרעת בתשלומים חודשיים שווים עד ינואר 2016.

¹² מגדל טכנולוגיות בע"מ הינה חברה בת בבעלות של החברה שכל פעילותה הינה עבור החברה ובמימונה המלא. הפעילות נרשמת בספרי החברה ונכללת בדוחות הכספיים שלה.
¹³ כולל שלוש מניות בידי חברות בנות של החברה.

¹⁴ מגדל ניהול תביעות הינה חברה בת בבעלות מלאה של החברה, פועלת ומתקשרת בשמה וכל פעילותה הינה עבור החברה ובמימונה המלא, ונכללת בדוחות הכספיים של החברה.
¹⁵ כולל מניה אחת בידי מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "אחזקות נדל"ן").

¹⁶ כולל מניה אחת בידי מגדל ניהול תביעות בע"מ, חברה בת של החברה. (ראה הערת שוליים 14 להלן).

¹⁷ היתרה מורכבת משטרי הון שהונפקו לחברה כמפורט להלן: שטר הון ע"ס 260,000 אלש"ח לא צמודים למדד ולא נושאים ריבית טרם נקבעו להם מועדי פירעון, שטר הון ע"ס 55,000 אלש"ח לא צמוד למדד ולא נושא ריבית לפירעון לא לפני ינואר 2016 ומהלוואה ע"ס 14,977 אלש"ח לא צמודה למדד ונושאת ריבית בשיעור 3.05% טרם נקבע לה מועד פירעון.

¹⁸ כולל מניה אחת בידי מגדל סוכנויות, חברה בת של החברה.
¹⁹ בספרי נכסי המגן בע"מ, חברה בת של החברה.

שם החברה	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח מסוג אחר	בני"ע מניה 1 ש"ח מסוג אחר	בהון ובסמכות למנות דירקטורים
יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	9,200,000			9,200,000	10,345	--	100	100	100
מגדל שרותי מימון בע"מ ²⁰	100 ²¹			100 ²¹	2,897	9,189 ²²	100	100	100
מגדל ליסינג בע"מ ²⁰	100			100	8,540	--	100	100	100
מקפת שירותים פיננסיים- סוכנות לביטוח (1998) בע"מ ²³	1,000 ²⁴			1,000 ²⁴	8,910	--	100	100	100
שיא-אל סוכנות לביטוח (1995) בע"מ ²⁵	154			154	3,374	--	100	100	100
שחם וינשטיין (נתניה) סוכנות לביטוח בע"מ ²⁵		מ"ר א' 0.001 ש"ח מ"ר ב' 0.001 ש"ח	10,200 9,800	20	2,662	--	100	100	100
סופר משה סוכנות לביטוח (1997) בע"מ ²⁵	55			55	665	--	35	35	35
אמיר אלוני סוכנות לביטוח חיים (1994) בע"מ ²³	300			300	1,264	--	75	75	75

²⁰ בספרי מגדל אשכול פיננסיים בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מגדל אשכול").

²¹ כולל שתי מניות בידי החברה.

²² היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י מגדל אשכול בסך 4,154 אלש"ח ומהלוואה שניתנה ע"י מגדל בסך 5,035 אלש"ח, הלוואות אינן צמודות למדד, נושאות ריבית בשיעור 3.05% וטרם נקבע להן מועדי פירעון.

²³ בספרי מבטח סימון סוכנויות ביטוח בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "מבטח סימון").

²⁴ כולל 450 מניות של 1 ש"ח המוחזקות על ידי פרולייין אקסקלוסיב בע"מ, חברה בת של מבטח סימון.

²⁵ בספרי שחם.

שם החברה	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח אחר	בני"ע מניה אחר	בהון ובסמכות למנות דירקטורים
אלי ארליך שירותי ביטוח (1999) בע"מ ²³	2,000			2,000	5,859	--	100	100	100
קניון רמת אביב בע"מ ²⁶		רג' 0.0001 ש"ח	965,579	96.5579	240,167	--	26.599	26.599	26.599
איזבל עודה- שחם- סוכנות לביטוח ²⁵	--	--	--	--	2,140	--	70	70	70
אמות השקעות בע"מ ²⁷	36,545,112			36,545,112	428,314	--	13.28	13.28	13.28

²⁶ בספרי אחזקות נדל"ן.

²⁷ אמות השקעות בע"מ נסחרת בבורסה לניירות ערך בישראל. הנתונים אינם כוללים אחזקות נוספות באמות השקעות המוחזקות על ידי חברות בנות של החברה ועל ידי חברה בת של מגדל אחזקות כנגד התחייבויות ביטוחיות. לאחר תאריך המאזן ביום 22.3.2016 נמכרו 26 מיליון מניות (בעיסקה מחוץ לבורסה). לאחר המכירה שיעור האחזקה הינו כ-3.8%.

תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברות - בת ובחברות כלולות בתקופת הדוח ^{1, 28}					
תאריך השינוי	מהות השינוי	שם החברה	סוג המניה	סה"כ מניות	עלות באלש"ח
17.11.15	מכירה (בספרי שגיא יוגב סוכנויות לביטוח 1988 בע"מ)	רשף סוכנות לביטוח (2004) בע"מ ²⁹	רג' 1 ש"ח	60	4,975
1.12.15	חיסול פעילות (בספרי מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ)	בי דיוק-תפעול הסדרים פנסיונים סוכנות לביטוח (2000) בע"מ ³⁰	רג' 1 ש"ח	200	--
במהלך 2015	דילול (בספרי החברה)	אמות השקעות בע"מ ³¹	רג' 1 ש"ח	323,596	--

²⁸ מרשימת החברות נגרעו החברות הבאות: בי-דיוק הסדרים פנסיוניים סוכנות לביטוח (2000) בע"מ ורשף סוכנות לביטוח (2004) בע"מ.

²⁹ ביום 17.11.15 הועברו כל מניותיה של רשף סוכנות לביטוח (2004) בע"מ לצד שאינו קשור לקבוצה.

³⁰ ביום 1.12.15 הועברה פעילות בי דיוק למבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ.

³¹ במהלך שנת 2015 מומשו כתבי אופציות לעובדים בחברת אמות השקעות בע"מ (להלן: "אמות"). כתוצאה מכך שיעור האחזקה באמות ירד.

תקנה 13: הכנסות של חברות בנות וכלולות והכנסות המבטח מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח ²⁸							
שם החברה	רווח (הפסד) לתקופה ³²	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה ³²	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה ³²	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית נומינלית	מועד תשלום הריבית
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	27,543	(478)	27,065	--	--	--	--
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	69,710	--	69,710	--	--	³³ 1,531	חודשי
שגיא יוגב סוכנויות ביטוח בע"מ (1988)	3,140	98	3,238	--	³⁴ 200	³³ 63	רבעוני
אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ	1,919	(1,779)	140	³⁴ 13,000	³⁴ 320	--	--
מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ	15,194	559	15,753	³⁴ 5,000	³⁴ 560	--	--
שחם סוכנויות ביטוח בע"מ (1977)	108	410	518	³⁴ 1,000	³⁴ 280	³⁴ 5	רבעוני
סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ	6,777	234	7,011	³⁴ 2,198	³⁴ 260	--	--
מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ	44,708	(3,957)	40,751	--	--	--	--
אחוד דוד ברמן סוכנות לביטוח בע"מ	515	--	515	³⁵ 500	³⁵ 520	³⁵ 12	רבעוני
שיא-אל סוכנות לביטוח בע"מ (1995)	324	--	324	--	³⁶ 300	--	--
מגדל טכנולוגיות בע"מ	--	--	--	--	--	--	--
מגדל ניהול תביעות בע"מ	--	--	--	--	--	--	--
דטה קאר ישראל בע"מ	920	--	920	--	--	--	--
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	184	--	184	--	--	--	--
נכסי המגן בע"מ	36,986	--	36,986	--	--	--	--
פל בית המגן בע"מ	36,983	--	36,983	--	--	--	--
מגדל שירותי מימון בע"מ	90	--	90	--	--	³⁷ 41	חודשי
מגדל ליסינג בע"מ	132	--	132	--	--	--	--
מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ	--	--	--	--	--	--	--

³² משקף רווחי (הפסדי) התאגיד במלואם ולא כוללים הפחתות הפרשים מקוריים ורווחים שטרם מומשו בגין עסקאות בין חברתיות.

³³ התקבל בחברה.

³⁴ התקבל במגדל סוכנויות, חברה בת של החברה.

³⁵ התקבל בפלתורס, חברה בת של מגדל סוכנויות.

³⁶ התקבל בשחם, חברה בת של מגדל סוכנויות.

³⁷ התקבל במגדל אשכול, חברה בת של החברה.

שם החברה	רווח (הפסד) לתקופה ³²	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה ³²	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה ³²	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית נומינלית	מועד תשלום הריבית
אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ	2,888	(131)	2,757	³⁸ 1,350	--	³⁴ 5	חודשי
יוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	153	(101)	52	--	³³ 12,026	--	--
אחוד פלתורס יהלומים סוכנות לביטוח (2002) בע"מ	987	--	987	³⁵ 1,500	³⁵ 150	³⁵ 83	רבעוני
מוניציפליט סוכנות לביטוח (2000) בע"מ	346	--	346	³⁵ 150	³⁵ 800	³⁵ 26	רבעוני
מקפת שירותים פיננסיים סוכנות לביטוח (1998) בע"מ	732	7	739	³⁹ 1,000	--	--	--
שחם וינשטיין (נתניה) סוכנות לביטוח בע"מ	453	--	453	--	³⁶ 425	--	--
סופר משה סוכנות לביטוח (1997) בע"מ	320	--	320	--	³⁶ 100	--	--
אמיר אלוני סוכנות לביטוח חיים (1994) בע"מ	1,144	(12)	1,132	³⁹ 1,093	--	--	--
אלי ארליך שירותי ביטוח (1999) בע"מ	1,144	(22)	1,098	³⁹ 1,500	--	--	--
קניון רמת אביב בע"מ	126,972	--	126,972	³³ 5,054	--	--	--
איזבל עודה- שחם- סוכנות לביטוח	546	--	546	--	--	--	--
אמות השקעות בע"מ	410,237	(13,214)	397,023	⁴⁰ 29,925	--	--	--

³⁸ הוכרז בחודש נובמבר 2015 והתקבל במגדל סוכנויות בחודש ינואר 2016.

³⁹ התקבל במבטח סימון, חברה בת של מגדל סוכנויות.

⁴⁰ סך של 23,712 אל"ח התקבל בחברה ודיבידנד בסך של 6,213 אל"ח הוכרז לאחר תאריך המאזן בחודש מרס 2016 לחלוקה בחודש אפריל 2016.

תקנה 14: רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של המבטח

התאגיד אינו מעניק הלוואות כעיסוק עיקרי

תקנה 20: מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי הפסקת המסחר וסיבותיה

לא רלבנטי

תקנה 21: תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התגמולים (באלפי ש"ח) ששילמה החברה או תאגידים אחרים בשליטתה, ושל כל ההתחייבויות לתשלומים שקיבלו על עצמן בש"ח (לא כולל מס שכר ומע"מ), כפי שהוכרו בדוחות הכספיים של החברה לשנת 2015 לכל אחד מחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגידים בשליטתה וכן לדירקטורים בחברה:

שם	מין	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון מגדל אחזקות באחוזים (****)	שכר (*)	מענק (**)	תגמולים בעבור שירותים				תגמולים אחרים			
							תשלום מבוסס מניות (***)	דמי ניהול	דמי יעוץ	עמלה	אחר	ריבית	דמי שכירות	אחר
עופר אליהו ⁽¹⁾	זכר	מנכ"ל החברה ויו"ר מגדל מקפת	100%	--	2,731	--	--	--	--	--	--	--	--	סה"כ
צבי ויינשטיין ⁽²⁾	זכר	מנכ"ל שחם	100%	--	2,385	--	--	--	--	--	--	--	--	--
ערן צ'רנינסקי ⁽³⁾	זכר	מנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה בחברה, מנכ"ל ומנהל כספים במגדל אחזקות	100%	0.0066%	1,882	183	21	--	--	--	--	--	--	--
גיל יניב ⁽⁴⁾	זכר	מנהל החטיבה לחסכון ארוך טווח בריאות ואיכות חיים בחברה	100%	0.0075%	1,805	183	24	--	--	--	--	--	--	--
עמוס ספיר ⁽⁵⁾	זכר	יושב ראש החברה (לשעבר)	70%	--	1,668	--	--	--	--	--	--	--	--	--

להלן הערות והסברים כללים לכוכביות המופיעות בטבלאות שלעיל:

תאור	נושא	כוכבית
רכיב השכר כולל מענק ו/או תשלום המחויב על פי הסכם שאינו תלוי יעדים ו/או שיקול דעת וכן כולל זכויות סוציאליות ונלוות כגון רכב, אש"ל, עתונים, סקר רפואי, וכו'. מענק כגון מענק הסתגלות או מענק חתימה או מענק התמדה, ככל שזכאי לו נושא המשרה, משקף את ההוצאה שהוכרה בשנת הדוח בהתאם לכללי החשבונאות. ככל שרלבנטי לנושא המשרה, השכר כולל גם דמי ניהול המשתלמים לחברה בשליטתו של נושא המשרה.	שכר	(*)
ביום 30 ביוני 2014 אשרו הדירקטוריונים של החברה מקפת ויוזמה ("הגופים המוסדיים") מדיניות תגמול מוסדיים לשנים 2014-2016, בהמשך לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014 ("חוזר הממונה המקורי") ובמהלך החודשים דצמבר 2015 ופברואר 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכון למדיניות האמורה בהתאם להוראות חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים – תיקון ("חוזר מדיניות תגמול המעודכן", חוזר הממונה המקורי וחוזר מדיניות תגמול המעודכן יקראו להלן ביחד בסעיף זה: "חוזר הממונה") ("מדיניות תגמול גופים מוסדיים"). במדיניות תגמול גופים מוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה, והם כוללים, בין היתר את כלל נושאי משרה בגופים המוסדיים על-פי חוק החברות, נושאי משרה שהוגדרו ככאלו על-פי חוזר הממונה, קרובי בעל השליטה, גורמי השקעות וכן בעלי תפקידים עשוייה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגופים המוסדיים או שהוא מנהל של קבוצת עובדים הכפופה לאותם הסדרי תגמול ואשר הרכיב המשתנה בתגמולם, עשוי, במצטבר, לחשוף את הגוף המוסדי או את כספי החוסכים באמצעות אותו גוף מוסדי לסיכון מהותי. במסגרת אימוץ מדיניות תגמול גופים מוסדיים, הוחלט לאמץ את עמדת הממונה מיום 9 ביוני 2014 והצעת חוק תגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד והגבלת הוצאות בשל תגמול הריג) התשע"ד-2014, ובהתאם לא ישולם תגמול מעבר לתקרה המוצעת בהצעת החוק ("עמדת הממונה"), אלא במקרים חריגים ומיוחדים. על פי חוזר הממונה, על המוסדות המוסמכים לבחון את המדיניות אחת לשנה, בחינה ועדכון אשר בוצעו בגופים המוסדיים במהלך החודשים דצמבר 2015 ופברואר 2016. לפירוט אודות מדיניות תגמול גופים מוסדיים, ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 30 ביוני 2014 אסמכתא 103386-01-2014 וכן באור 3.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.	מענק	(**)
מדיניות תגמול של הגופים מוסדיים אינה חלה על מקבל התגמולים המנוי בפסקה (2) לעיל המכהן בשחם, ואינו נושא משרה בגופים המוסדיים, וההתייחסות להלן לענין המענק השנתי, הינה רק לכל נושאי המשרה המכהנים בגופים המוסדיים.		
בהתאם למדיניות תגמול גופים מוסדיים, המענק השנתי לנושא משרה שאינו גורם השקעות (למעט מענק מיוחד ו/או מענק חתימה) יכלול שלושה סוגי יעדים ברמות מדידה שונות (א) יעדי חברה (ב) יעדים יחידתיים/אישיים (ג) הערכה אישית. לכל אחד מסוגי היעדים האמורים ינתן משקל בקביעת המענק השנתי, בהתאם לתפקידו של נושא המשרה ועל-פי טווח המשקלים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים (לגורמי השקעות היעד החטיבתי יהיה נפרד מהיעד האישי כך שקיימים ארבעה סוגי יעדים במקום שלוש).		
בבאור 3.38 לדוחות הכספיים המאוחדים מובא פירוט לענין התנאים וההסדרים להענקת המענק השנתי לנושאי המשרה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה. הענקת המענק השנתי איננה נכללת בהסכם העסקה והיא מותנית על-פי מדיניות תגמול גופים מוסדיים באישור זכאות מראש של מענק נורמטיבי על-ידי המוסדות המוסמכים. בנוסף ואף לאחר שניתן אישור זכאות למענק נורמטיבי, נקבע כי הענקת כל מענק בהתאם להוראות מדיניות תגמול גופים מוסדיים כפופה לקבלת אישור המוסדות המוסמכים וכי סכום המענק המחושב יהיו למעשה תקרת סכום המענק שהמוסדות המוסמכים יוכלו להעניק.		
המענק לשנת 2015 טרם נדון ואושר על-ידי המוסדות המוסמכים של החברה ושל הגופים המוסדיים ולפיכך טרם הוענק בפועל לנושאי המשרה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה. הסכום המופיע כמענק לצד כל אחד מנושאי המשרה למעט מקבל התגמולים הנזכר בפסקה (2) כולל: (1) פריסה של חלק מהתשלום הנדחה של המענק השנתי בגין שנת 2013 בגובה 3.3% מסכום המענק שהזכאות בגינו קמה, על פי מדיניות תגמול גופים מוסדיים, רק בשנת 2015, אשר בוצעה לפי כללי חשבונאות מקובלים (2) הפרשים שנבעו כתוצאה מהפער בין אומדן המענק לנושא המשרה כפי שהוכר בדוחות הכספיים לשנת 2014, לעומת הסכום שנושא המשרה היה זכאי לו בפועל בגין שנת 2014. לגילוי שנתנה מגדל אחזקות כתוצאה מכך שסכום המענק שאושר בפועל על-ידי המוסדות המוסמכים של החברה ביום 28 ביוני		

2015 לשנת 2014, היה שונה מסכום האומדן שנכלל בתקנה 21 בדוח השנתי לשנת 2014, ראה דוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 28 ביוני 2015 מספר אסמכתא 2015-01-058380.

"תכנית תגמול 2010" – תכנית תגמול ארוכת טווח לנושאי משרה ומנהלים בקבוצה, הכוללת מענקים במזומן וכן הקצאה פרטית של כתבי זכאות שאינם רשומים למסחר של מגדל אחזקות המקנים למשתתף המחזיק בהם את הזכות לקבל מניות של מגדל אחזקות, אשר מוקצות בשני שלבים. התכנית היתה לתקופה של שש שנים וכללה שני שלבים עוקבים שכל אחד מהם נמשך שלוש שנים. בתום שלב 1 שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2012 היה כל משתתף זכאי למענק הנקוב במספר משכורת חודשיות אשר שולם לו בהתאם לעמידה ביעדים, וגובה מענק שלב I חושב ונקבע בהתאם לעמידה בשני יעדים: עמידה ביעדי רווח ורכיב התמדה. רכיב ההתמדה שולם כולו במניות מגדל אחזקות ורכיב הרווח שולם בחלקו במניות וחלקו במזומן בהתאם לבחירת הניצעים. ביום 22 באפריל 2013 הומרו כתבי הזכויות למי שבחר בתשלום במניות והוקצו מניות של מגדל אחזקות אשר הופקדו בנאמנות עד לתום שלב II שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2015. משתתף אשר הוקצו לו בתום שלב I מניות בגין רכיב הרווחיות יהיה זכאי להקצאת מניות נוספות של מגדל אחזקות ללא תשלום נוסף, למעט תשלום זניח של ערך הנקוב שמספרן יקבע על בסיס דירוגה של הקבוצה ביחס לארבע קבוצות נוספות מתחום פעילותה. ההוצאה בשנים 2013 - 2015 נרשמה על בסיס ההנחה כי דרוגה של הקבוצה יהיה במקום שני. דירוג הקבוצה הסופי ייבחן במהלך שנת 2016. ההוצאה נפרסת בקו ישר ובגין עובדים שעזבו במהלך שלב II בנסיבות שאינן מזכות, מבוטלת ההוצאה המצטברת שנרשמה בגינם לגבי מניות שלב II החל מתחילת 2013.

ראה באור 33 לדוחות הכספיים המאוחדים.

(***)
תשלום
מבוסס
מניות

ציון שיעורי ההחזקה הינם בהון המניות של מגדל אחזקות ולא בחברה (שכן החברה הינה חברה פרטית מלאה בשליטת מגדל אחזקות). בשיעורי ההחזקה במגדל אחזקות לא נלקחו בחשבון כתבי הזכאות על-פי תכנית 2010.

(****)
שיעור
החזקה
בהון
המניות

הערות כלליות נוספות המשותפות לנושאי המשרה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה

<p>הרכיב הקבוע (השכר) כולל גם הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים (כהגדרתם להלן) שחלקם קבועים בחוקי העבודה (רכיבים כגון חסכון פנסיוני, הפרשות לפיצויים, ימי חופשה, מחלה, הבראה וכו'), חלקם נובעים מנוהגים המקובלים בשוק העבודה (כמו חסכון בקרן השתלמות, ביטוח לאובדן כושר עבודה וכו"ב) וחלקם נועדו להשלים את השכר החודשי ולהשיב הוצאות כגון אש"ל טלפון וכו'. התנאים הנלווים עשויים לכלול את התנאים הבאים: חופשה שנתית, ימי מחלה, ודמי הבראה, רכב (בעין או בשווי) והחזר הוצאות רכב, החזקות טלפון, עיתון, דמי חבר לאגודות מקצועיות, השתתפות בהשתלמויות וכנסים מקצועיים, פעילות רווחה, בדיקות סקר וכו'.</p>	<p>הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים</p>
<p>בהתאם למדיניות תגמול גופים מוסדיים זכאים נושאי המשרה הכפופים למדיניות התגמול, במקרה של סיום העסקה למעט במקרה של פיטורין בנסיבות המאפשרות אי תשלום פיצויים ולמעט במקרה שתנאי העסקתו כוללים הסדר לפי סעיף 14 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג-1963, לפיצויים בגובה 100% של השכר החודשי האחרון לכל שנת עבודה, או לסך הכספים הצבורים בקופת התגמולים בגין הפרשות לפיצויים, לפי הגובה.</p>	<p>פיצוי פיטורין בסיום העסקה</p>
<p>בהתאם למדיניות תגמול גופים מוסדיים נושאי משרה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה נקבעו כללים לענין מענק הסתגלות, שיבוא במקום כל מענק הסתגלות ו/או מענק פרישה ו/או כל תשלום אחר שמועד לתשלום בעת פרישה או לאחריה אשר אינם הודעה מוקדמת. מענק ההסתגלות הינו עד 9 כפולות שכר אשר משתלם כדלקמן: מחצית מענק ההסתגלות משולם במועד סיום העסקה, ולגבי המחצית השנייה, נקבעו הוראות דחיה בנוגע לתשלומו עד לתום 36 חודשים. כמו כן מענק ההסתגלות מותנה, בחלק הנדחה, בביצועים וביחס לחלק מהתשלומים הנדחים לאי מציאת עבודה חלופית במועד התשלום הנדחה.</p>	<p>מענק ההסתגלות</p>
<p>עובדי הקבוצה ובני משפחותיהם ובכלל זה נושאי המשרה בחברה ובגופים המוסדיים עשויים לרכוש, מדי פעם, ביטוחים, חוזי השקעה או מוצרים אחרים של הקבוצה ו/או מוצרים הנמכרים על ידי חברות הקבוצה וזאת בתנאי שוק.</p>	<p>רכישת מוצרי הקבוצה</p>

פרטים נוספים בקשר עם מקבלי התגמולים:

מר עופר אליהו (1)

מר עופר אליהו מכהן כמנכ"ל החברה, החל מיום 11 בפברואר 2014. מר עופר אליהו, הינו בנו של בעל השליטה בחברה מר שלמה אליהו. בתקופה שמינואר 2014 ועד 11 בפברואר 2014, כיהן גם כמ"מ מנכ"ל החברה.

מר עופר אליהו כיהן כמשנה למנכ"ל החברה החל מיום 29 בינואר 2013, תחילה כמנהל חטיבת עסקי ביטוח כללי וביטוח משנה והחל מיום 15 ביולי 2013 כמנהל חטיבת הלקוחות, ערוצי ההפצה והשירות של החברה. במשך כל תקופת כהונתו בחברה ועד יום 31 בדצמבר 2013, לא שולם למר עופר אליהו שכר מקבוצת מגדל.

תנאי העסקתו של מר עופר אליהו, בתוקף החל מ- 1 בינואר 2014, אושרו על-ידי האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 13 באפריל 2014 לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת של החברה, ועדת התגמול של מגדל אחזקות, דירקטוריון מגדל אחזקות ודירקטוריון החברה. ראה דוחות מיידים של מגדל אחזקות מיום 25 בפברואר 2014 מספרי אסמכתאות 2014-01-046174 ו-2014-01-046171 מספרי אסמכתאות 2014-01-032985 ומיום 13 באפריל 2014 מספר אסמכתא 2014-01-046119.

מר עופר אליהו מועסק על-פי הסכם העסקה שנחתם ביום 30 באפריל 2014 והוא לתקופה בלתי קצובה. היה ובתום שלוש שנים ממועד התחילה, יידרשו אישוריהם של המוסדות המוסמכים בחברה ובמגדל אחזקות להמשך העסקתו, לרבות אישור האסיפה הכללית בהתאם לסעיף 275 לחוק החברות או אישור דומה אחר, יאה תנאי ההסכם לאחר 3 שנים אלו כפוף לקבלת אישורים כאמור על-פי הדין.

כל אחד מהצדדים רשאי להביא את הסכם העסקה לידי סיום בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של 3 חודשים.

שכרו החודשי של מר עופר אליהו נקבע לסך של 170,000 ש"ח, צמוד למדד ועדכון ההצמדה הינו פעם בשנה. בנוסף תנאי העסקתו כוללים הפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין אובדן כושר עבודה במסגרת פוליסת ביטוח קבוצתי של עובדי קבוצת מגדל ביטוח, ימי חופשה (26 יום), ימי הבראה, החזר הוצאות טלפון, אש"ל, העמדת רכב (קבוצה 7) (גילום בשיעור של 100%), עיתונים יומיים, בדיקות סקר רפואי, וכו'. בהתאם לתנאי ההסכם עמו מר עופר אליהו אינו זכאי למענק הסתגלות.

הסכם ההעסקה של מר עופר אליהו כולל סעיף לפיו העסקתו בחברה הינו העסקה חדשה בהסכם אישי וזאת ללא רצף זכויות כלשהו להעסקתו בתקופת מעסיק אחר, לרבות הצהרה כי אין לו ולא יהיו לו תביעות או טענות כלפי החברה בגין תקופת העסקתו באליהו בטוח.

לא הובא לאישור המוסדות המוסמכים של החברה ומגדל אחזקות מענק שנתי למר עופר אליהו.

(2) מר צבי וינשטיין

מר צבי וינשטיין הועסק בקבוצה כמנכ"ל שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ (להלן "שחם") החל מיום 1 בינואר 2011 ועד ליום 1 במרץ 2016, מתוכם כיהן בפועל עד ליום 1 בינואר 2016. בתקופת כהונתו כאמור, מר וינשטיין, באמצעות חברה בשליטתו, היה זכאי לדמי ניהול חודשיים בסך של כ-148 אלפי ש"ח (במונחי ברוטו) צמוד למדד (עדכון המדד על בסיס חודשי), וכן להחזר הוצאות משתנות כגון אש"ל, טלפון נייד, רכב או, חלף הרכב, תשלום נוסף לדמי הניהול, והחזרים בגין הוצאות רכב. תשלום מענק שנתי למר צבי וינשטיין היה בשיקול דעת שחם והיא אינה מחוייבת בתשלום המענק. מר צבי וינשטיין לא קיבל מענק בשנת 2015. על פי תנאי ההסכם, כל צד רשאי היה להביא את הסכם ההעסקה לידי סיום בהודעה מוקדמת בת 90 יום ובכל מקרה של סיום ההסכם זכאי מר צבי וינשטיין למענק הסתגלות בסכום השווה למכפלת דמי הניהול (כפי שנקבעו לצורך זה) בשישה חודשים. ביום 30 בנובמבר 2015 הודיע דירקטוריון שחם למר צבי וינשטיין על סיום החוזה בינו לבין שחם. במסגרת הסכם לסיום מתן השירותים על ידי מר צבי וינשטיין הוסכם בין הצדדים כי מר וינשטיין יהיה זכאי, בנוסף לתשלום בגין ההודעה המוקדמת ולמענק ההסתגלות, למענק נוסף, בהפחתה של כ-130 אלפי ש"ח בגין שווי תיק הביטוח האישי (לקוחות שחם אשר הגודרו בנספח להסכם ואשר מר צבי וינשטיין הגודר כסוכן האישי שלהם). סך התשלום בגין הרכיבים האמורים, למעט רכיב ההודעה המוקדמת, עמד על כ-955 אלפי ש"ח.

(3) מר ערן צ'רנינסקי

מר ערן צ'רנינסקי, מנכ"ל מגדל אחזקות, מכהן כמנהל הכספים של מגדל אחזקות ומנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה של החברה החל מיום 1 באפריל 2009. עד ליום 24 במרץ 2015 שימש כמ"מ מנכ"ל מגדל אחזקות וממועד זה משמש בתפקיד מנכ"ל מגדל אחזקות בנוסף לתפקידיו האחרים בקבוצה.

מר ערן צ'רנינסקי מועסק בחברה על פי הסכם העסקה מיום 19 בספטמבר 2002 (כפי שתוקן במספר מועדים בשנים 2013 עד 2015) לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של 60 יום.

שכרו החודשי של מר צ'רנינסקי החל מיום 25 במרץ 2015 נקבע ל-100,000 ש"ח, צמוד למדד ועדכון ההצמדה הינו פעם בשנה. השכר החודשי של מר ערן צ'רנינסקי בתקופה שמחודש יוני 2014 עד ליום 25 במרץ 2015, עמד על סך של 89,000 ש"ח. בנוסף, תנאי העסקתו של מר ערן צ'רנינסקי כוללים הפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין אובדן כושר עבודה בפוליסה ביטוח קבוצתית, ככל שקיימת הפרשה לקרן השתלמות היא מנוכה מהשכר ולא בנוסף לשכר, ימי חופשה, ימי הבראה, החזר הוצאות אש"ל, העמדת רכב (גילום בשיעור של 90%), עיתונים, ביטוח רפואי וכו'.

בכל מקרה של סיום ההסכם יהיה זכאי מר ערן צ'רנינסקי למענק הסתגלות בשיעור של 9 כפולות השכר החודשי. מענק ההסתגלות ישולם בהתאם לתנאים ולהסדרים כמפורט בהערות הכלליות לעיל.

תנאי העסקתו של מר ערן צ'רנינסקי כמנכ"ל החברה אושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה ביום 7 ביוני 2015, ראה דיווח מיידי של החברה מיום 30 באפריל 2015, אסמכתא מספר 2015-01-009801, ומיום 7 ביוני 2015, אסמכתא מספר 2015-01-041994.

ההוצאה בגין מענק שנתי בשנת 2015 הינה בסך של 183 אלפי ש"ח המורכבת מסך של כ-18 אלפי ש"ח בגין הסכום הנדחה ממענק בגין 2013 בתוספת 165 אלפי ש"ח בגין הפער שבין האומדן ובין הסכום ששולם בפועל בגין המענק השנתי לשנת 2014.

במסגרת תכנית תגמול ארוך טווח לשנת 2010, הוקצו למר צ'רנינסקי 89,238 כתיבי זכאות וכן 69,616 מניות של מגדל אחזקות בהתאם לתנאי תכנית 2010.

(4) מר גיל יניב

מר גיל יניב מכהן כמנהל חטיבת חסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים החל מיום 1 בינואר 2013 וצפוי לסיים את תפקידו ביום 4 באפריל 2016. קודם לכן כיהן כמנהל תחום חסכון ארוך טווח ומשאבים וכן בתפקידים שונים בקבוצה, החל מיום 1 בפברואר 2009.

מר גיל יניב מועסק בחברה על פי הסכם העסקה מיום 23 בפברואר 2009 כפי שעודכן בתוספות להסכם מיום 8 בפברואר 2010 ומיום 31 בדצמבר 2014, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של 60 יום. ביום 3 בינואר 2016 הודיע מר גיל יניב לחברה על רצונו לפרוש מתפקידו בקבוצת מגדל וביום 26 בינואר 2016 נקבע כי מועד פרישתו מתפקידו בקבוצת מגדל יהיה 4 באפריל 2016. ראה דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מיום 3 בינואר 2016 מספר אסמכתא 2016-01-001540 ומיום 26 בינואר 2016 מספר אסמכתא 2016-01-018058.

שכרו החודשי של מר גיל יניב החל מ- 1 בינואר 2014, נקבע ל- 110,000 ₪, צמוד למדד, כאשר עדכון ההצמדה הינו פעם בשנה. בנוסף תנאי העסקתו כוללים הפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין אובדן כושר עבודה, ככל שקיימת הפרשה לקרן השתלמות היא מנוכה מהשכר ולא בנוסף לשכר, ימי חופשה, ימי הבראה, החזר הוצאות אש"ל, העמדת רכב (גילום בשיעור של 90%), עיתונים, ביטוח רפואי וכו'.

מר גיל יניב זכאי למענק הסתגלות בשיעור של 9 כפולות השכר החודשי. מענק ההסתגלות ישולם בהתאם לתנאים ולהסדרים כמפורט בהערות הכלליות לעיל.

ההוצאה בגין המענק השנתי למר גיל יניב בשנת 2015 הינה בסך של כ-183 אלפי ש"ח המורכבת מסך של כ-23 אלפי ש"ח בגין הסכום הנדחה ממענק בגין 2013 בתוספת כ-160 אלפי ש"ח בגין הפער שבין האומדן ובין הסכום ששולם בפועל בגין המענק השנתי לשנת 2014.

במסגרת תכנית תגמול ארוך טווח לשנת 2010, הוקצו למר גיל יניב 102,322 כתבי זכאות וכן 79,822 מניות של מגדל אחזקות בהתאם לתנאי תכנית 2010.

(5) מר עמוס ספיר

מר עמוס ספיר כיהן כיו"ר דירקטוריון החברה החל מיום 10 בדצמבר 2014 ועד ליום 2 בנובמבר 2015. בגין כהונתו כאמור קיבל מר עמוס ספיר דמי ניהול חודשיים בגובה של 125 אלפי ש"ח, אשר היו צמודים למדד המחירים לצרכן ועודכנו מדי שנה. בנוסף לדמי הניהול היה מר עמוס ספיר זכאי להחזר הוצאות ולתשלום עבור החזקת רכב. עם סיום כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה קיבל מר עמוס ספיר תשלום תקופת הודעה מוקדמת, שהסתיימה ביום 31 בינואר 2016, בסכום של 375 אלפי ש"ח (הסכום לשנת 2015 כולל את תשלום ההודעה המוקדמת). הסכומים האמורים שולמו למר עמוס ספיר בתוספת מע"מ כדון. ממועד סיום התקופה בגינה ניתן למר עמוס ספיר תשלום ההודעה המוקדמת, החל מר עמוס ספיר לקבל גמול כמו יתר הדירקטורים במגדל לביטוח.

גמול דירקטורים

הגמול הכולל ששולם לדירקטורים המכהנים בחברה בתקופת הדוח המקבלים את גמולם לפי תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני תש"ס-2000), עבור כהונתם בדירקטוריון החברה ובועדות הדירקטוריון השונות, הסתכם לסך של כ-974 אלפי ש"ח.

הסכום אינו כולל סך של כ-158 אלפי ש"ח ששולם למר ישראל אליהו בתקופת הדוח, שהינו בנו של בעל השליטה, המשמש כדירקטור בחברה לפירוט הגמול ששולם ראה באור 4.38. לדוחות הכספיים המאוחדים וכן אינו כולל את הגמול ששולם בתקופת הדוח ליו"ר הדירקטוריון מר יוחנן דנינו בסך של כ-499 אלפי ש"ח והגמול ששולם בתקופת הדוח ליו"ר הדירקטוריון לשעבר מר עמוס ספיר בסך של כ-1,668 אלפי ש"ח - ראה באור 4.38.יא.א) לדוחות הכספיים המאוחדים.

מר שלמה אליהו כיהן כדירקטור במגדל אחזקות ובחברה מיום 29 באוקטובר, 2012 וכיהן כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות מיום 1 באוקטובר, 2013 ועד ליום 18 בפברואר, 2015. ביום 24 בפברואר, 2014 דיווח מר שלמה אליהו לדירקטוריון מגדל אחזקות ולדירקטוריון החברה כי הוא מוותר על שכר כלשהו בקשר עם כהונתו כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות וכדירקטור בחברה ולא ידרוש שכר בגין כהונתו אלו. מדיניות התגמול כוללת הסדרה של תגמול ליו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ובמסגרתה, שכר חודשי קבוע, הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים שונים וכן רכיב משתנה של מענק שנתי, בכפוף לאישור המוסדות המוסמכים. בהתאם למדיניות התגמול והגמול השנתי המקסימאלי לו זכאי יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות, מר שלמה אליהו (במקרה של מענק מקסימאלי) יכול להגיע עד לסכום כולל של כ-4.3 מיליון ש"ח, לפני השפעות מס שכר על מגדל אחזקות. כאמור לעיל מר שלמה אליהו ויתר על גמול בקשר עם כהונתו או סיום כהונתו. ראה לעניין זה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 24 בפברואר 2014, אסמכתא מספר 01-046135-2014.

מר יוחנן דנינו, שמונה כיו"ר דירקטוריון החברה ביום 2 בנובמבר 2015 ומכהן גם כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות החל מיום 16 בדצמבר 2015 מעניק לחברה ולמגדל אחזקות שירותים, באמצעות חברה בשליטתו המלאה, בהיקף של 90% משרה זכאי לקבל, בגין כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה ויו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות, דמי ניהול חודשיים בגובה של 187 אלפי ש"ח, אשר יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן ויעודכנו מדי שנה. תנאי כהונתו של מר יוחנן דנינו מותאמים למדיניות התגמול של החברה, לפרטים נוספים ראה באור 4.38.יא.ג).

תקנה 21א': השליטה במבטח

אליהו חברה לביטוח בע"מ הינה בעלת השליטה בחברת האם - מגדל אחזקות מיום 29 לאוקטובר 2012.

לפרטים נוספים ראה סעיף 2.2 בחלק א' לפרק תיאור עסקי התאגיד.

תקנה 22: עסקאות עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בהן עניין אישי

1. בעלי השליטה בחברה הם ה"ה שלמה אליהו וחייה אליהו המחזיקים במניות מגדל אחזקות, במישרין ובעקיפין, באמצעות אליהו בטוח. בנוסף לעסקאות עם קרוביו, נכון למועד דוח זה, מר שלמה אליהו נחשב גם כבעל עניין אישי בעסקאות עם בנק אגוד.
2. בהתאם להוראות סעיף 117(ב1) לחוק החברות, במהלך שנת 2014 קבעו ועדות הביקורת של מגדל אחזקות, של החברה ושל חברות הבת שלה הליכים אשר על מגדל אחזקות ו/או החברה ו/או חברות הבת שלה לקיים, לפי העניין, בטרם תתקשרנה בעסקאות עם בעל השליטה או בעסקאות בהן יש לבעל השליטה עניין אישי, כאמור בסעיף 270(4) או 270(4א) לחוק החברות, אף אם אינן עסקאות חריגות, בתלות לפי סוג העסקה הנבחנת, ובכלל זה, בין היתר: רכישת שירותים על ידי מגדל אחזקות ו/או החברה ו/או חברות הבת, מכירת ביטוח או מוצרים אחרים של הקבוצה, שיבוב ו/או חלוקת אחריות בין מבטחים, השתתפות בקונסורציום אשראי ותנאי כהונה והעסקה.
לצורך אישור ההתקשרות, תוצגנה תוצאות ההליך לוועדת הביקורת או - במקרה של התקשרות במסגרת ניהול כספי עמיתים - לוועדת ההשקעות הרלוונטית ולוועדת הביקורת. בנוסף, נקבע כי במידה ולא יתקיים אחד מההליכים כאמור לעיל, תובא ההתקשרות לדיון בפני ועדת הביקורת אשר תקבע את ההליך הספציפי אותו יש לקיים בקשר עם אישור אותה ההתקשרות.
3. לפרטים אודות עסקאות עם בעל השליטה במגדל אחזקות או שלבעל השליטה במגדל אחזקות היה עניין אישי באישורן, אשר החברה ו/או חברות בנות שלה התקשרו בהן בתקופת הדוח או במועד מאוחר לטוף שנת הדוח ועד למועד פרסום דוח זה או שאושרו קודם לכן והינן בתוקף בתקופת הדוח (ראה באור 38 לדוחות הכספיים המאוחדים)

תקנה 24: מניות וני"ע אחרים המוחזקים ע"י בעלי ענין ונושאי משרה בכירה במבטח, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדו"ח (למיטב ידיעת המבטח)

א. במבטח

שם בעל הענין	מס' ת.ז. / מס' חברה	מניות ע"ג 1 ש"ח מוחזקות ביום 20.3.2016	מניות ע.ג. 0.1 ש"ח מוחזקות ביום 20.3.2016	שיעור ההחזקות בהון, בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים	שיעור החזקה בדילול מלא
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ⁴¹	52-002998-4	185,389,304	9,773,357	100	100

⁴¹ מגדל אחזקות היא חברה ציבורית, שמנייתה נסחרת בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. האחזקה במניות המבטח כוללת מאה וחמש מניות בנות 1 ש"ח המוחזקות בידי חברות בנות של המבטח ועשרים ואחת מניות בנות 1 ש"ח המוחזקות על ידי המבטח.

ב. בחברות בנות וכלולות⁴²

שם החברה הבת/ הכלולה	שם בעל העניין	מס' חברה	שם הנייר	מס' מניות המוחזקות ביום 10.3.2015	שיעור החזקה בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים	שיעור החזקה בהון
מגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ	מגדל חברה לביטוח בע"מ ⁴³	52-000489-6	מ"ר 0.01 ש"ח	1,000	100	100
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	מגדל חברה לביטוח בע"מ ⁴³	52-000489-6	מ"ר 1 ש"ח	804	100	100
סוכנויות פלורס ביטוח בע"מ	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ⁴⁴	52-001162-8	מ"ר 0.01 ש"ח	18,760,002	73.28	73.28
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	מגדל חברה לביטוח בע"מ ⁴³	52-000489-6	מ"ר 0.0001 ש"ח	61,660,406	100	100
יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	מגדל חברה לביטוח בע"מ ⁴³	52-000489-6	מ"ר 1 ש"ח	9,200,000	100	100
נכסי המגן בע"מ	מגדל חברה לביטוח בע"מ ⁴³	52-000489-6	מ"ר 1 ש"ח	6,090,837	100	100
פל בית המגן בע"מ	נכסי המגן בע"מ ⁴⁵	51-093969-7	מ"ר 1 ש"ח	14,066,595	100	100
שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ⁴⁴	52-001162-8	מ"ר 1 ש"ח	3,492	100	100
שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ⁴⁴	52-001162-8	מ' בכורה א' 0.1 ש"ח	782	43.88	43.88
שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ⁴⁴	52-001162-8	רוחים 1 ש"ח	2,000	100	100
שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ⁴⁴	52-001162-8	מ"ר 1 ש"ח	1,722	100	100
מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ⁴⁴	52-001162-8	מ"ר 0.001 ש"ח	1,000	100	100
מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ	מגדל חברה לביטוח בע"מ ⁴³	52-000489-6	מ"ר 1 ש"ח	2,034	100	100

ג. מניות רדומות וניירות ערך הניתנים להמרה או למימוש

לפרטים על מניות וניירות ערך אחרים המוחזקים על ידי נושאי משרה בכירה בתאגיד נכון ליום 20.3.2016 (למיטב ידיעת התאגיד) ראה דוח מיידי אחרון של מגדל אחזקות מיום 1 ביולי 2015 אסמכתא 2015-01-061887.

⁴² הפירוט הינו לגבי חברות מוחזקות שהפעילות שלהן הינה מהותית.

⁴³ החברה הינה בבעלות מלאה של מגדל אחזקות.

⁴⁴ מגדל סוכנויות היא חברה בבעלות מלאה של החברה.

⁴⁵ נכסי המגן היא חברה בבעלות מלאה של החברה.

תקנה 24 א': הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של המבטח

הון מונפק ביום 20.3.2016	הון רשום ביום 20.3.2016
186,366,639.7 ש"ח	200,000,000 ש"ח
מחולק ל- 185,389,304 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ו- 9,773,357 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח	מחולק ל- 198,938,420 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ו- 10,615,800 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח

תקנה 24 ב': מרשם בעלי המניות של המבטח

שם בעל המניות	כמות מניות מסוג רווח 1 ש"ח	כמות מניות מסוג 0.1 ש"ח
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ	185,389,178	9,773,357
מגדל חברה לביטוח בע"מ	21	
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	21	
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	21	
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	21	
מגדל ניהול תביעות בע"מ	21	
מגדל טכנולוגיות בע"מ	21	

תקנה 24 ג': מניות רדומות וניירות ערך הניתנים להמרה או למימוש

למבטח אין מניות רדומות וניירות ערך הניתנים להמרה או למימוש

תקנה 25 א': מען רשום של המבטח

המען הרשום של המבטח, רח' אפעל 4, קרית אריה, פתח תקווה 4951104, ת.ד. 3063,
פתח תקווה 49130 טלפון מס': 076-8868962, פקס מס': 03-9238988
כתובת דואר אלקטרוני miqdalhold@miqdal.co.il

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	יוחנן דנינו, יו"ר הדירקטוריון	שלמה אליהו
מס' הזיהוי:	056162142	43661602
תאריך לידה:	20.12.1959	18.1.1936
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	מבצע עובדה 23, מודיעין	רח' הדסה 6, תל-אביב
הנתינות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	יו"ר הוועדה להערכות ל-Solvency 2	הוועדה להערכות ל-Solvency 2
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁴⁶ :	לא	כן
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	2.11.2015	29.10.2012
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	בוגר במשפטים (אוניברסיטת ת"א), מוסמך במדעי החברה (אוניברסיטת חיפה), עורך דין. יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ דירקטור במגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ, יו"ר עמותת ספורט - גשר לחינוך (ע"ר), בעלים של חברת עינת 26 בע"מ. כיהן כמפכ"ל משטרת ישראל עד יוני 2015.	יו"ר שלמה אליהו אחזקות בע"מ וחברות בנות, אליהו חברה לביטוח בע"מ, דירקטור, יזם ושותף בפרויקט גן העיר בע"מ וחברות בנות ושותף בגרעין השליטה של בנק איגוד. יו"ר דירקטוריון, דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ובמגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ. שימש יו"ר דירקטוריון החברה עד דצמבר 2013 ויו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ עד פברואר 2015.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא	כן, אב של מר ישראל אליהו, דירקטור בחברה ובמגדל אחזקות ושל מר עופר אליהו מנכ"ל החברה.

⁴⁶ כאמור בתקנה 2(3) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 (להלן: "תקנות דירקטוריון וועדותיו")

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	ישראל אליהו	רונית אברמזון
מס' הזיהוי:	27768969	54121108
תאריך לידה:	16.5.1970	17.8.1957
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	אבן גבירול 2, תל-אביב	שמשון 5, ירושלים
הנתינות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	יו"ר ועדת השקעות	ועדת ביקורת
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁴⁷	כן	לא
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין :	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	29.12.2012	3.3.2009
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור :	בוגר כלכלה, קולנוע וטלוויזיה (אוניברסיטת תל אביב), בוגר קורסים למנהלים בכירים, התמחות במשא ומתן, מיזוגים ורכישות ועסקים משפחתיים (INSEAD). דירקטור ומנכ"ל בשלמה אליהו אחזקות בע"מ, דירקטור בחברות בנות של שלמה אליהו אחזקות בע"מ, באליהו חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות ובמגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. יו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון (1965) בע"מ ויו"ר ועדת השקעות נוסטרו באליהו חברה לביטוח בע"מ. חבר ועד ציבורי בפרוייקט נובה מקצוענות בשרות הקהילה. חבר ועד מנהל ב- "והדרת" המועצה הלאומית לקידום מעמד הזקן ובעמותת לב אוהב. מייסד של המרכז לעסקים משפחתיים - ישראל בע"מ.	בוגרת במשפטים (האוניברסיטה העברית), עורכת דין בנושאים עסקיים ודיני חברות. דירקטורית וחברה בוועדת ביקורת ובוועדת תגמול במגדל אחזקות. דירקטורית ויו"ר ועדת ביקורת במגדל שוקי הון (1965) בע"מ, חברת הוועד המנהל בקרן ירושלים ובשילוב מכון לטיפול משפחתי זוגי והמכללה האקדמית בית ברל (ע"ר). כהנה כדח"צית בכרמל אוליפינים בע"מ עד דצמבר 2015.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	כן, בן של מר שלמה אליהו, דירקטור בחברה ובמגדל אחזקות ואח של מר עופר אליהו מנכ"ל החברה.	לא

⁴⁷ ראה ה"ש 50 לעיל.

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	אייל בן שלוש ⁴⁸	יגאל בר יוסף ⁴⁸
מס' הזיהוי:	57440638	1543198
תאריך לידה:	15.12.1961	6.3.1947
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	השקד 148, מושב שורש	רח' אד"ם הכהן 3, תל-אביב
הנתיבות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	יו"ר ועדה לבחינת דוחות כספיים, חבר ועדת ביקורת, ועדת השקעות, ועדה להערכות ל- Solvency 2 וועדת תגמול	יו"ר ועדת ביקורת, חבר ועדה לבחינת דוחות כספיים, ועדת השקעות, ועדה להערכות ל- Solvency 2 וועדת תגמול
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	כן	כן
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁴⁷ :	כן	כן
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	27.4.2008	13.8.2007
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה (האוניברסיטה העברית), מוסמך בכלכלה (האוניברסיטה העברית). דח"צ, יו"ר הועדה לבחינת דוחות כספיים, חבר ועדת תגמול וועדת ביקורת במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, חבר ועדת השקעות במבטחים הותיקה קרן פועלי בנין, קרן הדסה וקרן אגד, יו"ר ועדת השקעות קרן עורכי דין בניהול מיוחד, דירקטור במטריקס אי.טי. בע"מ, קרנית קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים, Sapiens International Corporation N.V ובלוסקאי אנרג'י בע"מ וחברות בנות שלהן, יועץ בדיויד שילד סוכנות לביטוח (2000) בע"מ ובעבר שימש לסירוגין כדירקטור בחברה זו עד תחילת 2015.	מוסמך במנהל עסקים (האוניברסיטה העברית) דח"צ, יו"ר ועדת ביקורת, חבר ועדת תגמול והועדה לבחינת הדוחות הכספיים במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, דירקטור בתדהר השקעות גב בע"מ, חבר בוועד המנהל של מכון ברנקו וייס לטיפול החשיבה, יועץ בקרמר אלקטרוניקה בע"מ, בחברת שרפים אופטרוניקה, בחברות וקסמן גוברין גבע פיתוח בע"מ ובוקסמן גוברין חברה להנדסה בע"מ. שמש כיועץ בקרן לעדוד יזמים צעירים בע"מ (חל"צ) עד ינואר 2015 ובחברת ESI עד יולי 2015.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא	לא

⁴⁸ הדירקטורים החיצוניים הי"ה אייל בן שלוש ויגאל בר יוסף הינם בעלי מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בתקנה 2(2)(א) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו.

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	יעקב דנון	ד"ר גבריאל פיקר
מס' הזיהוי:	969014	05049302
תאריך לידה:	11.1.1946	30.1.1950
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	בית זית, האגם 279	הר מירון 32, מבשרת ציון
הנתיבות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	י"ר ועדת תגמול, חבר ועדת ביקורת וועדה לבחינת דוחות כספיים	לא
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	כן	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁴⁷ :	כן	לא
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין :	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	22.9.2008	21.11.2013
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור :	בוגר בכלכלה ומוסמך במינהל עסקים (האוניברסיטה העברית). דח"צ, י"ר ועדת תגמול, חבר בוועדת ביקורת והועדה לבחינת הדוחות הכספיים במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, י"ר ועדת ביקורת הספריה הלאומית בע"מ (חברה לתועלת הציבור), דירקטור וי"ר ועדת מאזן במלם-תים בע"מ, חבר מועצה באוניברסיטה הפתוחה ויועץ לחברות וארגונים.	רופא שיניים, D.M.D.(האוניברסיטה העברית והדסה ירושלים). משמש כיועץ ביטוחי בריאות ושיניים - רופא אמון. דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, באליהו חברה לביטוח בע"מ, בעמותת המרכז הישראלי להגירה בינלאומית ולקליטה, ICC ישראל, הדרך ה-13 בע"מ וקרן פיקר. כיהן כדירקטור באינפומד אתרי רפואה בע"מ ובי וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ עד ספטמבר 2015 ובקרן התזמורת הפילהרמונית הישראלית עד לאוקטובר 2015.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא	לא

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	עמוס ספיר
מס' הזיהוי:	3139300
תאריך לידה:	4.7.1937
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	שד' מיכאל נאמן 22, תל אביב
הנתינות שלו:	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	חבר ועדת 2 Solvency
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁴⁷ :	כן
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	24.11.2015
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	<p>בוגר במדעי החברה-כלכלה ויחסים בינלאומיים (האוניברסיטה העברית) מוסמך במנהל עסקים התמחות במימון (אוניברסיטת קולומביה, ניו-יורק), לימודי דוקטורט - התמחות במימון ובנקאות (אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק). יו"ר מגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ, דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ובתאגידים לטובת הציבור. בעלים של חברת סיקסאייס אחזקות בע"מ וסיקסאייס ניהול (1997) בע"מ.</p> <p>כיהן בעבר כיו"ר דירקטוריון בישראל אמל"ט השקעות (1993) בע"מ עד לאוגוסט 2012, ב- נ. פלדמן ובנו בע"מ עד למרץ 2013, כדירקטור בלתי תלוי בבנק לאומי לישראל בע"מ עד לאוקטובר 2014, כדירקטור בתשתיות ישראל ניהול 1 בע"מ ובתשתיות ישראל ניהול 2 בע"מ עד למרץ 2014, כדירקטור בלוג מוצרים פלסטיים בע"מ עד לנובמבר 2014, כדח"צ בהוט מערכות תקשורת בע"מ וקבוצת א. דורי בע"מ עד ינואר 2015 וכיו"ר דירקטוריון החברה עד נובמבר 2015.</p>
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴⁹

שם נושא המשרה	עופר אליהו	ערן צ'רנינסקי
מס' ת.ז.	55444699	57693236
תאריך לידה:	28.8.1958	20.6.1962
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנכ"ל החברה.	ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה של החברה.
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בעל עניין בו:	מנכ"ל במגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ, יו"ר דירקטוריון שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ, מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ, מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ, מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ ופל בית המגן בע"מ. מגדל טכנולוגיות בע"מ, מגדל שירותי ניהול בע"מ, אינפומד אתרי רפואה בע"מ, בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, חמישים פלוס בע"מ, קלאב 50 סוכנות לביטוח בע"מ ומגדל ניהול תביעות בע"מ.	מנכ"ל ומנהל כספים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ושל מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, מנהל כספים ודירקטור במגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ, במגדל אשכול פיננסים בע"מ, מגדל שירותי מימון בע"מ ומגדל ליסינג בע"מ. דירקטור במגדל ניהול תביעות בע"מ, במגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל טכנולוגיות בע"מ, באינפומד אתרי רפואה בע"מ, בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ ומגדל שירותי ניהול בע"מ ומנהל כספים במגדל ביטוח גיוס הון בע"מ.
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	כן, בן של מר שלמה אליהו, בעל שליטה ודירקטור במגדל אחזקות ובחברה ואח של מר ישראל אליהו, דירקטור בחברה ובמגדל אחזקות.	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	התמחות בלימודי ביטוח כללי במכללה לביטוח במסלול דו שנתי. דירקטור באליהו חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות, בשלמה אליהו אחזקות בע"מ וחברות בנות, בחברת פרויקט גן העיר בע"מ וחברות בנות, קרן מחקרים בענייני ביטוח ליד אגוד חברות הביטוח, ע"ר ויו"ר איגוד חברות הביטוח בישראל. כיהן כדירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ עד אוקטובר 2013, שמש כמנכ"ל אליהו חברה לביטוח בע"מ עד דצמבר 2013, כמנהל חטיבת עסקי ביטוח כללי וביטוח משנה של החברה עד יולי 2013 וכמנהל חטיבת לקוחות וערוצי הפצה של החברה עד ינואר 2016.	בוגר בכלכלה וחשבונאות (אוניברסיטת תל-אביב), רואה חשבון, חבר במועצה המקצועית של לשכת רואי חשבון בישראל.
התאריך בו החלה כהונתו:	11.2.2014	1.4.2009

⁴⁹ מאז 2010 מסווגת הקבוצה כ"נושאי משרה" על פי חוק החברות, את מנהליה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים אשר נושאים בתואר "סמנכ"ל" ואשר הינם כפופים ישירות למנכ"ל. כמו כן, נכללים במסגרת הסיווג מנהלים אשר ממלאים תפקידים אשר על פי מהותם ותוכנם, לרבות ביחס לגופים מוסדיים בחברות מאוחדות על פי ההסדר התחיקתי החל עליהם, תפקידים המחייבים כפיפות למנכ"ל או שיש לגביהם הוראות רגולציה המעידות על היותם בתפקיד אשר מהבחינה המהותית הינם "נושאי משרה". לעומת זאת, מנהלים הנושאים תואר "סמנכ"ל" אך אינם כפופים בפועל למנכ"ל ותפקידם מבחינת תכנון ומהותו אינו תואם את התואר אותו הוא נושא, אינם נכללים בגדר מי שהחברה רואה בו "נושא משרה" על פי חוק החברות, וזאת לאור בחינה של התוכן והמהות שנלווים לסוגי התפקידים שבהם מכהנים המנהלים. לסיווג האמור לא הייתה השלכה על המנהלים הנכללים בגדר "נושאי משרה בכירה של התאגיד" כפי שהם מפורטים בתקנה זו.

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁵³

שם נושא המשרה:	גיל יניב	שי בסון	אמיל ויינשל
מס' ת.ז.	58451170	22091581	014650287
תאריך לידה:	16.11.1963	5.10.1965	30.11.1971
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנהל חטיבת חסכון ארוך טווח, עסקי בריאות ואיכות חיים וראש תחום אסטרטגיה של החברה.	מנהל חטיבת טכנולוגיה ומשאבים, ממונה אבטחת מידע, מנהל מערכות מידע ומנהל רציפות עסקית של החברה.	מנהל חטיבת לקוחות וערוצי הפצה של החברה.
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	לא	מנכ"ל מגדל טכנולוגיות בע"מ, מנהל מערכות מידע ורציפות עסקית וממונה אבטחת מידע של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ויוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ.	לא
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר בכלכלה (אוניברסיטת חיפה), מוסמך במנהל עסקים (אוניברסיטת ת"א).	בוגר במתמטיקה ומדעי המחשב (אוניברסיטת תל-אביב), מוסמך במנהל עסקים (אוניברסיטת תל-אביב), ומוסמך במדעי החברה, בטחון לאומי (אוניברסיטת חיפה).	בוגר חשבונאות ומשפטים (Rhodes University – אוניברסיטה בדרא"פ), מוסמך מנהל עסקים התמחות במימון (אוניברסיטת ת"א), רו"ח. יו"ר הדיקטוריון של הפול הישראלי, חבר הנהלה באיגוד חברות הביטוח ובהתאחדות חברות לביטוח חיים. כיהן כמנכ"ל איילון חברה לביטוח בע"מ עד דצמבר 2015, משנה בכיר למנכ"ל, מנהל חטיבת עסקי הביטוח של הראל חברה לביטוח בע"מ עד שנת 2011.
התאריך בו החלה כהונתו:	1.1.2013 (כהונה כמנהל חטיבת חסכון ארוך טווח עסקי בריאות ואיכות חיים)* 24.2.2014 (כהונה כראש תחום אסטרטגיה)	1.5.2010	01.02.2016

*מר גיל יניב יפרוש מתפקידו ביום 4 באפריל 2016. ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ מיום 3 בינואר 2016 אסמכתא 2016-01-001540.

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁵³

שם נושא המשרה:	יוסי פרץ	אילנה בר	טלי כסיף
מס' ת.ז.	012305207	22190839	54677836
תאריך לידה:	06.11.1960	7.11.1965	13.2.1957
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנהל חטיבת ביטוח כללי (מטה, שיווק ומכירות) של החברה.	יועצת משפטית של החברה	מזכירת החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	לא	יועצת משפטית של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, יועצת משפטית במגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ וחברות נוספות בקבוצת הביטוח מגדל.	מזכירת חברה של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, מזכירת החברה במגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ וחברות נוספות בקבוצת הביטוח מגדל.
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר מנהל עסקים (המכללה למנהל), למד הנדסת חשמל במשך 4 שנים אקדמיות (H.I.T). שימש כמנהל שיווק עסקי ביטוח כללי ארצי בחברה עד יוני 2014. לפני כן, שימש מנהל שיווק ביטוח כללי באליהו חברה לביטוח בע"מ עד לדצמבר 2012.	בוגרת במשפטים (אוניברסיטת בר-אילן), מוסמכת במשפטים (אוניברסיטת הרווארד, ארה"ב), עורכת דין.	בוגרת במשפטים (אוניברסיטת תל-אביב), עורכת דין.
התאריך בו החלה כהונתו:	1.7.2014	5.9.1999	1.12.1990

תקנה 26א' : נושאי משרה בכירה של המבטח⁵³

שם נושא המשרה:	מיכל לשם	אסף שהם	יצחק בן מנחם
מס' ת.ז.	27862721	013306832	23643836
תאריך לידה:	30.7.1970	28.7.1969	20.4.1968
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מבקרת פנים של החברה	מנהל חטיבת השקעות של החברה	מנהל הסיכונים של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	מבקרת פנים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ושל מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ.	דירקטור במגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל אשכול פיננסים בע"מ, מגדל שירותי מימון בע"מ, מגדל ליסינג בע"מ, אשמורת תיכונה בע"מ, החברה לפיתוח יפה נוף חיפה בע"מ ו- א.י. אמריקה ישראל להשקעות בע"מ.	מנהל הסיכונים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ומנהל הסיכונים בחברות נוספות בקבוצת מגדל.
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגרת במנהל עסקים (המכללה למנהל), רואת חשבון (המכללה למנהל), משמשת כדחצ"ית במטריקס IT בע"מ, שמשה כראש תחום SOX404, אכיפה קבוצתית, אסטרטגיה, פיתוח עסקי ובקרה של החברה ושל מגדל אחזקות עד ינואר 2014.	בוגר כלכלה ומדעי המדינה (אוניברסיטת ת"א), מוסמך מנהל עסקים (אוניברסיטת ת"א), כהן בתפקיד מנהל גמל והשתלמות של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ עד מרץ 2014 ולפני כן כהן כמנהל מחלקת השקעות של אליהו חברה לביטוח בע"מ עד ינואר 2013.	בוגר כלכלה וסטטיסטיקה (האוניברסיטה העברית), מוסמך כלכלה ומנהל עסקים (האוניברסיטה העברית), שמש סמנכ"ל מחקר בחברה עד אוקטובר 2013.
התאריך בו החלה כהונתו:	1.2.2014	30.03.2014	1.10.2013

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁵³

שם נושא המשרה:	לייבוש אולמן	אברהם שמאי	אסף אשכנזי
מס' ת.ז.	16020752	024317463	38290698
תאריך לידה:	27.2.1955	10.01.1969	18.1.1976
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	אקטואר ראשי ואקטואר ממונה ביטוח חיים של החברה	מנהל תחום תביעות כללי של החברה	ראש מטה, מנהל אכיפה וממונה שירות של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	לא	לא	מנהל אכיפה של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ וממונה על השירות במגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ויזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ.
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	דוקטור בתחום אקטואריה (אוניברסיטת בזל, שוויץ), מוסמך באקטואריה (אוניברסיטת בזל, שוויץ), בוגר במתמטיקה, סטטיסטיקה וחקר ביצועים (אוניברסיטת בזל, שוויץ).	בוגר במשפטים, (המכללה למנהל), מוסמך במנהל עסקים (המכללה למנהל), עורך דין שימש כראש אגף תביעות באליהו חברה לביטוח בע"מ עד ינואר 2015.	בוגר הנדסת תעשייה וניהול (הטכניון), מוסמך מנהל עסקים (אוניברסיטת בן גוריון) ומוסמך לימודי משפט (אוניברסיטת בר אילן). שימש בתפקיד מנהל מטה עסקי ביטוח והפצה של החברה עד פברואר 2014, כמנהל מטה תחום ביטוח כללי של החברה עד למאי 2013 וכעוזר מנכ"ל ומנהל מחלקת או"ש, רגולציה וסוקס וקצין ציות באליהו חברה לביטוח בע"מ עד לדצמבר 2012
התאריך בו החלה כהונתו:	1.12.2006	01.02.2015	24.2.2014

נושאי משרה בכירה שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדו"ח ובתקופה שלאחריה עד למועד הדו"ח:

שם	תפקיד	ת.ז.	תחילת כהונה	סיום כהונה
עמוס רוקח	מנכ"ל מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ	58456906	01.01.2013	01.07.2015
סיגל גרינהאוז	מנהלת חטיבת ביטוח משנה ומערך עסקים	058677709	01.07.2014	03.11.2015

תקנה 26ב': מורשה חתימה של המבטח

למבטח אין מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה 27: רואי החשבון של המבטח

סומך חייקין, רואי חשבון, מגדל המילניום KPMG, הארבעה 17 תא דואר 609, תל-אביב 61006.
קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, עמינדב 3 תל-אביב 6706703.

תקנה 28: שינוי בתזכיר או בתקנות של המבטח

אין

תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטורים

(א) המלצות הדירקטורים בפני האסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית בדבר:

1. תשלום דיבידנד (סופי וביניים) וחלוקת מניות הטבה: כן.
 - 18.1.2015 - לאשר חלוקת דיבידנד בעין בסך של כ- 4 מלש"ח.
 - 24.3.2015 - לאשר חלוקת דיבידנד בגובה 200 מלש"ח לבעלי מניות החברה על בסיס הדוחות הכספיים של החברה ליום 31.12.2014. היום הקובע לזכאות הינו 6.4.2015. החלוקה הינה מתוך העודפים שנצברו בחברה. מועד החלוקה 20.4.2015.
 - 26.5.2015 - לאשר חלוקת דיבידנד בסך של כ- 6.2 מלש"ח. הדיבידנד שולם ביום 18.6.2015.
 - 27.10.2015 - לאשר חלוקת דיבידנד לבעלי מניות החברה בגובה 185 מלש"ח על בסיס הדוחות הכספיים של החברה ליום 30.06.2015. היום הקובע לזכאות הינו 19.11.2015. החלוקה הינה מתוך העודפים שנצברו בחברה. מועד החלוקה 26.11.2015. ביום 18.11.2015 הוחלט על השהיית החלוקה של הדיבידנד עד למועד חדש עליו יימסר, ראה ביאור 9.14.14 לדוחות הכספיים של החברה.
2. שינויים בהון הרשום או המונפק של המבטח: אין.
3. שינוי תזכיר או תקנון של המבטח: אין.
4. פדיון מניות: אין.
5. פדיון מוקדם של אגרות חוב: אין.
6. עסקה שאינה בהתאם לתנאי השוק בין המבטח ובעל ענין בו: (ראה ביאור 38 לדוחות הכספיים המאוחדים).

- (ב) החלטות אסיפה כללית בעניינים המפורטים לעיל שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון: אין
- (ג) החלטות אסיפה כללית מיוחדת:
- 29.3.2015 - לאשר את תנאי כהונתו של מר עמוס ספיר כיו"ר דירקטוריון החברה החל מיום 10.12.2014 בהתאם לחומר שהוגש לאסיפה המהווה חלק בלתי נפרד מהפרטיכל.
 - 8.11.2015 - לאשר את תנאי כהונתו והעסקתו של מר יוחנן דנינו כיו"ר דירקטוריון החברה החל מיום 2.11.2015 בהתאם לחומר שהוגש לאסיפה המהווה חלק בלתי נפרד מהפרטיכל.
 - 18.8.2015 - לבחור מחדש את רואי החשבון סומך חייקין וקוסט פורר גבאי את קסירר כרואי החשבון המבקרים של החברה לשנת 2015 ולהסמיך את דירקטוריון החברה לקבוע את שכרם לשנת 2015.
 - 3.2.2016 - לאשר את ההתקשרות של מגדל בעסקה עם בעלת השליטה בחברה - אליהו, בהסכם לרכישת תיק ה-Run Off בביטוח כללי של אליהו.

תקנה 29א': החלטות המבטח

1. אישור פעולות לפי סעיף 255 לחוק החברות: אין.
2. פעולה לפי סעיף 254(א') לחוק החברות אשר לא אושרה: אין.
3. עסקאות חריגות הטעונות אישורים מיוחדים לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות:
4. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדוח:

1. כתבי שיפוי שניתנו עד שנת 2007

- א. החברה מסרה כתבי וויתור לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידיים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה בחברה ובחברות הבנות שלה, לפיהם ויתרה החברה בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור, על תביעות נגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו כנושאי משרה בתאגידיים האמורים.
- ב. החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברה, בחברות בנות שלה ובחברות המוחזקות, לפיהם ישפו אותם, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם העניינים הבאים:
 - (1) תשקיף מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ משנת 1996.
 - (2) חובות שיחולו על מגדל אחזקות ו/או החברות בקבוצת מגדל בגין היות מגדל אחזקות חברה שמניותיה מוחזקות בידי הציבור ורשומות למסחר בבורסה ובלבד שההתחייבות לשיפוי תחול אך ורק על חבויות הנובעות מפעולות שבוצעו בתקופה של עד שנה מתאריך התשקיף.
- ג. החברה מסרה כתבי וויתור והתחייבות לדחיית תביעות לנושאי משרה בתאגידיים המשתייכים לקבוצת מגדל לפיהם ויתרה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות על תביעות כנגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו על ידם כנושאי משרה בכל אחד מהתאגידיים, לרבות פעולה בקשר עם התחומים המפורטים להלן:
 - (1) תשקיף מגדל אחזקות משנת 1996.
 - (2) החובות שיחולו על התאגיד בקשר עם היות מגדל אחזקות חברה שמניותיה מוחזקות בידי הציבור או רשומות למסחר בבורסה.
כן התחייבה החברה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות, לגרום לדחייה של כל תביעה שתגיש כנגד התאגידיים או איזה מהם אם כתוצאה מתביעה כאמור ייתבעו נושאי המשרה על ידי מי מהתאגידיים בתביעה אשר לא תדחה על הסף.

2. כתבי פטור ושיפוי שניתנו בשנת 2007

ד. בחודש ינואר 2007 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן התחייבות לפטור והתחייבות לשיפוי של נושאי משרה בחברה.

בהתאם לכך הודיעה החברה לנושאי המשרה בה כדלקמן:

התחייבות לפטור – החברה פוטרת את נושאי המשרה בחברה מכל אחריות כלפיה עד כמה שהדבר מותר על-פי דין, לכל נזק שנגרם ו/או ייגרם לה אם נגרם ו/או ייגרם עקב הפרת חובת הזהירות אותם חבים נושאי המשרה כלפיה בפעולתם בתום לב בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או לפי בקשתה כנושאי משרה בחברה אחרת מקבוצת מגדל ו/או כנציגה של החברה ולבקשתה בתאגיד אחר שהחברה מחזיקה בו בזכות, במישרין או בעקיפין, או בעלת ענין בה (להלן - "החברה האחרת") כמפורט בכתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה.

התחייבות לשיפוי - החברה מתחייבת מראש לשפות את נושאי המשרה בחברה לרבות נושאי משרה בחברה האחרת בהתאם לנוסח כתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה. בהתאם לכתב השיפוי ובכפוף להוראות הדין החברה מתחייבת לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט בכתב השיפוי שתוטלנה עליהם או שיוציאו עקב פעולות שעשו (לרבות פעולות לפני תאריך כתב השיפוי) ו/או שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בחברה האחרת ובלבד שהפעולות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב השיפוי ובלבד שסכום השיפוי המרבי של השיפוי בגין סעיף 2.1.1 לכתב השיפוי הכולל והמצטבר שתשלם החברה לכל נושאי המשרה במצטבר על-פי כל כתבי השיפוי שהוצאו ו/או יוצאו על-ידי החברה לא יעלה על סכום מצטבר השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) על-פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים האחרונים של החברה לפני מתן השיפוי בפועל וזאת לכל אחד מנושאי המשרה וכולם ביחד, למקרה בודד ובמצטבר וזאת בנוסף לסכומים שיתקבלו מחברת ביטוח, אם יתקבלו, במסגרת ביטוח שרכשה החברה.

3. קצבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי שניתנו בשנת 2011

- בחודש נובמבר 2011 החליטה ועדת הביקורת של החברה לקצוב עד 30 בנובמבר 2020 את תקופת האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ככל שלא יוחלפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי החברה על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ביחס לנושאי משרה בחברה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל ענין אישי במתן כתבי הפטור והשיפוי להם, המכהנים או שיכהנו מעת לעת. ראה דוח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 29 בנובמבר 2011 (אסמכתא 344328-01-2011).

4. כתבי שיפוי מעודכנים שאושרו בתחילת שנת 2012

ביום 7 בפברואר 2012 אישרה האסיפה הכללית של החברה:

- הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לדירקטורים המכהנים בחברה במועד האישור וכפי שימונו מעת לעת. העדכון לכתבי השיפוי הקיימים, כולל בין היתר, התייחסות לנושאים העיקריים כדלקמן:

א. התחייבות לשיפוי מראש בגין חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה לתשלום לנפגעים מן ההפרה בהליך מנהלי וכן הוצאות שהוציא נושא משרה בקשר עם הליך מנהלי שהתנהל בעניינו, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל בהתאם לכניסתו לתוקף של חוק האכיפה המנהלית ותיקונו של חוק ניירות ערך, תשכ"ח – 1968 ("חוק ניירות ערך") ובהתאם לחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה) תשע"א – 2011.

- ב. סכום השיפוי המרבי שישולם לנושאי משרה בקבוצת מגדל בכללותה, במסגרת כל כתבי השיפוי שהוצאו ויוצאו מעת לעת, לא השתנה, אלא שתוקן כי הוא לא יעלה על סכום השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) לפי הדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל (חלף שיקבע לפי הדוחות השנתיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל).
- ג. ניתנה הבהרה כי התחייבות לשיפוי חלה גם לגבי תפקידים אחרים בהם יישא בעל כתב השיפוי בתאגיד קבוצת מגדל ו/או בתאגיד אחר בו הוא מכהן מטעם קבוצת מגדל.
- ד. ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה הן לגבי אירוע שהתקיים בישראל והן לגבי אירוע שהתקיים מחוץ לישראל.

כמו כן, לאור התפתחויות שחלו בסביבה העסקית בה פועלת החברה וברגולציה החלה עליה, עודכנה רשימת האירועים בגינם רשאית החברה לתת התחייבות לשיפוי, כך שתכלול, בין היתר, התייחסות לאירועים הבאים: ניהול סיכונים, מדיניות השקעות, הליכי ובקורת SOX, עריכת דוחות כספיים ודוחות אחרים וניהול כספי לקוחות.

הוראות כתבי השיפוי המעודכנים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

- הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה בחברה, שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם וכפי שימונו מעת לעת ("נושאי משרה מסויימים"). כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים זהים לכתבי השיפוי שיוענקו לדירקטורים והינם בנוסח שצורף. הוראות כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.
- יצוין כי טרם הובאה לאישור הענקת כתבי שיפוי לנושאי משרה המכהנים במועד הדוח בחברה והם בעל השליטה ו/או נושאי משרה אחרים שיש לבעל השליטה עניין אישי בהם (שלמה אליהו וקרוביו המכהנים בחברה כנושאי משרה, עופר אליהו וישראל אליהו) וכי על כן למועד הדוח אין בידיהם כתב שיפוי מהחברה.

לפרטים נוספים אודות כתבי שיפוי אלו, ראה דוח מיידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 28 בדצמבר 2011 (אסמכתא 01-378141-2011), דו"ח מיידי מיום 2 בפברואר 2012 (אסמכתא 012-01-032109) ודוח מיידי מיום 7 בפברואר 2012 (אסמכתא מספר 01-036555-2012).

5. ביטוח נושא משרה

- א. ביום 27 בינואר 2015 החליט דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת של החברה ביום 25 בינואר 2015, על הארכה של פוליסת אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה לנושאי משרה בקבוצה לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בחברה אשר פקעה ביום 31.12.2014 לתקופה של 30 יום עד ליום 31.12.2015 בתמורה לפרמיה פרוטה לתקופה. ראה פירוט בדוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 27 בינואר 2015 (אסמכתא 01-020140-2015). ההתקשרות שאושרה כאמור הינה בהתאם למדיניות התגמול של החברה ושל מגדל אחזקות. מדיניות התגמול של מגדל אחזקות אושרה באסיפה כללית של מגדל אחזקות ביום 27 לאוקטובר 2014 (אסמכתא 01-181653-2014).
- ב. ביום 27 בינואר 2015 החליט דירקטוריון החברה, בהתאם להוראות תקנות החברות (הקלות עם בעלי עניין) התש"ס-2000, לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת של החברה ביום 25 בינואר 2015, לאשר חידוש התקשרות בפוליסת אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה לנושאי משרה בקבוצה לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בחברה לתקופה של שבעה עשר (17) חודשים, החל מיום 1.2.2015 ועד ליום 30.6.2016, בגבולות אחריות של 100 מליון דולר למקרה ובסה"כ לתקופה ראה פירוט בדוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 27 בינואר 2015 (אסמכתא 01-020140).

ההתקשרות הינה בהתאם למדיניות התגמול של החברה ושל מגדל אחזקות.
מדיניות התגמול של מגדל אחזקות אושרה באסיפה כללית של מגדל אחזקות ביום
27.10.2014 ראה פירוט בדוח מידי של מגדל אחזקות מיום 27 באוקטובר 2014
(אסמכתא 2014-01-181653).

מגדל חברה לביטוח בע"מ

שמות החותמים ותפקידם:

עופר אליהו, מנהל כללי

יוחנן דנינו, יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 29.3.2016

נספחים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

29 במרס 2016

הצהרת אקטואר ביטוח חיים

פרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן - ההפרשות) ליום 31/12/2015, כפי שמפורט להלן. אני שכיר של המבטח ומשמש אקטואר ראשי של המבטח מאז 1/12/2006. אינני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - ההפרשה שחושבה בגין ביטוחים משותפים בנייהול חברות ביטוח ישראליות מקומיות, היא החלק היחסי של ההפרשה שחושבה על ידי אקטואר ביטוח החיים בחברה המובילה, ובכלל זה תיק ביטוח החיים של הסנה החברה הישראלית לביטוח, שנרכשה במשותף ע"י המבטח וע"י כלל חברה לביטוח, בגין הפוליסות המנוהלות בידי כלל חברה לביטוח.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. בנספח להלן מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר, כדלהלן:
 - (1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אי כושר עבודה והכנסה למשפחה), כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח, Reserve for unpaid losses (incurred but unpaid claims) and the reserve for incurred but not reported claims (IBNR)
 - (2) הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות, Reserve for unpaid unallocated loss adjustment expenses.
 - (3) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות -
 - (א) עתודה לתכנית עם צבירה;
 - (ב) הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;

מגדל חברה לביטוח בע"מ

- 4) חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אי כושר עבודה והכנסה למשפחה.
- 5) השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה (LAT) : לאחר בדיקת נאותות כאמור, נקבע שיש צורך בהשלמת עתודה עבור פוליסות ביטוח חיים מבטיחות תשואה.
- 6) אחר- הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח: השלמת העתודה לפוליסות גמלה על פי חוזר המפקח 2013-1-2.
- ב. השפעת השינויים המפורטים להלן על ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר -
- 1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה - לא נדרשה התאמה כזאת.
- 2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים : העתודה המשלימה לגמלאות, עתודת LAT עבור פוליסות ביטוח חיים מבטיחות תשואה ועתודות אי כושר עבודה.

פרק ג' - חוות הדעת

- אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח חיים :
- 1 . הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
- א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות לפיו;
- ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
- ג. כללים אקטואריים מקובלים.
- 2 . לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
- 3 . ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
- 4 . ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

- 1 . פרטים אודות סוגי העתודות ועדכון נכללים בביאורים לדוחות הכספיים. ראה ביאור מס' 37 לדוחות הכספיים.
- 2 . לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת, למעט עדכונים בהנחות לחישוב העתודה המשלימה לגמלאות, לעתודה בגין LAT ולעתודות אי כושר עבודה.

29/3/2016	<u>אקטואר ראשי ואקטואר ממונה ביטוח חיים</u>	<u>ד"ר לייבוש אולמן</u>	
תאריך	תפקיד	שם האקטואר	חתימה

מצ"ב: טופס 12א: תביעות תלויות ועתודה - ברוטו

טופס 12ב: תביעות תלויות ועתודה - בשייר

טופס 12א' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו
שם החברה: מגדל חב' לביטוח בע"מ
ליום: 31.12.2015
(באלפי ש"ח)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה		
6	ב5	א5	4	ב3	א3	ב2	א2	ב1	א1		
52,930	2,889	39,946	252,363	24,653	113,505	271,351	858,315	28,468	662,185	2,306,605	1 תביעות תלויות
230	18,717	1,692,056	1,813,881	12,009	25,047	77,656,983	20,512,666	1,289,723	5,554,241	108,575,553	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
191	0	0	55,479	0	1,090	263,198	15,735,927	7,596	3,488,553	19,552,034	1א2 פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
37	0	0	50,505	0	3,053	50,014,296	708	1,143,642	0	51,212,241	2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
0	0	0	20,207	0	932	24,552,448	201,585	2,912	0	24,778,084	3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
228	0	0	126,191	0	5,075	74,829,942	15,938,220	1,154,150	3,488,553	95,542,359	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
2	2,452	1,578,585	15,590	12,009	19,972	0	0	0	0	1,628,610	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	16,265	113,471	1,672,100	0	0	2,327,355	2,191,666	126,936	1,853,481	8,301,274	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 השתתפות ברווחים
0	0	0	0	0	0	0	164,673	0	0	164,673	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	499,686	2,218,107	8,637	212,207	2,938,637	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	א8 השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים
856	0	0	36,427	0	25	-48,816	282,148	882	23,606	295,127	1ב8 שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8 שינויים בשיטות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8 עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8 שינויים אחרים

טופס 12ב' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר
שם החברה: מגדל חב' לביטוח בע"מ
ליום: 31.12.2015
(באלפי ש"ח)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה		
6	ב5	א5	4	ב3	א3	ב2	א2	ב1	א1		
52,888	2,889	36,471	249,827	24,653	103,434	271,351	858,315	28,297	661,543	2,289,668	1 תביעות תלויות
230	18,717	1,689,355	1,811,387	12,009	25,047	77,653,994	20,429,385	1,289,723	5,552,253	108,482,100	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
191	0	0	54,068	0	1,090	260,675	15,670,356	7,596	3,486,565	19,480,541	1א2 פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
37	0	0	49,717	0	3,053	50,014,296	708	1,143,642	0	51,211,453	2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
0	0	0	20,153	0	932	24,552,448	201,585	2,912	0	24,778,030	3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
228	0	0	123,938	0	5,075	74,827,419	15,872,649	1,154,150	3,486,565	95,470,024	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
2	2,452	1,578,585	15,349	12,009	19,972	0	0	0	0	1,628,369	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	16,265	110,770	1,672,100	0	0	2,326,897	2,184,383	126,936	1,853,481	8,290,832	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 השתתפות ברווחים
0	0	0	0	0	0	0	164,673	0	0	164,673	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	499,678	2,207,680	8,637	212,207	2,928,202	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

א8	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים											
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1ב8 שינויים בהנחות
856	0	0	11,159	0	25	-48,816	282,148	882	23,606	269,859	0	2ב8 שינויים בשיטות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8 עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	השפעת התאמת הפרשות בגין
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8 שינויים אחרים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

29 במרס 2016

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כלליפרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי, עבור הדוחות הכספיים של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן "מגדל" או "המבטח") ליום 31.12.2015, כפי שמפורט להלן.

אני מכהן כאקטואר ממונה של ביטוח כללי במגדל מיום 1 למאי 2013.

אין לי קשרים עסקיים עם המבטח, או עם בעל עניין של המבטח או עם בן משפחה של בעל עניין של המבטח או עם חברה קשורה למבטח. ואני עובד שכיר אצל המבטח.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית1. היקף חוות הדעת האקטוארית

1. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
2. לא הסתמכתי בהערכתי על נתונים שהתקבלו ממקורות אחרים, למעט נתוני הסדר ביטוח שיורי ("פול").
3. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
4. לצורך חישוב השייר, ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה בקבוצת מגדל מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
5. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - א. ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי (להלן ה"פול") בוצעה תוך התבססות על החישוב שבוצע ע"י אקטואר ה"פול".
 - ב. ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים אחרים בהם החברה אינה מבטח מוביל בוצעו על ידי, תוך התייחסות למידע שהתקבל מהחברה המובילה.
 - ג. מגדל משמשת כמבטחת משנה בעסקים רב לאומיים ואשר לא משפיעים באופן מהותי על השייר ולכן לא היה צורך בביצוע חישוב עבור ביטוח משנה נכנס.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

ד. לא הופחתה עתודה עבור העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת עבור כל הענפים הכלולים בהערכת

2. נתונים המצורפים להיקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31 בדצמבר 2015		
אלפי ש"ח		
שייר	ברוטו	תביעות תלויות
		ענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים) : (2 א 1)
1,443,375	1,460,178	רכב חובה
382,933	392,713	חבות מעבידים
455,842	553,966	צד ג'
267,690	325,406	אחריות מקצועית
56,642	83,223	חבות המוצר
156,004	156,100	רכב רכוש
35,424	46,046	דירות
2,797,910	3,017,632	סה"כ ענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים)
28,216	244,360	סה"כ ענפים מקובצים (לא סטטיסטיים)
2,826,125	3,261,992	סה"כ ענפים (2 א 1 ב)
78,017	78,017	הוצאות עקיפות (2 א 2)
		הפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין פרמיה שטרם הורוחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות: (2 א 3)
-	לא נדרש להצהיר	רכב חובה
10,507	לא נדרש להצהיר	רכב רכוש
-	לא נדרש להצהיר	מקיף דירות
2,914,650	3,350,516	סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית

הערות -

1. ההפרשות המפורטות לעיל כוללות את ההפרשות המחושבות בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול")
2. העתודה לסיכונים שטרם חלפו כוללת גם את המרכיבים הבאים:
 - א. עלות הסיכון הביטוחי;
 - ב. מרווח לחוסר הוודאות הנלווה לסיכון (כהגדרתו בנייר העמדה);

מגדל חברה לביטוח בע"מ

- ג. העלות ליישוב תביעות והוצאות הנלוות לביטוחים אלה.
3. סך ההפרשות המופיעות בביאור 2א.17 בסך 4,256,389 אלפי ש"ח בניכוי ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה 892,369 אלפי ש"ח כוללות הפרשות שצוינו לעיל בגין ענפים לא מקובצים (סטטיסטיים) בסך 3,017,632 והוצאות עקיפות בסך 78,017 והפרשה שצוינה לעיל בגין ענפים מקובצים (לא סטטיסטיים) בסך 244,360 וכן הפרשה לתביעות תלויות בגין ענף תאונות אישיות כפי שמופיעה בהצהרת בריאות בסך 13,504 אלפי ש"ח. ההפרשה לתאונות אישיות בשייר עומדת על 13,311 אלפי ש"ח.
4. הפרשה לתביעות תלויות בגין ענף נסיעות לחו"ל כפי שמופיעה בהצהרת בריאות בסך 8,218 אלפי ש"ח בברוטו ו-5,577 אלפי ש"ח בשייר.
5. ענפים שלא נכללו בהערכה האקטוארית ענפים מקובצים (לא סטטיסטיים), ראה פרק ד' סעיף 11 להלן.
6. בענפי חבויות המוערכים על בסיס חיתום: הסכומים הנם בגין תביעות תלויות והפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה.

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענפים הבאים: רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות המוצר, רכב רכוש ומקיף דירות:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. עמדת המפקח בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
 - ד. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2א.1(א) בגין הענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים): רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות המוצר, רכב רכוש ודירות. מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2א.1(ב) מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים (סטטיסטיים) ושאינם מקובצים (לא סטטיסטיים) בכללותם כתוקפם ביום הדוח הכספי.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח, בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות בגין כל הענפים בהם עוסקת החברה בביטוח כללי, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.3, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח, בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות, הבהרות

1. בענפי רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג' ורכב רכוש החישובים מבוססים על תשלומי התביעות בפועל מודל PAID. בענפים דירות, תאונות אישיות, אחריות מקצועית וחבות המוצר החישובים מבוססים על עלות מצטברת של התביעות (תשלומי התביעות בפועל בתוספת הערכות פרטניות מודל INCURED). תיתכנה תופעות חדשות שאין להן ביטוי של ממש בנתונים אלה. אם יתברר שהניסיון בפועל יהיה שונה מן הניסיון המצטבר עלול לעלות בעתיד הצורך בהפרשות נוספות.
2. בענף רכב חובה הייתה התפתחות חיובית בעתודות שנבעה משתי סיבות עיקריות:
- a. בחודש אוקטובר 2014 נחתם הסכם עם המוסד לביטוח לאומי הכולל כללים תנאים ומועדים ליישוב דרישות השיבוב שתוגשנה על ידי המוסד לביטוח לאומי בענף רכב חובה. תוקפו של ההסכם הקודם פג ב-2010. בהמשך לחתימה על הסכם עם המוסד לביטוח לאומי והניסיון המצטבר בתשלומי התביעות במהלך השנה, הקטינה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות בענף רכב חובה.
- b. בעקבות השפעת תיקון חקיקה משנת 2009 בדבר העברת האחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים לקופות החולים בשל נזקי גוף לנפגעי תאונות דרכים החל משנת 2010. לאור השפעת חלוף השנים על יכולת האקטואר לאמוד את נתוני התפתחות התביעות.
3. בענפים חבות מעבידים וצד ג' המשיכה מגמת ההחמרה בהתפתחות שיעור הנזקים, בנוסף חל שיפור בניסיון התביעות של מבטחי משנה ובהתאם נרשמה התפתחות שלילית בעתודות בשייר.
4. בענפים אחריות מקצועית ומוצר נרשם שיפור מתמשך בשיעור הנזקים, הנובע ממגמת התפתחות חיובית בתביעות דבר שהביא לשחרור של מרווחי ביטחון בברוטו ובשייר ככל שרמת האי וודאות ירדה.
5. החברה יישמה לראשונה את עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. חישבתי "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" לפי הפירוש כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly") likely כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" כיוונתי לאומדן הסתברות של 75% לפחות. מרווח הביטחון לקח בחשבון הן את הסיכון הרנדומלי והן סיכונים סיסטמיים אשר משולב בהם מידה ניכרת של שיקול דעת בעיקר במרכיב סיכון הסיסטמי. החברה תבחן בשנים הבאות דרכים לשיפור ההערכות של רכיבי המודל, בהתייחס בין השאר לפרקטיקות שיתגבשו בשוק ולידע והניסיון שיצברו בשנים הקרובות.
6. עד ליום 31 בדצמבר 2015 החישובים האקטואריים לא כללו הפחתה בשל היוון ריאלי של תשלומי התביעות העתידיים. בעקבות הירידה הנמשכת בעקום הריבית חסרת הסיכון, חלה שחיקה של מרווחי

מגדל חברה לביטוח בע"מ

השמרנות הנובעים מאי היוון העתודות ולפיכך החברה ביצעה בדיקה אשר וידאה כי שחיקת המרווחים האמורים לא הביאה למצב בו תידרש תוספת לעתודה. החל מיום 31 בדצמבר 2015 בוחנת החברה את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי המפורטות בביאור 37 ב.3. ג.5 להלן. בעקבות בחינה זו אימצה החברה את עקרונות הנוהג המיטבי בענפים צד ג' וחבות מעבידים ובהתאם לכך החברה מהוננת את תשלומי התביעות העתידיים בענפים אלו. ההיוון הנו לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות (50% מפרמיית אי נזילות) ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו, השפעת המעבר לנוהג המיטבי בענפים אלו ראה ביאור ראה באור 2.2.1(ד.4).

7. לא היו שינויים מהותיים בשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת, לרבות שיטת ריבית ההיוון ראה סעיף 6 לעיל. למעט הענפים בהם נקבעה ההערכה לפי עקרונות הנוהג המיטבי ראה סעיף 6 לעיל.

8. ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של הפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן הסטטיסטי. הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד בעקבות, בין השאר, פסיקות ותקדימים בבתי משפט שלא ניתן לחזות אותם מראש, שינויים בגורמים חברתיים וסביבתיים. במקרים כאלה תביעות תלויות ישתנו בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי הביטוח הכללי. בנוסף קיימת אי הוודאות נוספת הגלומה שבשימוש במודלים התואמים את עקרונות הנוהג המיטבי אשר משולב בהם מידה ניכרת של שיקול דעת בעיקר במרכיב סיכון הסיסטמי.

9. בענף תאונות אישיות אני מבצע תחשיב אקטוארי של התביעות התלויות, הפרשה זו מופיעה בהצהרה של אקטואר בריאות.

10. בענף נסיעות לחו"ל החברה בחנה אפשרות חישוב הפרשות אקטואריות. עקב העדר מובהקות סטטיסטית לא יושם מודל אקטוארי בענף זה, הפרשה זו מופיעה בהצהרה של אקטואר בריאות.

11. בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח החברה בחנה אפשרות חישוב הפרשות אקטואריות גם בענפים: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה. עקב העדר מובהקות סטטיסטית, לא יושם מודל אקטוארי בענפים אלו.

_____	דניאל ישראלי	אקטואר ממונה ביטוח כללי	29.3.2016
חתימה	שם האקטואר	תפקיד	תאריך

מגדל חברה לביטוח בע"מ

29/3/2016

הצהרת אקטואר ביטוח בריאותפרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את הפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן - הפרשות) מגדל חברה לביטוח בע"מ ליום 31 בדצמבר 2015, כפי שמפורט להלן.

אני עובד שכיר של החברה. איני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח. התמניתי לתפקיד כאקטואר ממונה ביטוח בריאות בתאריך 18.7.2013.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית1. פסקת היקף חוות הדעת אקטוארית

- א. לצורך חישוב הפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת הפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת הפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על הפרשות.
- ה. אין לחברה עסקים נכנסים ו/או ביטוחים משותפים בכל הנוגע לדוח זה.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

2. נתוני הערכה לסכום העתודות

א. להלן פירוט סכומי ההפרשות באלפי ש"ח:

סה"כ	ביטוחי קולקטיבים		ביטוחי פרט		תיאור
	תאונות אישיות**	עסקי בריאות המדווחים במגזר בריאות (כולל נסיעות לחו"ל)*	תאונות אישיות**	עסקי בריאות המדווחים במגזר בריאות (כולל נסיעות לחו"ל)*	
					ברוטו
195,223	5,314	34,325	42,501	113,083	תביעות תלויות (כולל (IBNR
6,424	243	1,794	1,526	2,861	הוצאות עקיפות
515,247	2,275	10,453	50,005	452,514	תנאי חוזה הביטוח
716,894	7,832	46,572	94,032	568,458	סה"כ ברוטו
					שייר
167,070	5,122	33,015	42,500	86,433	תביעות תלויות (כולל (IBNR
6,424	243	1,794	1,526	2,861	הוצאות עקיפות
514,916	2,275	10,453	50,005	452,183	תנאי חוזה הביטוח
688,410	7,640	45,262	94,031	541,477	סה"כ שייר

* עתודות עסקי נסיעות לחו"ל נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי. ראה להלן פרק ד' סעיף 1.1.

** עתודות עסקי תאונות אישיות לזמן ארוך נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח בריאות. סעיף "תנאי חוזה הביטוח" כולל הפרשה לתביעות נכות תעסוקתית בתשלום על סך 10.3 מלש"ח בביטוחי פרט ו-2.3 מלש"ח בביטוחי קולקטיבים. עתודות עסקי תאונות אישיות לזמן קצר נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי. ראה להלן פרק ד' סעיף 1.1.

ב. השפעת שינויים על ההפרשות

- (1) פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה: אין.
- (2) פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להגבות ומתיקונים אחרים ברוטו ושייר: אין.

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי ביטוח הבריאות הבאים:

- הוצאות רפואיות
- מחלות קשות
- שיניים
- תאונות אישיות לטווח ארוך
- אחר

מגדל חברה לביטוח בע"מ

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתתי ענפי ביטוח הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

1. הערות הבהרות והסברים
 - א. הוצאות רפואיות - ההפרשות הנובעות מתנאי החוזה, נקבעו על פי מודל אקטוארי.
 - ב. מחלות קשות - ההפרשות הנובעות מתנאי החוזה, נקבעו על פי מודל אקטוארי.
 - ג. ענף אחר - תוכנית "השקעה בריאה" לכיסוי הוצאות רפואיות (ניתוחים ואחרים). בניגוד לתוכניות הרגילות, במידה ולמבטח לא הייתה תביעה במשך 15 שנים, המבטח מקבל החזר כספי.
 - ד. חישוב ההפרשות לתביעות תלויות ו-IBNR עבור הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ותאונות אישיות לטווח ארוך נקבעו על בסיס מודל סטטיסטי לחיזוי תשלומי התביעות העתידיים על בסיס ניסיון העבר.
 - ה. ההפרשות עבור תביעות נכות תעסוקתית בתשלום, בענף תאונות אישיות לזמן ארוך, חושבו לפי מקדם תשלומים צפוי, על בסיס ניסיון החברה.
 - ו. ההפרשות בענפי תאונות אישיות לזמן קצר ונסיעות לחו"ל, נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי, מר דניאל ישראלי.
2. שינויים בהנחות ובשיטות

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת, לרבות בריבית ההיוון.

29.03.2016	אקטואר ממונה ביטוח בריאות	דניאל כצמן	
תאריך	תפקיד	שם האקטואר	חתימה